

सर्वल्लुगलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकदुद्रुभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
ध्यानपारमिताऽनित्येति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमिदं योऽस्मै
प्रज्ञापारमिताऽनित्येति धर्मं देशयति तच्चानुपलभ्ययोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभृशौ वा प्रत्येकबुद्धभृशौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
दानपारमिता दुःखेति धर्मं देशयति तच्चानुपलभयोगेन ।
सर्व्वलुग्ननूलाणि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभृते वोधिसत्वस्य महासत्वस्य कल्याणमित्र योऽस्मै
 ग्रीलपारमिता दुःखेति धर्मे देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन ।
 सर्वकुशलमूलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिमत्तस्य महामत्तस्य कक्षाणमिवं योऽस्मी
 चान्तिपारमिता दुःखेति धर्म्मं दिशयति तच्चानुपलभयोगेन ।
 सर्वकुशलमूलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
वीर्यपारमिता दुःखेति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
ध्यानपारमिता दुःखेति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
प्रज्ञापारमिता दुःखेति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
दानपारमिताऽनात्मिकेति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
शीलपारमिताऽनात्मिकेति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
चान्तिपारमिताऽनात्मिकेति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन ।

सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
वीर्य्यपारमिताऽनात्मिकेति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन ।
सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
ध्यानपारमिताऽनात्मिकेति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन ।
सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
प्रज्ञापारमिताऽनात्मिकेति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन ।
सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
दानपारमिताशान्तेति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन ।
सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
शीलपारमिताशान्तेति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन ।
सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्र योऽस्मै
 चान्तिपारमिताशान्तेति धर्मे देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन ।
 सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्र योऽस्मै
 वीर्य्यपारमिताशान्तेति धर्मे देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन ।
 सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परि-
 णामयत्यन्यत्र सर्व्वकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्र योऽस्मै
 ध्यानपारमिताशान्तेति धर्मे देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन ।
 सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्र योऽस्मै
 प्रज्ञापारमिताशान्तेति धर्मे देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन ।
 सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्र योऽस्मै
 दानपारमिताशून्येति धर्मे देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन ।
 सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्र योऽस्मै
 शीलपारमिताशून्येति धर्मे देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन ।

पुनरपरं सुभृते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 जीनपारमिता आनिमित्तेति धर्मे देगयति तद्धानुपलक्षयोगेन ।
 सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 ज्ञान्तिपारमिता आनिमित्तेति धर्मे देगयति तद्धानुपलक्षयोगेन ।
 सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 वीर्य्यपारमिता आनिमित्तेति धर्मे देगयति तद्धानुपलक्षयोगेन ।
 सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 ध्यानपारमिता आनिमित्तेति धर्मे देगयति तद्धानुपलक्षयोगेन ।
 सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 प्रज्ञापारमिता आनिमित्तेति धर्मे देगयति तद्धानुपलक्षयोगेन ।
 सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 दानपारमिताऽप्रणिहितेति धर्मे देगयति तद्धानुपलक्षयोगेन ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 ध्यानपारमिताऽनभिसंस्कारेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
 सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 शीलपारमिताऽनभिसंस्कारेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
 सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 चान्तिपारमिताऽनभिसंस्कारेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
 सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 वीर्य्यपारमिताऽनभिसंस्कारेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
 सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 ध्यानपारमिताऽनभिसंस्कारेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
 सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 प्रज्ञापारमिताऽनभिसंस्कारेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 ज्ञापारमिता विविकेति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन ।
 सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 प्रध्यात्मशून्यताऽनित्येति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्व-
 कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणाम-
 यत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 हिर्द्धाशून्यताऽनित्येति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्व-
 कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणाम-
 यत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 प्रध्यात्मवहिर्द्धाशून्यताऽनित्येति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन ।
 सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 शून्यताशून्यताऽनित्येति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्व-
 कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परि-
 णामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 महाशून्यताऽनित्येति धर्मं देशयति तच्चानुपलम्भयोगेन । सर्व-

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अनवकारशून्यताऽनित्येति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
प्रकृतिशून्यताऽनित्येति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्व-
कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणाम-
यत्यन्यत्र सर्वाकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
सर्वधर्म्मशून्यताऽनित्येति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
स्खलचणशून्यताऽनित्येति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्व-
कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणाम-
यत्यन्यत्र सर्वाकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अनुपलम्भशून्यताऽनित्येति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अभावशून्यताऽनित्येति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्व-

पुनरपरं सुभृते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 शून्यताशून्यता दुःखेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
 सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र मर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 महाशून्यता दुःखेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्व्व-
 कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणाम-
 यत्यन्यत्र मर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 परमार्थशून्यता दुःखेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्व्व-
 कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणाम-
 यत्यन्यत्र मर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 संस्तुतशून्यता दुःखेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्व्व-
 कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणाम-
 यत्यन्यत्र मर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 अस्तुतशून्यता दुःखेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्व्व-
 कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणाम-
 यत्यन्यत्र मर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 शून्यता दुःखेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्व्व-

कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणाम-
यत्यन्यत्र सर्वाकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अनवरागशून्यता दुःखेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अनवकारशून्यता दुःखेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
प्रकृतिशून्यता दुःखेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्व-
कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणाम-
यत्यन्यत्र सर्वाकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
सर्वधर्मशून्यता दुःखेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
स्वल्पशून्यता दुःखेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽनुपलम्भशून्यता दुःखेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽनुपलम्भशून्यता दुःखेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽनुपलम्भशून्यता दुःखेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽनुपलम्भशून्यता दुःखेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽनुपलम्भशून्यता दुःखेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽनुपलम्भशून्यता दुःखेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन

अथैतन्मन्त्रं च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वकारज्ञतायाः ।

पुनरप्यस्यैव बोधिमत्त्वस्य मर्यामत्त्वस्य कल्याणमित्र योऽग्नी मर्यामत्त्वता अनात्मिकेति धर्मे देशयति तदाऽनुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वकारज्ञतायाः ।

पुनरप्यस्यैव बोधिमत्त्वस्य मर्यामत्त्वस्य कल्याणमित्र योऽग्नी मर्यामत्त्वता अनात्मिकेति धर्मे देशयति तदाऽनुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वकारज्ञतायाः ।

पुनरप्यस्यैव बोधिमत्त्वस्य मर्यामत्त्वस्य कल्याणमित्र योऽग्नी मर्यामत्त्वता अनात्मिकेति धर्मे देशयति तदाऽनुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वकारज्ञतायाः ।

पुनरप्यस्यैव बोधिमत्त्वस्य मर्यामत्त्वस्य कल्याणमित्र योऽग्नी परमार्थान्यता अनात्मिकेति धर्मे देशयति तदाऽनुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वकारज्ञतायाः ।

पुनरप्यस्यैव बोधिमत्त्वस्य मर्यामत्त्वस्य कल्याणमित्र योऽग्नी संकृतान्यता अनात्मिकेति धर्मे देशयति तदाऽनुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 अमंस्कृतशून्यता अनात्मिकेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
 सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 अत्यन्तशून्यताऽनात्मिकेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
 सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 अनवरागशून्यताऽनात्मिकेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
 सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 अनवकारशून्यताऽनात्मिकेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
 सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 प्रकृतिशून्यताऽनात्मिकेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
 सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 सर्व्वधर्मशून्यताऽनात्मिकेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन

सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै स्वलक्षणशून्यताऽनात्मिकेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै अनुपलम्भशून्यताऽनात्मिकेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै अभावशून्यताऽनात्मिकेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै स्वभावशून्यताऽनात्मिकेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै अभावस्वभावशून्यताऽनात्मिकेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अध्यात्मशून्यता शान्तेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
बहिर्द्वाशून्यता शान्तेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अध्यात्मबहिर्द्वाशून्यता शान्तेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
शून्यताशून्यता शान्तेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
महाशून्यता शान्तेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
परमार्थशून्यता शान्तेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अत्यन्तशून्यता शान्तेति धर्मे देशयति तच्चाऽनुपलभयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अत्यन्तशून्यता शान्तेति धर्मे देशयति तच्चाऽनुपलभयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अत्यन्तशून्यता शान्तेति धर्मे देशयति तच्चाऽनुपलभयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अनवकारशून्यता शान्तेति धर्मे देशयति तच्चाऽनुपलभयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अनवकारशून्यता शान्तेति धर्मे देशयति तच्चाऽनुपलभयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
प्रवृत्तिशून्यता शान्तेति धर्मे दिशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
सर्वधर्मशून्यता शान्तेति धर्मे दिशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
स्वप्नशून्यता शान्तेति धर्मे दिशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अनुपलम्भशून्यता शान्तेति धर्मे दिशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अनुपलम्भशून्यता शान्तेति धर्मे दिशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अनुपलम्भशून्यता शान्तेति धर्मे दिशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
प्रकृतिशून्यता शान्तेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
सर्वधर्मशून्यता शान्तेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
स्वक्षेत्रशून्यता शान्तेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अनुपलम्भशून्यता शान्तेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अभावशून्यता शान्तेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
स्वभावशून्यता शान्तेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽसौ
महाशून्यताशून्येति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्वकुशल-
मूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र
सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽसौ
परमार्थशून्यताशून्येति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽसौ
संस्तुतशून्यताशून्येति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्व
कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणाम-
यत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽसौ
अमस्तुतशून्यताशून्येति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्व
कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणाम-
यत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽसौ
अत्यन्तशून्यताशून्येति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्व
कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणाम-
यत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽसौ
अशून्यताशून्येति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन

१०५६ ॥ अत्रानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामपत्त्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

एतदपरं सुभूते योधिमत्यस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽग्नौ
स्वल्पलक्षणान्यताश्न्येति धर्मं देशयति तद्याऽनुपलभयोगेन ।
मर्त्यकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामपत्त्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

एतदपरं सुभूते योधिमत्यस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽग्नौ
स्वल्पलक्षणान्यताश्न्येति धर्मं देशयति तद्याऽनुपलभयोगेन । मर्त्य-
कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणाम-
पत्त्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

एतदपरं सुभूते योधिमत्यस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽग्नौ
स्वल्पलक्षणान्यताश्न्येति धर्मं देशयति तद्याऽनुपलभयोगेन । मर्त्य-
कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणाम-
पत्त्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

एतदपरं सुभूते योधिमत्यस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽग्नौ
स्वल्पलक्षणान्यताश्न्येति धर्मं देशयति तद्याऽनुपलभयोगेन । मर्त्य-
कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणाम-
पत्त्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

एतदपरं सुभूते योधिमत्यस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽग्नौ
अनुपलभान्यताश्न्येति धर्मं देशयति तद्याऽनुपलभयोगेन ।
मर्त्यकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामपत्त्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सभूते बोधिसत्त्वस्य महानत्त्वस्य कल्याणमित्रं बो
 दिसत्त्वमन्यतामत्येति धर्मे देययति तच्चाऽनुपलभयोगेन । सर्वं बुद्ध
 मत्तं नि च न ज्ञातकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्य
 मत्तं कल्याणमित्राः ।

दुःखस्य संभूते बोधिमत्तस्य मरामत्तस्य कल्याणमित्रं बोधे
 नमः सर्वज्ञात्तामस्येति धर्मं दृश्यति तच्चाऽनुपलभ्यते
 स दृश्यते चात्र न न शायकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ न
 चैतद्विषयः न च सर्वज्ञात्तायाः ।

[illegible]

१. न तन्मयस्य महामन्त्रस्य कल्याणमित्येव
२. न तन्मयस्य महामन्त्रस्य कल्याणमित्येव
३. न तन्मयस्य महामन्त्रस्य कल्याणमित्येव
४. न तन्मयस्य महामन्त्रस्य कल्याणमित्येव

[illegible][illegible]

लभयोगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्ध-
भूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वीकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
शून्यताशून्यता आनिमित्तेति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलभयोगेन ।
सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परि-
णामयत्यन्यत्र सर्व्वीकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
महाशून्यता आनिमित्तेति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलभयोगेन ।
सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वीकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
परमार्थशून्यता आनिमित्तेति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलभयोगेन ।
सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वीकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
संस्कृतशून्यता आनिमित्तेति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलभयोगेन ।
सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वीकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
असंस्कृतशून्यता आनिमित्तेति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलभयो-
गेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
वा परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वीकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अभावशून्यताशून्येति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्व-
कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणम-
यत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
स्वभावशून्यताशून्येति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्व-
कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणम-
यत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अभावस्वभावशून्यताशून्येति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणमयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अध्यात्मशून्यता आनिमित्तेति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयो-
गेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
वा परिणमयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
बहिर्द्वाशून्यता आनिमित्तेति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भ-
योगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
वा परिणमयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अध्यात्मबहिर्द्वाशून्यता आनिमित्तेति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुप-

१। लभयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्ध-
२। भूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

३। पुनरपर सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
शून्यताशून्यता आनिमित्तेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
४। सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परि-
५। णामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

६। पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
महाशून्यता आनिमित्तेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
७। सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
८। परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपर सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
परमार्थशून्यता आनिमित्तेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
संस्कृतशून्यता आनिमित्तेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
असंस्कृतशून्यता आनिमित्तेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयो-
गेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
वर्द्धिर्द्वांशान्यताऽप्रणिहितेति धर्मं देहयति तच्चाऽनुपलब्धयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परि-
णामयत्यन्यत्र सर्वकारजनाया ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अद्यात्मवर्द्धिर्द्वांशान्यताऽप्रणिहितेति धर्मं देहयति तच्चाऽनुपल-
ब्धयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वकारजनायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अन्यताऽन्यताऽप्रणिहितेति धर्मं देहयति तच्चाऽनुपलब्धयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परि-
णामयत्यन्यत्र सर्वकारजनाया ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अन्यताऽन्यताऽप्रणिहितेति धर्मं देहयति तच्चाऽनुपलब्धयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परि-
णामयत्यन्यत्र सर्वकारजनाया ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अन्यताऽन्यताऽप्रणिहितेति धर्मं देहयति तच्चाऽनुपलब्धयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परि-
णामयत्यन्यत्र सर्वकारजनाया ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अन्यताऽन्यताऽप्रणिहितेति धर्मं देहयति तच्चाऽनुपलब्धयोगेन ।

अत्रोक्तं तानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परि-
णामयत्यन्यत्र सर्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मी
प्रवृत्तिशून्यताऽप्रणिहितेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमृत्तानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परि-
णामयत्यन्यत्र सर्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मी
अनवरापशून्यताऽप्रणिहितेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयो-
गेन । सर्वकुशलमृत्तानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परि-
णामयत्यन्यत्र सर्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मी
अनवरापशून्यताऽप्रणिहितेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयो-
गेन । सर्वकुशलमृत्तानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मी
अनवकारशून्यताऽप्रणिहितेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयो-
गेन । सर्वकुशलमृत्तानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मी
प्रवृत्तिशून्यताऽप्रणिहितेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमृत्तानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परि-
णामयत्यन्यत्र सर्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
सर्वधर्मशून्यताऽप्रणिहितेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परि-
णामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
स्वलक्षणशून्यताऽप्रणिहितेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परि-
णामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अनुपलम्भशून्यताऽप्रणिहितेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयो-
गेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अभावशून्यताऽप्रणिहितेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
स्वभावशून्यताऽप्रणिहितेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अभावस्वभावशून्यताऽप्रणिहितेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भ-

Faint handwritten notes at the bottom of the page.

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
परमार्थशून्यताऽनभिसंस्कारेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयो-
गेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं ।
असङ्गतशून्यताऽनभिसंस्कारेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
असङ्गतशून्यताऽनभिसंस्कारेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अत्यन्तशून्यताऽनभिसंस्कारेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽ
अनवगापशून्यताऽनभिसंस्कारेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भ-
योगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अनवगापशून्यताऽनभिसंस्कारेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयो-

पुनरपर कश्चित् बोधिमन्त्रस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽ
 सन्मात्राद्यन्तःशान्तिमिषकतरेति धर्मो देवमर्थति तदाऽनुपलब्ध
 मेव । सर्वदुःखललापि च स सागरभूमौ वा प्रत्येकदुःखभूमौ ।
 परिमलसत्त्वस्य महाकरुणतायाः ।

पुनरपर सुमरी बोधिमन्त्रस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽ
 सन्मात्राद्यन्तःशान्तिमिषकतरेति धर्मो देवमर्थति तदाऽनुपलब्ध
 मेव । सर्वदुःखललापि च स सागरभूमौ वा प्रत्येकदुःखभूमौ ।
 परिमलसत्त्वस्य महाकरुणतायाः ।

पुनरपर सुमरी बोधिमन्त्रस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽ
 सन्मात्राद्यन्तःशान्तिमिषकतरेति धर्मो देवमर्थति तदाऽनुपलब्ध
 मेव । सर्वदुःखललापि च स सागरभूमौ वा प्रत्येकदुःखभूमौ ।
 परिमलसत्त्वस्य महाकरुणतायाः ।

पुनरपर सुमरी बोधिमन्त्रस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽ
 सन्मात्राद्यन्तःशान्तिमिषकतरेति धर्मो देवमर्थति तदाऽनुपलब्ध
 मेव । सर्वदुःखललापि च स सागरभूमौ वा प्रत्येकदुःखभूमौ ।
 परिमलसत्त्वस्य महाकरुणतायाः ।

पुनरपर सुमरी बोधिमन्त्रस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽ
 सन्मात्राद्यन्तःशान्तिमिषकतरेति धर्मो देवमर्थति तदाऽनुपलब्ध
 मेव । सर्वदुःखललापि च स सागरभूमौ वा प्रत्येकदुःखभूमौ ।
 परिमलसत्त्वस्य महाकरुणतायाः ।

पुनरपर सुमरी बोधिमन्त्रस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽ
 सन्मात्राद्यन्तःशान्तिमिषकतरेति धर्मो देवमर्थति तदाऽनुपलब्ध
 मेव । सर्वदुःखललापि च स सागरभूमौ वा प्रत्येकदुःखभूमौ ।
 परिमलसत्त्वस्य महाकरुणतायाः ।

पुनरपर सुभते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कन्याणमित्र योऽ
 अन्तरागमन्यता विविकेति धर्मे देययति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
 सर्वकुगन्तमत्त्वानि च न श्यात्तुभूमौ वा प्रत्येकगुह्यभूमौ
 परिणामयत्यन्यत्र मन्त्राकारज्ञतायाः ।

एतदुपरं सभुते बोधिमत्त्वस्य मर्यामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योः
 चकारकारणत्वात् विधिकेति धर्मो देययति तच्चाऽनुपपन्नमायोगेन
 कर्तुं कृतमन्तर्गते च न पापकर्मसो वा प्रत्येकदुःखभूमौ
 परित्यागमस्यत्यत्र मर्याकागज्जवायाः ।

दत्ताय नमः बोधिमल्लस्य महाभल्लस्य कल्याणमित्रं यो
 यच्छेत्तुं कृता निर्दिशति धर्मं देवयति तत्रानुपलभ्ययोगिन
 ७-२३ अ. २३ न न यावत्तमो वा प्रत्येकानुभूतमो
 ७-२४ अ. २४ न न यावत्तमो वा प्रत्येकानुभूतमो

१००० ११०० १२०० १३०० १४०० १५०० १६०० १७०० १८०० १९०० २००० २१०० २२०० २३०० २४०० २५०० २६०० २७०० २८०० २९०० ३००० ३१०० ३२०० ३३०० ३४०० ३५०० ३६०० ३७०० ३८०० ३९०० ४००० ४१०० ४२०० ४३०० ४४०० ४५०० ४६०० ४७०० ४८०० ४९०० ५००० ५१०० ५२०० ५३०० ५४०० ५५०० ५६०० ५७०० ५८०० ५९०० ६००० ६१०० ६२०० ६३०० ६४०० ६५०० ६६०० ६७०० ६८०० ६९०० ७००० ७१०० ७२०० ७३०० ७४०० ७५०० ७६०० ७७०० ७८०० ७९०० ८००० ८१०० ८२०० ८३०० ८४०० ८५०० ८६०० ८७०० ८८०० ८९०० ९००० ९१०० ९२०० ९३०० ९४०० ९५०० ९६०० ९७०० ९८०० ९९०० १००००

[illegible][illegible]

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽ
 अनवरागशून्यता विविकेति धर्मे देगयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
 सर्वकुशलमलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽ
 अनवकारशून्यता विविकेति धर्मे देगयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
 सर्वकुशलमलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽ
 प्रहतिशून्यता विविकेति धर्मे देगयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
 सर्वकुशलमलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽ
 अनवरागशून्यता विविकेति धर्मे देगयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
 सर्वकुशलमलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽ
 अनवरागशून्यता विविकेति धर्मे देगयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
 सर्वकुशलमलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽ
 अनवरागशून्यता विविकेति धर्मे देगयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
 सर्वकुशलमलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वकारजतायाः ।

[illegible][illegible][illegible][illegible]

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840.

१. १९५८-५९ में १०० करोड़ रुपये का बजट निर्धारित था।
 २. १९५९-६० में १२० करोड़ रुपये का बजट निर्धारित था।
 ३. १९६०-६१ में १४० करोड़ रुपये का बजट निर्धारित था।
 ४. १९६१-६२ में १६० करोड़ रुपये का बजट निर्धारित था।
 ५. १९६२-६३ में १८० करोड़ रुपये का बजट निर्धारित था।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 स्मृत्युपस्थानान्यनात्मानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
 सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 स्मृत्युपस्थानानि शान्तानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
 सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 स्मृत्युपस्थानानि शन्यानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
 सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 स्मृत्युपस्थानान्यानिगितानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
 सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 स्मृत्युपस्थानानिप्रणिगितानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
 सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 स्मृत्युपस्थानानिप्रणिगितानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

योगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
सम्यक्प्रहाणानि विविक्तानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भ-
योगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
सम्यक्प्रहाणान्यनित्यानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भ-
योगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
सम्यक्प्रहाणानि दुःखानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भ-
योगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
सम्यक्प्रहाणान्यनात्मानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
सम्यक्प्रहाणानि शान्तानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

१. सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारजतायाः ।

२. पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्र योऽस्मै
ष्टद्विपादानित्या इति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

३. सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्र योऽस्मै
ष्टद्विपादान् दुःखा इति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
४. सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्र योऽस्मै
ष्टद्विपादाननात्मान इति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
५. सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्र योऽस्मै
ष्टद्विपादान् शान्ता इति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
६. सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्र योऽस्मै
ष्टद्विपादान् शून्या इति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
७. सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारजतायाः ।

एतदपरं सुभूते बोधिमन्त्रस्य महासन्त्रस्य कल्याणमित्रं योः
कल्याणदानानिमित्ता इति धर्मं देशयति तत्राऽनुपपन्न
योगे । सर्वकुशलमन्त्रानि च न जायन्ममौ वा प्रत्येकबुद्धमौ
वा परिणामदत्तस्य सर्वकारज्ञतायाः ।

एतदपरं सुभूते बोधिमन्त्रस्य महासन्त्रस्य कल्याणमित्रं योः
कल्याणदानानिमित्ता इति धर्मं देशयति तत्राऽनुपपन्नयोगे
सर्वकुशलमन्त्रानि च न जायन्ममौ वा प्रत्येकबुद्धमौ
वा परिणामदत्तस्य सर्वकारज्ञतायाः ।

एतदपरं सुभूते बोधिमन्त्रस्य महासन्त्रस्य कल्याणमित्रं योः
कल्याणदानानिमित्ता इति धर्मं देशयति तत्राऽनुपपन्न
योगे । सर्वकुशलमन्त्रानि च न जायन्ममौ वा प्रत्येकबुद्धमौ
वा परिणामदत्तस्य सर्वकारज्ञतायाः ।

एतदपरं सुभूते बोधिमन्त्रस्य महासन्त्रस्य कल्याणमित्रं योः
कल्याणदानानिमित्ता इति धर्मं देशयति तत्राऽनुपपन्न
योगे । सर्वकुशलमन्त्रानि च न जायन्ममौ वा प्रत्येकबुद्धमौ
वा परिणामदत्तस्य सर्वकारज्ञतायाः ।

एतदपरं सुभूते बोधिमन्त्रस्य महासन्त्रस्य कल्याणमित्रं योः
कल्याणदानानिमित्ता इति धर्मं देशयति तत्राऽनुपपन्न
योगे । सर्वकुशलमन्त्रानि च न जायन्ममौ वा प्रत्येकबुद्धमौ
वा परिणामदत्तस्य सर्वकारज्ञतायाः ।

एतदपरं सुभूते बोधिमन्त्रस्य महासन्त्रस्य कल्याणमित्रं योः
कल्याणदानानिमित्ता इति धर्मं देशयति तत्राऽनुपपन्न
योगे । सर्वकुशलमन्त्रानि च न जायन्ममौ वा प्रत्येकबुद्धमौ
वा परिणामदत्तस्य सर्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽं
इन्द्रियाण्यप्रणिहितानीति धर्मे देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ ।
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽं
इन्द्रियाण्यनभिमंस्काराणीति धर्मे देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ ।
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽं
इन्द्रियाणि विविक्तानीति धर्मे देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ ।
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽं
इन्द्रियभावनतायै धर्मे देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ ।
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽं
वलान्यनित्यानीति धर्मे देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ ।
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽं
वर्णानि दुःखानीति धर्मे देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
वलान्यनभिमंस्काराणीति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
वलानि विविक्तानीति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
वलभावनतायै धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्वकुशल
मूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणाम
यत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
बोध्यज्ञान्यनित्यानीति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्व
कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणाम
यत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
बोध्यज्ञानि दुःखानीति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्व
कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणाम
यत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
बोध्यज्ञान्यात्मिकानीति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

पुनरपरं सुभृते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽ
बोधज्ञानि विविक्तानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलभयोगेन
मर्त्यकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ ।
परिणामयत्यन्यत्र मर्त्याकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
बोधज्ञभावनतायै धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलभयोगेन । मर्त्य-
कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणाम-
यत्यन्यत्र मर्त्याकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
आर्याष्टाङ्गमार्गमनित्यमिति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलभयोगेन ।
मर्त्यकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र मर्त्याकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
आर्याष्टाङ्गमार्गं दृष्टमिति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलभयोगेन ।
मर्त्यकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र मर्त्याकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
आर्याष्टाङ्गमार्गमनात्वंति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलभयोगेन ।
मर्त्यकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र मर्त्याकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
आर्याष्टाङ्गमार्गं दृष्टमिति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलभयोगेन ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽं
 आर्याष्टाङ्गमार्गभावनतायै धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
 सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽं
 आर्यसत्यान्यनित्यानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
 सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽं
 आर्यसत्यानि दुःखानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
 सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽं
 आर्यसत्यान्यनात्मिकानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
 सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽं
 आर्यसत्यानि शान्तानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
 सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽं
 आर्यसत्यानि शून्यानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन

१ सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै आर्यसत्यान्यानिमित्तानीति धर्मे देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

२ सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

३ पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै आर्यसत्यान्यप्रणिहितानीति धर्मे देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

४ सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै आर्यसत्यान्यनभिसंस्कारानीति धर्मे देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै आर्यसत्यानि विविक्रानीति धर्मे देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै आर्यसत्याभावनतायै धर्मे देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपर सुभूते बोधिमत्तस्य महामत्तस्य कल्याणमित्रं योऽप्य
 ध्यानात्यन्तमित्यासीति धर्मो देगयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
 सर्वकुशलमन्त्रानि च न श्यावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ ।
 परिणाममयस्यैव सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपर सुभूते बोधिमत्तस्य महामत्तस्य कल्याणमित्रं योऽप्य
 ध्यानात्यन्तमित्यासीति धर्मो देगयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
 सर्वकुशलमन्त्रानि च न श्यावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणाममयस्यैव सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपर सुभूते बोधिमत्तस्य महामत्तस्य कल्याणमित्रं योऽप्य
 ध्यानात्यन्तमित्यासीति धर्मो देगयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
 सर्वकुशलमन्त्रानि च न श्यावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणाममयस्यैव सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपर सुभूते बोधिमत्तस्य महामत्तस्य कल्याणमित्रं योऽप्य
 ध्यानात्यन्तमित्यासीति धर्मो देगयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
 सर्वकुशलमन्त्रानि च न श्यावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणाममयस्यैव सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपर सुभूते बोधिमत्तस्य महामत्तस्य कल्याणमित्रं योऽप्य
 ध्यानात्यन्तमित्यासीति धर्मो देगयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
 सर्वकुशलमन्त्रानि च न श्यावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणाममयस्यैव सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपर सुभूते बोधिमत्तस्य महामत्तस्य कल्याणमित्रं योऽप्य
 ध्यानात्यन्तमित्यासीति धर्मो देगयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
 सर्वकुशलमन्त्रानि च न श्यावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणाममयस्यैव सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं यो
 ध्यानान्यनित्यानीति धर्मे देगयति तच्चाऽनुपलम्भयोगे
 सर्वकुशलमूलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं यो
 ध्यानानि दःखानीति धर्मे देगयति तच्चाऽनुपलम्भयोगे
 सर्वकुशलमूलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं यो
 ध्यानान्यनात्मिकानीति धर्मे देगयति तच्चाऽनुपलम्भयोगे
 सर्वकुशलमूलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं यो
 ध्यानानि गान्तानीति धर्मे देगयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
 सर्वकुशलमूलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं यो
 ध्यानानि ज्ञानानीति धर्मे देगयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्व
 कुशलमूलानि च न श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणाम
 यत्यन्यत्र सर्वाकारजतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं यो
 ध्यानानि ज्ञानानीति धर्मे देगयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्व

१ कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणाम-
 २ यत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 ध्यानान्यप्रणिहितानीति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

३ सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 ४ परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 ध्यानान्यनभिसंस्काराणीति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

५ सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 ६ परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 ध्यानानि विविक्तानीति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
 सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 ध्यानभावनतायै धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्व-
 कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 अप्रमाणान्यनित्यानीति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
 सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं यो
अप्रमाणानि दुःखानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽ
अप्रमाणान्यनात्मिकानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽ
अप्रमाणानि शान्तानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽ
अप्रमाणानि शून्यानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्व-
कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणाम-
यत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽ
अप्रमाणान्यानिमित्तानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्व-
कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽ
अप्रमाणान्यप्रणिहितानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

योगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
आरूप्यसमापत्तीर्विविक्तादति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परि-
णामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
आरूप्यसमापत्तिभावनतायै धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
विमोक्षा अनित्यादति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
विमोक्षा दुःखादति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
विमोक्षा अनात्मानादति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽपि
विमोक्षाः शान्तादिति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽपि
विमोक्षाः शून्यादिति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽपि
विमोक्षाः आनिमित्तादिति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽपि
विमोक्षाः अप्रणिहितादिति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परि-
णामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽपि
विमोक्षाः अनभिगंस्कारादिति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽपि
विमोक्षाः विविक्तादिति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

१ सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
२ परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

३ पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
विमोक्षाभावनतायै धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
४ सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
५ परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

६ पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अनुपूर्वविहारसमापत्तीरनित्यादिति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भ-
७ योगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
८ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

९ पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अनुपूर्वविहारसमापत्तीर्दुःखादिति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भ-
१० योगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
११ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

१२ पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अनुपूर्वविहारसमापत्तीरनात्मिकादिति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपल-
१३ म्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्ध-
१४ भूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

१५ पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अनुपूर्वविहारसमापत्तीः शान्तादिति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भ-
१६ योगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
१७ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽनुपूर्वविहारसमापत्तीः शून्यादिति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलभयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽनुपूर्वविहारसमापत्तीरानिमित्तादिति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलभयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽनुपूर्वविहारसमापत्तीरप्रणिहितादिति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलभयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽनुपूर्वविहारसमापत्तीरणमिहस्कारादिति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलभयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽनुपूर्वविहारसमापत्तीर्विवेकादिति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलभयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽनुपूर्वविहारसमापत्तिर्भावनतायेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलभयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

रोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

* पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखान्यनित्यानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखानि दुःखानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखान्यनात्मिकानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखानिशान्तानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

* क । ग । पुस्तके पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रमित्यर्थो न लिखितः । योऽस्मै इत्यादि भागः सर्वत्र लिखितः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोक्षमुखानिग्रहाननीति धर्मं देशयति
 तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा
 प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोक्षमुखान्यानिमित्तानीति धर्मं देश-
 यति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ
 वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 शून्यतानिमित्ताऽप्रणिहितविमोक्षमुखान्यप्रणिहितानीति धर्मं देश-
 यति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ
 वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोक्षमुखान्यनभिसंस्कारानीति धर्मं
 देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न आवक-
 भूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोक्षमुखानिविविक्तानीति धर्मं देश-
 यति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ
 वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्व्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
 शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोक्षमुखभावनतायै धर्मं देशयति

सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै अभिज्ञा श्रुत्या इति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलभयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै अभिज्ञा दृष्ट्या इति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलभयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै अभिज्ञा अनात्मान इति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलभयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै अभिज्ञाः शान्ता इति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलभयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै अभिज्ञा शून्या इति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलभयोगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अभिज्ञा अनिमित्तादिति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलभ्ययोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अभिज्ञा अप्रणिहितादिति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलभ्ययोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अभिज्ञा अनभिमंस्कारादिति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलभ्ययोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अभिज्ञाविविक्तादिति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलभ्ययोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अभिज्ञाभावनार्थं धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलभ्ययोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
अभिज्ञाप्रवृत्त्यादिति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलभ्ययोगेन ।

सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
समाधयो दद्यादिति धर्मे देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
समाधयः अनात्मान इति धर्मे देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
समाधयः शान्तादिति धर्मे देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
समाधयः शून्यादिति धर्मे देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
समाधयः आनिमित्ता इति धर्मे देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽप्यै
समाधयोऽप्रणिहिता इति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽप्यै
समाधयोऽनभिसंस्कारा इति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽप्यै
समाधयोविविक्ता इति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽप्यै
समाधिभावनतायै धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्व्वकुशल-
मूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र
सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽप्यै
धारणीमुखान्यनित्यानीति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्व्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परि-
णामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽप्यै
धारणीमुखानि दुःखानीति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

न न आदकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परि-
णामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभते बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
धारणीसुखानि गन्तव्यानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूक्तानि च न आदकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परि-
णामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभते बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
धारणीसुखानि गन्तव्यानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूक्तानि च न आदकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परि-
णामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभते बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
धारणीसुखानि गन्तव्यानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूक्तानि च न आदकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परि-
णामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभते बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
धारणीसुखान्यप्रणिहितानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूक्तानि च न आदकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परि-
णामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभते बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
धारणीसुखान्यप्रणिहितानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूक्तानि च न आदकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परि-
णामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
धारणीमुखान्यनभिसंस्कारानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भ-
योगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
धारणीमुखानिविविक्तानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
धारणीमुखभावनतायै धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्व-
कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणाम-
यत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
तथागतवलान्यनित्यानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
तथागतवलानि दुःखानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
तथागतवलान्यनात्मानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

सर्वकुशलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य ससामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
तथागतवज्रानि श्रुत्वातीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य ससामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
तथागतवज्रान्यानिमित्तानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य ससामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
तथागतवज्रान्यनिमित्तानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य ससामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
तथागतवज्रान्यनिमित्तानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य ससामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
तथागतवज्रान्यनिमित्तानीति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भ-
योगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं यो.
 तथागतवल्लानिविविक्तानौति धर्मे देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
 सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं यो.
 तथागतवल्लभावनतायै धर्मे देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
 सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं यो.
 वैशारद्यान्यनित्यानौति धर्मे देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
 सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं यो.
 वैशारद्यानि दुःखानौति धर्मे देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
 सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं यो.
 वैशारद्यान्यनात्मानौति धर्मे देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन
 सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं यो.
 वैशारद्यानि गान्तानौति धर्मे देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन

पुनरपि सुभूते बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्र योऽति-
प्रतिमस्विदोऽनात्मान इति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलभयोगेन
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपि सुभूते बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्र योऽति-
प्रतिमस्विदोऽनात्मान इति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलभयोगेन
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपि सुभूते बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्र योऽति-
प्रतिमस्विदोऽनात्मान इति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलभयोगेन
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपि सुभूते बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्र योऽति-
प्रतिमस्विदोऽनात्मान इति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलभयोगेन
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपि सुभूते बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्र योऽति-
प्रतिमस्विदः शान्ताइति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलभयोगेन
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपि सुभूते बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्र योऽति-
प्रतिमस्विदः शून्याइति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलभयोगेन

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
महामैत्री अनित्येति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
महामैत्री दुःखेति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्व-
कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
महामैत्री अनात्मिकेति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
महामैत्री गान्तेति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
महामैत्री शन्येति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्व-
कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
महामैत्री अनिमित्तेति धर्म्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
महाकरुणा दुःखेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
महाकरुणाऽनात्मिकेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
महाकरुणा शान्तेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्व-
कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
महाकरुणा शून्येति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । सर्व-
कुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणाम-
यत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
महाकरुणा आनिमित्तेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
महाकरुणाऽप्रणिहितेति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽपि
 आवेणिकबुद्धधर्मा अनात्मानइति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलभ्ययोगेन
 सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
 वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽपि
 आवेणिकबुद्धधर्माः शान्ताइति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलभ्ययोगेन
 सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽपि
 आवेणिकबुद्धधर्माः शून्याइति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलभ्ययोगेन
 सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
 परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽपि
 आवेणिकबुद्धधर्मा अनिमित्ताइति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलभ्य
 योगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
 वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽपि
 आवेणिकबुद्धधर्मा अप्रणिहिता इति धर्मं देशयति तच्चाऽनुपलभ्य
 योगेन । सर्वकुशलमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
 वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वाकारज्ञतायाः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽपि
 आवेणिकबुद्धधर्मा अनभिभङ्गकारा इति धर्मं देशयति तच्चाऽनुप

सुभूते । सर्वज्ञानमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्ध-
भूमौ वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपर सुभूते बोधिसत्त्वस्य मर्यामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
सद्येष्णिवद्वृद्धधर्मा निवितादति धर्मे देशयति तच्चाऽनुपलभ्ययोगेन-
योगेन । सर्वज्ञानमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ
वा परिणामयत्यन्यत्र सर्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपर सुभूते बोधिसत्त्वस्य मर्यामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
सद्येष्णिवद्वृद्धधर्माभावनतार्थे धर्मे देशयति तच्चाऽनुपलभ्ययोगेन ।
सर्वज्ञानमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वकारज्ञतायाः ।

पुनरपर सुभूते बोधिसत्त्वस्य मर्यामत्त्वस्य कल्याणमित्रं योऽस्मै
सर्वकारज्ञताभावनतार्थे धर्मे देशयति तच्चाऽनुपलभ्ययोगेन ।
सर्वज्ञानमूलानि च न आवकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा
परिणामयत्यन्यत्र सर्वकारज्ञतायाः ।

अथं बोधिसत्त्वस्य मर्यामत्त्वस्य कल्याणमित्रं वेदितव्यं । येन
कल्याणमित्रेण परिगृह्येतो बोधिसत्त्वो मर्यामत्त्व इमं प्रज्ञापारमिता-
निर्देशं श्रुत्वा नोत्तस्यति न मन्त्रस्यति न मन्त्रासमापद्यते ।

“सुभूतिराह । कथं भगवन् बोधिसत्त्वमर्यामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
चिरञ्चनुपायकुशलः पापमित्रं हस्तगतो भवति । कल्याणमित्रपरि-
वर्जितश्च भवति । य इमं प्रज्ञापारमितानिर्देशं श्रुत्वा नोत्तस्यति
न मन्त्रस्यति न मन्त्रासमापद्यते ।

भगवानाह । इह सुभूते बोधिसत्त्वो मर्यामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां

चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमनसिकारः प्रज्ञापारमिता
 भावयत्युपलभते तथाच प्रज्ञापारमितयामन्यते ।
 ज्ञता प्रतिमंयुक्तमनसिकारो ध्यानपारमितां भावयत्युपलभते
 तथाच ध्यानपारमितयामन्यते । अपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमं
 मनसिकारो वीर्यपारमितां भावयत्युपलभते । तथाच वीर्य
 मितयामन्यते । अपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमनसिकारः द
 पारमितां भावयत्युपलभते । तथाच चान्तिपारमितयाम
 अपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमनसिकारः शीलपारमितां
 यत्युपलभते । तथाच शीलपारमितयामन्यते । अपगतसर्वाकार
 प्रतिमंयुक्तमनसिकारोदानपारमिता भावयत्युपलभते ।
 दानपारमितयामन्यते । एव हि सुभृते बोधिमतोमह
 प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुपायकुशलो वेदितव्यः ।

पुनरपर सुभृते बोधिमतोमहामत्त्व प्रज्ञापारमितायां च
 पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमनसिकारोरूपमध्यात्मशून्य
 मनसिकरोति । ताश्चाध्यात्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्य
 मन्यते उपलभयोगेन ।

अम प्रज्ञापारमिताया चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्त
 कागोरूप वद्विद्धांशून्यमिति मनसिकरोति । ताश्च वद्विद्धांश
 मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते ।

अम इत्यनेन चरन्त्या मभृते बोधिमत्तो महामत्त्व इति
 इति इति इति इति इति इति इति इति इति इति इति इति इति
 इति इति इति इति इति इति इति इति इति इति इति इति इति
 इति इति इति इति इति इति इति इति इति इति इति इति इति

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनसि-
कारोरूपं शून्यताशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्चाध्यात्म-
शून्यतानुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारोरूपं शून्यताशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च शून्यताशून्य-
तानुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्त-
मनसिकारोरूपं महाशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च महा-
शून्यतानुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनसि-
कारोरूपं परमार्थशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च परमार्थशून्यता-
नुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारोरूपं संस्कृतशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च संस्कृत-
शून्यतानुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारोरूपमसंस्कृतशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्चाऽसंस्कृत-
शून्यतानुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारोरूपमत्यन्तशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्चाऽत्यन्तशून्यता-
नुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनसि-
कारोत्पन्नधात्वद्विरुद्धाशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चाध्यात्म-
विरुद्धाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारोत्पन्नं शून्यताशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च शून्यताशून्य-
तामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्त-
मनसिकारोत्पन्नं महाशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च महा-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनसि-
कारोत्पन्नं परमार्थशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च परमार्थशून्यता-
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारोत्पन्नं संस्कृतशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च संस्कृत-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारोत्पन्नमसंस्कृतशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चाऽसंस्कृत-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारोत्पन्नत्यन्तशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चाऽत्यन्तशून्यता-
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-

सिकारोरूपमनागतशून्यमिति मनसिकरोति । तथाच शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तसिकारोरूपमनागतशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्चाभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तसिकारोरूप प्रकृतिशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च प्रकृतिशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तसिकारोरूपं सर्वधर्मशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च सर्वधर्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायांचरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमर्वाकारोरूपं खलक्षणशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च खलक्षणशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमर्वाकारोरूपमनुपलम्भशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्चाऽनुपलम्भशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमर्वाकारोरूपमभावशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्चाभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमर्वाकारोरूपं स्वभावशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च स्वभावन्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारोरूपसमादन्तभावशून्यमिति मनसिकरोति । तास्माभाव-
न्तभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

पुनरपरं स्मृते बोधिमत्त्वो महामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनसिकारो वेदनाऽध्यात्मशून्येति
मनसिकरोति । तास्माऽध्यात्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतया-
मन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमिताया चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनसि-
कारो वेदनावच्छिद्धाशून्येति मनसिकरोति । ताञ्च वच्छिद्धाशून्यता-
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो वेदनाऽध्यात्मवच्छिद्धाशून्येति मनसिकरोति । तास्माऽध्या-
त्मवच्छिद्धाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो वेदना शून्यताशून्येति मनसिकरोति । ताञ्च शून्यता-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो वेदना महाशून्येति मनसिकरोति । ताञ्च महाशून्यता-
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो वेदना परमार्थशून्येति मनसिकरोति । ताञ्च परमार्थ-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

ऽभावस्वभावन्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारजता प्रतिमयुक्तमकारः संस्कारा अध्यात्मशून्यादिति मनसिकरोति । तादृशऽध्यात्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारजता प्रतिमयुक्तमकारः संस्काराः वहिर्द्विशून्यादिति मनसिकरोति । तादृशवहिर्द्विशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारजता प्रतिमयुक्तमकारः संस्काराः अध्यात्मवहिर्द्विशून्यादिति मनसिकरोति । तादृशऽध्यात्मवहिर्द्विशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारजता प्रतिमयुक्तमकारः संस्काराः शून्यताशून्यादिति मनसिकरोति । तादृशशून्यताशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारजता प्रतिमयुक्तमकारः संस्काराः महाशून्यादिति मनसिकरोति । तादृशमहाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतमर्वाकारजता प्रतिमयुक्तमकारः संस्काराः परमार्थशून्यादिति मनसिकरोति । तादृशपरमार्थशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतमर्वाकारजता प्रतिमयुक्तमकारः

ऽभावस्वभाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः संस्काराः अध्यात्मशून्यादिति मनसिकरोति । ताश्च
ऽध्यात्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः संस्काराः वहिर्द्वाशून्यादिति मनसिकरोति । ताश्च
वहिर्द्वाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः संस्काराः अध्यात्मवह्निर्द्वाशून्यादिति मनसिकरोति । ताश्च
ऽध्यात्मवह्निर्द्वाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः संस्काराः शून्यताशून्यादिति मनसिकरोति । ताश्च
शून्यताशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः संस्काराः महाशून्यादिति मनसिकरोति । ताश्च महा-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः संस्काराः परमार्थशून्यादिति मनसिकरोति । ताश्च
परमार्थशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-

नाम व्यवहियते । एवमेवायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र चक्षुषो न पूर्वान्त
उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते चक्षु-
गन्धतामुपादाय । न च शून्यताया अन्तो वा मध्यं वोपलभ्यते ।
अनेनायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र पर्यायेण चक्षुषोऽपर्यन्ततया बोधिसत्त्वा-
ऽपर्यन्तता वेदितव्या ॥

यत् पुनरेवं वदसि केन कारणेन ओचाऽपर्यन्ततया बोधि-
सत्त्वापर्यन्तता वेदितव्येति । ओचमायुष्मञ्कारद्वतीपुत्राकाशसमं ।
तत्कस्य हेतोः । तद्यथापि नामाकाशस्य न पूर्वान्त उपलभ्यते ।
नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । अनन्ताऽपर्यन्ततया
आकाशमिति नाम व्यवहियते । एवमेवायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र ओचस्य
न पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते ।
ओच शून्यतामुपादाय । न च शून्यताया अन्तो वा मध्यं वोप-
लभ्यते । अनेनायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र पर्यायेण ओचाऽपर्यन्ततया
बोधिसत्त्वाऽपर्यन्तता वेदितव्या ॥

यत् पुनरेवं वदसि केन कारणेन प्राणऽपर्यन्ततया बोधिस-
त्त्वाऽपर्यन्तता वेदितव्येति । प्राणमायुष्मञ्कारद्वतीपुत्राकाशसमं ।
तत्कस्य हेतोः । तद्यथापि नामाकाशस्य न पूर्वान्त उपलभ्यते ।
नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । अनन्ताऽपर्यन्ततया
आकाशमिति नाम व्यवहियते । एवमेवायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र प्राणस्य
न पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते ।
प्राणशून्यतामुपादाय न च शून्यताया अन्तो वा मध्यं वोपलभ्यते ।
अनेनायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र पर्यायेण प्राणाऽपर्यन्ततया बोधिसत्त्वा-
ऽपर्यन्तता वेदितव्या ॥

स्वल्पज्ञानशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
सिकारः संस्कारा अनुपलम्भशून्यादिति मनमिहकरोति । तादृ-
नुपलम्भशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
सिकारः संस्काराः अभावशून्यादिति मनमिहकरोति । तादृशमन-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
सिकारः संस्काराः स्वभावशून्यतादिति मनमिहकरोति । तादृ-
स्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
सिकारः संस्काराः अभावस्वभावशून्यादिति मनमिहकरोति । तादृ-
भावस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्ध-
योगेन ।

पुनरपर सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चर-
न्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनसिकारो विज्ञानमध्यात्मशून्य-
मिति मनमिहकरोति । तादृशमध्यात्मशून्यतामुपलभते । तथाच
शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो विज्ञानबहिर्द्धाशून्यमिति मनमिहकरोति । तादृशबहिर्द्धा-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स्वच्छजगत्सुखतामुपनमते । तथाच शून्यतायामन्यते उक्तं
योगेन ।

म पञ्जापरमितायाश्चरयपगतमन्त्राकारज्ञता प्रतिभयुक्त
मिन्कार संस्कारा चतुषन्यशल्यादिति मनमिहरोति । त
न्यपन्यशल्यातामुपनते । तयाच शल्यातयामन्यते उपन्यायोमे

स पञ्चाधारमिनायाश्चरक्षपगतमर्चाकारज्ञता प्रतिभयुक्त
 चरक्ष मन्त्राणां प्रभावशाल्या इति मनमिह करोति । तां च
 शब्दशक्त्या च योजयति । तया च शक्त्या च योजयते तपस्वभूमीनां ।

म. पञ्चपात्राभिवाद्याश्चरद्वयगतमन्त्रिकारक्षता प्रतिभगुम्भ
५-७ मन्त्रिका रक्षावर्गान्यादाति मनसि कुर्येति । न
६-८ मन्त्रिका रक्षावर्गान्यादाति मनसि कुर्येति । न

[illegible]

... ..

117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935,

... ..

[illegible]

$\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$

100

आकाशमिति नाम व्यवह्रियते । एवमेवायुष्मञ्कारद्वतौपुत्र मनसो न पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । मनः शून्यतामुपादाय । न च शून्यताया अन्तो वा मध्यं वोपलभ्यते । अनेनायुष्मञ्कारद्वतौपुत्र पर्यायेण मनोऽपर्यन्ततया बोधिसत्त्वाऽपर्यन्तता वेदितव्या ॥

यत् पुनरेव वदसि केन कारणेन रूपाऽपर्यन्ततया बोधिसत्त्वापर्यन्तता वेदितव्येति । रूपमायुष्मञ्कारद्वतौपुत्राकाशसम । तत्कस्य हेतोः । तद्यथापि नामाकाशस्य न पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । अनन्ताऽपर्यन्ततया आकाशमिति नाम व्यवह्रियते । एवमेवायुष्मञ्कारद्वतौपुत्र रूप न पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । रूपशून्यतामुपादाय । न च शून्यताया अन्तो वा मध्यं वोपलभ्यते । अनेनायुष्मञ्कारद्वतौपुत्र पर्यायेण रूपोऽपर्यन्ततया बोधिसत्त्वाऽपर्यन्तता वेदितव्या ॥

स्वल्पशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमनसिकारः संस्कारा अनुपलम्भशून्यादिति मनसिकरोति । तादृशानुपलम्भशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमनसिकारः संस्काराः अभावशून्यादिति मनसिकरोति । तादृशाभावाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमनसिकारः संस्काराः स्वभावशून्यतादिति मनसिकरोति । तादृशस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमनसिकारः संस्काराः अभावस्वभावशून्यादिति मनसिकरोति । तादृशाभावस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

पुनरपरं सुभृते बाधिमत्त्वोपशमत्वा प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमनसिकारो विज्ञानमध्यात्मशून्यमिति मनसिकरोति । तादृशाध्यात्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमनसिकारः संस्काराः बाधिशून्यादिति मनसिकरोति । तादृशबाधिशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

$$V_{\text{res}} = \frac{\sum_{j=1}^n V_j}{n} = \frac{1}{n} \sum_{j=1}^n V_j$$

$\frac{d}{dt} \left(\frac{\partial L}{\partial \dot{x}} \right) = \frac{\partial L}{\partial x}$

[illegible]

२. १९५१-५२ (१९५१-५२) : १९५१-५२ (१९५१-५२) : १९५१-५२ (१९५१-५२)
३. १९५१-५२ (१९५१-५२) : १९५१-५२ (१९५१-५२) : १९५१-५२ (१९५१-५२)
४. १९५१-५२ (१९५१-५२) : १९५१-५२ (१९५१-५२) : १९५१-५२ (१९५१-५२)

[illegible]

२ "अथानुपमस्य चरन् पमानं दर्शयित्वा प्रतियोगजन
विचारः स्यादनुपमस्यार्थे नि गच्छति चेत् । नाद्याहुषस्त्वम
इत्यनुरूपस्यार्थे । अथात्र अनुपमस्यार्थे उपलब्धमर्थोक्तिः ।

२. अज्ञापरमित्याद्याः करणप्राप्त्यर्थं सारङ्गता प्रतिपद्युक्तमन-
विष्कार संज्ञाभ्यामनूनेति मय्यपितीति । तादात्म्यादभ्युक्त्या-
रूपकमिति । तथाच सत्यतयासत्यं व्यपन्यस्ययोगेन ।

स प्रज्ञापरमितार्था परस्परगतस्त्वौधारयता प्रतिगुणमन-
मिहान् स्यान्वभावश्चेति मनमिहमेति । तासु स्वभावश्चेत्या-
वृण्वन्ते । तथाच शन्यतया मन्यते उपलम्भयोगेन ।

२ प्रज्ञाधारमिताया चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्त-
मनसिञ्चार मज्ञाऽभावन्भावश्चन्येति मनसिचरोति । ताज्ञा-

LIST OF BOOKS FOR SALE

AT THE LIBRARY OF THE

ASIATIC SOCIETY OF BENGAL

No 57, PARK STREET, CALCUTTA.

AND OBTAINABLE FROM

THE SOCIETY'S AGENTS, MR BERNARD QUARTON,

15, PICCADILLY, LONDON, W., AND MR OTTO

HARRASSOWITZ, BOOKSELLER, LIPZIG, GERMANY.

~~~~~

*Complete copies of those works marked with an asterisk * cannot be supplied
of the Fasciculi being out of stock*

BIBLIOTHECA INDICA

Sanskrit Series

*Advaita Brahma Siddhi, (Text) Fasc 2-4 @ /8/ each	...	R. 0
Advaitachintā Kaustubha, Fasc 1-2	...	1
*Agni Purāna, (Text) Fasc 1-14 @ /6/ each	...	1
Aitarēya Brāhmaṇa, Vol I, Fasc 1-5 and Vol II, Fasc 1-5, Vol III,	...	1
Fasc 1-5, Vol IV, Fasc 1-5 @ /6/	.	1
Aphorisms of Sāṇḍilya, (English) Fasc 1	.	1
Aṣṭasāhasrikā Prajñāpāramitā, (Text) Fasc 1-6 @ /6/ each	.	1
Açvavaidyaka, (Text) Fasc 1-5 @ /6/ each	.	1
*Avadāna Kalpalatā, (Sans and Tibetan) Vol I, Fasc. 2-5; Vol II, Fasc	.	1
1-5 @ 1/ each	.	1
A Lower Ladakhi version of Kesarsaga, Fasc 1	...	1
Bāla Bhāṭṭi, Vol I, Fasc 1-2	...	1
Baudhāyana Śrauta Sūtra, Fasc 1-3 @ /6/ each	...	1
Bhāṭṭa Dipikā Vol I, Fasc 1-5	.	1
Brhaddēvatā (Text) Fasc 1-4 @ /6/ each	...	1
Brhaddharma Purāna, (Text) Fasc 1-6 @ /6/ each	..	1
Bodhicaryāvatāra of Cāntideva, Fasc 1-3	.	1
Qatadūsanī, Fasc 1-2	...	1
Catalogue of Sanskrit Books and MSS, Fasc 1-4 @ 2/ each	...	1
Qatapatha Brāhmaṇa, Vol I, Fasc 1-7, Vol II, Fasc 1-3, Vol III,	...	1
Fasc 1-7	...	1
Qatasāhasrikā-prajñāpāramitā (Text) Part I, Fasc 1-12 @ /6/ each	...	1
*Qaturvarga Chintāmaṇi, Text, Vols II, 1-25, III Part I, Fasc 1-18	...	1
Part II, Fasc 1-10, Vol IV, Fasc 1-5 @ /6/ each	.	1
Qlokavartika, (English) Fasc 1-5 @ /12/ each	...	1
*Qranta Sūtra of Āpantambha, (Text) Fasc 6-17 @ /6/ each	...	1
Ditto Çankhāyana, (Text) Vol I, Fasc 1-7; Vol. II, Fasc	...	1
1-4, Vol III, Fasc 1-4 @ /6/ each; Vol I, Fasc 1	..	1
Qrī Bhāṣyam, (Text) Fasc 1-3 @ /6/ each	..	1
Dīn Kriyā Kaumudī, Fasc 1-2	.	1
Qadadhara Paddhati Kālmāṣa, Vol I, Fasc 1-7.	..	1
15 Ditto Acraṇāra, Vol. II, Fasc 1	...	1
Qiteka, Fasc 1-6	.	1
*Qiteka, (Text) Fasc 1-6 @ /12/ each	.	1
Qī Sāgara, (English) Fasc 1-11 @ /12/ each	...	1
Qī na, (Text) Fasc 1-9 @ /6/ each	.	1
Qī, (English) Fasc 1-3 @ /12/ each	.	1
Qī, (Text) Fasc 1-11 @ /6/ each.	.	1
Qīpodyota, (Text) Vol I, Fasc 1-9 & Vol. II, Fasc	...	1
1-4 @ /6/ each	...	1
Qī (Text) Fasc 1-3 @ /6/ each	..	1
Qī (English) Fasc 1-9 @ /12/ each	..	1

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः श्रोत्रं वह्निर्द्वांशान्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च वह्निर्द्वां-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः श्रोत्रमध्यात्मवह्निर्द्वांशान्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च
ऽध्यात्मवह्निर्द्वांशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपल-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः श्रोत्रं शून्यताशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च शून्यता-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः श्रोत्रं महाशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च महाशून्यता-
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः श्रोत्रं परमार्थशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च परमार्थ-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः श्रोत्रं संस्कृतशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च संस्कृतशून्य-
तामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः श्रोत्रमसंस्कृतशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्चाऽसंस्कृतशून्य-
तामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सेकारो विज्ञानमधात्मवद्दिद्वांशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चा-
त्मवद्दिद्वांशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
कारो विज्ञान शून्यताशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च शून्यता-
न्यतानुपलभते । चयाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
वकारो विज्ञानं महाशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च महा-
न्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
वकारो विज्ञान परमार्थशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च पर-
ार्थशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सेकारो विज्ञान संस्कृतशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च संस्कृत-
न्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सेकारो विज्ञानमसंस्कृतशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चाऽसंस्कृत-
न्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो विज्ञानमत्यन्तशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चात्यन्त-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम-
मिकारः श्रोत्रं वहिर्द्वाशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च वहिर्द्वा-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम-
मिकारः श्रोत्रमध्यात्मवह्निर्द्वाशून्यमिति मनसिकरोति ।
ऽध्यात्मवह्निर्द्वाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते ७
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम-
मिकारः श्रोत्रं शून्यताशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च शून्य-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम-
मिकारः श्रोत्रं महाशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च महाशून्य-
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम-
मिकारः श्रोत्रं परमार्थशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च परमार्थ-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम-
मिकारः श्रोत्रं समुत्पन्नशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च समुत्पन्न-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम-
मिकारः श्रोत्रं समुत्पन्नशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च समुत्पन्न-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो विज्ञानमध्यात्मवच्छिद्वाशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चा-
शात्मवच्छिद्वाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो विज्ञानं शून्यताशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च शून्यता-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो विज्ञानं महाशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च महा-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो विज्ञान परमार्थशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च पर-
मार्थशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो विज्ञान संस्कृतशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च संस्कृत-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो विज्ञानमसंस्कृतशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चाऽसंस्कृत-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो विज्ञानमत्यन्तशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चात्यन्त-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

सिक्कारः श्रोत्रमभाशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्चाऽभाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तसिक्कारः श्रोत्रं मभाशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च मभाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तसिक्कारः श्रोत्रमभाशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्चाऽभावस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तसिक्कारः प्राणमध्यात्मशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्चाऽध्यात्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तसिक्कारो प्राणं वहिर्द्वांशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च वहिर्द्वांशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तसिक्कारो प्राणमध्यात्मवह्निर्द्वांशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्चाऽध्यात्मवह्निर्द्वांशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तसिक्कारो प्राणं शून्यताशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च शून्यताशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

म प्रज्ञापरमिताया चरच्छपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
मिक्कारश्चुर्मराशून्यमिति मनमिकरोति । ताश्च महाशून्यतामुप-
लभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता ॥१॥
 सिकारो घ्राणं प्रकृतिशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च प्रकृति
 शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम
 सिकारो घ्राणं सर्वधर्मशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च सर्व
 शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता ति ॥
 सिकारो घ्राणं स्वलक्षणशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च स्वल
 शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्र ॥
 सिकारो घ्राणमनुपलम्भशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्चाऽनु
 लम्भशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम
 सिकारो घ्राणमभावशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्चाऽभावशून्य
 तामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम
 सिकारो घ्राणं स्वभावशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च स्वभाव
 शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम
 सिकारो घ्राणमभावस्वभावशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्चा-
 ऽभावस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
 ॥१॥

... ..
 ... ..
 ... ..
 ... ..
 ... ..
 ... ..

... ..
 ... ..
 ... ..

... ..
 ... ..
 ... ..

... ..
 ... ..
 ... ..

... ..
 ... ..
 ... ..

... ..
 ... ..
 ... ..

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्त
सिकारो जिह्वाऽमंस्कृतशून्येति मनसिकरोति । ताञ्चाऽमंस्कृता
तामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्त
सिकारो जिह्वाऽत्यन्तशून्येति मनसिकरोति । ताञ्चात्यन्तगुण
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्त
सिकारो जिह्वाऽनवरागशून्येति मनसिकरोति । ताञ्चाऽनव
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्त
सिकारो जिह्वाऽनवकारशून्येति मनसिकरोति । ताञ्चाऽनव
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्त
सिकारो जिह्वाप्रकृतिशून्येति मनसिकरोति । ताञ्च प्रकृतिशून्य
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्त
सिकारो जिह्वासर्वधर्मशून्येति मनसिकरोति । ताञ्च सर्व
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्त
सिकारो जिह्वास्वलक्षणशून्येति मनसिकरोति । ताञ्च स्व
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्त

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः श्रोत्रमत्यन्तशून्यमिति मनसिकरोति । तादृशात्यन्तशून्यता-
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः श्रोत्रमनवराशून्यमिति मनसिकरोति । तादृशानवराश-
ून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः श्रोत्रमनवकारशून्यमिति मनसिकरोति । तादृशानवकार-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः श्रोत्रं प्रकृतिशून्यमिति मनसिकरोति । तादृश प्रकृति-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः श्रोत्रं सर्वधर्मशून्यमिति मनसिकरोति । तादृश सर्वधर्म-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः श्रोत्रं स्वलक्षणशून्यमिति मनसिकरोति । तादृश स्वलक्षण-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः श्रोत्रमनुपलम्भशून्यमिति मनसिकरोति । तादृशानुप-
लम्भशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तम-
भिकारः कायः शून्यताशून्यदति मनमिकरोति । ताञ्च शून्य-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तम-
भिकारः कायो महाशून्यदति मनमिकरोति । ताञ्च महाशून्य-
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तम-
भिकारः काय परमार्थशून्यदति मनमिकरोति । ताञ्च पर-
मार्थशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपल-
म्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तम-
भिकारः काय मरुतशून्यदति मनमिकरोति । ताञ्च मरुतशून्य-
तामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तम-
भिकारः कायोऽमरुतशून्यदति मनमिकरोति । ताञ्चाऽमरुतशून्य-
तामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तम-
भिकारः कायोऽमरुतशून्यदति मनमिकरोति । ताञ्चाऽमरुतशून्य-
तामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तम-
भिकारः कायोऽमरुतशून्यदति मनमिकरोति । ताञ्चाऽमरुतशून्य-
तामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

[illegible][illegible][illegible][illegible]

१. प्रजापतिमहाप्रहाराय प्रमत्तमन्त्रप्रवचना प्रतिशुद्धयम्
२. प्रजापतिमहाप्रहाराय प्रमत्तमन्त्रप्रवचना प्रतिशुद्धयम्
३. प्रजापतिमहाप्रहाराय प्रमत्तमन्त्रप्रवचना प्रतिशुद्धयम्
४. प्रजापतिमहाप्रहाराय प्रमत्तमन्त्रप्रवचना प्रतिशुद्धयम्
५. प्रजापतिमहाप्रहाराय प्रमत्तमन्त्रप्रवचना प्रतिशुद्धयम्
६. प्रजापतिमहाप्रहाराय प्रमत्तमन्त्रप्रवचना प्रतिशुद्धयम्
७. प्रजापतिमहाप्रहाराय प्रमत्तमन्त्रप्रवचना प्रतिशुद्धयम्
८. प्रजापतिमहाप्रहाराय प्रमत्तमन्त्रप्रवचना प्रतिशुद्धयम्
९. प्रजापतिमहाप्रहाराय प्रमत्तमन्त्रप्रवचना प्रतिशुद्धयम्
१०. प्रजापतिमहाप्रहाराय प्रमत्तमन्त्रप्रवचना प्रतिशुद्धयम्

॥ अथाप्यसिद्धायाश्चर्यमगमयत् ॥ १॥ अथापि नित्यं पुनरु-
पिपारो वाणमनसाग्रान्तरिमिति मन्त्रिपरोति । साक्षात्पराय-
ज्ञानादुक्तं भवेत् । सध्याश्चान्यत्रयामन्यत्रे उपलभ्ययोगिन ।

१० प्रज्ञापान्निगताद्याश्चरुपगतसर्वाचारक्षता भवतिमयुक्तमन-
गिदारो जाणममवक्षारश्चन्यमिति ममविधरोति । तादात्म्यव-
धान्नान्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगिष ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनोऽसि-
कारः कायोऽभावस्वभावशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च शून्यता
स्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनोऽसि-
कारो मनोऽध्यात्मशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च शून्यता
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनोऽसि-
कारो मनो वहिर्द्विशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च शून्यता
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनोऽसि-
कारो मनोऽध्यात्मवह्निर्द्विशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च शून्यता
ऽध्यात्मवह्निर्द्विशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्ध-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनोऽसि-
कारो मनो शून्यताशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च शून्यता
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनोऽसि-
कारो मनो महाशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च महाशून्यता
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनोऽसि-
कारो मनो परमार्थशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च परमार्थ-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो जिज्ञाऽध्यात्मशून्येति मनसिकरोति । ताश्चाऽध्यात्मशून्य-
तामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो जिज्ञावच्छिद्वाशून्येति मनसिकरोति । ताश्च वच्छिद्वा-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो जिज्ञाऽध्यात्मवच्छिद्वाशून्येति मनसिकरोति । ताश्चा-
ऽध्यात्मवच्छिद्वाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो जिज्ञाशून्यताशून्येति मनसिकरोति । तथाच शून्यतया-
मन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो जिज्ञामहाशून्येति मनसिकरोति । ताश्च महाशून्यता-
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो जिज्ञापरमार्थशून्येति मनसिकरोति । ताश्च परमार्थ-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो जिज्ञासंस्कृतशून्येति मनसिकरोति । ताश्च संस्कृतशून्यता-
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिभंयुः ॥
सिकारो मनः स्वलक्षणशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्त
सिकारो मनोऽनुपलम्भशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्चाऽऽ
लम्भशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्त
सिकारो मनोऽभावशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्चाऽभावशून्य
तामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्त
सिकारो मनः स्वभावशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च स्वभा
वशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्त
सिकारो मनोऽभावस्वभावशून्यमिति मनसिकरोति । ता
ऽभावस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपल
ब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्त
सिकारो रूपमध्यात्मशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्चाऽध्यात्म
तामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्त
सिकारो रूपवर्द्धिशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च वर्द्धि
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो जिह्वाऽध्यात्मशून्येति मनसिकरोति । ताच्चाऽध्यात्मशून्य-
तामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो जिह्वावह्निर्द्विशून्येति मनसिकरोति । ताच्च वह्निर्द्वि-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो जिह्वाऽध्यात्मवह्निर्द्विशून्येति मनसिकरोति । ताच्चा-
ऽध्यात्मवह्निर्द्विशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो जिह्वाशून्यताशून्येति मनसिकरोति । तथाच शून्यतया-
मन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो जिह्वामहाशून्येति मनसिकरोति । ताच्च महाशून्यता-
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो जिह्वापरमार्थशून्येति मनसिकरोति । ताच्च परमार्थ-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो जिह्वासंस्कृतशून्येति मनसिकरोति । ताच्च संस्कृतशून्यता-
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिभंयु
सिकारो मनः स्वलक्षणशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिभंयु
सिकारो मनोऽनुपलम्भशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च
लम्भशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिभंयु
सिकारो मनोऽभावशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चा
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिभंयु
सिकारो मनः स्वभावशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन
सिकारो मनोऽभावस्वभावशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च
ऽभावस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिभंयु
सिकारो रूपमध्यात्मशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चाऽध्यात्मशून्य
तामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन
सिकारो रूपवर्षिर्हृशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च वर्षिर्हृ
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

मिकारो जिह्वाऽनुपलभ्यतेति मनमिकरोति । ताद्याऽनुपलभ्य-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
मिकारो जिह्वाऽभावशून्येति मनमिकरोति । ताद्याऽभावशून्यता-
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
मिकारो जिह्वास्वभावशून्येति मनमिकरोति । ताद्याऽस्वभावशून्य-
तामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
मिकारो जिह्वाऽभावस्वभावशून्येति मनमिकरोति । ताद्या-
ऽभावस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
मिकारः कायोऽध्यात्मशून्यदति मनमिकरोति । ताद्याऽध्यात्मशून्य-
तामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
मिकारः कायो वहिर्द्वाशून्यदति मनमिकरोति । ताद्याऽवहिर्द्वा-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
मिकारः कायोऽध्यात्मवहिर्द्वाशून्यदति मनमिकरोति । ताद्या-
ऽध्यात्मवहिर्द्वाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता
मिकारो रूपमनवरागशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्चाऽन्यता
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता
मिकारो रूपमनवकारशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्चा
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्त
मिकारो रूपं प्रकृतिशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च प्रकृति-
तामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्त
मिकारो रूप सर्वधर्मशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च सर्वधर्म-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्त
मिकारो रूप खलचणशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च
लचणशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपल-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्त
मिकारो रूपमनुपलम्भशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्चाऽनुप-
लम्भशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्त
मिकारो रूपमभावशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्चाऽभावशून्यता-
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः कायोऽनवकारशून्यइति मनसिकरोति । ताच्चाऽनवकार-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः कायः प्रकृतिशून्यइति मनसिकरोति । ताच्च प्रकृतिशून्य-
तामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः कायः सर्वधर्मशून्यइति मनसिकरोति । ताच्च सर्वधर्म-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः कायः खलक्षणशून्यइति मनसिकरोति । ताच्च खलक्षण-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः कायोऽनुपलम्भशून्यइति मनसिकरोति । ताच्चाऽनुप-
लम्भशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः कायोऽभावशून्यइति मनसिकरोति । ताच्चाऽभावशून्यता-
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः कायः स्वभावशून्यइति मनसिकरोति । ताच्च स्वभाव-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
मिकारः शब्दः परमार्थशून्य इति मनमिकरोति । ताञ्च परमार्थ-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
मिकारः शब्दः मरुतशून्य इति मनमिकरोति । ताञ्च संसृत-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
मिकारः शब्दोऽमरुतशून्य इति मनमिकरोति । ताञ्चाऽसंसृत-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
मिकारः शब्दोऽत्यन्तशून्य इति मनमिकरोति । ताञ्चाऽत्यन्त-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमिताया चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
मिकारः शब्दोऽनवशेषशून्य इति मनमिकरोति । ताञ्चाऽनवशे-
षशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमिताया चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
मिकारः शब्दोऽनिराकारशून्य इति मनमिकरोति । ताञ्चाऽनिराका-
रशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमिताया चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
मिकारः शब्दः प्रवृत्तिशून्य इति मनमिकरोति । ताञ्च प्रवृत्तिशून्य-
तामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमिताया चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-

४ प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
सिकारो मनः प्रज्ञातशून्यमिति मनमिकरोति । ताच्च प्रज्ञातशून्य-
तामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

५ प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
सिकारो मनोऽभेदतशून्यमिति मनमिकरोति । ताच्चाऽभेदत-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

६ प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
सिकारो मनोऽव्यक्तशून्यमिति मनमिकरोति । ताच्चाऽव्यक्तशून्यता-
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

७ प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
सिकारो मनोऽनवकारशून्यमिति मनमिकरोति । ताच्चाऽनव-
कारशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्ध-
योगेन ।

८ प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
सिकारो मनोऽनवकारशून्यमिति मनमिकरोति । ताच्चाऽनवकार-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

९ प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
सिकारो मनः प्रकृतिशून्यमिति मनमिकरोति । ताच्च प्रकृति-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

१० प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
सिकारो मनः सर्वधर्मशून्यमिति मनमिकरोति । ताच्च सर्व-
धर्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो मनः संस्कृतशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च संस्कृतशून्य-
तामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो मनोऽसंस्कृतशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चाऽसंस्कृत-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो मनोऽत्यन्तशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चाऽत्यन्तशून्यता-
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो मनोऽनवरागशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चाऽनव-
रागशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो मनोऽनवकारशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चाऽनवकार-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो मनः प्रकृतिशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च प्रकृति-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो मनः सर्वधर्मशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च सर्व-
धर्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

सिक्कारो रमः प्रज्ञतिगन्त्य इति मनसि करोति । ताच्च शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलक्षयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तम्
सिक्कारो रमः सर्वधर्मशून्य इति मनसि करोति । ताच्च शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलक्षयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तम्
सिक्कारो रमः स्वलक्षणशून्य इति मनसि करोति । ताच्च स्वभाव
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलक्षयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तम्
सिक्कारो रमोऽनुपलक्षशून्य इति मनसि करोति । ताच्चाऽनुपलक्ष
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलक्षयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तम्
सिक्कारो रमोऽभावशून्य इति मनसि करोति । ताच्चाऽभावशून्यता
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलक्षयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तम्
सिक्कारो रमः स्वभावशून्य इति मनसि करोति । ताच्च स्वभाव
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलक्षयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तम्
मनसिक्कारो रमोऽभावस्वभावशून्य इति मनसि करोति । ताच्च
ऽभावस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलक्ष
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तम्

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता
मनसिकारः स्पर्शोऽसङ्कृतशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्चाऽ
सङ्कृतशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम
सिकारः स्पर्शोऽत्यन्तशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्चाऽत्य
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम
सिकारः स्पर्शोऽनवरागशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्चाऽनवरा
गशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम
सिकारः स्पर्शोऽनवकारशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्चाऽनवका
रशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम
सिकारः स्पर्शं प्रकृतिशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्च प्रकृति
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम
सिकारः स्पर्शः सर्वधर्माशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्च सर्वधर्म
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम
सिकारः स्पर्शः स्वलक्षणशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्च स्वलक्षण
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम-
सिकारो धर्माः शून्यताशून्या इति मनसिकरोति । ताञ्च शून्यता
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम-
सिकारो धर्माः महाशून्या इति मनसिकरोति । ताञ्च महा
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम-
सिकारो धर्माः परमार्थशून्या इति मनसिकरोति । ताञ्च परमा-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम-
सिकारो धर्माः संस्कृतशून्या इति मनसिकरोति । ताञ्च संस्कृत
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम-
सिकारो धर्माः असंस्कृतशून्या इति मनसिकरोति । ताञ्च-
ऽसंस्कृतशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम-
सिकारो धर्माः अत्यन्तशून्या इति मनसिकरोति । ताञ्चाऽत्यन्त-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम-
सिकारो धर्माः अनवरागशून्यता इति मनसिकरोति । ताञ्चाऽनवराग-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

सिकारो धर्मा अभावस्त्वभावशून्यादिति मनसिकरोति । ताच्चाऽभा-
स्त्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम-
सिकारश्चक्षुर्विज्ञानमध्यात्मशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चाऽध्या-
त्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम-
सिकारश्चक्षुर्विज्ञानं वह्निर्द्विशून्यमिति मनसिकरोति । ता-
वह्निर्द्विशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम-
सिकारश्चक्षुर्विज्ञानमध्यात्मवह्निर्द्विशून्यामिति मनसिकरोति ।
ताच्चाऽध्यात्मवह्निर्द्विशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते
उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम-
सिकारश्चक्षुर्विज्ञानं शून्यताशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च शून्यता-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम-
सिकारश्चक्षुर्विज्ञानं महाशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च महा-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम-
सिकारश्चक्षुर्विज्ञानं परमार्थशून्यमिति मनसिकरोति । ता-
परमार्थशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

मिकारश्चक्षुर्विज्ञानं स्वलक्षणशून्यमिति मनसिकरोति । ता
स्वलक्षणशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्त
मिकारश्चक्षुर्विज्ञानमनुपलम्भशून्यमिति मनसिकरोति । ताश्चा
पलम्भशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्त
मिकारश्चक्षुर्विज्ञानमभावशून्यमिति मनसिकरोति । ताश्चाभा
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्त
मिकारश्चक्षुर्विज्ञान स्वभावशून्यमिति मनसिकरोति । ताश्च स्व
वशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्त
मिकारश्चक्षुर्विज्ञानमभावस्वभावशून्यमिति मनसिकरोति । तद
भादस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्त
विज्ञान श्रेयविज्ञानमध्यात्माशून्यमिति मनसिकरोति । ताश्चा
ध्यात्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्त
विज्ञान श्रेयविज्ञान वशिष्टांशून्यमिति मनसिकरोति । ताश्चा
वशिष्टांशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्त

$\frac{d}{dt} \left(\frac{\partial L}{\partial \dot{x}} \right) = \frac{\partial L}{\partial x}$

[illegible]

$\frac{d}{dt} \left(\frac{1}{r^2} \right) = -\frac{2}{r^3} \frac{dr}{dt}$

[illegible]

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1039 1040 1

4. 4-17, 2-18, 2-19, 2-20, 2-21, 2-22, 2-23, 2-24, 2-25, 2-26, 2-27, 2-28, 2-29, 2-30, 2-31, 2-32, 2-33, 2-34, 2-35, 2-36, 2-37, 2-38, 2-39, 2-40, 2-41, 2-42, 2-43, 2-44, 2-45, 2-46, 2-47, 2-48, 2-49, 2-50, 2-51, 2-52, 2-53, 2-54, 2-55, 2-56, 2-57, 2-58, 2-59, 2-60, 2-61, 2-62, 2-63, 2-64, 2-65, 2-66, 2-67, 2-68, 2-69, 2-70, 2-71, 2-72, 2-73, 2-74, 2-75, 2-76, 2-77, 2-78, 2-79, 2-80, 2-81, 2-82, 2-83, 2-84, 2-85, 2-86, 2-87, 2-88, 2-89, 2-90, 2-91, 2-92, 2-93, 2-94, 2-95, 2-96, 2-97, 2-98, 2-99, 2-100, 2-101, 2-102, 2-103, 2-104, 2-105, 2-106, 2-107, 2-108, 2-109, 2-110, 2-111, 2-112, 2-113, 2-114, 2-115, 2-116, 2-117, 2-118, 2-119, 2-120, 2-121, 2-122, 2-123, 2-124, 2-125, 2-126, 2-127, 2-128, 2-129, 2-130, 2-131, 2-132, 2-133, 2-134, 2-135, 2-136, 2-137, 2-138, 2-139, 2-140, 2-141, 2-142, 2-143, 2-144, 2-145, 2-146, 2-147, 2-148, 2-149, 2-150, 2-151, 2-152, 2-153, 2-154, 2-155, 2-156, 2-157, 2-158, 2-159, 2-160, 2-161, 2-162, 2-163, 2-164, 2-165, 2-166, 2-167, 2-168, 2-169, 2-170, 2-171, 2-172, 2-173, 2-174, 2-175, 2-176, 2-177, 2-178, 2-179, 2-180, 2-181, 2-182, 2-183, 2-184, 2-185, 2-186, 2-187, 2-188, 2-189, 2-190, 2-191, 2-192, 2-193, 2-194, 2-195, 2-196, 2-197, 2-198, 2-199, 2-200, 2-201, 2-202, 2-203, 2-204, 2-205, 2-206, 2-207, 2-208, 2-209, 2-210, 2-211, 2-212, 2-213, 2-214, 2-215, 2-216, 2-217, 2-218, 2-219, 2-220, 2-221, 2-222, 2-223, 2-224, 2-225, 2-226, 2-227, 2-228, 2-229, 2-230, 2-231, 2-232, 2-233, 2-234, 2-235, 2-236, 2-237, 2-238, 2-239, 2-240, 2-241, 2-242, 2-243, 2-244, 2-245, 2-246, 2-247, 2-248, 2-249, 2-250, 2-251, 2-252, 2-253, 2-254, 2-255, 2-256, 2-257, 2-258, 2-259, 2-260, 2-261, 2-262, 2-263, 2-264, 2-265, 2-266, 2-267, 2-268, 2-269, 2-270, 2-271, 2-272, 2-273, 2-274, 2-275, 2-276, 2-277, 2-278, 2-279, 2-280, 2-281, 2-282, 2-283, 2-284, 2-285, 2-286, 2-287, 2-288, 2-289, 2-290, 2-291, 2-292, 2-293, 2-294, 2-295, 2-296, 2-297, 2-298, 2-299, 2-300, 2-301, 2-302, 2-303, 2-304, 2-305, 2-306, 2-307, 2-308, 2-309, 2-310, 2-311, 2-312, 2-313, 2-314, 2-315, 2-316, 2-317, 2-318, 2-319, 2-320, 2-321, 2-322, 2-323, 2-324, 2-325, 2-326, 2-327, 2-328, 2-329, 2-330, 2-331, 2-332, 2-333, 2-334, 2-335, 2-336, 2-337, 2-338, 2-339, 2-340, 2-341, 2-342, 2-343, 2-344, 2-345, 2-346, 2-347, 2-348, 2-349, 2-350, 2-351, 2-352, 2-353, 2-354, 2-355, 2-356, 2-357, 2-358, 2-359, 2-360, 2-361, 2-362, 2-363, 2-364, 2-365, 2-366, 2-367, 2-368, 2-369, 2-370, 2-371, 2-372, 2-373, 2-374, 2-375, 2-376, 2-377, 2-378, 2-379, 2-380, 2-381, 2-382, 2-383, 2-384, 2-385, 2-386, 2-387, 2-388, 2-389, 2-390, 2-391, 2-392, 2-393, 2-394, 2-395, 2-396, 2-397, 2-398, 2-399, 2-400, 2-401, 2-402, 2-403, 2-404, 2-405, 2-406, 2-407, 2-408, 2-409, 2-410, 2-411, 2-412, 2-413, 2-414, 2-415, 2-416, 2-417, 2-418, 2-419, 2-420, 2-421, 2-422, 2-423, 2-424, 2-425, 2-426, 2-427, 2-428, 2-429, 2-430, 2-431, 2-432, 2-433, 2-434, 2-435, 2-436, 2-437, 2-438, 2-439, 2-440, 2-441, 2-442, 2-443, 2-444, 2-445, 2-446, 2-447, 2-448, 2-449, 2-450, 2-451, 2-452, 2-453, 2-454, 2-455, 2-456, 2-457, 2-458, 2-459, 2-460, 2-461, 2-462, 2-463, 2-464, 2-465, 2-466, 2-467, 2-468, 2-469, 2-470, 2-471, 2-472, 2-473, 2-474, 2-475, 2-476, 2-477, 2-478, 2-479, 2-480, 2-481, 2-482, 2-483, 2-484, 2-485, 2-486, 2-487, 2-488, 2-489, 2-490, 2-491, 2-492, 2-493, 2-494, 2-495, 2-496, 2-497, 2-498, 2-499, 2-500, 2-501, 2-502, 2-503, 2-504, 2-505, 2-506, 2-507, 2-508, 2-509, 2-510, 2-511, 2-512, 2-513, 2-514, 2-515, 2-516, 2-517, 2-518, 2-519, 2-520, 2-521, 2-522, 2-523, 2-524, 2-525, 2-526, 2-527, 2-528, 2-529, 2-530, 2-531, 2-532, 2-533, 2-534, 2-535, 2-536, 2-537, 2-538, 2-539, 2-540, 2-541, 2-542, 2-543, 2-544, 2-545, 2-546, 2-547, 2-548, 2-549, 2-550, 2-551, 2-552, 2-553, 2-554, 2-555, 2-556, 2-557, 2-558, 2-559, 2-560, 2-561, 2-562, 2-563, 2-564, 2-565, 2-566, 2-567, 2-568, 2-569, 2-570, 2-571, 2-572, 2-573, 2-574, 2-575, 2-576, 2-577, 2-578, 2-579, 2-580, 2-581, 2-582, 2-583, 2-584, 2-585, 2-586, 2-587, 2-588, 2-589, 2-590, 2-591, 2-592, 2-593, 2-594, 2-595, 2-596, 2-597, 2-598, 2-599, 2-600, 2-601, 2-602, 2-603, 2-604, 2-605, 2-606, 2-607, 2-608, 2-609, 2-610, 2-611, 2-612, 2-

[illegible][illegible]

1960-1961

10. 11. 1952. 10. 11. 1952. 10. 11. 1952.

1. The first part of the document is a list of names and titles, including "The Hon. Mr. Justice" and "The Hon. Mr. Justice".

* * * * *

התאריך: 10.10.2017

2014年12月10日

[illegible]

ה'תשנ"ח, יום חמישי, כ"ב אלול

[illegible]

1. 15/10/2019, 10:00 AM - 11:00 AM - 11:00 AM - 11:00 AM

ਅੰਤਰਿਕ ਸੰਬੰਧ-ਸੰਬੰਧੀ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ । ਅੰਤਰਿਕ-

• ପ୍ରାଚୀନ ଗୁପ୍ତାବଳୀ । ପ୍ରାଚୀନ ପାଠ୍ୟସାମଗ୍ରୀ । ଉପାଦାନ-

2, 3, 4, 5

१. मन्त्राधारसिद्धाया एतदपगतमन्त्राधारता प्रतिपद्यमान-

मिकारः श्रोत्रविज्ञानमनवराग्रशून्यमिति मनसिकरोति । ॥

ऽनवराग्रशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्ययोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयु

मिकारः श्रोत्रविज्ञानमनवकारशून्यमिति मनसिकरोति । ॥

ऽनवकारशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्ययोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता तिभंयु

मिकारः श्रोत्रविज्ञान प्रकृतिशून्यमिति मनसिकरोति । ॥

प्रकृतिशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्ययोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रातभंयु

मिकारः श्रोत्रविज्ञान सर्वधर्मशून्यमिति मनसिकरोति । ॥

सर्वधर्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्ययोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता तिभंयु

मिकारः श्रोत्रविज्ञान स्वलक्षणशून्यमिति मनसिकरोति । ॥

स्वलक्षणशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते ३५

योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्त

मिकारः श्रोत्रविज्ञानमनुपलभ्यशून्यमिति मनसिकरोति । ता

ऽनुपलभ्यशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्ययोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्त

मिकारः श्रोत्रविज्ञानमभावशून्यमिति मनसिकरोति । ता

ऽभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्ययोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्त

भिकारः स्वर्गोऽध्यात्मशून्य इति मनसिकरोति । ताश्चाऽध्यात्मशून्य-
तामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः स्वर्गोऽधिर्ज्ञानशून्य इति मनसिकरोति । ताश्च अधिर्ज्ञान-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः स्वर्गोऽध्यात्मवधिर्ज्ञानशून्य इति मनसिकरोति । ताश्चा-
ध्यात्मवधिर्ज्ञानशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः स्वर्गः शून्यताशून्य इति मनसिकरोति । ताश्च शून्यता-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यताशून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः स्वर्गोऽमहाशून्य इति मनसिकरोति । ताश्च महाशून्य-
तामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः स्वर्गः परमार्थशून्य इति मनसिकरोति । ताश्च
परमार्थशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः स्वर्गः संज्ञातशून्य इति मनसिकरोति । ताश्च संज्ञातशून्य-
तामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयु-
 सिकारो घ्राणविज्ञानं परमार्थशून्यमिति मनसिकरोति ।
 परमार्थशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रति-
 सिकारो घ्राणविज्ञानं संस्कृतशून्यमिति मनसिकरोति ।
 संस्कृतशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयु-
 सिकारो घ्राणविज्ञानमसंस्कृतशून्यमिति मनसिकरोति । तादृ-
 ऽसंस्कृतशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम-
 सिकारो घ्राणविज्ञानमत्यन्तशून्यमिति मनसिकरोति । तादृ-
 ऽत्यन्तशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम-
 सिकारो घ्राणविज्ञानमनवराग्रशून्यमिति मनसिकरोति । तादृ-
 ऽनवराग्रशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमिताया चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम-
 सिकारो घ्राणविज्ञानं प्रकृतिशून्यमिति मनसिकरोति । तादृ-
 ऽप्रकृतिशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम-
 सिकारो घ्राणविज्ञानं सर्वधर्मशून्यमिति मनसिकरोति । तादृ-
 ऽसर्वधर्मशून्यतामुपलभते तथाच शून्यतयामन्यते । उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमिताया चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम-

॥ १॥ स्वर्गोऽनुपलभ्यते इति मनमिकरोति । ताच्चाऽनुपलभ्य-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
मिकारो स्वर्गोऽभावशून्य इति मनमिकरोति । ताच्चाऽभावशून्य-
तामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
मिकारो स्वर्गः स्वभावशून्य इति मनमिकरोति । ताच्च स्वभाव-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
मिकारो स्वर्गोऽभावस्वभावशून्य इति मनमिकरोति । ताच्चाऽभाव-
स्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
मिकारो धर्मा अध्यात्मशून्यादिति मनमिकरोति । ताच्चाऽध्यात्म-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
मिकारो धर्मावच्छिद्वाऽशून्यादिति मनमिकरोति । ताच्च वच्छिद्वा-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
मिकारो धर्मा अध्यात्मवच्छिद्वाऽशून्यादिति मनमिकरोति । ताच्चा-
ऽध्यात्मवच्छिद्वाऽशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

[illegible]

॥ यथाप्राप्तमिच्छायाः लब्धप्राप्तमन्त्रोक्तारजः ॥ प्रतिपद्यते ॥
यथाप्राप्तमिच्छायाः लब्धप्राप्तमन्त्रोक्तारजः ॥ प्रतिपद्यते ॥
यथाप्राप्तमिच्छायाः लब्धप्राप्तमन्त्रोक्तारजः ॥ प्रतिपद्यते ॥

[illegible]

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

[illegible]

$\frac{1}{n} \sum_{j=1}^n x_j = \bar{x}$

[illegible][illegible]

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो धर्माः प्रवक्तव्यकारशून्यादिति मनसिकरोति । ताश्चाऽनवकार
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो धर्माः प्रवृत्तिशून्यादिति मनसिकरोति । ताश्च प्रवृत्ति-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो धर्माः सर्वधर्मशून्यादिति मनसिकरोति । ताश्च सर्वधर्म-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो धर्माः स्वलक्षणशून्यादिति मनसिकरोति । ताश्च स्वलक्षण-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो धर्माः अनुपलम्भशून्यादिति मनसिकरोति । ताश्चाऽनुप-
लम्भशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो धर्माः अभावशून्यादिति मनसिकरोति । ताश्चाऽभावशून्य-
तामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो धर्माः स्वभावशून्यादिति मनसिकरोति । ताश्च स्वभाव-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-

सिकारो जिक्काविज्ञानस्वभावशून्यमिति मनसिकरोति । ता
स्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तम
सिकारो जिक्काविज्ञानमभावस्वभावशून्यमिति मनसिकरोति
तास्त्वाऽभावस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन
उपलभयोगेन ।

स प्रज्ञापारमिताया चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तम
सिकारः कायविज्ञानमध्यात्मशून्यमिति मनसिकरोति । ता
ध्यात्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तम
सिकारः कायविज्ञान वह्निर्दृशग्न्यमिति मनसिकरोति । ता
वह्निर्दृशग्न्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तम
सिकारः कायविज्ञानमध्यात्मवह्निर्दृशग्न्यमिति मनसिकरोति ।
तास्त्वाऽध्यात्मवह्निर्दृशग्न्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन
उपलभयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तम
सिकारः कायविज्ञानशून्यताशून्यमिति मनसिकरोति । ता
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यताशून्यतयामन्यते उपलभयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तम
सिकारः कायविज्ञानमज्ञाशून्यमिति मनसिकरोति । ता
मज्ञाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतामज्ञतामुपलभयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारश्चक्षुर्विज्ञानं संस्मृतशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च
संस्मृतशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसयुक्तमन-
भिकारश्चदुर्विज्ञानमसंस्कृतशून्यमिति मनभिकरोति । ताच्चाऽसंस्कृत-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारजता प्रतिसयुक्तमन-
सिकारश्चक्षुर्विज्ञानमत्यन्तशून्यमिति मनसिकरोति । ताश्चाऽत्यन्त-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्ययोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तामन-
मिकारश्चतुर्विज्ञानमनवरायशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चाऽन-
वरायशून्यतानुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तामन-
सिकारश्चक्षुर्विज्ञानमनवकारशून्यमिति मनसिकरोति । ताश्चाऽन-
वकारशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वकारज्ञता प्रतिसयुक्तमन-
सिकारस्यचुर्विज्ञानं प्रकृतिशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च प्रकृति-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन । .

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारश्चतुर्विज्ञानं सर्वधर्मशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च
सर्वधर्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-

मेकारः श्रोत्रविज्ञानमध्यात्मवद्दिष्टांशून्यमिति मनसिकरोति ।
ताश्चाऽध्यात्मवद्दिष्टांशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उप-
लभयोगेन

म प्रज्ञापारमितायां चरन्प्रपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
मेकारः श्रोत्रविज्ञानं शून्यताशून्यमिति मनसिकरोति । ताश्च
शून्यताशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभयोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायां चरन्प्रपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
मेकारः श्रोत्रविज्ञानं महाशून्यमिति मनसिकरोति । ताश्च
महाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभयोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायाश्चरन्प्रपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
मेकारः श्रोत्रविज्ञानं परमार्थशून्यमिति मनसिकरोति । ताश्च
परमार्थशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभयोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायाश्चरन्प्रपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
मेकारः श्रोत्रविज्ञानं संलूनतशून्यमिति मनसिकरोति । ताश्च
संलूनतशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभयोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायाश्चरन्प्रपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
मेकारः श्रोत्रविज्ञानमसंलूनतशून्यमिति मनसिकरोति । ताश्चा-
संलूनतशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभयोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायाश्चरन्प्रपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
मेकारः श्रोत्रविज्ञानमत्यन्तशून्यमिति मनसिकरोति । ताश्चा-
त्यन्तशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभयोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायाश्चरन्प्रपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिशु-
मिकारः कायविज्ञानं सर्वधर्मशून्यमिति मनसिकरोति ।
सर्वधर्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगे

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिशु-
मिकारः कायविज्ञानं स्वलक्षणशून्यमिति मनसिकरोति ।
स्वलक्षणशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगे

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिशु-
मिकारः कायविज्ञानमनुपलम्भशून्यमिति मनसिकरोति ।
अनुपलम्भशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगे

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिशु-
मिकारः कायविज्ञानमभावशून्यमिति मनसिकरोति ।
अभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगे

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिशु-
मिकारः कायविज्ञानं स्वभावशून्यमिति मनसिकरोति ।
स्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगे

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिशु-
मिकारः कायविज्ञानमभावस्वभावशून्यमिति मनसिकरोति ।
ताश्चाभावस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते
उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिशु-
मिकारो मनोविज्ञानमध्यात्मशून्यमिति मनसिकरोति ।
अध्यात्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगे

भेकारः श्रोत्रविज्ञानं स्वभावशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च
स्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्ययोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
भेकारः श्रोत्रविज्ञानमभावस्वभावशून्यमिति मनसिकरोति ।
ताञ्चाभावस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उप-
लभ्ययोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
भिकारो घ्राणविज्ञानमध्यात्मशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्चा-
ध्यात्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्ययोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
भिकारो घ्राणविज्ञानं वद्दिद्धाशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च
वद्दिद्धाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्ययोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
भिकारो घ्राणविज्ञानमध्यात्मवद्दिद्धाशून्यमिति मनसिकरोति ।
ताञ्चाऽध्यात्मवद्दिद्धाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते
उपलभ्ययोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
भिकारो घ्राणविज्ञानं शून्यताशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च
शून्यताशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्ययोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
भिकारो घ्राणविज्ञानं गदाशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च
गदाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्ययोगेन ।

हमेकारो घ्राणविज्ञानं स्वप्नशून्यमिति मनमिहकरोति । तादृ-
शं नक्षत्रशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतया मन्यते उपलभ्ययोगेन ।

य प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्थाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
मेकारो घ्राणविज्ञानमनुपलभ्यशून्यमिति मनमिहकरोति । तादृ-
शं नक्षत्रशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतया मन्यते उपलभ्ययोगेन ।

य प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्थाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
मेकारो घ्राणविज्ञानसंभावशून्यमिति मनमिहकरोति । तादृ-
शं भावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतया मन्यते उपलभ्ययोगेन ।

य प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्थाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
मेकारो घ्राणविज्ञानं स्वभावशून्यमिति मनमिहकरोति । तादृ-
शं स्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतया मन्यते उपलभ्ययोगेन ।

य प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्थाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
मेकारो घ्राणविज्ञानसंभावस्वभावशून्यमिति मनमिहकरोति । तादृ-
शं भावस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतया मन्यते उपलभ्य-
योगेन ।

य प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्थाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
मेकारो जिह्वाविज्ञानमप्यप्यशून्यमिति मनमिहकरोति । तादृ-
शं शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतया मन्यते उपलभ्ययोगेन ।

य प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्थाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
मेकारो जिह्वाविज्ञानं स्वरूपशून्यमिति मनमिहकरोति । तादृ-
शं स्वरूपशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतया मन्यते उपलभ्ययोगेन ।

य प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्थाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-

स प्रज्ञापारमितायां चन्द्रपगतमन्योक्तगता प्रतिमङ्गल-
मिकारश्चुःसंस्पर्ग मन्नाग्रन्यमिति मनमित्तरोति । तादृ-
शून्यतासुपन्नभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभायोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायास्वरूपतमर्थाकारज्ञता प्रतिभ्युत्पन्न-
मिकारश्चक्षुःसंस्पर्शं परमार्थशून्यमिति मनमिक्करोति । तत्र
परमार्थशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयासन्यते उपलभ्ययोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतमर्वाकारजता प्रतिम्युक्तम-
सिकारश्चक्षुःसस्पर्श संस्कृतशून्यमिति मनमिकरोति । ताञ्च संस्कृतग-
न्यतासुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतमर्वाकारजता प्रतिसंयुक्तम-
सिकारश्चक्षुःसंस्पर्शमसंस्पर्शशून्यमिति मनमिकरोति । ताश्चाऽसंस्पर्श-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्ययोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारश्चक्षुःसंस्पर्शमत्यन्तशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्चाऽत्यन्त-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारश्चक्षुःसंस्पर्शमनवराग्रशून्यमिति मनसिकरोति । तादृश-
जनवराग्रशून्यतासुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसयुक्तमन-
सिकारश्चक्षुःसंस्पर्शमनवकारशून्यमिति मनसि करोति । ताञ्चाज्ञ-
वकारशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्ययोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतसर्वकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-

मेकारो जिज्ञाविज्ञानमनवराग्रशून्यमिति मनसिकरोति । ताश्चा-
नवराग्रशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो जिज्ञाविज्ञानमनवकारशून्यमिति मनसिकरोति । ताश्चा-
नवकारशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो जिज्ञाविज्ञान प्रकृतिशून्यमिति मनसिकरोति । ताश्च
प्रकृतिशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो जिज्ञाविज्ञानं सर्वधर्मशून्यमिति मनसिकरोति । ताश्च
सर्वधर्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो जिज्ञाविज्ञानं स्वलक्षणशून्यमिति मनसिकरोति । ताश्च
स्वलक्षणशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो जिज्ञाविज्ञानं अनुपलम्बशून्यमिति मनसिकरोति ।
ताश्चाऽनुपलम्बशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्ध-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो जिज्ञाविज्ञानसंभावशून्यमिति मनसिकरोति । ताश्चा-
ऽसंभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-

मिकारः श्रोत्रसंस्पर्शमध्यात्मशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्चा-
त्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम-
मिकारः श्रोत्रसंस्पर्शं वहिर्द्वांशून्यमिति मनसिकरोति । ता-
वहिर्द्वांशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम-
मिकारः श्रोत्रसंस्पर्शमध्यात्मवह्निर्द्वांशून्यमिति मनसिकरोति । ता-
ध्यात्मवह्निर्द्वांशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपल-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम-
मिकारः श्रोत्रसंस्पर्शं शून्यताशून्यमिति मनसिकरोति । ता-
शून्यताशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम-
मिकारः श्रोत्रसंस्पर्शं महाशून्यमिति मनसिकरोति । ता-
महाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम-
मिकारः श्रोत्रसंस्पर्शं परमार्थशून्यमिति मनसिकरोति । ता-
परमार्थशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम-
मिकारः श्रोत्रसंस्पर्शं संकृतशून्यमिति मनसिकरोति । ता-
संकृतशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तम-

स प्रज्ञापारमितायां चरन्प्रपगतमर्त्याकारशून्या प्रतिमयुक्तमन-
कारः कायविज्ञानं परमार्थशून्यमिति मनमिवगोति । नाज्ञ-
यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

म प्रक्षापारसितायां चरन्त्यपगतमर्त्याकारक्षता प्रतिभ्युत्तम-
कारः कायविद्याम संगतशून्यमिति मनसिकरोति । तादृ-
शतशून्यतामुपपन्नते । तथाच शून्यतयासन्नते उपपत्त्याद्योगेन ।

म प्रज्ञापादयितार्या चरन्त्यपगतमर्थाकारज्ञाना प्रतिमयुक्तमन
कारः कायविज्ञानसमंस्तुतश्चन्यसिनि सममिकरोति । माहा
स्तुतश्चन्यतायुपन्नमते । तथाच श्रुत्यतयागन्यते उपमगमथोरेण ।

॥ प्रज्ञापानमितासाक्षरम्पगतमर्थाकारज्ञता प्रतिमयुगसन-
नितारः वायविज्ञानसत्यन्ताप्रत्ययसिद्धि रानमिवरोति । तादा-
तान्ताप्रत्ययानुपपन्नं । तथाच प्रत्ययतयासत्यते उपपन्नार्थोक्तम् ।

४. महापारमितायाद्वारा प्रगतशान्तिप्रदानात् । अतिशय शान्ति-
प्रदानं । साधुनिष्ठानामवलम्बेन शान्तिप्रदानं । अतिशय शान्ति-
प्रदानं । अतिशय शान्तिप्रदानं । अतिशय शान्तिप्रदानं । अतिशय शान्तिप्रदानं ।

॥ गङ्गापारमितायाः पञ्चमस्कन्धोक्तं । अतिशयं प्रसिद्धं ।
गङ्गापारमितायाः पञ्चमस्कन्धोक्तं । अतिशयं प्रसिद्धं ।
गङ्गापारमितायाः पञ्चमस्कन्धोक्तं । अतिशयं प्रसिद्धं ।
गङ्गापारमितायाः पञ्चमस्कन्धोक्तं । अतिशयं प्रसिद्धं ।
गङ्गापारमितायाः पञ्चमस्कन्धोक्तं । अतिशयं प्रसिद्धं ।

[illegible]

मिकारः श्रोत्रसंस्पर्शमनुपलम्भशून्यमिति मनसिकरोति । तादा-
नुपलम्भशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयु-
क्तमिकारः श्रोत्रसंस्पर्शमभावशून्यमिति मनसिकरोति । तादा-
वशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयु-
क्तमिकारः श्रोत्रसंस्पर्शं स्वभावशून्यमिति मनसिकरोति । :
स्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयु-
क्तमिकारः श्रोत्रसंस्पर्शमभावस्वभावशून्यमिति मनसिकरोति । तादा-
भावस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपल-
म्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयु-
क्तमिकारो घ्राणसंस्पर्शमध्यात्मशून्यमिति मनसिकरोति । तादा-
त्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयु-
क्तमिकारो घ्राणसंस्पर्शं वहिर्दृष्टिशून्यमिति मनसिकरोति ।
वहिर्दृष्टिशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयु-
क्तमनसिकारो घ्राणसंस्पर्शमध्यात्मवहिर्दृष्टिशून्यमिति मनसिकरोति ।
तादात्म्यात्मवहिर्दृष्टिशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते
उपलम्भयोगेन ।

[illegible][illegible]

2. 1991年10月1日，在北京市召开的“中国环境与发展”国际会议上，中国代表向世界承诺，中国将采取有力措施，控制并减少污染物的排放，改善环境质量，保护生态环境。

१. पञ्चापन विनाशो जलपयसस्य-प्राप्तये । अत्रिपुत्रस्य
विनाशो भवति । २. पञ्चापनं न विनाशो भवति । ३. पञ्चापनं
पञ्चापनं न विनाशो भवति । ४. पञ्चापनं न विनाशो भवति । ५. पञ्चापनं न विनाशो भवति ।

२ प्रजापारसिमादी १२५५ मन्त्र-नीकारसमा प्रतिपद्युक्तमन्त्र-
विधारा मन्त्रानिष्टाय, मन्त्रान्यसिद्धि मन्त्रविद्योति । तद्वत्
मन्त्रान्यसिद्धि मन्त्रान्यसिद्धि । तद्वत् मन्त्रान्यसिद्धि मन्त्रान्यसिद्धि ।

५ प्रज्ञाधारमिताया चरन्त्यगतसन्ध्याशरणा प्रतिमद्युक्तमन-
विचारो मनसि प्रज्ञानमसमृद्धिशून्यमिति मनसि करोति । ताश्चा-
ऽसमृद्धमनस्येतामुपलभते । तथाच शून्यतया मन्यते उपलभ्ययोगेन ।

सिकारो घ्राणमस्यर्गमनवकारशून्यमिति मनसिकरोति । ता
वकारशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रति-
सिकारो घ्राणमस्यर्गे प्रकृतिशून्यमिति मनसिकरोति ।
प्रकृतिशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रति-
सिकारो घ्राणमस्यर्गे सर्वधर्मशून्यमिति मनसिकरोति ।
सर्वधर्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रति-
कारो घ्राणमस्यर्गे स्वलक्षणशून्यमिति मनसिकरोति । ता
लक्षणशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रति-
सिकारो घ्राणमस्यर्गमनुपलम्भशून्यमिति मनसिकरोति । ता
पलम्भशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रति-
सिकारो घ्राणमस्यर्गमभावशून्यमिति मनसिकरोति । ता
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रति-
कारो घ्राणमस्यर्गे स्वभावशून्यमिति मनसिकरोति । ता
वशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रति-
मंयु

मिकारो जिह्वासंस्पर्शं संज्ञितशून्यमिति मनसिकरोति ।
संज्ञितशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगे

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता १०२
मिकारो जिह्वासंस्पर्शमसंज्ञितशून्यमिति मनसिकरोति ।
जिह्वाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगे

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता १०३
मिकारो जिह्वासंस्पर्शमत्यन्तशून्यमिति मनसिकरोति । तद्वि-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगे ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता १०४
मिकारो जिह्वासंस्पर्शमनवराग्रशून्यमिति मनसिकरोति ।
अनवराग्रशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उप-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता १०५
मिकारो जिह्वासंस्पर्शमनवकारशून्यमिति मनसिकरोति । त-
नवकारशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगे

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता १०६
मिकारो जिह्वासंस्पर्शं प्रकृतिशून्यमिति मनसिकरोति ।
प्रकृतिशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगे

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता १०७
मिकारो जिह्वासंस्पर्शं सर्वधर्मशून्यमिति मनसिकरोति । त-
सर्वधर्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगे

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता १०८
प्रतिमयुक्तं

१२- अथ विष्णुसहस्रनाम-विनिर्णयः ।

१३- अथ विष्णुसहस्रनाम-विनिर्णयः ।

१४- अथ विष्णुसहस्रनाम-विनिर्णयः ।

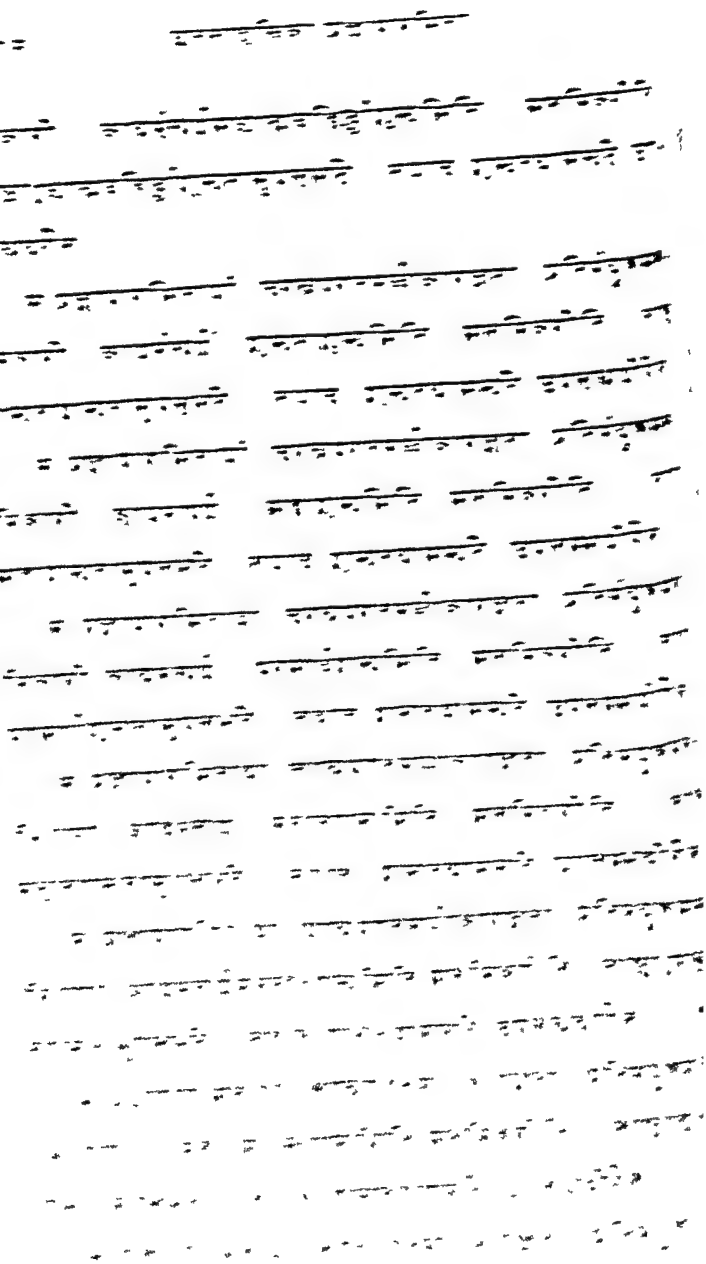
१५- अथ विष्णुसहस्रनाम-विनिर्णयः ।

१६- अथ विष्णुसहस्रनाम-विनिर्णयः ।

१७- अथ विष्णुसहस्रनाम-विनिर्णयः ।

१८- अथ विष्णुसहस्रनाम-विनिर्णयः ।

१९- अथ विष्णुसहस्रनाम-विनिर्णयः ।

सिकारश्चक्षुःसंस्पर्शं प्रकृतिशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च प्रकृति-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारश्चक्षुःसंस्पर्शं सर्वधर्मशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च
सर्वधर्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारश्चक्षुःसंस्पर्शं स्वलक्षणशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च
स्वलक्षणशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारश्चक्षुःसंस्पर्शमनुपलम्भशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चाऽनुप-
लम्भशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारश्चक्षुःसंस्पर्शमभावशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चाऽभाव-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारश्चक्षुःसंस्पर्शस्वभावशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च स्वभा-
वशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारश्चक्षुःसंस्पर्शमभावस्वभावशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चा-
ऽभावस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-

सिकारो कायसंस्पर्श स्वभावशून्यमिति मनसिकरोति । तादात्म्यं
स्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो कायसंस्पर्शमभावस्वभावशून्यमिति मनसिकरोति । तादात्म्यं
ऽभावस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो मनःसंस्पर्शमध्यात्मशून्यमिति मनसिकरोति । तादात्म्यं
ऽध्यात्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो मनःसंस्पर्शं वहिर्द्वाशून्यमिति मनसिकरोति । तादात्म्यं
वहिर्द्वाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो मनःसंस्पर्शमध्यात्मवह्निर्द्वाशून्यमिति मनसिकरोति । तादात्म्यं
ऽध्यात्मवह्निर्द्वाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्ध-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो मनःसंस्पर्शं शून्यताशून्यमिति मनसिकरोति । तादात्म्यं
शून्यताशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो मनःसंस्पर्शं महाशून्यमिति मनसिकरोति । तादात्म्यं
महाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-

तारः श्रोत्रसंस्पर्शमसंस्कृतशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चा-
कृतशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
तारः श्रोत्रसंस्पर्शमत्यन्तशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चाऽत्यन्त-
पतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
कारः श्रोत्रसंस्पर्शमनवराग्रशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चाऽन-
यशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
कारः श्रोत्रसंस्पर्शमनवकारशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चा-
वकारशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
कारः श्रोत्रसंस्पर्शं प्रकृतिशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च
इतिशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमिताया चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
वकारः श्रोत्रसंस्पर्शं सर्वधर्मशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च
र्वधर्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सेकारः श्रोत्रसंस्पर्शं स्वलक्षणशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च
लक्षणशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-

मिकारो मनःसंस्पृग् सर्वधर्मशून्यमिति मनमिक्करोति । तादृ-
 सर्वधर्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वकारज्ञता प्रतिबुद्धम-
 मिकारो मनःसंस्पृग् स्वलक्षणशून्यमिति मनमिक्करोति । तादृ-
 स्वलक्षणशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वकारज्ञता प्रतिबुद्धम-
 मिकारो मनःसंस्पृग्मनुपलम्बशून्यमिति मनमिक्करोति । तादृ-
 ऽनुपलम्बशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वकारज्ञता प्रतिबुद्धम-
 मिकारो मनःसंस्पृग्मभावशून्यमिति मनमिक्करोति । तादृ-
 ऽभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वकारज्ञता प्रतिबुद्धम-
 मिकारो मनःसंस्पृग् स्वभावशून्यमिति मनमिक्करोति । तादृ-
 स्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वकारज्ञता प्रतिबुद्धम-
 मिकारो मनःसंस्पृग्मभावस्वभावशून्यमिति मनमिक्करोति । तादृ-
 ऽभावस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपल-
 योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वकारज्ञता प्रतिबुद्धम-
 मिकारश्चक्षुःसंस्पृग्प्रत्ययवेदनाऽध्यात्मशून्येति मनमिक्करोति । तादृ-
 ऽध्यात्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वकारज्ञता प्रतिबुद्धम-

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमभिकारश्चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽत्यन्तशून्येति मनसिकरोति । तांश्चाऽत्यन्तशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमभिकारश्चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽनवराग्रशून्येति मनसिकरोति । तांश्चाऽनवराग्रशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमभिकारश्चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽनवकारशून्येति मनसिकरोति । तांश्चाऽनवकारशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमभिकारश्चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाप्रकृतिशून्येति मनसिकरोति । तांश्चाऽप्रकृतिशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमभिकारश्चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनामर्ब्वधर्मशून्येति मनसिकरोति । तांश्चाऽमर्ब्वधर्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमभिकारश्चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनास्वन्नक्षणाशून्येति मनसिकरोति । तांश्चाऽस्वन्नक्षणाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमभिकारश्चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽनुपलम्भाशून्येति मनसिकरोति । तांश्चाऽनुपलम्भाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

ारो प्राणसंस्पर्शमभावस्त्वभावशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चा-
स्त्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।
स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
ारो जिह्वासंस्पर्शमध्यात्मशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चा-
त्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
ारो जिह्वासंस्पर्शं वह्निर्द्वाशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च
र्द्वाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
ारो जिह्वासंस्पर्शमध्यात्मवह्निर्द्वाशून्यमिति मनसिकरोति ।
च्चाऽध्यात्मवह्निर्द्वाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते
लम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
ारो जिह्वासंस्पर्शं शून्यताशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च
यताशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
ारो जिह्वासंस्पर्शं महाशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च
हाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
ारो जिह्वासंस्पर्शं परमार्थशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च
रमार्थशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता
 सिकारः ओत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदना शून्यताशून्येति मनसिकरोति
 ताञ्च शून्यताशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
 योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
 सिकारः ओत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदना महाशून्येति मनसिकरोति । तां
 महाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
 सिकारः ओत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदना परमार्थशून्येति मनसिकरोति
 ताञ्च परमार्थशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
 योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
 सिकारः ओत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदना संस्कृतशून्येति मनसिकरोति । तां
 संस्कृतशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
 सिकारः ओत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽसंस्कृतशून्येति मनसिकरोति ।
 ताञ्चाऽसंस्कृतशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
 योगेन ।

स प्रज्ञापारमिताया चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
 सिकारः ओत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽत्यन्तशून्येति मनसिकरोति ।
 ताञ्चाऽत्यन्तशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
 योगेन ।

ारो जिह्वासंस्पर्शं स्वलक्षणशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च
वणशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
ारो जिह्वासंस्पर्शमनुपलम्भशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चा-
लम्भशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
ारो जिह्वासंस्पर्शमभावशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चा-
वशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्त-
सिकारो जिह्वासंस्पर्शं स्वभावशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च
भावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
कारो जिह्वासंस्पर्शमभावस्वभावशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चा-
वस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
गेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
कारो कायसंस्पर्शमधात्मशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चा-
धात्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो कायसंस्पर्शे वद्दिद्धाशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च
वद्दिद्धाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-

ताञ्चाऽन्यतयाऽन्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते ५
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिपद्य-
मिक्कार श्रोत्रमस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽभावशून्येति मनसिकरोति
ताञ्चाऽभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते ५
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिपद्य-
मिक्कार श्रोत्रमस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽभावस्वभावशून्येति मनसिकरोति
ताञ्च स्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपल-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिपद्य-
मिक्कार श्रोत्रमस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽभावस्वभावशून्येति मनसिकरोति
ताञ्चाऽभावस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते ५
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिपद्य-
मिक्कारो घ्राणस स्पर्शप्रत्ययवेदनाऽध्यात्मशून्येति मनसिकरोति
ताञ्चाऽध्यात्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उप-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिपद्य-
मिक्कारो घ्राणस स्पर्शप्रत्ययवेदनावहिर्द्वांशून्येति मनसिकरोति ।
ताञ्च वहिर्द्वांशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपल-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रति-
 भिकारो जिह्वासर्गप्रत्ययवेदना सर्वधर्मशून्येति मनमिहा
 ताञ्च सर्वधर्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उप-
 योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिभं-
 भिकारो जिह्वासर्गप्रत्ययवेदना स्तब्धज्ञशून्येति मनमिहा
 ताञ्च स्तब्धज्ञशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उप-
 योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिभं-
 भिकारो जिह्वासर्गप्रत्ययवेदनाऽनुपलब्धशून्येति मनमिहा
 ताञ्चाऽनुपलब्धशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उप-
 योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिभं-
 भिकारो जिह्वासर्गप्रत्ययवेदनाऽभाशून्येति मनमिहा
 ताञ्चाऽभाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उप-
 योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिभं-
 भिकारो जिह्वासर्गप्रत्ययवेदनाऽभाशून्येति मनमिहा
 ताञ्चाऽभाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उप-
 योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिभं-
 भिकारो जिह्वासर्गप्रत्ययवेदनाऽभाशून्येति मनमिहा
 ताञ्चाऽभाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उप-
 योगेन ।

३. १८५० ई. १२००० । १८५० ई. १२००० । १८५० ई. १२००० ।
४. १८५० ई. १२००० । १८५० ई. १२००० । १८५० ई. १२००० ।
५. १८५० ई. १२००० । १८५० ई. १२००० । १८५० ई. १२००० ।

[illegible][illegible]

॥ अथ शिवस्य स्तुतिः ॥
 ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ अथ शिवस्य स्तुतिः ॥
 ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

॥ अथाप्यनित्यत्वात् परमपुण्यकर्मणां वास्तव्यता इति धेनुहन्त-
विचारः शोच्यते । अथ हेतुना वदितुं शक्येति मनसि पश्येति । तासु
वदितुं शक्यतासु पश्यते । तथाच मन्यतामन्यतया मन्यते उपपन्न-
योगेन ।

स प्रज्ञाधारमितायाः परम्परागतसम्बन्धकारणता प्रतिसंयुक्तमन-
मिवारः श्रोत्रगम्यप्रत्ययवेदनाऽध्यात्मवर्षिह्वांश्चन्येति मनमिकरोति ।
तादाऽध्यात्मवर्षिह्वांश्चन्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते
उपलभयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
कारः श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽनवरागशून्येति मनसिकरोति ।
श्चाऽनवरागशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
कारः श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽनवकारशून्येति मनसिकरोति ।
श्चाऽनवकारशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सेकारः श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाप्रकृतिशून्येति मनसिकरोति ।
ताञ्च प्रकृतिशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदनामर्ब्वधर्मशून्येति मनसिकरोति ।
ताञ्च सर्वधर्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
मिकारः श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदनास्वलक्षणशून्येति मनसिकरोति ।
ताञ्च स्वलक्षणशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
मिकारः श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽनुपलम्भशून्येति मनसिकरोति ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदना स्वभावशून्येति मनसिकरोति ।
ताञ्च स्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽभावस्वभावशून्येति मनसिकरोति ।
ताञ्चाऽभावस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उप-
लम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो मनः स्पर्शप्रत्ययवेदनाऽध्यात्मशून्येति मनसिकरोति ।
ताञ्चाऽध्यात्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो मनः स्पर्शप्रत्ययवेदना वहिर्द्वाशून्येति मनसिकरोति ।
ताञ्च वहिर्द्वाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो मनः स्पर्शप्रत्ययवेदनाऽध्यात्मवह्निर्द्वाशून्येति मनसि-
करोति । ताञ्चाऽध्यात्मवह्निर्द्वाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतया-
मन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो मनः स्पर्शप्रत्ययवेदना शून्यताशून्येति मनसिकरोति ।

३ प्रज्ञापारमितायाः स्वरूपगतमन्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
कारो घ्राणमस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽभिरुतशून्येति मनमिकरोति ।
४ मन्वाकारज्ञतागुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्ययोगेन ।

३ प्रज्ञापारमितायाः स्वरूपगतमन्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
कारो घ्राणमस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽभिरुतशून्यताशून्येति मनमिकरोति ।
४ शून्यताशून्यतागुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्य-
योगेन ।

४ प्रज्ञापारमितायाः स्वरूपगतमन्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
कारो घ्राणमस्पर्शप्रत्ययवेदना मन्वाकारज्ञेति मनमिकरोति ।
५ मन्वाकारज्ञतागुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्ययोगेन ।

५ प्रज्ञापारमितायाः स्वरूपगतमन्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
कारो घ्राणमस्पर्शप्रत्ययवेदनापरमार्थशून्येति मनमिकरोति ।
६ परमार्थशून्यतागुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्य-
योगेन ।

६ प्रज्ञापारमितायाः स्वरूपगतमन्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
कारो घ्राणमस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽभिरुतशून्येति मनमिकरोति ।
७ अशून्यतागुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्ययोगेन ।

७ प्रज्ञापारमितायाः स्वरूपगतमन्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
कारो घ्राणमस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽभिरुतशून्येति मनमिकरोति ।
८ अशून्यतागुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्य-
योगेन ।

म प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिभङ्गकर्म
मिक्कारः कायमस्यर्गप्रत्ययवेदना स्तुभावग्न्येति मनमिक्कारो
ताज्ञ स्तुभावग्न्यतामुपलभते । तथाच ग्न्यतयामन्यते उपलभ
योगेन ।

म प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिभङ्गकर्म
मिक्कारः कायमस्यर्गप्रत्ययवेदनाऽभास्वभावग्न्येति मनमिक्कारो
ताज्ञऽभास्वभावग्न्यतामुपलभते । तथाच ग्न्यतयामन्यते उप
लभयोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिभङ्गकर्म
मिक्कारः कायमस्यर्गप्रत्ययवेदनाऽधात्माग्न्येति मनमिक्कारो
ताज्ञऽधात्माग्न्यतामुपलभते । तथाच ग्न्यतयामन्यते उपलभ
योगेन ।

म प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिभङ्गकर्म
मिक्कारः कायमस्यर्गप्रत्ययवेदना बन्दिदाग्न्येति मनमिक्कारो
ताज्ञऽबन्दिदाग्न्यतामुपलभते । तथाच ग्न्यतयामन्यते उपलभ
योगेन ।

म प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिभङ्गकर्म
मिक्कारः कायमस्यर्गप्रत्ययवेदना बन्दिदाग्न्येति मनमिक्कारो
ताज्ञऽबन्दिदाग्न्यतामुपलभते । तथाच ग्न्यतयामन्यते उपलभ
योगेन ।

म प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिभङ्गकर्म
मिक्कारः कायमस्यर्गप्रत्ययवेदना बन्दिदाग्न्येति मनमिक्कारो
ताज्ञऽबन्दिदाग्न्यतामुपलभते । तथाच ग्न्यतयामन्यते उपलभ
योगेन ।

तादृक् स्वल्पशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदना अनुपलम्भशून्येति मनसिकरोति ।
तादृक् अनुपलम्भशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उप-
लम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदना अभावशून्येति मनसिकरोति ।
तादृक् अभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदना स्वभावशून्येति मनसिकरोति ।
तादृक् स्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽभावस्वभावशून्येति मनसिकरोति ।
तादृक् अभावस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उप-
लम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽध्यात्मशून्येति मनसिकरोति ।
तादृक् अध्यात्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
मिकारो मनः संस्पर्गप्रत्ययवेदनाऽनवराग्रशून्येति मनमिकरोति ।
ताच्चाऽनवराग्रशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
मिकारो मनः संस्पर्गप्रत्ययवेदनाऽनवकारशून्येति मनमिकरोति ।
ताच्चाऽनवकारशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
मिकारो मनः संस्पर्गप्रत्ययवेदना प्रकृतिशून्येति मनमिकरोति ।
ताश्च प्रकृतिशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
मिकारो मनः संस्पर्गप्रत्ययवेदना सर्वधर्मशून्येति मनमिकरोति ।
ताश्च सर्वधर्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
मिकारो मनः संस्पर्गप्रत्ययवेदना स्वलक्षणशून्येति मनमिकरोति ।
ताश्च स्वलक्षणशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
मिकारो मनः संस्पर्गप्रत्ययवेदनाऽनुपलभ्यमानशून्येति मनमिकरोति ।

५ मङ्गतान्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
गेन ।

६ प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
कारो जिह्वास्यर्गप्रत्ययवेदनाऽसंस्तुतश्चेति मनमिकरोति ।
ताऽसंस्तुतश्चन्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
गेन ।

७ प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
कारो जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽत्यन्तश्चेति मनमिकरोति ।
ताऽत्यन्तश्चन्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
गेन ।

८ प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
कारो जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽनवरागश्चेति मनमिकरोति ।
ताऽनवरागश्चन्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
गेन ।

९ प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
कारो जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽनवकारश्चेति मनमिकरोति ।
ताऽनवकारश्चन्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
गेन ।

१० प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
कारो जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदना प्रकृतिश्चेति मनमिकरोति ।
तच्च प्रकृतिश्चन्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

भिकारः पृथिवीधातुरध्यात्मवद्दिर्ज्ञान्य इति मनमिहरोति ।
ताच्चाऽध्यात्मवद्दिर्ज्ञान्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उप-
लम्भयोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतमर्थाकारज्ञता प्रतिभयुक्त-
भिकारः पृथिवीधातुः शून्यताशून्य इति मनमिहरोति ।
शून्यताशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उप-
लम्भयोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतमर्थाकारज्ञता प्रतिभयुक्त-
भिकारः पृथिवीधातुर्महाशून्य इति मनमिहरोति । ताच्च म-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतमर्थाकारज्ञता प्रतिभयुक्त-
भिकारः पृथिवीधातुः परमार्थशून्य इति मनमिहरोति । ता-
परमार्थशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतमर्थाकारज्ञता प्रतिभयुक्त-
भिकारः पृथिवीधातुः सर्वशून्य इति मनमिहरोति । ताच्च सर्व-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतमर्थाकारज्ञता प्रतिभयुक्त-
भिकारः पृथिवीधातुः शून्यताशून्य इति मनमिहरोति । ताच्च शून्य-
ताशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतमर्थाकारज्ञता प्रतिभयुक्त-
भिकारः पृथिवीधातुः परमार्थशून्य इति मनमिहरोति । ताच्च परम-
ार्थशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

मिक्कारः पृथिवीधातुस्य शून्यताशून्य इति मनसि करोति । तादृशं शून्यताशून्यतामुपपन्नमते । तथाच शून्यतयामन्यते उपपन्नयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिबुद्धमिक्कारः पृथिवीधातुः शून्यताशून्य इति मनसि करोति । तादृशं शून्यताशून्यतामुपपन्नमते । तथाच शून्यतयामन्यते उपपन्नयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिबुद्धमिक्कारः पृथिवीधातुस्य शून्य इति मनसि करोति । तादृशं शून्यताशून्यतामुपपन्नमते । तथाच शून्यतयामन्यते उपपन्नयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिबुद्धमिक्कारः पृथिवीधातुः परमार्थशून्य इति मनसि करोति । तादृशं परमार्थशून्यतामुपपन्नमते । तथाच शून्यतयामन्यते उपपन्नयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिबुद्धमिक्कारः पृथिवीधातुः सङ्घतशून्य इति मनसि करोति । तादृशं सङ्घतशून्यतामुपपन्नमते । तथाच शून्यतयामन्यते उपपन्नयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिबुद्धमिक्कारः पृथिवीधातुरसङ्घतशून्य इति मनसि करोति । तादृशं सङ्घतशून्यतामुपपन्नमते । तथाच शून्यतयामन्यते उपपन्नयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिबुद्धमिक्कारः पृथिवीधातुरत्यन्तशून्य इति मनसि करोति । तादृशं शून्यतयामन्यते उपपन्नयोगेन ।

मिक्कारः पृथिवीधातुर्धातुवद्भिर्द्वांशस्य इति मनमिक्करोति । तांश्चाऽधातुवद्भिर्द्वांशस्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमुक्ता
मिक्कारः पृथिवीधातुः शून्यताशून्य इति मनमिक्करोति । तांश्चाऽ
शून्यताशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्ध
योगेन ।

म प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमुक्ता
मिक्कारः पृथिवीधातुर्महाशून्य इति मनमिक्करोति । तांश्चाऽ
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमुक्ता
मिक्कारः पृथिवीधातुः परमार्थशून्य इति मनमिक्करोति । तांश्चाऽ
परमार्थशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमुक्ता
मिक्कारः पृथिवीधातुः महत्त्वशून्य इति मनमिक्करोति । तांश्चाऽ
महत्त्वशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमुक्ता
मिक्कारः पृथिवीधातुः अस्त्वशून्य इति मनमिक्करोति । तांश्चाऽ
अस्त्वशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

$\frac{1}{2} \left(\frac{1}{2} + \frac{1}{2} \right) = \frac{1}{2}$

[illegible]

२. इत्यादिभिरपि चरकप्रमाणं विचार्यता । तिसृषुगणन-
याम् । ननु चरकप्रमाणे दद्यात् परमाप्त्या भवति मन्त्रिचर्यात् ।
अहं परमाप्त्या तादृशमर्थं । तथाच मानसधामन्यते उपलब्धा-
येति ।

१. अथापारमितायाः परस्परगत्यस्योपायस्यता प्रतिबन्धुसम-
 २. तरोः स्यात् ३. व्यर्थप्रत्ययैरेवम् ४. एतदानीति मनसिपारोति
 तत् ५. एतदानीत्युपपत्तये । तथाच मन्यतयामन्यते उपपत्त-
 येमेव ।

८ प्रज्ञाणमितादां परमपगतसर्वव्यापारशून्यता प्रतिगमयुक्तमन-
व्यापारो मनः सत्यमप्रत्ययदेहनाऽस्मरुतश्चेति मनमिष्यरोति ।
ताराऽस्मरुतश्चेत्यतारुपलभते । तथाच शून्यतया मन्यते उपलभ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमिताया चरणपगतसर्व्वकारशता प्रतिगंयुक्तामन-
मिकारो मन सखर्षप्रत्ययवेदनाऽत्यन्तशून्येति मनमिकरोति ।
तादाऽत्यन्तशून्यतानुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ-
योगेन ।

क पञ्जापारमितायाश्चर्यमपगतमर्चाकारजता प्रसिद्धम्
मित्रारः प्रविष्टोभातुः स्वभावशून्य इति मनमिकरोति ।
स्वभावशून्यतामुपलभते । तदाय शून्यतयामन्यते ॥ ५॥
नैवेद्य ।

४ अज्ञापरमितायाश्चर्यपगतमर्चाकारज्ञता परिपूर्ण
 ५ अज्ञापरमितायाश्चर्यपगतमर्चाकारज्ञता परिपूर्ण
 ६ अज्ञापरमितायाश्चर्यपगतमर्चाकारज्ञता परिपूर्ण
 ७ अज्ञापरमितायाश्चर्यपगतमर्चाकारज्ञता परिपूर्ण
 ८ अज्ञापरमितायाश्चर्यपगतमर्चाकारज्ञता परिपूर्ण
 ९ अज्ञापरमितायाश्चर्यपगतमर्चाकारज्ञता परिपूर्ण
 १० अज्ञापरमितायाश्चर्यपगतमर्चाकारज्ञता परिपूर्ण

[illegible]

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840.

[illegible][illegible]

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रसिद्धिः ।
 सिकारः पृथिवीधातुः स्वभावशून्य इति मनसिकरोति । ता
 स्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्ध
 योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रसिद्धिः ।
 सिकारः पृथिवीधातुरभावस्वभावशून्य इति मनसिकरोति । ता
 ऽभावस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्ध
 योगेन ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्प
 गतसर्वाकारज्ञता प्रसिद्धिः । सिकारोऽध्यातुरध्यात्मशून्य इति
 मनसिकरोति । ताञ्चाऽध्यात्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते
 उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रसिद्धिः ।
 सिकारोऽध्यातुर्वह्निर्द्वांशशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्च बहिर्द्वा
 शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रसिद्धिः ।
 सिकारोऽध्यातुरध्यात्मवह्निर्द्वांशशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्च
 ऽध्यात्मवह्निर्द्वांशशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्ध
 योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रसिद्धिः ।
 सिकारोऽध्यातुः शून्यताशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्च शून्यता
 शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

तद्वाऽनुपलम्भशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
मकारो मनः सत्प्राप्त्ययवेदनाऽभावशून्येति मनमिकरोति ।
तद्वाऽभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
मकारो मनः सत्प्राप्त्ययवेदना स्वभावशून्येति मनमिकरोति ।
तद्वा स्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
मकारो मनः सत्प्राप्त्ययवेदनाऽभावस्वभावशून्येति मनमिकरोति ।
तद्वाऽभावस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उप-
लम्भयोगेन ।

पुनरपरं सुभृते बोधिमत्त्वोपशमत्वं प्रज्ञापारमितायाश्चरन्प-
गतमर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमनमिकारः एषिवीधातुरध्याताशून्य-
इति मनमिकरोति । तद्वाऽध्याताशून्यतामुपलभते । तथाच शून्य-
तयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
मिकारः एषिवीधातुर्दृष्टिः शून्य इति मनमिकरोति । तद्वा
दृष्टिशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-

म प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमन्त्राकारज्ञता प्रतिपद्यमान
मिकारोऽन्यातुः प्रकृतिशून्य इति मनसिकरोति । तादृश
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्ययोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्थाकारज्ञता प्रतिपद्यते
मिहारोऽर्थातुः सर्वधर्मशून्य इति मनमिहकरोति । ताच्च सर्वं
शून्यतासुपलभते तथाच शून्यतयामन्यते । उपलभ्ययोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायां चरत्तपगतमन्त्राकारज्ञता प्रतिपद्यन्
मिकारोऽद्यातः मन्त्रचणग्रन्थ इति मनमिकरोति । तासु मन्त्रा
ग्रन्थतामुपलभते । तथाच ग्रन्थतयामन्यते उपलभायोगेन ।

॥ प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्त्याकारज्ञता प्रतिपद्यते ॥
मि कारोऽथातुरनुपलभ्यग्न्यमिति मनमि करोति । ताज्ञाऽनुप-
ग्न्यतामुपलभते । तथाच ग्न्यतयामन्यते उपलभ्ययोगेन ।

५ प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्थाकारज्ञता प्रतिष्ठा^{१२}
 ि फलोद्भवात्तुरभावशून्य इति मनमिकरोति । ताशाभा^{१३}
 शून्यमते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्ययोगेन ।

म प्रज्ञायामितायां चरत्पगतमन्याकारज्ञता प्रतिष्ठा^{२३}
विशरीज्यात्, सभावग्न्या दति मनमिकरोति । तासु^{२४}
गन्तव्यमुच्यते । तयाश्च गन्तव्यमन्यते उपलभ्यते । ,

[illegible]

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
कारः पृथिवीधातुरनवरायशून्य इति मनसिकरोति । ताश्चा-
राग्रशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
रः पृथिवीधातुरनवकारशून्य इति मनसिकरोति । ताश्चाऽन-
कारशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
कारः पृथिवीधातुः प्रकृतिशून्य इति मनसिकरोति । ताश्च
कृतिशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
मेकारः पृथिवीधातुः सर्वधर्मशून्य इति मनसिकरोति । ताश्च
र्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
मेकारः पृथिवीधातुः खलक्षणशून्य इति मनसिकरोति । ताश्च
लक्षणशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
मेकारः पृथिवीधातुरनुपलम्भशून्य इति मनसिकरोति । तासां-
नुपलम्भशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
मिकारः पृथिवीधातुरभावशून्य इति मनसिकरोति । तासांऽभाव-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः पृथिवीधातुरनवरायशून्य इति मनसिकरोति । ताच्चा-
नपरिधशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः पृथिवीधातुरनवकारशून्य इति मनसिकरोति । ताच्चाऽन-
परिधशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः पृथिवीधातुः प्रकृतिशून्य इति मनसिकरोति । ताच्च
प्रकृतिशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः पृथिवीधातुः सर्वधर्मशून्य इति मनसिकरोति । ताच्च
सर्वधर्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः पृथिवीधातुः स्वलक्षणशून्य इति मनसिकरोति । ताच्च
स्वलक्षणशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः पृथिवीधातुरनुपलम्भशून्य इति मनसिकरोति । ताच्चा-
ऽनुपलम्भशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः पृथिवीधातुरभावशून्य इति मनसिकरोति । ताच्चऽभाव-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञतां प्रति,
मनसिकारो वायुधातुरध्यात्मवच्छिद्वांशून्य इति मनसिकरोति । तां
ताज्ञाऽध्यात्मवच्छिद्वांशून्यतामुपलभते । तथाच २५ ।
उपलभयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञतां प्रति,
कारो वायुधातुः शून्यताशून्य इति मनसिकरोति । तां
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञतां प्रति,
मितारो वायुधातुर्महाशून्य इति मनसिकरोति । तां
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञतां प्रति,
मितारो वायुधातुः परमार्थशून्य इति मनसिकरोति । तां
परमार्थशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञतां प्रति,
मितारो वायुधातुः सङ्गतशून्य इति मनसिकरोति । तां
सङ्गतशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञतां प्रति,
मितारो वायुधातुः समस्तशून्य इति मनसिकरोति । तां
समस्तशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञतां प्रति,
मितारो वायुधातुः शून्यताशून्य इति मनसिकरोति । तां
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभयोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
मकारः पृथिवीधातुरनवराग्रशून्य इति मनमिकरोति । ताश्चा-
नवराग्रशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
कारः पृथिवीधातुरनवकारशून्य इति मनमिकरोति । ताश्चाऽन-
कारशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
मकारः पृथिवीधातुः प्रकृतिशून्य इति मनमिकरोति । ताश्च
प्रकृतिशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
मिकारः पृथिवीधातुः सर्वधर्मशून्य इति मनमिकरोति । ताश्च
सर्वधर्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
मिकारः पृथिवीधातुः स्वलक्षणशून्य इति मनमिकरोति । ताश्च
स्वलक्षणशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
मिकारः पृथिवीधातुरनुपलम्भशून्य इति मनमिकरोति । ताश्चा-
ऽनुपलम्भशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ
योगेन ।

म प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
मिकारः पृथिवीधातुरभाग्रशून्य इति मनमिकरोति । ताश्चा-
ऽभाग्रशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो वायुधातुः स्वभावशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्च स्व-
वशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो वायुधातुरभावस्वभावशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्च
ऽभावस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपल-
म्भयोगेन ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चर-
न्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनसिकारो आकाशधातुरध्यात्म-
शून्य इति मनसिकरोति । ताञ्चाऽध्यात्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्य-
तयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो आकाशधातुर्वह्निर्द्वाशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्च
वह्निर्द्वाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो आकाशधातुरध्यात्मवह्निर्द्वाशून्य इति मनसिकरोति ।
ताञ्चाऽध्यात्मवह्निर्द्वाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते
उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो आकाशधातुः शून्यताशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्च
शून्यताशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-

मिकारो आकाशधातुः चरन्पगतमव्याकारज्ञता प्रतिभुः
प्रकृतिशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमव्याकारज्ञता प्रतिभुः
मिकारो आकाशधातुः स्वभावशून्य इति मनसिकरोति ।
स्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमव्याकारज्ञता प्रतिभुः
मिकारो आकाशधातुः स्वभावशून्य इति मनसिकरोति ।
स्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमव्याकारज्ञता प्रतिभुः
मिकारो आकाशधातुरनुपलम्भशून्य इति मनसिकरोति ।
ऽनुपलम्भशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमव्याकारज्ञता प्रतिभुः
मिकारो आकाशधातुरभावशून्य इति मनसिकरोति ।
ऽभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमव्याकारज्ञता प्रतिभुः
मनसिकारो आकाशधातुः स्वभावशून्य इति मनसिकरोति ।
स्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमव्याकारज्ञता प्रतिभुः
मिकारो आकाशधातुरभावस्वभावशून्य इति मनसिकरोति ।
ऽभावस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

पुनरपरं सुभृते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः ॥ ११ ॥

म प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
मिकारोऽव्यातुर्महाशून्य इति मनमिकरोति । ताञ्च महाशून्यता-
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभयोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
मिकारोऽव्यातुः परमार्थशून्य इति मनमिकरोति । ताञ्च परमार्थ-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभयोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
मिकारोऽव्यातुः संज्ञतशून्य इति मनमिकरोति । ताञ्च संज्ञत-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभयोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
मिकारोऽव्यातुरसंज्ञतशून्य इति मनमिकरोति । ताञ्चाऽसंज्ञत-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभयोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
मिकारोऽव्यातुरत्यन्तशून्य इति मनमिकरोति । ताञ्चाऽत्यन्त-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभयोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
मिकारोऽव्यातुरनवराणशून्य इति मनमिकरोति । ताञ्चाऽनवरा-
णशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभयोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
मिकारोऽव्यातुरनवकारशून्य इति मनमिकरोति । ताञ्चाऽन-
वकारशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभयोगेन ।

सिकारो आकाशधातुः प्रकृतिशून्य इति मनसिकरोति ।
प्रकृतिशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्यते ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिभू
सिकारो आकाशधातुः सर्वधर्मशून्य इति मनसिकरोति ।
सर्वधर्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्यते ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिभू
सिकारो आकाशधातुः स्वलक्षणशून्य इति मनसिकरोति ।
स्वलक्षणशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्यते ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिभू
सिकारो आकाशधातुरनुपलम्भशून्य इति मनसिकरोति ।
ऽनुपलम्भशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्यते ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिभू
सिकारो आकाशधातुरभावशून्य इति मनसिकरोति ।
ऽभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्यते ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिभू
मनसिकारो आकाशधातुः स्वभावशून्य इति मनसिकरोति ।
स्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्यते ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिभू
सिकारो आकाशधातुरभावस्वभावशून्य इति मनसिकरोति ।
ऽभावस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्यते ।

पुनरपर सुभृते बोधिसत्त्वो मद्दामत्तः प्रज्ञापारमितायां

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
कारो वायुधातुरनवरागशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्चा-
वरागशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
कारो वायुधातुरनवकारशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्चाऽन-
वारशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
कारो वायुधातुः प्रकृतिशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्च
कृतिशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
कारो वायुधातुः सर्वधर्मशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्च
धर्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनसि-
कारो वायुधातुः स्वलक्षणशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्च स्वल-
क्षणशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
कारो वायुधातुरनुपलम्भशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्चाऽनु-
पलम्भशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
कारो वायुधातुरभावशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्चाऽभाव-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
सिकारोऽविद्याशून्यताशून्येति मनसिकरोति । ताञ्च शून्यता-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
सिकारोऽविद्यामहाशून्येति मनसिकरोति । ताञ्च महाशून्यता-
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
सिकारोऽविद्यापरमार्थशून्येति मनसिकरोति । ताञ्च परमार्थ-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
सिकारोऽविद्यासंस्कृतशून्येति मनसिकरोति । ताञ्च संस्कृतशून्यता-
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमिताया चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
सिकारोऽविद्यासंस्कृतशून्येति मनसिकरोति । ताञ्चाऽसंस्कृतशून्यता-
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
सिकारोऽविद्याऽत्यन्तशून्येति मनसिकरोति । ताञ्चाऽत्यन्तशून्यता-
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमिताया चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
सिकारोऽविद्याऽनवरागशून्येति मनसिकरोति । ताञ्चाऽनवराग-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमिताया चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-

Muntakhabu l-Tawārikh, (Text) Fasc 1-15 @ /6 each
 Muntakhabu l-Tawārikh, (English) Vol I, Fasc 1-7, Vol II, Fasc
 1-5 and 3 Indexes, Vol III, Fasc 1 @ /12/ each
 Muntakhabu l-Lubāb, (Text) Fasc 1-19 @ /6/ each
 Ma'āmir-i-'Ālamgiri, (Text), Fasc 1-6 @ /6/ each
 Nukhbatu l-Fikr, (Text) Fasc 1
 Nizāmi's Khiradnāmah-i-Iskandari, (Text) Fasc 1-2 @ /12/ each
 Riyāzu s Salātīn, (Text) Fasc 1-5 @ /6/ each
 Ditto Ditto (English) Fasc. 1-5
 Tabaqāt-i-Nāsirī (English) Fasc 1-14 @ /12/ each
 Ditto Index
 Tarikh-i-Fūz Shāhi of Ziyān d dīn Barnī (Text) Fasc 1-7 @ /6/ each
 Tārīkh-i-Firūzahāhi, of Shams i Sīrāj Aīf, (Text) Fasc 1-6 @ /6/ each
 Ten Ancient Arabic Poems, Fasc 1-2 @ 1/8/ each
 Wis o Rāmīn, (Text) Fasc 1-5 @ /6/ each
 Zafarnāmah, Vol I, Fasc 1-9, Vol II, Fasc 1-8 @ /6/ each
 Tarzūk-i-Jahāngiri (Eng) Fasc 1

ASIATIC SOCIETY'S PUBLICATIONS

1. ASIATIC RESEARCHES Vols XIX and XX @ 10/ each
2. PROCEEDINGS of the Asiatic Society from 1865 to 1869 (incl) @ /6/ each
No , and from 1870 to date @ /8/ per No
3. JOURNAL of the Asiatic Society for 1843 (12), 1844 (12), 1845 (12), 1846
(5), 1847 (12), 1848 (12), 1866 (7), 1867 (6), 1868 (6), 1869 (8), 1870 (8),
1871 (7), 1872 (8), 1873 (8), 1874 (8), 1875 (7), 1876 (7), 1877 (8), 1878
(8), 1879 (7), 1880 (8), 1881 (7), 1882 (6), 1883 (5), 1884 (6), 1885 (6),
1886 (8), 1887 (7), 1888 (7), 1889 (10), 1890 (11), 1891 (7), 1892 (8),
1893 (11), 1894 (8), 1895 (7), 1896 (8), 1897 (8), 1898 (8), 1899 (8),
1900 (7) & 1901 (7), 1902 (9), 1903 (8), 1904 (16) @ 1/8 per No to
Members and @ 2/per No to Non-Members
NB—The figures enclosed in brackets give the number of Nos in each Vol
4. Journal and Proceedings, N S, Vol I, Nos 1-10, 1905, @ 1-8 per No to
members and Rs 2 per No to non-members
5. Memoirs Vol I, No 1, 4, 5, @ 1/8 to non members and to members
Ditto No 2 @ 1/ Ditto Ditto
Ditto No 3 @ 2/ Ditto Ditto
6. Centenary Review of the Researches of the Society from 1784-1883
A sketch of the Turki language as spoken in Eastern Turkistan, by
R B Shaw (Extra No J A S B, 1878)
Theobald's Catalogue of Reptiles in the Museum of the Asiatic Society
Extra No, J A S B, 1865)
Catalogue of Mammals and Birds of Burmah, by E Blyth (Extra No
J A S B, 1875)
7. Anis ul-Musharrabin
8. Catalogue of Fossil Vertebrata
9. Catalogue of the Library of the Asiatic Society, Bengal
10. Ināyah, a Commentary on the Hidāyah, Vols II and IV, @ 16/ each..
11. Jawamlu-l-'ilm ir-riyāzi, 168 pages with 17 plates, 4to Part I
12. Khizānatu l'ilm
13. Mahābhārata, Vols III and IV, @ 20/ each
14. Moore and Hewitson's Descriptions of New Indian Lepidoptera,
Parts I-III, with 8 coloured Plates, 4to @ 6/ each
15. Sharayaool-Islam
16. Tibetan Dictionary, by Osoma de Kōrōs
17. Ditto Grammar
18. Kaṣṣmīraṣṣadāmīra, Parts I and II @ 1/8/
19. A descriptive catalogue of the paintings, statues, &c, in the rooms of
the Asiatic Society of Bengal, by C R Wilson
20. Memoir on maps illustrating the Ancient Geography of Kashmir, by
M A Stein, Ph D, JI Extra No 2 of 1890
21. Persian Translation of Hājī Baba of Isfahan, by Hājī Shaikh
Ahmad i Kirmasi, and edited with notes by Major D. O Phillott

कारो आकाशधातुर्महाशून्य इति मनसिकरोति । ताच्च
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमिताया चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो आकाशधातुः परमार्थशून्य इति मनसिकरोति । ताच्च
परमार्थशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो आकाशधातुः संसृतशून्य इति मनसिकरोति । ताच्च
संसृतशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो आकाशधातुरसंसृतशून्य इति मनसिकरोति । ताच्चा-
संसृतशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो आकाशधातुरत्यन्तशून्य इति मनसिकरोति । ताच्चाऽत्यन्त-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो आकाशधातुरनवरागशून्य इति मनसिकरोति । ताच्चा-
नवरागशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो आकाशधातुरनवकारशून्य इति मनसिकरोति । ताच्चा-
नवकारशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-

A1 THE LIBRARY OF THE

NO. 57, PARK STREET, CALCUTTA.

AND OBTAINABLE FROM

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 84

48. Mr. OTTO HARRASSOWITZ, Bookbinder, Leipzig, Germany

[illegible]

of the frequently temporary of nature.

BIBLIOTHECA INDICA

Samkrit Sevas

[illegible]

सर्व्वकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनसिकारो विज्ञानधातुरध्यात्मशून्य
[मनसिकरोति । ताञ्चाऽध्यात्मशून्यतामुपलभते । तथाच
तथामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्व्वकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
कारो विज्ञानधातुवद्दिदृशशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्च
दिदृशशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतथामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्व्वकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
कारो विज्ञानधातुरध्यात्मवद्दिदृशशून्य इति मनसिकरोति ।
चाऽध्यात्मवद्दिदृशशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतथामन्यते उप-
भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्व्वकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
कारो विज्ञानधातुः शून्यताशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्च
न्यताशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतथामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्व्वकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
कारो विज्ञानधातुर्महाशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्च
हाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतथामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्व्वकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सैकारो विज्ञानधातुः परमार्थशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्च
रमार्थशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतथामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्पगतसर्व्वकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सैकारो विज्ञानधातुः सङ्गतशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्च
ङ्गतशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतथामन्यते उपलम्भयोगेन ।

भावस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्ययोगेन ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनसिकारः संस्कारोऽध्यात्मशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्चाऽध्यात्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्ययोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनसिकारः संस्कारोवच्छिद्धाशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्च वच्छिद्धाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्ययोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनसिकारः संस्कारोऽध्यात्मवच्छिद्धाशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्चाऽध्यात्मवच्छिद्धाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्ययोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनसिकारः संस्कारः शून्यताशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्च शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्ययोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनसिकारः संस्कारोमहाशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्च महाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्ययोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनसिकारः संस्कारः परमाशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्च परमाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभ्ययोगेन ।

सर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमनसिकारो विज्ञानधातुरध्यात्मशून्य
ते मनसिकरोति । ताच्चाऽध्यात्मशून्यतामुपलभते । तथाच
शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
सिकारो विज्ञानधातुवद्विद्वांशून्य इति मनसिकरोति । ताच्च
द्विद्वांशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
सिकारो विज्ञानधातुरध्यात्मवद्विद्वांशून्य इति मनसिकरोति ।
चाऽध्यात्मवद्विद्वांशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उप-
लम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
सिकारो विज्ञानधातुः शून्यताशून्य इति मनसिकरोति । ताच्च
शून्यताशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
सिकारो विज्ञानधातुर्महाशून्य इति मनसिकरोति । ताच्च
महाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
सिकारो विज्ञानधातुः परमार्थशून्य इति मनसिकरोति । ताच्च
परमार्थशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
सिकारो विज्ञानधातुः शून्यतशून्य इति मनसिकरोति । ताच्च
शून्यतशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

सिकारः संस्कारः स्वननशून्य इति मनसिकरोति । तत्र
स्वननशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
सिकारः संस्कारोऽनुपलम्भशून्य इति मनसिकरोति । तादृशोऽनु-
लम्भशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
सिकारः संस्कारोऽभावशून्य इति मनसिकरोति । तादृशोऽभा-
वशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
सिकारः संस्कारः स्वभावशून्य इति मनसिकरोति । तत्र
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
सिकारः संस्कारोऽभावस्वभावशून्य इति मनसिकरोति । तादृशोऽ-
भावस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायाश्चर-
न्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमनसिकारः विज्ञानमध्यात्मशून्य-
मिति मनसिकरोति । तच्चाऽध्यात्मशून्यतामुपलभते । तथाच
शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
सिकारोविज्ञान वहिर्दृष्टाशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च वहिर्दृष्टा-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-

सिकारो विज्ञानधातुरनुपलम्भशून्य इति मनसिकरोति । ताच्चा-
ऽनुपलम्भशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो विज्ञानधातुरभावशून्य इति मनसिकरोति । ताच्चा-
ऽभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो विज्ञानधातुः स्वभावशून्य इति मनसिकरोति । ताच्च
स्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो विज्ञानतुरभावस्वभावशून्य इति मनसिकरोति । ताच्चा-
ऽभावस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनसिकारोऽविद्याऽध्यात्मशून्येति
मनसिकरोति । ताच्चाऽविद्याध्यात्मशून्यतामुपलभते । तथाच
शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारोऽविद्यावद्बिद्धाशून्येति मनसिकरोति । ताच्च वद्बिद्धाशून्य-
तामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायां चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारोऽविद्याऽध्यात्मवद्बिद्धाशून्येति मनसिकरोति । ताच्चाऽध्यात्म-
वद्बिद्धाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

सिकारो विज्ञानमनवराग्यशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चाऽनव-
राग्यशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो विज्ञानमनवकारशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चाऽनव-
कारशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो विज्ञानं सर्वधर्मशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च सर्व-
धर्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो विज्ञानं स्वलक्षणशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च स्वल-
क्षणशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो विज्ञानमनुपलम्भशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चाऽनुप-
लम्भशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो विज्ञानमभावशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चाऽभाव-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो विज्ञानं स्वभावशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च स्वभाव-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो विज्ञानमभावस्वभावशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चा-

Pratyaśāstram (Text) Fasc 1 @ 1/6 each	0	0
Pratyaśāstram, Fasc 1-7 @ 1/6 each	2	10
Pratyaśāstram (Text) Part II, Fasc 1-6 @ 1/6 each	1	14
Ditto (In hel) Part II Fasc 1	0	12
Pratyaśāstram (Text) Fasc 1	1	8
Pratyaśāstram (Text) Vol I Fasc 1-5, Vol II, Fasc 1-6; Vol III, Fasc 1-6 @ 1/6 each	7	4
Pratyaśāstram (Text) Fasc 1-6	0	12
Pratyaśāstram (Text) Fasc 1-7 @ 1/12 each	2	4
*Pratyaśāstram (Text) Vol 1, Fasc 1-10, 11, 1-5; 111, 1-7; 12, 1-6, 1-5, @ 1/6 each Fasc	12	6
Pratyaśāstram (Text) Fasc 1-3 @ 1/6 each	1	8
Ditto (In hel) Fasc 1-3 @ 1/12 each	2	4
Pratyaśāstram (Text) Fasc 1-6	2	4
Pratyaśāstram (Text) Fasc 1 @ 1/12	0	12
Saddaśāstram, Fasc 1-4	1	8
Saddaśāstram, Fasc 1-4	0	6
*Saddaśāstram (Text) Fasc 1-4 @ 1/6	0	0
Saddaśāstram (Text) Fasc 1-10 @ 1/6 each	7	2
Tantra Vārtika (In hel) Fasc 1-6 @ 1/12	4	8
*Tantra Vārtika (Text) Vol I Fasc 1-9, Vol II, Fasc 2-10, Vol III Fasc 1-12, Vol IV, Fasc 1, Vol V, Fasc 1-5, Part IV, Vol II, Fasc 1-12 @ 1/6 each	14	4
Tattvārthasāstram, Fasc 1-3	1	2
Tattvārthasāstram (Text) Fasc 1-3 @ 1/6	1	2
Tattvārthasāstram (Text) Fasc 1-5 @ 1/6	1	14
Upaniṣad bhāṣya prapīcā kathā (Text) Fasc 1-8 @ 1/6 each	3	0
Upaniṣad bhāṣya (Text) Fasc 1-6 @ 1/12	4	8
Vallīkha (Text) Fasc 1	0	6
Vallīkha (Text) Fasc 1-6 @ 1/6	2	4
*Vallīkha (Text) Vol I, Fasc 2-6, Vol II, Fasc 1-7, @ 1/6 each	4	8
Vidhāna Pārijāta, Fasc 1-7	2	10
Vivādanaśāstram, (Text) Fasc 1-7 @ 1/6 each	2	10
Vivādanaśāstram, Fasc 1-6	2	4
<i>Tibetan Series</i>		
Paśaśāstram, Fasc 1-4 @ 1/6 each	4	0
Paśaśāstram, Vol I, Fasc 1-5, Vol II Fasc 1-3, Vol III, Fasc 1-6 @ 1/6 each	14	0
Paśaśāstram (Tib & Sans) Avadāna Kalpalatā, Vol I, Fasc 2-5, Vol II Fasc 1-5 @ 1/6 each	9	0
<i>Arabic and Persian Series</i>		
Alamgirnamah, with Index, (Text) Fasc 1-13 @ 1/6 each	4	14
Al Mughaddasī (English) Vol I, Fasc 1-3 @ 1/12	2	4
Al Mughaddasī, (Text) Fasc 1-22 @ 1/6 each	22	0
Ditto (English) Vol I, Fasc 1-7, Vol II, Fasc 1-5, Vol III, Fasc 1-5, @ 1/12 each	29	12
Alamgirnamah, with Index, (Text) Fasc 1-97 @ 1/6 each	37	0
Ditto English Vol I, Fasc 1-8, Vol II, Fasc. 1-2 @ 1/6 each	10	0
Arabic Bibliography, by Dr A Sprenger	0	6
Badshāhnāmah, with Index, (Text) Fasc 1-19 @ 1/6 each	7	2
Catalogue of Arabic Books and Manuscripts 1-2	2	0
Catalogue of the Persian Books and Manuscripts in the Library of the Asiatic Society of Bengal Fasc 1-3 @ 1/6 each	3	0
Dictionary of Arabic Technical Terms, and Appendix, Fasc 1-21 @ 1/6 each	21	0
Fārnāma : Rashīdī, (Text) Fasc 1-14 @ 1/6 each	14	0
Fihrist : Tūsī, or, Tūsī's list of Shy'ah Books, (Text) Fasc 1-1 @ 1/12 each	3	0
Futūrah-Sham of Wāqidi, (Text) Fasc 1-9 @ 1/6 each	3	6
Ditto of Azādī, (Text) Fasc 1-4 @ 1/6 each	1	8
Haft Āsmān, History of the Persian Maghnavī, (Text) Fasc 1	0	12
History of the Caliphs, (English) Fasc 1-6 @ 1/12 each	4	8
Ishānāmah : Jahāngīrī, (Text) Fasc 1-3 @ 1/6 each	1	2
Isabān, with Supplement, (Text) 51 Fasc @ 1/12 each	38	4
Maasir ul Umara, Vol I, Fasc 1-9, Vol II, Fasc 1-9, Vol III, 1-10, Index to Vol I, Fasc 10-11, Index to Vol II, Fasc. 10-12, Index to Vol III, Fasc 11-12 @ 1/6 each	18	
Maghazī of Wāqidi, (Text) Fasc 1-5 @ 1/6 each	1	

* The other fasciculi of these works are out of stock, and complete copies

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमदुक्त-
सिकारो नामरूप संज्ञातशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च संज्ञा-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमदुक्त-
सिकारो नामरूपमसंज्ञातशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चात्मिक-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमदुक्त-
सिकारो नामरूपमव्यक्तशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चाव्यक्त-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमदुक्त-
सिकारो नामरूपमनवराय्यशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चाज्ञ-
राय्यशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमदुक्त-
सिकारो नामरूपमनवकारशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चाज्ञ-
कारशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमदुक्त-
सिकारो नामरूपं प्रकृतिशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च प्रकृति-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमदुक्त-
सिकारो नामरूपं सर्वधर्मशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च सर्व-
धर्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमदुक्त-

BIBLIOTHECA INDICA:
A
COLLECTION OF ORIENTAL WORKS

PUBLISHED BY THE
ASIATIC SOCIETY OF BENGAL
NEW SERIES, No 1221

शतसाहस्रिका प्रज्ञापारमिता ।
ŚATASAHASRIKA PRAJÑĀ-PARAMITĀ
THEOLOGICAL AND PHILOSOPHICAL DISCOURSE
OF
BUDDHA WITH HIS DISCIPLES
(IN A HUNDRED THOUSAND STANZAS)

EDITED BY
PRATĀPACANDRA GHOSA
PART I PART VIII

CALCUTTA

PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS,
AND PUBLISHED BY THE
ASIATIC SOCIETY, 57, PARK STREET
1910

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिबंधुक्तमपि
कारः षडायतनमध्यात्मवहिर्द्वांशून्यमिति मनसिकरोति । तां
ऽध्यात्मवहिर्द्वांशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्ध-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिबंधुक्तमपि
सिकारः षडायतनं शून्यताशून्यमिति मनसिकरोति । तां
शून्यताशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिबंधुक्तमपि
कारः षडायतनं महाशून्यमिति मनसिकरोति । तां
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिबंधुक्तमपि
सिकारः षडायतनं परमार्थशून्यमिति मनसिकरोति । तां
मार्थशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिबंधुक्तमपि
कारः षडायतनं संवृतशून्यमिति मनसिकरोति । तां
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिबंधुक्तमपि
कारः षडायतनमसंवृतशून्यमिति मनसिकरोति । तां
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिबंधुक्तमपि
सिकारः षडायतनमत्यन्तशून्यमिति मनसिकरोति । तां
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

मिकारोऽविद्याऽनवकारश्चेति मनसिकरोति । ताद्याऽनवकार-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारोऽविद्या प्रद्यतिश्चेति मनसिकरोति । ताच्च प्रद्यतिशून्यता-
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारोऽविद्यासर्वधर्माशून्येति मनसिकरोति । ताच्च सर्वधर्म-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतया मन्यते उपलभयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारोऽविद्या स्खलक्षणशून्येति मनसिकरोति । ताच्च स्खलक्षण-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारोऽविद्याऽनुपलम्भशून्येति मनसिकरोति । ताद्याऽनुपलम्भ-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारोऽविद्यातो वज्रशून्येति मनसिकरोति । ताद्याऽभाव-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारोऽविद्यास्वभावशून्येति मनसिकरोति । ताच्च स्वभावशून्यता-
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारोऽविद्याऽभावस्वभावशून्येति मनसिकरोति । ताद्याऽ-

सिकारः षडायतन स्वभावशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च स्वभाव-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः षडायतनमभावस्वभावशून्यमिति मनसिकरोति । ताञ्च-
ऽभावस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महामत्त्वः प्रज्ञापारमिताया-
ञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनसिकारः स्पर्शाऽध्यात्मशून्य-
इति मनसिकरोति । ताञ्चाऽध्यात्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्य-
तयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः स्पर्शा वद्भिर्द्वाशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्च वद्भिर्द्वा-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः स्पर्शाऽध्यात्मवद्भिर्द्वाशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्चाऽध्यात्म-
वद्भिर्द्वाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः स्पर्शः शून्यताशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्च शून्यता-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः स्पर्शा महाशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्च महाशून्यता-
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
सिकारः संस्कारः संस्कृतशून्य इति मनसिकरोति । ताच्च संस्कृत-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
सिकारः संस्कारोऽसंस्कृतशून्य इति मनसिकरोति । ताच्चाऽसंस्कृत-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
सिकारः संस्कारोऽत्यन्तशून्य इति मनसिकरोति । ताच्चाऽत्यन्त-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
सिकारः संस्कारोऽनवराय्यशून्य इति मनसिकरोति । ताच्चाऽनव-
राय्यशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
सिकारः संस्कारोऽनवकारशून्य इति मनसिकरोति । ताच्चाऽनव-
कारशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
सिकारः संस्कारः प्रकृतिशून्य इति मनसिकरोति । ताच्च प्रकृति-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-
सिकारः संस्कारः सर्वधर्मशून्य इति मनसिकरोति । ताच्च
सर्वधर्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन-

सिकारः स्वर्गः सर्वधर्मशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्च सर्वधर्म-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः स्वर्गः स्वलक्षणशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्च स्वलक्षण-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः स्वर्गोऽनुपलम्भशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्चाऽनुपलम्भ-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः स्वर्गोऽभावशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्चाऽभावशून्यता-
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः स्वर्गः स्वभावशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्च स्वभाव-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः स्वर्गोऽभावस्वभावशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्चा-
ऽभावस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भ-
योगेन ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायाञ्चर-
न्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनसिकारो वेदनाऽध्यात्मशून्येति
मनसिकरोति । ताञ्चाऽध्यात्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतया-
मन्यते उपलम्भयोगेन ।

सिकारो विज्ञानमधात्मवद्दिष्टाशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चा-
धात्मवद्दिष्टाशून्यतामुपलभते तथाच शून्यतयामन्यते उपलक्ष-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो विज्ञान शून्यताशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चाशून्यता-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलक्षयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो विज्ञानं महाशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च महा-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलक्षयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो विज्ञानं परमार्थशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च
परमार्थशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलक्षयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो विज्ञानं सङ्गतशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च संगत-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलक्षयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो विज्ञानं सङ्गतशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चाऽसङ्गत-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलक्षयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो विज्ञानमत्यन्तशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चाऽत्यन्त-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलक्षयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रसिद्धमन-

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्त-
मिकारो वेदनाऽत्यन्तशून्येति मनसिकरोति । ताञ्चाऽऽ-
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्त-
मिकारो वेदनाऽनवरागशून्येति मनसिकरोति । ताञ्चाऽनवरा-
गशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्त-
मिकारो वेदनाऽनवकारशून्येति मनसिकरोति । ताञ्चाऽनवकार-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो वेदनाप्रकृतिशून्येति मनसिकरोति । ताञ्च प्रकृतिशून्यता
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो वेदनासर्वधर्मशून्येति मनसिकरोति । ताञ्च सर्वधर्म-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो वेदना स्वलक्षणशून्येति मनसिकरोति । ताञ्च स्वलक्षण-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो वेदनाऽनुपलम्भशून्येति मनसिकरोति । ताञ्चाऽनुपलम्भ-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-

ऽभावस्त्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्ध-
योगेन ।

पुनरपरं चभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमिताया-
श्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो नामरूपमध्यात्म-
शून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चाऽध्यात्मशून्यतामुपलभते । तथाच
शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो नामरूपं वहिर्द्वांशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च
वहिर्द्वांशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनसि-
कारो नामरूपमध्यात्मवहिर्द्वांशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चा-
ऽध्यात्मवहिर्द्वांशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्ध-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनसि-
कारो नामरूपं शून्यताशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च शून्यता-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो नामरूप महाशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च महा-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो नामरूप परमार्थशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च पर-
मार्थशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

कारस्तृष्णाशून्यताशून्येति मनसि करोति । ताञ्च शून्यताशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता कारस्तृष्णामहाशून्येति मनसि करोति । ताञ्च महाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमहाकारस्तृष्णापरमार्थशून्येति मनसि करोति । ताञ्च शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमहाकारस्तृष्णासंस्कृतशून्येति मनसि करोति । ताञ्च संस्कृतशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमहाकारस्तृष्णासंस्कृतशून्येति मनसि करोति । ताञ्चासंस्कृतशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमहाकारस्तृष्णाऽत्यन्तशून्येति मनसि करोति । ताञ्चाऽत्यन्तशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमहाकारस्तृष्णाऽनवरागशून्येति मनसि करोति । ताञ्चाऽनवरागशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमहाकारस्तृष्णाऽनवकारशून्येति मनसि करोति । ताञ्चाऽनवकारशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

सिकारो नामरूपं स्वलक्षणशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च स्वलक्षणशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो नामरूपमनुपलब्धशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चाऽनुप-
लब्धशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो नामरूपमभावशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चाऽभाव-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो नामरूपं स्वभावशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च स्वभाव-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो नामरूपमभावस्वभावशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्चा-
ऽभावस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्ध-
योगेन ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायाश्चर-
न्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनसिकारः षडायतनमध्यात्मशून्य-
मिति मनसिकरोति । ताच्चाऽध्यात्मशून्यतामुपलभते । तथाच
शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः षडायतनं बहिर्द्वाशून्यमिति मनसिकरोति । ताच्च बहि-
र्द्वाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

गतसर्वाकारज्ञताप्रतिमयुक्तमनसिकार । २।१।२॥

मनसिकरोति । ताञ्चाधोक्तशून्यतामुपलभते । तथा च शून्यता मन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिमयुक्तमनसिकार उपादानं वहिर्द्वांशून्यमिति मनसि करोति । ताञ्च वहिर्द्वांशून्यतामुपलभते । तथा च शून्यतया मन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमनसिकार उपादानमध्यात्मवह्निर्द्वांशून्यमिति मनसि करोति । ताञ्च अध्यात्मवह्निर्द्वांशून्यतामुपलभते । तथा च शून्यतया मन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिमयुक्तमनसिकार उपादानशून्यताशून्यमिति मनसि करोति । ताञ्च शून्यतामुपलभते । तथा च शून्यतया मन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिमयुक्तमनसिकार उपादानं महाशून्यमिति मनसि करोति । ताञ्च महाशून्यतामुपलभते । तथा च शून्यतया मन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिमयुक्तमनसिकार उपादान परमार्थशून्यमिति मनसि करोति । ताञ्च परमार्थशून्यतामुपलभते । तथा च शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिमयुक्तमनसिकार उपादान ममृतशून्यमिति मनसि करोति । ताञ्च ममृतशून्यतामुपलभते । तथा च शून्यतया मन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः षडायतनमनवराशून्यमिति मनसिकरोति । ताश्चाऽनव-
राशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः षडायतनमनवकारशून्यमिति मनसिकरोति । ताश्चाऽनव-
कारशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः षडायतनं प्रकृतिशून्यमिति मनसिकरोति । ताश्च प्रकृति-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः षडायतनं सर्वधर्मशून्यमिति मनसिकरोति । ताश्च सर्व-
धर्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः षडायतनं स्वलक्षणशून्यमिति मनसिकरोति । ताश्च
स्वलक्षणशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः षडायतनमनुपलम्भशून्यमिति मनसिकरोति । ताश्चाऽनुप-
लम्भशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः षडायतनमभावशून्यमिति मनसिकरोति । ताश्चाऽभाव-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-

कार उपादानमनुपलम्बशून्यमिति मनसि करोति । ताच्चाऽनुपलम्ब-
शून्यतामुपलभते । तथा च शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनसि-
कार उपादानमभावशून्यमिति मनसि करोति ताच्चाऽभावशून्यता-
मुपलभते । तथा च शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनसि-
कार उपादानं स्वभावशून्यमिति मनसि करोति । ताश्च स्वभाव-
शून्यतामुपलभते । तथा च शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनसि-
कार उपादानमभावस्वभावशून्यमिति मनसि करोति । ताच्चाऽभाव-
स्वभावशून्यतामुपलभते । तथा च शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

पुनरपर सुभृते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायाश्चरन्न-
पगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनसिकारो भवोऽध्यात्म शून्य इति
मनसि करोति । ताच्चाऽध्यात्मशून्यतामुपलभते । तथा च शून्य-
तयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनसि-
कारो भवो वहिर्द्विगंशशून्य इति मनसि करोति । ताश्च वहिर्द्विगं-
शशून्यतामुपलभते । तथा च शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनसि-
कारो भवोऽध्यात्मवह्निर्द्विगंशशून्य इति मनसि करोति । ताश्चाऽध्यात्म-
वह्निर्द्विगंशशून्यतामुपलभते । तथा च शून्यतया मन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनसि-

म प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
सिकारः स्वर्गः परमार्थशून्य इति मनसिकरोति । ताच्च परमार्थ-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतमर्वाकारशता प्रतिप्रयुक्तमन-
मिकारः स्पर्शः संछातशून्य इति मनमिकरोति । ताश्च संछात-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरत्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमंयुक्तमन-
मिषारः स्पर्शाऽसृष्टतश्च इति मनमिषारोति । ताश्चाऽभ्यस्त-
श्च्यतामुपलभते । तथाच श्रुत्यतयामन्यते उपलभ्ययोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायाश्चरनपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिमयुक्तमन
भिकारः स्पर्शाऽत्यन्तशून्य इति मनमिकरोति । ताक्षाऽत्यन्तशून्यता-
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायाश्चर्यपगतमन्याकारज्ञता प्रतिमयुगमन-
मिवारः स्पर्शाऽनवरागशून्य इति मनमिक्वरोति । तादाऽनवराग-
शून्यतायुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलभायोगेन ।

म प्रज्ञापारमितायाश्चर्यमपगतमन्यकारिता प्रति २, म मन-
मिक्कारः स्पर्शाऽनवकारश्च इति मनमिक्करोति । ताश्चाऽनवकार-
इत्यन्तामुपलभते । तथाप्य इत्यन्तयामन्यते उपलभ्यते इति ।

य प्रज्ञापारमितायाश्चर्यमगममर्थाकारज्ञाता । तस्मात्प्रज्ञा-
मिवारः स्वर्गः प्रज्ञाविशेष इति मन्त्रिभिरुच्यते । तस्मात्प्रज्ञा-
मिवारः स्वर्गः प्रज्ञाविशेष इति मन्त्रिभिरुच्यते । तस्मात्प्रज्ञा-
मिवारः स्वर्गः प्रज्ञाविशेष इति मन्त्रिभिरुच्यते । तस्मात्प्रज्ञा-

॥ अष्टाध्यायसिद्धिरुक्तं तद्वैदिकं तत्त्वम् ॥

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनो-
कारो जातिरमंस्कृतशून्येति मनसि करोति । ताञ्चाऽमंस्कृतशून्यता
मुपलभते । तथा च शून्यतया मन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनो-
कारो जातिरत्यन्तशून्येति मनसि करोति । ताञ्चात्यन्तशून्यता
मुपलभते । तथा च शून्यतया मन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनो-
कारो जातिरनवरागशून्येति मनसि करोति । ताञ्चाऽनवरागशून्यता
मुपलभते । तथा च शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनो-
कारो जातिरनवकारशून्येति मनसि करोति । ताञ्चाऽनवकार-
शून्यतामुपलभते । तथा च शून्यतया मन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनो-
कारो जातिः प्रकृतिशून्येति मनसि करोति । ताञ्च प्रकृतिशून्यता
मुपलभते । तथा च शून्यतया मन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनो-
कारो जातिः सर्वधर्मशून्येति मनसि करोति । ताञ्च सर्वधर्म-
शून्यतामुपलभते । तथा च शून्यतया मन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनो-
कारो जातिः स्वलक्षणशून्येति मनसि करोति । ताञ्च स्वलक्षण-
शून्यतामुपलभते । तथा च शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनो-

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतमर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमर्वाकारो जरामरणं वहिर्द्विशून्यमिति मनसि करोति । ताञ्च वहिर्द्विशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतया मन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतमर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमर्वाकारो जरामरणमध्यात्मवह्निर्द्विशून्यमिति मनसि करोति । ताञ्च अध्यात्मवह्निर्द्विशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतया मन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतमर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमर्वाकारो जरामरणं शून्यताशून्यमिति मनसि करोति । ताञ्च शून्यताशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतया मन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमर्वाकारो जरामरणं महाशून्यमिति मनसि करोति । ताञ्च महाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतया मन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमर्वाकारो जरामरणं परमार्थशून्यमिति मनसि करोति । ताञ्च परमार्थशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमर्वाकारो जरामरणं संस्कृतशून्यमिति मनसि करोति । ताञ्च संस्कृतशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमर्वाकारो जरामरणमसंस्कृतशून्यमिति मनसि करोति । ताञ्च असंस्कृतशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

सिकारोवेदना भावशून्येति मनसिकरोति । ताच्चाऽभाव शून्यता-
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्त-
मनसिकारोवेदना स्वभावशून्येति मनसिकरोति । ताच्च स्वभाव-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्त-
मनसिकारोवेदनाऽभावस्वभावशून्येतिमनसिकरोति । ताच्चाऽभाव-
स्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

पुनरपरं सुभृते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायाश्च-
रन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनसिकारस्तृष्णाऽध्यात्मशून्येति मन-
सिकरोति । ताच्चाध्यात्मशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतया-
मन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगत सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनसि-
कारस्तृष्णावच्छिद्धाशून्येति मनसिकरोति । ताच्च वच्छिद्धाशून्यता-
मुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनसि-
कारस्तृष्णाऽध्यात्मवच्छिद्धाशून्येति मनसिकरोति । ताच्च वच्छिद्धा-
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगत सर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनसि-
कारस्तृष्णाऽध्यात्मवच्छिद्धाशून्येति मनसिकरोति । ताच्चाध्यात्मवच्छिद्धा
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनसि-

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतमर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमर्वाकारो जरामरणवह्निद्विशून्यमिति मनसि करोति । ताच्च वह्निद्विशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतया मन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतमर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमर्वाकारो जरामरणमधात्मवह्निद्विशून्यमिति मनसि करोति । तदध्यात्मवह्निद्विशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतया मन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतमर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमर्वाकारो जरामरणं शून्यताशून्यमिति मनसि करोति । ताच्च शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतया मन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतमर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमर्वाकारो जरामरणमहाशून्यमिति मनसि करोति । ताच्च महाशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतया मन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमर्वाकारो जरामरणं परमार्थशून्यमिति मनसि करोति । ताच्च परमार्थशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमर्वाकारो जरामरणसंस्कृतशून्यमिति मनसि करोति । ताच्च संस्कृतशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतमर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमर्वाकारो जरामरणमसंस्कृतशून्यमिति मनसि करोति । ताच्चासंस्कृतशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनसि
कारस्तृष्णाप्रकृतिशून्येति मनसि करोति । ताञ्च प्रकृतिशून्यता-
मुपलभते । तथा च शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनसिकार
तृष्णासर्वधर्मशून्येतिमनसि करोति । ताञ्च सर्वधर्मशून्यतामुपलते ।
तथा च शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनसि-
कारस्तृष्णास्त्वलक्षणशून्येतिमनसि करोति । ताञ्च स्त्वलक्षणशून्यता-
मुपलभते । तथा च शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनसि-
कारस्तृष्णाऽनुपलम्भशून्येति मनसि करोति । ताञ्चाऽनुपलम्भशून्य-
तामुपलभते । तथा च शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमनसि-
कारस्तृष्णाऽभावशून्येतिमनसि करोति । ताञ्चाऽभावशून्यतामुप-
लभते । तथा च शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनसि-
कारस्तृष्णास्त्वभावशून्येति मनसि करोति । ताञ्च स्वभाव-
शून्यतामुपलभते । तथा च शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्त मनसि
कारस्तृष्णाऽभावस्त्वभाव शून्येतिमनसि करोति । तासांऽभावस्त्वभाव
शून्यतामुपलभते । तथा च शून्यतयामन्यते उपलम्भयोगेन ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नप-

मिकारो जरामरणमभावशून्यमिति मनमिकरोति । तच्च
शून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलक्ष्ययोगेन ।

स प्रज्ञापरमितायाश्चरन्पगतमव्यांकारज्ञता प्रतिमयुक्त
मिकारो जरामरण स्वभावशून्यमिति मनमिकरोति । तच्च
स्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलक्ष्ययोगेन ।

स प्रज्ञापरमितायाश्चरन्पगतमव्यांकारज्ञता प्रतिमयुक्त
मिकारो जरामरणमभावस्वभावशून्यमिति मनमिकरोति । तच्च
भावस्वभावशून्यतामुपलभते । तथाच शून्यतयामन्यते उपलक्ष्य
योगेन ।

पुनरपरे गृह्यते बोधिमत्त्वो महात्मन्य प्रज्ञापरमितायाश्चरन्
पगतमव्यांकारज्ञता प्रतिमयुक्तमनमिकारः सत्त्वपन्नानां च
यन्ति । तानि च सत्त्वपन्नानामुपलभते । तेषु सत्त्वपन्नानां
उपलक्ष्ययोगेन ।

स प्रज्ञापरमितायाश्चरन्पगतमव्यांकारज्ञता प्रतिमयुक्त
मिकारः सत्त्वपन्नानां भावयति । तानि च सत्त्वपन्नानां
उपलक्ष्ययोगेन ।

स प्रज्ञापरमितायाश्चरन्पगतमव्यांकारज्ञता प्रतिमयुक्त
मिकारः सत्त्वपन्नानां भावयति । तानि च सत्त्वपन्नानां
उपलक्ष्ययोगेन ।

स प्रज्ञापरमितायाश्चरन्पगतमव्यांकारज्ञता प्रतिमयुक्त
मिकारः सत्त्वपन्नानां भावयति । तानि च सत्त्वपन्नानां
उपलक्ष्ययोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनसि-
कार उपादानमसंस्तुतशून्यमिति मनसि करोति । ताश्च ऽसंस्तुत-
शून्यतामुपलभते । तथा च शून्यतया मन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्त-
मनसिकार उपादानमच्यन्तशून्यमिति मनसि करोति । ताश्चाऽत्यन्त-
शून्यतामुपलभते । तथा च शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनसि-
कार उपादानमनवरागशून्यमिति मनसि करोति । ताश्चाऽनवराग-
शून्यतामुपलभते । तथा च शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनसि-
कार उपादानमनवकारशून्यमिति मनसि करोति । ताश्चाऽनवकार-
शून्यतामुपलभते । तथा च शून्यतया मन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनसि-
कार उपादानं प्रकृतिशून्यमिति मनसि करोति । ताश्च प्रकृति-
शून्यतामुपलभते । तथा च शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनसि-
कार उपादानं सर्वधर्म शून्यमिति मनसि करोति । ताश्च सर्वधर्म-
शून्यतामुपलभते । तथा च शून्यतयामन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनसि-
कार उपादानं स्वलक्षणशून्यमिति करोति । ताश्च स्वलक्षण-
शून्यतामुपलभते । तथा च शून्यतया मन्यते उपलब्धयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनसि-

सिकारो विमोक्षान् भावयति । ताञ्च विमोक्षानुपलभते ।
विमोक्षैर्मन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्त
सिकारोऽनुपूर्वविहारसमापत्तीर्भावयति । ताञ्चानुपूर्ववि
पत्तीरुपलभते । ताभिश्चानुपूर्वविहारसमापत्तिभिर्मन्यते उप-
योगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता तिसंयु-
क्तसिकारः शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोक्षमुखानि भावयति । ता
च शून्यतानिमित्ताऽप्रणिहितविमोक्षमुखानुपलभते । तैश्च शून्य
निमित्ताप्रणिहितविमोक्षैर्मन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्त
सिकारोऽभिज्ञाः भावयति । ताञ्चाऽभिज्ञा उपलभते । ताभिर्ज्ञा-
नाभिर्मन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्त
सिकारः समाधीन् भावयति । तांश्च समाधीनुपलभते ।
समाधिभिर्मन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्त
सिकारो धारणीमुखानि भावयति । तानि च धारणीमुखानु-
पलभते । तैश्च धारणीमुखैर्मन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाञ्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्त
सिकारस्तथागतवलानि भावयति । तानि च तथागतवलानुप-
लभते । तैश्च तथागतवलैर्मन्यते उपलम्भयोगेन ।

कारोभवः शून्यताशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्च शून्यताशून्यता-
मुपलभते । तथा च शून्यतया मन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनसि-
कारोभवः महाशून्य इति मनसि करोति । ताञ्च महाशून्यता-
मुपलभते । तथा च शून्यतया मन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनसि-
कारोभवः परमार्थ शून्य इति मनसिकरोति । ताञ्च परमार्थ
शून्यतामुपलभते । तथा च शून्यतया मन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनसि-
कारोभवः सङ्कतशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्च सङ्कतशून्यता-
मुपलभते । तथा च शून्यतया मन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनसि
कारोभवोऽसङ्कतशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्चाऽसङ्कतशून्यता
मुपलभते । तथा च शून्यतया मन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनसि-
कारोभवोऽत्यन्तशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्चाऽत्यन्तशून्यता-
मुपलभते । तथा च शून्यतया मन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनसि
कारोभवोऽनवरागशून्य इति मनसिकरोति । ताञ्चानवरागशून्य-
तामुपलभते । तथा च शून्यतया मन्यते उपलम्भयोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्नपगतसर्वाकारज्ञताप्रतिन्युक्तमनसि-
कारोभवोऽनवकार शून्य इति मनसिकरोति । ताञ्चाऽनवकार-
शून्यतामुपलभते । तथा च शून्यतया मन्यते उपलम्भयोगेन ।

दानपारमितायाञ्चरन्ता विरेचयति विह्वलयति । नाऽत्र शि-
तयं । नैतत्तथागतभाषितं नैषधर्म्मो नविनयः । कुवितकां एते
सूत्रान्ताः नैते श्रोतव्याः नोद्गृहीतव्याः न धारयितव्याः न वाचि-
तव्याः न पर्यवाप्तव्याः । न योनिशो मनसि कर्त्तव्याः नैतेपरेभ्यो
देशयितव्याः । इत्ययं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य पापमित्रं
वेदितव्यम् ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य पापमित्रं योर्ध्वं
नमारकर्म्मण्युपदिशति । नमारदोषानाचष्टे इति । मारः पापीयान्
बुद्धवेषेनोपसक्रम्य बोधिसत्त्व महासत्त्व षड्भ्यः पारमिताभ्यो विरे-
चयति विह्वलयति । किन्ते कुलपुत्र प्रज्ञापारमितया भाषितया ।
किन्ते ध्यानपारमितया भाषितया । किन्ते वीर्यपारमितया
भाषितया । किन्ते चान्तिपारमितया भाषितया । किन्ते शील-
पारमितया भाषिताया । किन्ते दानपारमितया भाषितया ।
इत्येव बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य पापमित्रं वेदितव्यम् ।

पुनरपरं सुभूते मारः पापीयान् बुद्धरूपेण बोधिसत्त्वं महा-
सत्त्वमुपसक्रम्य आवक प्रतिसंयुक्तसूत्रं गेयं व्याकरण गाथो दान-
निदानत्युक्तकजातकवैपुल्याद्भूतधर्म्मावदानोपदेशं देशयति । विह्व-
णोति विभजते उत्तानीकरोति सम्प्रकाशयति । य इमान्वेषं
रूपाणि मारकर्म्माणि नाचष्टे न बोधयत्ययं सुभूते बोधिसत्त्वस्य
महासत्त्वस्य पापमित्रं वेदितव्यम् ।

पुनरपरं सुभूते मारः पापीयान् बुद्धवेषेण बोधिसत्त्वं महा-
सत्त्वमुपसक्रम्यैवं वदति । न ते किञ्चित् कुलपुत्र बोधिचित्तं नापि

दानपारमितायाञ्चरन्तं विरेचयति विह्वलयति । नाञ्च विप्र-
तथं । नैतत्तथागतभाषितं नैषधर्मी नविनयः । कुवित्कां ए-
सूत्रान्ताः नैते श्रोतव्याः नोद्बोध्यतव्याः न धारयितव्याः न वारयि-
तव्याः न पर्यवाप्तव्याः । न योनिशो मनसि कर्त्तव्याः नैतेपरे-
देशयितव्याः । इत्ययं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य पापमित्रं
वेदितव्यम् ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य पापमित्रं यो-
नमारकर्माण्युपदिशति । नमारदोषानाचष्टे इति । मारः पापीयान्
बुद्धवेषेणोपमक्रम्य बोधिसत्त्व महामत्त्व षड्भ्यः पारमिताभ्यो वि-
चयति विह्वलयति । किन्ते कुलपुत्र प्रज्ञापारमितया भाषितया ।
किन्ते ध्यानपारमितया भाषितया । किन्ते वीर्यपारमितया
भाषितया । किन्ते चान्तिपारमितया भाषितया । किन्ते धी-
पारमितया भाषिताया । किन्ते दानपारमितया भाषिताया
इत्येव बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य पापमित्रं वेदितव्यम् ।

पुनरपरं सुभूते मार पापीयान् बुद्धरूपेण बोधिसत्त्वस्य
मत्त्वमुपमक्रम्य आवकं प्रतिमयुक्तसुत्रं गेयं व्याकरणं गायो द-
निदानव्युत्पन्नकजातकर्त्रेण पुन्याद्भूतधर्मावदानोपदेशं देशयति । वि-
जोतिं विभजते उत्तानाकरोति सम्यकागमयति । य इमं
इत्येव मारकर्माण्यो नाचष्टे न बोधयत्ययं सुभूते बोधिसत्त्व-
स्य महामत्त्वस्य पापमित्रं वेदितव्यम् ।

पुनरपरं सुभूते मार पापीयान् बुद्धरूपेण बोधिसत्त्वस्य
मत्त्वमुपमक्रम्य आवकं प्रतिमयुक्तसुत्रं गेयं व्याकरणं गायो द-

स प्रज्ञाधारमितायाश्चरत्तत्त्वतस्तत्त्वावाग्मता प्रतिष्ठुमान-
प्रकारी ज्ञासम्पत्त्यनन्त्यमिति मनमिवरोति । ताद्यात्म्य-
न्यतासुपलभते । तथाच ज्ञानतयासन्ते उपलब्धयोगिनः ।

म प्रज्ञापारमितायाद्द्वयपञ्चममन्त्रांशवारज्ञता प्रतिशुद्धमन्त्र-
पवारो जगत्संसारमपवराद्यश्रव्यमिति मन्त्राध्ययनेति । नाद्याश्रव-
यश्रव्यतामुपपन्नमिति । तथाच श्रव्यतयासम्यक्ते उपपन्नमर्थमेव ।

३ प्रजापारमितायाश्चर्यपरावर्णनवारणता प्रमिष्टयुतस्य
प्रकारो ज्ञानसमपरावर्णनवारणमिति शान्तिवर्णन । नादाश्च
प्रकारमपरावर्णनवारणमिति शान्तिवर्णन ।

॥ प्रज्ञापात्रसिनाद्याद्यमनपगतमर्थावधारणा प्रतिवृत्त्यस्य
पतनसो जनासम्पन्न भवतिप्रत्ययमिति शक्यमित्येति । तादृ ॥ १०॥
प्रत्ययानुपपत्तिः । तथाच दृश्यवशास्यतेः प्रत्ययानुपपत्तिः ।

४ मन्त्राधारमिताशास्त्रपरममन्त्राधारमिता ३ विष्णुपञ्चक
५ यारो जगत्परां भगवन्मन्त्रमिति शक्त्यापन्नमिति । तत्र ४-
६ मन्त्राधारपरममन्त्रमिति । तत्र ४-५ मन्त्राधारपरममन्त्रमिति । तत्र ४-५

३. अथवा यदि (अ) या (ब) के अलावा कोई अन्य व्यक्ति या व्यक्तिगत संस्था, जिसका नाम या नामों का उल्लेख इस अधिनियम में नहीं है, को इस अधिनियम के अंतर्गत कोई भी अधिकार प्राप्त हो, तो यह अधिनियम इस अधिनियम के अंतर्गत लागू होगा।

[illegible]

● 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

[illegible]

पृथिवीधातुः शून्य आत्मनात्मीयेन वा । अथातुः शून्य
 नात्मीयेन वा । तेजो धातुः शून्य आत्मनात्मीयेन वा ।
 धातुः शून्य आत्मनात्मीयेन वा । आकाशधातुः शून्य
 नात्मीयेन वा । विज्ञानधातुः शून्य आत्मनात्मीयेन वा । अवि-
 शून्यात्मनात्मीयेन वा । मस्काराः शून्या आत्मनात्मीयेन वा ।
 विज्ञानं शून्यमात्मनात्मीयेन वा । नामरूपं शून्यमात्मनात्मीये-
 न वा । पङ्कायतनं शून्यमात्मनात्मीयेन वा । स्वर्गः शून्य आत्मना-
 त्मीयेन वा । वेदनाशून्यात्मनात्मीयेन वा । दृष्ट्याशून्यात्मनात्मीये-
 न वा । उपादानशून्यमात्मनात्मीयेन वा । भवः शून्य आत्मना-
 त्मीयेन वा । जातिरशून्यात्मनात्मीयेन वा । जरामरणं शून्यमा-
 त्मीयेन वा ।

दानपारमिताशून्यात्मनात्मीयेन वा । शीलपारमिताशून्या-
 त्मीयेन वा । चान्तिपारमिताशून्यात्मनात्मीयेन वा । वीर्य-
 पारमिताशून्यात्मनात्मीयेन वा । ध्यानपारमिताशून्यात्मना-
 त्मीयेन वा । प्रज्ञापारमिताशून्यात्मनात्मीयेन वा ।

अध्यात्मशून्यताशून्यात्मनात्मीयेन वा । वह्निर्द्विशून्यताशून्या-
 त्मीयेन वा । अध्यात्मवह्निर्द्विशून्यतात्मनात्मीयेन वा । शून्यता-
 शून्यताशून्यात्मनात्मीयेन वा । महाशून्यताशून्यात्मनात्मीयेन वा ।
 परमार्थशून्यताशून्यात्मनात्मीयेन वा । संस्कृतशून्यताशून्यात्मना-
 त्मीयेन वा । असंस्कृतशून्यताशून्यात्मनात्मीयेन वा । अत्यन्तशून्यता-
 शून्यात्मनात्मीयेन वा । अनवरागशून्यताशून्यात्मनात्मीयेन वा ।
 अगवकारशून्यताशून्यात्मनात्मीयेन वा । प्रकृतिशून्यताशून्यात्मना-

४ अथापारमिनायादरुणस्यपराविश्रुतः प्रनिरुद्धः
यो नानामि शान्तयति । नामि च तमानुभवते । १ - नमे-
ने उपमायोगिनः ।

[illegible][illegible][illegible]

1. 1950年1月1日以前在苏联境内出生的公民，其父母一方在苏联境内出生的，其国籍由父母决定。

1. 1991年12月12日，在北京市，
 2. 1991年12月12日，在北京市，
 3. 1991年12月12日，在北京市，

1. The first group of people who are likely to be affected by the proposed project are the local residents who live in the vicinity of the project site. These residents may be affected by the project in a number of ways, including increased traffic, noise, and air pollution. It is important to identify these potential impacts and develop measures to mitigate them.

5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1039 1040 1041 1

[illegible]

पुनरपरं सुभूते मारः पापीयान् बुद्धवेपेण नोपसंक्रम्य बोधि-
सत्त्वं महामत्तमेव वदति । शून्या कुलपुत्रपुत्र्यादिमुद्धैर्भगवद्भि-
र्बोधिसत्त्वैः आवकैश्च । वाच बुद्धाः न बोधिसत्त्वाः न आवकाः ।
एवं शून्या दक्षिणाटिकु पश्चिमा उत्तरा अधस्तादपरिष्ठात् ५०
समन्ताद्गदिगः शून्या बुद्धैर्भगवद्भिर्बोधिसत्त्वैः आवकैश्च । ना
बुद्धा न बोधिसत्त्वा न आवकाः । य दमान्येवं रूपाणि मा-
कर्माणि नाचष्टे नोपदिशत्ययं बोधिसत्त्वस्य महामत्तस्य पापमित्र-
वेदितव्यम् ।

पुनरपरं सुभूते मारः पापीयान् आवकवेपेणोपसंक्रम्य बोधि-
सत्त्वं महामत्तं सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तमनसिकारेभ्यो विरेचयति ।
आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तमनसिकारैरवदत्यनुगास्ति । य
रूपाणि मारकर्माणि नाचष्टे नोपदिशत्ययं बोधिसत्त्वस्य मार-
सत्त्वस्य पापमित्रं वेदितव्यम् ।

पुनरपरं सुभूते मारः पापीयानुपाध्यायार्थवेपेणोपसंक्रम्य
बोधिसत्त्वं महामत्तं बोधिसत्त्वचर्याया विरेचयोः सर्वाकारज्ञता-
प्रतिसंयुक्तमनसिकारेभ्यो विरेचयति । स्मृत्युपस्थानेषु नियोजयति ।
सम्यक्प्रहाणेषु नियोजयति । ऋद्धिपादेषु नियोजयति । बलै-
रनियोजयति । बोध्यङ्गेषु नियोजयति । आर्याष्टाङ्गमार्गेषु नियो-
जयति । आर्यसत्त्वेषु नियोजयति । ध्यानेषु नियोजयति । श्र-
माणेषु नियोजयति । आरूप्यसमापत्तिषु नियोजयति । विमो-
चेषु नियोजयति । अनुपूर्वविहारसमापत्तिषु नियोजयति । शून्य-
तानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखेषु नियोजयति । एव त्वं कुर्व

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो वैशारद्यानि भावयति । तानि च वैशारद्यान्युपलभते ।
तैश्च वैशारद्यैर्मन्यते उपलभ्ययोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारः प्रतिसम्बिदो भावयति । ताश्च प्रतिसम्बिद उपलभते ।
ताभिश्च प्रतिसम्बिद्धिर्मन्यते उपलभ्ययोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकारो महाकरुणामावयति । ताश्च महाकरुणामुपलभते ।
तथाच महाकरुणयामन्यते उपलभ्ययोगेन ।

स प्रज्ञापारमितायाश्चरन्पगतसर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तमन-
सिकार आवेणिकबुद्धधर्मान् भावयति । तांश्च बुद्धधर्मानुपलभते ।
तैश्च बुद्धधर्मांर्मन्यते उपलभ्ययोगेन ।

एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायाश्चरन्-
नुपायकुशल इमं प्रज्ञापारमितानिर्देशात् श्रुलोत्तस्यति मन्त्रयति
मन्त्रायमापद्यते । आह । कथमागवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वः पाप-
मित्रहन्तगतो भवति । येन पापमित्रेण परिगृहीत इमं प्रज्ञा-
पारमितानिर्देशं श्रुलोत्तस्यति मन्त्रयति मन्त्रायमापद्यते । भग-
वानाह । इह सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य पापमित्रं यः प्रज्ञा-
पारमितायां चरन्तं विरेचयति वितन्दयति । ध्यानपारमिताया-
श्चरन्तं विरेचयति वितन्दयति । वीर्यपारमितायां चरन्तं विरे-
चयति वितन्दयति । शान्तिपारमितायां चरन्तं विरेचयति
वितन्दयति । शौचपारमितायाश्चरन्तं विरेचयति वितन्दयति ।

त्युपलम्भयोगेनोपदिशति । संज्ञा दुःखेति अनात्मेति ॥
 शून्येति अनिमित्तेति अप्रणिहितेति अनभिसंस्कारेति विविक्ते
 उपलम्भयोगेनोपदिशति । संस्कारा अनित्या इति उपलम्भयोगे
 नोपदिशति । संस्कारा दुःखा इति अनात्मा न इति
 इति शून्या इति अनिमित्ता इति अप्रणिहिता इति अनाभिसं
 स्कारा इति विविक्ता इत्युपलम्भयोगेनोपदिशति । विज्ञानं
 मनित्यमित्युपलम्भयोगेनोपदिशति । विज्ञानं दुःखमित्यनात्मेति
 गान्तमिति शून्यमिति अनिमित्तमिति अप्रणिहितमिति अनभिसं
 स्कार इति विविक्तमित्युपलम्भयोगेनोपदिशति ।

चचुरनित्यमिति दुःखमित्यनात्मेति गान्तमिति शून्यमिति अ
 भिज्ञमिति अप्रणिहितमिति अनभिसंस्कार इति विविक्तमित्यु
 पलम्भयोगेनोपदिशति । घ्राणमनित्यमिति । अथायुगान् सुभृतिर्भा
 वत्तामेतदवोचत् । बोधिमत्त्वोमहामत्त्व इति भगवन्नुच्यते । कोऽयं
 पदार्थः । एवमुक्ते भगवानायुगान्तं सुभृतिमेतदवोचत् । अयं
 सुभृते बोधिमत्त्वपदार्थः । तत्कस्य हेतोरनुत्पादा बोधिरनुत्पाद
 मत्त्वः । न हि सुभृते बोधौपदमस्ति नमत्त्वे तस्मादपदायो बोधि
 मत्त्वपदार्थः । तद्यथापि नाम सुभृते आकाशेऽशक्यते पदं
 विद्यते । एवमेव बोधिमत्त्वपदायो न विद्यते । तद्यथापि अ
 सुभृते अग्निपदं न विद्यते । एवमेव बोधिमत्त्वपदायां न विद्यते ।
 तद्यथापि नाम सुभृते मायाया पदं न विद्यते एवमेव बोधि
 पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम मरीच्या पदं न विद्यते
 एवमेव बोधिपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभृते

त्वमवैवर्तिको न त्वं शक्यस्यनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिसम्बोद्धुम् ।
 इयं दमान्येवं रूपाणि मारकर्माणि नाचष्टे न बोधयति । अयं
 सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य पापमित्रं बोधितव्यम् ।

पुनरपरं सुभूते मारः पापीयान् बुद्धवेपेण बोधिसत्त्वं महा-
 सत्त्वमुपसंग्रस्यैवं वदति । चक्षुः कुलपुत्र शून्यमात्मनात्मीयेन वा ।
 श्रोत्रं शून्यमात्मनात्मीयेन वा । घ्राणं शून्यमात्मनात्मीयेन वा ।
 जिह्वा शून्यात्मनात्मीयेन वा । कायः शून्य आत्मनात्मीयेन वा ।
 मनः शून्यमात्मनात्मीयेन वा । रूपं शून्यमात्मनात्मीयेन वा । शब्दः
 शून्य आत्मनात्मीयेन वा । गन्धः शून्य आत्मनात्मीयेन वा । रसः
 शून्य आत्मनात्मीयेन वा । स्पर्शः शून्य आत्मनात्मीयेन वा । धर्मः
 शून्य आत्मनात्मीयेन वा । चक्षुर्विज्ञानं शून्यमात्मनात्मीयेन वा ।
 श्रोत्रविज्ञानं शून्यमात्मनात्मीयेन वा । घ्राणविज्ञानं शून्यमात्मना-
 त्मीयेन वा । जिह्वाविज्ञानं शून्यमात्मनात्मीयेन वा । कायविज्ञानं
 शून्यमात्मनात्मीयेन वा । मनोविज्ञानं शून्यमात्मनात्मीयेन वा ।
 चक्षुः संस्पर्शः शून्य आत्मनात्मीयेन वा । श्रोत्रसंस्पर्शः शून्य आत्म-
 नात्मीयेन वा । घ्राणसंस्पर्शः शून्य आत्मनात्मीयेन वा । जिह्वा-
 संस्पर्शः शून्य आत्मनात्मीयेन वा । कायसंस्पर्शः शून्य आत्मनात्मीयेन
 वा । मनः संस्पर्शः शून्य आत्मनात्मीयेन वा । चक्षुः संस्पर्शप्रत्यय-
 वेदनाशून्यात्मनात्मीयेन वा । श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाशून्यात्मनात्मी-
 येन वा । घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाशून्यात्मनात्मीयेन वा । जिह्वा-
 संस्पर्शप्रत्ययवेदनाशून्यात्मनात्मीयेन वा । कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदना-
 शून्यात्मनात्मीयेन वा । मनःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाशून्यात्मनात्मीयेन वा ।

एवमेव सुभृते बोधिमत्तस्य महामत्तस्य प्रज्ञापारमिता
चरतो बोधिमत्तपदाद्यो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभृते
मायापुरुषस्य चक्षुषि पदं न विद्यते श्रोत्रे पदं न विद्यते घ्राणे
न विद्यते जिह्वायां पदं न विद्यते काये पदं न विद्यते स्पर्श
पदं न विद्यते ।

एवमेव सुभृते बोधिमत्तस्य महामत्तस्य प्रज्ञापारमिता
चरतो बोधिमत्तपदाद्यो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभृते
मायापुरुषस्य चक्षुर्विज्ञानेपदं न विद्यते श्रोत्रविज्ञाने पदं
विद्यते घ्राणविज्ञाने पदं न विद्यते जिह्वाविज्ञानेपदं न विद्यते
कायविज्ञाने पदं न विद्यते । मनोविज्ञाने पदं न विद्यते ।

एवमेव सुभृते बोधिमत्तस्य महामत्तस्य प्रज्ञापारमिता
चरतो बोधिमत्तपदाद्यो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभृते
मायापुरुषस्य चक्षुः संस्पर्शं पदं न विद्यते श्रोत्रसंस्पर्शं पदं
विद्यते । घ्राणसंस्पर्शं पदं न विद्यते । जिह्वासंस्पर्शं पदं न विद्यते
कायसंस्पर्शं पदं न विद्यते । मनः संस्पर्शपदं न विद्यते ।

एवमेव सुभृते बोधिमत्तस्य महामत्तस्य प्रज्ञापारमिता
चरतो बोधिमत्तपदाद्यो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभृते
मायापुरुषस्य चक्षुःसंस्पर्शं प्रत्ययवेदयिते पदं न विद्यते श्रोत्रं
संस्पर्शप्रत्ययवेदयिते पदं न विद्यते घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदयिते
न विद्यते जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदयिते पदं न विद्यते कायसंस्पर्श
प्रत्ययवेदयिते पदं न विद्यते । मनःसंस्पर्शप्रत्ययवेदयिते
न विद्यते ।

वसवैर्वर्तिको न त्वं शक्यस्यनुत्तरां सम्यक्सम्बोधिमभिमन्वोदुम् ।
य इमान्येवं रूपाणि मारकर्माणि नाचष्टे न बोधयति । अयं
सुभूते बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्य पापमित्रं बोधितव्यम् ।

पुनरपर सुभूते मारः पापीयान् बुद्धवेष्टेण बोधिमत्त्वं महा-
सत्त्वमुपमं प्राग्येवं वदति । चक्षुः कुलपुत्रं शून्यमात्मनात्मीयेन वा ।
श्रोत्रं शून्यमात्मनात्मीयेन वा । प्राणं शून्यमात्मनात्मीयेन वा ।
जिह्वा शून्यात्मनात्मीयेन वा । कायः शून्य आत्मनात्मीयेन वा ।
मनः शून्यमात्मनात्मीयेन वा । रूपं शून्यमात्मनात्मीयेन वा । शब्दः
शून्य आत्मनात्मीयेन वा । गन्धः शून्य आत्मनात्मीयेन वा । रसः
शून्य आत्मनात्मीयेन वा । स्पर्शः शून्य आत्मनात्मीयेन वा । धर्मः
शून्य आत्मनात्मीयेन वा । चक्षुर्विज्ञानं शून्यमात्मनात्मीयेन वा ।
श्रोत्रविज्ञानं शून्यमात्मनात्मीयेन वा । प्राणविज्ञानं शून्यमात्मना-
त्मीयेन वा । जिह्वाविज्ञानं शून्यमात्मनात्मीयेन वा । कायविज्ञानं
शून्यमात्मनात्मीयेन वा । मनोविज्ञानं शून्यमात्मनात्मीयेन वा ।
चक्षुः शस्पर्शः शून्य आत्मनात्मीयेन वा । श्रोत्रशस्पर्शः शून्य आत्म-
नात्मीयेन वा । प्राणशस्पर्शः शून्य आत्मनात्मीयेन वा । जिह्वा-
शस्पर्शः शून्य आत्मनात्मीयेन वा । कायशस्पर्शः शून्य आत्मनात्मीयेन
वा । मनः शस्पर्शः शून्य आत्मनात्मीयेन वा । चक्षुः शस्पर्शप्रत्यक्ष-
वेदनाशून्यमात्मनात्मीयेन वा । श्रोत्रशस्पर्शप्रत्यक्षवेदनाशून्यमात्मनात्मी-
येन वा । प्राणशस्पर्शप्रत्यक्षवेदनाशून्यमात्मनात्मीयेन वा । जिह्वा-
शस्पर्शप्रत्यक्षवेदनाशून्यमात्मनात्मीयेन वा । कायशस्पर्शप्रत्यक्षवेदना-
शून्यमात्मनात्मीयेन वा । मनः शस्पर्शप्रत्यक्षवेदनाशून्यमात्मनात्मीयेन वा ।

शून्यतायाञ्चरत पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम कुं
 मायापुरुषस्य शून्यताशून्यतायाञ्चरत पदार्थो न विद्यते । तद्वत्
 नाम सुभूते मायापुरुषस्य महाशून्यतायाञ्चरत पदार्थो न विद्यते
 तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्य परमांशं शून्यतायाञ्चरत
 पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्य भूतं
 शून्यतायाञ्चरत पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम भूतं
 मायापुरुषस्यासृष्टत शून्यतायाञ्चरत पदार्थो न विद्यते । तद्वत्
 नाम सुभूते मायापुरुषस्यात्यन्तशून्यतायाञ्चरतः पदार्थो न विद्यते
 तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्यानवराग्य शून्यतायाञ्चरत
 पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्यानवराग्य
 शून्यतायाञ्चरत पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते नाम
 पुरुषस्य प्रकृतिशून्यतायाञ्चरत पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि
 सुभूते मायापुरुषस्य सर्वधर्माशून्यतायाञ्चरतः पदार्थो न विद्यते
 तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्य स्वलक्षणशून्यतायाञ्चरत
 पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्याङ्ग-
 लम्भशून्यतायाञ्चरतः पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम कुं
 मायापुरुषस्याभाव शून्यतायाञ्चरत पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि
 नाम सुभूते मायापुरुषस्य स्वभाव शून्यतायाञ्चरतः पदार्थो
 विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्याभावस्वभावश्च
 तायाञ्चरतः पदार्थो न विद्यते ।

एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य 'ज्ञा' रमितायाञ्च-
 रतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते ना ।

शून्यतायाञ्चरतः पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते
 मायापुरुषस्य शून्यताशून्यतायाञ्चरतः पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि
 नाम सुभूते मायापुरुषस्य महाशून्यतायाञ्चरतः पदार्थो न विद्यते ।
 तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्य परमार्थ शून्यतायाञ्चरतः
 पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्य संज्ञा
 शून्यतायाञ्चरतः पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते
 मायापुरुषस्यासंज्ञित शून्यतायाञ्चरतः पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि
 नाम सुभूते मायापुरुषस्यात्यन्तशून्यतायाञ्चरतः पदार्थो न विद्यते ।
 तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्यानवराग शून्यतायाञ्चरतः
 पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्यानवका
 शून्यतायाञ्चरतः पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मा
 पुरुषस्य प्रकृतिशून्यतायाञ्चरतः पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम
 सुभूते मायापुरुषस्य सर्वधर्मशून्यतायाञ्चरतः पदार्थो न विद्यते ।
 तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्य स्वलक्षणशून्यतायाञ्चरतः
 पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्यानु
 लम्भशून्यतायाञ्चरतः पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते
 मायापुरुषस्याभाव शून्यतायाञ्चरतः पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि
 नाम सुभूते मायापुरुषस्य स्वभाव शून्यतायाञ्चरतः पदार्थो न
 विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्याभावस्वभाव
 तायाञ्चरतः पदार्थो न विद्यते ।

एवमेव सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य प्रज्ञापारमिताया
 रतो बोधिमत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मा

शून्यमित्यनिमित्तमित्यप्रणिहितमित्यनभिसंस्कार इति विविक्तमित्युपलभयोगेनोपदिशति ।

रूपमनित्यमिति दुःखमित्यनात्मेति शान्तमिति शून्यमित्यनिमित्तमित्यप्रणिहितमित्यनभिसंस्कार इति विविक्तमित्युपलभयोगेनोपदिशति । शब्दमनित्यमिति दुःखमित्यनात्मेति शान्तमिति शून्यमित्यनिमित्तमित्यप्रणिहितमित्यनभिसंस्कार इति विविक्तमित्युपलभयोगेनोपदिशति । गन्धमनित्य इति दुःख इत्यनात्मेति शान्त इति शून्य इत्यनिमित्त इत्यप्रणिहित इत्यनभिसंस्कार इति विविक्त इत्युपलभयोगेनोपदिशति । रसमनित्य इति दुःख इति अनात्मेति शान्त इति शून्य इति अनिमित्त इत्यप्रणिहित इत्यनभिसंस्कार इति विविक्त इत्युपलभयोगेनोपदिशति । स्पर्शमनित्य इति दुःख इति अनात्मेति शान्त इति शून्य इति अनिमित्त इति अप्रणिहित इति अनभिसंस्कारा इति विविक्ता इत्युपलभयोगेनोपदिशति । धर्मा अनित्या इति दुःखा इति अनात्मान इति शान्ता इति शून्या इति अनिमित्ता इति अप्रणिहिता इति अनभिसंस्कारा इति विविक्ता इत्युपलभयोगेनोपदिशति ।

चतुर्विज्ञानमनित्यमिति दुःखमिति अनात्मेति शान्तमिति शून्यमिति अनिमित्तमिति अप्रणिहितमिति अनभिसंस्कार इति विविक्तमित्युपलभयोगेनोपदिशति । अत्रविज्ञानमनित्यमिति दुःखमिति अनात्मेति शान्तमिति शून्यमिति अनिमित्तमिति अप्रणिहितमिति अनभिसंस्कार इति विविक्तमित्युपलभयोगेनोपदिशति ।

* शब्दशब्दस्य पुलिङ्गे प्रयोगोयुक्तः आदर्शपुस्तके नपुसकेन निर्दिष्टः ।

देवान् भूतान् भाषित्वा श्रावयन्मम साक्षात् कुरु वि श्रिय-
 मनुजस्य मन्त्रकृमद्योभा । य एव शृणोति सारवर्षाणि साक्षे-
 ः पदिशत्यय सुभते यो धिमन्तस्य सप्तमन्तस्य पापशिव वेदि-
 त्वयम् ।

[illegible][illegible][illegible]

अप्रणिहित इति अनभिसंस्कार इति विविक्त इति ७
 नोपदिशति । मनःसंस्पर्शोऽनित्य इति दुःख इति अनात्मेति
 इति शून्य इति अनिमित्त इति अप्रणिहित इति
 इति विविक्त इति उपलभ्ययोगेनोपदिशति ।

चतुः संस्पर्शप्रत्ययवेदितमनित्यमिति दुःखमिति
 शान्तमिति शून्यमिति अनिमित्तमिति अप्रणिहितमिति
 संस्कार इति विविक्तमिति उपलभ्ययोगेनोपदिशति । ओ
 प्रत्ययवेदितमनित्यमिति दुःखमिति अनात्मेति शान्तमिति
 मिति । अनिमित्तमिति अप्रणिहितमिति अनभिसंस्कार
 विविक्तमिति उपलभ्ययोगेनोपदिशति ।
 नित्यमिति दुःखमिति अनात्मेति शान्तमिति शून्यमिति अना
 मिति अप्रणिहितमिति अनभिसंस्कार इति । विविक्तमिति
 योगेनोपदिशति । जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदितमनित्यमिति दुःखमिति
 अनात्मेति शान्तमिति शून्यमिति अनिमित्तमिति अप्रणिहितमिति
 अनभिसंस्कार इति विविक्तमिति उपलभ्ययोगेनोपदिशति ।

कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदितमनित्यमिति दुःखमिति अनात्मेति
 शान्तमिति शून्यमिति अनिमित्तमिति अप्रणिहितमिति अनभिसं
 स्कार इति विविक्तमिति उपलभ्ययोगेनोपदिशति । मनःसंस्पर्श
 प्रत्ययवेदितमनित्यमिति दुःखमिति अनात्मेति शान्तमिति
 शून्यमिति अनिमित्तमिति अप्रणिहितमिति अनभिसंस्कार इति
 विविक्तमिति उपलभ्ययोगेनोपदिशति ।

अनित्य इति दुःख इति अनात्मेति शान्तमिति

एवमेव सुभृते बोधिमत्त्वस्य मक्षामत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां
चरतो बोधिमत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभृते
आयापुरुषस्थाविशया पदं न विद्यते मन्त्रारेषु पदं न विद्यते
वेदाने पदं न विद्यते नाम रूपे पदं न विद्यते पद्यायतने पदं
विद्यते स्पर्शे पदं न विद्यते वेदनायां पदं न विद्यते तृणार्था
पदं न विद्यते उपादाने पदं न विद्यते भवे पदं न विद्यते ।
आनौ पदं न विद्यते जराग्ररणे पदं न विद्यते ।

एवमेव सुभृते बोधिमत्त्वस्य सप्तमत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां
 परतो बोधिमत्त्वपदार्था न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभृते
 सायापुरुषस्य दानपारमितायां परतः पदार्था न विद्यते । तद्य-
 थापि नाम सुभृते सायापुरुषस्य शीलपारमितायां परतः पदार्था
 न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभृते सायापुरुषस्य ज्ञानपार-
 मितायाश्चरतः पदार्था न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभृते
 सायापुरुषस्य वीर्यपारमितायाश्चरतः पदार्था न विद्यते । तद्य-
 थापि नाम सुभृते सायापुरुषस्य आनपारमितायाश्चरतः पदार्था
 न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभृते सायापुरुषस्य प्रज्ञापारमिता-
 याश्चरतः पदार्था न विद्यते ।

एतदेव सम्यक् बोधिभक्षणं महाप्रज्ञा ॥ अथापरमिताया
द्वयतो बोधिभक्षणपदार्थो न विद्यते । तस्यापि नाम सत्त्वं
मायापरमितायाश्चान्यथाप्युच्यते पदार्थो न विद्यते । तस्यापि
नाम सम्यक् साक्षात्परमं हृद्दिग्दर्शनमात्राय उच्यते ।
विद्यते । तस्यापि नाम सम्यक् साक्षात्परमं हृद्दिग्दर्शनं

अप्रणिहित इति अनभिसंस्कार इति विविक्त इति उपलम्भयोगे-
नोपदिशति । मनःसंस्पर्शोऽनित्य इति दुःख इति अनात्मेति शान्त
इति शून्य इति अनिमित्त इति अप्रणिहित इति अनभिसंस्कार
इति विविक्त इति उपलम्भयोगेनोपदिशति ।

चक्षुः संस्पर्शप्रत्ययवेदितमनित्यमिति दुःखमिति अनात्मेति
शान्तमिति शून्यमिति अनिमित्तमिति अप्रणिहितमिति अनभि-
संस्कार इति विविक्तमिति उपलम्भयोगेनोपदिशति । श्रोत्रसंस्पर्श-
प्रत्ययवेदितमनित्यमिति दुःखमिति अनात्मेति शान्तमिति शून्य-
मिति । अनिमित्तमिति अप्रणिहितमिति अनभिसंस्कार इति
विविक्तमिति उपलम्भयोगेनोपदिशति । घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदितम-
नित्यमिति दुःखमिति अनात्मेति शान्तमिति शून्यमिति अनिमित्त-
मिति अप्रणिहितमिति अनभिसंस्कार इति । विविक्तमिति उपलम्भ-
योगेनोपदिशति । जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदितमनित्यमिति दुःखमिति
अनात्मेति शान्तमिति शून्यमिति अनिमित्तमिति अप्रणिहितमिति
अनभिसंस्कार इति विविक्तमिति उपलम्भयोगेनोपदिशति ।

कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदितमनित्यमिति दुःखमिति अनात्मेति
शान्तमिति शून्यमिति अनिमित्तमिति अप्रणिहितमिति अनभि-
संस्कार इति विविक्तमिति उपलम्भयोगेनोपदिशति । मनः संस्पर्श-
प्रत्ययवेदितमनित्यमिति दुःखमिति अनात्मेति शान्तमिति
शून्यमिति अनिमित्तमिति अप्रणिहितमिति अनभिसंस्कार इति
विविक्तमिति उपलम्भयोगेनोपदिशति ।

शृण्वीधातुरनित्य इति दुःख इति अनात्मेति शान्त इति

पुरुषस्य स्मृत्युपस्थानेषु चरतः पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम
सुभूते मायापुरुषस्य सम्यक् प्रमाणेषु चरतः पदार्थो न विद्यते ।
तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्यार्द्धपादेषु चरतः पदार्थो न
विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्येन्द्रियेषु चरतः पदार्थो
न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्य बलेषु चरतः
पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्य बोध्य-
ज्ञेषु चरतः पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरु-
षस्यार्थाष्टाङ्गमार्गे चरतः पदार्थो न विद्यते ।

एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महारुत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो
बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते माया-
पुरुषस्यार्थसत्येषु चरतः पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते
मायापुरुषस्य ध्यानेषु चरतः पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम
सुभूते मायापुरुषस्याप्रमाणेषु चरतः पदार्थो न विद्यते । तद्य-
थापि नाम सुभूते मायापुरुषस्यारूपसमापत्तिषु चरतः पदार्थो न
विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्याष्टसु विमोक्षेषु
चरतः पदा दुःखमित्यनात्मेति शान्तमिति शून्यमित्यनिमित्त-
सत्यप्रणिहितमित्यनभिसंस्कार इति विविक्तमित्युपलम्भयोगेनोप-
दिशति । जिज्ञाऽनित्येति दुःखेत्यनात्मेति शान्तेति शून्येत्यनिमित्ते-
यप्रणिहितेत्यनभिसंस्कार इति विविक्तेत्युपलम्भयोगेनोपदिशति ।
तापोऽनित्य इति दुःख इत्यनात्मेति शान्त इति शून्य इत्यनि-
मित्त इत्यप्रणिहित इत्यनभिसंस्कार इति विविक्त इत्युपलम्भ-
योगेनोपदिशति । मनोऽनित्यमिति दुःखमित्यनात्मेति शान्तमिति

शिखरि । जलमयमनित्यमिति दुःखमिति । अनात्मेति शान्तमिति
 शून्यमिति अनिमित्तमिति अप्रणिहितमिति अनभिसंस्कार इति विविक्तमिति
 उपलब्धयोगेनोपदिशति । भवोऽनित्य इति दुःख इति अनात्मेति शान्त इति
 शून्य इति अनिमित्त इति । अप्रणिहित इति अनभिसंस्कार इति विविक्त इति
 उपलब्धयोगेनोपदिशति । वेदनाऽनिष्टेति दुःखेति अनात्मेति शान्तेति शून्येति
 अनिमित्तेति अप्रणिहितेति अनभिसंस्कार इति विविक्तेति उपलब्धयोगेनोप-
 दिशति । उपादानमनित्यमिति दुःखमिति अनात्मेति शान्तमिति शून्यमिति
 अनिमित्तमिति अप्रणिहितमिति अनभिसंस्कार इति विविक्तमिति उपलब्धयोगेनोप-
 दिशति । भवोऽनित्य इति दुःख इति अनात्मेति शान्त इति शून्य इति अनिमित्त इति
 अप्रणिहित इति अनभिसंस्कार इति विविक्त इति उपलब्धयोगेनोपदिशति ।
 जातिरनित्येति दुःखेति अनात्मेति शान्तेति शून्येति अनिमित्तेति अप्रणिहितेति
 अनभिसंस्कार इति विविक्तेति उपलब्धयोगेनोपदिशति । जरामरणमनित्यमिति
 दुःखमिति अनात्मेति शान्तमिति शून्यमिति अनिमित्तमिति अप्रणिहितमिति
 अनभिसंस्कार इति विविक्तमिति उपलब्धयोगेनोपदिशति ।

पुरुषस्य सत्यपस्यानेषु चरतः पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम
सुभूते मायापुरुषस्य सम्यक् प्रज्ञाणेषु चरतः पदार्थो न विद्यते ।
तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्यार्द्धपादेषु चरतः पदार्थो न
विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्येन्द्रियेषु चरतः पदार्थो
न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्य बलेषु चरतः
पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्य बोध्य-
ज्ञेषु चरतः पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरु-
षस्यार्थाष्टाङ्गमार्गे चरतः पदार्थो न विद्यते ।

एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाश्चरतो
बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते माया-
पुरुषस्यार्थसत्येषु चरतः पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते
मायापुरुषस्य ध्यानेषु चरतः पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम
सुभूते मायापुरुषस्यप्रमाणेषु चरतः पदार्थो न विद्यते । तद्य-
थापि नाम सुभूते मायापुरुषस्यारूपसमापत्तिषु चरतः पदार्थो न
विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्यारूपसु विमोक्षेषु
चरतः पदा दुःखमित्यनात्मेति शान्तमिति शून्यमित्यनिमित्त-
मित्यप्रणिहितमित्यनभिभङ्गकार इति विविक्तमित्युपलम्भयोगेनोप-
दिशति । जिज्ञाऽनित्येति दुःखेत्यनात्मेति शान्तेति शून्येत्यनिमित्ते-
त्यप्रणिहितेत्यनभिभङ्गकार इति विविक्तमित्युपलम्भयोगेनोपदिशति ।
कायोऽनित्य इति दुःख इत्यनात्मेति शान्त इति शून्य इत्यनि-
मित्त इत्यप्रणिहित इत्यनभिभङ्गकार इति विविक्त इत्युपलम्भ-
योगेनोपदिशति । मनोऽनित्यमिति दुःखमित्यनात्मेति शान्तमिति

दिशति । नामरूपमनित्यमिति दुःखमिति अनात्मेति शान्तमिति
 शून्यमिति अनिमित्तमिति अप्रणिहितमिति अनभिसंस्कार इति
 विविक्तमिति उपलभ्ययोगेनोपदिशति । पञ्चायतनमनित्यमिति
 दुःखमिति अनात्मेति शान्तमिति शून्यमिति अनिमित्तमिति
 अप्रणिहितमिति अनभिसंस्कार इति विविक्तमिति उपलभ्ययोगे-
 नोपदिशति । स्यगोऽनित्य इति दुःख इति अनात्मेति शान्त इति
 शून्य इति अनिमित्त इति । अप्रणिहित इति अनभिसंस्कार
 इति विविक्त इति उपलभ्ययोगेनोपदिशति । वेदनाऽनित्येति
 दुःखेति अनात्मेति शान्तेति शून्येति अनिमित्तेति । अप्रणिहितेति
 अनभिसंस्कार इति विविक्तेति उपलभ्ययोगेनोपदिशति । दृष्ट्या-
 ऽनित्येति दुःखेति अनात्मेति शान्तेति शून्येति अनिमित्तेति
 अप्रणिहितेति अनभिसंस्कारा इति विविक्तेति उपलभ्ययोगेनोप-
 दिशति । उपादानमनित्यमिति दुःखमिति अनात्मेति शान्तमिति
 शून्यमिति अनिमित्तमिति अप्रणिहितमिति अनभिसंस्कार इति
 विविक्तमिति उपलभ्ययोगेनोपदिशति । भवोऽनित्य इति दुःख इति
 अनात्मेति शान्त इति शून्य इति अनिमित्त इति अप्रणिहित
 इति अनभिसंस्कार इति विविक्त इति उपलभ्ययोगेनोपदिशति ।
 जातिरनित्येति दुःखेति अनात्मेति शान्तेति शून्येति अनिमित्तेति
 अप्रणिहितेति अनभिसंस्कार इति विविक्तेति उपलभ्ययोगेनोप-
 दिशति । जरामरणमनित्यमिति दुःखमिति अनात्मेति शान्तमिति
 शून्यमिति अनिमित्तमिति अप्रणिहितमिति अनभिसंस्कार इति
 विविक्तमिति उपलभ्ययोगेनोपदिशति ।

श्रुति । घ्राणविज्ञानमनित्यमिति दुःखमिति अनात्मेति शान्तमिति
 शून्यमिति अनिमित्तमिति अप्रणिहितमिति । अनभिसंस्कार इति
 विविक्तमित्युपलभ्ययोगेनोपदिशति । जिज्ञाविज्ञानमनित्यमिति
 दुःखमिति अनात्मेति शान्तमिति शून्यमिति अनिमित्तमिति
 अप्रणिहितमिति अनभिसंस्कार इति विविक्तमित्युपलभ्ययोगेनोप-
 दिशति । कायविज्ञानमनित्यमिति दुःखमिति अनात्मेति शान्त-
 मिति शून्यमिति अप्रणिहितमिति अनभिसंस्कार इति विविक्त-
 मित्युपलभ्ययोगेनोपदिशति मनोविज्ञानमनित्यमिति दुःखमिति
 अनात्मेति शान्तमिति शून्यमिति अनिमित्तमिति अप्रणिहितमिति
 अनभिसंस्कार इति विविक्तमित्युपलभ्ययोगेनोपदिशति ।

चक्षुःसंस्पर्शोऽनित्य इति दुःख इति अनात्मेति शान्त इति
 शून्य इति अनिमित्त इति अप्रणिहित इति । अनभिसंस्कार इति
 विविक्त इत्युपलभ्ययोगेनोपदिशति । श्रोत्रसंस्पर्शोऽनित्य इति दुःख
 इति । अनात्मेति शान्त इति शून्य इति अनिमित्त इति अप्रणिहित
 इति अनभिसंस्कार इति विविक्त इत्युपलभ्ययोगेनोपदिशति ।
 घ्राणसंस्पर्शोऽनित्य इति दुःख इति । अनात्मेति शान्त इति शून्य
 इति निमित्त इति अप्रणिहित इति अनभिसंस्कार इति विविक्त
 इत्युपलभ्ययोगेनोपदिशति ।

जिज्ञासंस्पर्शोऽनित्य इति दुःख इति अनात्मेति शान्त इति
 शून्य इति अनिमित्त इति अप्रणिहित इति अनभिसंस्कार इति ।
 विविक्त इत्युपलभ्ययोगेनोपदिशति । कायसंस्पर्शोऽनित्य इति दुःख
 इति अनात्मा इति शान्त इति शून्य इति अनिमित्त इति

[illegible]

शून्य इति अनिमित्त इति अप्रणिहित इति अनभिभङ्ग इति
विविक्त इति उपलब्धयोगेनोपदिशति । अवधातुरनित्य इति
दुःख इति अनाद्येति शान्त इति शून्य इति अनिमित्त इति
अप्रणिहित इति अनभिभङ्ग इति विविक्त इति उपलब्धयोगे-
नोपदिशति । तेजोधातुरनित्य इति दुःख इति अनाद्येति शान्त
इति शून्य इति अनिमित्त इति अप्रणिहित इति अनभिभङ्ग
इति विविक्त इति उपलब्धयोगेनोपदिशति । वायुधातुरनित्य
इति दुःख इति अनाद्येति शान्त इति शून्य इति अनिमित्त
इति अप्रणिहित इति अनभिभङ्ग इति विविक्त इति उपलब्ध
योगेनोपदिशति । आकाश धातुरनित्य इति दुःख इति अनाद्येति
शान्त इति शून्य इति अनिमित्त इति अप्रणिहित इति
अनभिभङ्ग इति विविक्त इति उपलब्धयोगेनोपदिशति ।

विज्ञानधातुरनित्य इति दुःख इति अनाद्येति शान्त इति
शून्य इति अनिमित्त इति अप्रणिहित इति अनभिभङ्ग इति
विविक्त इति उपलब्धयोगेनोपदिशति । अविद्याऽनित्येति दुःखेति
अनाद्येति शान्तेति शून्येति अनिमित्तेति अप्रणिहितेति अनभि-
भङ्ग इति विविक्तेति उपलब्धयोगेनोपदिशति । इत्येता
अनित्या इति दुःखा इति अनाद्या इति शान्ता इति शून्या
इति अनिमित्ता इति अप्रणिहिता इति अनभिभङ्गा इति
विविक्ता इत्युपलब्धयोगेनोपदिशति । इत्येता अनित्या
मिति अनाद्येति शान्तेति शून्येति अनिमित्तेति अप्रणिहि-
तेति अनभिभङ्गा इति विविक्तेति उपलब्धयोगेनोपदिशति ।

दुःखानीति अनात्मानीति शान्तानीति शून्यानीति अनिमित्तानीति अप्रणिहितानीति अनभिसंस्कारानीति* विविक्तानीति उपलम्भयोगेनोपदिशति । वलान्यनित्यानीति दुःखानीति अनात्मानीति शान्तानीति शून्यानीति अनिमित्तानीति अप्रणिहितानीति अनभिसंस्कारानीति विविक्तानीति उपलम्भयोगेनोपदिशति । बोध्यज्ञान्यनित्यानीति दुःखानीति अनात्मानीति शान्तानीति शून्यानीति अनिमित्तानीति अप्रणिहितानीति अनभिसंस्कारानीति विविक्तानीति उपलम्भयोगेनोपदिशति । आर्य्याष्टाङ्गमार्गोऽनित्य इति दुःख इति अनात्मेति शान्त इति शून्य इति अनिमित्त इति अप्रणिहित इति अनभिसंस्कार इति विविक्त इति उपलम्भयोगेनोपदिशति । आर्य्यसत्यान्यनित्यानीति दुःखानीति अनात्मानीति शान्तानीति शून्यानीति अनिमित्तानीति अप्रणिहितानीति अनभिसंस्कारानीति विविक्तानीति उपलम्भयोगेनोपदिशति । ध्यानान्यनित्यानीति दुःखानीति अनात्मानीति शान्तानीति शून्यानीति अनिमित्तानीति अप्रणिहितानीति अनभिसंस्कारानीति विविक्तानीति उपलम्भयोगेनोपदिशति । अप्रमाणान्यनित्यानीति दुःखानीति अनात्मानीति शान्तानीति शून्यानीति अनिमित्तानीति अप्रणिहितानीति अनभिसंस्कारानीति विविक्तानीति उपलम्भयोगेनोपदिशति । आरूप्यमपत्तयोऽनित्या इति दुःखा इति अनात्मान इति शान्ता इति शून्या इति अनिमित्ता इति

• पूर्व सर्वत्रानेभिसंस्कारा इति पाठ इह तु अनभिसंस्कारानीति विशेष्यलिङ्गभागीतया निर्दिष्टं एवं परत्रापि ।

शून्य इति अनिमित्त इति अप्रणिहित इति अनभिमुखार इति
विविक्त इति उपलभ्ययोगेनोपदिशति । अवधातुरनित्य इति
दुःख इति अनात्मेति शान्त इति शून्य इति अनिमित्त इति
अप्रणिहित इति अनभिमुखार इति विविक्त इति उपलभ्ययोगे-
नोपदिशति । तेजोधातुरनित्य इति दुःख इति अनात्मेति शान्त
इति शून्य इति अनिमित्त इति अप्रणिहित इति अनभिमुखार
इति विविक्त इति उपलभ्ययोगेनोपदिशति । वायुधातुरनित्य
इति दुःख इति अनात्मेति शान्त इति शून्य इति अनिमित्त
इति अप्रणिहित इति अनभिमुखार इति विविक्त इति उपलभ्य-
योगेनोपदिशति । आकाश धातुरनित्य इति दुःख इति अनात्मेति
शान्त इति शून्य इति अनिमित्त इति अप्रणिहित इति
अनभिमुखार इति विविक्त इति उपलभ्ययोगेनोपदिशति ।

विज्ञानधातुरनित्य इति दुःख इति अनात्मेति शान्त इति
शून्य इति अनिमित्त इति अप्रणिहित इति अनभिमुखार इति
विविक्त इति उपलभ्ययोगेनोपदिशति । अविद्याजनित्येति दुःखेति
अनात्मेति शान्तेति शून्येति अनिमित्तेति अप्रणिहितेति अनभि-
मुखार इति विविक्तेति उपलभ्ययोगेनोपदिशति । इत्येतानि
अनित्या इति दुःखा इति अनात्मान इति शून्या इति शून्य-
इति अनिमित्ता इति अप्रणिहिता इति अनभिमुखार इति
विविक्ता इति उपलभ्ययोगेनोपदिशति । अविद्याजनित्येति दुःखेति
अनात्मेति शान्तेति शून्येति अनिमित्तेति अप्रणिहितेति अनभि-
मुखार इति विविक्तेति उपलभ्ययोगेनोपदिशति ।

दुःखानीति अनात्मानीति शान्तानीति शून्यानीति अनिमित्तानीति अप्रणिहितानीति अनभिसंस्कारानीति विविक्तानीति उपलभयोगेनोपदिशति । प्रतिसम्बिदोऽनित्या इति दुःखा इति अनात्मान इति शान्ता इति शून्या इति अनिमित्ता इति अप्रणिहिता इति अनभिसंस्कारा इति विविक्ता इति उपलभयोगेनोपदिशति । महामैत्री अनित्या इति दुःखा इति अनात्मानति शान्तेति शून्येति अनिमित्तेति अप्रणिहितेति अनभिसंस्कारेति विविक्तेति उपलभयोगेनोपदिशति । महाकरुणा अनित्येति दुःखेति अनात्मानति शान्तेति शून्येति अनिमित्तेति अप्रणिहितेति अनभिसंस्कारेति विविक्तेति उपलभयोगेनोपदिशति । आवेपिक-बुद्बुधर्मा अनित्या इति दुःखा इति अनात्मान इति शान्ता इति शून्या इति अनिमित्ता इति अप्रणिहिता इति अनभिसंस्कारा इति विविक्ता इति उपलभयोगेनोपदिशति । य एकरूपाणि स्मरक्कुराणि नादृष्टे नोपदिशत्यय बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य पापमित्रवेदिनस्य । एव हि सुभृते बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन पापमित्राणि वेदिनस्य । विदित्या च परिवर्त्तयितव्यानि ॥ ० ॥

शतसाहस्रिका प्रज्ञापारमिताया षष्ठ परिचयः ॥

दानपारमिताऽनित्येति दुःखेति अनात्मेति शान्तेति शून्येति
 अनिमित्तेति अप्रणिहितेति अनभिसंस्कार इति विविक्तेति
 उपलम्भयोगेनोपदिशति । शीलपारमिताऽनित्येति दुःखेति अनात्मेति
 शान्तेति शून्येति अनिमित्तेति अप्रणिहितेति अनभिसंस्कार इति
 विविक्तेति उपलम्भयोगेनोपदिशति । चान्तिपारमिताऽनित्येति
 दुःखेति अनात्मेति शान्तेति शून्येति अनिमित्तेति अप्रणिहितेति
 अनभिसंस्कार इति विविक्तेति उपलम्भयोगेनोपदिशति । वीर्य-
 पारमिता अनित्येति दुःखेति अनात्मेति शान्तेति शून्येति अनि-
 मित्तेति अप्रणिहितेति अनभिसंस्कारा इति विविक्तेति उपलम्भ-
 योगेनोपदिशति । ध्यानपारमिता अनित्येति दुःखेति अनात्मेति
 शान्तेति शून्येति निमित्तेति अप्रणिहितेति अनभिसंस्कारा
 इति विविक्तेति उपलम्भयोगेनोपदिशति । प्रज्ञापारमिताऽनित्येति
 दुःखेति अनात्मेति शान्तेति शून्येति अनिमित्तेति अप्रणिहितेति
 अनभिसंस्कारा इति विविक्तेति उपलम्भयोगेनोपदिशति ।

अध्यात्मशून्यताऽनित्येति दुःखेति अनात्मेति शान्तेति शून्येति
 अनिमित्तेति अप्रणिहितेति अनभिसंस्कारा इति विविक्तेति
 उपलम्भयोगेनोपदिशति । वहिर्दृष्टशून्यता अनित्येति दुःखेति
 अनात्मेति शान्तेति शून्येति अनिमित्तेति अप्रणिहितेति अनभि-
 संस्कारा इति विविक्तेति उपलम्भयोगेनोपदिशति । अध्यात्मवह्निर्दृ-
 श्ण्यता अनित्येति दुःखेति अनात्मेति शान्तेति शून्येति अनिमि-
 त्तेति अप्रणिहितेति अनभिसंस्कारा इति विविक्तेति उपलम्भ-
 योगेनोपदिशति । शून्यता शून्यता अनित्येति दुःखेति अनात्मेति

दानपारमिताऽनित्येति दुःखेति अनात्मेति शान्तेति शून्येति
 अनिमित्तेति अप्रणिहितेति अनभिसंस्कार इति विविक्तेति
 उपलम्भयोगेनोपदिशति । शीलपारमिताऽनित्येति दुःखेति अनात्मेति
 शान्तेति शून्येति अनिमित्तेति अप्रणिहितेति अनभिसंस्कार इति
 विविक्तेति उपलम्भयोगेनोपदिशति । क्षान्तिपारमिताऽनित्येति
 दुःखेति अनात्मेति शान्तेति शून्येति अनिमित्तेति अप्रणिहितेति
 अनभिसंस्कार इति विविक्तेति उपलम्भयोगेनोपदिशति । वीर्य-
 पारमिता अनित्येति दुःखेति अनात्मेति शान्तेति शून्येति अनि-
 मित्तेति अप्रणिहितेति अनभिसंस्कारा इति विविक्तेति उपलम्भ-
 योगेनोपदिशति । ध्यानपारमिता अनित्येति दुःखेति अनात्मेति
 शान्तेति शून्येति निमित्तेति अप्रणिहितेति अनभिसंस्कारा
 इति विविक्तेति उपलम्भयोगेनोपदिशति । प्रज्ञापारमिताऽनित्येति
 दुःखेति अनात्मेति शान्तेति शून्येति अनिमित्तेति अप्रणिहितेति
 अनभिसंस्कारा इति विविक्तेति उपलम्भयोगेनोपदिशति ।

अध्यात्मशून्यताऽनित्येति दुःखेति अनात्मेति शान्तेति शून्येति
 अनिमित्तेति अप्रणिहितेति अनभिसंस्कारा इति विविक्तेति
 उपलम्भयोगेनोपदिशति । वद्विर्लङ्घ्यशून्यता अनित्येति दुःखेति
 अनात्मेति शान्तेति शून्येति अनिमित्तेति अप्रणिहितेति अनभि-
 संस्कारा इति विविक्तेति उपलम्भयोगेनोपदिशति । अध्यात्मवद्विर्ल-
 ङ्घ्यशून्यता अनित्येति दुःखेति अनात्मेति शान्तेति शून्येति अनिमि-
 त्तेति अप्रणिहितेति अनभिसंस्कारा इति विविक्तेति उपलम्भ-
 योगेनोपदिशति । शून्यता शून्यता अनित्येति दुःखेति अनात्मेति

प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिमत्तपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्यायमत्येव चरतः पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्य ध्यानेषु चरतः पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्याऽप्रमाणेषु चरतः पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्याऽव्यवस्थामपत्तिषु चरतः पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्याऽसुविमोक्षेषु चरतः पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्य नवस्वनुपूर्वविहारमपत्तिषु चरतः पदं न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्य शून्यतानिमित्ताऽप्रणिहितविमोक्षेषु चरतः पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्याऽभिज्ञासु चरतः पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्य समाधिषु चरतः पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्य धारणी-मुखेषु चरतः पदार्थो न विद्यते । एवमेव सुभूते बोधिमत्तस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिमत्तपदार्थो न विद्यते ।

तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्य तथागतबलेषु चरतः पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्य वैशार-द्येषु चरतः पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्य प्रतिसम्बित्सु चरतः पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्य महामैत्र्यां चरतः पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्य महाकरुणाया चरतः पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मायापुरुषस्यावेणिक बुद्धधर्मेषु

विविक्तेति उपलभयोगेनोपदिशति । स्वलक्षणशून्यता अनित्येति दुःखेति अनात्मेति शान्तेति शून्येति अनिमित्तेति अप्रणिहितेति अनभिसंस्कारा इति विविक्तेति उपलभयोगेनोपदिशति । अनुपलभशून्यता अनित्येति दुःखेति अनात्मेति शान्तेति शून्येति अनिमित्तेति अप्रणिहितेति अनभिसंस्कारा इति विविक्तेति उपलभयोगेनोपदिशति । अभावशून्यता अनित्येति दुःखेति अनात्मेति शान्तेति शून्येति अनिमित्तेति अप्रणिहितेति अनभिसंस्कारा इति विविक्तेति उपलभयोगेनोपदिशति । स्वभावशून्यता अनित्येति दुःखेति अनात्मेति शान्तेति शून्येति अनिमित्तेति अप्रणिहितेति अनभिसंस्कारा इति विविक्तेति उपलभयोगेनोपदिशति । अभाव-स्वभावशून्यता अनित्येति दुःखेति अनात्मेति शान्तेति शून्येति अनिमित्तेति अप्रणिहितेति अनभिसंस्कारा इति विविक्तेति उपलभयोगेनोपदिशति । अभाव-स्वभावशून्यता अनित्येति दुःखेति अनात्मेति शान्तेति शून्येति अनिमित्तेति अप्रणिहितेति अनभिसंस्कारा इति विविक्तेति उपलभयोगेनोपदिशति ।

सत्युपस्थानानि अनित्यानीति दुःखानीति अनात्मानीति शान्तानीति शून्यानीति अनिमित्तानीति अप्रणिहितानीति अनभिसंस्कारा इति विविक्तानीति उपलभयोगेनोपदिशति । सम्यक् प्रमाणान्यनित्यानीति दुःखानीति अनात्मानीति शान्तानीति शून्यानीति अनिमित्तानीति अप्रणिहितानीति अनभिसंस्कारा इति विविक्तानीति उपलभयोगेनोपदिशति । कल्पिपादा अनित्या इति दुःखा इति अनात्मान इति शान्ता इति शून्या इति अनिमित्ता इति अप्रणिहिता इति अनभिसंस्कारा इति विविक्ता इति उपलभयोगेनोपदिशति । इन्द्रियान्दन्दिनीति

तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्धस्य रूपे पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य रूपस्य एवमेव सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिमत्त्व पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्धस्य शब्दे पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वा-

विविक्तेति उपलम्भयोगेनोपदिशति । स्वल्पशून्यता अनित्येति दुःखेति अनात्मेति शान्तेति शून्येति अनिमित्तेति अप्रणिहितेति अनभिसंस्कारा इति विविक्तेति उपलम्भयोगेनोपदिशति । अनुपलम्भशून्यता अनित्येति दुःखेति अनात्मेति शान्तेति शून्येति अनिमित्तेति अप्रणिहितेति अनभिसंस्कारा इति विविक्तेति उपलम्भयोगेनोपदिशति । अभावशून्यता अनित्येति दुःखेति अनात्मेति शान्तेति शून्येति अनिमित्तेति अप्रणिहितेति अनभिसंस्कारा इति विविक्तेति उपलम्भयोगेनोपदिशति । स्वभावशून्यता अनित्येति दुःखेति अनात्मेति शान्तेति शून्येति अनिमित्तेति अप्रणिहितेति अनभिसंस्कारा इति विविक्तेति उपलम्भयोगेनोपदिशति । अभाव स्वभावशून्यता अनित्येति दुःखेति अनात्मेति शान्तेति शून्येति अनिमित्तेति अप्रणिहितेति अनभिसंस्कारा इति विविक्तेति उपलम्भयोगेनोपदिशति ।

सात्यपण्यानानि अनित्यानीति दुःखानीति अनात्मानीति शान्तानीति शून्यानीति अनिमित्तानीति अप्रणिहितानीति अनभिसंस्कारा इति विविक्तानीति उपलम्भयोगेनोपदिशति । सम्यक् प्रदानान्यनित्यानीति दुःखानीति अनात्मानीति शान्तानीति शून्यानीति अनिमित्तानीति अप्रणिहितानीति अनभिसंस्कारा इति विविक्तानीति उपलम्भयोगेनोपदिशति । कूटस्थानं अनित्या इति दुःखादिति अनात्मा इति शान्ता इति शून्या इति अनिमित्ता इति अप्रणिहिता इति अनभिसंस्कारा इति विविक्ता इति उपलम्भयोगेनोपदिशति । इत्येवमनित्यादीनि

अप्रणिहिता इति अनभिरुक्कारा इति विविक्ता इति उपलम्भयोगे-
नोपदिशति । विमोक्षा अनित्या इति दुःखा इति अनात्मान इति
शान्ता इति शून्या इति अनिमित्ता इति अप्रणिहिता इति अनभि-
मस्कारा इति विविक्ता इति उपलम्भयोगेनोपदिशति । अनुपूर्व-
विहारसमापत्तयोऽनित्या इति दुःखा इति अनात्मान इति शान्ता
इति शून्या इति अनिमित्ता इति अप्रणिहिता इति अनभिरुक्कारा
इति विविक्ता इति उपलम्भयोगेनोपदिशति । शून्यतानिमित्ता-
प्रणिहितविमोक्षमुखान्यनित्यानीति दुःखानीति अनात्मानीति
शान्तानीति शून्यानीति अनिमित्तानीति अप्रणिहितानीति
अनभिरुक्कारानीति विविक्तानीति उपलम्भयोगेनोपदिशति ।
अभिज्ञा अनित्या इति दुःखा इति अनात्मान इति शान्ता इति
शून्या इति अनिमित्ता इति अप्रणिहिता इति अनभिरुक्कारा
इति विविक्ता इति उपलम्भयोगेनोपदिशति । समाधयोऽनित्या
इति दुःखा इति अनात्मान इति शान्ता इति शून्या इति
अनिमित्ता इति अप्रणिहिता इति अनभिरुक्कारा इति विविक्ता
इति उपलम्भयोगेनोपदिशति ।

धारणौमुखानि अनित्यानि दुःखानि अनात्मानि शान्तानि
शून्यानि अनिमित्तानि अप्रणिहितानि अनभिरुक्कारानीति
विविक्तानीति उपलम्भयोगेनोपदिशति । तथागत दण्डानि दण्डि-
त्यानीति दुःखानीति अनात्मानीति शान्तानीति शून्यानीति
अनिमित्तानीति अप्रणिहितानीति अनभिरुक्कारानीति विविक्ता-
नीति उपलम्भयोगेनोपदिशति । विहारणानि दण्डिनीति

चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथा-
गतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्य घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदिते पदं न विद्यते ।
तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदितस्य । एवमेव
सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधि-
सत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः
सम्यक् समुद्भूतस्य जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदिते पदं न विद्यते । तत्कस्य
हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदितस्य ।

एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां
चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते
तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्य कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदिते पदं न
विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदितस्य ।
एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो
बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागत-
स्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्य मनःसंस्पर्शप्रत्ययवेदिते पदं न विद्यते ।
तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य मनःसंस्पर्शप्रत्ययवेदितस्य । एवमेव
सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधि-
सत्त्वपदार्थो न विद्यते ।

तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्याऽवि-
द्यायां पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य अविद्यायाः ।
एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो
बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्-
हतः सम्यक् समुद्भूतस्य मय्यार्येषु पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोर-

अथ सप्तमः खर्वत्तः ।

अथायुष्मान् सुभृतिर्भगवन्मेतदवोचत् । बोधिमत्तो मर्यादा
इति भगवत्युच्यते, कोऽप्य पदार्थः । एवमुक्ते भगवानायुष्मान्
सुभृतिमेतदवोचत् । अपदार्थः सुभृते बोधिमत्त्वपदार्थः । तत्त्व
हेतोरनुत्पादो बोधिरनुत्पादः मत्त्वः । नहि सुभृते बोधीपदमिति
नवामत्त्वे तन्मादपदार्थो बोधिमत्त्वपदार्थः । तद्यथापि नाम सुभृते
आकाशेशकुनेः पद न विद्यते । एवमेव बोधिमत्त्वपदार्थः न
विद्यते । तद्यथापि नाम स्वप्नेपदं न विद्यते । एवमेव बोधिमत्त्व
पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभृते मायाया पद न
विद्यते । एवमेव बोधिमत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम
सुभृते मरीच्याः पद न विद्यते । एवमेव बोधिमत्त्वपदार्थः न
विद्यते । तद्यथापि नाम सुभृते उदकाद्यन्तर पद न विद्यते । एवमेव
बोधिमत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभृते प्रतिभुत्वान्तर
पद न विद्यते । एवमेव बोधिमत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि
नाम सुभृते प्रतिभासण पद न विद्यते । एवमेव बोधिमत्त्वपदार्थो
न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभृते विष्णु पद न विद्यते । एवमेव
बोधिमत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभृते तत्त्व
महानिर्मितं पद न विद्यते । एवमेव बोधिमत्त्वपदार्थो न विद्यते ।
तद्यथापि नाम सुभृते मायापदार्थः न विद्यते । एवमेव
पदार्थो न विद्यते । एवमेव सुभृते बोधिमत्त्वपदार्थः न विद्यते ।

चरतः पदार्थो न विद्यते । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते ।

तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्य रूपेण न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य रूपस्य । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्य वेदनायां पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्या वेदनायाः । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्य संज्ञायां पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्याः संज्ञायाः । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्य संस्कारेषु पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तेषां संस्काराणां ।

एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्य विज्ञानेन पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य विज्ञानस्य । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः समुद्भूतस्य चतुष्वपि पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य चतुषः । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो

प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्धात्मवहिर्द्धाशून्यतायां पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्या अध्यात्मवहिर्द्धाशून्यतायाः । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक्समुद्धस्य शून्यता शून्यतायां पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्याः शून्यता शून्यतायाः । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक्समुद्धस्य महाशून्यतायां पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्या महाशून्यतायाः । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक्समुद्धस्य परमार्थशून्यतायां पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्याः परमार्थशून्यतायाः । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक्समुद्धस्य संकृतशून्यतायां पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्याः संकृतशून्यतायाः । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक्समुद्धस्याऽसंकृतशून्यतायां पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्या असंकृतशून्यतायाः ।

त्तस्य शब्दस्य । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापार-
मितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम
सुभूते तथागतस्यार्हत सम्यक् समुद्भूतस्य गन्धे पदं न विद्यते ।
तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य गन्धस्य । एवमेव सुभूते बोधि-
सत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न
विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्य
रसे पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य रसस्य । एव
मेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो
बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्-
हतः सम्यक् समुद्भूतस्य स्पर्शे पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमा-
नत्वात्तस्य स्पर्शस्य । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञा-
पारमितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते ।

तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्य धर्मेषु पदं
न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तेषां धर्माणां । एवमेव
सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिस-
त्त्वपदार्थो न विद्यते ।

तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्य चक्षु-
र्विज्ञाने पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य चक्षुर्वि-
ज्ञानस्य । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां
चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथा-
गतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्य श्रोत्रविज्ञाने पदं न विद्यते । तत्कस्य
हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य श्रोत्रविज्ञानस्य । एवमेव सुभूते बोधि-

त्वात्तस्याः स्तुलनगणन्यतायाः । एतमेव सुभूते बोधिमत्त्वस्य
 महामत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधिमत्त्वपदार्थो न विद्यते ।
 तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक्सम्बुद्धस्याऽनुपलम्भ-
 गन्तव्यायां पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्याः
 ऽनुपलम्भगन्तव्यायाः । एतमेव सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य
 प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधिमत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि
 नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक्सम्बुद्धस्याभावगन्तव्यायां
 पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्याः अभावगन्तव्यायाः ।
 एतमेव सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो
 बोधिमत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागत-
 स्यार्हतः सम्यक्सम्बुद्धस्य स्वभावगन्तव्यायां पदं न विद्यते ।
 तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्याः स्वभावगन्तव्यायाः । एतमेव
 सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधि-
 मत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः
 सम्यक्सम्बुद्धस्याभावस्वभावगन्तव्यायां पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतो-
 रविद्यमानत्वात्तस्याः अभावस्वभावगन्तव्यायाः ।

तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक्सम्बुद्धस्य
 स्मृत्युपस्थानेषु पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तत्तेषां
 स्मृत्युपस्थानानां । एतमेव सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य प्रज्ञा-
 पारमितायाञ्चरतो बोधिमत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम
 सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक्सम्बुद्धस्य सम्यक्सङ्घाट्टेषु पदं न
 विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तत्तेषां सम्यक्सङ्घाट्टानां । एतमेव

तस्य शब्दस्य । एवमेव सुभृते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य प्रज्ञापार-
मितायां चरतो बोधिमत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम
सुभृते तथागतस्यार्हतं सम्यक् समुद्भूतं गन्धे पदं न विद्यते ।
तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य गन्धस्य । एवमेव सुभृते बोधि-
मत्त्वस्य महामत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिमत्त्वपदार्थो न
विद्यते । तद्यथापि नाम सुभृते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भू-
तस्य पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य रसस्य । एव
मेव सुभृते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो
बोधिमत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभृते तथागतस्या-
र्हतः सम्यक् समुद्भूतस्य स्पर्शं पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमा-
नत्वात्तस्य स्पर्शस्य । एवमेव सुभृते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य प्रज्ञा-
पारमितायां चरतो बोधिमत्त्वपदार्थो न विद्यते ।

तद्यथापि नाम सुभृते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतं पदं न
विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य पदस्य । एवमेव
सुभृते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधि-
मत्त्वपदार्थो न विद्यते ।

तद्यथापि नाम सुभृते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतं पदं
विद्यमाने पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य पदस्य ।
एवमेव सुभृते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो
बोधिमत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभृते तथागतस्या-
र्हतः सम्यक् समुद्भूतं पदं विद्यमाने पदं न विद्यते । तत्कस्य
हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य पदस्य । एवमेव सुभृते बोधि-

पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्य ध्यानेषु पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तेषां ध्यानानां । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्याप्रमाणेषु पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तेषामप्रमाणानां । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्यारूपसमापत्तिषु पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तास्यामारूपसमापत्तीनां । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्य विमोक्षेषु पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तेषां विमोक्षाणां । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्यानुपूर्वविहारसमापत्तिषु पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तास्यामनुपूर्वविहारसमापत्तिनां । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्य शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोक्षमुखेषु पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तेषां शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोक्षाणां । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते ।

सत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते ।
तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्य प्राणमंस्पर्श
पदं न विद्यते । तत्त्वस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य प्राणमंस्पर्शस्य ।
एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो
बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्-
हतः समुद्भूतस्य जिह्वामंस्पर्शं पदं न विद्यते । तत्त्वस्य हेतोरविद्यमा-
नत्वात्तस्य जिह्वामंस्पर्शस्य । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य
प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि
नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्य कायमंस्पर्शं पदं न
विद्यते । तत्त्वस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य कायमंस्पर्शस्य । एवमेव
सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधि-
सत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः
सम्यक् समुद्भूतस्य मनः स्पर्शं पदं न विद्यते । तत्त्वस्य हेतोरविद्य-
मानत्वात्तस्य मनः स्पर्शस्य । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महा-
सत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते ।

तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूत्य चतुः-
संस्पर्शं पदं न विद्यते । तत्काय ऐतोरविद्यमानत्वान्न चतुःसंस्पर्श-
प्रत्ययवेदितव्यः । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य मरामन्त्रस्य प्रज्ञापार-
मितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते
तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूत्य श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदिते पदं न
विद्यते । तत्काय ऐतोरविद्यमानत्वान्न श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदि-
तव्यः । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य मरामन्त्रस्य प्रज्ञापारमितायां

न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समु-
द्भूत्य महाकरुणायां पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वा-
त्तस्या महाकरुणायाः । एवमेव सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य
प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिमत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि
नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूत्याष्टादशावेणिकबुद्ध-
धर्मेषु पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तेषामावेणिक-
बुद्धधर्माणां । एवमेव सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य प्रज्ञापारमि-
तायां चरतो बोधिमत्त्वपदार्थो न विद्यते ।

[illegible]

विद्यमानत्वात्तेषां संस्काराणाम् । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य
महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते ।
तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्य विज्ञानेपदं
न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य विज्ञानस्य । एवमेव
सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधि-
सत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः
सम्यक् समुद्भूतस्य नामरूपे पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमा-
नत्वात्तस्य नाम रूपस्य । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य
प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि
नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्य षडायतने पदं न
विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्य षडायतनस्य । एवमेव
सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधि-
सत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः
सम्यक् समुद्भूतस्य स्पर्शं पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वा-
त्तस्य स्पर्शस्य । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापार-
मितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम
सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्य वेदनायां पदं न विद्यते ।
तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्या वेदनायाः । एवमेव सुभूते बोधि-
सत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न
विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूत-
स्य दृष्ट्यायां पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्या
दृष्ट्यायाः । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमि-

हेतुः सम्यक् समुद्भूतस्य चान्तिपारमितायां पदं न विद्यते । तत्
 यत्र हेतोरविद्यमानत्वात्तस्याः चान्तिपारमितायाः । एवमेव सुभूते
 बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो
 न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्य
 वीर्यपारमितायां पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्या
 वीर्यपारमितायाः । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञा-
 पारमितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम
 सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्य ध्यानपारमितायां पदं न
 विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्या ध्यानपारमितायाः ।
 एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो
 बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्या-
 र्तः सम्यक् समुद्भूतस्य प्रज्ञापारमितायां पदं न विद्यते । तत्कस्य
 हेतोरविद्यमानत्वात्तस्याः प्रज्ञापारमितायाः । एवमेव सुभूते बोधि-
 सत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न
 विद्यते ।

तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्या-
 ध्यात्मशून्यतायां पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वा-
 त्तस्या अध्यात्मशून्यतायाः । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महास-
 त्तस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते ।
 तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्य वद्विद्धा-
 शून्यतायां पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्या
 वद्विद्धा शून्यतायाः । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य

सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । विज्ञानस्यानिरोधे पदं न विद्यते । विज्ञानस्याऽसंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । विज्ञानस्यानभिसंस्कारे पदं न विद्यते । विज्ञानस्याऽप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । विज्ञानस्याऽनुपलम्भे पदं न विद्यते ।

चक्षुषः सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । चक्षुषोऽनिरोधे पदं न विद्यते । चक्षुषोऽसंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । चक्षुषोऽनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । चक्षुषोऽप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । चक्षुषोऽनुपलम्भे पदं न विद्यते । श्रोत्रस्य सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । श्रोत्रस्यानिरोधे पदं न विद्यते । श्रोत्रस्यासंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । श्रोत्रस्यानभिसंस्कारे पदं न विद्यते । श्रोत्रस्याऽप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । श्रोत्रस्याऽनुपलम्भे पदं न विद्यते । घ्राणस्य सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । घ्राणस्यानिरोधे पदं न विद्यते । घ्राणस्यासंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । घ्राणस्यानभिसंस्कारे पदं न विद्यते । घ्राणस्याऽप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । घ्राणस्याऽनुपलम्भे पदं न विद्यते । जिह्वायाः सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । जिह्वाया अनिरोधे पदं न विद्यते । जिह्वाया असंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । जिह्वाया अनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । जिह्वाया अप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । जिह्वाया अनुपलम्भे पदं न विद्यते । कायस्य सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । कायस्यानिरोधे पदं न विद्यते । कायस्यासंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । कायस्यानभिसंस्कारे पदं न विद्यते । कायस्याऽप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । कायस्याऽनुपलम्भे पदं न विद्यते । मनसः

एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक्सम्बुद्धस्यात्यन्तशून्यतायां पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्याः अत्यन्तशून्यतायाः । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक्सम्बुद्धस्यानवरागशून्यतायां पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्या अनवरागशून्यतायाः । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हत सम्यक्सम्बुद्धस्यानवकारशून्यतायां पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वत्तस्यानवकारशून्यतायाः । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक्सम्बुद्धस्य प्रकृतिशून्यतायां पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वत्तस्याः प्रकृतिशून्यतायाः । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक्सम्बुद्धस्य सर्वधर्मशून्यतायां पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तस्याः सर्वधर्मशून्यतायाः । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक्सम्बुद्धस्य स्वलक्षणशून्यतायां पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमान-

विद्यते । धर्माणामनिरोधे पदं न विद्यते । धर्माणामसंक्लेशाव्यव-
दाने पदं न विद्यते । धर्माणामनभिसंस्कारे पदं न विद्यते ।
धर्माणामप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । धर्माणामनुपलम्भे पदं न
विद्यते ।

चक्षुर्विज्ञानस्य सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । चक्षुर्विज्ञान-
स्याऽनिरोधे पदं न विद्यते । चक्षुर्विज्ञानस्याऽसंक्लेशाव्यवदाने पदं
न विद्यते । चक्षुर्विज्ञानस्याऽनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । चक्षुर्वि-
ज्ञानस्याऽप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । चक्षुर्विज्ञानस्याऽनुपलम्भे पदं
न विद्यते । श्रोत्रविज्ञानस्य सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते ।
श्रोत्रविज्ञानस्याऽनिरोधे पदं न विद्यते । श्रोत्रविज्ञानस्याऽसंक्लेशा-
व्यवदाने पदं न विद्यते । श्रोत्रविज्ञानस्याऽनभिसंस्कारे पदं न
विद्यते । श्रोत्रविज्ञानस्याऽप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । श्रोत्रविज्ञान-
स्यानुपलम्भे पदं न विद्यते । घ्राणविज्ञानस्य सुभूतेऽनुत्पादे पदं
न विद्यते । घ्राणविज्ञानस्याऽनिरोधे पदं न विद्यते । घ्राणविज्ञान-
स्याऽसंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । घ्राणविज्ञानस्याऽनभिसंस्कारे
पदं न विद्यते । घ्राणविज्ञानस्याऽप्रादुर्भावे पदं न विद्यते ।
घ्राणविज्ञानस्याऽनुपलम्भे पदं न विद्यते । जिह्वाविज्ञानस्य सुभूते
ऽनुत्पादे पदं न विद्यते । जिह्वाविज्ञानस्याऽनिरोधे पदं न विद्यते ।
जिह्वाविज्ञानस्याऽसंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । जिह्वाविज्ञान-
स्याऽनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । जिह्वाविज्ञानस्याऽप्रादुर्भावे पदं
न विद्यते । जिह्वाविज्ञानस्याऽनुपलम्भे पदं न विद्यते । काय-
विज्ञानस्य सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । कायविज्ञानस्याऽनि-

सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधि-
सत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः
सम्यक् समुद्भूतस्य षड्विपादेषु पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतो-
रविद्यमानत्वात्तेषामष्टविपादानां । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य
महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते ।
तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्य द्वात्रिंशेषु
पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तेषामिन्द्रियाणां ।

एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमिताया-
ञ्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते
तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्य वज्रेषु पदं न विद्यते । तत्कस्य
हेतोरविद्यमानत्वात्तेषां वज्रानां । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य
महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते ।
तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्य बोध्यज्ञेषु
पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तेषां बोध्यज्ञानां ।
एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो
बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्य-
ार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्य मार्गेषु पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरवि-
द्यमानत्वात्तेषां मार्गस्य । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य
प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि
नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्यार्हतेषु पदं न
विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तेषामार्हसत्त्वानां । एवमेव
सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधि-सत्त्व-

न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समु-
द्भूत्याभिज्ञानुपदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तासा-
मभिज्ञानां । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमि-
तायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते
तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्य समाधिषु पदं न विद्यते । तत्
कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तेषां समाधीनां । एवमेव सुभूते बोधि-
सत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न
विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्य
धारणीमुखेषु पदं न विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तेषां
धारणीमुखानां । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञा-
पारमितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम
सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्य तथागतबल्लेषु पदं न
विद्यते । तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तेषां तथागतबल्लानां । एव-
मेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो
बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागत-
स्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्य चतुर्ष्वैश्वर्येषु पदं न विद्यते । तत्-
कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तेषां वैश्वर्यानां ।

एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां
चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथा-
गतस्यार्हतः सम्यक् समुद्भूतस्य चतसृषु प्रतिसम्बिन्दुषु पदं न विद्यते ।
तत्कस्य हेतोरविद्यमानत्वात्तासां प्रतिसम्बिदां । एवमेव सुभूते
बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो

रनिरोधे पदं न विद्यते । पथिनीधातोर्मन्त्रेणाव्यवदाने पदं न विद्यते । पृथिवीधातोर्नभिमस्कृते पदं न विद्यते । पथिनीधातोर्न-
 प्रादुर्भावे पदं न विद्यते । पथिनीधातोर्नुपलम्भे पदं न विद्यते ।
 अथातोः सुभृतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । अथातोर्ननिरोधे पदं
 न विद्यते । अथातोर्मन्त्रेणाव्यवदाने पदं न विद्यते । अथातोर्न-
 भिमस्कृते पदं न विद्यते । अथातोर्नप्रादुर्भावे पदं न विद्यते ।
 अथातोर्नुपलम्भे पदं न विद्यते । तेजोधातोः सुभृतेऽनुत्पादे
 पदं न विद्यते । तेजोधातोर्ननिरोधे पदं न विद्यते । तेजोधातो-
 र्मन्त्रेणाव्यवदाने पदं न विद्यते । तेजोधातोर्नभिमस्कृते पदं न
 विद्यते । तेजोधातोर्नप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । तेजोधातोर्नुपलम्भे
 पदं न विद्यते । वायुधातोः सुभृतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते ।
 वायुधातोर्ननिरोधे पदं न विद्यते । वायुधातोर्मन्त्रेणाव्यवदाने पदं
 न विद्यते । वायुधातोर्नभिमस्कृते पदं न विद्यते । वायुधातो-
 र्नप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । वायुधातोर्नुपलम्भे पदं न विद्यते ।
 आकाशधातोः सुभृतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । आकाशधातोर्ननि-
 रोधे पदं न विद्यते । आकाशधातोर्मन्त्रेणाव्यवदाने पदं न विद्यते ।
 आकाशधातोर्नभिमस्कृते पदं न विद्यते । आकाशधातोर्नप्रादु-
 र्भावे पदं न विद्यते । आकाशधातोर्नुपलम्भे पदं न विद्यते ।

विज्ञानधातोः सुभृतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । विज्ञानधातो-
 र्ननिरोधे पदं न विद्यते । विज्ञानधातोर्मन्त्रेणाव्यवदाने पदं न
 विद्यते । विज्ञानधातोर्नभिमस्कृते पदं न विद्यते । विज्ञानधा-
 तोर्नप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । विज्ञानधातोर्नुपलम्भे पदं न

न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूतेऽनुपलभ्ये पदं न विद्यते । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाश्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते ।

आह । कस्य भगवन्ननुत्पादे पदं न विद्यते । कस्यापिरोधे पदं न विद्यते । कस्यासंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । कस्याऽप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । कस्याऽनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । कस्याऽनुपलभ्ये पदं न विद्यते । भगवानाह । रूपस्य सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । रूपस्याऽनिरोधे पदं न विद्यते । रूपस्याऽसंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । रूपस्याऽनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । रूपस्याऽप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । रूपस्याऽनुपलभ्ये पदं न विद्यते । वेदनायाः सुभूते अनुत्पादे पदं न विद्यते । वेदनाया अनिरोधे पदं न विद्यते । वेदनाया असंक्लेशा व्यवदाने पदं न विद्यते । वेदनाया अनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । वेदनाया अप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । वेदनाया अनुपलभ्ये पदं न विद्यते । संज्ञायाः सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । संज्ञाया अनिरोधे पदं न विद्यते । संज्ञाया असंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । संज्ञाया अनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । संज्ञाया अप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । संज्ञाया अनुपलभ्ये पदं न विद्यते । संस्काराणां सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । संस्काराणामनिरोधे पदं न विद्यते । संस्काराणामसंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । संस्काराणामनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । संस्काराणामप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । संस्काराणामनुपलभ्ये पदं न विद्यते । विज्ञानस्य

न विद्यते । स्पर्शस्याप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । स्पर्शस्याऽनुपलम्भे पदं न विद्यते । वेदनायाः सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । वेदनाया अनिरोधे पदं न विद्यते । वेदनाया असंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । वेदनाया अनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । वेदनाया अप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । वेदनाया अनुपलम्भे पदं न विद्यते । तृष्णायाः सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । तृष्णाया अनिरोधे पदं न विद्यते । तृष्णाया असंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । तृष्णाया अनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । तृष्णाया अप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । तृष्णाया अनुपलम्भे पदं न विद्यते । उपादानस्य सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । उपादानस्याऽनिरोधे पदं न विद्यते । उपादानस्याऽसंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । उपादानस्याऽनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । उपादानस्याऽप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । उपादानस्याऽनुपलम्भे पदं न विद्यते । भवस्य सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । भवस्याऽनिरोधे पदं न विद्यते । भवस्याऽसंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । भवस्याऽनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । भवस्याऽप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । भवस्याऽनुपलम्भे पदं न विद्यते । जातेः सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । जातेरनिरोधे पदं न विद्यते । जातेरसंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । जातेरनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । जातेरप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । जातेरनुपलम्भे पदं न विद्यते । जरामरणस्य सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । जरामरणस्याऽनिरोधे पदं न विद्यते । जरामरणस्याऽसंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । जरामरणस्याऽन-

सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । मनसोऽनिरोधे पदं न विद्यते । मनसोऽसंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । मनसोऽनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । मनसोऽप्रादुर्भावे पदं न विद्यते मनसोऽनुपलम्भे पदं न विद्यते ।

रूपस्य सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । रूपस्याऽनिरोधे पदं न विद्यते । रूपस्याऽसंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । रूपस्याऽनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । रूपस्याऽप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । रूपस्याऽनुपलम्भे पदं न विद्यते । शब्दस्य सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । शब्दस्याऽनिरोधे पदं न विद्यते । शब्दस्याऽसंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । शब्दस्यानभिसंस्कारे पदं न विद्यते । शब्दस्याऽप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । शब्दस्याऽनुपलम्भे पदं न विद्यते । गन्धस्य सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । गन्धस्याऽनिरोधे पदं न विद्यते । गन्धस्याऽसंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । गन्धस्याऽनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । गन्धस्याऽप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । गन्धस्याऽनुपलम्भे पदं न विद्यते । रसस्य सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । रसस्याऽनिरोधे पदं न विद्यते । रसस्याऽसंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । रसस्याऽनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । रसस्याऽप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । रसस्याऽनुपलम्भे पदं न विद्यते । स्पर्शस्य सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । स्पर्शस्याऽनिरोधे पदं न विद्यते । स्पर्शस्याऽसंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । स्पर्शस्याऽनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । स्पर्शस्याऽप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । स्पर्शस्याऽनुपलम्भे पदं न विद्यते । धर्माणां सुभूतेऽनुत्पादे पदं न

पारमिताया अनिरोधे पदं न विद्यते । ध्यानपारमिताया असंक्ले-
 शाव्यवदाने पदं न विद्यते । ध्यानपारमिताया अनभिसंस्कारे पदं
 न विद्यते । ध्यानपारमिताया अप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । ध्यान-
 पारमिताया अनुपलम्भे पदं न विद्यते । प्रज्ञापारमितायाः सुभूते
 ऽनुत्पादे पदं न विद्यते । प्रज्ञापारमिताया अनिरोधे पदं न
 विद्यते । प्रज्ञापारमिताया असंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते ।
 प्रज्ञापारमिताया अनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । प्रज्ञापारमि-
 ताया अप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । प्रज्ञापारमिताया अनुपलम्भे
 पदं न विद्यते ।

अध्यात्मशून्यतायाः सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । अध्यात्म-
 शून्यताया अनिरोधे पदं न विद्यते । अध्यात्मशून्यताया असंक्ले-
 शाव्यवदाने पदं न विद्यते । अध्यात्मशून्यताया अनभिसंस्कारे
 पदं न विद्यते । अध्यात्मशून्यताया अप्रादुर्भावे पदं न विद्यते ।
 अध्यात्मशून्यताया अनुपलम्भे पदं न विद्यते । वह्निर्द्वांशून्यतायाः
 सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । वह्निर्द्वांशून्यताया अनिरोधे पदं न
 विद्यते । वह्निर्द्वांशून्यताया असंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते ।
 वह्निर्द्वांशून्यताया अनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । वह्निर्द्वांशून्यताया
 अप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । वह्निर्द्वांशून्यताया अनुपलम्भे पदं न
 विद्यते । अध्यात्मवह्निर्द्वांशून्यतायाः सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते ।
 अध्यात्मवह्निर्द्वांशून्यताया अनिरोधे पदं न विद्यते । अध्यात्मवह्नि-
 र्द्वांशून्यताया असंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । अध्यात्मवह्निर्द्वां-
 शून्यताया अनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । अध्यात्मवह्निर्द्वांशून्य-

सुभृतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । मनसोऽनिरोधे पदं न विद्यते । मनसोऽसंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । मनसोऽनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । मनसोऽप्रादुर्भावे पदं न विद्यते मनसोऽनुपलब्धौ पदं न विद्यते ।

रूपस्य सुभृतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । रूपस्याऽनिरोधे पदं न विद्यते । रूपस्याऽसंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । रूपस्याऽनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । रूपस्याऽप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । रूपस्याऽनुपलब्धौ पदं न विद्यते । शब्दस्य सुभृतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । शब्दस्याऽनिरोधे पदं न विद्यते । शब्दस्याऽसंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । शब्दस्यानभिसंस्कारे पदं न विद्यते । शब्दस्याऽप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । शब्दस्याऽनुपलब्धौ पदं न विद्यते । गन्धस्य सुभृतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । गन्धस्याऽनिरोधे पदं न विद्यते । गन्धस्याऽसंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । गन्धस्याऽनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । गन्धस्याऽप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । गन्धस्याऽनुपलब्धौ पदं न विद्यते । रसस्य सुभृतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । रसस्याऽनिरोधे पदं न विद्यते । रसस्याऽसंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । रसस्याऽनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । रसस्याऽप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । रसस्याऽनुपलब्धौ पदं न विद्यते । स्पर्शस्य सुभृतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । स्पर्शस्याऽनिरोधे पदं न विद्यते । स्पर्शस्याऽसंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । स्पर्शस्याऽनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । स्पर्शस्याऽप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । स्पर्शस्याऽनुपलब्धौ पदं न विद्यते । धर्माणामनुत्पादे पदं न

अनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । असंस्कृतशून्यताया अप्रादुर्भावे पदं
 न विद्यते । असंस्कृतशून्यताया अनुपलम्भे पदं न विद्यते ।
 अत्यन्तशून्यतायाः सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । अत्यन्तशून्य-
 ताया अनिरोधे पदं न विद्यते । अत्यन्तशून्यताया असंक्लेशाव्यव-
 दाने पदं न विद्यते । अत्यन्तशून्यताया अनभिसंस्कारे पदं न
 विद्यते । अत्यन्तशून्यताया अप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । अत्यन्त-
 शून्यताया अनुपलम्भे पदं न विद्यते । अनवरागशून्यतायाः सुभू-
 तेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । अनवरागशून्यताया अनिरोधे पदं न
 विद्यते । अनवरागशून्यताया असंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते ।
 अनवरागशून्यतायाः अनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । अनवराग-
 शून्यताया अप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । अनवरागशून्यताया अनुप-
 लम्भे पदं न विद्यते । अनवकारशून्यतायाः सुभूतेऽनुत्पादे पदं न
 विद्यते । अनवकारशून्यताया अनिरोधे पदं न विद्यते । अनवकार
 शून्यताया असंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । अनवकारशून्यताया
 अनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । अनवकारशून्यताया अप्रादुर्भावे
 पदं न विद्यते । अनवकार शून्यताया अनुपलम्भे पदं न विद्यते ।
 प्रकृतिशून्यतायाः सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । प्रकृतिशून्यताया
 अनिरोधे पदं न विद्यते । प्रकृतिशून्यताया असंक्लेशाव्यवदाने पदं
 न विद्यते । प्रकृतिशून्यताया अनभिसंस्कारे पदं न विद्यते ।
 प्रकृतिशून्यताया अप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । प्रकृतिशून्यताया
 अनुपलम्भे पदं न विद्यते । मय्यधर्मशून्यताया सुभूतेऽनुत्पादे
 पदं न विद्यते । मय्यधर्मशून्यताया अनिरोधे पदं न विद्यते । मय्य-

रोधे पदं न विद्यते । कायविज्ञानस्याऽसंश्लेषाव्यवदाने पदं न विद्यते । कायविज्ञानस्याऽनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । कायविज्ञानस्याऽप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । कायविज्ञानस्याऽनुपलब्धे पदं न विद्यते । मनविज्ञानस्य सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । मनविज्ञानस्याऽनिरोधे पदं न विद्यते । मनविज्ञानस्याऽभेदेऽव्यवदाने पदं न विद्यते । मनविज्ञानस्याऽनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । मनविज्ञानस्याऽप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । मनविज्ञानस्याऽनुपलब्धे पदं न विद्यते ।

चक्षुःसंस्पर्शस्य सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । चक्षुःसंस्पर्शस्या-
 न्निरोधे पदं न विद्यते । चक्षुःसंस्पर्शस्याऽसंक्षेपव्यवदाने पदं न
 विद्यते । चक्षुःसंस्पर्शस्याऽनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । चक्षुःसंस्पर्श-
 स्याऽप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । चक्षुःसंस्पर्शस्याऽनुपलम्भे पदं न
 विद्यते । श्रोत्रसंस्पर्शस्य सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । श्रोत्र-
 संस्पर्शस्याऽन्निरोधे पदं न विद्यते । श्रोत्रसंस्पर्शस्याऽसंक्षेपव्यवदाने
 पदं न विद्यते । श्रोत्रसंस्पर्शस्याऽनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । श्रोत्रसंस्पर्श-
 स्याऽप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । श्रोत्रसंस्पर्शस्याऽनुपलम्भे पदं न
 विद्यते । घ्राणसंस्पर्शस्य सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । घ्राण-
 संस्पर्शस्याऽन्निरोधे पदं न विद्यते । घ्राणसंस्पर्शस्याऽसंक्षेपव्यव-
 दाने पदं न विद्यते । घ्राणसंस्पर्शस्याऽनभिसंस्कारे पदं न
 विद्यते । घ्राणसंस्पर्शस्याऽप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । घ्राणसंस्पर्शस्याऽ-
 नुपलम्भे पदं न विद्यते । जिह्वासंस्पर्शस्य सुभूतेऽनुत्पादे पदं न
 विद्यते । जिह्वासंस्पर्शस्याऽन्निरोधे पदं न विद्यते । जिह्वासंस्पर्श-

अभावस्वभावशून्यताया अनिरोधे पदं न विद्यते । अभावस्वभावशून्यताया असंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । अभावस्वभावशून्यताया अनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । अभावस्वभावशून्यताया अप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । अभावस्वभावशून्यताया अनुपलम्भे पदं न विद्यते ।

सृत्युपस्थानानां सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । सृत्युपस्थानानामनिरोधे पदं न विद्यते । सृत्युपस्थानानामसंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । सृत्युपस्थानानामनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । सृत्युपस्थानानामप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । सृत्युपस्थानानामनुपलम्भे पदं न विद्यते । सम्यक्प्रहाणानां सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । सम्यक्प्रहाणानामनिरोधे पदं न विद्यते । सम्यक्प्रहाणानामसंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । सम्यक्प्रहाणानामनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । सम्यक्प्रहाणानामप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । सम्यक्प्रहाणानामनुपलम्भे पदं न विद्यते । ऋद्धिपादानां सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । ऋद्धिपादानामनिरोधे पदं न विद्यते । ऋद्धिपादानामसंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । ऋद्धिपादानामनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । ऋद्धिपादानामप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । ऋद्धिपादानामनुपलम्भे पदं न विद्यते ।

इन्द्रियाणां सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । इन्द्रियाणामनिरोधे पदं न विद्यते । इन्द्रियाणामसंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । इन्द्रियाणामनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । इन्द्रियाणामप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । इन्द्रियाणामनुपलम्भे पदं न विद्यते । यत्नानां सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । यत्नानामनिरोधे पदं न विद्यते ।

[illegible]

पृथिवीधातोः सुभृतेऽनुत्पादे पद न विद्यते । पृथिवीधातो-

मनुपलभ्ये पदं न विद्यते । आरुण्यममापत्तीनां सुभूतेऽनुत्पादे
 पदं न विद्यते । आरुण्यममापत्तीनामनिरोधे पदं न विद्यते ।
 आरुण्यममापत्तीनामसंक्लेगाव्यवदाने पदं न विद्यते । आरुण्यममा-
 पत्तीनामनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । आरुण्यममापत्तीनामप्रादु-
 र्भावे पदं न विद्यते । आरुण्यममापत्तीनामनुपलभ्ये पदं न
 विद्यते । विमोचाणां सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । विमोचाणाम-
 निरोधे पदं न विद्यते । विमोचाणामसंक्लेगाव्यवदाने पदं न
 विद्यते । विमोचाणामनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । विमोचाणाम-
 प्रादुर्भावे पदं न विद्यते । विमोचाणामनुपलभ्ये पदं न विद्यते ।
 अनुपूर्वविहारसमापत्तीनां सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । अनु-
 पूर्वविहारसमापत्तीनामनिरोधे पदं न विद्यते । अनुपूर्वविहारस-
 मापत्तीनामसंक्लेगाव्यवदाने पदं न विद्यते । अनुपूर्वविहारसमाप-
 त्तीनामनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । अनुपूर्वविहारसमापत्ती-
 नामप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । अनुपूर्वविहारसमापत्तीनामनुपलभ्ये
 पदं न विद्यते । शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचसुखानां सुभूते-
 ऽनुत्पादे पदं न विद्यते । शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचसुखाना-
 मनिरोधे पदं न विद्यते । शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचसुखाना-
 मसंक्लेगाव्यवदाने पदं न विद्यते । शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमो-
 चसुखानामनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । शून्यतानिमित्ताप्रणिहित-
 विमोचसुखानामप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । शून्यतानिमित्ताप्रणि-
 हितविमोचसुखानामनुपलभ्ये पदं न विद्यते । अभिज्ञानां सुभूते-
 ऽनुत्पादे पदं न विद्यते । अभिज्ञानामनिरोधे पदं न विद्यते ।

विद्यते । अविद्यायाः सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । अविद्याया
 अनिरोधे पदं न विद्यते । अविद्याया असंज्ञेशाव्यवदाने पदं न
 विद्यते । अविद्याया अनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । अविद्याया
 अप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । अविद्याया अनुपलम्भे पदं न
 विद्यते । संस्काराणां सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । संस्कारा-
 णमनिरोधे पदं न विद्यते । संस्काराणामसंज्ञेशाव्यवदाने पदं
 न विद्यते । संस्काराणामनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । संस्कारा-
 णमप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । संस्काराणामनुपलम्भे पदं न
 विद्यते । विज्ञानस्य सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । विज्ञान-
 स्थानिरोधे पदं न विद्यते । विज्ञानस्यासंज्ञेशाव्यवदाने पदं न
 विद्यते । विज्ञानस्थानभिसंस्कारे पदं न विद्यते । विज्ञानस्था-
 ऽप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । विज्ञानस्थानुपलम्भे पदं न विद्यते ।
 नामरूपस्य सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । नामरूपस्यानिरोधे
 पदं न विद्यते । नामरूपस्यासंज्ञेशाव्यवदाने पदं न विद्यते ।
 नामरूपस्यानभिसंस्कारे पदं न विद्यते । नामरूपस्याप्रादु-
 र्भावे पदं न विद्यते । नामरूपस्यानुपलम्भे पदं न विद्यते ।
 षडायतनस्य सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । षडायतनस्यानिरोधे
 पदं न विद्यते । षडायतनस्यासंज्ञेशाव्यवदाने पदं न विद्यते ।
 षडायतनस्थानभिसंस्कारे पदं न विद्यते । षडायतनस्याप्रादुर्भावे
 पदं न विद्यते । षडायतनस्यानुपलम्भे पदं न विद्यते । स्पर्शस्य
 सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । स्पर्शस्यानिरोधे पदं न विद्यते ।
 स्पर्शस्यासंज्ञेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । स्पर्शस्यानभिसंस्कारे पदं

पदं न विद्यते । प्रतिसन्निदामनुपलम्भे पदं न विद्यते । महामैत्र्याः सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । महामैत्र्या अनिरोधे पदं न विद्यते । महामैत्र्या असंक्लेशव्यवदाने पदं न विद्यते । महामैत्र्या अनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । महामैत्र्या अप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । महामैत्र्या अनुपलम्भे पदं न विद्यते । महाकरुणायाः सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । महाकरुणाया अनिरोधे पदं न विद्यते । महाकरुणाया असंक्लेशव्यवदाने पदं न विद्यते । महाकरुणाया अनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । महाकरुणाया अनुपलम्भे पदं न विद्यते । आवेणिकबुद्धधर्माणां सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । आवेणिकबुद्धधर्माणामनिरोधे पदं न विद्यते । आवेणिकबुद्धधर्माणामसंक्लेशव्यवदाने पदं न विद्यते । आवेणिकबुद्धधर्माणामनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । आवेणिकबुद्धधर्माणामप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । आवेणिकबुद्धधर्माणामनुपलम्भे पदं न विद्यते ।

तद्यथापि नाम सुभूते रूपस्यात्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । वेदनाया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । संज्ञाया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । संस्काराणामत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । विज्ञानस्यात्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाश्चरतो बोधिसत्त्वस्य पदार्थो न विद्यते ।

तद्यथापि नाम सुभूते चक्षुषोऽत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । श्रोत्रस्यात्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । घ्राणस्या-

भिसंस्कारे पदं न विद्यते । जरामरणस्याऽप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । जरामरणस्याऽनुपलम्भे पदं न विद्यते ।

दानपारमितायाः सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । दानपारमिताया अनिरोधे पदं न विद्यते । दानपारमिताया असंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । दानपारमिताया अनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । दानपारमिताया अप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । दानपारमिताया अनुपलम्भे पदं न विद्यते । शीलपारमितायाः सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । शीलपारमिताया अनिरोधे पदं न विद्यते । शीलपारमिताया असंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । शीलपारमिताया अनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । शीलपारमिताया अप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । शीलपारमिताया अनुपलम्भे पदं न विद्यते । चान्तिपारमितायाः सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । चान्तिपारमिताया अनिरोधे पदं न विद्यते । चान्तिपारमिताया असंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । चान्तिपारमिताया अनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । चान्तिपारमिताया अप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । चान्तिपारमिताया अनुपलम्भे पदं न विद्यते । वीर्यपारमितायाः सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । वीर्यपारमिताया अनिरोधे पदं न विद्यते । वीर्यपारमिताया असंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । वीर्यपारमिताया अनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । वीर्यपारमिताया अप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । वीर्यपारमिताया अनुपलम्भे पदं न विद्यते । ध्यानपारमितायाः सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । ध्यान-

विशुद्धौ पदं न विद्यते । कायसंस्पर्शविज्ञानस्यात्यन्तविशुद्धौ पदं न विद्यते । मनःसंस्पर्शस्यात्यन्तविशुद्धौ पदं न विद्यते । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते ।

तद्यथापि नाम सुभूते चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाया अत्यन्तविशुद्धौ पदं न विद्यते । घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदनाया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । मनःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते ।

तद्यथापि नाम सुभूते पृथिवीधातोरत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । अग्निधातोरत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । तेजोधातोरत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । वायुधातोरत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । आकाशधातोरत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । विज्ञानधातोरत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते ।

तद्यथापि नाम सुभूते अस्मिन्नाद्या अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । अस्मिन्नाद्या अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । अस्मिन्नाद्या अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । अस्मिन्नाद्या अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते ।

ताया अप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । अध्यात्मवर्द्धिर्ज्ञानशून्यताया अनु-
पलम्भे पदं न विद्यते । शून्यताशून्यतायाः सुभूतेऽनुत्पादे पदं न
विद्यते । शून्यताशून्यताया अनिरोधे पदं न विद्यते । शून्यता-
शून्यतायाः असंक्तेर्भाव्यवदाने पदं न विद्यते । शून्यताशून्यताया
अनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । शून्यताशून्यताया अप्रादुर्भावे पदं
न विद्यते । शून्यताशून्यताया अनुपलम्भे पदं न विद्यते । महा-
शून्यतायाः सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । महाशून्यताया अनि-
रोधे पदं न विद्यते । महाशून्यताया असंक्तेर्भाव्यवदाने पदं न
विद्यते । महाशून्यताया अनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । महा-
शून्यताया अप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । महाशून्यताया अनुपलम्भे
पदं न विद्यते । परमार्थशून्यतायाः सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते ।
परमार्थशून्यताया अनिरोधे पदं न विद्यते । परमार्थशून्यताया
असंक्तेर्भाव्यवदाने पदं न विद्यते । परमार्थशून्यताया अनभिसं-
स्कारे पदं न विद्यते । परमार्थशून्यताया अप्रादुर्भावे पदं न
विद्यते । परमार्थशून्यताया अनुपलम्भे पदं न विद्यते । सङ्कत-
शून्यताया सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । सङ्कतशून्यताया अनि-
रोधे पदं न विद्यते । सङ्कतशून्यताया असंक्तेर्भाव्यवदाने पदं न
विद्यते । सङ्कतशून्यताया अनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । सङ्क-
तशून्यताया अप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । सङ्कतशून्यताया अनुप-
लम्भे पदं न विद्यते । असङ्कतशून्यताया सुभूतेऽनुत्पादे पदं
न विद्यते । असङ्कतशून्यताया अनिरोधे पदं न विद्यते । असं-
सङ्कतशून्यताया असंक्तेर्भाव्यवदाने पदं न विद्यते । असङ्कतशून्यताया

Albarnāmah, with Index, Fasc 1-37 @ 1/8/ each	17
Ditto English Vol I, Fasc 1-9, Vol II Fasc 1-6 @ 1/4/ each	6
Arabic Bibliography, by Dr. A Springer @ 1/0/	11
*Bādsāhnūmah, with Index, Fasc 1-19 @ 1/0/ each	5
Conquest of Syria, Fasc 1-9 @ 1/0/ each	2
Catalogue of Arabic Books and Manuscripts 1-2 @ 1/ each	3
Catalogue of the Persian Books and Manuscripts in the Library of the Asiatic Society of Bengal, Fasc 1-3 @ 1/- each	3
Dictionary of Arabic Technical Terms, and Appendix Fasc 1-21 @ 1/8/ each	31
Farnang-i-Rashidi, Fasc 1-14 @ 1/8/ each	21
Fihrist-i-Tusi, or Tusi's list of Shih'ah Books, Fasc 1-4 @ 1/ each	4
Futūn-nah Shām of Wāqidī, Fasc 1-9 @ 1/0/ each	2
Ditto of Azādi, Fasc 1-4 @ 1/0/ each	1
History of Gujarat	0
Haft Asman, History of the Persian Magnavi Fasc 1 @ 1/2, each Rs	7
History of the Caliphs, (English) Fasc 1-6 @ 1/4/ each	1
Iqālnamah-i Jahāngirī, Fasc 1-3 @ 1/0/ each	51
Isābah, with Supplement, 51 Fasc @ 1/- each	3
Ma'āsir-i-'Ālamgiri, Fasc 1-6 @ 1/0/ each	35
Ma'āsir-ul-Umarā, Vol I, Fasc 1-9, Vol II, Fasc 1-9, Vol III, 1-10, Index to Vol I, Fasc 10-11, Index to Vol II, Fasc 10-12, Index to Vol III, Fasc 11-12 @ 1/ each	3
Maghāzī of Wāqidī, Fasc 1-5 @ 1/0/ each	9
Muntakhabu-t-Tawarikh, Fasc 1-15 @ 1/0/ each	16
Ditto (English) Vol I, Fasc 1-7, Vol II, Fasc 1-5 and 3 Indexes, Vol III, Fasc 1 @ 1/- each	11
Muntakhabu-l-Lubāb, Fasc 1-19 @ 1/0/ each	0
Nukhbatu-l-Fikr, Fasc 1 @ 1/0/	1
Nizāmī's Khiradnāmah-i Iskandari, Fasc 1-2 @ 1/2 each	5
Qawānīn's Sayyad of Khudā Yar Khan 'Abbāsī, edited in the original Persian with English notes by Lieut-Col D C Phillott	3
Riyāzu-s-Salātīn Fasc 1-5 @ 1/0/ each	5
Ditto (English) Fasc 1-5 @ 1/-	14
Tabrīqat-i-Nasiri (English), Fasc 1-14 @ 1/ each	1
Ditto Index	4
Tarikh-i-Firūz Shāhi of Ziyāu d-dīn Barī, Fasc. 1-7 @ 1/0/ each	3
Tārīkh-i Firūzshāhi, of Shams-i-Sirīj Aṣf, Fasc 1-6 @ 1/0/ each	3
Ten Ancient Arabic Poems, Fasc 1-2 @ 1/8/ each	1
Tazuk-i Jahāngirī (Eng) Fasc 1 @ 1/-	3
Wīs o Rāmīn, Fasc 1-5 @ 1/0/ each	10
Zafarnāmah, Vol I, Fasc 1-9, Vol II, Fasc 1-8 @ 1/0/ each	

ASIATIC SOCIETY'S PUBLICATIONS.

1. ASIATIC RESEARCHES Vols XIX and XX @ 10/- each 20
  2. PROCEEDINGS of the Asiatic Society from 1870 to 1904 @ 8/ per No
  3. JOURNAL of the Asiatic Society for 1870 (8), 1871 (7), 1872 (8), 1873 (8), 1874 (8), 1875 (7), 1876 (7), 1877 (8), 1878 (8), 1879 (7), 1880 (8), 1881 (7), 1882 (6), 1883 (5), 1884 (6), 1885 (6), 1886 (8), 1887 (7), 1888 (7), 1889 (10), 1890 (11), 1891 (7), 1892 (8), 1893 (11), 1894 (8), 1895 (7), 1896 (8), 1897 (8), 1898 (8), 1899 (8), 1900 (7), 1901 (7), 1902 (9), 1903 (8), 1904 (16) @ 1/8 per No to Members and @ 2/- per No to Non-Members
- N.B.—The figures enclosed in brackets give the number of Nos in each Volume
4. Journal and Proceedings, N S, 1905, to date (Nos 1-4 of 1905 are out of stock), @ 1/8 per No to Members and Rs 2 per No to Non Members
  5. Memoirs, 1905, to date Price varies from number to number Discount of 25% to Members
  6. Centenary Review of the Researches of the Society from 1784-1893 8
  7. Catalogue of the Library of the Asiatic Society, Bengal, Part I, A to E, Part 2, F to M 4
  8. Moore and Hewitson's Descriptions of New Indian Lepidoptera, Parts I-III, with 8 coloured Plates, 4to, @ 6/- each 18
  - Kāchmīrī Abhidhānta, Parts I and II @ 1/8/ 3
  - Persian Translation of Hajj Baba of Isfahan, by Hajj Shakh Ahmad Kermani, and edited by ... 10

धर्मशून्यताया असंक्षेपाव्यवदाने पद न विद्यते । सर्वधर्मशून्यताया अनभिसंस्कारे पद न विद्यते । सर्वधर्मशून्यताया अप्रादुर्भावे पद न विद्यते । सर्वधर्मशून्यताया अनुपलम्भे पद न विद्यते । स्व-
च्छण्डशून्यतायाः सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । स्वच्छण्डशून्यताया अनिरोधे पद न विद्यते । स्वच्छण्डशून्यताया असंक्षेपाव्यवदाने पद न विद्यते । स्वच्छण्डशून्यताया अनभिसंस्कारे पद न विद्यते । स्वच्छण्डशून्यताया अप्रादुर्भावे पद न विद्यते । स्वच्छण्डशून्यताया अनुपलम्भे पद न विद्यते । अनुपलम्भशून्यतायाः सुभूतेऽनुत्पादे पद न विद्यते । अनुपलम्भशून्यताया अनिरोधे पदं न विद्यते । अनुपलम्भशून्यताया असंक्षेपाव्यवदाने पद न विद्यते । अनुपलम्भशून्यताया अनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । अनुपलम्भशून्यताया अप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । अनुपलम्भशून्यताया अनुपलम्भे पदं न विद्यते । अभावशून्यतायाः सुभूतेऽनुत्पादे पद न विद्यते । अभावशून्यताया अनिरोधे पदं न विद्यते । अभावशून्यताया असंक्षेपाव्यवदाने पदं न विद्यते । अभावशून्यताया अनभिसंस्कारे पद न विद्यते । अभावशून्यताया अप्रादुर्भावे पद न विद्यते । अभावशून्यताया अनुपलम्भे पद न विद्यते । स्वभावशून्यतायाः सुभूतेऽनुत्पादे पद न विद्यते । स्वभावशून्यताया अनिरोधे पद न विद्यते । स्वभावशून्यताया असंक्षेपाव्यवदाने पद न विद्यते । स्वभावशून्यताया अनभिसंस्कारे पद न विद्यते । स्वभावशून्यताया अप्रादुर्भावे पद न विद्यते । स्वभावशून्यताया अनुपलम्भे पद न विद्यते । अभावस्वभावशून्यतायाः सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते ।

Albarnāmah, with Index, Fasc 1 37 @ 1/8' each	Rs 55
Ditto English Vol I Fasc 1 8; Vol II Fasc 1 6 @ 1/1' each	17
Arabic Bibliography, by Dr A Sprenger @ 1/10,	6
*Bādā'ih-nāmah, with Index, Fasc 1 19 @ 1/10' each	11
Conquest of Syria, Fasc 1 9 @ 1/10' each	5
Catalogue of Arabic Books and Manuscripts 1-2 @ 1/1' each	2
Catalogue of the Persian Books and Manuscripts in the Library of the Asiatic Society of Bengal, Fasc 1 3 @ 1/- each	3
Dictionary of Arabic Technical Terms, and Appendix Fasc 1 21 @ 1/8' each	31
Farnang-i Rashidi, Fasc 1 14 @ 1/8' each	21
Fihrist-i-Lusi, or Lusi's list of Shy'ah Books Fasc 1 4 @ 1/1' each	4
Futūn ush Shīm of Wāqidi, Fasc 1 9 @ 1/10' each	5
Ditto of Azādī, Fasc 1 4 @ 1/10' each	2
History of Gujarat	1
Hift Asman, History of the Persian Massnā'ī Fasc 1 @ 1/12' each Rs	0
History of the Caliphs, (English) Fasc 1-6 @ 1/1' each	7
Iqāl-namah-i Jahāngiri, Fasc 1 3 @ 1/10' each	1
Isābah, with Supplement, 51 Fasc @ 1/1' each	51
Ma'āsir-i-'Ālamgiri, Fasc 1 6 @ 1/10' each	3
Mu'āsir ul-Umarī, Vol I, Fasc 1 9, Vol II, Fasc 1 9, Vol III, 1 10, Index to Vol I, Fasc 10-11, Index to Vol II, Fasc 10 12, Index to Vol III, Fasc 11 12 @ 1/1' each	35
Maghāzī of Wāqidi, Fasc 1 5 @ 1/10' each	3
Mantakhabu-t Tawarikh, Fasc 1-15 @ 1/10' each	9
Ditto (English) Vol I, Fasc 1 7, Vol II, Fasc 1 5 and 3 Indexes, Vol III, Fasc 1 @ 1/1' each	16
Mantakhabu l Lubāb, Fasc 1-19 @ 1/10' each	11
Nukhbata l-Fikr, Fasc 1 @ 1/10'	0
Nizāmī's Khirad-nāmah i Iskandari, Fasc 1-2 @ 1/12' each	1
Qawānīn u's-Sayyad of Khuda Yar Khan 'Abbasi, edited in the original Persian with English notes by Lieut-Col D C Phillott	5
Riyāzu s Salātin Fasc 1-5 @ 1/10' each	3
Ditto (English) Fasc 1 5 @ 1/-	5
Tabrīqat-i-Nasiri (English), Fasc 1 14 @ 1/- each	14
Ditto Index	1
Tarikh-i-Firūz Shāhi of Zayn al-dīn Barni, Fasc. 1-7 @ 1/10' each	4
Tārīkh-i Firūzshāhi, of Shams i-Sirij Aif, Fasc 1 6 @ 1/10' each	3
Ten Ancient Arabic Poems, Fasc 1 2 @ 1 8' each	3
Tuzuk-i Jahangiri (Eng) Fasc 1 @ 1/-	1
Wis o Rāmin, Fasc 1-5 @ 1/10' each	3
Zafarnāmah, Vol I, Fasc 1 9, Vol II, Fasc 1 8 @ 1/10' each	10

ASIATIC SOCIETY'S PUBLICATIONS.

ASIATIC RESEARCHES Vols XIX and XX @ 10/- each	20
PROCEEDINGS of the Asiatic Society from 1870 to 1904 @ 1/8' per No	
JOURNAL of the Asiatic Society for 1870 (8), 1871 (7), 1872 (8), 1873 (8), 1874 (8), 1875 (7), 1876 (7), 1877 (8), 1878 (8), 1879 (7), 1880 (8), 1881 (7), 1882 (6), 1883 (5), 1884 (6), 1885 (6), 1886 (8), 1887 (7), 1888 (7), 1889 (10), 1890 (11), 1891 (7), 1892 (8), 1893 (11), 1894 (8), 1895 (7), 1896 (8), 1897 (8), 1898 (8), 1899 (8), 1900 (7), 1901 (7), 1902 (9), 1903 (8), 1904 (16) @ 1/8 per No to Members and @ 2/- per No to Non-Members	
N.B.—The figures enclosed in brackets give the number of Nos in each Volume	
Journal and Proceedings, N S, 1905 to date (Nos 1-4 of 1905 are out of stock), @ 1-8 per No to Members and Rs 2 per No to Non-Members	
Memors, 1905, to date Price varies from number to number Discount of 25% to Members	
Centenary Review of the Researches of the Society from 1784 1895	3
Catalogue of the Library of the Asiatic Society, Bengal, Part I, A to L, Part 2, F to M	4
Moore and Hewitson's Descriptions of New Indian Lepidoptera, Parts I III, with 8 coloured Plates, 1to, @ 6/- each	18
Kāsmiragīdāmyta, Parts I and II @ 1/8'	3

बलानामसंक्षेपाव्यवदाने पदं न विद्यते । बलानामनभिसंस्कारे
 पदं न विद्यते । बलानामप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । बलानामनुप-
 लब्धे पदं न विद्यते । बोध्यज्ञानां सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते ।
 बोध्यज्ञानानिरोधे पदं न विद्यते । बोध्यज्ञानामसंक्षेपाव्यवदाने
 पदं न विद्यते । बोध्यज्ञानामनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । बोध्य-
 ज्ञानामप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । बोध्यज्ञानामनुपलब्धे पदं न
 विद्यते । आर्याष्टाङ्गमार्गस्य सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते ।
 आर्याष्टाङ्गमार्गस्यानिरोधे पदं न विद्यते । आर्याष्टाङ्गमार्गस्या-
 संक्षेपाव्यवदाने पदं न विद्यते । आर्याष्टाङ्गमार्गस्यानभिसंस्कारे पदं
 न विद्यते । आर्याष्टाङ्गमार्गस्याप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । आर्या-
 ष्टाङ्गमार्गस्यानुपलब्धे पदं न विद्यते । आर्यासत्यानां सुभूते-
 ऽनुत्पादे पदं न विद्यते । आर्यासत्यानामनिरोधे पदं न विद्यते ।
 आर्यासत्यानामसंक्षेपाव्यवदाने पदं न विद्यते । आर्यासत्यानाम-
 नभिसंस्कारे पदं न विद्यते । आर्यासत्यानामप्रादुर्भावे पदं न
 विद्यते । आर्यासत्यानामनुपलब्धे पदं न विद्यते । ध्यानानां
 सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । ध्यानानामनिरोधे पदं न
 विद्यते । ध्यानानामसंक्षेपाव्यवदाने पदं न विद्यते । ध्यानानाम-
 नभिसंस्कारे पदं न विद्यते । ध्यानानामप्रादुर्भावे पदं न विद्यते ।
 ध्यानानामनुपलब्धे पदं न विद्यते । अप्रमाणानां सुभूतेऽनुत्पादे
 पदं न विद्यते । अप्रमाणानामनिरोधे पदं न विद्यते । अप्रमाणाना-
 मसंक्षेपाव्यवदाने पदं न विद्यते । अप्रमाणानामनभिसंस्कारे पदं
 न विद्यते । अप्रमाणानामप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । अप्रमाणाना-

न विद्यते । संस्कृतशून्यताया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । असंस्कृतशून्यताया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । अत्यन्तशून्यताया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । अनवरागशून्यताया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । अनवकारशून्यताया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । प्रकृतिशून्यताया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । सर्वधर्मशून्यताया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । खल-
क्षणशून्यताया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । अनुप-
लम्भशून्यताया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । अभाव-
शून्यताया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । स्वभावशून्य-
ताया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । अभावस्वभाव-
शून्यताया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । एवमेव सुभूते
बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधिमत्त्वपदार्थो
न विद्यते ।

तद्यथापि नाम सुभूते सत्युपस्थानानामत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते
पदं न विद्यते । सम्यक्प्रहाणानामत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न
विद्यते । ऋद्धिपादानामत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते ।
इन्द्रियाणामत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । वलानामत्य-
न्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । बोध्यज्ञानामत्यन्तविशुद्धौ
निमित्ते पदं न विद्यते । आर्याष्टाङ्गमार्गस्यात्यन्तविशुद्धौ निमित्ते
पदं न विद्यते । एवमेव सुभूते बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञा-
पारमितायाञ्चरतो बोधिमत्त्वपदार्थो न विद्यते ।

अभिज्ञानामसंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । अभिज्ञानामनभिसं-
 स्कारे पदं न विद्यते । अभिज्ञानामप्रादुर्भावे पदं न विद्यते ।
 अभिज्ञानामनुपलम्भे पदं न विद्यते । समाधीनां सुभूतेऽनुत्पादे
 पदं न विद्यते । समाधीनामनिरोधे पदं न विद्यते । समाधीना-
 मसंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । समाधीनामनभिसंस्कारे पदं न
 विद्यते । समाधीनामप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । समाधीनामनुप-
 लम्भे पदं न विद्यते । धारणीमुखानां सुभूतेऽनुत्पादे पदं न
 विद्यते । धारणीमुखानामनिरोधे पदं न विद्यते । धारणीमुखा-
 नामसंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । धारणीमुखानामनभिसंस्कारे
 पदं न विद्यते । धारणीमुखानामप्रादुर्भावे पदं न विद्यते । धार-
 णीमुखानामनुपलम्भे पदं न विद्यते । तथागतवल्लानां सुभूते-
 ऽनुत्पादे पदं न विद्यते । तथागतवल्लानामनिरोधे पदं न
 विद्यते । तथागतवल्लानामसंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । तथा-
 गतवल्लानामनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । तथागतवल्लानामप्रादु-
 र्भावे पदं न विद्यते । तथागतवल्लानामनुपलम्भे पदं न विद्यते ।
 वैशारद्यानां सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । वैशारद्यानामनिरोधे
 पदं न विद्यते । वैशारद्यानामसंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते ।
 वैशारद्यानामनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । वैशारद्यानामप्रादुर्भावे
 पदं न विद्यते । वैशारद्यानामनुपलम्भे पदं न विद्यते । प्रतिस-
 म्विदां सुभूतेऽनुत्पादे पदं न विद्यते । प्रतिसम्विदामनिरोधे पदं
 न विद्यते । प्रतिसम्विदामसंक्लेशाव्यवदाने पदं न विद्यते । प्रति-
 सम्विदामनभिसंस्कारे पदं न विद्यते । प्रतिसम्विदामप्रादुर्भावे

विशुद्धौ पदं न विद्यते । मत्त्वामत्तामुपादाय । एवमेव सुभूते
 बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो
 न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते जीवात्यन्तविशुद्धौ पदं न
 विद्यते । जीवामत्तामुपादाय । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महा-
 सत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्य-
 थापि नाम सुभूते पोषात्यन्तविशुद्धौ पदं न विद्यते । पोषाम-
 त्तामुपादाय । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापार-
 मितायाञ्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम
 सुभूते पुरुषात्यन्तविशुद्धौ पदं न विद्यते । पुरुषामत्तामुपादाय ।
 एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो
 बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते पुद्गलात्य-
 न्तविशुद्धौ पदं न विद्यते । पुद्गलासत्तामुपादाय । एवमेव सुभूते
 बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो
 न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते मनुजात्यन्तविशुद्धौ पदं न
 विद्यते । मनुजासत्तामुपादाय । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य
 महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते ।
 तद्यथापि नाम सुभूते मानवात्यन्तविशुद्धौ पदं न विद्यते ।
 मानवासत्तामुपादाय । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य
 प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि
 नाम सुभूते कारकात्यन्तविशुद्धौ पदं न विद्यते । कारकासत्ता-
 मुपादाय । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमि-
 तायाञ्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते

त्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । जिज्ञाया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । कायस्यात्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । मनसोऽत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते ।

तद्यथापि नाम सुभूते रूपस्यात्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । शब्दस्यात्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । गन्धस्यात्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । रसस्यात्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । स्पर्शस्यात्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । धर्माणामत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते ।

तद्यथापि नाम सुभूते चतुर्विज्ञानस्यात्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । श्रोत्रविज्ञानस्यात्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । घ्राणविज्ञानस्यात्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । जिह्वाविज्ञानस्यात्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । कायविज्ञानस्यात्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । मनोविज्ञानस्यात्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते ।

तद्यथापि नाम सुभूते चतुःसंस्पर्शस्यात्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । श्रोत्रसंस्पर्शस्यात्यन्तविशुद्धौ पदं न विद्यते । घ्राणसंस्पर्शस्यात्यन्तविशुद्धौ पदं न विद्यते । जिह्वासंस्पर्शविज्ञानस्यात्यन्त-

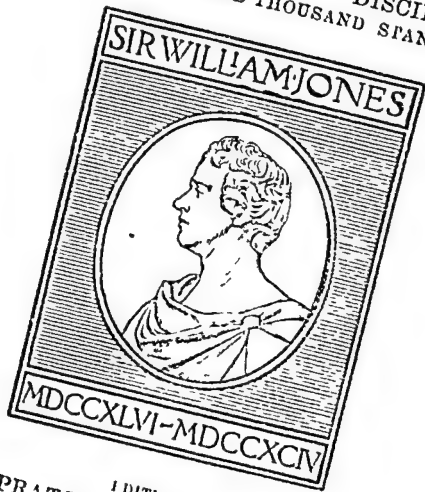

BIBLIOTHECA INDICA:
COLLECTION OF ^A ORIENTAL WORKS

PUBLISHED BY THE
ASIATIC SOCIETY OF BENGAL
NEW SERIES, No 1242.

शतसाहस्रिका प्रज्ञापारमिता ।
ŚATASAHASRIKĀ-PRAJÑĀ-PARAMITĀ
A
THEOLOGICAL AND PHILOSOPHICAL DISCOURSE
OF
BUDDHA WITH HIS DISCIPLES
(IN A HUNDRED THOUSAND SPANZAS)

EDITED BY
PRATAPACANDRA GHOSA
PART I PART VII
CALCUTTA

PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS,
AND PUBLISHED BY THE
ASIATIC SOCIETY, 1, PARK STREET
1910

विशुद्धौ पदं न विद्यते । पलायनस्यात्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । स्पर्शस्यात्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । वेदनाया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । तृष्णाया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । उपादानस्यात्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । भवस्यात्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । जातेरत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । जरामरणस्यात्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते ।

तद्यथापि नाम सुभूते दानपारमिताया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । शीलपारमिताया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । चान्तिपारमिताया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । वीर्यपारमिताया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । ध्यानपारमिताया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । प्रज्ञापारमिताया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाञ्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते ।

तद्यथापि नाम सुभूते अध्यात्मशून्यताया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । वहिर्द्विशून्यताया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । अध्यात्मवह्निर्द्विशून्यताया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । शून्यताशून्यताया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । महाशून्यताया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । परमार्थशून्यताया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं

विमोचः । स सर्वगोविद्याकाशापन्यायनं समतिक्रमादनन्तं विज्ञानमिति विज्ञानानन्यायतनमुपमस्य विहरतीत्ययं पञ्चमो विमोचः । स सर्वगोविज्ञानानन्यायतनममभिक्रमा नास्ति किमिदित्यादिना न्यायतनमुपमस्य विहरतीत्ययं षष्ठो विमोचः । स सर्वगोविज्ञानानन्यायतनममभिक्रमा नास्ति किमिदित्यादिना न्यायतनमुपमस्य विहरतीत्ययं सप्तमो विमोचः । स सर्वगोविज्ञानानन्यायतनममभिक्रमा नास्ति किमिदित्यादिना न्यायतनमुपमस्य विहरतीत्ययं अष्टमो विमोचः । स सर्वगोविज्ञानानन्यायतनममभिक्रमा नास्ति किमिदित्यादिना न्यायतनमुपमस्य विहरतीत्ययं नवमो विमोचः । स सर्वगोविज्ञानानन्यायतनममभिक्रमा नास्ति किमिदित्यादिना न्यायतनमुपमस्य विहरतीत्ययं दशमो विमोचः ।

तद्यथापि नाम सुभूते आर्यसत्त्वानामत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । ध्यानानामत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । अप्रमाणानामत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । आरूप्यसमापत्तीनामत्यन्तविशुद्धौ पदं न विद्यते । विमोक्षानामत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । अनुपूर्वविहारसमापत्तीनामत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोक्षमुखानामत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । अभिज्ञानामत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । समाधीनामत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । धारणीमुखानामत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाश्चरत बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते ।

तद्यथापि नाम सुभूते तथागतवल्लानामत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । वैशारद्यानामत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । प्रतिसम्बिदामत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । महामैत्र्या अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । महाकरुणाया अत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । आवेणिकबुद्धधर्माणामत्यन्तविशुद्धौ निमित्ते पदं न विद्यते । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाश्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते ।

तद्यथापि नाम सुभूते आत्मात्यन्तविशुद्धौ पदं न विद्यते । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाश्चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते सत्त्वात्यन्त-

वेदकात्यन्तविशुद्धौ पदं न विद्यते । वेदकामन्तामुपादाय । एवमेव
सुभृते बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाश्चरतो बोधिमत्त्व-
पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभृते जानकात्यन्तविशुद्धौ
पदं न विद्यते । जानकामन्तामुपादाय । एवमेव सुभृते बोधिमत्त्वस्य
महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाश्चरतो बोधिमत्त्वपदार्थो न विद्यते ।
तद्यथापि नाम सुभृते पञ्चकात्यन्तविशुद्धौ पदं न विद्यते । पञ्च-
कामन्तामुपादाय । एवमेव सुभृते बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञा-
पारमितायाश्चरतो बोधिमत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम
सुभृते सूर्यमण्डलेऽभ्युदयश्चति अन्यकारे पदं न विद्यते । एवमेव
सुभृते बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाश्चरतो बोधिमत्त्व-
पदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभृते कन्योदात्तदर्शनादे
सर्वसंस्कारगतानां पदं न विद्यते । एवमेव सुभृते बोधिमत्त्वस्य
महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाश्चरतो बोधिमत्त्वपदार्थो न विद्यते ।
तद्यथापि नाम सुभृते तथागतस्मार्तः सम्यक् समुद्रस्य प्रज्ञाया
शौचे पदं न विद्यते । एवमेव सुभृते बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्य
प्रज्ञापारमितायाश्चरतो बोधिमत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि
नाम सुभृते तथागतस्मार्तः सम्यक् समुद्रस्य महापदे विद्यते
पदं न विद्यते । एवमेव सुभृते बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञा-
पारमितायाश्चरतो बोधिमत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभृते
तथागतस्मार्तः सम्यक् समुद्रस्य प्रज्ञायाः शौचे पदं न विद्यते ।
एवमेव सुभृते बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायाश्चरतो
बोधिमत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभृते तथागतस्मार्तः

नन्यायतनसमतिक्रमात्तास्ति किञ्चिदित्याकिञ्चन्यायतनमुपसम्पद्य विहरति । स सर्वग्र आकिञ्चन्यायतनसमतिक्रमाच्चैव सञ्ज्ञाना-
सञ्ज्ञायतनमुपसम्पद्य विहरति । स सर्वग्रोनैव संज्ञानासंज्ञायतन-
समतिक्रमात् संज्ञावेदयति निरोधमुपसम्पद्य विहरति । एता
नवानुपूर्वविहार समापत्तयः ।

अध्यात्मशून्यता वहिर्दुर्गशून्यता अध्यात्मवहिर्दुर्गशून्यता शून्यता-
शून्यता महाशून्यता परमार्थशून्यता संकृतशून्यता असंकृतशून्यता
अत्यन्तशून्यता अनवरागशून्यता अनवकारशून्यता प्रकृतिशून्यता
सर्वधर्मशून्यता खलक्षणाशून्यता अनुपलम्भशून्यता अभावशून्यता
स्वभावशून्यता अभावस्वभावशून्यता । दशतथागतपलानि चत्वारि-
र्वैशारद्यानि चतस्रः प्रतिसम्बिदोऽष्टादशावेणिकाबुद्धधर्माः इमे
उच्यन्ते लोकोत्तराः धर्माः ।

भगवानाह । साश्रवाधर्मा इति सुभूते यदुतपञ्चमन्थाः
द्वादशायतनानि । अष्टादशधातवः । चत्वारि ध्यानानि । चत्वारि
प्रमाणानि । चतस्र आरूप्य समापत्तयः । पञ्चाऽभिज्ञाः । इमे
उच्यन्ते साश्रवाधर्माः । भगवानाह । चत्वारि वृत्त्युपलानानि ।
चत्वारि सम्यक् यद्वाणानि । चत्वारि पृथ्वीपादाः । पदेऽश्रयाः ।
पञ्चरमानि । सप्तबोध्यज्ञानि । आर्याष्टाऽङ्गमार्गाः । चत्वारि
सत्थानि । चत्वारि ध्यानानि । अष्टौ विमोक्षाः । नवानुपूर्वविहार-
समापत्तयः । शून्यतानिभित्ताऽप्रणिहितविमोक्षमुत्थानि । दशतथा-
गतवलानि । चत्वारि वैशारद्यानि । चतस्र प्रतिसम्बिद । अष्टौ
वेणो । महाक्षणा । अष्टादशावेणिकाबुद्धधर्मा । इमे उच्यन्ते

चत्वार्यार्यसत्यानि । अष्टोविमोक्षाः । नवाऽनुपूर्वविहारसमापत्तयः ।
शून्यता अनिमित्तमप्रणिहितं सर्वसमाधयः । सर्वधारणीमुखानि ।
दशतथागतवत्तानि । चत्वारिवैशारद्यानि । चतस्रः प्रतिसमिदः ।
महामैत्री । महाकरुणा । अष्टादशावेणिकाबुद्धधर्माः । इमे उच्यन्ते
असाधारणाधर्माः ।

तत्र बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायाञ्चरता खलक्षण-
शून्यतानुसर्वधर्मेषु न सञ्चितव्यमकल्पनतया सर्वधर्माणामद्वययो-
गेन सर्वधर्मा अवबोद्धव्याः । अकल्पनाविकल्पनातामुपादाय ।
अयायुमान् सुभूति भगवन्तमेतदवोचत् । यत् पुनरिदं भगवन्नु-
च्यते बोधिसत्त्वो महासत्त्व इति केन कारणेन भगवन् बोधिसत्त्वो
महासत्त्व इत्युच्यते । भगवानाह । महतः सुभूते सत्त्वराश्रयित-
म्यायोतां कारयिष्यति तेनार्थेन बोधिसत्त्वो महासत्त्वो इत्युच्यते ।
आह । कर्त्तव्यं भगवन् महासत्त्वराश्रेनियतः । यस्य बोधिसत्त्वो
महासत्त्वोऽश्रुतां कारयिष्यते । भगवानाह । महासत्त्वराश्रिरिति
सुभूते गोचरभूरष्टमकः श्रोत आपन्नः सकृदागाम्यर्हन् प्रत्येकबुद्धः
प्रथमचित्तोत्पादिको बोधिसत्त्वो महासत्त्वो यावदवैवर्त्यभूमि-
स्थितो बोधिसत्त्वो महासत्त्वोऽयमुच्यते सुभूते महासत्त्वराश्रिनि-
यतः । यस्य बोधिसत्त्वो महासत्त्वोऽश्रुतां कारयिष्यति । यच्च
बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन वज्रोपमचित्तमुत्पाद्य महतः सत्त्वराश्रेणि-
यतस्याऽश्रुतां कारयितव्या । आह । कतमो भगवन् वज्रोपमचि-
त्तोत्पादः । भगवानाह । इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वो एव
चित्तमुत्पादय । परिमिते मया संसारेभन्नाह. समद्भुयः । सर्व-

बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते शुद्धावासकायिकानां देवानां प्रभायाः पदं न विद्यते । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते ।

तद्यथापि नाम सुभूते बोधिसत्त्वानां महासत्त्वानां प्रभायाः पदं न विद्यते । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतानामर्हतां सम्यक् समुद्भूतानां प्रभायाः पदं न विद्यते । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो बोधिसत्त्वपदार्थो न विद्यते । तत्कस्य हेतोः तथाहि या च बोधिर्यस्य बोधिसत्त्वा यस्य बोधिसत्त्वापदार्थः सर्व्वत्र ते धर्मा न संयुक्ताः परिसंयुक्ताः अरूपिणोऽनिर्दर्शना अप्रतिघातकलक्षणा । यदुताऽलक्षणाः । सर्व्वधर्माणां सुभूते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेनासद्भूततायां शिचित्तव्यं । सर्व्वधर्मास्य बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेनाऽवबोद्धव्याः । आह । कतमे भगवन् सर्व्वधर्माः । कथं भगवन् बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेनाऽसद्भूततायां शिचित्तव्यं । कथञ्च बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन सर्व्वधर्मा अवबोद्धव्याः । भगवानाह । सर्व्वधर्माः सुभूते उच्यन्ते कुशलाद्याकुशलाद्याकृता व्याकृताश्च लौकिकाश्च लोकोत्तराश्च साश्रवाद्यानाश्रवांस्य । संस्कृताद्याऽसंस्कृताश्च सावद्याद्याऽनावद्याश्च । साधारणाश्चासाधारणाश्च । इमे सुभूते उच्यन्ते कुशलाधर्माः । एषां बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन सर्व्वधर्माणामसत्तायां शिचित्तव्यं । इमे सुभूते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन सर्व्वधर्मा अवबोद्धव्याः ।

चत्वार्यार्यसत्यानि । अष्टोविमोक्षाः । नवाऽनुपूर्वविहारसमापत्तयः ।
शून्यता अनिमित्तमप्रणिहितं सर्वसमाधयः । सर्वधारणीमुखानि ।
दशतथागतवलानि । चत्वारिवैशारद्यानि । चतस्रः प्रतिमन्विदः ।
महानैवी । महाकरुणा । अष्टादशावेणिकाबुद्धधर्माः । इमे उच्यन्ते
असाधारणाधर्माः ।

तत्र बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमितायाञ्चरता स्वलक्षण-
शून्यतानुसर्वधर्मेषु न सञ्चितव्यमकल्पनतया सर्वधर्माणामद्वययो-
गेन सर्वधर्मा अवबोद्धव्याः । अकल्पनाविकल्पनातामुपादाय ।
अथायुष्मान् सुभूति भगवन्तन्नेतदवोचत् । यत् पुनरिदं भगवन्नु-
च्यते बोधिसत्त्वो महासत्त्व इति केन कारणेन भगवन् बोधिसत्त्वो
महासत्त्व इत्युच्यते । भगवानाह । महतः सुभूते सत्त्वराश्रयित-
न्यापोतां कारयिष्यति तेनार्थेन बोधिसत्त्वो महासत्त्वो इत्युच्यते ।
आह । कर्त्तव्यं भगवन् महासत्त्वराश्रेनियतः । यस्य बोधिसत्त्वो
महासत्त्वोऽश्रुतां कारयिष्यते । भगवानाह । महासत्त्वराश्रिरिति
सुभूते गोत्रभूरष्टमकः श्रोत आपन्नः सङ्गदागाम्यर्हन् प्रत्येकबुद्धः
प्रथमचित्तोत्पादिको बोधिसत्त्वो महासत्त्वो यावदवैवर्त्यभूमि-
स्थितो बोधिसत्त्वो महासत्त्वोऽयमुच्यते सुभूते महासत्त्वराश्रिनि-
यतः । यस्य बोधिसत्त्वो महासत्त्वोऽश्रुतां कारयिष्यति । यत्र
बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन वज्रोपमचित्तमुत्पाद्य महतः सत्त्वराश्रेणि-
यतस्त्राऽश्रुतां कारयितव्या । आह । कतमो भगवन् वज्रोपमचि-
त्तोत्पादः । भगवानाह । इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वो एवं
चित्तमुत्पादय । परिमिते मया ससारेमन्नाहः सम्बुद्धयः । सर्व-

अव्याहृतं कायकर्म, अव्याहृतं वाक्कर्म । अव्याहृतं मनस्कर्म ।
 अव्याहृतानि चत्वारि मर्याभूतानि । अव्याहृतानि पञ्चेन्द्रियाणि ।
 अव्याहृतं षडायतनं । अव्याहृतास्तस्य आरूप्यसमापत्तयः ।
 अव्याहृताः स्कन्धाः । अव्याहृताधातवः । अव्याहृतान्यायतनानि ।
 अव्याहृतः सर्वो विपाकः । इमे उच्यन्ते अव्याहृताधर्माः । आह ।
 कतमे भगवन् लौकिकाधर्माः । भगवानाह । लौकिकाधर्माः
 सुभूते उच्यन्ते । पञ्चस्कन्धा द्वादशायतनानि । अष्टादशधातवः ।
 दशकुशलाः कर्मपथाः । चत्वारिध्यानानि । चत्वार्यप्रमाणानि ।
 चतस्र आरूप्यसमापत्तयः । पञ्चाऽभिज्ञाः । लोकोत्तरास्तु धर्मान्
 स्थापयित्वा ये तदन्ये धर्माः । इमे उच्यन्ते लौकिकाधर्माः । आह ।
 कतमे भगवन् लोकोत्तराधर्माः । भगवानाह । लोकोत्तराधर्माः
 सुभूते उच्यन्ते चत्वारिस्त्युपस्थानानि । चत्वार्यप्रमाणानि ।
 चत्वार ऋद्धिपादाः । पञ्चेन्द्रियाणि । पञ्चरसानि सप्तबोध्यङ्गानि ।
 आर्याष्टाङ्गो मार्गः । शून्यताविमोचमुखत्वानिमित्तविमोचमुखमप्रणि-
 हितविमोचमुखं । अनाज्ञातमाज्ञास्यामौतीन्द्रिय । आज्ञेन्द्रियं ।
 आज्ञातावीन्द्रियं । सवितर्कः सविचारः समाधिः । अवितर्को-
 ऽविचारः समाधिः । विद्याविसुक्तिसप्रजन्यं योनिशोमनसिकारः ।
 अष्टोविमोचाः । कतमेऽष्टौ रूपीरूपाणि पश्यत्ययं प्रथमोविमोचः ।
 अध्यात्मरूपं संजीवहिर्द्धारूपाणि पश्यत्ययं द्वितीयोविमोचः ।
 शुभवचाविसुक्तोभवत्ययं तृतीयोविमोचः । स सर्वशोरूपसंज्ञानां
 समतिक्रमान् प्रतिपद्यसंज्ञानामन्तगमाज्ञानात्वसंज्ञानामनसिकारा-
 दनन्तमाकाशमित्याकाशानन्यायतनमुपसम्पद्य विहरत्ययं चतुर्थो-

सम्यक् सम्योधिमभिसम्बुध्यं । अथ सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य
वज्रोपमच्चित्तोत्पादः । यत्र स्थित्वा बोधिसत्त्वो महासत्त्वो महतः
सत्त्वराम्णेर्नियतस्याग्रतां कारयिष्यति ।

तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन
सततममितमुदारचित्तेन भवितव्यं । येनोदारचित्तेन सर्वसत्त्वा
नामग्रतां कारयिष्यति । तत्रेयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्योदारचि-
त्तता । यत् पूर्वमचित्तोत्पादाय । न रागचित्तमुत्पादयति ।
न द्वेषचित्तमुत्पादयति । न मोहचित्तमुत्पादयति । न विद्विषा-
चित्तमुत्पादयति । न हिंसाचित्तमुत्पादयति । न श्रावकचित्त-
मुत्पादयति । न प्रत्येकबुद्धचित्तमुत्पादयति । इयं बोधिसत्त्वस्य
महासत्त्वस्योदारचित्तता । यथा सर्वसत्त्वानामग्रतां कारयिष्य-
यितव्या । तथाचोदारचित्ततया नमन्तव्यं । पुनरपरं सुभूते बोधि-
सत्त्वेन महासत्त्वेनाऽप्रकम्प्यचित्तेन भवितव्यं । तत्रेयं बोधिसत्त्वस्य
महासत्त्वस्याप्रकम्प्यचित्तता । योऽयं सर्वकारणताप्रतिभयुक्तमन-
मिकारणेन चासनता । इयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्याप्रकम्प्यचित्तता ।
यथा सर्वसत्त्वानामग्रतां कारयिष्यति । तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन सांख्यज्ञानागमनन्तरे
क्षितसुखचित्तोत्पादयितव्या । तत्रेयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य
क्षितसुखचित्तता । या सर्वसत्त्वानां चाणता सर्वसत्त्वानां पारित्या
गिता तथा चासनता । इयं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य
क्षितसुखचित्तता यथा सर्वसत्त्वानामग्रतां कारयिष्यति । तच्चा-
ऽनुपलम्भयोगेन । पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन सत्त्व-

नन्यायतनसमतिक्रमान्नास्ति किञ्चिदित्याकिञ्चन्यायतनमुपसम्पद्य विहरति । स सर्वश आकिञ्चन्यायतनसमतिक्रमान्नैव मञ्जाना-
मञ्जायतनमुपसम्पद्य विहरति । स सर्वशोनेव मञ्जानामञ्जायतन-
समतिक्रमात् मञ्जावेदयति निरोधमुपसम्पद्य विहरति । एता
नवानुपूर्वविहार समापत्तयः ।

अध्यात्मशून्यता वद्विर्द्वाशून्यता अध्यात्मवद्विर्द्वाशून्यता शून्यता-
शून्यता महाशून्यता परमार्थशून्यता संकृतशून्यता अस्मृतशून्यता
अत्यन्तशून्यता अनवरागशून्यता अनवकारशून्यता प्रतिशून्यता
सर्वधर्मशून्यता खलक्षणशून्यता अनुपलम्भशून्यता अभावशून्यता
स्वभावशून्यता अभावस्वभावशून्यता । दशतथागतवर्णानि चत्वारि-
वैशारद्यानि चतस्रः प्रतिगम्विदोऽष्टादशावेणिकादुरुधर्माः । रसे
उच्यन्ते लोकोत्तराः धर्माः ।

भगवानाह । साश्रवाधर्मा इति सुश्रुते यदतपस्यस्वना-
द्वादशायतनानि । अष्टादशधातवः । चत्वारि ध्यानानि । चत्वार्य-
प्रमाणानि । चतस्र आणव्य समापत्तयः । पञ्चाऽभिज्ञाः । रसे
उच्यन्ते साश्रवाधर्माः । भगवानाह । चत्वारि सृष्ट्युपगतानि ।
चत्वारि सम्यक् गदाणानि । चत्वार अरुहपादाः । पञ्चेन्द्रियाणि ।
पञ्चरसानि । सप्तबोधज्ञानि । आर्याणाऽऽमार्गाः । चत्वार्य-
मत्यानि । चत्वारिध्यानानि । आर्यै विमोक्षाः । मदानुपूर्वविहार-
समापत्तयः । शून्यतानिभिन्नाऽऽभिहितविमोक्षदुर्गाः । दशतथा-
गतवर्णानि । चत्वारि वैशारद्यानि । चतस्रः प्रतिगम्विदः । रसे
उच्यन्ते । महावर्णानि । अष्टादशावेणिकादुरुधर्माः । रसे उच्यन्ते

स्थित्वा इन्द्रियेषु स्थित्वा बलेषु स्थित्वा बोध्यज्ञेषु स्थित्वा आर्या-
 ष्टाङ्गमार्गे स्थित्वा अन्यसत्येषु स्थित्वा ध्यानेषु स्थित्वा अप्रमाणेषु
 स्थित्वा आरूप्यसमापत्तिषु स्थित्वा विमोक्षेषु स्थित्वा अनुपूर्ववि-
 हारसमापत्तिषु स्थित्वा शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोक्षमुखेषु
 स्थित्वा समाधिषु स्थित्वा धारणीमुखेषु स्थित्वा तथागतबलेषु
 स्थित्वा वैशारद्येषु स्थित्वा प्रतिसन्वित्सु स्थित्वा महामैत्र्यां स्थित्वा
 ह्यकरुणायां स्थित्वा अष्टादशावेणिकबुद्धधर्मेषु स्थित्वा महतः
 उत्तराग्नेर्नियतस्थाय्यता कारयितव्या । तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमिताया-
 च्छरता शूरङ्गमसमाधौ स्थित्वा रत्नमुद्रायां समाधौ स्थित्वा सिंह-
 विक्रीडिते समाधौ स्थित्वा सुचन्द्रसमाधौ स्थित्वा चन्द्रध्वजसमाधौ
 स्थित्वा सर्वधर्मोद्गतेसमाधौ स्थित्वा सर्वधर्ममुद्रायां समाधौ स्थित्वा
 विलोकितमूर्ध्नि समाधौ स्थित्वा धर्मधातुनियतेसमाधौ स्थित्वा
 नियतध्वजकेतौ समाधौ स्थित्वा वज्रोपमे समाधौ स्थित्वा सर्वधर्म-
 प्रवेशमुद्रायां समाधौ स्थित्वा समाधिराजसुप्रतिष्ठिते समाधौ
 स्थित्वा बलव्यूहसमाधौ स्थित्वा समुद्गते समाधौ स्थित्वा निरुक्तिनि-
 यतप्रवेशे समाधौ स्थित्वा अधिवचनसं प्रवेशे समाधौ स्थित्वा दिम्बि-
 लोकिते समाधौ स्थित्वा आधारमुद्रायां समाधौ स्थित्वा असम्प्रमोषे
 समाधौ स्थित्वा सर्वधर्मसमवसरणसागरमुद्रायां समाधौ स्थित्वा
 आकाशस्फुरणे समाधौ स्थित्वा वज्रमण्डले समाधौ स्थित्वा ध्वजार-
 केयूरे समाधौ स्थित्वा इन्द्रकेतुसमाधौ स्थित्वा श्रोतोऽनुगते समा-
 स्थित्वा सिंहविक्रीडिते समाधौ स्थित्वा व्यक्तान्ते समाधौ स्थित्वा

विमोचः । स सर्वांशत्याकाशापन्यायनं समतिक्रमादनन्तं विज्ञान-
मिति विज्ञानानन्यायतनमुपसम्पद्य विहरतीत्ययं पञ्चमोविमोचः ।
स सर्वशोविज्ञानानन्यायतनसमभिक्रमा नास्ति किञ्चिदित्याकिञ्च-
न्यायतनमुपसम्पद्य विहरतीत्ययं षष्ठोविमोचः । स सर्वंश आकिञ्च-
न्यायतनसमतिक्रमानैव संज्ञानासंज्ञायतनमुपसम्पद्य विहरतीत्ययं
सप्तमोविमोचः । स सर्वशानैवसंज्ञानासंज्ञायतनसमतिक्रमात्संज्ञावेद-
नायितन्निरोधमुपसम्पद्य विहरतीत्ययमष्टमोविमोचः । इमेऽष्टौ
विमोचाः ।

नवानुपूर्वविहारसमापत्तयः । कतमा नव । स विविकं कामैः
विविकं पापैकैरकुशलधर्मैः । सवितर्कं सविचारं विवेकजं प्रीतिसुखं
प्रथमं ध्यानमुपसम्पद्य विहरति । सवितर्कं स विचाराणां व्युत्पन्ना-
मादध्यात्मसम्प्रमादाद्येत स एकोतीभावादवितर्कसविचारं समाधिजं
प्रीतिसुखं द्वितीयं ध्यानमुपसम्पद्य विहरति । स प्रीतेर्विरागादुपेक्षको-
विहरति । स्मृतिमान् सप्रज्ञानः सुखं च कायेन प्रतिभवेदयति ।
यत्तदाय्या आचरते । उपेक्षकः स्मृतिमान् सुखविहाराद्यतीत्य
ध्यानमुपसम्पद्य विहरति । स मुक्तश्च प्रज्ञाणात् दुःखस्य च
प्रज्ञाणात् पूर्वमेव च सोमनस्य दोर्मेनत्वानामस्तुमाददुःमासुख-
मुपेक्षा स्मृतिपरिरुद्धिद्यनुर्वध्यानमुपसम्पद्य विहरति । स सर्वशो
ब्धनज्ञानां समतिक्रमान् प्रतिपद्य स ज्ञानामस्तुमाभानानलसंज्ञानाम-
भनभिकारादनन्ताकाशमित्या काशानन्यायतनमुपसम्पद्य विहरति ।
स सर्वंश आकाशानन्यायतनसमतिक्रमादनन्तं विज्ञानमिति
विज्ञानानन्यायतनमुपसम्पद्य विहरति । स सर्वंश विज्ञाना-

ः स्थित्वा अनन्तप्रतिभानेसमाधौ स्थित्वा असमसमसमाधौ स्थित्वा
 सर्वधर्मातिक्रमणे समाधौ स्थित्वा परिच्छेदकरे समाधौ स्थित्वा
 विमतिविकरणे समाधौ स्थित्वा निरधिचे समाधौ स्थित्वा एकव्यूहे
 समाधौ स्थित्वा आकाराभिनिर्हारे समाधौ स्थित्वा एकाकार
 समाधौ स्थित्वा आकारानवकारे समाधौ स्थित्वा नैर्व्यधिसर्वभव-
 क्षापगते समाधौ स्थित्वा सङ्केतस्तप्रवेशे समाधौ स्थित्वा गीर्घोषाचर
 समाधौ स्थित्वा ज्वलनोत्कासमाधौ स्थित्वा लक्षणपरिशोधन
 समाधौ स्थित्वा अनभिलक्षिते समाधौ स्थित्वा सर्वाकार वरोपेते
 समाधौ स्थित्वा सर्वसुखदुःखनिरभिनन्दिसमाधौ स्थित्वा अक्ष-
 कण्डेसमाधौ स्थित्वा धारणीमतिसमाधौ स्थित्वा सत्य-
 क्लमिथ्यात्वसंगसनसमाधौ स्थित्वा सर्वरोषनिरोधसंप्रशमनसमाधौ
 स्थित्वा अनुरोधाप्रतिरोधे समाधौ स्थित्वा सारवति समाधौ
 स्थित्वा परिपूर्णचन्द्रविमलप्रभे समाधौ स्थित्वा विद्युत्प्रभे
 समाधौ स्थित्वा महायुहसमाधौ स्थित्वा सर्वाकारप्रभा-
 कारसमाधौ स्थित्वा समाधिसमतासमाधौ स्थित्वा अरजो-
 विरजोनययुक्तौ समाधौ स्थित्वा अरणसर्वसमरसरणे समाधौ
 स्थित्वा अनिलम्बनिकेतनिरते समाधौ स्थित्वा तथतास्थित-
 निश्चिन्ते समाधौ स्थित्वा कायकलिसम्प्रमथनसमाधौ स्थित्वा
 वाककलिविध्वंसनगणकल्पे समाधौ स्थित्वा आकाशासङ्ग-
 विमुक्तिनिरूपलेपसमाधौ स्थित्वा मद्गतः सत्त्वरागेर्नियतस्थाय्यतां
 कारयितव्या ।

तच्चानुपलम्भायोगेन । इह सुभूते धर्मेषु स्थित्वा बोधिसत्त्वो

अनाश्रवाधर्माः । आह । कतमे भगवन् संस्कृताधर्माः । भगवानाह ।
 संस्कृताधर्माः सुभृते उच्यन्ते कामधातु रूपधातुरारूप्यधातुः ।
 येऽपि तदन्ये केचित् संस्कृतधातुपर्यापन्नाधर्माः । यान्यपि चत्वारि
 स्मृत्युपस्थानानि । चत्वारि सम्यक् प्रहाणानि । चत्वार च्छुद्धिपादाः ।
 पञ्चेन्द्रियाणि । पञ्चवलानि । सप्तबोधज्ञानि । आर्याष्टाङ्गमार्गः ।
 चत्वार्यार्यसत्यानि । चत्वारि ध्यानानि । चत्वार्यप्रमाणानि । चतस्र
 आरूप्य समापन्नयः । अष्टौविमोचाः । नवाऽनुपूर्वविहारसमापन्नयः ।
 शून्यतानिमित्ताऽप्रणिहितविमोचमुखानि । पञ्चाऽभिज्ञाः । षट्-
 पारमिताः । सर्वशून्यताः । सर्वसमाधयः । सर्वधारणीमुखानि ।
 दशतथागतवलानि । चत्वारि वैशारद्यानि । चतस्रः प्रतिसम्बिदः ।
 महामैत्री । महाकरुणा । अष्टादशावेष्टिकाबुद्धधर्मा । इमे उच्यन्ते
 संस्कृताधर्माः ।

आह । कतमे भगवन्नसंस्कृताधर्माः । भगवानाह । असंस्कृता-
 धर्मा उच्यन्ते । यस्य नोत्पादोनय्याया न स्थितेरन्यथात्वं रागचयो
 द्वेषचयो मोहचयः । तयता वितयताऽनन्यतयता धर्मता । धर्म-
 धातुः । धर्मस्थितिता । धर्मानियामता । अचिन्त्यधातुर्भूतकोटि-
 रयमुच्यतेऽसंस्कृतोधर्मः । आह । कतमे भगवन् साधारणा-
 धर्माः । भगवानाह । चत्वार्य प्रमाणानि । चतस्र आरूप्यसम-
 पन्नयः । पञ्चाऽभिज्ञाः । इमे उच्यन्ते साधारणाधर्माः पृथग्जनैः ।

आह । कतमे भगवन्नसाधारणाः । भगवानाह । चत्वारिस्म-
 र्त्युपस्थानानि । चत्वारिसम्यक् प्रहाणानि । चत्वार च्छुद्धिपादाः ।
 पञ्चेन्द्रियाणि । पञ्चवलानि । सप्तबोधज्ञानि । आर्याष्टाङ्गमार्गः ।

स्थिता अनन्तप्रतिमानेसमाधौ स्थित्वा असमसमसमाधौ स्थित्वा
 सन्ध्यातिशये समाधौ स्थित्वा परिच्छेदकरे समाधौ स्थित्वा
 विभक्तिविकरणे समाधौ स्थित्वा निरधिष्ठे समाधौ स्थित्वा एकयूहे
 समाधौ स्थित्वा आकाराभिनिर्दिष्टे समाधौ स्थित्वा एकाकार
 समाधौ स्थित्वा आकारानुसारे समाधौ स्थित्वा नैर्व्यधिसर्व्यभव-
 जापगते समाधौ स्थित्वा सङ्केतवृत्तप्रवेशे समाधौ स्थित्वा गीर्घोपाचर
 समाधौ स्थित्वा ज्वलनोत्पत्तिसमाधौ स्थित्वा लक्षणपरिग्रोधन
 समाधौ स्थित्वा अनभिलषिते समाधौ स्थित्वा सर्वाकार वरोपेते
 समाधौ स्थित्वा सर्वसुसदुच्चनिरभिनन्दिममाधौ स्थित्वा अच-
 करणिसमाधौ स्थित्वा धारणोन्मत्तिसमाधौ स्थित्वा सम्य-
 त्समिध्यात्मसमनसमाधौ स्थित्वा सर्वरोपनिरोधसंप्रशमनसमाधौ
 स्थित्वा अनुरोधाप्रतिरोधे समाधौ स्थित्वा सारवति समाधौ
 स्थित्वा परिपूर्णचन्द्रविमलप्रभे समाधौ स्थित्वा विद्युत्प्रभे
 समाधौ स्थित्वा महायुद्धसमाधौ स्थित्वा सर्वाकारप्रभा-
 कारसमाधौ स्थित्वा समाधिसमतासमाधौ स्थित्वा अरजो-
 विरजोनययुक्तौ समाधौ स्थित्वा अरणसर्वसमरसरणे समाधौ
 स्थित्वा अनिलग्निकेतनिरते समाधौ स्थित्वा तथतास्थित-
 निश्चिन्ते समाधौ स्थित्वा कायकलिसन्नमयनसमाधौ स्थित्वा
 वाक्कलिविध्वजनगणकल्पे समाधौ स्थित्वा आकाशासङ्ग-
 विमुक्तिनिरूपलेपसमाधौ स्थित्वा मच्चतः सत्त्वरागेर्नियतस्थायतां
 कारयितव्या ।

तच्चानुपलम्भयोगेन । इह सुभूते धर्मेषु स्थित्वा बोधिसत्त्वो

अनाश्रयाधर्माः । आह । कतमे भगवन् संस्क्रताधर्माः । भगवानाह ।
 संस्क्रताधर्माः सुभृते उच्यन्ते कामधातू रूपाधातुरारूपाधातुः ।
 येऽपि तदन्ये केचित् संस्क्रतधातुपर्यापन्नाधर्माः । यान्यपि चत्वारि
 स्मृत्युपस्थानानि । चत्वारि सम्यक् प्रहाणानि । चत्वार ऋद्धिपादाः ।
 पञ्चेन्द्रियाणि । पञ्चवलानि । सप्तबोधज्ञानि । आर्याष्टाङ्गमार्गः ।
 चत्वार्यार्यसत्यानि । चत्वारि ध्यानानि । चत्वार्यप्रमाणानि । चतस्र
 आरूप्य समापन्नयः । अष्टौविमोक्षाः । नवाऽनुपूर्वविहारसमापन्नयः ।
 शून्यतानिमित्ताऽप्रणिहितविमोचमुखानि । पञ्चाऽभिज्ञाः । षट्-
 पारमिताः । सर्वशून्यताः । सर्वसमाधयः । सर्वधारणीमुखानि ।
 दशतथागतवलानि । चत्वारि वैशारद्यानि । चतस्रः प्रतिसम्बिदः ।
 महामैत्री । महाकरुणा । अष्टादशावेष्टिकाबुद्धधर्मा । इमे उच्यन्ते
 संस्क्रताधर्माः ।

आह । कतमे भगवन्नसंस्क्रताधर्माः । भगवानाह । असंस्क्रता-
 धर्मा उच्यन्ते । यस्य नोत्पादोनव्याया न स्थितेरन्यथात्वं रागद्वयो
 द्वेषद्वयो मोहद्वयः । तथता वितथताऽनन्यतथता धर्मता । धर्म-
 धातुः । धर्मस्थितिता । धर्मनियामता । अचिन्त्यधातुर्भूतकोटि-
 रयमुच्यतेऽसंस्क्रतोधर्मः । आह । कतमे भगवन् साधारणा-
 धर्माः । भगवानाह । चत्वार्य प्रमाणानि । चतस्र आरूप्यसम-
 पन्नयः । पञ्चाऽभिज्ञाः । इमे उच्यन्ते साधारणाधर्मा वृथगजनैः ।

आह । कतमे भगवन्नसाधारणाः । भगवानाह । चत्वारिस्म-
 त्युपस्थानानि । चत्वारिसम्यक् प्रहाणानि । चत्वार ऋद्धिपादाः ।
 पञ्चेन्द्रियाणि । पञ्चवलानि । सप्तबोधज्ञानि । आर्याष्टाङ्गोमार्गः ।

प्रणिहितरिमोचमुद्दृष्टेः प्रहाणाय । ममाधिदृष्टेः प्रहाणाय ।
 धारणोक्तमुद्दृष्टेः प्रहाणाय । तथागतबलदृष्टेः प्रहाणाय । वैगार्य-
 दृष्टेः प्रहाणाय । प्रतिमस्मिददृष्टेः प्रहाणाय । महामेचीदृष्टेः
 प्रहाणाय । महाकरुणदृष्टेः प्रहाणाय । चावेणिकबुद्धधर्मदृष्टेः
 प्रहाणाय । मत्त्वपरिपाकदृष्टेः प्रहाणाय । बुद्धयेवपरिगोधनदृष्टेः
 प्रहाणाय । बोधिदृष्टेः प्रहाणाय । बुद्धदृष्टेः प्रहाणाय । धर्मचक्र-
 प्रवर्त्तनदृष्टेः प्रहाणाय । परिनिर्वाणदृष्टेः प्रहाणाय । मत्त्वभ्योर्धर्म-
 द्दमयत्यनुपलब्धयोगिन । तेनार्थेन बोधिमत्त्वो महामत्त्व इत्युच्यते ।

अथायुष्मान् सुमृतिरायुष्मन्तं शारदतोपुषमेतदवोचत् । केन
 कारणेनायुष्मच्छारदतोपुष बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य रूपदृष्टिर्भवति ।
 वेदनादृष्टिर्भवति । मज्ञादृष्टिर्भवति । संस्कारदृष्टिर्भवति ।
 विज्ञानदृष्टिर्भवति । चक्षुदृष्टिर्भवति । श्रोत्रदृष्टिर्भवति । घ्राण-
 दृष्टिर्भवति । जिह्वादृष्टिर्भवति । कायदृष्टिर्भवति । मनोदृष्टि-
 र्भवति । रूपदृष्टिर्भवति । शब्ददृष्टिर्भवति । गन्धदृष्टिर्भवति ।
 रसदृष्टिर्भवति । स्पर्शदृष्टिर्भवति । धर्मदृष्टिर्भवति । चक्षुर्विज्ञान-
 दृष्टिर्भवति । श्रोत्रविज्ञानदृष्टिर्भवति । घ्राणविज्ञानदृष्टिर्भवति ।
 जिह्वाविज्ञानदृष्टिर्भवति । कायविज्ञानदृष्टिर्भवति । मनोविज्ञान-
 दृष्टिर्भवति । चक्षुःसंस्पर्शदृष्टिर्भवति । श्रोत्रसंस्पर्शदृष्टिर्भवति ।
 घ्राणसंस्पर्शदृष्टिर्भवति । जिह्वासंस्पर्शदृष्टिर्भवति । कायसंस्पर्शदृष्टि-
 र्भवति । मनःसंस्पर्शदृष्टिर्भवति । चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनादृष्टिर्भवति ।
 श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदनादृष्टिर्भवति । घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदनादृष्टि-
 र्भवति । जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदनादृष्टिर्भवति । कायसंस्पर्शप्रत्यय-

सत्त्वानां कृते सर्वसत्त्वस्यापि नास्मया भवितव्यं । मन्वेमत्तत्त्वमग्निषे-
मया ममचित्तमुत्पादयितव्यं । मन्वेमत्ता मया परिनिर्वाणोत्तेः परि-
निर्वाणयितव्या* । सर्वसत्त्वानपि परिनिर्वाणोत्तमपि मुक्तः परि-
निर्वाणितो भात्यनुत्पादो निर्तोन्तो मया सर्वसत्त्वानामातोद्व्यः ।
अशक्तीर्णं मया सर्वकारजता चित्तेन यद्व्यपारमितासुवर्गितव्यं ।
सर्वत्राऽनुगतायाधर्मप्रतिबोधनिष्पत्त्या मया श्रितव्यं । एकनि-
यतनिर्वाणोमयाधर्माणां प्रतिबोद्व्यः । यावदपरिमितनिर्वा-
णप्रतिबोधाय मया धर्माणां श्रितव्यं । अथ मुभूते बोधिसत्त्वस्य
महामत्त्वस्य वज्रोपमश्रितोत्पादः । यत्र स्थित्वा बोधिसत्त्वो महा-
मत्त्वो महतः सत्त्वरागेर्नियतस्याग्रतां कारयिष्यति । तत्राऽनुपलभ-
योगेन । पुनरपरं मुभूते बोधिसत्त्वो महामत्त्वः एकचित्तमुत्पाद-
यति । यावन्तः सत्त्वानैरयिका वा तैर्व्यग्योनिका वा यामनो-
किका वा दुःखवेदनां वेदयन्ति । तेषामयायाहं ता दुःखावेदना
वेदयेय । तत्र बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेनात्तर्यवं* चित्तमुत्पादयितव्यं ।
एकैकस्याहं सत्त्वस्य कृते कल्पकोटीनियुतशतमहस्त्राणि तन्नैवयिक-
दुःखमनुभवेय । यावन्नसत्त्वोऽनुपरिशेषनिर्वाणधातौ परिनिर्वा-
णितो भवेत् । एवमेवोपायेन सर्वसत्त्वानां कृते तन्निरयिकं दुःख-
मनुभवेयं । यावन्न सर्वसत्त्वा अनुपविशेषे निर्वाणधातौ परिनिर्वा-
णयिताभवेयुः । पश्चादहमात्मनः कृते कुशलमूलान्यवरोय कल्प-
कोटीनियुतशतसहस्रैरनेकान् बोधिसत्त्वारान् सम्भृत्याऽनुत्तरां

* आत्तार्जवमिति पाठोयुक्तः प्रतिभाति ।

ध्यानदृष्टिर्भवति । अप्रमाणदृष्टिर्भवति । आरूपसमापत्तिदृष्टि-
र्भवति । विमोचदृष्टिर्भवति । अनुपूर्वविहारसमापत्तिदृष्टिर्भवति ।
शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखदृष्टिर्भवति । अभिज्ञादृष्टि-
र्भवति । समाधिदृष्टिर्भवति । धारणीमुखदृष्टिर्भवति । तथागत-
बलदृष्टिर्भवति । वैशारद्यदृष्टिर्भवति । प्रतिसवितृदृष्टिर्भवति ।
महामैत्रादृष्टिर्भवति । महाकरुणादृष्टिर्भवति । आवेणिकबुद्धध-
र्मदृष्टिर्भवति । बुद्धचेत्रशोधनदृष्टिर्भवति । बोधिदृष्टिर्भवति ।
बुद्धदृष्टिर्भवति । धर्मदृष्टिर्भवति । धर्मचक्रप्रवर्त्तनदृष्टिर्भवति ।
परिनिर्वाणदृष्टिर्भवति ।

आह । इहायुगान् समृते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापार-
मितायाश्चरन्नुपाय कौशलेन रूपमुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलम्भ-
योगेन । वेदनामुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलम्भयोगेन । संज्ञामुप-
लभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलम्भयोगेन । सत्कारानुपलभ्यदृष्टिमुत्पादय-
त्युपलम्भयोगेन । विज्ञानमुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलम्भयोगेन ।
चक्षुरुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलम्भयोगेन । श्रोत्रमुपलभ्यदृष्टिमु-
त्पादयत्युपलम्भयोगेन । घ्राणमुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलम्भयोगेन ।
जिह्वामुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलम्भयोगेन । कायमुपलभ्यदृष्टि-
मुत्पादयत्युपलम्भयोगेन । मन उपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलम्भयो-
गेन । रूपमुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलम्भयोगेन । शब्दमुपलभ्यदृ-
ष्टिमुत्पादयत्युपलम्भयोगेन । गन्धमुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलम्भ-
योगेन । रसमुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलम्भयोगेन । स्पर्शमुपलभ्य-
दृष्टिमुत्पादयत्युपलम्भयोगेन । धर्मानुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलम्भ-

मितधर्मकामेन भवितव्यं । धर्मरतेन धर्मरामेण धर्मरामतायो-
 गानुयुक्तेन भवितव्यं । तत्र कतमो धर्मो यः सर्वधर्माणामसकम्भदः ।
 अयमुच्यते धर्मः । तत्र कतमाधर्मकामता या धर्मैर्चाऽभिलाषः ।
 इयमुच्यते धर्मकामता । तत्र कतमाधर्मरतिः । यात्र धर्मरति-
 रभिरतिरियमुच्यते धर्मरतिः । तत्र कतमाधर्मरामता । यद्धर्म-
 गुणानुग्रहादर्शनमियमुच्यते धर्मरामता । तत्र कतमाधर्मरामता-
 योगमनुयुक्ता । यस्यैव धर्मस्य भावनतावडलीकरणता इयमुच्यते
 धर्मरामतायोगमनुयुक्ता । एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वेन महा-
 सत्त्वेन प्रज्ञापारमितायाञ्चरता महतः सत्त्वराग्रेरग्र्यता कारयि-
 तव्या । तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमिताया-
 ञ्चरताऽध्यात्मशून्यतायां स्थित्वा वहिर्द्वाशून्यतायां स्थित्वा अध्या-
 त्मवहिर्द्वाशून्यतायां स्थित्वा शून्यताशून्यतायां स्थित्वा महाशून्य-
 तायां स्थित्वा परमार्थशून्यतायां स्थित्वा संसृतशून्यतायां स्थित्वा
 असंसृतशून्यतायां स्थित्वा अत्यन्तशून्यतायां स्थित्वा अनवरागशून्य-
 तायां स्थित्वा अनवकारशून्यतायां स्थित्वा प्रकृतिशून्यतायां स्थित्वा
 सर्वधर्मशून्यतायां स्थित्वा स्वलक्षणशून्यतायां स्थित्वा अनुपलम्भ-
 शून्यतायां स्थित्वा अभावशून्यतायां स्थित्वा स्वभावशून्यतायां स्थित्वा
 अभावस्वभावशून्यतायां स्थित्वा महतः सत्त्वराग्रेर्नियतस्याग्र्यतां
 कारयितव्या ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापारमिताया-
 ञ्चरता सत्युपस्थानेषु स्थित्वा सम्यक् प्रज्ञाणेषु स्थित्वा षड्विपादेषु

दानपारमितामुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभयोगेन । शीलपा-
रमितामुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभयोगेन । चान्तिपारमितामुप-
लभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभयोगेन । वीर्यपारमितामुपलभ्यदृष्टिमु-
त्पादयत्युपलभयोगेन । ध्यानपारमितामुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युप-
लभयोगेन । प्रज्ञापारमितामुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभयोगेन ।

अधात्मशून्यतामुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभयोगेन । बहिर्द्वा-
शून्यतामुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभयोगेन । अधात्मबहिर्द्वाशून्य-
तामुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभयोगेन । शून्यताशून्यतामुपलभ्यदृ-
ष्टिमुत्पादयत्युपलभयोगेन । महाशून्यतामुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्यु-
पलभयोगेन । परमार्थशून्यतामुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभयोगेन ।
नक्षतशून्यतामुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभयोगेन । असंस्तशून्यता-
मुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभयोगेन । अत्यन्तशून्यतामुपलभ्यदृष्टि-
मुत्पादयत्युपलभयोगेन । अनवरागशून्यतामुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्यु-
पलभयोगेन । अनवकारशून्यतामुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभयो-
गेन । प्रकृतिशून्यतामुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभयोगेन । सर्वध-
र्मशून्यतामुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभयोगेन । स्वलक्षणशून्यतामुप-
लभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभयोगेन । अनुपलभशून्यतामुपलभ्यदृष्टिमु-
त्पादयत्युपलभयोगेन । अभावशून्यतामुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपल-
भयोगेन । स्वभावशून्यतामुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभयोगेन ।
अभावस्वभावशून्यतामुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभयोगेन ।

सृष्ट्युपस्थानान्युपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभयोगेन । सम्यक्प्रहा-
णान्युपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभयोगेन । ऋद्धिपादानुपलभ्यदृष्टि-

रत्नाग्रये समाधौ स्थिता भोज्याग्रये समाधौ स्थिता भोज्याग्रये समाधौ
 स्थिता अनित्यतत्पिते समाधौ स्थिता निपत समाधौ स्थिता
 जगद्गोमे समाधौ स्थिता अनन्ताभ समाधौ स्थिता समाधौ समाधौ
 स्थिता समन्ताभासे समाधौ स्थिता गृहाभासे समाधौ स्थिता
 निमज्जप्रभे समाधौ स्थिता रतिकरे समाधौ स्थिता विगृह्यते
 समाधौ स्थिता अवये समाधौ स्थिता यजये समाधौ स्थिता तं
 रत्या समाधौ स्थिता जयाग्रगतसमाधौ स्थिता प्रसिद्धे समाधौ
 स्थिता निवर्णे समाधौ स्थिता सूर्यप्रदीपे समाधौ स्थिता चन्द्रवि-
 मले समाधौ स्थिता प्रजाप्रदीपे समाधौ स्थिता गृहाप्रतिभासे
 समाधौ स्थिता आनोक्त हरे समाधौ स्थिता ताराकारे समाधौ
 स्थिता ज्ञानकेतुसमाधौ स्थिता नञ्चोपसे समाधौ स्थिता चित्त-
 स्थितिसमाधौ स्थिता समन्तालोके समाधौ स्थिता सुप्रतिष्ठिते
 समाधौ स्थिता रत्नकोटिसमाधौ स्थिता वरधर्ममुद्रायां समाधौ
 स्थिता सर्वधर्ममभायां समाधौ स्थिता रतिचङ्गे समाधौ स्थिता
 धर्मोद्गते समाधौ स्थिता विकिरणे समाधौ स्थिता सर्वधर्मपदप्रभेदे
 समाधौ स्थिता समाचरावकारे समाधौ स्थिता अचरापगते समाधौ
 स्थिता आवरणच्छेदने समाधौ स्थिता अविकारे समाधौ स्थिता
 अपकारे समाधौ स्थिता नामनियतप्रवेशे समाधौ स्थिता अनित्य-
 तचारिणि समाधौ स्थिता तिमिरापगते समाधौ स्थिता चारित्र्य-
 वतिसमाधौ स्थिता अवले समाधौ स्थिता विषयतीर्णे समाधौ
 स्थिता सर्वगुणसञ्चयगते समाधौ स्थिता स्थितनिश्चितसमाधौ
 स्थिता शुभपुष्पितशुद्धिसमाधौ स्थिता बोध्यङ्गवत्यां समाधौ

अनेन कारणेनायुष्मन् सुभूते बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य रूप-
दृष्टिर्भवति । वेदनादृष्टिर्भवति । भुञ्जादृष्टिर्भवति । मस्कारदृष्टि-
भवति । विज्ञानदृष्टिर्भवति । अनेन कारणेन चक्षुर्दृष्टिर्भवति । ओच-
दृष्टिर्भवति । घ्राणदृष्टिर्भवति । जिह्वादृष्टिर्भवति । कायदृष्टि-
र्भवति । मनोदृष्टिर्भवति । अनेन कारणेन सुक्षुब्धदृष्टिर्भवति । शब्द-
दृष्टिर्भवति । गन्धदृष्टिर्भवति । रसदृष्टिर्भवति । स्पर्शदृष्टिर्भवति ।
धर्मदृष्टिर्भवति । अनेन कारणेन चक्षुर्विज्ञानदृष्टिर्भवति । ओच-
विज्ञानदृष्टिर्भवति । घ्राणविज्ञानदृष्टिर्भवति । जिह्वाविज्ञानदृष्टि-
र्भवति । कायविज्ञानदृष्टिर्भवति । मनोविज्ञानदृष्टिर्भवति । अनेन
कारणेन चक्षुर्मस्पर्शदृष्टिर्भवति । ओचमस्पर्शदृष्टिर्घ्राणमस्पर्शदृष्टि-
र्जिह्वामस्पर्शदृष्टिः कायमस्पर्शदृष्टिर्मनमस्पर्शदृष्टिर्भवति । अनेन-
कारणेन चक्षुःस्पर्शप्रत्ययवेदनादृष्टिर्भवति । ओचमस्पर्शप्रत्ययवेदना-
दृष्टिर्घ्राणस्पर्शप्रत्ययवेदनादृष्टिर्जिह्वामस्पर्शप्रत्ययवेदनादृष्टिः काय-
मस्पर्शप्रत्ययवेदनादृष्टिर्मनमस्पर्शप्रत्ययवेदनादृष्टिर्भवति ।

अनेन कारणेन पृथिवीधातुदृष्टिर्भवति । अथातुदृष्टिस्तेजोधातु-
दृष्टिर्वायुधातुदृष्टिराकाशधातुदृष्टिर्बिज्ञानधातुदृष्टिर्भवति । अनेन
कारणेनाऽविद्यादृष्टिर्भवति । मस्कारदृष्टिर्बिज्ञानदृष्टिर्नामरूपदृष्टिः
पञ्चायतनदृष्टिः स्पर्शदृष्टिर्वेदनादृष्टिस्तृष्णादृष्टिरुपादानदृष्टिर्भव-
दृष्टिर्जातिदृष्टिर्जरामरणदृष्टिर्भवति । अनेन कारणेन दानपार-
मितादृष्टिर्भवति । शीलपारमितादृष्टिः चान्तिपारमितादृष्टिर्वीर्य-
पारमितादृष्टिर्ध्यानपारमितादृष्टिः प्रज्ञापारमितादृष्टिर्भवति ।

अनेन कारणेनाध्यात्मशून्यतादृष्टिर्भवति । वहिर्द्धांशून्यतादृष्टि-

रणंजहे समाधौ स्थित्वा वैरोचने समाधौ स्थित्वा अनिषेपसमाधौ
 स्थित्वा अनिकेतस्थिते समाधौ स्थित्वा निश्चेते समाधौ स्थित्वा विम-
 लप्रदीपे समाधौ स्थित्वा अनन्तप्रभे समाधौ स्थित्वा प्रभाकरे समाधौ
 स्थित्वा समन्तावभासे समाधौ स्थित्वा शुद्धावभासे समाधौ स्थित्वा
 विमलप्रभे समाधौ स्थित्वा रतिकरं समाधौ स्थित्वा विद्युत्प्रदीपे
 समाधौ स्थित्वा अचये समाधौ स्थित्वा अजये समाधौ स्थित्वा तेजो-
 रत्यां समाधौ स्थित्वा क्षयाद्यगतसमाधौ स्थित्वा अनिन्द्यसमाधौ
 स्थित्वा विवर्णे समाधौ स्थित्वा सूर्यप्रदीपे समाधौ स्थित्वा चन्द्रवि-
 मले समाधौ स्थित्वा प्रज्ञाप्रदीपे समाधौ स्थित्वा शुद्धाप्रतिभासे
 समाधौ स्थित्वा आलोककरे समाधौ स्थित्वा काराकारे समाधौ
 स्थित्वा ज्ञानकेतुसमाधौ स्थित्वा वज्रोपमे समाधौ स्थित्वा चित्त-
 स्थितिसमाधौ स्थित्वा समन्तालोके समाधौ स्थित्वा सुप्रतिष्ठिते
 समाधौ स्थित्वा रत्नकोटिसमाधौ स्थित्वा वरधर्ममुद्रायां समाधौ
 स्थित्वा सर्वधर्ममभायां समाधौ स्थित्वा रतिञ्जहेसमाधौ स्थित्वा
 धर्मोद्भूते समाधौ स्थित्वा विकिरणे समाधौ स्थित्वा सर्वधर्मपदप्रभेदे
 समाधौ स्थित्वा समाचरावकारे समाधौ स्थित्वा अचरापगते समाधौ
 स्थित्वा आवरणच्छेदने समाधौ स्थित्वा अविकारे समाधौ स्थित्वा
 अप्रकारे समाधौ स्थित्वा नामनियतप्रवेगे समाधौ स्थित्वा अनिरो-
 तचारिणि समाधौ स्थित्वा तिमिरापगते समाधौ स्थित्वा चारित्र्य-
 वतिसमाधौ स्थित्वा अवले समाधौ स्थित्वा विषयतीर्णे समाधौ
 स्थित्वा सर्वगुणमञ्जुयगते समाधौ स्थित्वा स्थितनिश्चितसमाधौ
 स्थित्वा शुभपुष्पितशुद्धिसमाधौ स्थित्वा बोध्यज्ञवत्या समाधौ

पञ्च त्रैधातुके तत्रापि चित्तेऽसक्तः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । तस्मा-
द्वोधिमत्त्वो महामत्त्व इति सत्यां गच्छति ।

अथायुष्माञ्छारद्वतीपुत्र आयुष्मन्तु सुभूतिमेतदवोचत् । कत-
मस्तदायुष्मन् सुभूते वोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्यासमचित्तमसाधारण-
चित्तं सर्वथावकप्रत्येकबुद्धैः । सुभूतिराह । दशायुष्माञ्छारद्वतीपुत्र
वोधिमत्त्वो महामत्त्वः प्रथमं चित्तोत्पादमुपादाय । न कस्यचि-
द्वृत्त्यस्योत्पादं न निरोधं समनुपश्यति । न हानिं न वृद्धिं न गतिं
नागतिं न संक्षेपं न व्यवदानं । यत्र चायुष्मन् शारद्वतीपुत्र नोत्पादो
न निरोधो न हानिर्न वृद्धिर्न गतिर्नागतिर्न संक्षेपो न व्यवदानं तत्र न
आवकचित्तं न प्रत्येकचित्तं न प्रत्येकबुद्धचित्तं न वोधिचित्तं न
सम्यक्समुद्भूतचित्तमिदमायुष्माञ्छारद्वतीपुत्र वोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्या-
समचित्तमसाधारणचित्तं सर्वथावकप्रत्येकबुद्धैः । आह । यदायुष्मन्
सुभूते एव वदसि । यदपि तत्सर्वज्ञताचित्तमनाश्रयमव्यापन्नं
तत्रापि चित्तेन सक्तं इति । न ह्यायुष्मन् सुभूते रूपमप्यसक्तं वेद-
नापि सञ्ज्ञापि संस्कारा अपि विज्ञानमप्यसक्तं चक्षुरप्यसक्तं श्रोत्र-
मप्यसक्तं घ्राणमप्यसक्तं जिह्वाप्यसक्ता कायोप्यसक्तः मनोप्यसक्तः ।
रूपमप्यसक्तं शब्दोप्यसक्तो गन्धोऽप्यसक्तो रसोऽप्यसक्तः स्पर्शोप्यसक्तः
धर्मोऽप्यसक्ताः । चक्षुर्विज्ञानमप्यसक्तं श्रोत्रविज्ञानमप्यसक्तं घ्राण-
विज्ञानमप्यसक्तं जिह्वाविज्ञानमप्यसक्तं कायविज्ञानमप्यसक्तं मनो-
विज्ञानमप्यसक्तं । चक्षुःसंस्पर्शोऽप्यसक्तः श्रोत्रसंस्पर्शोऽप्यसक्तः घ्राणसंस्पर्शो-
ऽप्यसक्तः जिह्वासंस्पर्शोऽप्यसक्तः । कायसंस्पर्शोऽप्यसक्तः मनःसंस्पर्शोऽप्य-
सक्तः । चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽप्यसक्ता श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽप्य-

महासत्त्वः पञ्चापारमितायाश्चरन् महासत्त्वमोक्षमवाप्नुयति । तेन मोक्षमवाप्नुयति ।

अथायुगाज्जगत्तृतीयोभयान्तमेव मोक्षयति । नमोऽस्य नमोऽस्य प्रतिभाति । येनार्गेन मोक्षमवाप्नुयति । नमोऽस्य । प्रतिभाति । ते गारुडोपु । येनार्गेन मोक्षमवाप्नुयति । गारुडोपु । आद । आत्मादृष्टेर्भगान् प्रहाणाय प्रवेष्टो-
धने दिशयति । मलदृष्टेः प्रहाणाय । मोक्षदृष्टेः प्रहाणाय । पौन-
दृष्टेः प्रहाणाय । पुनःपुनःदृष्टेः प्रहाणाय । पुनःपुनःदृष्टेः प्रहाणाय ।
मनुजदृष्टेः प्रहाणाय । मानवदृष्टेः प्रहाणाय । तारुदृष्टेः प्रहा-
णाय । कारापकदृष्टेः प्रहाणाय । उत्पापकदृष्टेः प्रहाणाय ।
समुत्पापकदृष्टेः प्रहाणाय । वेदकदृष्टेः प्रहाणाय । वेदयितुकदृष्टेः
प्रहाणाय । ज्ञानकदृष्टेः प्रहाणाय । पद्मकदृष्टेः प्रहाणाय ।
उच्छेदकदृष्टेः प्रहाणाय । ग्रास्तकदृष्टेः प्रहाणाय । अस्तिदृष्टेः प्रहा-
णाय । नास्तिदृष्टेः प्रहाणाय । स्तब्धदृष्टेः प्रहाणाय । धातुदृष्टेः
प्रहाणाय । आयतनदृष्टेः प्रहाणाय । प्रतीत्यसमुत्पादनदृष्टेः प्रहाणाय ।
सत्यदृष्टेः प्रहाणाय । पारमितादृष्टेः प्रहाणाय । शून्यतादृष्टेः प्रहा-
णाय । स्मृत्युपस्थानदृष्टेः प्रहाणाय । सम्यक्प्रहाणदृष्टेः प्रहाणाय ।
ब्रह्मिपाददृष्टेः प्रहाणाय । इन्द्रियदृष्टेः प्रहाणाय । बलदृष्टेः प्रहा-
णाय । बोध्यज्ञदृष्टेः प्रहाणाय । आर्याष्टाङ्गमार्गदृष्टेः प्रहाणाय ।
आर्यसत्यदृष्टेः प्रहाणाय । ध्यानदृष्टेः प्रहाणाय । अप्रमाणदृष्टेः
प्रहाणाय । आरूप्यसमापत्तिदृष्टेः प्रहाणाय । विमोचदृष्टेः प्रहा-
णाय । अनुपूर्वविहारसमापत्तिदृष्टेः प्रहाणाय । शून्यतानिमित्ता-

धानान्यप्यसक्तानि । अप्रमाणान्यप्यसक्तानि । आरूप्यसमापत्तयो-
ऽप्यसक्ताः । विमोक्षाप्यसक्ताः । अनुपूर्वविहारसमापत्तयोऽप्यसक्ताः ।
शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखान्यप्यसक्तानि । अभिज्ञाप्य-
सक्ताः । समाधयोऽप्यसक्ता । धारणीमुखान्यप्यसक्तानि । तथागत-
वलान्यप्यसक्तानि । वैशारद्यान्यप्यसक्तानि । प्रतिसम्बिदोऽप्यसक्ताः ।
महामैत्र्यप्यसक्ता । महाकरुणायप्यसक्ता । आवेणिकबुद्धधर्माप्यसक्ताः ।
सर्वज्ञताप्यसक्ता । मार्गाकारज्ञताप्यसक्ता । सर्वाकारज्ञताप्यसक्ता ।

सुभूतिराह । एवमेतदायुष्मज्ज्वारदतीपुत्ररूपमप्यसक्त । वेदना-
ऽप्यसक्ता । सज्ञाप्यसक्ता । सस्काराप्यसक्ताः । विज्ञानमप्यसक्तं । चक्षु-
रप्यसक्तं । श्रोत्रमप्यसक्तं । घ्राणमप्यसक्तं । जिह्वाप्यसक्तं । कायोऽप्य-
सक्तः । मनोप्यसक्तं । रूपमप्यसक्तं । शब्दोऽप्यसक्तः । गन्धोऽप्यसक्तः ।
रसोऽप्यसक्तः । स्पर्शोप्यसक्तः । धर्माप्यसक्ताः । चक्षुर्विज्ञानमप्य-
सक्तं । श्रोत्रविज्ञानमप्यसक्तं । घ्राणविज्ञानमप्यसक्तं । जिह्वाविज्ञान-
मप्यसक्तं । कायविज्ञानमप्यसक्तं । मनोविज्ञानमप्यसक्तं । चक्षुः-
संस्पर्शोऽप्यसक्तः । श्रोत्रसंस्पर्शोऽप्यसक्तः । घ्राणसंस्पर्शोऽप्यसक्तः । जिह्वा-
संस्पर्शोऽप्यसक्तः । कायसंस्पर्शोऽप्यसक्तः । मनःसंस्पर्शोऽप्यसक्तः । चक्षुः-
संस्पर्शप्रत्ययवेदनाप्यसक्ता । श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाप्यसक्ता । घ्राण-
संस्पर्शप्रत्ययवेदनाप्यसक्ता । जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदनाप्यसक्ता । काय-
संस्पर्शप्रत्ययवेदनाप्यसक्ता । मनःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाप्यसक्ता ।

पृथिवीधातुरप्यसक्तः । अग्निधातुरप्यसक्तः । तेजोधातुरप्यसक्तः ।
वायुधातुरप्यसक्तः । आकाशधातुरप्यसक्तः । विज्ञानधातुरप्यसक्तः ।
अविद्याऽप्यसक्ता । सस्काराऽप्यसक्ताः । विज्ञानमप्यसक्तं । नामरूप-

प्रज्ञाप्यमताः । सर्वज्ञताप्यमता । साक्षात्कारज्ञताप्यमता । सर्वज्ञ-
कारज्ञताप्यमता ।

आद्य । यद्यप्यायुष्मान् सुभृतिरेवमाद्य । तदपि सर्वज्ञताचित्त-
मनाश्रयमर्थ्यापन्नमिति । तत्र आयुष्मान् सुभृते बालपुत्रगृह्णाना-
नापि चित्तमनाश्रयमर्थ्यापन्नं प्रकृतिशून्यतामुपादाय । आदक-
प्रत्येकबुद्धानामपि बुद्धानामपि भगवतामपि चित्तमनाश्रयमर्थ्या-
पन्नं प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सुभृतिराद्य । आयुष्मान् नारदती-
पुत्र बालपुत्रगृह्णानानामपि चित्तमनाश्रयमर्थ्यापन्नं प्रकृतिशून्यतामुपा-
दाय । आदकानामपि चित्तमनाश्रयमर्थ्यापन्नं प्रकृतिशून्यतामुपा-
दाय । प्रत्येकबुद्धानामपि चित्तमनाश्रयमर्थ्यापन्नं प्रकृतिशून्यता-
मुपादाय । बुद्धानामपि भगवता चित्तमनाश्रयमर्थ्यापन्नं प्रकृति-
शून्यतामुपादाय । नत्वायुष्मान् सुभृते रूपमथनाश्रयाऽमर्थ्यापन्नं
प्रकृतिशून्यतामुपादाय । वेदनाऽथनाश्रयाऽमर्थ्यापन्ना प्रकृतिशून्यता-
मुपादाय । सञ्ज्ञाप्यनाश्रयाऽमर्थ्यापन्ना प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।
रुक्कारा अथनाश्रया अमर्थ्यापन्नाः प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।
विज्ञानमथनाश्रयमर्थ्यापन्नं प्रकृतिशून्यतामुपादाय । चक्षुरथना-
श्रयमर्थ्यापन्नं प्रकृतिशून्यतामुपादाय । श्रोत्रमथनाश्रयमर्थ्यापन्नं
प्रकृतिशून्यतामुपादाय । घ्राणमथनाश्रयमर्थ्यापन्नं प्रकृतिशून्यता-
मुपादाय । जिह्वाऽथनाश्रयाऽमर्थ्यापन्ना प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।
कायोऽथनाश्रयोऽमर्थ्यापन्नं प्रकृतिशून्यतामुपादाय । मनोऽथना-
श्रयमर्थ्यापन्नं प्रकृतिशून्यतामुपादाय । रूपमथनाश्रयमर्थ्यापन्नं
प्रकृतिशून्यतामुपादाय । शब्दोऽथनाश्रयोऽमर्थ्यापन्नः प्रकृतिशून्यता-

योगेन । चतुर्विज्ञानमुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभ्ययोगेन । ओष-
 निज्ञानमुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभ्ययोगेन । प्राणिज्ञानमुपलभ्य-
 दृष्टिमुत्पादयत्युपलभ्ययोगेन । जिह्वाविज्ञानमुपलभ्यदृष्टिमुत्पादय-
 त्युपलभ्ययोगेन । तालविज्ञानमुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभ्ययोगेन ।
 मनोविज्ञानमुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभ्ययोगेन । चतुर्मस्यर्गमुप-
 लभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभ्ययोगेन । ओषमस्यर्गमुपलभ्यदृष्टिमुत्पाद-
 यत्युपलभ्ययोगेन । प्राणमस्यर्गमुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभ्ययोगेन ।
 जिह्वामस्यर्गमुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभ्ययोगेन । कालमस्यर्गमुप-
 लभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभ्ययोगेन । मनःमस्यर्गमुपलभ्यदृष्टिमुत्पाद-
 यत्युपलभ्ययोगेन । पृथिवीधातुमुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभ्ययोगेन ।
 अन्धातुमुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभ्ययोगेन । तेजोधातुमुपलभ्य-
 दृष्टिमुत्पादयत्युपलभ्ययोगेन । वायुधातुमुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युप-
 लभ्ययोगेन । आकाशधातुमुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभ्ययोगेन ।
 विज्ञानधातुमुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभ्ययोगेन । अविद्यामुपलभ्य-
 दृष्टिमुत्पादयत्युपलभ्ययोगेन । सत्कारानुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युप-
 लभ्ययोगेन । विज्ञानमुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभ्ययोगेन । नामरूप-
 मुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभ्ययोगेन । षडायतनमुपलभ्यदृष्टिमुत्पा-
 दयत्युपलभ्ययोगेन । स्पर्शमुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभ्ययोगेन । वेद-
 नासुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभ्ययोगेन । दृष्ट्यासुपलभ्यदृष्टिमुत्पा-
 दयत्युपलभ्ययोगेन । उपादानमुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभ्ययोगेन ।
 भवमुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभ्ययोगेन । जातिमुपलभ्यदृष्टिमुत्पा-
 दयत्युपलभ्ययोगेन । जरामरणमुपलभ्यदृष्टिमुत्पादयत्युपलभ्ययोगेन ।

अध्यातुरप्यनाश्रवोऽपर्यापन्नः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । तेजोधातुरप्यनाश्रवोऽपर्यापन्नः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । वायुधातुरप्यनाश्रवोऽपर्यापन्नः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । आकाशधातुरप्यनाश्रवोऽपर्यापन्नः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । विज्ञानधातुरप्यनाश्रवोऽपर्यापन्नः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । अविद्याऽप्यनाश्रवाऽपर्यापन्ना प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सस्कारा अप्यनाश्रवाः अपर्यापन्ना प्रकृतिशून्यतामुपादाय । विज्ञानमप्यनाश्रवमपर्यापन्नं प्रकृतिशून्यतामुपादाय । नामरूपमप्यनाश्रवमपर्यापन्नं प्रकृतिशून्यतामुपादाय । षडायतनमप्यनाश्रवमपर्यापन्नं प्रकृतिशून्यतामुपादाय । स्वर्गोऽप्यनाश्रवोऽपर्यापन्नः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । वेदनाप्यनाश्रवाऽपर्यापन्ना प्रकृतिशून्यतामुपादाय । तृष्णाप्यनाश्रवाऽपर्यापन्ना प्रकृतिशून्यतामुपादाय । उपादानमप्यनाश्रवमपर्यापन्नं प्रकृतिशून्यतामुपादाय । भावाऽप्यनाश्रवोऽपर्यापन्नः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । जातिरप्यनाश्रवाऽपर्यापन्ना प्रकृतिशून्यतामुपादाय । जरा-मरणमप्यनाश्रवमपर्यापन्नं प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।

दानपारमितायनाश्रवाऽपय्यापन्ना प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।
 ग्रीकपारमितायनाश्रवाऽपय्यापन्ना प्रकृतिशून्यतामुपादाय । चान्ति-
 पारमितायनाश्रवाऽपय्यापन्ना प्रकृतिशून्यतामुपादाय । वीर्यपार-
 मितायनाश्रवाऽपय्यापन्ना प्रकृतिशून्यतामुपादाय । ध्यानपार-
 मितायनाश्रवाऽपय्यापन्ना प्रकृतिशून्यतामुपादाय । प्रज्ञापारमिता-
 यनाश्रवाऽपय्यापन्ना प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।

अध्यात्मशून्यतायनाशवाऽपर्यापना प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।

मुत्पादयत्युपपन्नयोगेन । इन्द्रियानुपपन्नदृष्टिमुत्पादयत्युपपन्न-
 योगेन । वचनानुपपन्नदृष्टिमुत्पादयत्युपपन्नयोगेन । बोधद्वन्द्व-
 पपन्नदृष्टिमुत्पादयत्युपपन्नयोगेन । आख्यांष्टाद्वन्मागंमुपपन्नदृष्टि-
 मुत्पादयत्युपपन्नयोगेन । आर्यसत्यान्पपन्नदृष्टिमुत्पादयत्युप-
 पन्नयोगेन । ध्यानानुपपन्नदृष्टिमुत्पादयत्युपपन्नयोगेन । अग्ना-
 पानुपपन्नदृष्टिमुत्पादयत्युपपन्नयोगेन । आह्वयनमापत्तौरुपपन्न-
 दृष्टिमुत्पादयत्युपपन्नयोगेन । विमोचनमुपपन्नदृष्टिमुत्पादयत्युप-
 पन्नयोगेन । अनुद्वैविहारनमापत्तौरुपपन्नदृष्टिमुत्पादयति अनु-
 पपन्नयोगेन । गृह्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुत्पन्नानुपपन्नदृष्टि-
 मुत्पादयत्युपपन्नयोगेन । अमिज्ञा उपपन्नदृष्टिमुत्पादयत्युप-
 पन्नयोगेन । नमावौमुपपन्नदृष्टिमुत्पादयत्युपपन्नयोगेन । धारणौ-
 मुखानुपपन्नदृष्टिमुत्पादयत्युपपन्नयोगेन । तदागतवचनानुपपन्न-
 दृष्टिमुत्पादयत्युपपन्नयोगेन । वैयाख्यानमुपपन्नदृष्टिमुत्पादयत्युप-
 पन्नयोगेन । प्रतिमन्दिद उपपन्नदृष्टिमुत्पादयत्युपपन्नयोगेन ।
 महामैत्रौमुपपन्नदृष्टिमुत्पादयत्युपपन्नयोगेन । महाकरणमुप-
 पन्नदृष्टिमुत्पादयत्युपपन्नयोगेन । आवेपिकबुद्धधर्मानुपपन्नदृष्टि-
 मुत्पादयत्युपपन्नयोगेन । मन्त्रपरिपाकमुपपन्नदृष्टिमुत्पादयत्युप-
 पन्नयोगेन । बुद्धदेवपरिग्रोधनमुपपन्नदृष्टिमुत्पादयत्युपपन्न-
 योगेन । बोधिमुपपन्नदृष्टिमुत्पादयत्युपपन्नयोगेन । बुद्धमुपपन्न-
 दृष्टिमुत्पादयत्युपपन्नयोगेन । धर्ममुपपन्नदृष्टिमुत्पादयत्युपपन्न-
 योगेन । धर्मरूपवर्तनमुपपन्नदृष्टिमुत्पादयत्युपपन्नयोगेन ।
 परिनिर्वाणमुपपन्नदृष्टिमुत्पादयत्युपपन्नयोगेन ।

ष्यनाश्रवान्यपर्यापन्नानि प्रकृतिशून्यतामुपादाय । मार्गाऽप्यनाश्रवो-
 ऽपर्यापन्नः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । आर्च्यकृत्यान्वष्यनाश्रवाऽन्य-
 पर्यापन्नानि प्रकृतिशून्यतामुपादाय । ध्यानान्वष्यनाश्रवाण्यपर्या-
 पन्नानि प्रकृतिशून्यतामुपादाय । अप्रमाणान्वष्यनाश्रवाण्यपर्या-
 पन्नानि प्रकृतिशून्यतामुपादाय । आरूप्यसमापत्तयोऽप्यनाश्रवा-
 ऽपर्यापन्नाः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । विमोक्षायनाश्रवाऽपर्यापन्नाः
 प्रकृतिशून्यतामुपादाय । अनुपूर्वविचारसमापत्तयोऽप्यनाश्रवा-
 ऽपर्यापन्नाः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । शून्यतानिमित्ताप्रणिहित-
 विमोक्षमुत्तान्वष्यनाश्रवाण्यपर्यापन्नानि प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।
 अभिज्ञायनाश्रवाऽपर्यापन्नाः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । समाधया-
 ऽप्यनाश्रवाऽपर्यापन्नाः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । धारणीमुत्तान्वष्यना-
 श्रवाण्यपर्यापन्नानि प्रकृतिशून्यतामुपादाय । तथागतवज्रान्वष्यना-
 श्रवाण्यपर्यापन्नानि प्रकृतिशून्यतामुपादाय । वैशारद्यान्वष्यनाश्रवा-
 ण्यपर्यापन्नानि प्रकृतिशून्यतामुपादाय । प्रतिसम्पदोऽप्यनाश्रवा-
 ऽपर्यापन्नाः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । महामैत्र्यप्यनाश्रवाऽपर्या-
 पन्ना प्रकृतिशून्यतामुपादाय । महाकरुणायप्यनाश्रवाऽपर्यापन्ना
 प्रकृतिशून्यतामुपादाय । आरेणिकमुद्रधर्माऽप्यनाश्रवाऽपर्यापन्ना
 प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वज्ञताऽप्यनाश्रवाऽपर्यापन्ना प्रकृति-
 शून्यतामुपादाय । मार्गाकारज्ञताऽप्यनाश्रवाऽपर्यापन्ना प्रकृति-
 शून्यतामुपादाय । भव्याकारज्ञताऽप्यनाश्रवाऽपर्यापन्ना प्रकृति-
 शून्यतामुपादाय ।

सुश्रुतिराय । एतज्ज्ञानं दृष्टुं शक्यं न ।

रथात्मवज्रिद्धांशून्यतादृष्टिः शून्यताशून्यतादृष्टिर्नहाशून्यतादृष्टि-
 परमार्यशून्यतादृष्टिः मल्लतशून्यतादृष्टिरमल्लतशून्यतादृष्टिरत्यन्त-
 शून्यतादृष्टिरनवराशून्यतादृष्टिरनवकारशून्यतादृष्टिः प्रकृतिशून्य-
 तादृष्टिः सर्वधर्मशून्यतादृष्टिः खलचणशून्यतादृष्टिरनुपलम्भशून्य-
 तादृष्टिरभावशून्यतादृष्टिः स्वभावशून्यतादृष्टिरभावस्वभावशून्यता-
 दृष्टिर्भवति ।

अनेन कारणेन स्मृत्युपस्थानदृष्टिर्भवति । सम्यक् प्रहाणदृष्टि-
 र्चद्विपाददृष्टिरिन्द्रियदृष्टिर्वलदृष्टिर्बोध्यङ्गदृष्टिरार्याष्टाङ्गमार्गदृष्टि-
 रार्यसत्यदृष्टिर्ध्यानदृष्टिरप्रमाणदृष्टिरारूपसमापत्तिर्दृष्टिर्विमोक्षदृष्टि-
 रनुपूर्वविहारदृष्टिः शून्यतानिमित्ताऽप्रणिहितविमोक्षमुखदृष्टिर-
 भिज्ञादृष्टिः समाधिदृष्टिर्धारणीमुखदृष्टिस्तथागतवक्षदृष्टिर्वैशारद्य-
 दृष्टिः प्रतिसम्पिदृष्टिः महामैत्रीदृष्टिर्महाकरुणादृष्टिरावेणिकबुद्ध-
 धर्मदृष्टिः सत्त्वपरिपाकदृष्टिर्वुद्धचेत्रपरिशोधनदृष्टिर्विधिदृष्टिर्वुद्ध-
 दृष्टिर्धर्मदृष्टिर्धर्मचक्रप्रवर्त्तनदृष्टिः परिनिर्वाणदृष्टिर्भवति ।

तत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्नुपायकौशले-
 नैषां दृष्टिगतानां प्रहाणाय धर्मं देशयत्यनुपलम्भयोगेन । अथायु-
 श्मान् सुभूतिर्भगवत्तमेतदवोचत् । समापि भगवान् तत्प्रतिभाति
 येनार्थेन बोधिसत्त्वोमहासत्त्व इत्युच्यते । भगवानाह । प्रतिभातुते
 सुभूते । सुभूतिराह । यदपि भगवान् बोधिचित्तमसमचित्त-
 मसाधारणचित्त सर्वश्रावकप्रत्येकबुद्धैस्तत्रापि चित्तेऽसक्तस्तेनार्थेन
 बोधिसत्त्वोमहासत्त्व इत्युच्यते । तत्कस्यहेतोः । तथा हि तत्सर्व-
 ज्ञताचित्तमनाश्रयमपय्यापन्न यदपि तत्सर्वज्ञताचित्तमनाश्रयमपय्या-

पञ्चः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । प्राणमस्यर्गोऽप्यनाश्रवोऽप्यर्थापन्नः
 प्रकृतिशून्यतामुपादाय । जिह्वामस्यर्गोऽप्यनाश्रवोऽप्यर्थापन्नः प्रकृति-
 शून्यतामुपादाय । कायमस्यर्गोऽप्यनाश्रवोऽप्यर्थापन्नः प्रकृतिशून्यता-
 मुपादाय । मनःमस्यर्गोऽप्यनाश्रवोऽप्यर्थापन्नः प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।
 अक्षुभस्यर्गजावेदनाऽप्यनाश्रवाऽप्यर्थापन्नाः प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।
 श्रोत्रमस्यर्गजावेदनाऽप्यनाश्रवाऽप्यर्थापन्नाः प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।
 प्राणमस्यर्गजावेदनाऽप्यनाश्रवाऽप्यर्थापन्नाः प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।
 जिह्वामस्यर्गजावेदनाऽप्यनाश्रवाऽप्यर्थापन्नाः प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।
 कायमस्यर्गजावेदनाऽप्यनाश्रवाऽप्यर्थापन्नाः प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।
 मनःमस्यर्गजावेदनाऽप्यनाश्रवाऽप्यर्थापन्नाः प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।

वृत्तिबोधध्यातुरप्यनाश्रवोऽप्यर्थापन्नः प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।
 अन्धध्यातुरप्यनाश्रवोऽप्यर्थापन्नः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । तेजोध्यातु-
 रप्यनाश्रवोऽप्यर्थापन्नः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । वायुध्यातुरप्यना-
 श्रवोऽप्यर्थापन्नः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । आकाशध्यातुरप्यनाश्रवो-
 प्यर्थापन्नः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । अविद्याऽप्यनाश्रवाऽप्यर्थापन्नाः
 प्रकृतिशून्यतामुपादाय । संस्काराऽप्यनाश्रवाऽप्यर्थापन्नाः प्रकृति-
 शून्यतामुपादाय । विज्ञानमप्यनाश्रवमप्यर्थापन्नः प्रकृतिशून्यतामुपा-
 दाय । नामरूपमप्यनाश्रवमप्यर्थापन्नः प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।
 पञ्चायतनमप्यनाश्रवमप्यर्थापन्नः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । स्वर्गोऽप्य-
 नाश्रवोऽप्यर्थापन्नः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । वेदनाऽप्यनाश्रवाऽप्यर्था-
 पन्नाः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । दृष्ट्याप्यनाश्रवाऽप्यर्थापन्नाः प्रकृति-
 शून्यतामुपादाय । उपादानमप्यनाश्रवमप्यर्थापन्नः प्रकृतिशून्यता-

भक्ता । ज्ञापनमग्नयेनयवेदनाऽप्यभक्ता । जिज्ञासमग्नयेनयवेदनाप्य-
भक्ता । कायमग्नयेनयवेदनाऽप्यभक्ता । मनःमग्नयेनयवेदना-
ऽप्यभक्ता ।

श्रुतिधेधातुरप्यभक्तः । अस्मात्तुरप्यभक्तः । तेजोधेधातुरप्यभक्तः ।
वायुधेधातुरप्यभक्तः । आकाशधेधातुरप्यभक्तः । विज्ञानधेधातुरप्यभक्तः ।
अधियाऽप्यभक्तासंस्काराऽप्यभक्ताः । विज्ञानमप्यभक्तः । नामरूपमप्य-
भक्तं । षडायतनमप्यभक्तं । स्पर्शाऽप्यभक्तः । वेदनाऽप्यभक्ता । दृष्ट्या-
ऽप्यभक्ता । उपादानमप्यभक्तं । भावाऽप्यभक्तः । जातिरप्यभक्ता ।
जरामरणमप्यभक्तं ।

दानपारमिताप्यभक्ता । शीलपारमिताप्यभक्ता । क्षान्तिपार-
मिताप्यभक्ता । वीर्यपारमिताप्यभक्ता । ध्यानपारमिताप्यभक्ता ।
प्रज्ञापारमिताप्यभक्ता ।

अध्यात्मशून्यताप्यभक्ता । बहिर्द्विशून्यताप्यभक्ता । अध्यात्मबहि-
र्द्विशून्यताप्यभक्ता । शून्यताशून्यताप्यभक्ता । महाशून्यताप्यभक्ता ।
परमार्थशून्यताप्यभक्ता । संकृतशून्यताप्यभक्ता । असंकृतशून्यताप्यभक्ता ।
अत्यन्तशून्यताप्यभक्ता । अनवरागशून्यताप्यभक्ता । अनवकारशून्यता-
प्यभक्ता । प्रकृतिशून्यताप्यभक्ता । सर्वधर्मशून्यताप्यभक्ता । खलचण-
शून्यताप्यभक्ता । अनुपलम्भशून्यताप्यभक्ता । अभावशून्यताप्यभक्ता ।
स्वभावशून्यताप्यभक्ता । अभावस्वभावशून्यताप्यभक्ता ।

सृष्ट्युपस्थानान्यप्यभक्तानि । सम्यक्प्रहाणान्यप्यभक्तानि । अद्वि-
पादाप्यभक्ताः । इन्द्रियान्यप्यभक्तानि । वशान्यप्यभक्तानि । बोध्यज्ञा-
न्यप्यभक्तानि । आर्याष्टाङ्गमार्गाऽप्यभक्ताः । आर्यसत्यान्यप्यभक्तानि ।

प्रकृतिशून्यतामुपादाय । अनुपपन्नशून्यताप्यनाश्रवाऽपर्यापन्ना प्रकृति-
तिशून्यतामुपादाय । अभावशून्यताप्यनाश्रवाऽपर्यापन्ना प्रकृति-
शून्यतामुपादाय । स्वभावशून्यताप्यनाश्रवाऽपर्यापन्ना प्रकृतिशून्यता-
मुपादाय । अभावस्वभावशून्यताप्यनाश्रवाऽपर्यापन्ना प्रकृतिशून्यता-
मुपादाय ।

सृष्ट्युपस्थानान्यप्यनाश्रवाण्यपर्यापन्नानि प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।
सम्यक्प्रहाणान्यप्यनाश्रवाण्यपर्यापन्नानि प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।
अद्विपादाऽप्यनाश्रवाऽपर्यापन्नाः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । इन्द्रि-
यान्यप्यनाश्रवाण्यपर्यापन्नानि प्रकृतिशून्यतामुपादाय । बलाण्य-
नाश्रवाण्यपर्यापन्नानि प्रकृतिशून्यतामुपादाय । बोध्यज्ञाप्यना-
श्रवाण्यपर्यापन्नानि प्रकृतिशून्यतामुपादाय । आर्याष्टाङ्गमार्गो-
ऽप्यनाश्रवोऽपर्यापन्नः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । आर्यसत्यान्यप्यना-
श्रवाण्यपर्यापन्नानि प्रकृतिशून्यतामुपादाय । ध्यानान्यप्यनाश्रवाण्य-
पर्यापन्नानि प्रकृतिशून्यतामुपादाय । अप्रमाणान्यप्यनाश्रवाण्य-
पर्यापन्नानि प्रकृतिशून्यतामुपादाय । आरूप्यसमापत्तयोऽप्यना-
श्रवाऽपर्यापन्नाः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । विमोक्षाऽप्यनाश्रवाऽपर्या-
पन्नाः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । अनुपूर्वविहारसमापत्तयोऽप्यना-
श्रवाऽपर्यापन्नाः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । शून्यतानिमित्ताप्रणि-
हितविमोचमुखान्यप्यनाश्रवाण्यपर्यापन्नानि प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।
अभिज्ञाऽप्यनाश्रवाऽपर्यापन्नाः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । समाधयो-
ऽप्यनाश्रवाऽपर्यापन्नाः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । धारणीमुखान्यप्य-
नाश्रवाण्यपर्यापन्नानि प्रकृतिशून्यतामुपादाय । तथागतबलाण्य-

मयसक्तं । षडायतनमयसक्तं । स्वर्गोऽयसक्तः । वेदनायसक्ता ।
दृष्ट्यायसक्ता । उपादानमयसक्तं । भवोऽयसक्तः । जातिरयसक्ता ।
जरामरणमयसक्त ।

दानपारमितायसक्ता । शीलपारमितायसक्ता । चान्तिपार-
मितायसक्ता । वीर्यपारमितायसक्ता । ध्यानपारमितायसक्ता ।
प्रज्ञापारमितायसक्ता ।

अध्यात्मशून्यतायसक्ता । वहिर्द्विशून्यतायसक्ता । अध्यात्मवहि-
र्द्विशून्यतायसक्ता । शून्यताशून्यतायसक्ता । महाशून्यतायसक्ता ।
परमार्थशून्यतायसक्ता । संस्कृतशून्यतायसक्ता । असंस्कृतशून्यताय-
सक्ता । अत्यन्तशून्यतायसक्ता । अनवरागशून्यतायसक्ता । अनव-
कारशून्यतायसक्ता । प्रवृत्तिशून्यतायसक्ता । सर्वधर्मशून्यतायसक्ता ।
स्वल्पलक्षणशून्यतायसक्ता । अनुपलम्भशून्यतायसक्ता । अभावशून्यता-
यसक्ता । स्वभावशून्यतायसक्ता । अभावस्वभावशून्यतायसक्ता ।

सृष्ट्युपस्थानान्ययसक्तानि । सम्यक्प्रहाणान्ययसक्तानि । ऋद्धि-
पादायसक्ताः । इन्द्रियान्ययसक्तानि । वस्तुन्ययसक्तानि । बोध्यज्ञा-
न्ययसक्तानि । आर्याष्टाङ्गमार्गोयसक्ताः । आर्यसत्यान्ययसक्तानि ।
ध्यानान्ययसक्तानि । अप्रमाणान्ययसक्तानि । आरूप्यसमापत्तयो-
ऽयसक्तानि । विमोचायसक्ताः । अनुपूर्वविहारसमापत्तयोऽय-
सक्ताः । शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखान्ययसक्तानि । अभि-
ज्ञायसक्ताः । समाधयोऽयसक्ताः । धारणीमुखान्ययसक्तानि ।
तथागतवस्तुन्ययसक्तानि । वैशारद्यान्ययसक्तानि । प्रतिसमिदो-
ऽयसक्ताः । महामैत्र्ययसक्ता । महाकरुणायसक्ता । आनेषिकबुद्ध-

प्रकृतिशून्यतामुपादाय । अनुपलभ्यशून्यतायनाश्रवाऽपर्यापन्ना प्रकृति-
तिशून्यतामुपादाय । अभावशून्यतायनाश्रवाऽपर्यापन्ना प्रकृति-
शून्यतामुपादाय । स्वभावशून्यतायनाश्रवाऽपर्यापन्ना प्रकृतिशून्यता-
मुपादाय । अभावस्वभावशून्यतायनाश्रवाऽपर्यापन्ना प्रकृतिशून्यता-
मुपादाय ।

मृत्युपस्थानान्यथनाश्रवाण्यपर्यापन्नानि प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।
सम्यक्प्रहाणान्यथनाश्रवाण्यपर्यापन्नानि प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।
चक्षुर्दिपादाऽयनाश्रवाऽपर्यापन्नाः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । इन्द्रि-
यान्यथनाश्रवाण्यपर्यापन्नानि प्रकृतिशून्यतामुपादाय । बलाण्यथ-
नाश्रवाण्यपर्यापन्नानि प्रकृतिशून्यतामुपादाय । बोध्यज्ञायना-
श्रवाण्यपर्यापन्नानि प्रकृतिशून्यतामुपादाय । आर्याष्टाङ्गमार्गे-
ऽयनाश्रवोऽपर्यापन्नः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । आर्यसत्यान्यथना-
श्रवाण्यपर्यापन्नानि प्रकृतिशून्यतामुपादाय । ध्यानान्यथनाश्रवाण्य-
पर्यापन्नानि प्रकृतिशून्यतामुपादाय । अप्रमाणान्यथनाश्रवाण्य-
पर्यापन्नानि प्रकृतिशून्यतामुपादाय । आरूप्यसमापत्तयोऽयना-
श्रवाऽपर्यापन्नाः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । विमोक्षाऽयनाश्रवाऽपर्या-
पन्नाः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । अनुपूर्वविहारसमापत्तयोऽयना-
श्रवाऽपर्यापन्नाः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । शून्यतानिमित्ताप्रणि-
हितविमोचमुखान्यथनाश्रवाण्यपर्यापन्नानि प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।
अभिज्ञाऽयनाश्रवाऽपर्यापन्नाः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । समाधयो-
ऽयनाश्रवाऽपर्यापन्नाः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । धारणीमुखान्यथ-
नाश्रवाण्यपर्यापन्नानि प्रकृतिशून्यतामुपादाय । तथागतबलाण्य-

मयसक्तं । षडायतनमयसक्तं । स्वर्गोऽयसक्तः । वेदनायसक्ता ।
दृष्ट्यायसक्ता । उपादानमयसक्तं । भवोऽयसक्तः । जातिरयसक्ता ।
जरामरणमयसक्तं ।

दानपारमितायसक्ता । शीलपारमितायसक्ता । चान्तिपार-
मितायसक्ता । वीर्यपारमितायसक्ता । ध्यानपारमितायसक्ता ।
प्रज्ञापारमितायसक्ता ।

अध्यात्मशून्यतायसक्ता । वहिर्द्वाशून्यतायसक्ता । अध्यात्मवहि-
र्द्वाशून्यतायसक्ता । शून्यताशून्यतायसक्ता । महाशून्यतायसक्ता ।
परमार्थशून्यतायसक्ता । संस्कृतशून्यतायसक्ता । असंस्कृतशून्यताय-
सक्ता । अत्यन्तशून्यतायसक्ता । अनवरागशून्यतायसक्ता । अनव-
कारशून्यतायसक्ता । प्रवृत्तिशून्यतायसक्ता । सर्वधर्मशून्यतायसक्ता ।
स्वल्पशून्यतायसक्ता । अनुपलम्भशून्यतायसक्ता । अभावशून्यता-
यसक्ता । स्वभावशून्यतायसक्ता । अभावस्वभावशून्यतायसक्ता ।

सृष्ट्युपस्थानान्ययसक्तानि । सन्यक्प्रहाणान्ययसक्तानि । ऋद्धि-
पादायसक्ताः । इन्द्रियान्ययसक्तानि । वलान्ययसक्तानि । बोध्यज्ञा-
न्ययसक्तानि । आर्याष्टाङ्गमार्गोऽयसक्ताः । आर्यसत्यान्ययसक्तानि ।
ध्यानान्ययसक्तानि । अप्रमाणान्ययसक्तानि । आरूप्यसमापत्तयो-
ऽयसक्तानि । विमोचायसक्ताः । अनुपूर्वविहारसमापत्तयोऽय-
सक्ताः । शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचनुखान्ययसक्तानि । अभि-
ज्ञायसक्ताः । समाधयोऽयसक्ताः । धारणीमुखान्ययसक्तानि ।
तथागतवक्षान्ययसक्तानि । वैगारयान्ययसक्तानि । प्रतिमस्मिदो-
ऽयसक्ताः । महाभैरवयसक्ता । महाकृष्णायसक्ता । आवेणिकबुद्ध-

अस्यर्गोऽसक्तः । अकायसंस्पर्शोऽपि कायसंस्पर्शोऽसक्तः । अमनःसंस्पर्शो-
ऽपि मनःसंस्पर्शोऽसक्तः । अचक्षुःसंस्पर्शजावेदनापि चक्षुःसंस्पर्शजावेद-
नायामसक्ता । अश्रोत्रसंस्पर्शजापि वेदनाश्रोत्रसंस्पर्शजावेदनाया-
मसक्ता । अघ्राणसंस्पर्शजापि वेदना घ्राणसंस्पर्शजावेदनायामसक्ता ।
अजिह्वासंस्पर्शजापि वेदनाजिह्वासंस्पर्शजावेदनायामसक्ता । अकाय-
संस्पर्शजापि वेदनाकायसंस्पर्शजावेदनायामसक्ता । अमनःसंस्पर्श-
जापि वेदनामनःसंस्पर्शजावेदनायामसक्ता ।

अपृथिवीधातुरपि पृथिवीधातावसक्तः । अनब्धातुरपि अब्धा-
तावसक्तः । अतेजोधातुरपि तेजोधातावसक्तः । अवायुधातुरपि
वायुधातावसक्तः । अनाकाशधातुरपि आकाशधातावसक्तः । अवि-
ज्ञानधातुरपि विज्ञानधातावसक्तः । अनविद्यायविद्यायामसक्ता ।
असंस्कारा अपि संस्कारेष्वसक्ताः । अविज्ञानमपि विज्ञानेऽसक्तं ।
अनामरूपमपि नामरूपेऽसक्तं । अषडायतनमपि षडायतनेऽसक्तं ।
अस्यर्गोऽपि स्पर्शोऽसक्तः । अवेदनापि वेदनायामसक्ता । अदृष्ट्यापि
दृष्ट्यायामसक्ता । अनुपादानमप्युपादानेऽसक्तं । अभवोऽपि भवेऽसक्तः ।
अजातिरपि जातावसक्ता । अजरामरणमपि जरामरणेऽसक्तं* ।

अदानपारमितापि दानपारमितायामसक्ता । अशीलपार-
मितापि शीलपारमितायामसक्ता । अचान्तिपारमितापि चान्ति-
पारमितायामसक्ता । अवैर्यपारमितापि वैर्यपारमितायामसक्ता ।
अध्यानपारमितापि ध्यानपारमितायामसक्ता । अप्रज्ञापारमितापि
प्रज्ञापारमितायामसक्ता ।

* Vide p. 1296.

न्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखान्यपि शून्यतानिमित्ताप्रणिहित-
विमोचमुखेष्वसक्तानि । अनभिज्ञायभिज्ञास्वसक्ताः । असमाधयो-
रपि समाधिष्वसक्ताः । आधारणीमुखान्यपि धारणीमुखेष्वसक्तानि ।
अतथागतवक्षान्यपि तथागतवलेष्वसक्तानि । अवैशारद्यान्यपि वैशा-
र्येष्वसक्तानि । अप्रतिसम्बिदोऽपि प्रतिसम्बित्सवसक्ताः । अमहा-
मैत्र्यपि महामैत्र्यामसक्ता । अमहाकरुणापि महाकरुणायामसक्ता ।
अनावेणिकबुद्धधर्मा अप्यावेणिकबुद्धधर्मेष्वसक्ताः । असर्वज्ञतापि
सर्वज्ञतायामसक्ता । अमार्गाकारज्ञतापि मार्गाकारज्ञतायामसक्ता ।
असर्वाकारज्ञतापि सर्वाकारज्ञतायामसक्ता ।

आह । एवमेतदायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र । अरूपमपि रूपेऽसक्त ।
अवेदनापि वेदनायामसक्ता । असज्ञापि सज्ञायामसक्ता । असंस्का-
राऽपि संस्कारेष्वसक्ताः । अविज्ञानमपि विज्ञानेऽसक्तं । अचक्षुरपि
चक्षुष्यसक्तं । अश्रोत्रमपि श्रोत्रेऽसक्त । अघ्राणमपि घ्राणेऽसक्त ।
अजिह्वापि जिह्वायामसक्ता । अकायोऽपि कायेऽसक्तः । अमनोऽपि
मनस्यसक्तं । अरूपमपि रूपेऽसक्तं । अशब्दोऽपि शब्देऽसक्तः । अग-
न्धोऽपि गन्धेऽसक्तः । अरसोऽपि रसेऽसक्तः । अस्पर्शोऽपि स्पर्श-
ेऽसक्तः । अधर्मापि धर्मेष्वसक्ताः । अचक्षुर्विज्ञानमपि चक्षुर्विज्ञाने-
ऽसक्त । अश्रोत्रविज्ञानमपि श्रोत्रविज्ञानेऽसक्तं । अघ्राणविज्ञानमपि
घ्राणविज्ञानेऽसक्तं । अजिह्वाविज्ञानमपि जिह्वाविज्ञानेऽसक्त ।
अकायविज्ञानमपि कायविज्ञानेऽसक्तं । अमनोविज्ञानमपि मनो-
विज्ञानेऽसक्त । अचक्षुःसंस्पर्शोऽपि चक्षुःसंस्पर्शेऽसक्तः । अश्रोत्रसंस्पर्शो-
ऽपि श्रोत्रसंस्पर्शेऽसक्तः । अघ्राणसंस्पर्शोऽपि घ्राणसंस्पर्शेऽसक्तः ।

रूपमयनाशानपय्यापन्नं प्रकृतिशून्यतामुपादाय । चैतनाद्यनाश-
 ऽपय्यापन्ना प्रकृतिशून्यतामुपादाय । अज्ञाऽप्यनाशनाशपय्यापन्ना
 प्रकृतिशून्यतामुपादाय । मन्त्राणांऽप्यनाशनाशपय्यापन्नाः प्रकृति-
 शून्यतामुपादाय । विज्ञानमयनाशानपय्यापन्नं प्रकृतिशून्यता-
 मुपादाय ।

चक्षुरप्यनाशवमपय्यापन्नं प्रकृतिशून्यतामुपादाय । श्रोत्रमप्यना-
 शवमपय्यापन्नं प्रकृतिशून्यतामुपादाय । घ्राणमप्यनाशवमपय्यापन्नं
 प्रकृतिशून्यतामुपादाय । जिह्वाप्यनाशवाऽपय्यापन्ना प्रकृतिशून्यता-
 मुपादाय । कायोऽप्यनाशवाऽपय्यापन्ना प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।
 मनोऽप्यनाशवोऽपय्यापन्नः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । रूपमप्यनाशव-
 मपय्यापन्नं प्रकृतिशून्यतामुपादाय । शब्दोऽप्यनाशवोऽपय्यापन्नः
 प्रकृतिशून्यतामुपादाय । गन्धोऽप्यनाशवोऽपय्यापन्नः प्रकृतिशून्यता-
 मुपादाय । रसोऽप्यनाशवोऽपय्यापन्नः प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।
 स्पर्शोऽप्यनाशवोऽपय्यापन्नः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । धर्माऽप्यना-
 शवाऽपय्यापन्नाः प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।

चक्षुर्विज्ञानमप्यनाशवमपय्यापन्नं प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।
 श्रोत्रविज्ञानमप्यनाशवमपय्यापन्नं प्रकृतिशून्यतामुपादाय । घ्राण-
 विज्ञानमप्यनाशवमपय्यापन्नं प्रकृतिशून्यतामुपादाय । जिह्वावि-
 ज्ञानमप्यनाशवमपय्यापन्नं प्रकृतिशून्यतामुपादाय । कायविज्ञान-
 १४ प्रकृतिशून्यतामुपादाय । मनोविज्ञानमप्यना-
 शवमपय्यापन्नं प्रकृतिशून्यतामुपादाय । चक्षुःस्पर्शोऽप्यनाशवो-
 ऽपय्यापन्नः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । श्रोत्रस्पर्शोऽप्यनाशवोऽपय्या-

शून्यतायामसक्ता । अवहिर्द्वाशून्यतापि बहिर्द्वाशून्यतायामसक्ता । अनधात्मवहिर्द्वाशून्यतापि अधात्मवहिर्द्वाशून्यतायामसक्ता । अशून्यताशून्यतापि शून्यताशून्यतायामसक्ता । अमहाशून्यताऽपि महाशून्यतायामसक्ता । अपरमार्थशून्यतापि परमार्थशून्यतायामसक्ता । असंस्कृतशून्यताऽपि संस्कृतशून्यतायामसक्ता । अनसंस्कृतशून्यताऽपि असंस्कृतशून्यतायामसक्ता । अनत्यन्तशून्यताऽपि अत्यन्तशून्यतायामसक्ता । अननवरागशून्यताप्यनवरागशून्यतायामसक्ता । अननवकारशून्यताप्यनवकारशून्यतायामसक्ता । अप्रकृतिशून्यतापि प्रकृतिशून्यतायामसक्ता । असर्वधर्मशून्यतापि सर्वधर्मशून्यतायामसक्ता । अस्खलचणशून्यतापि स्खलचणशून्यतायामसक्ता । अननुपलम्भशून्यताप्यनुपलम्भशून्यतायामसक्ता । अनभावशून्यताप्यभावशून्यतायामसक्ता । अस्वभावशून्यतापि स्वभावशून्यतायामसक्ता । अनभावस्वभावशून्यताप्यभावस्वभावशून्यतायामसक्ता ।

अमृत्युपस्थानान्यपि मृत्युपस्थानेष्वसक्तानि । अउष्यक्षप्रहाणान्यपि सम्यक्षप्रहाणेष्वसक्तानि । अमृद्विरादायृद्विपादेऽसक्ताः । अनीन्द्रियानीन्द्रियेष्वसक्तानि । अबलान्यपि बलेन्दवानि । अपोध्यज्ञान्यपि बोध्यज्ञेष्वसक्तानि । अतार्याष्टाङ्गमार्गेऽतार्याष्टाङ्गमार्गेऽसक्तः । अनार्यसत्यान्यथार्यसत्येष्वसक्तानि । अध्यानान्यपि ध्यानेऽसक्तानि । अनप्रमाणान्यथप्रमाणेष्वसक्तानि । अनाह्वयसमापत्तयोऽह्वयसमापत्तिष्वसक्ताः । अविमोचाऽपि विमोचेऽसक्ताः । अननुपूर्वविहारसमापत्तयोरनुपूर्वविहारसमापत्तिष्वसक्ताः । अशून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखान्यपि शून्यतानिमित्ताप्रणिहितवि-

सुपादाय । मयोऽथनायामप्यपि सः प्रकृतिगन्धतामुपादाय ।
जातिरप्यनायामप्यपि सः प्रकृतिगन्धतामुपादाय । अरामः
मयोऽथनायामप्यपि सः प्रकृतिगन्धतामुपादाय ।

॥ नृनपारमितायना यमाऽप्यपन्ना मकृतिगुण्यतामुपादाय ।
 ॥ मोनपारमितायना यमाऽप्यपन्ना मकृतिगुण्यतामुपादाय । चान
 ॥ पारमितायना यमाऽप्यपन्ना मकृतिगुण्यतामुपादाय । मोनप
 ॥ नितायना यमाऽप्यपन्ना मकृतिगुण्यतामुपादाय । धानपारमिता
 ॥ यना यमाऽप्यपन्ना मकृतिगुण्यतामुपादाय । मनापारमितायना
 ॥ यमाऽप्यपन्ना मकृतिगुण्यतामुपादाय ।

[illegible]

कृते शीलपारमितायां स्थित्वा शीलं रचति । अपि तु सर्व-
सत्त्वानां कृते शीलपारमितायां चरन् शीलं रचति । न प्रादे-
शिकानां सत्त्वानां कृते चान्तिपारमितायां स्थित्वा चान्तिं भाव-
यति । अपि तु सर्वसत्त्वानां कृते चान्तिपारमितायां चरन्
चान्तिं भावयति । न प्रादेशिकानां सत्त्वानां कृते वीर्यपारमितायां
स्थित्वा वीर्यमारभते । अपि तु सर्वसत्त्वानां कृते वीर्यपार-
मितायां चरन् वीर्यमारभते । न प्रादेशिकानां सत्त्वानां कृते
ध्यानपारमितायां स्थित्वा ध्यानानुत्पादयति । अपि तु सर्व-
सत्त्वानां कृते ध्यानपारमितायां चरन् ध्यानानुत्पादयति । न
प्रादेशिकानां सत्त्वानां कृते प्रज्ञापारमितायां स्थित्वा प्रज्ञाभा-
वयति । अपि तु सर्वसत्त्वानां कृते प्रज्ञापारमितायां चरन् प्रज्ञा-
भावयति ।

न सत्त्वपरिच्छेदेन बोधिसत्त्वो महासत्त्वः संपादं संप्रधाति ।
इत्यतः सत्त्वान् निरुपधिगेषु निर्वाणधातौ परिनिर्वापयिष्यामि ।
इत्यतः सत्त्वान् परिनिर्वापयिष्यामि । इत्यतः सत्त्वान् बोधो मात-
ठापयिष्यामि । इत्यतः सत्त्वान् प्रतिष्ठापयिष्यामि । अपि तु यत्तु
पुनर्बोधिसत्त्वो महासत्त्वः सर्वसत्त्वानां कृते महासत्त्वाश्च संप्रधाति ।
एवञ्चास्य भवत्यात्मना च दानपारमितां परिपूरयिष्यामि । सर्व-
सत्त्वाश्च दानपारमितायां नियोजयिष्यामि । आत्मना च शील-
पारमितां परिपूरयिष्यामि । सर्वसत्त्वाश्च शीलपारमितायां नि-
योजयिष्यामि । आत्मना च चान्तिपारमितां परिपूरयिष्यामि ।
सर्वसत्त्वाश्च चान्तिपारमितायां नियोजयिष्यामि । आत्मना च

शून्यताम्परिपूरयिष्यामि । सर्व्वसत्त्वांश्च प्रकृतिशून्यतायां नियोजयिष्यामि । आत्मना च सर्व्वधर्मशून्यताम्परिपूरयिष्यामि । सर्व्वसत्त्वांश्च सर्व्वधर्मशून्यतायां नियोजयिष्यामि । आत्मना च स्वच्छ-
 णशून्यतायाम्परिपूरयिष्यामि । सर्व्वसत्त्वांश्च स्वच्छणशून्यतायां
 नियोजयिष्यामि । आत्मना चाऽनुपलम्भशून्यताम्परिपूरयिष्यामि ।
 सर्व्वसत्त्वांश्चानुपलम्भशून्यतायां नियोजयिष्यामि । आत्मना चाऽभाव-
 शून्यताम्परिपूरयिष्यामि । सर्व्वसत्त्वांश्चाभावशून्यतायां नियोजयि-
 ष्यामि । आत्मना च स्वभावशून्यताम्परिपूरयिष्यामि । सर्व्वसत्त्वांश्च
 स्वभावशून्यतायां नियोजयिष्यामि । आत्मना चाऽभावस्वभावशून्य-
 ताम्परिपूरयिष्यामि । सर्व्वसत्त्वांश्चाभावस्वभावशून्यतायां नियो-
 जयिष्यामि ।

आत्मना च चतुर्षु कृत्यपक्षानेषु स्थास्यामि । परांश्चतुर्षु
 कृत्यपक्षानेषु नियोजयिष्यामि । आत्मना च चतुर्षु सम्यक्प्रमाणेषु
 स्थास्यामि । परांश्चतुर्षु कृत्यपक्षानेषु नियोजयिष्यामि । आत्म-
 ना च चतुर्षु षड्विपादेषु स्थास्यामि । परांश्चतुर्षु षड्विपादेषु
 नियोजयिष्यामि । आत्मना च पञ्चेन्द्रियेषु स्थास्यामि । परांश्च
 पञ्चेन्द्रियेषु नियोजयिष्यामि । आत्मना च पञ्चसु बलेषु स्थास्यामि ।
 परांश्च पञ्चसु बलेषु नियोजयिष्यामि । आत्मना च सप्तसु बोध-
 ज्ञेषु स्थास्यामि । परांश्च सप्तसु बोधज्ञेषु नियोजयिष्यामि ।
 आत्मना चाय्याद्याज्ञमार्गे स्थास्यामि । परांश्चाद्याद्याज्ञमार्गे नियो-
 जयिष्यामि । आत्मना चार्थसत्त्वेषु स्थास्यामि । परांश्चार्थसत्त्वेषु
 नियोजयिष्यामि । आत्मना च ध्यानेषु स्थास्यामि । परांश्च ध्यानेषु

यनाश्रयाण्यपय्यापन्नानि प्रकृतिशून्यतामुपादाय । वैशारद्यान्ययना-
 श्रयाण्यपय्यापन्नानि प्रकृतिशून्यतामुपादाय । प्रतिसन्निदोऽयना-
 श्रवाऽपय्यापन्नाः प्रकृतिशून्यतामुपादाय । महामैत्र्ययनाश्रवाऽपय्या-
 पन्ना प्रकृतिशून्यतामुपादाय । महाकरुणाऽयनाश्रवाऽपय्यापन्ना
 प्रकृतिशून्यतामुपादाय । आवेणिकबुद्धधर्माऽयनाश्रवाऽपय्यापन्नाः
 प्रकृतिशून्यतामुपादाय । सर्वज्ञताऽयनाश्रवाऽपय्यापन्ना प्रकृतिशून्यता-
 मुपादाय । मार्गाकारज्ञताऽयनाश्रवाऽपय्यापन्नाः प्रकृतिशून्यतामुपा-
 दाय । सर्वाकारज्ञताऽयनाश्रवाऽपय्यापन्ना प्रकृतिशून्यतामुपादाय ।

आह । यदयायुष्मान् सुभूतिरेवमाह । अचित्तत्वात्तत्रापि
 चित्तेऽसक्त इति । न त्वायुष्मन् सुभूते रूपमपि रूपेऽसक्तं । अवेद-
 नापि वेदनायामसक्ता । असंज्ञापि संज्ञायामसक्ता । असंस्काराऽपि
 संस्कारेष्वसक्ताः । अविज्ञानमपि विज्ञानेऽसक्तं । अचक्षुरपि चक्षु-
 यसक्तं । अत्रोत्रमपि त्र्योत्रेऽसक्तं । अघ्राणमपि घ्राणेऽसक्तं । अजिह्वापि
 जिह्वायामसक्ता । अकायोऽपि कायेऽसक्तः । अमनोऽपि मनस्यसक्तं ।
 अरूपमपि रूपेऽसक्तं । अशब्दोऽपि शब्देऽसक्तः । अगन्धोऽपि गन्धे-
 ऽसक्तः । अरसोऽपि रसेऽसक्तः । अस्यर्गोऽपि स्पर्शेऽसक्तः । अधर्माऽपि
 धर्मेष्वसक्ताः । अचक्षुर्विज्ञानमपि चक्षुर्विज्ञानेऽसक्तं । अत्रोत्रविज्ञान-
 मपि त्र्योत्रविज्ञानेऽसक्तं । अघ्राणविज्ञानमपि घ्राणविज्ञानेऽसक्तं ।
 अजिह्वाविज्ञानमपि जिह्वाविज्ञानेऽसक्तं । अकायविज्ञानमपि
 कायविज्ञानेऽसक्तं । अमनोविज्ञानमपि मनोविज्ञानेऽसक्तं । अचक्षुः-
 मस्यर्गोऽपि चक्षुःमस्यर्गोऽसक्तः । अत्रोत्रमस्यर्गोऽपि त्र्योत्रमस्यर्गोऽसक्तः ।
 अघ्राणमस्यर्गोऽपि घ्राणमस्यर्गोऽसक्तः । अजिह्वामस्यर्गोऽपि जिह्वा-

मनसिकारैर्नश्रावक प्रत्येकबुद्धै प्रतिमयुक्तैस्तच्च कुशलमूलं सर्वसत्त्व-
साधारण कृत्वाऽनुत्तरायां सम्यक्सम्बोधौ परिणामयत्ययं बोधि-
सत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो दानपारमितासन्नाहः ।
पुनरपरमायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वो दानं ददत्
सर्वाकारज्ञताप्रतिमयुक्तैर्मनसिकारैर्न श्रावक प्रत्येकबुद्धप्रतिमयुक्तै
भूमौ परिणामयत्ययं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां
चरतो दानं ददतः श्रीलपारमितासन्नाहः । पुनरपरमायुष्मञ्चार-
द्वतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य दानं ददतः सर्वाकारज्ञता
प्रतिमयुक्तैर्मनसिकारैर्यतिषां धर्माणां चमणता रोचनताऽधिवास-
नता । अयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो
दानं ददतः चान्तिपारमितासन्नाहः । पुनरपरमायुष्मञ्चारद्वती-
पुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य दानं ददतः सर्वाकारज्ञताप्रति-
मयुक्तैर्मनसिकारैर्वीर्याग्रसनता । अयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य
प्रज्ञापारमितायां चरतो दानं ददतो वीर्यपारमितासन्नाहः ।
पुनरपरमायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य दानं ददतो
या चित्तैकाग्रता यदुतसर्वाकारज्ञताप्रतिमयुक्तैर्मनसिकारै श्रावक
प्रत्येकबुद्धाप्रतिमयुक्तानाञ्च चित्तोत्पादनामनवकाशदानं तदेका-
लम्बनतामुपादाय । अयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमि-
तायां चरतोदानं ददतो ध्यानपारमितासन्नाहः । पुनरपरमायुष्म-
ञ्चारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो
दानं ददतः सर्वाकारज्ञताप्रतिमयुक्तैर्मनसिकारैर्मानावकृतसञ्ज्ञेयता
भवति । स न च दानमुपलभते । न दायकं न प्रतिग्राहकमुप-

अनधात्मशून्यताप्यधात्मशून्यतायामसक्ता । अवहिर्द्वांशून्यतापि
वहिर्द्वांशून्यतायामसक्ता । अनधात्मवहिर्द्वांशून्यतापि अधात्म-
वहिर्द्वांशून्यतायामसक्ता । अशून्यताशून्यतापि शून्यताशून्यताया-
मसक्ता । अमहाशून्यतापि महाशून्यतायामसक्ता । अपरमार्थ-
शून्यतापि परमार्थशून्यतायामसक्ता । असंस्कृतशून्यतापि संस्कृत-
शून्यतायामसक्ता । अनसंस्कृतशून्यतापि असंस्कृतशून्यतायामसक्ता ।
अनत्यन्तशून्यताप्यत्यन्तशून्यतायामसक्ता । अननवरागशून्यताप्यनव-
रागशून्यतायामसक्ता । अननवकारशून्यताप्यनवकारशून्यतायाम-
सक्ता । अप्रकृतिशून्यतापि प्रकृतिशून्यतायामसक्ता । असर्वधर्म-
शून्यतापि सर्वधर्मशून्यतायामसक्ता । अखलचणशून्यतापि खल-
चणशून्यतायामसक्ता । अननुपलम्भशून्यताप्यनुपलम्भशून्यतायाम-
सक्ता । अननभावशून्यताप्यभावशून्यतायामसक्ता । अस्वभावशून्य-
तापि स्वभावशून्यतायामसक्ता । अनभावस्वभावशून्यताप्यभावस्वभाव-
शून्यतायामसक्ता ।

असृत्युपस्थानान्यपि सृत्युपस्थानेष्वसक्तानि । असम्यक्प्रहाणा-
न्यपि सम्यक्प्रहाणेष्वसक्तं । अनृद्धिपादाऽपि ऋद्धिपादेष्वसक्ताः ।
अनिन्द्रियान्यपीन्द्रियेष्वसक्तानि । अवलान्यपि वलेष्वसक्तानि ।
अबोध्यज्ञान्यपि बोध्यज्ञेष्वसक्तानि । अनार्याष्टाङ्गमार्गोऽप्यार्याष्टाङ्ग-
मार्गोऽसक्तः । अनार्यसत्यान्यप्यार्यसत्येष्वसक्तानि । अध्यानान्यपि
ध्यानेष्वसक्तानि । अनप्रमाणान्यप्यप्रमाणेष्वसक्तानि । अनारूप्यसमा-
पत्तयोऽप्यारूप्यसमापत्तिष्वसक्ताः । अविमोचाऽपि विमोचेष्वसक्ताः ।
अननुपूर्वविचारसमापत्तयोऽप्यनुपूर्वविचारसमापत्तिष्वसक्ताः । अशू-

कारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैर्विहरतो *या आवकप्रत्येकबुद्ध-
चित्तानामनवकाशदानं तस्य च कुशलमूलस्य सर्वसत्त्वसाधारणी-
कृतस्याऽनुत्तरायां सम्यक्सम्बोधौ परिणामयति । इयं बोधि-
सत्त्वस्य महासत्त्वस्य ग्रीलपारमितायां चरतो ध्यानपारमिता ।
पुनरपरमायुष्मञ्छारदतीपुत्र- बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापार-
मितायां चरतः सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैर्न आवक-
प्रत्येकप्रतिसंयुक्तैः सर्वधर्मेषु मायाकृतसज्ञा प्रत्युपस्थिता भवति ।
तेन च ग्रीलेन न मन्यते न तच्छीलमुपलभते प्रकृतिशून्यता-
मुपादाय । तच्च कुशलमूल सर्वसत्त्वसाधारणं कृत्याऽनुत्तरायां
सम्यक्सम्बोधौ परिणामयति । इयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य
ग्रीलपारमितायां चरतः प्रज्ञापारमिता । एवं खल्वायुष्मन् शार-
दतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः ग्रीलपारमितायां चरन् पट्पार-
मिताः परिगृह्णाति । तेन महासत्त्वाद् सत्तद् द्रव्युच्यते ।

पुनरपरमायुष्मञ्छारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षान्तिपार-
मितायां चरन् यद्दानं ददाति तत्सर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तैर्मनसि-
कारैर्न आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तैस्तच्च कुशलमूलं सर्वसत्त्वसाधारणं
कृत्याऽनुत्तरायां सम्यक्सम्बोधौ परिणामयति । इयं बोधिसत्त्वस्य
महासत्त्वस्य क्षान्तिपारमितायां चरतो दानपारमिता । पुनरपर-
मायुष्मञ्छारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः क्षान्तिपारमितायाश्चरन्
यच्छीलं रचति तत्सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैर्न आवक

* यदिति युक्तं पाठः ।

अजिह्वास्यर्गोऽपि जिह्वास्यर्गोऽसक्तः । अकायस्यर्गोऽपि काय-
स्यर्गोऽसक्तः । अमनःस्यर्गोऽपि मनःस्यर्गोऽसक्तः । अचक्षुःस्यर्ग-
जावेदनापि चक्षुःस्यर्गजावेदनायामसक्ता । अत्रोत्रस्यर्गजावेदनापि
त्रोत्रस्यर्गजावेदनायामसक्ता । अत्राणस्यर्गजावेदनापि त्राणस्यर्ग-
जावेदनायामसक्ता । अजिह्वास्यर्गजावेदनापि जिह्वास्यर्गजावे-
दनायामसक्ता । अकायस्यर्गजावेदनापि कायस्यर्गजावेदनाया-
मसक्ता । अमनःस्यर्गजावेदनापि मनःस्यर्गजावेदनायामसक्ता ।

अपृथिवीधातुरपि पृथिवीधातावसक्तः । अनध्यातुरप्यध्याता-
वसक्तः । अतेजोधातुरपि तेजोधातावसक्तः । अवायुधातुरपि वायु-
धातावसक्तः । अनाकाशधातुरप्याकाशधातावसक्तः । अविज्ञानधातु-
रपि विज्ञानधातावसक्तः । अनविद्याप्यविद्यायामसक्ता । असंस्का-
राऽपि संस्कारेष्वसक्ताः । अविज्ञानमपि विज्ञानेऽसक्तं । अनामरूप-
मपि नामरूपेऽसक्तं । अषडायतनमपि षडायतनेऽसक्तं । अस्यर्गो-
ऽपि स्यर्गोऽसक्तः । अवेदनापि वेदनायामसक्ता । अदृष्ट्यापि दृष्ट्या-
यामसक्ता । अनुपादानमप्युपादानेऽसक्तं । अभवोऽपि भवेऽसक्तः ।
अजातिरपि जातावसक्तः । अजरानरणमपि जरामरणेऽसक्तं* ।

अदानपारमितापि दानपारमितायामसक्ता । अशौलपार-
मिताऽपि शौलपारमितायामसक्ता । अचान्तिपारमिताऽपि चान्ति-
पारमितायामसक्ता । अवैर्यपारमिताऽपि वैर्यपारमितायाम-
सक्ता । अध्यानपारमितापि ध्यानपारमितायामसक्ता । अप्रज्ञापार-
मिताऽपि प्रज्ञापारमितायामसक्ता । अनध्यात्मशून्यतापि अध्यात्म-

रपरमायुष्मञ्चारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वो वीर्यपारमितायां
 चरन् शीलं रचति सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैर्न आवक-
 प्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तैस्तच्च कुशलमूलं सर्वसत्त्वसाधारणं कृत्वाऽनुत्त-
 रायां सम्यक्सम्बोधौ परिणामयतीयं वीर्यपारमितायां चरतः
 शीलपारमिता । पुनरपरमायुष्मञ्चारदतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महा-
 सत्त्वस्य वीर्यपारमितायां चरतः सर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तैर्मन-
 सिकारैर्न आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तैर्या तेषां धर्माणां क्षमणता
 रोचनताऽधिवासनता । इयं वीर्यपारमितायां चरतः क्षान्तिपार-
 मिता । पुनरपरमायुष्मञ्चारदतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य
 वीर्यपारमितायां चरतः सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैर्न
 आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तैः सर्वसत्त्वार्थं या वीर्यास्तं मनताऽग्रह-
 णता, इयं वीर्यपारमितायां चरतो वीर्यपारमिता । पुनरपर-
 मायुष्मञ्चारदतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य वीर्यपारमितायां
 चरतः सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैर्न आवकप्रत्येकबुद्धप्रति-
 संयुक्तैरिय वीर्यपारमितायां चरतो ध्यानपारमिता । पुनरपरमा-
 युष्मञ्चारदतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य वीर्यप्रज्ञापारमितायां
 चरतो या चित्तस्यैकाग्रता सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैर्न
 आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तैर्या सर्वधर्मेषु मायाकृतमज्ञाप्रत्युपस्थिता
 भवति । तेन च वीर्येण न मन्यते न तद्वीर्यमुपलभते । तच्च
 कुशलमूलं सर्वसत्त्वसाधारणं कृत्वाऽनुत्तरायां सम्यक्सम्बोधौ परि-
 णामयतीयं वीर्यपारमितायां चरतः प्रज्ञापारमिता । एव खल्व्वा-
 युष्मञ्चारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वो वीर्यपारमितायां चरन्

मोक्षमुखेव्यमक्तानि । अनभिज्ञायनभिज्ञान्वमक्ताः । अममाद्ययो-
ऽपि समाधिव्यमक्ताः । आधारणीमुगान्यपि धारणीमुखेव्यमक्तानि ।
अतयागतवलान्यपि तयागतवलेव्यमक्तानि । अवैशारद्यान्यपि वैशा-
र्येव्यमक्तानि । अप्रतिमन्विदोऽपि प्रतिमन्वित्व्यमक्ताः । अमहा-
मैत्र्यपि महामैत्र्याममक्ताः । अमहाकर्तृणापि महाकर्तृणायाममक्ता ।
अनावेणिकबुद्धधर्माप्यावेणिकबुद्धधर्मेव्यमक्ताः । अमर्वज्रतापि नर्व-
ज्रतायाममक्ता । अमागांकारज्रतापि मागांकारज्रतायाममक्ता ।
असर्वाकारज्रतापि सर्वाकारज्रतायाममक्ता ।

एवं खल्वायुष्मच्छारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापार-
मितायाञ्चरन् तेनापि बोधिचित्तेनासमममचित्तेन सर्वश्रावक
प्रत्येकबुद्धैर्नमन्यते नाभिनिविशते । अनुपलभ्ययोगेन सर्वधर्माणां
तेन बोधिसत्त्वोमहासत्त्व इत्युच्यते । अथायुष्मान् पूर्वो मैत्रायणी-
पुत्रो भगवत्तमेतदवोचत् । ममापि भगवन् प्रतिभाति येनार्येन
बोधिसत्त्वोमहासत्त्व इत्युच्यते । भगवानाह । प्रतिभा तु ते पूर्ण ।
पूर्ण आह । महासत्त्वानुसम्बन्धो वत भगवन् ससत्त्वो महायान-
संप्रस्थितः ससत्त्वो महायानसमारूढो भगवन् ससत्त्वः । तेन
बोधिसत्त्वोमहासत्त्व इत्युच्यते । अथायुष्मान् शारदतीपुत्र आयुष्मन्तं
पूर्ण मैत्रायणीपुत्रमवोचत् । कियतायुष्मन् पूर्ण बोधिसत्त्वोमहा-
सत्त्वो महासत्त्वानुसम्बन्ध इत्युच्यते । पूर्ण आह । इहायुष्मच्छार-
दतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वो न प्रादेशिकानां सत्त्वानां कृते
दानपारमितायां स्थित्वा दानं ददात्यपि तु सर्वसत्त्वानां कृते
दानपारमितायां चरन् दानं ददाति । न प्रादेशिकानां सत्त्वानां

प्रतिसंयुक्तेषु मनसिकारेषु चित्तस्यैकाग्रताश्रावकप्रत्येकबुद्धप्रति-
सयुक्तानां मनसिकाराणामवकाशदानं तदेकालम्बनतामुपादाय ।
तच्च कुशलमूलं सर्वसत्त्वसाधारणं कृत्वाऽनुत्तरायां सम्यक्सम्बोधौ
परिणामयतीयं ध्यानपारमितायां चरतो ध्यानपारमिता । पुनर-
परमायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य ध्यानपारमितायां
चरतः सर्वधर्मेषु मायाकृतसञ्ज्ञा प्रत्युपस्थिता भवति । तेन च
ध्यानेन न मन्यते । न च ध्यानमुपलभते । तच्च कुशलमूलं सर्व-
सत्त्वसाधारणं कृत्वाऽनुत्तरायां सम्यक्सम्बोधौ परिणामयतीयं
ध्यानपारमितायां चरतः प्रज्ञापारमिता । एवं खल्वायुष्मञ्चारद्वती-
पुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वो ध्यानपारमितायां चरन् सर्वाः षट्पार-
मिताः परिगृह्णाति तेन महासन्नाह सन्नद्ध इत्युच्यते ।

पुनरपरमायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापार-
मितायां चरतस्त्रिमण्डलपरिशुद्धं दानं ददाति सर्वाकारज्ञता
प्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैर्न श्रावकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तैस्तच्च कुशलमूलं
सर्वसत्त्वसाधारणं कृत्वाऽनुत्तरायां सम्यक्सम्बोधौ परिणामयतीयं
बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो दानपारमिता ।
पुनरपरमायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापार-
मितायां चरतः शीलं रक्षतः सर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तैर्मनसि-
कारैर्न श्रावक प्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तैस्तस्य च कुशलमूलं सर्वसत्त्व-
साधारणं कृत्वा तस्याऽनुत्तरायां सम्यक्सम्बोधौ परिणामयतीयं
प्रज्ञापारमितायां चरतः शीलपारमिता । पुनरपरमायुष्मञ्चार-
द्वतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो या

सौम्यपारमिताम्परिपूरयिष्यामि । सर्वसत्त्वांश्च सौम्यपारमितायां
नियोजयिष्यामि । आत्मना च शान्तपारमिताम्परिपूरयिष्यामि
सर्वसत्त्वांश्च शान्तपारमितायां नियोजयिष्यामि । आत्मना च
प्रज्ञापारमिताम्परिपूरयिष्यामि । सर्वसत्त्वांश्च प्रज्ञापारमितायां
नियोजयिष्यामि ।

आत्मना चाध्यात्मगुण्यताम्परिपूरयिष्यामि । सर्वसत्त्वांश्चा-
ध्यात्मगुण्यतायां नियोजयिष्यामि । आत्मना च अहिद्वोगुण्यता
परिपूरयिष्यामि । सर्वसत्त्वांश्च अहिद्वोगुण्यतायां नियोजयि-
ष्यामि । आत्मना चाध्यात्मअहिद्वोगुण्यताम्परिपूरयिष्यामि । सर्व-
सत्त्वांश्चाध्यात्मअहिद्वोगुण्यतायां नियोजयिष्यामि । आत्मना च
शून्यताशून्यताम्परिपूरयिष्यामि । सर्वसत्त्वांश्च शून्यताशून्यतायां
नियोजयिष्यामि । आत्मना च महाशून्यताम्परिपूरयिष्यामि ।
सर्वसत्त्वांश्च महाशून्यतायां नियोजयिष्यामि । आत्मना च पर-
मार्थशून्यताम्परिपूरयिष्यामि । सर्वसत्त्वांश्च परमार्थशून्यतायां
नियोजयिष्यामि । आत्मना च संकृतशून्यताम्परिपूरयिष्यामि ।
सर्वसत्त्वांश्च संकृतशून्यतायां नियोजयिष्यामि । आत्मना चासं-
कृतशून्यताम्परिपूरयिष्यामि । सर्वसत्त्वांश्चासंकृतशून्यतायां नियो-
जयिष्यामि । आत्मना चाऽत्यन्तशून्यताम्परिपूरयिष्यामि । सर्व-
सत्त्वांश्चाऽत्यन्तशून्यतायां नियोजयिष्यामि । आत्मना चाऽनवराग-
शून्यताम्परिपूरयिष्यामि । सर्वसत्त्वांश्चानवरागशून्यतायां नियोज-
यिष्यामि । आत्मना चाऽनवकारशून्यताम्परिपूरयिष्यामि । सर्व-
सत्त्वांश्चाऽनवकारशून्यतायां नियोजयिष्यामि । आत्मना च प्रकृति-

एवं खल्वायुष्मञ्च्कारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्व एकैकस्यां पारमितायां स्थित्वा सर्वाः षट्पारमिताः परिपूरयति ।

पुनरपरमायुष्मञ्च्कारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वो ध्यानानि चाऽप्रमाणानि चारूप्यं समापत्तीन् समापद्यते । न च ध्यानाऽप्रमाणरूप्यसमापत्तीराच्छादयति । न च तैर्धानैरप्रमाणैरारूप्यसमापत्तिभिश्च सहियते । न च ध्यानाप्रमाणरूप्यसमापत्तिवशेनोपपद्यते । इदमायुष्मञ्च्कारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्योपाय कौशलसहगताप्रज्ञापारमिता । पुनरपरमायुष्मञ्च्कारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वो ध्यानानि चाप्रमाणानि चारूप्यसमापत्तीश्च विवेकदर्शनेन च शून्यतानिमित्ताप्रणिहितदर्शनेन च समापद्यते । न च तेषां वाग्रनोपपद्यते । न च भूतकोटिं साक्षात्करोति । सर्वश्रावकप्रत्येकबुद्धांश्च । भवत्ययं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरत उपायकौशलमहासन्नाहः । एवं खल्वायुष्मञ्च्कारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वोमहासन्नाह सन्नद्ध इत्युच्यते । एवं सन्नाह सन्नद्धस्यायुष्मञ्च्कारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य पूर्वस्थां दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु बुद्धाभगवन्त उदानमुदानयन्ति । नामधेयञ्च कीर्त्तयन्ति शब्दमुदीरयन्ति । घोषमनुश्रावयन्ति । एषोऽमुष्मिन् लोकधातौ बोधिसत्त्वोमहासत्त्वो महासन्नाह सन्नद्धः सत्त्वाच्च पावयति बुद्धचेत्रञ्च परिशोधयति । च्छद्वा च विक्रीडति । दक्षिणस्थां दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु बुद्धाभगवन्त उदानमुदानयन्ति नामधेयञ्च परिकीर्त्तयन्ति । शब्दमुदीरयन्ति । घोषमनुश्रावयन्ति । एषोऽमुष्मिन्

नियोजयिष्यामि । आत्मना चाऽप्रमाणेषु स्थास्यामि । परांश्चा-
 ऽप्रमाणेषु नियोजयिष्यामि । आत्मना चारूप्यसमापत्तिषु
 स्थास्यामि । परांश्चारूप्यसमापत्तिषु नियोजयिष्यामि । आत्मना
 चाष्टासु विमोचेषु स्थास्यामि । परांश्चाष्टासु विमोचेषु नियोजयि-
 ष्यामि । आत्मना च नवस्वनुपूर्वविहारसमापत्तिषु स्थास्यामि ।
 परांश्च नवस्वनुपूर्वविहारसमापत्तिषु नियोजयिष्यामि । आत्मना
 च शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखेषु स्थास्यामि । परांश्च
 शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखेषु नियोजयिष्यामि । आत्मना
 चाभिज्ञासु स्थास्यामि । परांश्चाऽभिज्ञासु नियोजयिष्यामि ।
 आत्मना च समाधिषु स्थास्यामि । परांश्च समाधिषु नियोजयि-
 ष्यामि । आत्मना च धारणीमुखेषु स्थास्यामि । परांश्च धारणी-
 मुखेषु नियोजयिष्यामि । आत्मना च तथागतवलेषु स्थास्यामि ।
 परांश्च तथागतवलेषु नियोजयिष्यामि । आत्मना च वैशारद्येषु
 स्थास्यामि । परांश्च वैशारद्येषु नियोजयिष्यामि । आत्मना च प्रति-
 सन्वित्सु स्थास्यामि । परांश्च प्रतिसन्वित्सु नियोजयिष्यामि ।
 आत्मना च महामैत्र्यां स्थास्यामि । परांश्च महामैत्र्यां नियोजयि-
 ष्यामि । आत्मना च महाकरुणायां स्थास्यामि । परांश्च महा-
 करुणायां नियोजयिष्यामि । आत्मना चाष्टादशावेणिकबुद्धधर्मेषु
 स्थास्यामि । अष्टादशावेणिकबुद्धधर्मेषु नियोजयिष्यामि ।

इयतायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र बोधिमत्त्वोमशमत्त्वो महामसासमसन्ध
 इत्युच्यते । पुनरपरमायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र बोधिमत्त्वोमशमत्त्वः प्रज्ञा-
 पारमितायाञ्चरन् यद्दानं ददाति । तत्सत्त्वाङ्कारज्ञता प्रतिमयुष्म-

मुदारायन्ति । नामधेयश्च परिकीर्तयन्ति । शब्दमुदीरयन्ति ।
 धोपमनुश्रावयन्ति । एषोऽमुष्मिन् लोकधातौ बोधिसत्त्वो महासत्त्वो
 महासन्नाह सन्नद्धः सत्त्वांश्च परिपाचयति । बुद्धचेत्रश्च परिशोध-
 यति । अद्या च विक्रीडति । उत्तरपूर्वस्यां दिशि गङ्गानदी-
 वालुकोपमेषु लोकधातुषु बुद्धाभगवन्त उदानमुदानयन्ति ।
 नामधेयश्च परिकीर्तयन्ति । शब्दमुदीरयन्ति । धोपमनुश्राव-
 यन्ति । एषोऽमुष्मिन् लोकधातौ बोधिसत्त्वो महासत्त्वो महासन्नाह
 सन्नद्धः सत्त्वांश्च परिपाचयति । बुद्धचेत्रश्च परिशोधयति । अद्या
 च विक्रीडति । अधस्तादिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु
 बुद्धाभगवन्त उदानमुदानयन्ति । नामधेयश्च परिकीर्तयन्ति ।
 शब्दमुदीरयन्ति । धोपमनुश्रावयन्ति । एषोऽमुष्मिन् लोकधातौ
 बोधिसत्त्वो महासत्त्वो महासन्नाह सन्नद्धः सत्त्वांश्च परिपाचयति ।
 बुद्धचेत्रश्च परिशोधयति । अद्या च विक्रीडति । उपरिष्ठादिशि
 गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु बुद्धाभगवन्त उदानमुदा-
 नयन्ति । नामधेयश्च परिकीर्तयन्ति । शब्दमुदीरयन्ति । धोप-
 मनुश्रावयन्ति । एषोऽमुष्मिन् लोकधातौ बोधिसत्त्वो महासत्त्वो
 महासन्नाह सन्नद्धः सत्त्वांश्च परिपाचयति । बुद्धचेत्रश्च परिशोध-
 यति । अद्या च विक्रीडति ।

आह । कियतायुष्मन् पूर्णं बोधिसत्त्वो महासत्त्वो महायान-
 सप्रस्थित इत्युच्यते । कतमच्च बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं ।
 पूर्णं आह । इहायुष्मज्झारदतीमुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वः षट्पार-
 मितानुचरति । स दानपारमितायां चरन् विविक्त कामै-

लभते । अयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो दानं ददतः प्रज्ञापारमितासन्नाहः । यदायुष्मञ्चारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः सर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैस्ताः पारमितायां निमित्तीकरोति नोपलभते । एवं खलु बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् महासन्नाह सम्बन्धो बोधितव्यः ।

पुनरपरमायुष्मञ्चारदतीपुत्र बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः शीलपारमितायां चरन् सर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैर्दानं ददाति तच्च सर्वसत्त्वसाधारणं कृत्वाऽनुत्तरायां सम्यक्सम्बोधौ परिणामयत्ययमनुपलम्भयोगेन । अयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य शीलपारमितायां चरतो दानपारमिता । पुनरपरमायुष्मञ्चारदतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य सर्वाकारज्ञताप्रसियुक्तैर्मनसिकारैः शीलपारमितायां चरतो या श्रावकप्रत्येकबुद्धभूम्यसृष्टानताः प्रागेव पृथग्जनभूमयः । इयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य शीलपारमितायां चरतः शीलपारमिता । पुनरपरमायुष्मञ्चारदतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य शीलपारमितायां चरतः सर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैः तेषां धर्माणां क्षमणत्वारोचनताऽधिवासनता । इयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य शीलपारमितायां चरतः क्षान्तिपारमिता । पुनरपरमायुष्मञ्चारदतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य शीलपारमितायां चरतः सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैः यौवैर्यासंभनता नवलीनवीर्यता । इयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो वीर्यपारमिता । पुनरपरमायुष्मञ्चारदतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य शीलपारमितायां चरतः मर्या-

प्रतिपद्यमानां सत्त्वमात्राणां तत्त्वसंज्ञानां मनसिकारादनन्तमाका-
 शानन्त्यायतनमुपसम्पद्य विहरति । स सर्वशः आकाशानन्त्यायतन-
 समतिक्रमादनन्तविज्ञानमिति विज्ञानानन्त्यायतनमुपसम्पद्य विह-
 रति । स सर्वशो विज्ञानानन्त्यायतनसमतिक्रमात्तास्ति किञ्चि-
 दित्याकिञ्चन्यायतनमुपसम्पद्य विहरति । स सर्वश आकिञ्चन्याय-
 तनसमतिक्रमानैव संज्ञानां संज्ञायतनमुपसम्पद्य विहरति । अनुप-
 लब्धयोगेन । इदं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य ध्यानं । यदा बोधि-
 सत्त्वो महासत्त्व एतानि ध्यानान्येतान्यप्रमाणान्येतानि चारुष्याणां
 काशाकारलिङ्गनिमित्तैः समापद्यमानो व्युत्तिष्ठं स सर्वाकारज्ञा-
 तायां परिणामयतीय बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य दानपारमिता ।

सशीलपारमितायां चरन् विविक्तं कामैर्विविक्तं पापकै-
 रकुशलेर्धर्मैः सवितर्कसविचारजं प्रीतिसुखं प्रथमं ध्यानमुप-
 सम्पद्यविहरति । स सवितर्कं सविचाराणां व्युपशमादध्यात्मसम्प्र-
 सादाच्चेतसं एकोतिभावादवितर्कमविचार समाधिजं प्रीतिसुखं
 द्वितीयं ध्यानमुपसम्पद्य विहरति । स प्रीतेर्विरागादुपेक्षको विह-
 रति । स्मृतिमान् सप्रज्ञानन् सुखञ्च कायेन प्रतिषवेदयति ।
 यत्तदाय्यां आचक्षते उपेक्षकः स्मृतिमान् सुखविहारौ निष्प्रीतिकं
 तृतीयं ध्यानमुपसम्पद्य विहरति । समुखस्य च प्रहाणात् दुःखस्य च
 प्रहाणात् पूर्वमेव च सौमनस्य दौर्मनस्यो वस्तुज्ञमाददुःखासुख-
 मुपेक्षा स्मृतिपरिशुद्धं चतुर्थं ध्यानमुपसम्पद्य विहरति । समैची-
 सहगतेन चित्तेन विपुलेन महद्गतेनादयेनाऽप्रमाणेनावैरेणाव्याव-
 धेनासपत्नेन परिपूर्णं सुभावितेन धर्मधातुपरमे लोके आकाश-

प्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तैस्तच्च कुशलमूल सर्वसत्त्वसाधारणं कृत्वाऽनुत्त-
रायां सम्यक्सम्बोधौ परिणामयतीयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य
चान्तिपारमितायां चरतः श्रीलपारमिता । पुनरपरमायुष्मञ्छार-
दतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य चान्तिपारमितायां चरतो या
सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तानां मनसिकाराणां चमणतारोचनताऽधि-
वासनता । इयं चान्तिपारमितायां चरतः चान्तिपारमिता । पुन-
रपरमायुष्मञ्छारदतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य चान्तिपार-
मितायां चरतः सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैर्न श्रावक-
प्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तैयां चित्तस्यैकाग्रता इयं चान्तिपारमितायां
चरतो ध्यानपारमिता । पुनरपरमायुष्मञ्छारदतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य
महासत्त्वस्य चान्तिपारमितायां चरतः सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मन-
सिकारैर्न श्रावकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तैः सर्वसत्त्वेषु मायाकृतमंशा-
प्रत्युपस्थिता भवति । तथा च चान्त्या न मन्यते । न च तां चान्ति-
मुपलभते । इयं चान्तिपारमितायां चरतः प्रज्ञापारमिता । एवं
खज्जायुष्मञ्छारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वः चान्तिपारमितायां
चरन् सर्वाः षट्पारमिताः परिगृह्णाति । तेन महासत्त्वाह महाइ-
दित्युच्यते ।

पुनरपरमायुष्मञ्छारदतीपुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वो बोध्यपार-
मिताया चरन् यद्दानं ददाति । तत्सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मन-
सिकारैर्न श्रावकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तैस्तच्च कुशलमूलं सर्वसत्त्वसाधा-
रणं कृत्वाऽनुत्तरायां सम्यक्सम्बोधौ परिणामयति इयं बोधि-
मत्त्वस्य महासत्त्वस्य बोध्यपारमिताया चरतो दानपारमिता । पुन-

म ध्यान्तिपारमितायाश्चरन् विविक्तं कामेर्विविक्तं
 रसुग्रहं धर्मं, सवितर्कं सविचारं विवेकजं प्रीतसुखं प्रथम-
 मुपमम्पद्यविहरति । सवितर्कं सविचाराणां व्युपममादध्यात्म-
 यादाद्येतस्य एकोति भावादवितर्कनविचारं समाधिजं प्रीति-
 द्वितीयं ध्यानमुपमम्पद्यविहरति । सप्रोतेर्विरागादुपेक्षको-
 रति । कृतिमान् मज्जान् सुखं कायेन प्रतिमवेदयति । य-
 त्तदाय्या आचक्षते उपेक्षकः कृतिमान् सुखविहारा । निष्प्रीति-
 त्वाय ध्यानमुपमम्पद्यविहरति । समुत्पन्नं च प्रहाणात् दुःखस्य
 प्रहाणात् पृथमेव च सौमनस्य दौर्मनस्ययोरस्त गमाददुःखासुख-
 मुपेक्षाकृतिपरिशुद्धं चतुर्थं ध्यानमुपमम्पद्यविहरति । समैवीसह-
 गतेन चित्तेन विपुलेन महद्गतेनाऽद्वयेनाऽप्रमाणेनाऽवैरेणाऽव्याव-
 धेनामपचेण परिपूर्णेन सुभावितेन धर्मधातुपरमे लोके आकाश-
 धातुपर्यवसाने दशदिशः स्फुरित्वाऽधिमुच्यविहरति । सकलणा-
 सहगतेन चित्तेन विपुलेन महद्गतेनाद्वयेनाऽप्रमाणेनाऽवैरेणा-
 व्यावधेनामपचेण परिपूर्णेन सुभावितेन धर्मधातुपरमे लोक-
 आकाशधातुपर्यवसाने दशदिशः स्फुरित्वाऽधिमुच्यविहरति ।
 समुदितासहगतेन चित्तेन विपुलेन महद्गतेनाद्वयेनाऽप्रमाणेना-
 वैरेणाऽव्यावधेनामपचेण परिपूर्णेन सुभावितेन धर्मधातुपरमे
 लोके आकाशधातुपर्यवसाने दशदिशः स्फुरित्वाऽधिमुच्यविह-
 रति । स उपेक्षासहगतेन चित्तेन विपुलेन महद्गतेनाद्वयेना-
 प्रमाणेनाऽवैरेणाऽव्यावधेनामपचेण परिपूर्णेन सुभावितेन धर्म-
 धातुपरमे लोके आकाशधातुपर्यवसाने दशदिशः स्फुरित्वाऽधि-

सर्वाः षट्पारमिताः परिगृह्णाति । तेन महामत्याह सश्रद्ध
इत्युच्यते ।

पुनरपरमायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वो महामत्त्वो ध्यानपार-
मितायां चरन् यद्दानं ददाति तत्सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसि-
कारैर्न आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तैस्तच्च सर्वकुशलं सर्वसत्त्वसाधा-
रणं कृत्वाऽनुत्तरायां सम्यक्सम्बोधौ परिणामयतीत्यं बोधि-
सत्त्वस्य महामत्त्वस्य ध्यानपारमितायां चरतो दानपारमिता ।
पुनरपरमायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वो महामत्त्वो ध्यानपारमि-
तायां चरन् यच्छीलं रक्षति तत्सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसि-
कारैर्न आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तैस्तच्च कुशलमूलं सर्वसत्त्वसाधा-
रणं कृत्वाऽनुत्तरायां सम्यक्सम्बोधौ परिणामयतीत्यं ध्यानपार-
मितायां चरतः शीलपारमिता । पुनरपरमायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र
बोधिसत्त्वो महामत्त्वो ध्यानपारमितायां चरन् चान्तिं भावयति ।
सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैर्न आवकप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तै-
स्तच्च कुशलमूलं सर्वसत्त्वसाधारणं कृत्वाऽनुत्तरायां सम्यक्सम्बोधौ
परिणामयतीत्यं ध्यानपारमितायां चरतः चान्तिपारमिता ।
पुनरपरमायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य ध्यानपार-
मितायां चरतः सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैर्न आवक-
प्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तैर्या वीर्यसंभनता तच्च कुशलमूलं सर्वसत्त्वसाधा-
रणं कृत्वाऽनुत्तरायां सम्यक्सम्बोधौ परिणामयतीत्यं ध्यानपारमि-
तायां चरतो वीर्यपारमिता । पुनरपरमायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र बोधि-
सत्त्वस्य महामत्त्वस्य ध्यानपारमितायां चरतो या सर्वाकारज्ञता

महद्गतेनादयेनाप्रमाणेनावैरेणाव्यावधेनासपत्नेन परिपूर्णं सुभा-
वितेन धर्मधातुपरमे लोक आकाशधातुपर्यवसाने दशदिशः
स्फुरित्वाऽधिमुच्यविहरति । सकरुणासहगतेन विपुलेन महद्गते-
नादयेनाप्रमाणेनावैरेणाव्यावधेनासपत्नेन परिपूर्णं सुभावितेन
धर्मधातुपरमे लोक आकाशधातुपर्यवसाने दशदिशः स्फुरित्वा-
ऽधिमुच्यविहरति । समुदिता सहगतेन चित्तेन विपुलेन
महद्गतेनादयेनाप्रमाणेनावैरेणाव्यावधेनासपत्नेन परिपूर्णं सुभा-
वितेन धर्मधातुपरमे लोक आकाशधातुपर्यवसाने दश-
दिशः स्फुरित्वाऽधिमुच्यविहरति । स उपेक्षासहगतेन चित्तेन
विपुलेन महद्गतेनादयेनाप्रमाणेनावैरेणाव्यावधेनासपत्नेन परि-
पूर्णं सुभावितेन धर्मधातुपरमे लोक आकाशधातुपर्य-
वसाने दशदिशः स्फुरित्वाऽधिमुच्यविहरति । उपलभ्ययोगेन ।
ससर्व्वंशो रूपसंज्ञानां समतिक्रमान् प्रतिसम्पद्यसंज्ञानामस्तङ्ग-
मात्रानात्वसंज्ञानाम मनसिकारादनन्तमाकाशमित्याकाशानन्त्या-
यतनमुपसम्पद्यविहरति । ससर्व्वंशः आकाशानन्त्यायतनसमति-
क्रमादनन्त विज्ञानमिति विज्ञानानन्त्यायतनमुपसम्पद्यविहरति ।
ससर्व्वंशो विज्ञानानन्त्यायतनसमतिक्रमाज्ञास्ति किञ्चिदित्या-
किञ्चन्यायतनमुपसम्पद्यविहरति । ससर्व्वंशः आकिञ्चन्यायतन-
समतिक्रमान्नैव संज्ञानासंज्ञायतनमुपसम्पद्यविहरति । इदं बोधि-
सत्त्वस्य महासत्त्वस्य ध्यान ।

यदा बोधिसत्त्वोमहासत्त्व एतानि च ध्यानान्येतानि चाप्रमा-
णान्येतानि चारूप्याण्याकाशकार लिङ्गानिमित्तैः समापद्यमानो

तेषां धर्माणां चमणता रोचनताऽधिवागमता । सर्वाकारज्ञता
 प्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैर्न आवक्तप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तैस्तस्य च कुशल-
 मूलस्य सर्वसत्त्वसाधारणं कृत्वाऽनुत्तराया सम्यक्सम्बोधौ परि-
 णामयतीयं प्रज्ञापारमितायां चरतः चान्तिपारमिता । पुनरपर-
 मायुष्मञ्छारद्वितीयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां
 चरतः सर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैर्न आवक्तप्रत्येकबुद्ध-
 प्रतिसंयुक्तैर्या वीर्यास्त्रंसनता । तस्य च कुशलमूलं सर्वसत्त्वसाधारणं
 कृत्वाऽनुत्तरायां सम्यक्सम्बोधौ परिणामयतीयं प्रज्ञापारमितायां
 चरतो वीर्यपारमिता । पुनरपरमायुष्मञ्छारद्वितीयं बोधिसत्त्वस्य
 महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो या चित्तस्यैकाग्रतासर्वाकार-
 ज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैर्न आवक्तप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तैस्तच्च कुशल-
 मूलं सर्वसत्त्वसाधारणं कृत्वाऽनुत्तरायां सम्यक्सम्बोधौ परि-
 णामयतीयं प्रज्ञापारमितायां चरतो ध्यानपारमिता । पुनरपर-
 मायुष्मञ्छारद्वितीयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां
 चरतः सर्वधर्मेषु मायाकृतसज्ञा प्रत्युपस्थिता भवति । सर्वाकार-
 ज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैर्न आवक्तप्रत्येकबुद्धप्रतिसंयुक्तैस्तच्च कुशल-
 मूलं सर्वसत्त्वसाधारणं कृत्वाऽनुत्तरायां सम्यक्सम्बोधौ परि-
 णामयतीयं प्रज्ञापारमितायां चरतः प्रज्ञापारमिता । यदायुष्म-
 ञ्छारद्वितीयं बोधिसत्त्वो महासत्त्वः सर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तेन
 चित्तेनैताः पारमिता न सत्त्वान्न बोधिं निमित्तीकरोति । नोप-
 लभते । अयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतः
 षट्पारमिता महासन्नाहः ।

वैरेणाऽव्यावधेनासपत्नेन परिपूर्णं सुभावितेन धर्मधातु परमे
लोक आकाशधातुपर्यवसाने दशदिशः स्फुरित्वाऽधिमुच्यविहरति ।
अनुपसन्नयोगेन । स सर्वशोरूपसंज्ञानां समतिक्रमान् प्रतिपद्य-
संज्ञानामस्तज्जमानानात्वसंज्ञानामनसिकारादनन्तमाकाशमित्याका-
शानन्थायतनमुपसम्पद्य विहरति । स सर्वश आकाशानन्थायतन-
समतिक्रमादनन्तं विज्ञानमिति विज्ञानानन्थायतनमुपसम्पद्य-
विहरति । स सर्वशो विज्ञानानन्थायतनसमतिक्रमाश्रयि
किञ्चिदित्याकिञ्चन्यायतनमुपसम्पद्यविहरति । स सर्वश आकिञ्च-
न्यायतनसमतिक्रमानैव संज्ञानासंज्ञायतनमुपसम्पद्यविहरति । इदं
बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य ध्यानम् ।

यदा बोधिसत्त्वो महासत्त्व एतानि ध्यानान्येतानि चाऽप्रमाण-
न्येतानि चारूप्याणां आकाशाकारलिङ्गानिमित्तैः समापद्यमानो-
च्युत्तिष्ठंश्च सर्वाकारज्ञतायां परिणामयतीयं बोधिसत्त्वस्य महा-
सत्त्वस्य ध्यानपारमिता ।

स प्रज्ञापारमितायां धरन् विविक्तं कामैर्बिम्बिकं पापकैर-
कुशलेर्धर्मैः सवितर्कं सविचारं विवेकजं प्रीतिसुखं प्रथमं ध्यान-
मुपसम्पद्यविहरति । सवितर्कं सविचाराणां व्युपशमादध्यात्म-
सम्यग्सादाच्चेतस एकोतीभावादवितर्कमविचारं समाधिजं प्रीति-
सुखं द्वितीयं ध्यानमुपसम्पद्यविहरति । स प्रीतेर्बिर्वागादुपेक्षको-
विहरति । स्मृतिमान् सम्यजानन् सुखं च कायेन प्रतिवेदयति ।
यत्तु दायां आसत्ते उपेक्षकः स्मृतिमान् सुखविहारौति निष्प्रीतिकं
तृतीयं ध्यानमुपसम्पद्यविहरति । स सुखस्य चायहाणात् दुःखस्य च

लोकधातौ बोधिसत्त्वो महासत्त्वो महासन्नाह सन्नद्धः सत्त्वांश्च परिपाचयति । बुद्धचेत्रञ्च परिशोधयति । अद्या च विक्रीडति । पश्चिमायां दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु बुद्धाभगवन्त उदानमुदानयन्ति । नामधेयञ्च परिकीर्त्तयन्ति । शब्दमुदीरयन्ति । घोषमनुश्रावयति । एषोऽमुष्मिन् लोकधातौ बोधिसत्त्वो महासत्त्वो महासन्नाह सन्नद्धः सत्त्वांश्च परिपाचयति । बुद्धचेत्रञ्च परिशोधयति । अद्या च विक्रीडति । उत्तरस्या दिशि गङ्गानदी-
 वालुकोपमेषु लोकधातुषु बुद्धाभगवन्त उदानमुदानयन्ति । नाम-
 धेयञ्च परिकीर्त्तयन्ति । शब्दमुदीरयन्ति । घोषमनुश्रावयन्ति ।
 एषोऽमुष्मिन् लोकधातौ बोधिसत्त्वो महासत्त्वो महासन्नाह सन्नद्धः
 सत्त्वांश्च परिपाचयति । बुद्धचेत्रञ्च परिशोधयति । अद्या च
 विक्रीडति । पूर्वदक्षिणस्यां दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोक-
 धातुषु बुद्धाभगवन्त उदानमुदानयन्ति । नामधेयञ्च परिकीर्त्त-
 यन्ति । शब्दमुदीरयन्ति । घोषमनुश्रावयन्ति । एषोऽमुष्मिन्
 लोकधातौ बोधिसत्त्वो महासत्त्वो महासन्नाह सन्नद्धः सत्त्वांश्च
 परिपाचयति । बुद्धचेत्रञ्च परिशोधयति । अद्या च विक्रीडति ।
 दक्षिणपश्चिमायां दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु बुद्धा-
 भगवन्त उदानमुदानयन्ति । नामधेयञ्च परिकीर्त्तयन्ति । शब्द-
 मुदीरयन्ति । घोषमनुश्रावयन्ति । एषोऽमुष्मिन् लोकधातौ
 बोधिसत्त्वो महासत्त्वो महासन्नाह सन्नद्धः सत्त्वांश्च परिपाचयति ।
 बुद्धचेत्रञ्च परिशोधयति । अद्या च विक्रीडति । पश्चिमोत्तरस्यां
 दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु बुद्धाभगवन्त उदान

काशाकारलिङ्गानिमित्तैः समापद्यमानोद्युत्तिष्ठस्य सर्वाकारशतार्था
परिणामयतीत्य बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमिता । एवं खत्वा-
युग्मद्वारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वो महायानसंप्रस्थित इत्युच्यते ।

पुनरपरमायुग्मद्वारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वो मैत्रीसहगतेन
चित्तेन विपुलेन महद्गतेनादयेनाप्रमाणेनावैरेणव्यावध्येनासपद्मेन
परिपूर्णं सुभावितेन धर्मधातुपरमेलोक आकाशधातुपर्यवसाने-
दशदिशः स्फुरित्वाऽधिमुच्यविहरति । स महाकृष्णसहगतेन
चित्तेन विपुलेन महद्गतेनादयेनाप्रमाणेनावैरेणव्यावध्येनासपद्मेन
परिपूर्णं सुभावितेन धर्मधातुपरमेलोक आकाशधातुपर्यवसाने
दशदिशः स्फुरित्वाऽधिमुच्यविहरति । समुदितासहगतेन चित्तेन
विपुलेन महद्गतेनादयेनाप्रमाणेनावैरेणव्यावध्येनासपद्मेन परिपूर्णं
सुभावितेन धर्मधातुपरमेलोक आकाशधातुपर्यवसाने दशदिशः
स्फुरित्वाऽधिमुच्यविहरति । स उपेक्षासहगतेन चित्तेन विपुलेन
महद्गतेनादयेनाप्रमाणेनावैरेणव्यावध्येनासपद्मेन परिपूर्णं सुभावि-
तेन धर्मधातुपरमेलोक आकाशधातुपर्यवसाने दशदिशः स्फुरित्वा
ऽधिमुच्यविहरति । स विविक्तं कामैर्विविक्तं पापकैरकुशलैर्धर्मैः
सवितर्कं सविचारं विवेकजं प्रीतिसुखं प्रथमं ध्यानमुपसम्पद्य-
विहरति । सवितर्कं सविचाराणां व्युपशमादध्यात्मसम्प्रसादाच्चेतस
एकोतिभावादवितर्कमविचारं समाधिजं प्रीतिसुखं द्वितीयं ध्यान-
मुपसम्पद्यविहरति । स प्रीतोर्विरागादुपेक्षकोविहरति । स्मृतिमान्
सम्प्रजानन् सुखञ्चकारेण प्रतिषेदयति । यत्तदार्या आचक्षते
उपेक्षकः स्मृतिमान् सुखविहारति निष्प्रतीतिकं तृतीयं ध्यानमुप-

विविक्तं पापकैरकुशलैर्धर्मैः सवितर्कं सविचारं विवेकजं प्रीति-
 सुखं प्रथमध्यानमुपसम्पद्यविहरति । सवितर्कसविचाराणां व्यु-
 त्पन्नादध्यात्मसम्प्रसादाच्चेतस एकोतिभावादवितर्कमविचारं समा-
 धिजं प्रीतिसुखं द्वितीयं ध्यानमुपसम्पद्यविहरति । सप्रीतेर्विरा-
 गादुपेक्षको विहरति । स्मृतिमान् संजानन् सुखञ्च कायेन प्रति-
 वेदयति । यत्तदाय्यां आचक्षते उपेक्षकः स्मृतिमान् सुखविहारौ
 निष्प्रीतिकं तृतीयं ध्यानमुपसम्पद्यविहरति । ससुखस्य च प्रहा-
 णात् दुःखस्य च प्रहाणात् पूर्वमेव च सौमनस्य दौर्मनस्य
 योरसङ्गमाददुःखासुखमुपेक्षस्मृतिपरिसुद्धिं चतुर्थध्यानमुपसम्पद्य-
 विहरति । समैत्रीसहगतेन चित्तेन विपुलेन महद्गतेनाद्वयेना-
 प्रमाणेनाऽवैरेणाऽव्यावधेनाऽसम्पन्नेन परिपूर्णं सुभावितेन धर्म-
 धातुपरमे लोके आकाशधातुपर्यवसाने दशदिशः स्फुरित्वाऽधि-
 मुच्य विहरति । सकरुणसहगतेन चित्तेन विपुलेन महद्गतेना-
 द्वयेनाऽप्रमाणेनाऽवैरेणाव्यावधेनाऽसम्पन्नेन परिपूर्णं सुभावितेन
 धर्मधातुपरमे लोके आकाशधातुपर्यवसाने दशदिशः स्फुरित्वा
 ऽधिमुच्यविहरति । समुदितासहगतेन चित्तेन विपुलेन महद्गते-
 नाद्वयेनाऽप्रमाणेनाऽवैरेणाव्यावधेनाऽसम्पन्नेन परिपूर्णं सुभावितेन
 धर्मधातुपरमे लोके आकाशधातुपर्यवसाने दशदिशः स्फुरित्वा
 ऽधिमुच्यविहरति । स उपेक्षासहगतेन चित्तेन विपुलेन महद्गते-
 नाद्वयेनाऽप्रमाणेनाऽवैरेणाव्यावधेनाऽसम्पन्नेन परिपूर्णं सुभावितेन
 धर्मधातुपरमे लोके आकाशधातुपर्यवसाने दशदिशः स्फुरित्वा
 विहरति । अनुपप्लव्ययोगेन । स सर्व्यगोरूपमज्ञानामतिक्रमान्

सर्व्वरुत्तानां क्षेत्रक्षयाय धर्मं देशयिष्यामीति । या तेषां मन-
भिकाराणां चमता, रोचनता, व्युपपरीक्षणताश्रवबोधनता ।
उपरिधायतनता । इयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य चान्तिपार-
मिता । यदा बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः सर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्ते-
र्मनसिकारैर्धानाप्रमाणरूप्यसमापत्तिभिर्विहरति । सर्व्वसत्त्वार्थज्ञ
सर्वाकारज्ञतायां वीर्य्यं नम्रं सयतीयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य
वीर्य्यपारमिता । यदा बोधिसत्त्वोमहासत्त्वः सर्वाकारज्ञताप्रति-
संयुक्तेर्मनसिकारैः सर्व्वज्ञता ध्यानविमोक्षसमापत्तीः समापद्यते च
व्युत्तिष्ठते च न च श्रावकभूमौ वा प्रत्येकबुद्धभूमौ वा परिणामय-
तीयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य ध्यानपारमिता । यदा बोधिसत्त्वो-
महासत्त्वः सर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तेर्मनसिकारैस्तानि प्रथमध्याना-
ज्ज्ञानि द्वितीयध्यानाज्ज्ञानि तृतीयध्यानाज्ज्ञानि चतुर्थध्यानाज्ज्ञानि ।
मैत्रीकरुणामुदितोपेक्षाकाशानन्यायतनं विज्ञानानन्यायतमाकिञ्च
न्यायतनं नैव सज्ज्ञानासज्ज्ञायतनमनित्याकारेण दुःखाकारेणा-
नात्माकारेणाशान्ताकारेण शून्यताकारेणानिमित्ताकारेणाप्रणि-
हिताकारेणाप्रत्यवेक्षमाणस्ता ध्यानाप्रमाणरूप्यसमापत्तीर्नोपलभते ।
ताभिस्तु न मन्यते । इयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमिता ।

इदमायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापार-
मितायां चरतो महायानं ।

पुनरपरमायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महा-
यानं । यत् सर्वाकारैः चत्वारि कृत्युपस्थानानि भावयति ।
सर्वाकारैश्चत्वारि सम्यक्प्रज्ञाणानि भावयति । सर्वाकारैस्तुर

मुच्यविहरति । उपलभ्ययोगेन । ससर्व्वशो रूपसंज्ञानां समतिक्रमान्
 प्रतिपद्य संज्ञानामस्तङ्गमात्रानात्वसंज्ञानाम मनसिकारादनन्तमाका-
 शमित्याकाशानन्त्यायतनमुपसम्पद्यविहरति । ससर्व्वशः आकाशा-
 नन्त्यायतनसमतिक्रमादनन्तं विज्ञानमिति विज्ञानानन्त्यायतनमुप-
 सम्पद्यविहरति । ससर्व्वशो विज्ञानानन्त्यायतनसमतिक्रमान्नास्ति
 किञ्चिदित्याकिञ्चन्यायतनमुपसम्पद्यविहरति । ससर्व्वशः आकिञ्च-
 न्यायतनसमतिक्रमान्नैव संज्ञानासंज्ञायतनमुपसम्पद्यविहरति । इदं
 बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य ध्यानं ।

यदा बोधिसत्त्वोमहासत्त्व एतानि च ध्यानान्येतानि चाऽप्रमा-
 णान्येतानि चारूप्याण्याकाशाकारलिङ्गानिमित्तैः समापद्यमानो
 व्युत्तिष्ठंश्च सर्वाकारज्ञतायां परिणामयतीयं बोधिसत्त्वस्य महा-
 सत्त्वस्य चान्तिपारमिता ।

सर्वीर्य्यपारमितायां चरन् विविक्त कामैर्व्विविक्तं पापकैर-
 कुशलैर्धर्मैः सवितर्कं सविचारं विवेकज प्रीतिसुखं प्रथमं ध्यानमुप-
 सम्पद्यविहरति । सवितर्कसविचाराणां व्युपशमादध्यात्मसंप्रसादाच्चेतस
 एकोतिभावादवितर्कसविचारं समाधिज प्रीतिसुखं द्वितीयं ध्यान-
 मुपसम्पद्यविहरति । सप्रीतेर्व्विरागादुपेक्षको विहरति । स्मृतिमान्
 संप्रजानम् सुखञ्च कायेन प्रतिसवेदयति । यत्तदाय्यां आचक्षते
 उपेक्षकः स्मृतिमान् सुखविहारौनिष्प्रौतिकं तृतीयं ध्यानमुपसम्पद्य
 विहरति । समुखस्य च प्रहाणात् दुःखस्य च प्रहाणात् पूर्व्वमेव
 मौमन्यदौर्मन्यस्ययोरस्तङ्गमाददुःखामुसमुपेक्षा एतिपरिशुद्धं चतुर्थं
 ध्यानमुपसम्पद्यविहरति । य म मैत्रोमहगतेन चित्तेन विपुलेन

ज्ञानं प्रवर्तते । नाऽऽभिमिति ज्ञानं प्रवर्तते । इदं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं । तच्चाऽनुपलभयोगेन ।

पुनरपरमायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं । यदतीतेऽध्वनिज्ञानं प्रवर्तते । अनागतेऽध्वनिप्रवर्तते । प्रत्युत्पन्नेऽध्वनिप्रवर्तते । न चास्य त्रिष्वध्वसुज्ञानमिदं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं । तच्चाऽनुपलभयोगेन । पुनरपरमायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं । यत्कामधातौ ज्ञानं प्रवर्तते । न रूपधातौ । नारूप्यधातौ ज्ञानं प्रवर्तते । न चाऽस्य कामरूपारूप्यधातुषु ज्ञानमिदमपि बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं । तच्चाऽनुपलभयोगेन । पुनरपरमायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं । यत्तैव लौकिकेषु ज्ञानं प्रवर्तते । न लोकोत्तरेषु न सांश्रवेषु नानाश्रवेषु न संस्कृतेषु धर्मेषु ज्ञानं प्रवर्तते । नाऽसंस्कृतेषु । न चास्य लौकिक लोकोत्तरेषु धर्मेषु न सांश्रवानाश्रवेषु न संस्कृतासंस्कृतेषु धर्मेषु ज्ञानमिदमायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं तच्चाऽनुपलभयोगेन । आह ।

कियतायुष्मन् पूर्णं बोधिसत्त्वो महासत्त्वो महायानसमारूढ इत्युच्यते । पूर्णं आह । इदमायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् दानपारमितां समारोहति । स नैव दानमुपलभते । न दानपारमितां न बोधिसत्त्वं न प्रतिग्राहकं न तान् मनसिकारानुपलभते । एवं खलु बोधिसत्त्वो महासत्त्वो महायानसमारूढ इत्युच्यते । अनुपलभयोगेन । इहायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् शीलपारमितां

व्युत्तिष्ठन् सर्वाकारज्ञतायां परिणामयतीयं बोधिसत्त्वस्य महा-
सत्त्वस्य वीर्यपारमिता ।

स ध्यानपारमितायां चरन् विविक्तं कामैर्बिबिक्तं पापकै-
रकुशलैर्धर्मैः सवितर्कसविचारं विवेकजं प्रीतिसुखं प्रथमं ध्यान-
मुपसम्पद्यविहरति । सवितर्कसविचाराणां व्युपशमादध्यात्म-
सम्प्रसादाच्चेतस एकोतिभावादवितर्कमविचार समाधिजं प्रीति-
सुखं द्वितीयं ध्यानमुपसम्पद्यविहरति । सप्रीतेर्बिरागादुपेक्षको
विहरति स्मृतिमान् संप्रजानन् सुखञ्च कायेन प्रतिसम्वेदयति ।
यत्तदार्या आचक्षते उपेक्षकः स्मृतिमान् सुखविहारौनिष्प्रीतिकं
तृतीयं ध्यानमुपसम्पद्यविहरति । ससुखस्य प्रहाणात् दुःखस्य च
प्रहाणात् पूर्वमेव सौमनस्य दौर्मनस्ययोरस्तगमाददुःखाऽसुख-
मुपेक्षास्मृतिपरिशुद्धं चतुर्थं ध्यानमुपसम्पद्यविहरति । मैत्रीसह-
गतेन चित्तेन विपुलेन महद्गतेनाद्वयेनाऽप्रमाणेनाऽवैरेणाऽव्या-
वध्येनाऽसपत्रेण परिपूर्णं सुभावितेन धर्मधातुपरमे लोक
आकाशधातुपर्यवसाने दशदिशः स्फुरित्वाऽधिमुच्यविहरति । स
करुणामहगतेन चित्तेन विपुलेन महद्गतेनाद्वयेनाऽप्रमाणेनाऽवैरेणा-
व्यावध्येनाऽसपत्रेण परिपूर्णं सुभावितेन धर्मधातुपरमे लोक
आकाशधातुपर्यवसाने दशदिशः स्फुरित्वाऽधिमुच्यविहरति । स
मुदितासहगतेन चित्तेन विपुलेन महद्गतेनाऽद्वयेनाऽप्रमाणेना-
ऽवैरेणाऽव्यावध्येनाऽसपत्रेण परिपूर्णं सुभावितेन धर्मधातुपरमे
लोके आकाशधातुपर्यवसाने दशदिशः स्फुरित्वाऽधिमुच्यविहरति ।
स उपेक्षामहगतेन चित्तेन विपुलेन महद्गतेनाऽद्वयेनाऽप्रमाणेना-

पुनरपरमायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र बोधिसत्त्वोऽमहासत्त्वोऽव्यवकीर्णैः
 सर्वाकारज्ञता प्रतिसयुक्तैर्मनसिकारैरध्यात्मशून्यतां भावयति ।
 भावनाविभावनार्थेन । तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । अव्यवकीर्णैः सर्वा-
 कारज्ञता प्रतिसयुक्तैर्मनसिकारैर्वह्निर्द्वाशून्यतां भावयति । भावना-
 विभावनार्थेन । तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । अव्यवकीर्णैः सर्वाकारज्ञता
 प्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैरध्यात्मवह्निर्द्वाशून्यता भावयति । भावना-
 विभावनार्थेन । तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । अव्यवकीर्णैः सर्वाकारज्ञता
 प्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैः शून्यताशून्यतां भावयति । भावनाविभा-
 वनार्थेन । तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । अव्यवकीर्णैः सर्वाकारज्ञता प्रति-
 सयुक्तैर्मनसिकारैर्महाशून्यतां भावयति । भावनाविभावनार्थेन ।
 तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । अव्यवकीर्णैः सर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तैर्मन-
 सिकारैः परमार्थशून्यतां भावयति । भावनाविभावनार्थेन । तच्चा-
 ऽनुपलम्भयोगेन । अव्यवकीर्णैः सर्वाकारज्ञता प्रतिसयुक्तैर्मनसिकारैः
 सङ्कतशून्यतां भावयति । भावनाविभावनार्थेन । तच्चाऽनुपलम्भ-
 योगेन । अव्यवकीर्णैः सर्वाकारज्ञता प्रतिसयुक्तैर्मनसिकारैरसङ्कत-
 शून्यतां भावयति । भावनाविभावनार्थेन । तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
 अव्यवकीर्णैः सर्वाकारज्ञता प्रतिसयुक्तैर्मनसिकारैरत्यन्तशून्यतां
 भावयति । भावनाविभावनार्थेन । तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । अव्यव-
 कीर्णैः सर्वाकारज्ञता प्रतिसयुक्तैर्मनसिकारैरनवराद्यशून्यतां भाव-
 यति । भावनाविभावनार्थेन । तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । अव्यवकीर्णैः
 सर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैरनवकारशून्यतां भावयति ।
 भावनाविभावनार्थेन । तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । अव्यवकीर्णैः सर्वा-

विभावनार्थेन । तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । अव्यवकीर्णैः सर्वाकारज्ञता
 प्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैः पञ्चवलानि भावयति । भावनाविभावनार्थेन ।
 तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । अव्यवकीर्णैः सर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तैर्मनसि-
 कारैः सप्तबोधाङ्गानि भावयति । भावनाविभावनार्थेन । तच्चा-
 ऽनुपलम्भयोगेन । अव्यवकीर्णैः सर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तैर्मनसि-
 कारैरार्याष्टाङ्गमार्गं भावयति । भावनाविभावनार्थेन । तच्चाऽनुप-
 लम्भयोगेन । अव्यवकीर्णैः सर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारै-
 रार्यसत्त्वानि भावयति । भावनाविभावनार्थेन । तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
 अव्यवकीर्णैः सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैश्चत्वारि ध्यानानि
 भावयति । तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । अव्यवकीर्णैः सर्वाकारज्ञताप्रति-
 संयुक्तैर्मनसिकारैश्चत्वार्यप्रमाणानि भावयति । भावनाविभावनार्थेन ।
 तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । अव्यवकीर्णैः सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसि-
 कारैश्चतस्र आरूप्यसमापत्तीर्भावयति । भावनाविभावनार्थेन ।
 तच्चाऽनुलम्भयोगेन । अव्यवकीर्णैः सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसि-
 कारैरष्टौ विमोचान् भावयति । भावनाविभावनार्थेन । तच्चाऽनुप-
 लम्भयोगेन । अव्यवकीर्णैः सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैर्ण-
 वानुपूर्वविहारसमापत्तिं भावयति । भावनाविभावनार्थेन । तच्चा-
 ऽनुपलम्भयोगेन । अव्यवकीर्णैः सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैः
 शून्यतानिभित्ताऽप्रणिहितविमोचमुखानि भावयति । भावना-
 विभावनार्थेन । तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । अव्यवकीर्णैः सर्वाकारज्ञता-
 प्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैरभिज्ञाभावयति । भावनाविभावनार्थेन । तच्चा-
 ऽनुपलम्भयोगेन । अव्यवकीर्णैः सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैः

सम्यग्विहरति । समुखस्य च प्रहाणात् दुःखस्य च प्रहाणात् पूर्वमेव
 सौमनस्य दौर्मणस्ययोरस्तङ्गमाद् दुःखसुखमुपेक्षाकृतिपरिच्छदं चतुर्मे
 ध्यानमुपसम्यग्विहरति । स सर्वप्रारूपजं ज्ञानां समतिक्रमात्
 प्रतिपद्यसंज्ञानामस्तङ्गमानानले संज्ञानाम् मनभिकारादनन्तमात्ता-
 ग्रमिद्याक्ताग्रानन्त्यायतनमुपसम्यग्विहरति । स सर्वप्रत्याक्ताग्रानन्त्या-
 यतनसमतिक्रमादनन्तं विज्ञानमिति विज्ञानानन्त्यायतनमुपसम्यग्वि-
 हरति । समर्वाग्रो विज्ञानानन्त्यायतनसमतिक्रमाद्यास्ति किञ्चि-
 दित्याकिञ्चन्यायतनमुपसम्यग्विहरति । समर्वाग्रश्चाकिञ्चन्यायतन-
 नभमातक्रमात्त्रे । स ज्ञायतनमुपसम्यग्विहरति । अथ बोधिभलस्य
 महाभलस्य समाधिः ।

स खलु पुनर्बोधिभलोमहाभलः सर्वान्तरागता प्रतिभयुक्तेन
 चित्तेन प्रसक्तत्वात्पूर्वोद्भवेन केवलप्रहाणात् ध्यानाप्रमाणाश्च
 उन्नासतोः परेभ्य आवृष्टे दमयति । प्रकाशयति । विमर्शयति ।
 उन्नासतोः कर्तव्यं । विमर्शता समात्वाद्व्यापीनाद्य निभयभक्षोप-
 दिवति । इत्येवाविभलस्य महाभलस्य दानपारिमिता । महाभल-
 स्यैतद्विभलस्यैव । सर्वान्तरागता नितनयुक्तेर्नविमर्शयोगि-
 नस्यैवविभलस्यैव । महाभलस्यैव । कुतश्च नान्यथा विमर्श-
 नस्यैवविभलस्यैव । इति । यदुक्तं तान्त्रिके । तन्त्रोक्तं । तन्त्रोक्तं ।
 तन्त्रोक्तं । तन्त्रोक्तं । तन्त्रोक्तं । तन्त्रोक्तं । तन्त्रोक्तं । तन्त्रोक्तं ।
 तन्त्रोक्तं । तन्त्रोक्तं । तन्त्रोक्तं । तन्त्रोक्तं । तन्त्रोक्तं । तन्त्रोक्तं ।
 तन्त्रोक्तं । तन्त्रोक्तं । तन्त्रोक्तं । तन्त्रोक्तं । तन्त्रोक्तं । तन्त्रोक्तं ।
 तन्त्रोक्तं । तन्त्रोक्तं । तन्त्रोक्तं । तन्त्रोक्तं । तन्त्रोक्तं । तन्त्रोक्तं ।
 तन्त्रोक्तं । तन्त्रोक्तं । तन्त्रोक्तं । तन्त्रोक्तं । तन्त्रोक्तं । तन्त्रोक्तं ।

ऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतचक्षुश्चक्षुरणुपलब्धिता-
मुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतश्रोत्रं श्रोत्राऽनुपलब्धितामुपादाय ।
नाममात्रमेतद्यदुतघ्राण घ्राणाऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्र-
मेतद्यदुतजिह्वाजिह्वाऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतकायः
कायाऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतमनः मनोऽनुपलब्धि-
तामुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतरूपं रूपाऽनुपलब्धितामुपादाय ।
नाममात्रमेतद्यदुतशब्दः शब्दाऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेत-
द्यदुतगन्धो गन्धाऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतरसो-
रसाऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतस्पर्शः स्पर्शाऽनुप-
लब्धितामुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतधर्माः धर्माऽनुपलब्धिता-
मुपादाय ।

नाममात्रमेतद्यदुतचक्षुर्विज्ञानं चक्षुर्विज्ञानाऽनुपलब्धितामुपा-
दाय । नाममात्रमेतद्यदुतश्रोत्रविज्ञानं श्रोत्रविज्ञानाऽनुपलब्धिता-
मुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतघ्राणविज्ञानं घ्राणविज्ञानाऽनुप-
लब्धितामुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतजिह्वाविज्ञानं जिह्वाविज्ञाना-
ऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतकायविज्ञानं कायविज्ञा-
नाऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतमनोविज्ञानं मनो-
विज्ञानाऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतचक्षुःसंस्पर्शश्चक्षु-
संस्पर्शाऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतश्रोत्रसंस्पर्शः
श्रोत्रसंस्पर्शाऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतघ्राणसंस्पर्शः
घ्राणसंस्पर्शाऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतजिह्वासंस्पर्शः
जिह्वासंस्पर्शाऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतकायसंस्पर्शः

षट्छिपादान् भावयति । सर्वाकारैः पञ्चेन्द्रियाणि भावयति ।
 सर्वाकारैः पञ्चवलानि भावयति । सर्वाकारैः सप्तबोधाङ्गानि
 भावयति । सर्वाकारैरार्याष्टाङ्गमार्गं भावयति । सर्वाकारैरार्य-
 सत्यानि भावयति । सर्वाकारैर्धानानि भावयति । सर्वाकारै-
 रप्रमाणानि भावयति । सर्वाकारैरारूप्यसमापत्तीर्भावयति ।
 सर्वाकारैर्विमोक्षान् भावयति । सर्वाकारैरनुपूर्वविहारसमा-
 पत्तीर्भावयति । सर्वाकारैः शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोक्ष-
 मुखानि भावयति । सर्वाकारैरभिज्ञा भावयति । सर्वाकारैः
 समाधिं भावयति । सर्वाकारैर्धारणीमुखानि भावयति । सर्वा-
 कारैस्तथागतवृक्षानि भावयति । सर्वाकारैर्वैशारद्यानि भाव-
 यति । सर्वाकारैः प्रतिसम्बिदो भावयति । सर्वाकारैर्महामैत्रीं
 भावयति । सर्वाकारैर्महाकरुणां भावयति । सर्वाकारैरावे-
 णिकबुद्धधर्मान् भावयति । सर्वाकारैः सर्वज्ञतां भावयति ।
 सर्वाकारैर्मार्गाकारज्ञतां भावयति । सर्वाकारैः सर्वाकारज्ञतां
 भावयति । इदमायुष्माञ्छारद्वयीपुत्र बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य
 महायानं ।

पुनरपरमायुष्माञ्छारद्वयीपुत्र बोधिसत्त्वो महासत्त्वो मैत्रीं
 समाधिं समापद्यते । मया सर्वसत्त्वास्त्रातव्याः इत्यति नामयति
 करुणाञ्च समाधिं सम्पद्यते । कृपाकरुण्यताञ्च सत्त्वेषु निर्णमयति ।
 मुदिताञ्च समाधिं समापद्यते । अहमेवं समाधायिय्यामीति
 सत्त्वेषु निर्णमयति । उपेक्षाञ्च समाधिं समापद्यते । आस्रवचयण-
 ताञ्च सत्त्वेषु निर्णयतीत्यं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रमाणेषु

नाममात्रमेतद्यदुतोपादानमुपादानाऽनुपलब्धिसुपादाय । नाम-
मात्रमेतद्यदुतभवोभवाऽनुपलब्धिसुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुत-
जातिर्जात्यनुपलब्धिसुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतजरामरणं
जरामरणाऽनुपलब्धिसुपादाय ।

नाममात्रमेतद्यदुतदानपारमितादानपारमिताऽनुपलब्धिसु-
पादाय । नाममात्रमेतद्यदुतशीलपारमिताशीलपारमिताऽनुप-
लब्धिसुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतचान्तिपारमिताचान्तिपार-
मिताऽनुपलब्धिसुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतवीर्यपारमिता-
वीर्यपारमिताऽनुपलब्धिसुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतध्यानपार-
मिताध्यानपारमिताऽनुपलब्धिसुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुत-
प्रज्ञापारमिताप्रज्ञापारमिताऽनुपलब्धिसुपादाय ।

नाममात्रमेतद्यदुताऽध्यात्मशून्यताऽध्यात्मशून्यताऽनुपलब्धिसु-
पादाय । नाममात्रमेतद्यदुतवर्चिर्द्धाशून्यतावर्चिर्द्धाशून्यताऽनुप-
लब्धिसुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुताऽध्यात्मवर्चिर्द्धाशून्यताऽध्यात्म-
वर्चिर्द्धाशून्यताऽनुपलब्धिसुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतशून्यता-
शून्यताशून्यताऽनुपलब्धिसुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुत-
महाशून्यतामहाशून्यताऽनुपलब्धिसुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुत-
परमार्थशून्यतापरमार्थशून्यताऽनुपलब्धिसुपादाय । नाममात्र-
मेतद्यदुतसंस्कृतशून्यतासंस्कृतशून्यताऽनुपलब्धिसुपादाय । नाम-
मात्रमेतद्यदुताऽसंस्कृतशून्यताऽसंस्कृतशून्यताऽनुपलब्धिसुपादाय ।
नाममात्रमेतद्यदुताऽत्यन्तशून्यताऽत्यन्तशून्यताऽनुपलब्धिसुपादाय ।
नाममात्रमेतद्यदुताऽनवराशून्यताऽनवराशून्यताऽनुपलब्धिसु-

पूर्वविहारसमापत्तयोऽनुपूर्वविहारसमापत्त्यनुपलब्धितामुपादाय ।
 नाममात्रमेतद्यदुतशून्यतानिमित्ताप्रणिहीतविमोचमुखानिशून्यता-
 निमित्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेत-
 द्यदुताऽभिज्ञाभिज्ञाऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतसमा-
 धयः समाध्यनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतधारणीमुखा-
 निधारणीमुखानुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतदशतथागत-
 वलानि तथागतवलाऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुत-
 चत्वारिवैशारद्यानि वैशारद्यानुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेत-
 द्यदुतचतस्रः प्रतिमन्विदः प्रतिमन्विदनुपलब्धितामुपादायः । नाम-
 मात्रमेतद्यदुतमहामैत्रौमहामैत्र्यनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्र-
 मेतद्यदुतमहाकरुणामहाकरुणाऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्र-
 मेतद्यदुताष्टादशावेणिकावुद्धधर्माः आवेणिकवुद्धधर्मानुपलब्धिता-
 मुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुततथतातथतानुपलब्धितामुपादाय ।
 नाममात्रमेतद्यदुताऽवितथताऽवितथतानुपलब्धितामुपादाय । नाम-
 मात्रमेतद्यदुतधर्मताधर्मताऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेतद्य-
 दुतधर्मधातुधर्मधातुनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतधर्म-
 स्थितिताधर्मस्थितिताऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुत-
 धर्मनियामताधर्मनियामताऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेत-
 द्यदुतभूतकोटिर्भूतकोट्यनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुत-
 वोधिर्वोध्यनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतबुद्धो बुद्धानुप-
 लब्धितामुपादाय । एवं खल्वायुष्मञ्छारदतीपुत्र वोधिसत्त्वो
 महासत्त्वो महायानसमाहूढ इत्युच्यते ।

प्रवर्त्तयति । पश्चिमायां दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु बुद्धाभगवन्तो वर्णभाषन्ते यश्च उद्गीरयन्ति घोषमनुश्रावयन्ति । एषोऽमुष्मिन् लोकधातौ वोधिसत्त्वो महासत्त्वो महायानमनुत्तरयानं प्रवरयानमभिरुह्य सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्तः सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्यधर्मचक्रं प्रवर्त्तयति । उत्तरस्यां दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु बुद्धाभगवन्तो वर्णभाषन्ते यश्च उद्गीरयन्ति घोषमनुश्रावयन्ति । एषोऽमुष्मिन् लोकधातौ वोधिसत्त्वो महासत्त्वो महायानमनुत्तरयानं प्रवरयानमभिरुह्य सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्तः सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्यधर्मचक्रं प्रवर्त्तयति । पूर्वदक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु बुद्धाभगवन्तो वर्णभाषन्ते यश्च उद्गीरयन्ति घोषमनुश्रावयन्ति । एषोऽमुष्मिन् लोकधातौ वोधिसत्त्वो महासत्त्वो महायानमनुत्तरयानं प्रवरयानमभिरुह्य सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्तः सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्यधर्मचक्रं प्रवर्त्तयति । दक्षिणपश्चिमायां दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु बुद्धाभगवन्तो वर्णभाषन्ते यश्च उद्गीरयन्ति घोषमनुश्रावयन्ति । एषोऽमुष्मिन् लोकधातौ वोधिसत्त्वो महासत्त्वो महायानमनुत्तरयानं प्रवरयानमभिरुह्य सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्तः सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्यधर्मचक्रं प्रवर्त्तयति । पश्चिमोत्तरस्यां दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु बुद्धाभगवन्तो वर्णभाषन्ते यश्च उद्गीरयन्ति घोषमनुश्रावयन्ति । एषोऽमुष्मिन् लोकधातौ वोधिसत्त्वो महासत्त्वो महायानमनुत्तरयानं प्रवरयानमभिरुह्य सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्तः सर्वाकारज्ञतामनुप्राप्यधर्मचक्रं प्रवर्त्तयति । उत्तरपूर्वस्यां दिशि गङ्गानदी-

[illegible][illegible]

मन्त्राह । अध्यात्मशून्यतामन्त्राह मन्त्राह वचिर्ज्ञाशून्यतामन्त्राहं मन्त्राह ।
 अध्यात्मवचिर्ज्ञाशून्यतामन्त्राह मन्त्राह शून्यताशून्यतामन्त्राहं मन्त्राह
 महाशून्यतामन्त्राहं मन्त्राह परमार्थशून्यतामन्त्राहं मन्त्राह मन्त्राह-
 शून्यतामन्त्राहं मन्त्राह अमन्त्राहशून्यतामन्त्राहं मन्त्राह अत्यन्तशून्यता-
 मन्त्राह मन्त्राह अनवकारशून्यतामन्त्राह मन्त्राह अनवकारशून्यता-
 मन्त्राह मन्त्राह प्रकृतिशून्यतामन्त्राहं मन्त्राह सर्वधर्मशून्यतामन्त्राहं
 मन्त्राह स्वनयणशून्यतामन्त्राह मन्त्राह अनुपलम्भशून्यतामन्त्राह मन्त्राह
 अभावशून्यतामन्त्राह मन्त्राह स्वभावशून्यतामन्त्राहं मन्त्राह अभाव-
 स्वभावशून्यतामन्त्राहं मन्त्राह । कृत्युपस्थानमन्त्राहं मन्त्राह सम्यक्-
 प्रहाणमन्त्राह मन्त्राह खड्गिपादमन्त्राह मन्त्राह इन्द्रियमन्त्राहं मन्त्राह
 वक्षमन्त्राह मन्त्राह बोध्यज्ञमन्त्राहं मन्त्राह आर्याष्टाङ्गमार्गमन्त्राहं
 मन्त्राह आर्यसत्यमन्त्राहं मन्त्राह ध्यानमन्त्राहं मन्त्राह अप्रमाणमन्त्राहं
 मन्त्राह आरूप्यसमापत्तिमन्त्राह मन्त्राह विमोक्षमन्त्राह मन्त्राह अनु-
 पूर्वविहारसमापत्तिमन्त्राह मन्त्राह शून्यतानिमित्ताप्रणिहितवि-
 मोक्षमुखमन्त्राह मन्त्राह समाधिमन्त्राहं मन्त्राह अभिज्ञामन्त्राहं मन्त्राह
 धारणीमुखमन्त्राह मन्त्राह तथागतवलमन्त्राह मन्त्राह वैशारद्यमन्त्राहं
 मन्त्राह प्रतिसन्वित्मन्त्राहं मन्त्राह महामैत्रीमन्त्राहं मन्त्राह महाकरुणा-
 मन्त्राह मन्त्राह अष्टादशावेणिकबुद्धधर्ममन्त्राहं मन्त्राह सर्वाकार-
 ज्ञतामन्त्राह मन्त्राह बुद्धविग्रहमन्त्राह मन्त्राह । इयं त्रिसाहस्रं
 लोकधातूनाभयास्फुरिता । पूर्वस्थां दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान्
 लोकधातूनाभयास्फुरति । दक्षिणस्थां दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान्
 लोकधातूनाभयास्फुरति । पश्चिमायां दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान्

मन्त्राह । अध्यात्मशून्यतामन्त्राह मन्त्राह वशिष्टाशून्यतामन्त्राह मन्त्राह ।
 अध्यात्मवशिष्टाशून्यतामन्त्राह मन्त्राह शून्यताशून्यतामन्त्राह मन्त्राह
 महाशून्यतामन्त्राह मन्त्राह परमार्थशून्यतामन्त्राह मन्त्राह मशूत-
 शून्यतामन्त्राह मन्त्राह असङ्गतशून्यतामन्त्राह मन्त्राह अत्यन्तशून्यता-
 मन्त्राह मन्त्राह अनवराधशून्यतामन्त्राह मन्त्राह अनवकारशून्यता-
 मन्त्राह मन्त्राह प्रहतिशून्यतामन्त्राह मन्त्राह मन्त्रधर्मशून्यतामन्त्राहं
 मन्त्राह स्त्रिलक्षणशून्यतामन्त्राह मन्त्राह अनुपलम्भशून्यतामन्त्राह मन्त्राह
 अनादशून्यतामन्त्राह मन्त्राह स्वभावशून्यतामन्त्राह मन्त्राह अभाव-
 यभावशून्यतामन्त्राहं मन्त्राह । मृत्युपल्यानमन्त्राहं मन्त्राह सम्यक्-
 प्रमाणमन्त्राह मन्त्राह स्रष्टृपादमन्त्राहं मन्त्राह इन्द्रियमन्त्राहं मन्त्राह
 यन्मन्त्राह मन्त्राह बोध्यमन्त्राहं मन्त्राह आप्याष्टाङ्गमार्गमन्त्राह
 मन्त्राह आर्यमत्यमन्त्राहं मन्त्राह ध्यानमन्त्राहं मन्त्राह अप्रमाणमन्त्राहं
 मन्त्राह आरूप्यममापत्तिमन्त्राह मन्त्राह विमोक्षमन्त्राह मन्त्राह अनु-
 पूर्वविहारममापत्तिमन्त्राह मन्त्राह शून्यतानिमित्ताप्रणिहितवि-
 मोक्षमुखमन्त्राह मन्त्राह समाधिमन्त्राह मन्त्राह अभिज्ञामन्त्राहं मन्त्राह
 धारणीमुखमन्त्राह मन्त्राह तथागतवलमन्त्राह मन्त्राह वैशारद्यमन्त्राहं
 मन्त्राह प्रतिसम्बलमन्त्राह मन्त्राह महासैवीमन्त्राहं मन्त्राह महाकरुणा-
 मन्त्राह मन्त्राह अष्टादशावेणिकबुद्धधर्ममन्त्राहं मन्त्राह सर्वाकार-
 ज्ञतामन्त्राहं मन्त्राह बुद्धविग्रहमन्त्राह मन्त्राह । इयं त्रिसाहस्रं
 लोकधातूनाभयास्फुरति । पूर्वस्थां दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान्
 लोकधातूनाभयास्फुरति । दक्षिणस्थां दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान्
 लोकधातूनाभयास्फुरति । पश्चिमायां दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान्

कायसंस्पर्शाऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतमनःसंस्पर्शोः
मनःसंस्पर्शाऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतचक्षुःसंस्पर्श-
जावेदना चक्षुःसंस्पर्शजावेदनाऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेत-
द्यदुतश्रोत्रसंस्पर्शजावेदनाश्रोत्रसंस्पर्शजावेदनाऽनुपलब्धितामुपादाय ।
नाममात्रमेतद्यदुतघ्राणसंस्पर्शजावेदनाघ्राणसंस्पर्शजावेदनाऽनुपलब्धि-
तामुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतजिह्वासंस्पर्शजावेदना जिह्वासंस्पर्श-
जावेदनाऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतकायसंस्पर्श-
जावेदनाकायसंस्पर्शजावेदनाऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेत-
द्यदुतमनःसंस्पर्शजावेदनामनःसंस्पर्शजावेदनाऽनुपलब्धितामुपादाय ।

नाममात्रमेतद्यदुतपृथिवीधातुः पृथिवीधातुऽनुपलब्धितामुपा-
दाय । नाममात्रमेतद्यदुताऽऽत्मातुरात्मातुऽनुपलब्धितामुपादाय ।
नाममात्रमेतद्यदुततेजोधातुतेजोधातुऽनुपलब्धितामुपादाय । नाम-
मात्रमेतद्यदुतवायुधातुर्वायुधातुऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्र-
मेतद्यदुताकाशधातुराकाशधातुऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्र-
मेतद्यदुतविज्ञानधातुर्विज्ञानधातुऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्र-
मेतद्यदुताविद्या अविद्याऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुत-
संस्काराः संस्काराऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतविज्ञानं
विज्ञानाऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतनामरूपं नाम-
रूपाऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतषडायतनं षडाय-
तनाऽनुपलब्धितामुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतस्पर्शः स्पर्शाऽनुप-
लब्धितामुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतवेदनावेदनाऽनुपलब्धिता-
मुपादाय । नाममात्रमेतद्यदुतदृष्टादृष्टाऽनुपलब्धितामुपादाय ।

...a Kusumājñālī Prakāśana, Vol I, Fasc 2-6; Vol. II, Fasc 1-3		
10/ each	5	0
nāwātī, fasc 1-5 @ 2/-	10	0
ṣṭa Parāṇa, Fasc 3-5 @ /10/ each	1	14
ṣṭa Paṅgalam, Fasc 1-7 @ /10/ each	4	8
ṣī Mukhasutra	1	0
ṣirīj Rāsa, Part II, Fasc 1-5 @ /10/ each	3	2
ṭto (English) Part II, Fasc 1 @ 1/- each	1	0
ṭa Lakṣaṇam, Fasc 1 @ /1/8 each	1	8
ṭa Smṛti, Vol I, Fasc 1 8, Vol II, Fasc 1-6, Vol III, Fasc		
@ /10/ each	12	8
ṭa, Institutes of (English) @ 1/- each	1	0
ṭamukha Sūtram	1	0
ṭandhācintāmanī (English) Fasc 1-3 @ 1/4/ each	3	12
ṭanavam, Fasc 1 2	2	8
ṭar-ana Samuccaya, Fasc 1-2 @ /10/ each	1	4
ṭa Vēda Samhitā, Vols I, Fasc 7 10, II, 1 6, III, 1-7; IV, 1 6,		
1-8 @ /10/ each	19	6
ṭa cca Kāha Fasc 1 2, @ /10/	1	4
ṭa Sūtra Vṛtti, Fasc 1-4 @ /10/ each	2	8
Ṭitto (English) Fasc 1 3 @ 1/- each	3	0
ṭa Vijaya Fasc 2 3 @ /10/ each	1	4
ṭa Kriyā Kaumudī, Fasc 1 6 @ /10/ each	3	12
ṭa Stotra (Sanskrit and Tibetan)	2	0
ṭa Sutra Latyayan, Fasc 4 9 @ /10/ each	3	12
Ṭitto Asbālayana, Fasc 4-11 @ /10/ each	5	0
ṭa Samhitā, (Eng) Fasc 1 @ 1/- each	1	0
ṭa Kaumudī, Fasc 1 4 @ /10/ each	2	8
ṭa Siddhānta, Fasc 1	1	4
ṭreya Brahmana, Fasc , 11-25 @ /10/ each	9	6
ṭo Pratisakhya, Fasc 1-3 @ /10/ each	1	14
ṭirīya Samhitā, Fasc 27-45 @ /10/ each	11	14
ṭya Brahmana, Fasc 10-19 @ /10/ each	6	4
ṭa Vārtā (English) Fasc 1 6 @ /1/4	7	8
ṭa Cintāmanī Vol I, Fasc 1 9, Vol II, Fasc 2 10, Vol III,		
ṭo 1 2, Vol IV, Fasc 1, Vol V, Fasc 1 5, Part IV, Vol II,		
Fasc 1-12 @ /10/ each	23	12
ṭārthādhigama Sūtram, Fasc 1-3 @ /10/	1	14
ṭa Māṇḍanam, Fasc 1 3 @ /10/	1	14
ṭa Satsai, Fasc 1 5 @ /10/	3	2
ṭa bhava prapañca-kathā, Fasc 1, 5-14 @ /10/ each	6	14
ṭa gadaśā, (Text and English) Fasc 1-6 @ 1/-	6	0
ṭa Carita, Fasc 1 @ /10/	0	10
ṭa Kriyā Kaumudī, Fasc 1-6 @ /10/	3	12
ṭa Purāṇa, Vol I, Fasc 3 6, Vol II, Fasc 1 7, @ /10/ each	6	14
ṭa Pārījāta, Fasc 1 8, Vol II, Fasc 1 @ /10/	5	10
Ṭitto Vol II, Fasc 2 3, @ 1/4	2	8
ṭa rātnākara, Fasc 1-7 @ /10/ each	4	6
ṭa Svayambhū Parāṇa, Fasc 1 6 @ /10/	3	12
ṭa Aphorisms of Patanjali, Fasc 3 5 @ /10/ each	1	14
ṭa sastra, Fasc 1 2	2	8

Tibetan Series

dhastotrasaṅgraha, Vol I	2	0
ṭa Ladaḥkī version of Kesarsaṅga, Fasc 1 4, @ 1/- each	4	0
ṭa abanda of Dharmakīrti, Fasc 1	1	0
ṭa Sam S'hi Tin, Fasc 1 4 @ 1/- each	1	0
ṭa s'byod dpag hkhri S'iū (Tib & Sans Avadāśa Kalpalatā) Vol I,		
Fasc 1 7 Vol II, Fasc 1 5 @ 1/- each	12	0
ṭa Phyin, Vol I, Fasc 1 5, Vol II, Fasc 1 3, Vol III, Fasc 1-6		
1/ each	14	0

Arabic and Persian Series

ṭa ṅīrnamah, with Index, (Text) Fasc 1 13 @ /10/ each	8	2
ṭa ṅaddasī (English) Vol I, Fasc 1-3 @ 1/-	3	0
ṭa Albarī, Fasc, 1 22 @ 1/8/ each	33	0
Ṭitto (English) Vol I, Fasc 1 7, Vol II, Fasc 1 5, Vol. III,		
Fasc 1 5 @ 2/- each	34	0

Other Fasciculi of these works are out of stock, and complete copies cannot be

BIBLIOTHECA INDICA:

COLLECTION OF ORIENTAL WORKS

EDITED BY THE
ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.
NEW SERI, No 1269

शतसाहस्रिका प्रज्ञापारमिता ।

ṢATSAHASRIKĀ PRAJÑĀ PARAMITĀ

A
THEOLOGICAL AND PHILOSOPHICAL DISCOURSE

OF
BUDDHA WITH HIS DISCIPLES
(IN A HUNDRED THOUSAND STANZAS)

EDITED BY
PRATAPACANDRA GHOSA
PART I FAS XV

CALCUTTA

PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS,
AND PUBLISHED BY THE
ASIATIC SOCIETY, 1, PARK STREET
1911

सोऽस्मिन् त्रिसाहस्रमहासाहस्र लोकधातौ यो नैरयिकोऽद्वि-
 स्तन्वस्तं सर्वं निर्व्वाय नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् समुद्वा-
 येति शब्दमुदीरयति । घोषमनुश्रावयति । तदा नैरयिकाः
 मत्तास्तं बुद्धशब्दसुखसौमनस्यं प्रतिलभन्ते । ते तेन सुखसौ-
 मनस्येन ततो निरयोभ्यो व्युत्तिष्ठान्तो । ते च ततो निरयेभ्यो
 भ्युत्थाय यत्र यत्र लोकधातुषु बुद्धाभगवन्तस्तिष्ठन्ति ध्रियन्ते
 यापयन्ति धर्मञ्च देशयन्ति । ते तत्र तत्रोपपद्यन्ते । सोऽस्मिं
 स्त्रिसाहस्रमहासाहस्रे लोकधातौ तिर्य्यग्योनिकानां सत्त्वानां
 तिर्य्यग्योनिदुःखं प्रशमय्य नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् समु-
 द्वायेति शब्दमुदीरयति । घोषमनुश्रावयति । तदा ते तैर्य्यग्यो-
 निकः सत्त्वास्तं बुद्धशब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्यं प्रतिलभन्ते । ते
 तेन सुखसौमनस्येन ततस्तिर्य्यग्योनिभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते । ते ततस्ति-
 र्य्यग्योनेव्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धचेत्रे बुद्धाभगवन्तस्तिष्ठन्ति ध्रियन्ते
 यापयन्ति धर्मञ्च देशयन्ति । तत्र तत्रोपपद्यन्ते । ततोऽस्मिं
 स्त्रिसाहस्रमहासाहस्रे लोकधातौ यामलौकिकानां सत्त्वानां
 यमलोकदुःखं प्रशमय्य नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् समुद्वा-
 येति । शब्दमुदीरयति । घोषमनुश्रावयति । ततो यामलौकिकाः
 सत्त्वास्तञ्च बुद्धशब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्यं प्रतिलभन्ते । ते तेन
 सुखसौमनस्येन ततो यमलोकाद्भ्युत्तिष्ठन्ते । ततो यमलोकाद्भ्यु-
 त्थाय यत्र यत्र बुद्धचेत्रेषु बुद्धाभगवन्तस्तिष्ठन्ति ध्रियन्ते याप-
 यन्ति धर्मञ्च देशयन्ति । तत्र तत्रोपपद्यन्ते । स पूर्व्वस्यां दिशि-
 गङ्गानदीवाल्मीकीयेषु लोकधातुषु योनैरयिकोऽग्निस्तन्वस्तं सर्वं

1875

प्रतिलभन्ते । तेन सुखसौमनस्येन ततो नरकेभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते । ततो नरकेभ्यो व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धचेत्रेषु बुद्धाभगवन्तस्तिष्ठन्ति प्रियन्ते यापयन्ति धर्मञ्च देशयन्ति । तत्र तत्रोपपद्यन्ते । सदचिणं पूर्वस्थान्दिशि गङ्गानदीवाल्मुकोपमेषु लोकधातुषु यो नैरयिकोऽग्निस्कन्धस्तं सर्वं निर्व्वाप्य नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् समुद्भायेति शब्दमुदीरयति घोषमनुश्रावयति । तदा ते नैरयिकाः सत्त्वास्तं बुद्धशब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्यं प्रतिलभन्ते । तेन सुखसौमनस्येन ततो नरकेभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते । ततो नरकेभ्यो व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धचेत्रेषु बुद्धाभगवन्तस्तिष्ठन्ति प्रियन्ते यापयन्ति । धर्मञ्च देशयन्ति । तत्र तत्रोपपद्यन्ते । सदचिणपश्चिमायान्दिशि गङ्गानदीवाल्मुकोपमेषु लोकधातुषु यो नैरयिकोऽग्निस्कन्धस्तं सर्वं निर्व्वाप्य नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् समुद्भायेति शब्दमुदीरयति । घोषमनुश्रावयति । तदा ते नैरयिकाः सत्त्वास्तं बुद्धशब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्यं प्रतिलभन्ते । तेन च सुखसौमनस्येन ततो नरकेभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते । ततो नरकेभ्यो व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धचेत्रेषु बुद्धाभगवन्तस्तिष्ठन्ति प्रियन्ते यापयन्ति । धर्मञ्च देशयन्ति । तत्र तत्रोपपद्यन्ते । सपश्चिमोत्तरस्थान्दिशि गङ्गानदीवाल्मुकोपमेषु लोकधातुषु यो नैरयिकोऽग्निस्कन्धस्तं सर्वं निर्व्वाप्य नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् समुद्भायेति शब्दमुदीरयति । घोषमनुश्रावयति । तदा ते नैरयिकाः सत्त्वास्तं बुद्धशब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्यं प्रतिलभन्ते तेन च सुखसौमनस्येन ततो नरकेभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते । ततो नरकेभ्यो व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धाभगवन्तस्तिष्ठन्ति प्रियन्ते यापयन्ति । धर्मञ्च

लोकधातूनाभयास्फुरति । उत्तरस्यां दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान्
 लोकधातूनाभयास्फुरति । पूर्वदक्षिणस्यां दिशि गङ्गानदीवालुकोप-
 मान् लोकधातूनाभयास्फुरति । दक्षिणपश्चिमायां दिशि गङ्गा-
 नदीवालुकोपमान् लोकधातूनाभयास्फुरति । पश्चिमोत्तरस्यां
 दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातूनाभयास्फुरति । उत्तर-
 पूर्वस्यां दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातूनाभयास्फुरति ।
 अधस्तादिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातूनाभयास्फुरति ।
 उपरिष्ठादिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातूनाभयास्फुरति ।
 इमं त्रिसाहस्रमष्टासाहस्रलोकधातुं षड्विकारं प्रकम्प्य पूर्वस्यां
 दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातून् षड्विकारान् प्रकम्पयति ।
 दक्षिणस्यां दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातून् षड्विकारान्
 प्रकम्पयति । पश्चिमायां दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातून्
 षड्विकारान् प्रकम्पयति । उत्तरस्यां दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान्
 लोकधातून् षड्विकारान् प्रकम्पयति । पूर्वदक्षिणस्यां दिशि गङ्गा-
 नदीवालुकोपमान् लोकधातून् षड्विकारान् प्रकम्पयति । दक्षिण-
 पश्चिमायां दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातून् षड्विकारान्
 प्रकम्पयति । पश्चिमोत्तरस्यां दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोक-
 धातून् षड्विकारान् प्रकम्पयति । उत्तरपूर्वस्यां दिशि गङ्गानदी-
 वालुकोपमान् लोकधातून् षड्विकारान् प्रकम्पयति । अधस्तादिशि
 गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातून् षड्विकारान् प्रकम्पयति ।
 उपरिष्ठादिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातून् षड्विकारान्
 प्रकम्पयति ।

तिर्य्यग्योनियमलोकोपपद्धानां सत्त्वानां तिर्य्यग्योनि यमलोकदुःखं
 प्रशमय्य नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् समुद्धायेति शब्दमुदी-
 रयति । घोषमनुश्रावयति । तदा ते तिर्य्यग्योनि यमलोकोपपद्दां
 सत्त्वास्तं बुद्धशब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्य प्रतिलभन्ते । तेन च सुखसौ-
 मनस्येन तेभ्यस्तिर्य्यग्योनि यमलोकेभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते । ते तेभ्यस्तिर्य्य-
 ग्योनि यमलोकेभ्यो व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धचेत्रेषु बुद्धाभगवन्त-
 स्तिष्ठन्ति ध्रियन्ते यापयन्ति धर्मज्ञं देशयन्ति । तत्र तत्रोपपद्यन्ते ।
 स दक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु तिर्य्यग्योनि
 यमलोकोपपद्धानां सत्त्वानां तिर्य्यग्योनियमलोकदुःखं प्रशमय्य
 नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् समुद्धायेति शब्दमुदीरयति ।
 घोषमनुश्रावयति । तदा ते तिर्य्यग्योनि यमलोकोपपद्दाः सत्त्वास्तं
 बुद्धशब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्यं प्रतिलभन्ते । तेन सुखसौमनस्येन
 तेभ्यस्तिर्य्यग्योनि यमलोकेभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते । तेभ्यस्तिर्य्यग्योनि यम-
 लोकेभ्यो व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धचेत्रे बुद्धाभगवन्तिष्ठन्ति ध्रियन्ते
 यापयन्ति धर्मज्ञं देशयन्ति । तत्र तत्रोपपद्यन्ते । स पश्चिमाया-
 न्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु तिर्य्यग्योनियमलोकोप-
 पद्धानां सत्त्वानां तिर्य्यग्योनियमलोकदुःखं प्रशमय्य नमस्तस्मै तथा-
 गतायार्हते सम्यक् समुद्धायेति शब्दमुदीरयति । घोषमनुश्रावयति ।
 तदा ते तिर्य्यग्योनियमलोकोपपद्दाः सत्त्वास्तं बुद्धशब्दं श्रुत्वा
 सुखसौमनस्यं प्रतिलभन्ते । तेन च सुखसौमनस्येन तेभ्यस्तिर्य्य-
 ग्योनियमलोकेभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते । ते तेभ्यस्तिर्य्यग्योनियमलोकेभ्यो ।
 व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धचेत्रेषु बुद्धाभगवन्तिष्ठन्ति ध्रियन्ते याप-

व्युत्तिष्ठन्ते ते तेभ्यस्तिर्य्यग्योनियमलोकेभ्यो व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धा-
 भगवन्तस्तिष्ठन्ति प्रियन्ते यापयन्ति धर्मञ्च देशयन्ति । तत्र
 तत्रोपपद्यन्ते । पश्चिमोत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोक-
 धातुषु तिर्य्यग्योनियमलोकोपपद्धानां सत्त्वानां तिर्य्यग्योनियम-
 लोकदुःख प्रशमय्य नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् समुद्भायेति
 शब्दमुदीरयति । घोषमनुश्रावयति । तदा ते तिर्य्यग्योनियमलो-
 कोपपद्दाः, सत्त्वास्तं बुद्धशब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्य प्रतिलभन्ते ।
 तेन सुखसौमनसेन तेभ्यस्तिर्य्यग्योनियमलोकेभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते । तेभ्य-
 स्तिर्य्यग्योनियमलोकेभ्यो व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धचेष्टेषु बुद्धाभगवन्त-
 स्तिष्ठन्ति प्रियन्ते यापयन्ति धर्मञ्च देशयन्ति । तत्र तत्रोप-
 पद्यन्ते । स उत्तरपूर्वस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु
 तिर्य्यग्योनियमलोकोपपद्धानां सत्त्वानां तिर्य्यग्योनियमलोकदुःखं
 प्रशमय्य नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् समुद्भायेति शब्दमुदी-
 रयति । घोषमनुश्रावयति । तदा ते तिर्य्यग्योनियमलोकोपपद्दाः
 सत्त्वास्तं बुद्धशब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्य प्रतिलभन्ते । तेन सुखसौ-
 मनसेन तेभ्यस्तिर्य्यग्योनियमलोकेभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते । ते तेभ्यस्तिर्य्य-
 ग्योनियमलोकेभ्यो व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धचेष्टेषु बुद्धाभगवन्तस्तिष्ठन्ति
 प्रियन्ते यापयन्ति धर्मञ्च देशयन्ति । तत्र तत्रोपपद्यन्ते ।
 सोऽधस्ताद्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु तिर्य्यग्योनिय-
 मलोकोपपद्धानां सत्त्वानां तिर्य्यग्योनियमलोकदुःखं प्रशमय्य
 नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् समुद्भायेति शब्दमुदीरयति ।
 घोषमनुश्रावयति । तदा ते तिर्य्यग्योनियमलोकोपपद्दाः सत्त्वास्तं

भवति । तत्कस्य हेतोः । धर्मतैषा सुभूते धर्मानामाया धर्म-
तामुपादाय । एक खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महामत्त्वो महामन्त्राह
सन्नद्य इत्युच्यते ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महामत्त्वो दानपारमितायां
स्थित्वा महामत्त्वाह सद्बद्धस्त्रिसार्धस्र महामाहस्र लोकधातुं वैदूर्य-
मयमभिनिर्मिमीते वैदूर्यमयमभिनिर्माय चक्रवर्त्तिव्यूहमभिनि-
र्मिमीते । चक्रवर्त्तिव्यूहमभिनिर्माय असन्नार्थिकेभ्यो ददाति ।
पानं पानार्थिकेभ्यो ददाति । यान यानार्थिकेभ्यो ददाति । वस्त्र
वस्त्रार्थिकेभ्यो ददाति । पुष्पं पुष्पार्थिकेभ्यो ददाति । मान्यं
मान्यार्थिकेभ्यो ददाति । गन्धं गन्धार्थिकेभ्यो ददाति । विलेपन
विलेपनार्थिकेभ्यो ददाति । शयनमासन शयनासनार्थिकेभ्यो
ददाति । उपाश्रयमुपाश्रयार्थिकेभ्यो ददाति । प्राज्ञौविकं प्राज्ञौ-
विकार्थिकेभ्यो ददाति । उपकरणमुपकरणार्थिकेभ्यो ददाति ।
ग्लानप्रत्ययभैषज्यपरिष्कार ग्लानप्रत्ययभैषज्यपरिष्कारार्थिकेभ्यो
ददाति । मणिमुक्तावैदूर्यशृङ्गशिलाप्रवालरजतजातरूपार्थिकेभ्यो
मणिमुक्तावैदूर्यशृङ्गशिलाप्रवालरजतजातरूपाणि ददाति । याव-
दन्यतरान्यतरान् मानुष्यान् परिष्कारान् ददाति । शौजग्लाना-
र्थिकेभ्यो दत्त्वा पान पानार्थिकेभ्यो दत्त्वा यान यानार्थिकेभ्यो दत्त्वा
वस्त्र वस्त्रार्थिकेभ्यः पुष्प पुष्पार्थिकेभ्यः । मान्य मान्यार्थिकेभ्यः
गन्ध गन्धार्थिकेभ्यः विलेपन विलेपनार्थिकेभ्यः शयनमासन शय-
नासनार्थिकेभ्यः उपाश्रयमुपाश्रयार्थिकेभ्यः प्राज्ञौविक प्राज्ञौविका-
र्थिकेभ्यः उपकरणमुपकरणार्थिकेभ्यः ग्लानप्रत्ययभैषज्यपरिष्कार

AT THE LIBRARY OF THE

NO. 1, PARK STREET, CALCUTTA.

AND OBTAINABLE FROM

The Society's Agents—

MR. BERNARD QUARITCH, 11, Grafton Street, New Bond Street, London, W.
AND MR OTTO HARRASSOWITZ, BOOKSELLER, Leipzig, Germany

Complete copies of those works marked with an asterisk * cannot be supplied -
of the Fasciculi being out of stock

BIBLIOTHECA INDICA

Sanskrit Series

[illegible]

पानार्थिकेभ्यो ददता यानं यानार्थिकेभ्यो ददता वस्त्रं वस्त्रार्थिकेभ्यो
ददता पुष्पं पुष्पार्थिकेभ्यो ददता माख्यं माख्यार्थिकेभ्यो ददता
गन्धं गन्धार्थिकेभ्यो ददता विलेपनं विलेपनार्थिकेभ्यो ददता
अयनासनं अयनासनार्थिकेभ्यो ददता उपाश्रयमुपाश्रयार्थिकेभ्यो
ददता प्राजीविकं प्राजीविकार्थिकेभ्यो ददता उपकरणमुपकर-
णार्थिकेभ्यो ददता ग्लानप्रत्ययभैषज्यपरिष्कारान् ग्लानप्रत्यय-
भैषज्यपरिष्कारार्थिकेभ्यो ददता मणिमुक्तावैदूर्यशङ्खशिलाप्रवाल-
रजतजातरूपाणि मणिमुक्तावैदूर्यशङ्खशिलाप्रवालरजतजातरूपार्थि-
केभ्यो ददता यावदन्यतरान्यतरान् मानुष्यकान् परिष्कारान् ददता
न कस्मैचित्सत्त्वाय किञ्चिद्दत्तं भवति । तत्कस्य हेतोः धर्म्मतैषा-
सुभूते धर्म्माणां मायाधर्म्मतामुपादाय । एवं खलु सुभूते बोधि-
सत्त्वो महासत्त्वो महासन्नाऽसन्नद्व इत्युच्यते ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः शीलपारमितायां
स्थित्वा सञ्चिन्त्योपपत्तिपरिग्रहेण चक्रवर्त्तिकुले प्रत्याजायते ।
स तत्र चक्रवर्त्तिश्चर्य्यस्थित्वा सत्त्वान् दशकुशलेषु कर्म्मपथेषु प्रतिष्ठा-
पयति । स चतुर्षु धानेष्वप्रमाणेषु चतसृष्वारण्यसमापत्तिषु पञ्च-
जमिज्ञासु चतुर्षु मृत्तुपस्थानेषु चतुर्षु सम्यक् प्रज्ञाणेषु चतुर्षु बुद्ध-
पादेषु पञ्चखिन्द्रियेषु पञ्चसुवलेषु सप्तसुबोधज्ञेषु । आर्याष्टाङ्ग-
मार्गे शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचसुखेषु नवस्वनुपूर्वविहारस-
मापत्तिषु चतुर्ष्वार्य्यसत्त्वेषु सर्व्वसमाधिषु सर्व्वधारणीसुखेषु दशसु
तथागतवलेषु चतुर्षु वैशारद्येषु चतसृषु प्रतिसम्बित्सु महामैत्र्यां
महाकरुणायां अष्टादशान्नावेष्टिकबुद्धधर्म्मेषु प्रतिष्ठापयति । ते

निर्वाण नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् समुद्धायेति शब्दमुदी-
 रयति घोषमनुश्रावयति । तदा ते नैरयिकाः सत्तास्तं बुद्धशब्दं
 श्रुत्वा सुखसौमनस्यं प्रतिलभन्ते । ते तेन सुखसौमनस्येन ततो
 नरकेभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते । ततो नरकेभ्यो व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धचेत्रेषु
 बुद्धाभगवन्तस्तिष्ठन्ति ध्रियन्ते यापयन्ति धर्माञ्च देशयन्ति तत्र
 तत्रोपपद्यन्ते । स दक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोक-
 धातुषु नैरयिकोऽग्निस्कन्धस्तं सर्वं निर्वाण नमस्तस्मै तथागता-
 यार्हते सम्यक् समुद्धायेति शब्दमुदीरयति । घोषमनुभावयति ।
 तदा ते नैरयिकः सत्तास्तं बुद्धशब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्यं प्रतिल-
 भन्ते । तेन सुखसौमनस्येन ततो नरकेभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते । ते ततो
 नरकेभ्यो व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धचेत्रेषु बुद्धाभगवन्तस्तिष्ठन्ति ध्रियन्ते
 यापयन्ति । धर्माञ्च देशयन्ति । तत्र तत्रोपपद्यन्ते । सपश्चिमायां
 दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु यो नैरयिकोऽग्निस्कन्धस्तं
 सर्वं निर्वाण नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् समुद्धायेति शब्द-
 मुदीरयति । घोषमनुश्रावयति । तदा ते नैरयिकाः सत्तास्तं बुद्ध-
 शब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्यं प्रतिलभन्ते । तेन सुखसौमनस्येन ततो
 नरकेभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते । ततो नरकेभ्यो व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धचेत्रेषु
 बुद्धाभगवन्तस्तिष्ठन्ति ध्रियन्ते यापयन्ति धर्माञ्च देशयन्ति ।
 तत्र तत्रोपपद्यन्ते । स उत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु
 लोकधातुषु यो नैरयिकोऽग्निस्कन्धस्तं सर्वं निर्वाण नमस्तस्मै
 तथागतायार्हते सम्यक् समुद्धायेति शब्दमुदीरयति घोषमनुश्रा-
 वयति । तदा ते नैरयिकाः सत्तास्तं बुद्धशब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्यं

छाय चतुर्षु ध्यानेषु चतुर्व्यप्रमाणेषु चतसृव्याख्या समापत्तिषु
पञ्चस्त्रभिन्नासु चतुर्षु स्मृत्युपस्थानेषु चतुर्षु सम्यक् प्रहाणेषु चतुर्वृ-
द्धिपादेषु पञ्चस्त्रिन्दियेषु पञ्चसु वलेषु सप्तसुबोध्यज्ञेषु अस्यांष्टाङ्ग-
मार्गे गृह्यतानिमित्ताऽप्रणिहितविमोक्षमुखेषु अष्टासु विमोक्षेषु
नवस्त्रनुपूर्वविहारसमापत्तिषु चतुर्व्याख्येत्येषु सर्वसमाधिषु सर्व-
धारणीमुखेषु दशसु तथागतवलेषु चतुर्षु वैगारयेषु चतसृषु
प्रतिमस्त्रितु महामैत्र्यां महाकरुणायां अष्टादशावेणिकबुद्धधर्माषु
न कश्चित् सत्त्वः प्रतिष्ठापितो भवति । तत्कस्य हेतोः । धर्मात-
पासुभूते धर्माणां मायाधर्मातामुपादाय । एव सानु सुभूते
बोधिसत्त्वो महासत्त्वो महासत्त्वां सत्त्वान् इत्युच्यते ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः धान्तिपारमिताया
गृह्यत्वा सर्वसत्त्वान् धान्तिपारमितायां नियोजयति प्रतिष्ठापयति ।
कथञ्च सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः धान्तिपारमितायां गृह्यत्वा
सर्वसत्त्वान् धान्तिपारमितायां नियोजयति प्रतिष्ठापयति । इह
सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रथमचित्तोत्पादमुपादायैव धर्मात्
सत्त्वधृति । स चेत् सर्वसत्त्वा बौद्धोद्भवाऽऽत्मप्रधारान् उत्पन्न-
संयुक्तमपि बोधिसत्त्वगत चित्तं नोत्पादायतव्यं । सर्वसत्त्वेष्वपि
रूपायां धान्तो प्रतिष्ठापयति ।

तद्यथापि नाम सुभूते रजोमायाकारो मायाकारान्तेषां वा
चतुर्भेदापेक्षं सत्त्वो जगन्निर्मायश्च पुरतो रजोगत अन्निर्माद-
गन्निर्माय धान्तिपारमितायां नियोजयेत् प्रतिष्ठापयेत् किं
मन्त्रे सुभूतेऽपि तु तेन मायाकारेण मायाकारान्तेषां वा

मत्त्वान् कारिकचेतसिकवीर्यं प्रतिष्ठाप्य न कश्चित् मत्त्वः कारि-
कचेतसिकवीर्यं प्रतिष्ठापितो भवति । तत्कल्प्य हेतोः धर्मतेषां
सुभूते धर्माणां मायाधर्मतामुपादाय । एवं खलु बोधिमत्त्वो
महामत्त्वो महामन्त्राह मन्त्रज्ञ इत्युच्यते ।

पुनरपर सुभूते बोधिमत्त्वो महामत्त्वो ध्यानपारमिताया
स्थित्वा सर्वमत्त्वान् ध्यानपारमितायां समादापयति निवेशयति
प्रतिष्ठापयति । कथञ्च सुभूते बोधिमत्त्वो महामत्त्वो ध्यानपार-
मितायां स्थित्वा सर्वमत्त्वान् ध्यानपारमितायां समादापयति
निवेशयति प्रतिष्ठापयति । इह सुभूते बोधिमत्त्वो महामत्त्वो सर्व-
धर्मममतायां स्थित्वा यच्च कार्यचिद्धर्मोऽयं विज्ञेयः वा समानुपगम्यते
ध्यानपारमितायां स्थितो भवति । न तथैव मत्त्वान् ध्यानपारमितायां
समादापयति । निवेशयति । प्रतिष्ठापयति । ते च समादा-
पिता न जातुविरहिता भवन्ति ध्यानपारमितायाः थायकानुगतं
सम्यक् समोधिभगिसमुप्यते । तद्यथापि नाम सुभूते दक्षिणाया-
कारोमायाकारान्तेवासो वा भुतुर्गन्धपणे भक्षतागर्गनराज्य
पुरतो महान्त जनान्कायसर्गिनिग्राह्य ध्यानपारमितायां प्रति-
ष्ठापयति । तत् किं मन्त्रे सुभूतेऽपि नु तेन मायाकारो वा
मायाकारान्तेवासो वा काश्चित्त्वो ध्यानपारमितायां प्रति-
पितो भवत् । आह । नोऽपि भगवन् । भगवन् । एवम्
सुभूते बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन सर्वमत्त्वान् ध्यानपारमितायां
प्रतिष्ठाप्य न काश्चित्त्वो ध्यानपारमितायां प्रति-
पितो भवति । धर्मतेषां सुभूते भगवन् । भगवन् ।

मितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना ध्यानपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् ध्यानपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना प्रज्ञापारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् प्रज्ञापारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । धर्मं देशयति यदुते या एव षट्पारमिताः । ते सत्त्वास्तं धर्मं श्रुत्वा न जातुविरहिता भवन्ति षड्भिः पारमिताभिर्यावदनुत्तरां सम्यक् सम्बोधिमभिसम्बुध्यन्ति ।

उत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातून् गत्वा यथैवात्मना दानपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् दानपारमितायां समादापयति । यथैवात्मना शीलपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् शीलपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना चान्तिपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् शीलपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना वीर्यपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् वीर्यपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना ध्यानपारमितायां तिष्ठति तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् ध्यानपारमितायां समादापयति । यथैवात्मना प्रज्ञापारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् प्रज्ञापारमितायां समादापयति । निवेशयति प्रतिष्ठापयति । धर्मञ्च देशयति

धातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् दानपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना ग्रीहपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् ग्रीहपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना छान्तिपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् छान्तिपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना वीर्यपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् वीर्यपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना ध्यानपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् ध्यानपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना प्रज्ञापारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् प्रज्ञापारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । धर्म्मं देश्यति । यदुक्ते या एव षट्पारमिताः । ते सत्त्वास्तान् धर्म्मं श्रुत्वा न जातुविरहिता भवन्ति षड्भिः पारमिताभिर्वावदनुत्तरां सम्यग् उभोपिमभिसमुत्थन्ते ।

पश्चिमोत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातून् गत्वा यथैवात्मना दानपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् दानपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना ग्रीहपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् ग्रीहपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना छान्तिपारमितायां तिष्ठति ।

ग्लानप्रत्ययभैषज्यपरिष्कारार्थिकेभ्यः मणिमुक्तावैदूर्यग्रङ्ग-
 प्रवालरजतजातरूपाणि मुक्तावैदूर्यग्रङ्गग्लानप्रवालरजतजात-
 पार्थिकेभ्यः दत्त्वा यावदन्यतरान्यतरान् मानुष्यान् परिष्कारान्
 दत्त्वातेभ्यः सत्तेभ्यो धर्मं देययति । यदुते मामेव षट् पारमिताप्रति-
 संयुक्त धर्मदेयना । ते च सन् पुनः सत्त्वास्ता धर्मदेयना युत्वा
 न जातुषड्भिः पारमिताभिर्विरहितो भवति । यावदनुत्तरां
 सम्यक् सम्वोधिमभिसम्बध्यन्ते ।

तद्यथापि नाम सुभूते दत्तो मायाकारो मायाकारान्ते वासी वा
 चतुर्मुखापथे महतो जननिकायस्याग्रे महान्त जननिकायमभिनिर्मा-
 यान्नमन्नार्थिकेभ्यो दद्यात्पान पानार्थिकेभ्यो दद्यात् वस्त्र वस्त्रार्थि-
 केभ्यो दद्यात् पुष्प पुष्पार्थिकेभ्यो दद्यात् मान्यं मान्यार्थिकेभ्यो
 दद्यात् गन्ध गन्धार्थिकेभ्यो दद्यात् विलेपन विलेपनार्थिकेभ्यो
 दद्यात् शयनमासन शयनासनार्थिकेभ्यो दद्यात् उपाश्रयमुपा-
 श्रयार्थिकेभ्यो दद्यात् प्राजीविक प्राजीविकार्थिकेभ्यो दद्यात् उप-
 करणमुपकरणार्थिकेभ्यो दद्यात् ग्लानप्रत्ययभैषज्यपरिष्कारान्
 ग्लानप्रत्ययभैषज्यपरिष्कारार्थिकेभ्यो दद्यात् मणिमुक्तावैदूर्यग्रङ्ग-
 ग्लानप्रवालरजतजातरूपाणि मणिमुक्तावैदूर्यग्रङ्गग्लानप्रवालरजत-
 जातरूपार्थिकेभ्यो दद्यात् यावदन्यतरान्यतरान् मानुष्यान् परि-
 ष्कारान् दद्यात् । तत् किं मन्यसे सुभूतेऽपि तु तेन मायाकारेण
 मायाकारान्ते वासिना वाकस्मैचित्सत्त्वाय किञ्चिद्वत् भवेत् । आह नो
 । ह्रीदं भगवन् । भगवानाह । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वेन महा-
 सत्त्वेन यावच्चक्रवर्तिव्यूहमभिनिर्मायान्नमन्नार्थिकेभ्यो ददता पान

ध्यानपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथै-
वात्मना प्रज्ञापारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये
सत्त्वान् सर्वान् प्रज्ञापारमितायां समादापयति । निवेशयति
प्रतिष्ठापयति । धर्मश्च देशयति यदुते या एव षट्पारमिताः ते
सत्त्वास्तान् धर्मं श्रुत्वा न जातुविरहिता भवन्ति षड्भिः पार-
मिताभिर्यावदनुत्तरां सम्यक् सम्वोधिमभिसम्बुध्यन्ते ।

अधस्तादिष्वि गङ्गानदीवास्तुकोपमान् लोकधातून् गत्वा यथै-
वात्मना दानपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये
सत्त्वास्तान् सर्वान् दानपारमितायां समादापयति निवेशयति
प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना शीलपारमितायां तिष्ठति । तथैव
तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् शीलपारमितायां समादा-
पयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना चान्तिपारमितायां
तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् चान्ति-
पारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना
वीर्यपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान्
सर्वान् वीर्यपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति ।
यथैवात्मना ध्यानपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु
ये सत्त्वास्तान् सर्वान् ध्यानपारमितायां समादापयति निवेशयति
प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना प्रज्ञापारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र
लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् प्रज्ञापारमितायां समादापयति
निवेशयति प्रतिष्ठापयति । धर्मश्च देशयति यदुते या एव षट्-
पारमिताः । ते सत्त्वास्तान् धर्मं श्रुत्वा न जातुविरहिता भवन्ति

सत्त्वा न जातु विरहितो भवति तथा धर्मदेशनया यावदनु-
त्तरां सम्यक् सम्वोधिमभिसम्बुध्यन्ते ।

तद्यथापिनाम सुभूते दक्षोमायाकारोमायाकारान्तेवासोवा-
चतुःपथे महतो जननिकायस्य पुरतोमहान्त जननिकायमभिनि-
र्माय सत्त्वान् दशकुशलेषु कर्मपथेषु प्रतिष्ठापयेत् । चतुर्षु ध्यानेषु
चतुर्व्यप्रमाणेषु चतसृष्वारूप्यसमापत्तिषु । पञ्चस्वभिज्ञासु चतुर्षु
स्मृत्युपस्थानेषु चतुर्षु सम्यक् प्रहाणेषु चतुर्वृद्धिपादेषु पञ्चेन्द्रियेषु
पञ्चसु वलेषु सप्तसु बोध्यङ्गेषु आर्याष्टाङ्गमार्गे शून्यतानिमित्ताप्रणि-
हितविमोचमुखेषु नवस्वनुपूर्वविहारसमापत्तिषु चतुर्व्यार्यसत्येषु
सर्वसमाधिषु सर्वधारणीमुखेषु दशसु तथागतवलेषु चतुर्षु वैशार-
द्येषु चतसृषु प्रतिसम्बित्सु महामैत्र्या महाकरुणायां अष्टादशस्था-
वैणिकबुद्धधर्मेषु प्रतिष्ठापयेत् । तत् किं मन्यसे सुभूतेऽपि गतेन
मायाकारेण मायाकारान्तेवासिनाकश्चित्सत्त्वोदशकुशलेषु कर्म-
पथेषु प्रतिष्ठापितो भवेत् । चतुर्षु ध्यानेषु चतुर्व्यप्रमाणेषु चतसृष्वार-
ूप्यसमापत्तिषु पञ्चस्वभिज्ञासु चतुर्षु स्मृत्युपस्थानेषु चतुर्षु सम्यक्
प्रहाणेषु चतुर्वृद्धिपादेषु पञ्चस्विन्द्रियेषु पञ्चसु वलेषु सप्तबोध्यङ्गेषु
आर्याष्टाङ्गमार्गे शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखेषु । नवस्वनु-
पूर्वविहारसमापत्तिषु चतुर्व्यार्यसत्येषु सर्वसमाधिषु सर्वधारणी-
मुखेषु दशतथागतवलेषु चतुर्षु वैशारद्येषु चतसृषु प्रतिसम्बित्सु
महामैत्र्या महाकरुणाया अष्टादशावैणिकबुद्धधर्मेषु प्रतिष्ठापितो
भवति । आह । नोहोद भगवन् । एवमेव सुभूते बोधिपत्तेन
महामत्तेनाप्रमेयापद्येयानपि सत्त्वान् दशकुशलेषु कर्मपथेषु प्रति-

मभिनिर्माय षट्सु पारमितासु समादापयेन्निवेशयेत् प्रतिष्ठा-
पयेत् । तत् किं मन्यसे सुभूतेऽपि नु तेन मायाकारेण वा
मायाकारान्तेवाशिना वा कश्चित् सत्त्वः षट्सु पारमितासु समा-
दापितो निवेशितः प्रतिष्ठापितो वा भवेत् । आह नोक्षीदं भगवन् ।
भगवानाह । एवमेव बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन पूर्वस्थान्दिशि गङ्गान-
दीवालुकोपमेषु लोकधातुषु । दक्षिणस्थान्दिशि गङ्गानदीवालु-
कोपमेषु लोकधातुषु । पश्चिमायान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु
लोकधातुषु । उत्तरस्थान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु
उत्तर पूर्वस्थान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु । पूर्व-
दक्षिणस्थान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु । दक्षिण-
पश्चिमायान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु । पश्चिमो-
त्तरस्थान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु । अधस्तादिशि
गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु । उपरिष्ठादिशि गङ्गानदी-
वालुकोपमेषु लोकधातुषु ये सत्त्वास्ते सर्वे षट्सु पारमितासु
प्रतिष्ठापिता भवन्ति । तत् कस्य हेतोः । धर्मतैषा सुभूते धर्माणां
मायाधर्मता सुपादाय । एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वो
महासन्नाहतसन्नद्ध इत्युच्यते ।

पुनरपर सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वो महासन्नाह सन्नाह
सर्वाकारज्ञता प्रतिभंयुक्तेन चित्तेन विहरन्नान्येषां चित्तोत्पादा-
नामवकाशं ददाति । इयन्तो मया सत्त्वाः दानपारमितायां
प्रतिष्ठापयितव्याः । इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः । इयन्तो मया
शीलपारमितायां प्रतिष्ठापयितव्याः । इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः ।

लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् शीलपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना चान्तिपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् चान्तिपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना वीर्यपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् वीर्यपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना ध्यानपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् ध्यानपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना प्रज्ञापारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् प्रज्ञापारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । धर्म्मं देशयति यदुते या एव षट्पारमिताः । ते सत्त्वास्तं धर्म्मं श्रुत्वा न जातुविरहिता भवन्ति षड्भिः पारमिताभिर्यावदनुत्तरां सम्यक् सम्बोधिमभिसम्बुध्यन्ते ।

पश्चिमायान्दिशि गङ्गानदीवास्तुकोपमान् लोकधातून् गत्वा यथैवात्मना दानपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् दानपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना शीलपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् शीलपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना चान्तिपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् चान्तिपारमितायां समादापयति । यथैवात्मना वीर्यपारमितायां तिष्ठति तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् वीर्यपार-

शृङ्खलायां प्रतिष्ठापयितव्याः । इत्यन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः ।
 इत्यन्तो मया मन्वाः सर्वथाश्रमे शृङ्खलायां प्रतिष्ठापयितव्याः ।
 इत्यन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः । इत्यन्तो मया मन्वाः स्वभाव-
 शृङ्खलायां प्रतिष्ठापयितव्याः । इत्यन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः ।
 इत्यन्तो मया मन्वाः अनुपपन्नशृङ्खलायां प्रतिष्ठापयितव्याः ।
 इत्यन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः । इत्यन्तो मया मन्वाः अभावशृङ्खलायां
 प्रतिष्ठापयितव्याः । इत्यन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः । इत्यन्तो मया
 मन्वाः स्वभावशृङ्खलायां प्रतिष्ठापयितव्याः । इत्यन्तो न प्रतिष्ठा-
 पयितव्याः । इत्यन्तो मया मन्वाः अभावस्वभावशृङ्खलायां प्रतिष्ठा-
 पयितव्याः । इत्यन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः ।

[illegible]

यदुते या एव षट्पारमिताः । ते सत्त्वास्तं धर्मं श्रुत्वा न जातु-
विरहिता भवन्ति । षड्भिः पारमिताभिर्यावदनुत्तरां सम्यक्
सम्बोधिमभिसम्बुध्यन्ते ।

पूर्वदक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातून् गत्वा
यथैवात्मना दानपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु
ये सत्त्वास्तान् सर्वान् दानपारमितायां समादापयति निवेशयति
प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना शीलपारमितायां तिष्ठति । तथैव
तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् शीलपारमितायां समादा-
पयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना चान्तिपारमितायां
तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् चान्ति-
पारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना
वीर्यपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान्
सर्वान् वीर्यपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति ।
यथैवात्मना ध्यानपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु
ये सत्त्वास्तान् सर्वान् ध्यानपारमितायां समादापयति निवेशयति
प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना प्रज्ञापारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र
लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् प्रज्ञापारमितायां समादापयति
निवेशयति प्रतिष्ठापयति । धर्मञ्च देशयति यदुते या एव षट्-
पारमिताः । ते सत्त्वास्तं धर्मं श्रुत्वा न जातुविरहिता भवन्ति
षड्भिः पारमिताभिर्यावदनुत्तरां सम्यक् सम्बोधिमभिसम्बुध्यन्ते ।

दक्षिणपश्चिमायान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातून्
गत्वा यथैवात्मना दानपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोक-

इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः । इयन्तो मया सत्त्वाः अर्हन्ते प्रतिष्ठा-
पयितव्याः । इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः । इयन्तो मया सत्त्वाः
प्रत्येकबोधौ प्रतिष्ठापयितव्याः । इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः ।
इयन्तो मया सत्त्वाः मार्गाकारज्ञतायां प्रतिष्ठापयितव्याः । इयन्तो
न प्रतिष्ठापयितव्याः । इयन्तो मया सत्त्वाः सर्वकारज्ञताया
प्रतिष्ठापयितव्याः । इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः ।

अपि तु पुनरग्यैवं भवत्यप्रमेयाऽसंख्येया मया सत्ताः दान-
पारमितायां प्रतिष्ठापयितव्याः । शौचपारमितायां प्रतिष्ठापयि-
तव्याः । क्षान्तिपारमितायां प्रतिष्ठापयितव्याः । दीर्घ्यपारमिताया
प्रतिष्ठापयितव्याः । ध्यानपारमितायां प्रतिष्ठापयितव्या । प्रज्ञा-
पारमितायां प्रतिष्ठापयितव्याः । अध्यात्मशून्यतायां प्रतिष्ठापयि-
तव्याः । वहिर्दुर्गाशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः । अध्यात्मविहृदा-
शून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः । शून्यताशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्या ।
महाशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः । परमार्थशून्यतायां प्रतिष्ठापयि-
तव्याः । संकृतशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः । असाध्यशून्यतायां
प्रतिष्ठापयितव्याः । अत्यन्तशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्या । अनन्त
शून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्या । अनवकारशून्यतायां प्रतिष्ठापयि-
तव्याः । प्रकृतिशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्या । सर्वधर्मशून्यतायां
प्रतिष्ठापयितव्याः । स्वभावशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्या । अन्य
जनशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्या । समाधिस्थतायां प्रतिष्ठापयि-
तव्याः । समाधिस्थतायां प्रतिष्ठापयितव्या । अनाद्यशून्यतायां प्रतिष्ठापयि-
तव्या । अनुपूर्वशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्या । अनुपूर्वशून्यतायां प्रतिष्ठापयि-

तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् चान्तिपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना वीर्यपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् वीर्यपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना ध्यानपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् ध्यानपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति यथैवात्मना प्रज्ञापारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् प्रज्ञापारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । धर्म्मञ्च देशयति यदुक्ते या एव षट्पारमिताः । ते सत्त्वास्तं धर्म्मं श्रुत्वा न जातुविरहिता भवन्ति षड्भिः पारमिताभिर्यावदनुत्तरां सम्यक् सम्वोधिमभिसम्बुध्यन्ते ।

उत्तरपूर्वस्थान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातून् गत्वा यथैवात्मना दानपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् दानपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना शीलपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् शीलपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना चान्तिपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् चान्तिपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना वीर्यपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् वीर्यपारमितायां समादापयति । यथैवात्मना ध्यानपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान्

यितव्याः । चतुर्षु स्मृत्युपस्थानेषु प्रतिष्ठापयितव्याः । चतुर्षु सम्यक्
प्रज्ञाणेषु प्रतिष्ठापयितव्याः । चतुर्षु च्छद्धिपादेषु प्रतिष्ठापयि-
तव्याः । पञ्चस्त्रिन्दियेषु प्रतिष्ठापयितव्याः । पञ्चसु बलेषु प्रतिष्ठा-
पयितव्याः । सप्तसु बोध्यज्ञेषु प्रतिष्ठापयितव्याः । आर्याष्टाङ्गमार्गे
प्रतिष्ठापयितव्याः । चतुर्ष्वार्यसत्येषु प्रतिष्ठापयितव्याः । चतुर्षु
धान्येषु प्रतिष्ठापयितव्याः । चतुर्ष्वप्रमाणेषु प्रतिष्ठापयितव्याः । चत-
सृष्ट्वार्यसमापत्तिषु प्रतिष्ठापयितव्याः । अष्टासु विमोक्षेषु प्रतिष्ठा-
पयितव्याः । नवस्त्रपूर्वविहारसमापत्तिषु प्रतिष्ठापयितव्याः ।
शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोक्षमुखेषु प्रतिष्ठापयितव्याः । पञ्चस्त्र-
भिज्ञासु प्रतिष्ठापयितव्याः । सर्वसमाधिषु प्रतिष्ठापयितव्याः ।
सर्वधारणीमुखेषु प्रतिष्ठापयितव्याः । दशसु तथागतबलेषु प्रति-
ष्ठापयितव्याः । चतुर्षु वैशारद्येषु प्रतिष्ठापयितव्याः । चतसृषु
प्रतिसम्बित्सु प्रतिष्ठापयितव्याः । महामैत्र्यां प्रतिष्ठापयितव्याः ।
महाकरुणायां प्रतिष्ठापयितव्याः । अष्टादशस्त्रावेणिकबुद्धधर्मेषु
प्रतिष्ठापयितव्याः । श्रोत आपत्तिफले प्रतिष्ठापयितव्याः । सकृदा-
गामि फले प्रतिष्ठापयितव्याः । अनागामिफले प्रतिष्ठापयि-
तव्याः । अर्हत्त्वे प्रतिष्ठापयितव्याः । प्रत्येकबोधौ प्रतिष्ठापयि-
तव्याः । मार्गाकारज्ञतायां प्रतिष्ठापयितव्याः । सर्वाकारज्ञतायां
प्रतिष्ठापयितव्याः ।

तत् किं मन्यसे सुभूतेऽपि नु तेन मायाकारेण वा माया-
कारान्तेवासिना वा कश्चित्सत्त्वः षट्सु पारमितासु प्रतिष्ठापितो
भवेत् । अष्टादशसु शून्यतासु प्रतिष्ठापितो भवेत् । चतुर्षु स्मृत्युप-

षड्भिः पारमिताभिः । यावदनुत्तरां सम्यक् सम्बोधिमभिसम्बुध्यन्ते ।

उपरिष्ठादिभिः गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातुन् गत्वा यथैवात्मना दानपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् दानपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना शीलपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् शीलपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना चान्तिपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् चान्तिपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति यथैवात्मना वीर्यपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् वीर्यपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना ध्यानपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् ध्यानपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना प्रज्ञापारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्वान् प्रज्ञापारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । धर्मश्च देशयति यदुते या एव षट्पारमिताः । ते सत्त्वास्तं धर्मे श्रुत्वा न जातुविरहिता भवन्ति षड्भिः पारमिताभिः । यावदनुत्तरां सम्यक् सम्बोधिमभिसम्बुध्यन्ते ।

तद्यथापि नाम सुभ्रूते दक्षोमायाकारो वा मायाकारान्ते-
वासी वा चतुर्भक्षपथे महतो जनकायस्यापुरतो महान्त जनकाय-

चित्तमुत्पाद्य । चतुर्षु मृत्युपस्थानेषु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य ।
चतुर्षु सम्यक् प्रहाणेषु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य । चतुर्धृष्टि-
पादेषु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य । पञ्चस्त्रिन्दियेषु प्रतिष्ठापनाय
चित्तमुत्पाद्य । पञ्चसु बलेषु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य । सप्तसु
बोध्यज्ञेषु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य । आर्याष्टाङ्गमार्गे प्रतिष्ठापनाय
चित्तमुत्पाद्य । आर्यसत्येषु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य । चतुर्षु
ध्यानेषु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य । चतुर्व्यप्रमाणेषु प्रतिष्ठा नाम
चित्तमुत्पाद्य । आरुण्यसमापत्तिषु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य ।
अष्टासु विमोक्षेषु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य । नवस्वनुप्रव्यवहार-
समापत्तिषु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य । शून्यतानिर्मिताऽप्रणिहित-
विमोक्षमुखेषु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य । पञ्चस्त्रिभिन्नासु प्रतिष्ठा-
पनाय चित्तमुत्पाद्य । सर्वसमाधिषु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य ।
सर्वधारणीमुखेषु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य । दशतन्त्रगत-
बलेषु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य । चतुर्षु वैशारदेषु प्रतिष्ठापनाय
चित्तमुत्पाद्य । चतसृषु प्रतिगमितसु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य ।
सप्तमैश्यां प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य । सप्ततत्त्वज्ञायां प्रतिष्ठा-
पनाय चित्तमुत्पाद्य । अष्टादशस्वावैशिकेषु दुष्टफलैः प्रतिष्ठापनाय
चित्तमुत्पाद्य । शेष आपत्तिफलैः प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य ।
षष्ठदशमासफलैः प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य । अनायासकृत-
प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य । अस्मिन् प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य ।
प्रत्येकबोधाय प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य । नानाविधैः प्रतिष्ठापनाय
चित्तमुत्पाद्य । कलानामैः प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य ।

येषां कृते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन महासन्नाहः सन्नद्धः । भगवान्नाह । कारकानुपलब्धितामुपादाय सुभूते सर्वाकारज्ञता अकृता अविकृता अनभिसंस्कृता । तेषां कृते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन महासन्नाहः सन्नद्धः । तत्कस्य हेतोः । तथाहि सुभूते रूपं न करोति न विकरोति । नाऽभिसंस्करोति । वेदना न करोति न विकरोति नाभिसंस्करोति । संज्ञा न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । संस्कारा न कुर्वन्ति न विकुर्वन्ति नाऽभिसंस्कृन्ति । विज्ञानं न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । चक्षुः सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । श्रोत्रं न करोति न विकरोति नाभिसंस्करोति । घ्राणं न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । जिह्वा न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । कायो न करोति न विकरोति नाभिसंस्करोति । मनो न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । रूपं सुभूते न करोति न विकरोति नाभिसंस्करोति । शब्दो न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । गन्धो न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । रसो न करोति न विकरोति नाभिसंस्करोति । स्पर्शो न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । धर्मा न कुर्वन्ति न विकुर्वन्ति नाऽभिसंस्कृन्ति । चक्षुर्विज्ञानं सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । श्रोत्रविज्ञानं न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । घ्राणविज्ञानं न करोति न विकरोति नाभिसंस्करोति । जिह्वाविज्ञानं न

मन्वह प्रहाणेपु प्रतिष्ठापयितव्याः । तत्पु सद्भिपदेपु प्रतिष्ठा-
 पयितव्याः । पञ्चस्त्रिन्दियेपु प्रतिष्ठापयितव्याः । पञ्चसु बनेपु
 प्रतिष्ठापयितव्याः । मग्नमुजोध्नेपु प्रतिष्ठापयितव्याः । आद्यांष्टा-
 मार्गे प्रतिष्ठापयितव्याः । चतुर्व्याध्यमत्येपु प्रतिष्ठापयितव्याः । तत्पु
 ध्यानेपु प्रतिष्ठापयितव्याः । चतर्व्यप्रमाणेपु प्रतिष्ठापयितव्याः ।
 चतसृष्वारुष्यममापत्तिपु प्रतिष्ठापयितव्याः । अष्टासु विमोक्षेपु
 प्रतिष्ठापयितव्याः । नवस्वनुपूर्वविहारममापत्तिपु प्रतिष्ठापयि-
 तव्याः । शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखेपु प्रतिष्ठापयितव्याः ।
 पञ्चस्वभिज्ञासु प्रतिष्ठापयितव्याः । सर्वसमाधिषु प्रतिष्ठापयि-
 तव्याः । सर्वधारणीमुखेपु प्रतिष्ठापयितव्याः । दशसुतथागतवलेषु
 प्रतिष्ठापयितव्याः । चतुर्षु वैशारद्यैषु प्रतिष्ठापयितव्याः । चतसृषु
 प्रतिसम्बित्सु प्रतिष्ठापयितव्याः । महामैत्र्यां प्रतिष्ठापयितव्याः ।
 महाकरुणायां प्रतिष्ठापयितव्याः । अष्टादशवेणिकबुद्धधर्मेषु
 प्रतिष्ठापयितव्याः । ओत आपत्तिफले प्रतिष्ठापयितव्याः । स्रष्टा-
 गामिफले प्रतिष्ठापयितव्याः । अनागामिफले प्रतिष्ठापयितव्याः ।
 अर्हत्वे प्रतिष्ठापयितव्याः । प्रत्येकबोधौ प्रतिष्ठापयितव्याः ।
 मार्गाकारज्ञतायां प्रतिष्ठापयितव्याः । सर्वाकारज्ञतायां प्रतिष्ठा-
 पयितव्याः ।

तद्यथापि नाम सुभृते दक्षोमायाकारो वा मायाकारान्तेवासी
 वा चतुर्महापथे महतोजनकारस्य पुरतो महान्तजनकायमभि-
 निर्मायैवं चित्तमुत्पादयेत् एते मया अप्रमेयासंख्येयाः सत्त्वाः षट्सु
 पारमितासु प्रतिष्ठापयितव्याः । अष्टादशसु शून्यतासु प्रतिष्ठाप-

तया नोपलभ्यते । उपादानं सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । भवः सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि । सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । जातिः सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । जरामरणं सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते ।

दानपारमिता* न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । शौनपारमिता न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । छान्तिपारमिता न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । वीर्यपारमिता न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । ध्यानपारमिता न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथा हि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । प्रज्ञापारमिता न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते ।

* पारमिताशब्दात् पर सुभूते-इति पर पदपारमिताशब्दोऽस्ति न प्रतीयते पूर्वपरमत्वेन तद्वयोमदर्शनात् ।

स्थानेषु प्रतिष्ठापितो भवेत् । चतुर्षु सम्यक् प्रज्ञाणेषु प्रतिष्ठापितो भवेत् । चतुर्षु च्छद्धिपादेषु प्रतिष्ठापितो भवेत् । पञ्चस्त्रिद्विषु प्रतिष्ठापितो भवेत् । पञ्चसु बलेषु प्रतिष्ठापितो भवेत् । सप्तसु बोध्याङ्गेषु प्रतिष्ठापितो भवेत् । आर्याष्टाङ्गामार्गे प्रतिष्ठापितो भवेत् । चतुर्वार्यसत्येषु प्रतिष्ठापितो भवेत् । चतुर्षु ध्यानेषु प्रतिष्ठापितो भवेत् । चतुर्व्यप्रमाणेषु प्रतिष्ठापितो भवेत् । चतसृष्वारूपसमापत्तिषु प्रतिष्ठापितो भवेत् । अष्टासु विमोक्षेषु प्रतिष्ठापितो भवेत् । नवस्वनुपूर्वविहारसमापत्तिषु प्रतिष्ठापितो भवेत् । शून्यतानिमित्तप्रणिहितविमोक्षमुखेषु प्रतिष्ठापितो भवेत् । पञ्चस्त्रिभिज्ञासु प्रतिष्ठापितो भवेत् । सर्वसमाधिषु प्रतिष्ठापितो भवेत् । सर्वधारणीमुखेषु प्रतिष्ठापितो भवेत् । दशतथागतबलेषु प्रतिष्ठापितो भवेत् । चतुर्षु वैशारद्येषु प्रतिष्ठापितो भवेत् । चतसृषु प्रतिसम्बित्सु प्रतिष्ठापितो भवेत् । महासैत्र्यां प्रतिष्ठापितो भवेत् । महाकरुणायां प्रतिष्ठापितो भवेत् । अष्टादशस्वावेणिकबुद्धधर्मेषु प्रतिष्ठापितो भवेत् । श्रोत आपत्तिफले प्रतिष्ठापितो भवेत् । सकृदागामिफले प्रतिष्ठापितो भवेत् । अनागामिफले प्रतिष्ठापितो भवेत् । अर्हत्वे प्रतिष्ठापितो भवेत् । प्रत्येकबोधौ प्रतिष्ठापितो भवेत् । मार्गाकारज्ञतायां प्रतिष्ठापितो भवेत् । सर्वाकारज्ञतायां प्रतिष्ठापितो भवेत् ।

आह । नोक्षीदं भगवन् । भगवानाह । एव मेव सुभूते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेनाऽप्रमेयाऽसंख्येयानां सत्त्वानां षट्सु पारमितासु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य । अष्टादशसु शून्यतासु प्रतिष्ठापनाय

ममपरिवर्तं ।

तथा नोपलभ्यते । उपादानं सुभूते न करोति न विकरोति
नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि सोऽत्यन्ततया नोपल-
भ्यते । भवः सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति ।
तत्कस्य हेतोस्तथाहि । सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । जातिः सुभूते
न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि
सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । जरामरणं सुभूते न करोति न
विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि सोऽत्यन्ततया
नोपलभ्यते ।

दानपारमिता* न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति ।
तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । शीलपारमिता
न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि
साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । चान्तिपारमिता न करोति न
विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया
नोपलभ्यते । वीर्यपारमिता न करोति न विकरोति नाऽभिसं-
स्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते ।
ध्यानपारमिता न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति ।
तत्कस्य हेतोस्तथा हि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । प्रज्ञापारमिता
न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथा
साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते ।

* पारमिताशब्दात् परं सुभूते-इति पदं यदपारमितास्यलेऽ-
प्रतीयते पूर्वपरस्यनेषु तत्प्रयोगदर्शनात् ।

न कस्य चित्सत्त्वस्यार्थाय चित्तमुत्पादितं भवति । तत्कस्य हेतोः । धर्मतैषा सुभूते धर्माणां मायाधर्मतामुपादाय । एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वो महासत्त्वाऽसन्नद्ध इत्युच्यते ।

सुभूतिराह । यथाहं भगवन् भवतो भावितस्यार्थमाजानामि । असत्त्वाच्च सन्नद्धोवताऽयं बोधिसत्त्वो महासत्त्वो वेदितव्यः । खल-
चण शून्यतामुपादाय । तत्कस्य हेतोस्तथाहि । रूपं भगवन् रूपेण शून्यं । वेदना वेदनया शून्या । संज्ञासंज्ञया शून्या । संस्कारः संस्कारैः शून्या । विज्ञानं विज्ञानेन शून्यं । चक्षुश्चक्षुषा शून्यं । श्रोत्रं श्रोत्रेण शून्यं । घ्राणं घ्राणेन शून्यं । जिह्वाजिह्वया शून्या । कायः कायेन शून्यः । मनो मनसा शून्यं । रूपं रूपेण शून्यं । शब्दः शब्देन शून्यः । गन्धो गन्धेन शून्यः । रसो रसेन शून्यः । स्पर्शः स्पर्शेन शून्यः । धर्मो धर्मेः शून्याः । चक्षुर्विज्ञानं चक्षुर्विज्ञानेन शून्यं । श्रोत्रं विज्ञानं श्रोत्रविज्ञानेन शून्यं । घ्राणविज्ञानं घ्राणविज्ञानेन शून्यं । जिह्वा-
विज्ञानं जिह्वाविज्ञानेन शून्यं । कायविज्ञानं कायविज्ञानेन शून्यं । मनोविज्ञानं मनोविज्ञानेन शून्यं । चक्षुःसंस्पर्शश्चक्षुःसंस्पर्शेन शून्यः । श्रोत्रसंस्पर्शः श्रोत्रसंस्पर्शेन शून्यः । घ्राणसंस्पर्शः घ्राणसंस्पर्शेन शून्यः । जिह्वासंस्पर्शः जिह्वासंस्पर्शेन शून्यः । कायसंस्पर्शः कायसंस्पर्शेन शून्यः । मनोसंस्पर्शः मनोसंस्पर्शेन शून्यः । चक्षुः संपर्शप्रत्ययवेदना चक्षुः-
संपर्शप्रत्ययवेदनया शून्या । श्रोत्रसंपर्शप्रत्ययवेदना श्रोत्रसंपर्श-
प्रत्ययवेदनया शून्या । घ्राणसंपर्शप्रत्ययवेदना घ्राणसंपर्शप्रत्यय-
वेदनया शून्या । कायसंपर्शप्रत्ययवेदना कायसंपर्शप्रत्ययवेदनया
शून्या । मनोसंपर्शप्रत्ययवेदना मनोसंपर्शप्रत्ययवेदनया शून्या ।

नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते ।
 खलचण्णशून्यता सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति ।
 तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । अनुपलम्भ-
 शून्यता सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति ।
 तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । अभावशून्यता
 सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतो-
 स्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । स्वभावशून्यता सुभूते न
 करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि
 साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । अभावस्वभावशून्यता सुभूते न करोति
 न विकरोति नाऽभिसंस्करोति तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्त-
 तथा नोपलभ्यते ।

कृत्यपश्चानानि सुभूते न कुर्वन्ति न विकुर्वन्ति नाऽभिसंस्कृ-
 र्वन्ति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि तान्यत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते । सम्यक्
 प्रधानानि सुभूते न कुर्वन्ति न विकुर्वन्ति नाभिसंस्कृर्वन्ति ।
 तत्कस्य हेतोस्तथाहि तान्यत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते । अद्विपादान-
 कुर्वन्ति न विकुर्वन्ति नाऽभिसंस्कृर्वन्ति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि
 तेऽत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते । इन्द्रियाणि सुभूते न कुर्वन्ति न
 विकुर्वन्ति नाभिसंस्कृर्वन्ति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि तान्यत्यन्ततया
 नोपलभ्यन्ते । बलानि सुभूते न कुर्वन्ति न विकुर्वन्ति नाऽभिसं-
 स्कृर्वन्ति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि तान्यत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते ।
 बोध्यज्ञानि न कुर्वन्ति न विकुर्वन्ति नाऽभिसंस्कृर्वन्ति । तत्कस्य
 हेतोस्तथाहि तान्यत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते । आर्वाणामागमं सुभूते

वशून्यतया शून्या । स्वभावशून्यता स्वभावशून्यतया शून्या । अभाव-
स्वभावशून्यता अभावस्वभावशून्यतया शून्या ।

सृत्युपस्थानानि सृत्युपस्थानैः शून्यानि । सम्यक् प्रहाणानि
सम्यक्प्रहाणैः शून्यानि । ऋद्धिपादा ऋद्धिपादैः शून्याः । इन्द्रि-
याणीन्द्रियैः शून्यानि । वलानिवलैः शून्यानि । बोध्यज्ञानि बोध्यज्ञैः
शून्यानि । आर्याष्टाङ्गमार्ग आर्याष्टाङ्गमार्गैः शून्यः । आर्यसत्यानि
आर्यसत्यैः शून्यानि । ध्यानानि ध्यानैः शून्यानि । अप्रमाणानि
अप्रमाणैः शून्यानि । आरूप्यसमापत्तय आरूप्यसमापत्तिभिः शून्याः ।
विमोचाविमोचैः शून्याः । अणुपूर्वविहारसमापत्तयोऽणुपूर्वविहा-
रसमापत्तिभिः शून्याः । शून्यतानिमित्ताऽप्रणिहितविमोचमुखानि
शून्यतानिमित्ताऽप्रणिहितविमोचमुखैः शून्यानि । अभिज्ञा अभि-
ज्ञाभिः शून्याः । समाधयः समाधिभिः शून्याः । धारणीमुखानि
धारणीमुखैः शून्यानि । तथागतवल्लानि तथागतवल्लैः शून्यानि ।
वैशारद्यानि वैशारद्यैः शून्यानि । प्रतिसम्बिद्ः प्रतिसम्बिद्धिः
शून्यानि । महामैत्रौ महामैत्र्या शून्या । महाकरुणा महाकरुणया
शून्या । आवेणिकबुद्धधर्मा आवेणिकबुद्धधर्मैः शून्याः । बोधिसत्त्वो
बोधिसत्त्वेन शून्याः । महासन्नाहो महासन्नाहेन शून्यः । अनेन भग-
वन् पर्यायेन सन्नाह सन्नद्धो बोधिसत्त्वो महासत्त्वो वेदितव्यः ।
भगवानाह । एवमेव सुभूते एवमेतत् तथायथावदसि । तत्कस्य-
हेतोः । अकृताहि सुभूते सर्वाकारज्ञता । अविज्ञता अनभिसंस्कृता ।
येषां कृते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन महासन्नाहः सन्नद्धः । आह केन
कारणेन भगवन् सर्वाकारज्ञता अकृता अविज्ञता अनभिसंस्कृता

वैशारद्यानि सुभृते न कुर्वन्ति न विकुर्वन्ति नाऽभिसंस्कुर्वन्ति ।
तत्कस्य हेतोस्तथाहि तान्यत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते । प्रतिसन्निदः
सुभृते न कुर्वन्ति न विकुर्वन्ति नाऽभिसंस्कुर्वन्ति । तत्कस्य हेतो-
स्तथाहि ता अत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते । महामैत्री सुभृते न
करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि
साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । महाकरुणा सुभृते न करोति न
विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया
नोपलभ्यते । आवेणिकबुद्धधर्माः सुभृते न कुर्वन्ति न विकुर्वन्ति
नाऽभिसंस्कुर्वन्ति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि तेऽत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते ।
तथता सुभृते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य
हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । अवितथता सुभृते न
करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य
साऽत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते । अनन्यतथता सुभृते न करोति न
विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया
नोपलभ्यते । धर्माता सुभृते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति ।
तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । धर्म-
धातुः सुभृते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य
हेतोस्तथाहि सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । धर्मास्त्रिता सुभृते न
करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि
साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । धर्मनिधामता सुभृते न करोति न
विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया
नोपलभ्यते । शतकोटि सुभृते न करोति न विकरोति

करोति न विकरोति नाऽभिमंस्करोति । कायविज्ञानं न करोति न विकरोति नाऽभिमंस्करोति । मनोविज्ञानं न करोति न विकरोति नाऽभिमंस्करोति । चक्षुःसंस्पर्शं न करोति न विकरोति नाऽभिमंस्करोति । श्रोत्रसंस्पर्शं न करोति न विकरोति नाऽभिमंस्करोति । घ्राणसंस्पर्शं न करोति न विकरोति नाऽभिमंस्करोति । जिह्वासंस्पर्शं न करोति न विकरोति नाऽभिमंस्करोति । कायसंस्पर्शं न करोति न विकरोति नाऽभिमंस्करोति । मनःसंस्पर्शं न करोति न विकरोति नाऽभिमंस्करोति । चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदना न करोति न विकरोति नाभिमंस्करोति । श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदना न करोति न विकरोति नाऽभिमंस्करोति । घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदना न करोति न विकरोति नाऽभिमंस्करोति । जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदना न करोति न विकरोति नाऽभिमंस्करोति । कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदना न करोति न विकरोति नाऽभिमंस्करोति । मनःसंस्पर्शप्रत्ययवेदना न करोति न विकरोति नाऽभिमंस्करोति ।

आत्मा सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिमंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । जीवः सत्त्वः सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिमंस्करोति । तत्कस्य हेतोः । तथाहि सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । जीवः सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिमंस्करोति । तत्कस्य हेतोः । तथाहि सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । जन्तुः सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिमंस्करोति । तत्कस्य हेतोः । तथाहि सोऽत्यन्ततया ।

कतमत्तावदायुष्मन् सुभूते यदवद्भुममुक्तं । कतमानवेदनायाऽव-
द्भुममुक्ता । कतमामासज्ञायाऽवद्भुममुक्ता । कतमेते संस्कारा ये
अवद्भुममुक्ताः । कतमत्तद्विज्ञानं यदवद्भुममुक्तं । आह यदेतदायु-
ष्मन् पूर्णस्वप्नोपमं रूपं तदवद्भुममुक्तं । येयं स्वप्नोपमावेदनायाऽव-
द्भुममुक्ता । येयं स्वप्नोपमासज्ञायाऽवद्भुममुक्ता । य इमे स्वप्नोपमाः
संस्कारा तेऽवद्भुममुक्ताः । यदेतत् स्वप्नोपमं विज्ञानं तदव-
द्भुममुक्तं । यदेतन्मायोपमं रूपं तदवद्भुममुक्तं । येयं मायोपमा
वेदनायाऽवद्भुममुक्ता । येयं मायोपमासज्ञायाऽवद्भुममुक्ता । य इमे
मायोपमाः संस्कारा तेऽवद्भुममुक्ताः । यदिदं मायोपमं
विज्ञानं तदवद्भुममुक्तं ।

यदेतत् प्रतिश्रुत्कोपमं रूपं तदवद्भुममुक्तं । येयं प्रतिश्रुत्-
कोपमावेदनायाऽवद्भुममुक्ता । येयं प्रतिश्रुत्कोपमासज्ञायाऽव-
द्भुममुक्ता । य इमे प्रतिश्रुत्कोपमाः संस्कारास्तेऽवद्भुममुक्ताः ।
यदेतत्प्रतिश्रुत्कोपमं विज्ञानं तदवद्भुममुक्तं । यदेतत्प्रतिभासोपमं
रूपं तदवद्भुममुक्तं । येयं प्रतिभासोपमावेदनायाऽवद्भुममुक्ता ।
येयं प्रतिभासोपमासज्ञायाऽवद्भुममुक्ता । य इमे प्रतिभासोपमाः
संस्कारास्तेऽवद्भुममुक्ताः । यदेतत्प्रतिभासोपमं विज्ञानं तदवद्भु-
ममुक्तं । यदेतत्प्रतिविम्बोपमं रूपं तदवद्भुममुक्तं । येयं प्रतिवि-
म्बोपमा वेदनायाऽवद्भुममुक्ता । येयं प्रतिविम्बोपमासज्ञायाऽवद्भु-
ममुक्ता । य इमे प्रतिविम्बोपमाः संस्कारास्तेऽवद्भुममुक्ताः ।
यदेतत्प्रतिविम्बोपमं विज्ञानं तदवद्भुममुक्तं । यदेतन्मरौप्युप-
मं रूपं तदवद्भुममुक्तं । येयं मरौप्युपमावेदनायाऽवद्भुममुक्ता ।

कुशलासंज्ञाऽवद्धाऽमुक्ता । कुशलाः संस्कारा अवद्धा अमुक्ता ।
 कुशलं विज्ञानमवद्धममुक्त । अकुशलमायुष्मन् पूर्णरूपमवद्धममुक्त ।
 अकुशल वेदनाऽवद्धाऽमुक्ता । अकुशलारुजा अवद्धा अमुक्ता ।
 अकुशलाः संस्कारा अवद्धा अमुक्ताः । अकुशलं विज्ञानमवद्धम-
 मुक्त । अव्याकृतमायुष्मन् पूर्णरूपमवद्धममुक्त । अव्याकृतावेदना-
 ऽवद्धाऽमुक्ता । अव्याकृतासंज्ञाऽवद्धाऽमुक्ता । अव्याकृताः संस्काराः
 अवद्धा अमुक्ताः । अव्याकृतं विज्ञानमवद्धममुक्त । लौकिकमा-
 युष्मन् पूर्णरूपमवद्धममुक्त । लौकिका वेदनाऽवद्धाऽमुक्ता । लौकि-
 कासंज्ञा अवद्धा अमुक्ता । लौकिकाः संस्कारा अवद्धा अमुक्ताः ।
 लौकिक विज्ञानमवद्धममुक्त । लोकोत्तरमायुष्मन् पूर्णरूपमवद्ध-
 ममुक्त । लोकोत्तरा वेदनावद्धाऽमुक्ता । लोकोत्तरासंज्ञाऽवद्धाऽमुक्ता ।
 लोकोत्तराः संस्कारा अवद्धा अमुक्ताः । लोकोत्तरं विज्ञानमवद्ध-
 ममुक्त । सायवमायुष्मन् पूर्णरूपमवद्धममुक्त । सायवा वेदनाऽवद्धा-
 ऽमुक्ता । सायवारुजाऽवद्धाऽमुक्ता । सायवाः संस्काराः अवद्धा
 अमुक्ताः । सायव विज्ञानमवद्धममुक्त । अनायवमायुष्मन् पूर्णरूप-
 मवद्धममुक्त । अनायवा वेदनाऽवद्धाऽमुक्ता । अनायवासंज्ञाऽवद्धा-
 ऽमुक्ता । अनायवाः संस्कारा अवद्धाऽमुक्ताः । अनायवं विज्ञान-
 मवद्धममुक्त । तत्कथं हेतोः । असत्त्वाद्विज्ञानस्य रूपमवद्धममुक्त ।
 असत्त्वाद्देनायाः वेदनऽवद्धाऽमुक्ता । असत्त्वात् सज्ञायाः सज्ञाऽवद्धा-
 ऽमुक्ता । असत्त्वात् संस्काराणां संस्कारा अवद्धा अमुक्ताः । असत्त्वा-
 द्विज्ञानस्य विज्ञानमवद्धममुक्त । विविक्तत्वाद्विज्ञानस्य रूपमवद्धममुक्त ।
 विविक्तत्वाद्देनायाः वेदनाऽवद्धाऽमुक्ता । विविक्तत्वात् सज्ञाया

नोपलभ्यते । प्रतिविम्ब सुभूते न करोति न विकरोति नाभि-
 संस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते ।
 मरौचिका सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति ।
 तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । निर्मितः सुभूते
 न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि
 सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । अविद्या सुभूते न करोति न विक-
 रोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया
 नोपलभ्यते । सस्कारा सुभूते न कुर्वन्ति न विकुर्वन्ति नाऽभि-
 संकुर्वन्ति । तत्कस्य हेतस्तथा हि 'सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते ।
 विज्ञानं सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य
 हेतोस्तथा हि 'सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । नामरूपं सुभूते न
 करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथा हि
 सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । षडायतन सुभूते न करोति न
 विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथा हि सोऽत्यन्ततया
 नोपलभ्यते । स्वर्गः सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्क-
 रोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । वेदना
 सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य
 हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । तृष्णा सुभूते न करोति
 न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथा हि । साऽत्यन्त-

• तेऽत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते-इति पाठो युक्तः ।

† तदत्यन्ततया नोपलभ्यते-इति युक्तं एव परत्रापि कीवल्लिङ्गार्थपरा-
 मर्शम्यले ।

अध्यात्मशून्यतायवद्भाऽमुक्ता । वहिर्द्वाशून्यतायवद्भाऽमुक्ता ।
 अध्यात्मवहिर्द्वाशून्यतायवद्भाऽमुक्ता । शून्यताशून्यतायवद्भाऽमुक्ता ।
 महाशून्यतायवद्भाऽमुक्ता । परमार्थशून्यतायवद्भाऽमुक्ता । सङ्कत-
 शून्यतायवद्भाऽमुक्ता । असङ्कतशून्यतायवद्भाऽमुक्ता । अत्यन्तशून्य-
 तायवद्भाऽमुक्ता । अनवरागशून्यतायवद्भाऽमुक्ता । अनवकारशून्यताय-
 वद्भाऽमुक्ता । प्रकृतिशून्यतायवद्भाऽमुक्ता । सर्वधर्मशून्यतायवद्भा-
 ऽमुक्ता । खलचणशून्यतायवद्भाऽमुक्ता । अनुपलम्भशून्यतायवद्भा-
 ऽमुक्ता । अभावशून्यतायवद्भाऽमुक्ता । स्वभावशून्यतायवद्भाऽमुक्ता ।
 अभावस्वभावशून्यतायवद्भाऽमुक्ता ।

असत्त्वादध्यात्मशून्यताऽवद्भाऽमुक्ता । विविक्तत्वादध्यात्मशून्यता-
 ऽवद्भाऽमुक्ता । अनुत्पन्नत्वादध्यात्मशून्यताऽवद्भाऽमुक्ता । असत्त्वादहि-
 र्द्वाशून्यताऽवद्भाऽमुक्ता । विविक्तत्वादहिर्द्वाशून्यताऽवद्भाऽमुक्ता ।
 अनुत्पन्नत्वादहिर्द्वाशून्यताऽवद्भाऽमुक्ता । असत्त्वादध्यात्मवहिर्द्वा-
 शून्यताऽवद्भाऽमुक्ता । विविक्तत्वादध्यात्मवहिर्द्वाशून्यताऽवद्भाऽमुक्ता ।
 अनुत्पन्नत्वादध्यात्मवहिर्द्वाशून्यताऽवद्भाऽमुक्ता । असत्त्वाच्छून्यता-
 शून्यताऽवद्भाऽमुक्ता । विविक्तत्वाच्छून्यताशून्यताऽवद्भाऽमुक्ता । अनु-
 त्पन्नत्वाच्छून्यताशून्यताऽवद्भाऽमुक्ता । असत्त्वान्महाशून्यताऽवद्भाऽमुक्ता ।
 विविक्तत्वान्महाशून्यताऽवद्भाऽमुक्ता । अनुत्पन्नत्वान्महाशून्यताऽवद्भा-
 ऽमुक्ता । असत्त्वात्परमार्थशून्यताऽवद्भाऽमुक्ता । विविक्तत्वात्परमार्थ-
 शून्यताऽवद्भाऽमुक्ता । अनुत्पन्नत्वात्परमार्थशून्यताऽवद्भाऽमुक्ता ।
 असत्त्वात् सङ्कतशून्यताऽवद्भाऽमुक्ता । विविक्तत्वात् सङ्कतशून्यता-
 ऽवद्भाऽमुक्ता । अनुत्पन्नत्वात् सङ्कतशून्यताऽवद्भाऽमुक्ता । असत्त्वाद-

अध्यात्मशून्यता सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिमस्क-
 रोति । तत्कस्य हेतोस्तयाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । बहिर्ज्ञा-
 शून्यता न करोति न विकरोति नाऽभिमंस्करोति । तत्कस्य
 हेतोस्तयाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । अध्यात्मबहिर्ज्ञाशून्यता न
 करोति न विकरोति नाऽभिमंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तयाहि
 साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । शून्यताशून्यता न करोति न विक-
 रोति नाऽभिमंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तयाहि साऽत्यन्ततया
 नोपलभ्यते । मक्षाशून्यता न करोति न विकरोति नाऽभिमस्क-
 रोति । तत्कस्य हेतोस्तयाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । परमार्थ-
 शून्यता न करोति न विकरोति नाऽभिमस्करोति । तत्कस्य हेतो-
 स्तयाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । मल्लुतशून्यता न करोति न
 विकरोति नाभिमस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तयाहि साऽत्यन्ततया
 नोपलभ्यते । अमल्लुतशून्यता न करोति न विकरोति नाऽभि-
 मस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तयाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते ।
 अव्यन्तशून्यता सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिमंस्करोति ।
 तत्कस्य हेतोस्तयाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । अनरायणशून्यता
 सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिमस्करोति । तत्कस्य हेतो-
 स्तयाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । अनरायणशून्यता सुभूते न
 करोति न विकरोति नाऽभिमस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तयाहि
 साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । प्रकृतिशून्यता सुभूते न करोति न
 विकरोति नाऽभिमस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तयाहि साऽत्यन्त-
 तया नोपलभ्यते । अनेकोऽशून्यता सुभूते न करोति न विकरोति

प्यायुष्मन् पूर्णावद्भान्यमुक्तानि । अद्विपादा अप्यायुष्मन् पूर्णावद्भा
अमुक्ताः । इन्द्रियाण्यप्यायुष्मन् पूर्णावद्भान्यमुक्तानि । वलान्यप्यायुष्मन्
पूर्णावद्भान्यमुक्तानि । बोध्यज्ञान्यप्यायुष्मन् पूर्णावद्भान्यमुक्तानि ।
आर्याष्टाङ्गमार्गेष्यायुष्मन् पूर्णावद्भोऽमुक्तः ।

असत्त्वात् सृत्युपस्थानान्यवद्भान्यमुक्तानि । विविक्तत्वात् सृत्युप-
स्थानान्यवद्भान्यमुक्तानि । अनुत्पन्नत्वात् सृत्युपस्थानान्यवद्भान्य-
मुक्तानि । असत्त्वात् सम्यक्प्रहाणान्यवद्भान्यमुक्तानि । विविक्तत्वात्
सम्यक् प्रहाणान्यवद्भान्यमुक्तानि । अनुत्पन्नत्वात् सम्यक् प्रहाणान्य-
वद्भान्यमुक्तानि । असत्त्वादद्विपादा अवद्भा अमुक्ताः । विविक्तत्वा-
दद्विपादा अवद्भा अमुक्ताः । अनुत्पन्नत्वादद्विपादा अवद्भा
अमुक्ताः । असत्त्वादिन्द्रियान्यवद्भान्यमुक्तानि । विविक्तत्वादिन्द्रि-
याण्यवद्भान्यमुक्तानि । अनुत्पन्नत्वादिन्द्रियाण्यवद्भान्यमुक्तानि ।
असत्त्वादलान्यवद्भान्यमुक्तानि । विविक्तत्वादलान्यवद्भान्यमुक्तानि ।
अनुत्पन्नत्वादलान्यवद्भान्यमुक्तानि । असत्त्वादबोध्यज्ञान्यवद्भान्यमुक्तानि ।
विविक्तत्वादबोध्यज्ञान्यवद्भान्यमुक्तानि । अनुत्पन्नत्वादबोध्यज्ञान्यवद्भान्य-
मुक्तानि । असत्त्वादार्थाष्टाङ्गमार्गेऽवद्भोऽमुक्तः । विविक्तत्वादार्था-
ष्टाङ्गमार्गेऽवद्भोऽमुक्तः । अनुत्पन्नत्वादार्थाष्टाङ्गमार्गेऽवद्भोऽमुक्तः ।

आर्यसत्यान्याप्यायुष्मन् पूर्णावद्भान्यमुक्तानि । ध्यानान्याप्यायुष्मन्
पूर्णावद्भान्यमुक्तानि । अप्रमाणान्यायुष्मन् पूर्णावद्भान्यमुक्तानि ।
आरूपसमापत्तयोऽप्यायुष्मन् पूर्णावद्भा अमुक्ताः । विनोदा अप्या-
युष्मन् पूर्णावद्भा अमुक्ताः । अनुपूर्वविधारसमापत्तयोऽप्यायुष्मन्
पूर्णावद्भा अमुक्ताः । शून्यतानान्तता मापत्तयोऽप्यायुष्मन्

न करोति न विकरोति नाऽभिमंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तयाहि
 सोऽत्यन्ततया न विद्यते । आर्य्यमत्यानि सुभूते न कुर्वन्ति न वि-
 कुर्वन्ति नाऽभिमंस्कुर्वन्ति । तत्कस्य हेतोस्तयाहि तान्यत्यन्ततया-
 नोपलभ्यन्ते । ध्यानानि सुभूते न कुर्वन्ति न विकुर्वन्ति नाऽभि-
 मंस्कुर्वन्ति । तत्कस्य हेतोस्तयाहि तान्यत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते ।
 अप्रमाणानि सुभूते न कुर्वन्ति न विकुर्वन्ति नाऽभिमंस्कुर्वन्ति ।
 तत्कस्य हेतोस्तयाहि तान्यत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते । आरूप्यसमा-
 पत्तयः सुभूते न कुर्वन्ति न विकुर्वन्ति नाऽभिमंस्कुर्वन्ति । तत्-
 कस्य हेतोस्तयाहि ता अत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते । विमोचाः सुभूते
 न कुर्वन्ति न विकुर्वन्ति नाऽभिमंस्कुर्वन्ति । तत्कस्य हेतोस्त-
 याहि तेऽत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते । अनुपूर्वविहारसमापत्तयः सुभूते
 न कुर्वन्ति न विकुर्वन्ति नाऽभिमंस्कुर्वन्ति । तत्कस्य हेतोस्तयाहि
 ता अत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते । शून्यतानिमित्ताप्रणिहित विमो-
 चमुखानि न कुर्वन्ति न विकुर्वन्ति नाऽभिमंस्कुर्वन्ति । तत्कस्य
 हेतोस्तयाहि तान्यत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते । अभिज्ञाः सुभूते न
 कुर्वन्ति न विकुर्वन्ति नाऽभिमंस्कुर्वन्ति । तत्कस्य हेतोस्तयाहि
 ता अत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते । सर्वममाधयः सुभूते न कुर्वन्ति
 न विकुर्वन्ति नाऽभिमंस्कुर्वन्ति । तत्कस्य हेतोस्तयाहि तेऽत्यन्त-
 तया नोपलभ्यन्ते । सर्वधारणामुत्तानि न कुर्वन्ति न विकुर्वन्ति
 नाऽभिमंस्कुर्वन्ति । तत्कस्य हेतोस्तयाहि तान्यत्यन्ततया नोपल-
 भ्यन्ते । तथागतवृत्तानि सुभूते न कुर्वन्ति न विकुर्वन्ति नाऽभि-
 मंस्कुर्वन्ति । तत्कस्य हेतोस्तयाहि तान्यत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते ।

भिमस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तयाहि मोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते ।
 अचिन्त्यधातुः सुभूते न करोति न वितरोति नाऽभिमस्करोति ।
 तत्कस्य हेतोस्तयाहि मोऽत्यन्ताया नोपलभ्यते । बोधिः सुभूते
 न करोति न वितरोति नाऽभिमस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तया-
 हि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । सर्वज्ञता सुभूते न करोति न
 विकरोति नाऽभिमस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तयाहि साऽत्यन्ततया
 नोपलभ्यते । सर्वाकारज्ञता सुभूते न करोति न विकरोति
 नाऽभिमस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तयाहि साऽत्यन्ततया नोपल-
 भ्यते । तदनेन सुभूते पर्यावैणिक वेदितव्यं यथा अकृता सर्वका-
 रज्ञता अविज्ञता अनभिमस्कृता । तेऽपि सत्त्वा अकृता अविज्ञता
 अनभिमस्कृता । येषां कृते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन महासन्नाहः
 सन्नद्ध । एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वो महासन्नाहसन्नद्ध
 द्रव्युच्यते ।

आह । यथाह भगवन् भगवताभावितस्यार्थमाजानामि ।
 रूपं भगवन्नवद्धममुक्तं । वेदना अवद्धा अमुक्ता । सज्ञा अवद्धा
 अमुक्ता । सस्कारा अवद्धा अमुक्ताः । विज्ञानमवद्धममुक्तं ।

अथायुष्मान् पूर्णमैत्रायणीपुत्रो आयुष्मान्तं सुभूतिमेतद-
 वोचत् । रूपमायुष्मन् सुभूते अवद्धममुक्तं । वेदना अवद्धा
 अमुक्ता । सज्ञा अवद्धा अमुक्ता । सस्कारा अवद्धा अमुक्ता ।
 विज्ञानमवद्धममुक्तं । आहैवगेदतदायुष्मन् पूर्णैवमेतत् । रूपमायु-
 ष्मन् पूर्णवद्धममुक्तं । वेदनाऽवद्धाऽमुक्ता । सज्ञाऽवद्धाऽमुक्ता ।
 सस्कारा अवद्धा अमुक्ताः । विज्ञानमवद्धममुक्तं । पूर्णं आह ।

असत्तामुपादाय धर्मधातुरवद्भोऽमुक्तः । विविक्ततामुपादाय
 धर्मधातुरवद्भोऽमुक्तः । अनुत्पन्नतामुपादाय धर्मधातुरवद्भोऽमुक्तः ।
 असत्तामुपादाय धर्मस्थितिताऽवद्भोऽमुक्ता । विविक्ततामुपादाय
 धर्मस्थितिताऽवद्भोऽमुक्ता । अनुत्पन्नतामुपादाय धर्मस्थितिता-
 ऽवद्भोऽमुक्ता । असत्तामुपादाय धर्मनियामताऽवद्भोऽमुक्तः ।
 विविक्ततामुपादाय धर्मनियामताऽवद्भोऽमुक्ता । अनुत्पन्नतामुपादाय
 धर्मनियामताऽवद्भोऽमुक्ता । असत्तामुपादाय भूतकोटिरवद्भोऽमुक्तः ।
 विविक्ततामुपादाय भूतकोटिरवद्भोऽमुक्तः । अनुत्पन्नतामुपा-
 दाय भूतकोटिरवद्भोऽमुक्तः । असंस्कृतमयायुष्मन् पूर्णवद्भ-
 ममुक्तः । असत्तामुपादायाऽसंस्कृतमवद्भममुक्तः । विविक्ततामुपा-
 दायाऽसंस्कृतमवद्भममुक्तः । अनुत्पन्नतामुपादायाऽसंस्कृतमवद्भममुक्तं
 द्दमायुष्मन् पूर्वोधिषत्त्वानां महासत्त्वानामामः । अवद्भममुक्तं
 नामधर्ममुखं ।

यद्दानपारमिताऽवद्भामुक्ता । शीलपारमिताऽवद्भामुक्ता ।
 चान्तिपारमिताऽवद्भामुक्ता । वीर्यपारमिताऽवद्भामुक्ता । ध्यान-
 पारमिताऽवद्भामुक्ता । प्रज्ञापारमिताऽवद्भामुक्ता । अध्यात्म-
 शून्यताऽवद्भामुक्ता । वहिर्द्वाशून्यताऽवद्भामुक्ता । अध्यात्मवहिर्द्वा-
 शून्यताऽवद्भामुक्ता । शून्यताशून्यताऽवद्भामुक्ता । महाशून्यताऽवद्भामु-
 ऽमुक्ता । परमार्थशून्यताऽवद्भामुक्ता । संस्कृतशून्यताऽवद्भामुक्ता ।
 असंस्कृतन्यताऽवद्भामुक्ता । अत्यन्तशून्यताऽवद्भामुक्ता । अनवराग-
 शून्यताऽवद्भामुक्ता । अनवकारशून्यताऽवद्भामुक्ता । प्रकृतिशून्यता-
 ऽवद्भामुक्ता । सर्वधर्मशून्यताऽवद्भामुक्ता । खलचणशून्यताऽवद्भामु-

मरीच्युपमासंज्ञायाऽवद्धाऽमुक्ता । य इमे मरीच्युपमाः संस्कारास्ते-
 ऽवद्धा अमुक्ताः । यदेतन्मरीच्युपमं विज्ञानं तदवद्धममुक्तं । यदे-
 तन्निर्मितोपमं रूपं तदवद्धममुक्तं । येयं निर्मितोपमा वेदना न
 साऽवद्धाऽमुक्ता । येयं निर्मितोपमामज्ञायाऽवद्धाऽमुक्ता । य इमे
 निर्मितोपमाः संस्कारास्तेऽवद्धा अमुक्ताः । यदेतन्निर्मितोपमं
 विज्ञानं तदवद्धममुक्तं ।

अतीतमायुष्मन् पूर्णरूपमवद्धममुक्तं । अतीतावेदनाऽवद्धा-
 ऽमुक्ता । अतीतासंज्ञाऽवद्धाऽमुक्ता । अतीताः संस्काराः अवद्धा
 अमुक्ताः । अतीतं विज्ञानमवद्धममुक्तं । प्रत्युत्पन्नमायुष्मन् पूर्णरू-
 पमवद्धममुक्तं । प्रत्युत्पन्नावेदनाऽवद्धाऽमुक्ता । प्रत्युत्पन्नासंज्ञाऽवद्धा-
 ऽमुक्ता । प्रत्युत्पन्नाः संस्कारा अवद्धा अमुक्ताः । प्रत्युत्पन्नं विज्ञान-
 मवद्धममुक्तं । तत्कस्य हेतोस्तथाहि । असत्त्वादायुष्मन् पूर्णरूपस्य
 रूपमवद्धममुक्तं । असत्त्वादेदनायावेदनाऽवद्धाऽमुक्ता । असत्त्वात्सं-
 ज्ञायाः संज्ञाऽवद्धाऽमुक्ता । असत्त्वात् संस्काराणां संस्कारा अवद्धा
 अमुक्ताः । असत्त्वादिज्ञानस्य विज्ञानमवद्धममुक्तं । विविक्तत्वाद्वारूपस्य
 रूपमवद्धममुक्तं । विविक्तत्वात्संज्ञायाः संज्ञाऽवद्धाऽमुक्ता । विवि-
 क्त्वात्संस्काराणां संस्कारा अवद्धा अमुक्ताः । विविक्तत्वादिज्ञानस्य
 विज्ञानमवद्धममुक्तं । अनुत्पन्नत्वाद्वारूपस्य रूपमवद्धममुक्तं । अनुत्पन्न-
 त्वादेदनाया वेदनाऽवद्धाऽमुक्ता । अनुत्पन्नत्वात्संज्ञायाः संज्ञाऽवद्धा-
 ऽमुक्ता । अनुत्पन्नत्वात्संस्काराणां संस्कारा अवद्धा अमुक्ताः । अनु-
 त्पन्नत्वादिज्ञानस्य विज्ञानमवद्धममुक्तं ।

कुशलमायुष्मन् पूर्णरूपमवद्धममुक्तं । कुशलावेदनाऽवद्धाऽमुक्ता ।

[illegible]

मज्ञाऽवद्धाऽमुक्ता । विविक्तात् संस्काराणां संस्कारा अवद्धा
अमुक्ताः । विविक्तादिज्ञानस्य विज्ञानमवद्धममुक्तं । अनुत्पन्नाद्रूपम
रूपमवद्धममुक्तं । अनुत्पन्नाद्धेदनायाः वेदनाऽवद्धाऽमुक्ता । अनुत्पन्ना
त् मज्ञायाः मज्ञाऽवद्धाऽमुक्ता । अनुत्पन्नात् संस्काराणां संस्कारा
अवद्धा अमुक्ताः । अनुत्पन्नादिज्ञानस्य विज्ञानमवद्धममुक्तं ।

[illegible]

ध्यानपारमितायां स्थिता । अवद्धाऽमुक्तायां प्रज्ञापारमितायां
 स्थिता । अवद्धाऽमुक्तायामध्यात्मशून्यतायां स्थिता । अवद्धाऽमुक्तायां
 वद्विद्धाऽशून्यतायां । स्थिता अवद्धाऽमुक्तायामध्यात्मवद्विद्धाऽशून्यतायां
 स्थिता । अवद्धाऽमुक्तायां शून्यताशून्यतायां स्थिता । अवद्धाऽमुक्तायां
 महाशून्यतायां स्थिता । अवद्धाऽमुक्तायां परमार्थशून्यतायां स्थिता ।
 अवद्धाऽमुक्तायां ससूतशून्यतायां स्थिता । अवद्धाऽमुक्तायामसंस्कृत-
 शून्यतायां स्थिता । अवद्धाऽमुक्तायामत्यन्तशून्यतायां स्थिता । अवद्धा-
 ऽमुक्तायामनवरागशून्यतायां स्थिता । अवद्धाऽमुक्तायामनवकारशून्य-
 तायां स्थिता । अवद्धाऽमुक्तायां प्रकृतिशून्यतायां स्थिता । अवद्धा-
 ऽमुक्तायां सर्वधर्मशून्यतायां स्थिता । अवद्धाऽमुक्तायां स्वानुपपन्नशून्य-
 तायां स्थिता । अवद्धाऽमुक्तायामनुपपन्नशून्यतायां स्थिता । अवद्धा-
 ऽमुक्तायामभावशून्यतायां स्थिता । अवद्धाऽमुक्तायां स्वभावशून्यतायां
 स्थिता । अवद्धाऽमुक्तायामभावस्वभावशून्यतायां स्थिता । अवद्धा-
 ऽमुक्तेषु चतुर्षु कृत्यपञ्चानेषु स्थिता । अवद्धाऽमुक्तेषु चतुर्षु भगवत्
 प्रज्ञाणेषु स्थिता । अवद्धाऽमुक्तेषु चतुर्षु अद्विपादेषु स्थिता । अवद्धा-
 ऽमुक्तेषु पञ्चविंशत्येषु स्थिता । अवद्धाऽमुक्तेषु पञ्चसु ब्रह्मेषु स्थिता ।
 अवद्धाऽमुक्तेषु सप्तसु बोध्येषु स्थिता । अवद्धाऽमुक्तेषु आद्याष्टाङ्गमार्ग-
 णि स्थिता । अवद्धाऽमुक्तेष्वार्थकालेषु स्थिता । अवद्धाऽमुक्तेषु चतुर्षु क्षान्तेषु
 स्थिता । अवद्धाऽमुक्तेषु चतुर्व्यवसायेषु स्थिता । अवद्धाऽमुक्तेषु चतुर्वि-
 ण्णसमाप्तिषु स्थिता । अवद्धाऽमुक्तेषु अष्टासु तन्त्रेषु स्थिता ।
 अवद्धाऽमुक्तासु नवसन्तुष्ट्यावधारणसमाप्तिषु स्थिता । अवद्धाऽमुक्तेषु
 शून्यतानिर्मितामणिषु स्थिता । अवद्धाऽमुक्तेषु स्थिता । अवद्धाऽमुक्तेषु स्थिता ।

संस्कृतशून्यताऽवद्धाऽमुक्ता । विविक्तत्वादसंस्कृतशून्यताऽवद्धाऽमुक्ता ।
 अनुत्पन्नत्वादसंस्कृतशून्यताऽवद्धाऽमुक्ता । असत्त्वादत्यन्तशून्यताऽवद्धा-
 ऽमुक्ता । विविक्तत्वादत्यन्तशून्यताऽवद्धाऽमुक्ता । अनुत्पन्नत्वादत्यन्त-
 शून्यताऽवद्धाऽमुक्ता । असत्त्वादनवरागशून्यताऽवद्धाऽमुक्ता । विविक्त-
 त्वादनवरागशून्यताऽवद्धाऽमुक्ता । अनुत्पन्नत्वादनवरागशून्यताऽवद्धा-
 ऽमुक्ता । असत्त्वादनवकारशून्यताऽवद्धाऽमुक्ता । विविक्तत्वादनवकार-
 शून्यताऽवद्धाऽमुक्ता । अनुत्पन्नत्वादनवकारशून्यताऽवद्धाऽमुक्ता ।
 असत्त्वात्प्रकृतिशून्यताऽवद्धाऽमुक्ता । विविक्तत्वात्प्रकृतिशून्यताऽवद्धा-
 ऽमुक्ता । अनुत्पन्नत्वात्प्रकृतिशून्यताऽवद्धाऽमुक्ता । असत्त्वात् सर्वधर्म-
 शून्यताऽवद्धाऽमुक्ता । विविक्तत्वात् सर्वधर्मशून्यताऽवद्धाऽमुक्ता ।
 अनुत्पन्नत्वात् सर्वधर्मशून्यताऽवद्धाऽमुक्ता । असत्त्वात् खलचण-
 शून्यताऽवद्धाऽमुक्ता । विविक्तत्वात् खलचणशून्यताऽवद्धाऽमुक्ता ।
 अनुत्पन्नत्वात् खलचणशून्यताऽवद्धाऽमुक्ता । असत्त्वादनुपलम्भशून्यता-
 ऽवद्धाऽमुक्ता । विविक्तत्वादनुपलम्भशून्यताऽवद्धाऽमुक्ता । अनुत्पन्न-
 त्वादनुपलम्भशून्यताऽवद्धाऽमुक्ता । असत्त्वादभावशून्यताऽवद्धाऽमुक्ता ।
 विविक्तत्वादभावशून्यताऽवद्धाऽमुक्ता । अनुत्पन्नत्वादभावशून्यता-
 ऽवद्धाऽमुक्ता । असत्त्वात् स्वभावशून्यताऽवद्धाऽमुक्ता । विविक्तत्वात्
 स्वभावशून्यताऽवद्धाऽमुक्ता । अनुत्पन्नत्वात् स्वभावशून्यताऽवद्धा-
 ऽमुक्ता । असत्त्वादभावस्वभावशून्यताऽवद्धाऽमुक्ता । विविक्तत्वाद-
 भावस्वभावशून्यताऽवद्धाऽमुक्ता । अनुत्पन्नत्वादभावस्वभावशून्यता-
 ऽवद्धाऽमुक्ता ।

सत्यपक्षानान्यायुग्मन् पूर्णाऽवद्धान्यमुक्तानि । सम्यक्प्रमाणान्य-

कारज्ञतामभिसम्भोत्स्यते । अवद्धामुक्तोऽवद्धामुक्तं धर्माचक्रं प्रवर्त्तयिष्यति । अवद्धामुक्तोऽवद्धामुक्तान् सत्त्वां स्त्रियु यानेषु नियोजयिष्यति । एवं खल्वायुष्मन् पूर्णं बोधिसत्त्वो महासत्त्वोऽवद्धामुक्तोऽवद्धामुक्ताभिः षड्भिः पारमिताभिः सर्वधर्मा ननु भोत्स्यते । असत्तापु पादाय विविक्ततामुपादाय । अनुत्पादतामुपादय ।

एवं खल्वायुष्मन् पूर्णं बोधिसत्त्वो महासत्त्वोऽवद्धामुक्तो महायान सत्ताह सत्तद्ग इति वेदितव्यः ।

अथायुष्मन् सुभृतिर्भगवन्तमेतदवोचत् । कतमद्भगवन् बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं । कियन्तो भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वो महायानसप्रस्थिता वेदितव्याः । कुतस्तद्यानं निर्यास्यति । क्वातद्यानं स्यास्यति । को वा तेन यानेन निर्यास्यति । एवमुक्ते भगवानायुष्मन्तं सुभृतिमेतदवोचत् । यत्सुभृते एवं वदसि । कतमद्बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं । षट्पारमिता सुभृते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं । कतमे षट् । दानपारमिता, शीलपारमिता, चान्तिपारमिता, वीर्यपारमिता, ध्यानपारमिता, प्रज्ञापारमिता ।

इह सुभृते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः सर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तेर्मनसिकारैर्दानमर्थिभ्यो ददाति यदुताऽप्यात्मिकवाङ्मानि वस्त्रानि तद्य सर्वसत्त्वैः साङ्गैः साधारणं कृत्वा अनुत्तरायां सम्यक् समोधौ परिणामयत्यनुपलगायोगेन । इयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य दानपारमिता । आह । कतमा भगवन् बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य शीलपारमिता । भगवानाह । इह सुभृते बोधिसत्त्वो महासत्त्व

युग्मन् पूर्णाऽवद्वान्यमुक्तानि । अभिज्ञा अथायुग्मन् पूर्णाऽवद्व
 अमुक्ताः । सर्व्वममाधयोऽथायुग्मन् पूर्णाऽवद्व अमुक्ताः । सर्व्वधारणी-
 मुखान्यथायुग्मन् पूर्णाऽवद्वान्यमुक्तानि ।

तत्कस्य हेतोः । असत्त्वादायुग्मन् पूर्णाव्यसत्यान्यवद्वान्यमुक्तानि ।
 विविक्तत्वादाव्यसत्यान्यवद्वान्यमुक्तानि । अनुत्पन्नत्वादाव्यसत्यान्य-
 वद्वान्यमुक्तानि । असत्त्वादायुग्मन् पूर्णध्यानान्यवद्वान्यमुक्तानि ।
 विविक्तत्वात् ध्यानान्यवद्वान्यमुक्तानि । अनुत्पन्नत्वात् ध्यानान्यवद्वान्य-
 मुक्तानि । असत्त्वादायुग्मन् पूर्णाऽप्रमाणान्यवद्वान्यमुक्तानि ।
 विविक्तत्वादप्रमाणान्यवद्वान्यमुक्तानि । अनुत्पन्नत्वादप्रमाणान्यवद्वान्य-
 मुक्तानि । असत्त्वादायुग्मन् पूर्णारूपसमापत्तयोऽवद्व अमुक्ताः ।
 विविक्तत्वादारूपसमापत्तयोऽवद्व अमुक्ताः । अनुत्पन्नत्वादारूपसमा-
 पत्तयोऽवद्व अमुक्ताः । असत्त्वादायुग्मन् पूर्णदिमोचा अवद्व
 अमुक्ताः । विविक्तत्वादिमोचा अवद्व अमुक्ताः । अनुत्पन्नत्वादिमोचा
 अवद्व अमुक्ताः । असत्त्वादायुग्मन् पूर्णनवानुपूर्व्वविहारसमापत्तयो-
 ऽवद्व अमुक्ताः । विविक्तत्वानवानुपूर्व्वविहारसमापत्तयोऽवद्व
 अमुक्ताः । अनुत्पन्नत्वानवानुपूर्व्वविहारसमापत्तयोऽवद्व अमुक्ताः ।
 असत्त्वादायुग्मन् पूर्णगन्धतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखान्यवद्वान्य-
 मुक्तानि । विविक्तत्वाच्छून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखान्यवद्वान्य-
 न्यमुक्तानि । अनुत्पन्नत्वाच्छून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखान्य-
 वद्वान्यमुक्तानि । असत्त्वादायुग्मन् पूर्णाऽभिज्ञा अवद्व अमुक्ताः ।
 विविक्तत्वादाभिज्ञा अवद्व अमुक्ताः । अनुत्पन्नत्वादाभिज्ञा अवद्व
 अमुक्ताः । असत्त्वादायुग्मन् पूर्णममाधयोऽवद्व अमुक्ताः । विविक्तत्वान्

चणतायां सत्त्वान् ममादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति अनुप-
लम्भयोगेन । इयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमिता । इदं
सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायान ।

पुनरपर सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं । यदुता-
ऽध्यात्मशून्यता, वहिर्दृशिशून्यता, अध्यात्मवह्निर्दृशिशून्यता, शून्यता-
शून्यता महाशून्यता, परमार्थशून्यता, संकृतशून्यता, अमृच्छात-
शून्यता । अत्यन्तशून्यता, अनवरागशून्यता, अनवकारशून्यता,
प्रकृतिशून्यता, मर्व्यधर्मशून्यता, सुलक्षणशून्यता, अनुपलम्भशून्यता,
अभावशून्यता, स्वभावशून्यता, अभावस्वभावशून्यता ।

तत्र कतमाऽध्यात्मशून्यता, आध्यात्मिकाधर्मा उच्यन्ते । चक्षुः
श्रोत्रं घ्राणं जिह्वाकायोमनः । तत्र चक्षुश्चक्षुषा शून्यमकूटस्थाऽविना-
शितामुपादाय । तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरस्मैषा । श्रोत्रं श्रोत्रेण शून्य-
मकूटस्थाऽविनाशितामुपादाय । तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरस्मैषा ।
घ्राणं घ्राणेन शून्यमकूटस्थाऽविनाशितामुपादाय । तत्कस्य हेतोः
प्रकृतिरस्मैषा । जिह्वा जिह्वया शून्याऽकूटस्थाऽविनाशितामुपादाय ।
तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरस्मैषा । कायः कायेन शून्योऽकूटस्थाऽविना-
शितामुपादाय । तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरस्मैषा । मनोमनसा शून्य-
मकूटस्थाऽविनाशितानुपादाय । तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरस्मैषा ।
इयमुच्यतेऽध्यात्मशून्यता ।

तत्र कतमा वहिर्दृशिशून्यता, बाह्याधर्मा उच्यन्ते रूपशब्दगन्ध-
रसस्पर्शधर्मा । तत्र रूपं रूपेण शून्यमकूटस्थाऽविनाशितानुपादाय ।
तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरस्मैषा । शब्दः शब्देन शून्योऽकूटस्थाऽविना-

असत्तामुपादाय सर्वज्ञताऽवद्भाऽमुक्ता । विविक्ततामुपादाय सर्व-
 ज्ञताऽवद्भाऽमुक्ता । अनुत्पन्नतामुपादाय सर्वज्ञताऽवद्भाऽमुक्ता ।
 असत्तामुपादाय मार्गाकारज्ञताऽवद्भाऽमुक्ता । विविक्ततामुपादाय
 मार्गाकारज्ञताऽवद्भाऽमुक्ता । अनुत्पन्नतामुपादाय मार्गाकारज्ञता-
 ऽवद्भाऽमुक्ता । असत्तामुपादाय सर्वाकारज्ञताऽवद्भाऽमुक्ता ।
 विविक्ततामुपादाय सर्वाकारज्ञताऽवद्भाऽमुक्ता । अनुत्पन्नतामुपादाय
 सर्वाकारज्ञताऽवद्भाऽमुक्ता । बोधिसत्त्वोऽप्यायुष्मन् पूर्णोऽवद्भोऽमुक्तः ।
 बुद्ध्योऽप्यवद्भोऽमुक्तः । असत्तामुपादाय बोधिसत्त्वोऽवद्भोऽमुक्तः ।
 विविक्ततामुपादाय बोधिसत्त्वोऽवद्भोऽमुक्तः । अनुत्पन्नतामुपादाय
 बोधिसत्त्वोऽवद्भोऽमुक्तः । असत्तामुपादाय बुद्ध्योऽवद्भोऽमुक्तः ।
 विविक्ततामुपादाय बुद्ध्योऽवद्भोऽमुक्तः । अनुत्पन्नतामुपादाय बुद्ध्यो-
 ऽवद्भोऽमुक्तः । तथताप्यायुष्मन् पूर्णोऽवद्भाऽमुक्ता । अवितयताप्य-
 वद्भाऽमुक्ता । अनन्यतयताप्यवद्भाऽमुक्ता । धर्मताप्यवद्भाऽमुक्ता ।
 धर्मधातुरप्यवद्भोऽमुक्तः । धर्मनियामताप्यवद्भाऽमुक्तः । भूतकोटिरप्य-
 वद्भाऽमुक्तः । असत्तामुपादाय तथताऽवद्भाऽमुक्ता । विविक्ततामुपा-
 दाय तथताऽवद्भाऽमुक्ता । अनुत्पन्नतामुपादाय तथताऽवद्भाऽमुक्ता ।
 असत्तामुपादाय अवितयताऽवद्भाऽमुक्ता । विविक्ततामुपादाया-
 ऽवितयताऽवद्भाऽमुक्ता । अनुत्पन्नतामुपादायाऽवितयताऽवद्भाऽमुक्ता ।
 असत्तामुपादायाऽनन्यतयताऽवद्भाऽमुक्ता । विविक्ततामुपादाया-
 ऽनन्यतयताऽवद्भाऽमुक्ता । अनुत्पन्नतामुपादायाऽनन्यतयताऽवद्भा-
 ऽमुक्ता । असत्तामुपादाय धर्मताऽवद्भाऽमुक्ता । विविक्ततामुपादाय-
 धर्मताऽवद्भाऽमुक्ता । अनुत्पन्नतामुपादाय धर्मताऽवद्भाऽमुक्ता ।

द्वयमुच्यते परमार्थशून्यता । तत्र कतमा संस्कृतशून्यता । संस्कृत-
मुच्यते । कामधातुः रूपधातुः आरूप्यधातुः तत्र कामधातुः
कामधातुना शून्यः । रूपधातुरूपधातुना शून्यः । आरूप्यधातु-
रारूप्यधातुना शून्यः अकूटस्याऽविनाशितामुपादाय । तत्कस्य हेतोः
प्रकृतिरेषामिय । द्वयमुच्यते संस्कृतशून्यता । तत्र कतमाऽसंस्कृत-
शून्यता । असंस्कृतमुच्यते यस्य नोत्पादो न निरोधो न स्थिते-
रन्यथात्वमिदमुच्यते । संस्कृत । तच्चाऽसंस्कृतमसंस्कृतेन शून्यमकूट-
स्याऽविनाशितामुपादाय । तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरस्यैषा । द्वयमु-
च्यतेऽसंस्कृतशून्यता । तत्र कतमाऽत्यन्तशून्यता यस्यान्तो नोपलभ्यते
तदत्यन्तं । अत्यन्तमत्यन्तेन शून्यमकूटस्याविनाशितामुपादाय ।
तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरस्यैषा द्वयमुच्यतेऽत्यन्तशून्यता । तत्र कतमा-
ऽनवरागशून्यता । यस्याऽवरं नोपलभ्यते । नाऽयं तस्यागतिर्नोप-
लभ्यते नोगतिः । अनवरागमनवरागेण शून्यमकूटस्याविनाशि-
तामुपादाय । तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरस्यैषा । द्वयमुच्यते ऽनवरा-
गशून्यता । तत्र कतमाऽनवकारशून्यता । यत्र न कस्यचिद्धर्मस्य
च्छोरणमस्ति, अनवकारोऽनवकारेण शून्योऽकूटस्याऽविनाशिता-
मुपादाय । तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरस्यैषा । द्वयमुच्यतेऽनवकारशून्यता ।
तत्र कतमाप्रकृतिशून्यता, या सर्वधर्माणां प्रकृतिः संस्कृतानां वाऽ-
संस्कृतानां वा, सा न आवकैः कृता न प्रत्येकबुद्धैः न बोधिसत्त्वैः
महासत्त्वैः न तथागतैरर्हद्भिः सम्यक् सम्बुद्धैः कृता प्रकृतिः प्रकृ-
त्याशून्याऽकूटस्याऽविनाशितामुपादाय । तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरस्या
द्वयं । द्वयमुच्यते प्रकृतिशून्यता । तत्र कतमासर्वधर्मशून्यता ।

ऽमुक्ता । अनूपलम्भशून्यताऽवद्धाऽमुक्ता । अभावशून्यताऽवद्धाऽमुक्ता ।
स्वभावशून्यताऽवद्धाऽमुक्ता । अभावस्वभावशून्यताऽवद्धाऽमुक्ता ।

सृत्युपस्थानान्यवद्धान्यमुक्तानि । सम्यक्प्रहाणान्यावद्धान्यमुक्तानि ।
चक्षुपादा अवद्धा अमुक्ताः । इन्द्रियाण्यवद्धान्यमुक्तानि । वलान्य-
वद्धान्यमुक्तानि । बोध्यज्ञान्यवद्धान्यमुक्तानि । आर्याष्टाङ्गमार्गो-
ऽवद्धोऽमुक्तः । आर्यसत्यान्यवद्धान्यमुक्तानि । ध्यानान्यवद्धान्यमुक्तानि ।
अप्रमाणान्यवद्धान्यमुक्तानि । आरूप्यसमापत्तयोऽवद्धा अमुक्ताः ।
विमोचा अवद्धा अमुक्ताः । अनुपूर्वविहारसमापत्तयोऽवद्धा अमुक्ताः ।
शून्यतानिमित्ताऽप्रणिहितविमोचमुखान्यवद्धान्यमुक्तानि । अभिज्ञा
अवद्धाऽमुक्ता । समाधयोऽवद्धा अमुक्ताः । धारणीमुखान्यवद्धान्य-
मुक्तानि । तथागतवलान्यवद्धान्यमुक्तानि । वैशारद्यान्यवद्धान्यमुक्तानि ।
प्रतिसम्बिदोऽवद्धा अमुक्ताः । महामैत्र्यवद्धाऽमुक्ता । महाकरुणा-
ऽवद्धाऽमुक्ता । आवेणिकबुद्धधर्मा अवद्धा अमुक्ताः । बोधिरवद्धा-
ऽमुक्ता । सर्वज्ञताऽवद्धाऽमुक्ता । मार्गाकारज्ञताऽवद्धाऽमुक्ता ।
सर्वाकारज्ञताऽवद्धाऽमुक्ता । बोधिसत्त्वोऽवद्धोऽमुक्तः । बुद्धोऽवद्धो-
ऽमुक्तः । तथताऽवद्धाऽमुक्ता । अवितथताऽवद्धाऽमुक्ता । अनन्यतथता-
ऽवद्धाऽमुक्ता । धर्मताऽवद्धाऽमुक्ता । धर्मधातुरवद्धोऽमुक्तः । धर्म-
स्थितिताऽवद्धाऽमुक्ता । धर्मनियामताऽवद्धाऽमुक्ता । भूतकोटि-
रवद्धोऽमुक्तः । असंस्कृतताऽवद्धाऽमुक्ता ।

सोऽवद्धाऽमुक्तायां दानपारमितायां स्थित्वा । अवद्धाऽमुक्तायां
शौलपारमितायां स्थित्वा । अवद्धाऽमुक्तायां चान्तिपारमितायां
स्थित्वा । अवद्धाऽमुक्ताया वीर्यपारमितायां स्थित्वा । अवद्धाऽमुक्तायां

छेदचदनाः प्रतिमन्त्रिताः । द्वितीयमंशान्छेदना महामन्त्रौ ।
 वायुचदना महाकरणा । जलोदच्छेदना महामुद्रिता । अमंकीये-
 चदना महोपेक्षा । अस्त्राद्यंछेदना कटाक्षविशेषिका बुद्धधर्माः ।
 गन्धचदना रक्षांशान्छेदनाः । यद्वा मंष्ट्रानां धर्माणां चदयं
 यद्वा मंष्ट्रानां धर्माणां चदयं । खेत्तवेनचदयेन सर्वं एते धर्माः
 गन्धः अक्षुब्धविनाशितानुपादाय । तत्कृत्वा हेतोः रक्षतिरे-
 यामियं । इयमुच्यते सुलक्षणा गन्धता । तत्र इतमा अनुपचक्ष-
 गन्धता । यदाज्ञानं नोपचक्षते । अज्ञानं नोपचक्षते । गन्धतमस्य
 स्थितिरेवचक्षते । अनुपचक्षते नोपचक्षते गन्धोऽक्षुब्धविनाशित-
 अनुपादाय । तत्कृत्वा हेतोः रक्षतिरेव । इयमुच्यते नोपचक्ष-
 गन्धता । तत्र इतमा । मादक्षमावगन्धता । नास्ति सांयोगिकः
 सुमावः गौथमुपचक्षते सर्वधर्माणां । संयोगः संयोगेन गन्धो
 अक्षुब्धविनाशितानुपादाय । तत्कृत्वा हेतोः रक्षतिरेव । इय-
 मुच्यते मावसुमावगन्धता । पुनरपि चक्षते मावोमावेन गन्धः ।
 अमावो मावेन गन्धः । सुमावः सुमावेन गन्धः । परमावः परमावेन
 गन्धः । तत्र इतमा मावः । माव उच्यते पञ्चल्लन्धाः । पञ्चल्लन्धाः
 पञ्चल्लन्धै गन्धाः । सर्वं मावोमावेन गन्धः । इतममावः सुमावेन
 गन्धः । अमाव उच्यते मंष्ट्रानां । तद्वा मंष्ट्रानाममंष्ट्रानां गन्धः ।
 अमावो मावेन गन्धः । सुमावः सुमावेन गन्धः । परमावः पर-
 मावेन गन्धः । सुमाव उच्यते रक्षतिरेवपर्यायः । तत्र वा गन्धता

* चन्द्रमन्दिते मन्त्रानाम् सन्तानानाम् चन्द्रमन्त्रे विष्णु
मन्त्रे चन्द्रमन्त्रे

ऽमुक्ता । अनुपलभ्यमानाऽवद्धाऽमुक्ता । अभावगुण्यताऽवद्धाऽमुक्ता ।
स्वभावगुण्यताऽवद्धाऽमुक्ता । अभावस्वभावगुण्यताऽवद्धाऽमुक्ता ।

सत्युपस्थानान्यवद्धान्यमुक्तानि । मयकनहाणान्यवद्धान्यमुक्तानि ।
चक्षुष्यादा अवद्धाऽमुक्ताः । इन्द्रियाऽवद्धान्यमुक्तानि । वक्त्र-
वद्धान्यमुक्तानि । बोध्यवद्धान्यमुक्तानि । आद्योष्टाङ्गुली-
ऽवद्धोऽमुक्तः । आर्यनयान्यवद्धान्यमुक्तानि । शानान्यवद्धान्यमुक्तानि ।
अदमाणान्यवद्धान्यमुक्तानि । आह्वयनमायतयोऽवद्धाऽमुक्ताः ।
विमोचा अवद्धाऽमुक्ताः । अनुपूर्वविहारनमायतयोऽवद्धाऽमुक्ताः ।
शून्यतानिमित्ताप्रसिद्धिनिमोदमुक्तान्यवद्धान्यमुक्तानि । अमिद-
अवद्धाऽमुक्ता । मनाधयोऽवद्धाऽमुक्ताः । धारयौमुक्तान्यवद्धान्य-
मुक्तानि । तदागतवक्तान्यवद्धान्यमुक्तानि । वैद्यारद्यान्यवद्धान्यमुक्तानि ।
प्रतिमन्विदोऽवद्धाऽमुक्ताः । महामैत्र्यवद्धाऽमुक्ता । महाकरणा-
ऽवद्धाऽमुक्ता । अवेष्टिकदुष्टधर्मा अवद्धाऽमुक्ताः । बोधिरवद्धा-
ऽमुक्ता । सर्वज्ञताऽवद्धाऽमुक्ता । नागाङ्कारज्ञताऽवद्धाऽमुक्ता ।
सर्वाङ्कारज्ञताऽवद्धाऽमुक्ता । बोधिनचोऽवद्धोऽमुक्तः । बुद्धोऽवद्धो-
ऽमुक्तः । तदताऽवद्धाऽमुक्ता । अवितयताऽवद्धाऽमुक्ता । अनल्पदता-
ऽवद्धाऽमुक्ता । धर्मताऽवद्धाऽमुक्ता । धर्मधातुरवद्धोऽमुक्तः । धर्म-
स्थिताऽवद्धाऽमुक्ता । धर्मनियामताऽवद्धाऽमुक्ता । नृतद्योति-
रवद्धोऽमुक्तः । असंछतताऽवद्धाऽमुक्ता ।

मोऽवद्धाऽमुक्तायां दानपारमितायां स्थिता । अवद्धाऽमुक्तायां
मौनपारमितायां स्थिता । अवद्धाऽमुक्तायां दानपारमितायां
स्थिता । अवद्धाऽमुक्तायां वीर्यपारमितायां स्थिता । अवद्धाऽमुक्तायां

च्छेदलक्षणाः प्रतिमस्मिद्ः । हितोपमहारलक्षणा महामैत्री ।
 चाणक्षलक्षणा महाकरुणा । प्रामोदलक्षणा महामुदिता । अमंकीर्ण-
 लक्षणा महोपेक्षा । असंहार्यलक्षणा अष्टादशावेणिका बुद्धधर्माः ।
 प्रत्यक्षलक्षणा सर्वाकारज्ञताज्ञानं । यच्च संस्कृतानां धर्माणां लक्षणं
 यथाऽमस्कृतानां धर्माणां लक्षणं । स्वेनस्वेनलक्षणेन सर्व एते धर्माः
 शून्याः अकृतस्याऽविनाशितामुपादाय । तत्त्वस्य हेतोः प्रकृतिरे-
 पामियं । इयमुच्यते खलक्षणे शून्यता । तत्र कतमा अनुपलम्भ-
 शून्यता । यथाऽतीत नोपलभ्यते । अनागत नोपलभ्यते । प्रत्युत्पन्नस्य
 स्थितिर्नोपलभ्यते । अनुपलम्भोऽनुपलम्भेन शून्योऽकृतस्याविनाशिता-
 मुपादाय । तत्त्वस्य हेतोः प्रकृतिरस्येपा । इयमुच्यतेऽनुपलम्भ-
 शून्यता । तत्र कतमा । 'भावस्वभावशून्यता । नास्ति सांयोगिकः
 स्वभावः प्रतीत्यसमुपपन्नत्वात् सर्वधर्माणां । सयोगः सांयोगिन शून्यो
 ऽकृतस्याविनाशितामुपादाय । तत्त्वस्य हेतोः प्रकृतिरस्येपा । इय-
 मुच्यतेऽभावस्वभावशून्यता । पुनरपरं समुहते भावोभावेन शून्यः ।
 अभावोऽभावेनशून्यः । स्वभावः स्वभावेन शून्यः । परभावः परभावेन
 शून्यः । तत्र कतमाभावः । भाव उच्यते पक्षस्कन्धा । पक्षस्कन्धा
 पक्षस्कन्धे शून्याः । एव भावोभावेन शून्यः । कतमभावः । स्वभावेन
 शून्यः । अभाव उच्यतेऽमस्कृतं । तथाऽमस्कृतममस्कृतेन शून्यः ।
 अभावोऽभावेन शून्यः । स्वभावः स्वभावेन शून्यः । परभावः पर-
 भावेन शून्यः । स्वभाव उच्यते प्रकृतिरस्येपा । तत्र या द, न्यता

* व्याचक्षोपलक्षक उभावः यथा स्वभावः स्वतत्पारं नोऽस्तीति । तत्र 'ननु
 पक्षस्य सांयोगिपरत्वं ॥ ६०० ॥

ज्ञासु स्थिता । अवद्धामुक्तेषु समाधिषु स्थिता । अवद्धामुक्तेषु धारणी-
 मुखेषु स्थिता । अवद्धामुक्तेषु दग्गसु तथागतवलेषु स्थिता । अवद्धा-
 मुक्तेषु चतुर्षु वैगारयेषु स्थिता । अवद्धामुक्तासु चतसृषु प्रतिमन्त्रिषु
 स्थिता । अवद्धामुक्तायां महामैत्र्यां स्थिता । अवद्धामुक्तायां महा-
 करुणायां स्थिता । अवद्धामुक्तेष्वावेणिकबुद्धधर्मेषु स्थिता । अवद्धा-
 मुक्तायां बोधौ स्थिता । अवद्धामुक्तायां सर्वज्ञतायां स्थिता । अवद्धा-
 मुक्तायां मार्गाकारज्ञतायां स्थिता । अवद्धामुक्तायां सर्वाकारज्ञतायां
 स्थिता । अवद्धामुक्तायां तथतायां स्थिता । अवद्धामुक्तायामवि-
 तथतायां स्थिता । अवद्धामुक्तायामनन्यतथतायां स्थिता । अवद्धा-
 मुक्तायां धर्मतायां स्थिता । अवद्धामुक्ते धर्मधातौ स्थिता । अवद्धा-
 मुक्तायां धर्मस्थितितायां स्थिता । अवद्धामुक्तायां धर्मनियामतायां
 स्थिता । अवद्धामुक्तायां भूतकोटौ स्थिता । अवद्धामुक्तेऽनल्लोते
 स्थिता । अवद्धामुक्तेऽवद्धामुक्तान् सत्त्वान् परिमोचयिष्यति ।

अवद्धामुक्तोऽवद्धामुक्तं बुद्धचेत्रं परिशोधयिष्यति । अवद्धा-
 मुक्तोऽवद्धामुक्तान् बुद्धान् भगवतः पर्युपासिष्यति । अवद्धामुक्तो-
 ऽवद्धामुक्तान् धर्मान् शोषयति । अवद्धामुक्तेऽवद्धामुक्तैर्बुद्धैर्भगव-
 द्भिर्न जातुविरहितो भविष्यति । अवद्धामुक्तोऽवद्धामुक्ताभिरभिज्ञा-
 भिर्न जातुविरहितो भविष्यति । अवद्धामुक्तोऽवद्धामुक्तैः पञ्चभिश्च-
 चुभिर्न जातुविरहितो भवति । अवद्धामुक्तोऽवद्धामुक्ताभिर्धारणी-
 भिर्न जातुविरहितो भविष्यति । अवद्धामुक्तोऽवद्धामुक्तैः समाधि-
 निर्न जातुविरहितो भविष्यति । अवद्धामुक्तेऽवद्धामुक्ता मार्गा-
 कारज्ञतानुत्पादयिष्यति । अवद्धामुक्तेऽवद्धामुक्ता सर्वज्ञता सत्तां-

सर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तैश्चित्तोत्पादैरात्मना च दशकुशलान्
 कर्मपथान् समादाय वर्तते । परांश्च दशकुशलेषु कर्मपथेषु समा-
 दापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति अनुपलम्भयोगेन । इयं
 बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य परामृष्टा श्रीलपारमिता । आह ।
 कतमा भगवन् बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य चान्तिपारमिता । भग-
 वानाह । इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः सर्वाकारज्ञता प्रति-
 संयुक्तैर्मनसिकारैरात्मना च चान्तिसम्पन्नो भवति । परांश्च चान्ती
 समादापयत्यनुपलम्भयोगेन । इयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य
 चान्तिपारमिता । आह । कतमा भगवन् बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य
 वीर्यपारमिता । भगवानाह । इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः
 सर्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैरात्मना च पञ्चसु पार-
 मितास्वनिचिप्रधुरो भवति । परांश्च पञ्चसु पारमितासु नियोज-
 यत्यनुपलम्भयोगेन । इयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य वीर्यपारमिता ।
 आह । कतमा भगवन् बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य ध्यानपारमिता ।
 भगवानाह । इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः सर्वाकारज्ञता
 प्रतिसंयुक्तैर्मनसिकारैरुपाय कौशलेन ध्यानानि समापद्यते ।
 परांश्च ध्यानेषु समादापयत्यनुपलम्भयोगेन । इयं बोधिसत्त्वस्य
 महासत्त्वस्य ध्यानपारमिता । आह । कतमा भगवन् बोधिसत्त्वस्य
 महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमिता । भगवानाह । इह सुभूते बोधिसत्त्वस्य
 महासत्त्वस्य सर्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तैश्चित्तोत्पादैरात्मना च
 सर्वधर्मानां अभिनिविशते । सर्वधर्मानां प्रकृतिं प्रत्यवेक्षते
 अनुपलम्भयोगेन । सर्वधर्मानां अभिनिविशति सर्वधर्माप्रकृतिप्रत्यो-

अनिकेतस्थितोनाम समाधिः । निश्चितोनाम समाधिः । विमल-
 प्रदीपोनाम समाधिः । अनन्तप्रभोनाम समाधिः । प्रभाकरोनाम
 समाधिः । समन्तावभासोनाम समाधिः । शुद्धमारोनाम समाधिः ।
 विमलप्रभोनाम समाधिः । रतिङ्करोनाम समाधिः । विद्युत्प्रदीपो-
 नाम समाधिः । अक्षयोनाम समाधिः । अजेयोनाम समाधिः ।
 तेजोवतीनाम समाधिः । ज्ञापगतोनाम समाधिः । अनिज्जोनाम
 समाधिः । अविवर्त्तोनाम समाधिः । सूर्यप्रदीपोनाम समाधिः ।
 चन्द्रविमलोनाम समाधिः । प्रज्ञाप्रदीपोनाम समाधिः । शुद्ध-
 प्रतिभासोनाम समाधिः । आलोककरोनाम समाधिः । कारा-
 कारोनाम समाधिः । ज्ञानकेतुनाम समाधिः । वज्रोपमोनाम
 समाधिः । चित्तस्थितिनाम समाधिः । समन्तालोकोनाम समाधिः ।
 सुप्रतिष्ठितोनाम समाधिः । रत्नकोटिनाम समाधिः । वर्धधर्म-
 मुद्रानाम समाधिः । सर्वधर्मसमतानाम समाधिः । रतिजहोनाम
 समाधिः । धर्मोद्भूतोनाम समाधिः । विकिरणोनाम समाधिः ।
 सर्वधर्मपदप्रभेदोनाम समाधिः । समाक्षरावकारोनाम समाधिः ।
 अक्षरापगतोनाम समाधिः । अरम्भरणच्छेदोनाम समाधिः ।
 अविकारोनाम समाधिः । प्रभाकरोनाम समाधिः । नामनियत-
 प्रवेशोनाम समाधिः । अनिकेतचारीनाम समाधिः । तिमिरापगतो-
 नाम समाधिः । चारित्रवतीनाम समाधिः । अवल्लानाम समाधिः ।
 विषयतीर्णोनाम समाधिः । सर्वगुणसञ्चयोनाम समाधिः । स्थित-
 निश्चितोनाम समाधिः । शुभपुष्पितशुद्धिनाम समाधिः । बोध्यज्ञ-
 वतीनाम समाधिः । अनन्तप्रतिभावोनाम समाधिः । असमसमो-

अथ अष्टमः परिवर्त्तः ।

तत्र कतमः शूरङ्गमोनाम समाधिः । यः समाधिः सर्वसमा-
धीनां गोचरमनुभवत्ययमुच्यते शूरङ्गमोनाम समाधिः । तत्र
कतमा रत्नमुद्रानाम समाधिः । येन समाधिना सर्वसमाधयो-
मुद्रिता भवन्ति । अयमुच्यते रत्नमुद्रानाम समाधिः । तत्र कतमः
मिहविक्रीडितोनाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधि-
भिर्विक्रीड्यत्ययमुच्यते मिहविक्रीडितोनाम समाधिः ।

तत्र कतमः सुचन्द्रोनाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा
सर्वसमाधीनवभाषयति । अयमुच्यते सुचन्द्रनाम समाधिः । तत्र
कतमश्चन्द्रध्वजकेतुनाम समाधिः । यः समाधिः सर्वसमाधीनां
ध्वजं धारयति । अयमुच्यते चन्द्रध्वजकेतुनाम समाधिः । तत्र
कतमः सर्वधर्मोद्भूतोनाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व-
समाधिभिरभ्युद्गच्छति । अयमुच्यते सर्वधर्मोद्भूतोनाम समाधिः ।
तत्र कतमो विलोकितगुह्योनाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा
सर्वसमाधीनां गुह्यानि विलोकयति । अयमुच्यते विलोकितगुह्यो-
नाम समाधिः । तत्र कतमो धर्मधातुनियतोनाम समाधिः ।
यत्र समाधौ स्थित्वा धर्मधातौ नियतं गच्छति । अयमुच्यते
धर्मधातुनियतोनाम समाधिः । तत्र कतमो नियत ध्वजकेतुनाम
समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां नियतं ध्वजं
धारयति । अयमुच्यते नियतध्वजकेतुनाम समाधिः । तत्र कतमो

समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा तस्य समाधयो न मुह्यन्ति ।
 अयमुच्यते ऽसंप्रमोषोनाम समाधिः । तत्र कतमः सर्वधर्मसमवशरण
 सागरमुद्रा नामसमाधिः । यत्र समाधौ स्थितस्य सर्वे समाधयः
 संग्रहे समवशरणं गच्छन्ति । अयमुच्यते सर्वधर्मसमवशरण
 सागरमुद्रा नामसमाधिः । तत्र कतम आकाशस्फुरणोनाम
 समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनामाकाशस्फुरणतया
 स्फुरति । अयमुच्यते आकाशस्फुरणोनाम समाधिः । तत्र कतमो
 वज्रमण्डलोनाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां
 मण्डलानि धारयति । अयमुच्यते वज्रमण्डलोनाम समाधिः । तत्र
 कतमोरणजहोनाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वक्लेशमलान्
 शोषयति । अयमुच्यते रणजहोनाम समाधिः । तत्र कतमो-
 वैरोचनोनाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीन-
 वभासयति तपति विरोचते । अयमुच्यते वैरोचनोनाम समाधिः ।
 तत्र कतमो ऽनेषोनाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा न
 कश्चिदुर्गमेपते । अयमुच्यते ऽनेषोनाम समाधिः । तत्र कतमो-
 ऽनिकेतस्थितोनाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा न कश्चिदुर्ग-
 निकेतस्थितं समनुपश्यति । अयमुच्यते ऽनिकेतस्थितोनाम समाधिः ।
 तत्र कतमो निश्चितोनाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थितस्य न
 चित्तं न चेतसिकाधर्माप्रवर्तन्ते । अयमुच्यते निश्चितोनाम
 समाधिः । तत्र कतमो विमलप्रदीपोनाम समाधिः । यत्र समाधौ
 स्थित्वा सर्वसमाधीनां विमलप्रदीपं करोति । अयमुच्यते विमल-
 प्रदीपोनाम समाधिः । तत्र कतमोऽनन्तप्रमोनाम समाधिः ।

सर्वधर्मा उच्यन्ते । रूपं वेदनामज्ञामस्काराविज्ञानं चक्षुःश्रोत्रं
 घ्राणं जिह्वा कायमनः । रूपं ग्रन्थोगन्धोरसः स्पर्शधर्माः । चक्षुः
 विज्ञानं श्रोत्रविज्ञानं घ्राणविज्ञानं जिह्वाविज्ञानं कायविज्ञानं
 मनोविज्ञानं । चक्षुःसंस्पर्शः श्रोत्रसंस्पर्शः घ्राणसंस्पर्शः जिह्वासंस्पर्शः
 कायसंस्पर्शः मनःसंस्पर्शः । चक्षुःसंस्पर्शजावेदना, श्रोत्रसंस्पर्शजावेदना,
 घ्राणसंस्पर्शजावेदना, जिह्वासंस्पर्शजावेदना, कायसंस्पर्शजावेदना, मनः
 संस्पर्शजावेदना । रूपिणोधर्माः । अरूपिणोधर्माः । सत्सुताधर्माः,
 असत्सुताधर्माः । इमे उच्यन्ते सर्वधर्माः । सर्वधर्माः सर्वधर्मैः
 शून्याः अकूटस्याऽविनाशितामुपादाय । तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरे-
 षामियं । इयमुच्यते सर्वधर्मशून्यता । तत्र कतमा स्वलक्षणशून्यता ।
 रूपलक्षणं रूपमनुपलम्भनामलक्षणावेदना । उद्ग्रहणलक्षणं रज्जा ।
 अभिज्ञानं स्कारलक्षणाः स्काराः । विज्ञानलक्षणं विज्ञानं । दुःख-
 लक्षणाः स्कन्धाः । आशीविषलक्षणाधातवः । आपद्धारलक्षणान्या-
 यतनानि । सामग्रीलक्षणः । प्रतीत्यसमुत्पादः । परित्यागलक्षणा
 दानपारमिताः । अनुदाहलक्षणा ग्रीलपारमिता । अकोपनालक्षणा
 चान्तिपारमिताः । अनवमद्यलक्षणा वीर्यपारमिता । संग्रहलक्षणा
 ध्यानपारमिता । असङ्गलक्षणा प्रज्ञापारमिता । अकोपनालक्षणानि
 चत्वारि ध्यानानि, चत्वार्यप्रमाणानि चतस्र आरूप्यसमापत्तयः ।
 नैर्यानिक्लक्षणाः सप्तत्रिंशद्वोधिपचाधर्माः । विविक्कलक्षणं शून्यता-
 विमोक्षमुख । शान्तलक्षणं मानिमित्तविमोक्षमुख । दुःखामोहलक्षण-
 मप्रणिहितविमोक्षमुखं । विमोचनालक्षणा विमोक्षाः । सुनिचित-
 लक्षणानि बलानि । सुप्रतिष्ठितलक्षणानि वैशारद्यानि । अना-

समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनञ्जति न मन्यते न
 सन्दते न प्रपञ्चयति ते नोच्यते ऽनिञ्जोनाम समाधिः । तत्र कतमो
 ऽविवर्त्तोनाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां
 विवर्त्तनं न समनुपश्यति । अयमुच्यते ऽविवर्त्तोनाम समाधिः । तत्र
 कतमः सूर्यप्रदीपोनाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमा-
 धीनां सुखमवभासयति । अयमुच्यते सूर्यप्रदीपोनाम समाधिः ।
 तत्र कतमश्चन्द्रविमलोनाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा
 सर्वसमाधीनामनन्धाकार करोति । अयमुच्यते चन्द्रविमलोनाम
 समाधिः । तत्र कतमः शुद्धप्रतिभासोनाम समाधिः । यत्र
 समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां चतस्रः प्रतिसम्बिद्ः प्रतिलभते
 ऽयमुच्यते शुद्धप्रतिभासोनाम समाधिः । तत्र कतम आलोक-
 करोनाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधिमुखानामा-
 लोकं करोति । अयमुच्यते आलोककरोनाम समाधिः । तत्र
 कतमः काराकारोनाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व-
 समाधीनां कारगतां क्रियां करोति । अयमुच्यते काराकारोनाम
 समाधिः । तत्र कतमो ज्ञानकेतुर्नाम समाधिः । यत्र समाधौ
 स्थित्वा सर्वसमाधीना ज्ञानकेतु समनुपश्यति । अयमुच्यते
 ज्ञानकेतुर्नाम समाधिः । तत्र कतमो वज्रोपमोनाम समाधिः ।
 यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीना निर्व्वेधिक करोति । यत्
 समाधिमपि न समनुपश्यति । अयमुच्यते वज्रोपमोनाम
 समाधिः । तत्र कतमश्चित्तस्थितिर्नाम समाधिः । यत्र समाधौ
 स्थित्वा ऽस्य चित्तं न विचलति । न विवर्त्तते न परिचलति न

सानज्ञानेन कृता न दर्शनेन । इयमुच्यते स्वभावशून्यता । तत्र
 कतमापरभावः शून्यता । या उत्पादाद्वा तथागतानामनुत्पादाद्वा
 तथागतानां स्थितैरेष धर्मस्थितिता, धर्मता धर्मधातु धर्मनियाम-
 मता । तथता अवितथता, अनन्य तथता, भूतकोटिः । इति हि
 येषा धर्माणां परेण शून्यता । इयमुच्यते परभावशून्यता । इदं
 सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायान । यदूत-
 शूरङ्गमोनाम समाधिः । रत्नमुद्रानाम समाधिः । सिंहविक्रीडि-
 तोनाम समाधिः । सुचन्द्रोनाम समाधिः । चन्द्रध्वजकेतुर्नाम
 समाधिः । सर्वधर्मोद्गतोनाम समाधिः । अधिवचनसप्रवेशोनाम
 समाधिः । विलोकितमूर्द्धोनाम समाधिः । धर्मधातुनियतोनाम
 समाधिः । नियतध्वजकेतुर्नाम समाधिः । वज्रोनाम समाधिः ।
 सर्वधर्मप्रवेशमुद्रानाम समाधिः । समाधिराजसुप्रतिष्ठितोनाम
 समाधिः । रश्मिप्रमुक्तोनाम समाधिः । बलव्यूहोनाम समाधिः ।
 समुद्गतोनाम समाधिः । निरुक्तानियतप्रवेशोनाम समाधिः ।
 अधिवचनमप्रवेशोनाम समाधिः । दिग्विलोकितोनाम समाधिः ।
 आधारमुद्रानाम समाधिः । असम्प्रमोषोनाम समाधिः । सर्व-
 धर्मममवमरणमागरसमुद्रानाम समाधिः । आकाशस्फुरणोनाम
 समाधिः । वज्रमण्डलोनाम समाधिः । ध्वजायकेयूरोनाम
 समाधिः । इन्द्रकेतुर्नाम समाधिः । श्रोतोऽनुगतोनाम समाधिः ।
 निश्चिन्तितोनाम समाधिः । व्यक्तोनाम समाधिः । रणशो-
 नां समाधिः । वैरोचनोनाम समाधिः । अनयोनाम समाधिः ।

प्रभेदोनाम समाधिः । तत्र कतमः समाचराकारोनाम समाधिः ।
यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां समाचरता प्रतिष्ठमते । अय-
मुच्यते समाचराकारोनाम समाधिः । तत्र कतमो उचरापगतो-
नाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनामेका इरमपि
नोपलभते । अयमुच्यते उचरापगतो नाम समाधिः । तत्र कतम
आरम्भणच्छेदो नाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व-
समाधीनामारम्भणच्छेदो भवति । अयमुच्यते आरम्भणच्छेदो
नाम समाधिः । तत्र कतमः अविकारो नाम समाधिः । यत्र
समाधौ स्थित्वा सर्वधर्माणां विकारान् नोपलभते । अयमुच्यते
अविकारो नाम समाधिः । तत्र कतमो उपकारो नाम समाधिः ।
यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वधर्माणां प्रकारमापि नोपलभते । अय-
मुच्यते उपकारो नाम समाधिः । तत्र कतमः अग्निकेतधारो नाम
समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां निवृत्त नोपलभते ।
अयमुच्यते अग्निकेतधारो नाम समाधिः । तत्र कतमो तिमिरा-
पगतो नाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वधर्माणां तिमिर
विशोधयति । अयमुच्यते तिमिरापगतो नाम समाधिः । तत्र
कतमश्चारिषवतो नाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व
समाधीनाधारवत् समनुपपत्ति । अयमुच्यते चारिषवतो नाम
समाधिः । तत्र कतमः अक्षर्यो नाम समाधिः । यत्र समाधौ
स्थित्वा सर्वसमाधीनाधारवत् समनुपपत्ति । अयमुच्यते अक्षर्यो
नाम समाधिः । तत्र कतमो विषयतोषो नाम समाधिः । यत्र
समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां विषय एव नोपलभते । अयमुच्यते

ज्ञानज्ञानेन कृता न दर्शनेन । इयमुच्यते स्वभावगुण्यता । तत्र
 कतनापरभावः गुण्यता । या उत्पादादा तदागतानामनुत्पादादा
 तदागतानां स्थितैरेष धर्माच्चित्तिता, धर्माता धर्माधानु धर्मानिवा-
 नता । तयता अचित्तयता, अनन्य तयता, भूतकोटिः । इति वि-
 येषः धर्माणां परेष गुण्यता । इयमुच्यते परभावगुण्यता । ११
 सुभुते बोधिमत्वस्य मज्ञानत्वस्य नशायानं ।

पुनरपर सुभुते बोधिमत्वस्य मज्ञानत्वस्य नशायान । यदुत-
 गुरुद्वन्द्वोनाम समाधिः । रत्नमुद्राणां समाधिः । विंशतिकीर्ति-
 तानां समाधिः । सुचन्द्रोनाम समाधिः । चन्द्रश्चक्रहेतुनाम
 समाधिः । सर्वधर्मोद्गतोनाम समाधिः । अधिवचनप्रवेष्टोनाम
 समाधिः । विचोक्तितनुद्गेनाम समाधिः । धर्माधातुनियतोनाम
 समाधिः । नियतश्चक्रहेतुनाम समाधिः । वज्रोनाम समाधिः ।
 सर्वधर्मप्रवेष्टमुद्राणां समाधिः । समाधिराजमुपतिष्ठितोनाम
 समाधिः । रश्मिप्रमुक्तोनाम समाधिः । वज्रयुक्तोनाम समाधिः ।
 वज्रमुद्रोनाम समाधिः । निर्विकानिधनप्रवेष्टोनाम समाधिः ।
 चन्द्रचक्रप्रवेष्टोनाम समाधिः । विंशतिकीर्तितोनाम समाधिः ।
 अक्षरमुद्राणां समाधिः । अमलमोक्षोनाम समाधिः । सर्व-
 धर्मप्रवेष्टमुद्राणां समाधिः । आकाशमुद्राणां समाधिः ।
 वज्रमुद्राणां समाधिः । ध्वजाद्वैद्योनाम समाधिः ।
 इन्द्रमुद्राणां समाधिः । शोभोन्मुद्राणां समाधिः ।
 नवविंशतिकीर्तितोनाम समाधिः । यममुद्राणां समाधिः ।
 विंशतिकीर्तितोनाम समाधिः । अमलमुद्राणां समाधिः ।

[illegible]

माधीनाच्चानुरोधाप्रतिरोध न समनुपपद्यति । अयमुच्यते ऽनु-
 रोधाप्रतिरोधो नाम समाधिः । तत्र कतमो विमलप्रभो नाम
 समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वममाधीनां प्रभामण्डलं नोप-
 क्षमते । अयमुच्यते विमलप्रभो नाम समाधिः । तत्र कतम-
 सारवती नाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां
 सारं समनुपपद्यति । अयमुच्यते सारवती नाम समाधिः ।
 तत्र कतमः परिपूर्णचन्द्राभविमलो नाम समाधिः । यत्र
 समाधौ स्थित्य सर्वसमाधयः परिपूर्णा भवन्ति । तद्यथापि
 नाम पौर्णमास्यां चन्द्रमण्डल । अयमुच्यते परिपूर्णचन्द्राभविमलो
 नाम समाधिः । तत्र कतमो महाव्यूहो नाम समाधिः । यत्र
 समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधि महाव्यूहसमन्वागतो भवति । अय-
 मुच्यते महाव्यूहो नाम समाधिः । तत्र कतमः सर्वाकारप्रभाकरो
 नाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीन् सर्वधर्मांश्चाव-
 भासयति । अयमुच्यते सर्वाकारप्रभाकरो नाम समाधिः । तत्र
 कतमः समाधिमतता नाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व-
 समाधीनामनुविज्ञेयमेकाग्रतामुपपद्यते । अयमुच्यते समाधि-
 मततानाम समाधिः । तत्र कतमो ऽरण्यरणममवसरणो नाम
 समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्य सर्वसमाधयो नरन्ति । अयमुच्यते
 ऽरण्यरणममवसरणो नाम समाधिः । तत्र कतमो ऽरण्यरण
 सर्वसमवसरणो नाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा ऽरण्यरण
 सर्वसमवसरणतामनुपपद्यते । अयमुच्यते ऽरण्यरण सर्वसमवसरणो
 नाम समाधिः । तत्र कतमो ऽग्निलग्नानकेतनिरतो नाम समाधिः

वज्रोनाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा न भिद्यते । अयमुच्यते
 वज्रोनाम समाधिः । तत्र कतमः सर्वधर्मप्रवेशमुद्रानाम समाधिः ।
 यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वधर्माणां मुद्रां प्रविशत्ययमुच्यते सर्वधर्म-
 प्रवेशमुद्रानाम समाधिः । तत्र कतमः समाधिराजसु प्रतिष्ठितो-
 नाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधिषु राजसु
 प्रतिष्ठानेन प्रतितिष्ठति । अयमुच्यते समाधिराजसु प्रतिष्ठितोनाम
 समाधिः । तत्र कतमोरग्निप्रमुक्तोनाम समाधिः । यत्र समाधौ
 स्थित्वा सर्वसमाधीनां रग्नीनवसृजति । अयमुच्यते रग्निप्रमुक्-
 तोनाम समाधिः । तत्र कतमोवलव्यूहोनाम समाधिः । यत्र समाधौ
 स्थित्वा सर्वसमाधीनां वलव्यूहतां कारयति । अयमुच्यते वल-
 व्यूहोनाम समाधिः । तत्र कतमः समुद्गतोनाम समाधिः । यत्र
 समाधौ स्थितस्य सर्वे समाधयः समुद्गच्छन्ति । अयमुच्यते
 समुद्गतोनाम समाधिः । तत्र कतमोनिरुक्ति नियतप्रवेशोनाम
 समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां निरुक्तिनिर्देशान्
 प्रवेशयति । अयमुच्यते निरुक्तिनियतप्रवेशोनाम समाधिः । तत्र
 कतमोवचनमप्रवेशोनाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व-
 समाधीनामधिवचनानि प्रवेशयति । अयमुच्यते ऽधिवचनमप्रवेशो-
 नाम समाधिः । तत्र कतमोदिग्विलोकितोनाम समाधिः । यत्र
 समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां दिगो विनोक्तयति अयमुच्यते
 दिग्विलोकितोनाम समाधिः । तत्र कतम आधारमुद्रानाम
 समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां मुद्राधारयति ।
 अयमुच्यते आधारमुद्रानाम समाधिः । तत्र कतमोऽननमोधोनाम

अथ नवमः परिवर्तः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं । चत्वारि-
 कृत्यपस्थानानि । कतमानि चत्वारि । कायकृत्यपस्थानं । वेदना-
 कृत्यपस्थान । चित्तकृत्यपस्थान । धर्म्मकृत्यपस्थानं । तत्र कतम
 कायकृत्यपस्थानं । इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वो ऽप्यात्मकाये-
 काया ऽनुदर्शी विहरति । न च कायमहगतान् वितर्कान्
 वितर्कयत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीय लोकेऽभि-
 ध्यादौर्गन्धे तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । बहिर्द्धाकायेकायानुदर्शी-
 विहरति । न च कायमहगतान् वितर्कान् वितर्कयत्यातापी-
 संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोकेऽभिध्यादौर्गन्धे तच्चाऽनुपलम्भ-
 योगेन । अप्यात्मबहिर्द्धाकायेकायाऽनुदर्शी विहरति । न च
 कायमहगतान् वितर्कान् वितर्कयत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान्
 विनीयलोकेऽभिध्यादौर्गन्धे तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

अप्यात्मवेदनासुवेदनाऽनुदर्शी विहरति । न च वेदनामहग-
 तान् वितर्कान् वितर्कयत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलो-
 केऽभिध्यादौर्गन्धे तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । बहिर्द्धावेदनासुवेदना-
 नुदर्शी विहरति । न च वेदनामहगतान् वितर्कान् वितर्कयत्या-
 तापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोकेऽभिध्यादौर्गन्धे तच्चाऽनु-
 पलम्भयोगेन । अप्यात्मबहिर्द्धावेदनासु वेदनाऽनुदर्शी विहरति ।
 न च वेदनामहगतान् वितर्कान् वितर्कयत्यातापी संप्रजानन्

यत्र समाधौ स्थित्वा जन्ता यमो करोति । अयमुच्यते
 प्रभोनाम समाधिः । तत्र कतमं यमाकरोनाम समाधिः । यत्र
 समाधिः मनुप्रतिजन्तात् मोममाधोना यमा करोति । अयमुच्यते
 प्रभाकरोनाम समाधिः । तत्र कतमं ममन्ताभामोनाम समाधिः ।
 यत्र समाधिः मनुप्रतिजन्तात् मोममाधिमृताभाममयति ।
 अयमुच्यते ममन्ताभामोनाम समाधिः । तत्र कतमः शुद्धमारो-
 नाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा समाधोनां शुद्धममन्ता-
 मनुप्राप्नोति । अयमुच्यते शुद्धमारोनाम समाधिः । तत्र कतमो
 विमलप्रभोनाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीना
 मलमपकर्षति । सर्वसमाधींश्च प्रतिभामयति । अयमुच्यते विमल-
 प्रभोनाम समाधिः । तत्र कतमोरतिकरोनाम समाधिः । यत्र
 समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीना रतिमनुभवति । अयमुच्यते
 रतिकरोनाम समाधिः । तत्र कतमो विद्युत् प्रदीपोनाम समाधिः ।
 यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां प्रदीप करोति । अयमुच्यते
 विद्युत्प्रदीपोनाम समाधिः । तत्र कतमो ज्वयोनाम समाधिः ।
 यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां नैव क्षयं नाक्षयं समनुपश्यति ।
 अयमुच्यते ज्वयोनाम समाधिः । तत्र कतमं स्तेजोवतीनाम
 समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीं स्तेजसाश्रिया च
 ष्वल्लयति । अयमुच्यते तेजोवतीनाम समाधिः । तत्र कतमः
 क्षयापगतोनाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधी न
 क्षयाननुपश्यति । तथा च पश्यति यथाएवपि न समनुपश्यति ।
 अयमुच्यते क्षयापगतोनाम समाधिः । तत्र कतमो निञ्जोनाम

लोकित विलोके संप्रज्ञानचारो च भवति । सस्मिञ्चिते प्रसारिते
संप्रज्ञानचारो भवति । संघाटीयात्रचीवरधारणे संप्रज्ञानचारो
भवति । अश्रितपीतस्वादितस्वादितान् संप्रज्ञानचारो भवति ।
अश्रितनिद्राक्लमप्रतिविनोदिते संप्रज्ञानचारो भवति । आगत-
गत संप्रज्ञानचारो भवति । स्थिते निषद्यायां संप्रज्ञानचारो भवति ।
स्वप्नजागरिते संप्रज्ञानचारो भवति । भाषिते तृष्णीमावे संप्र-
ज्ञानचारो भवति । प्रतिसंलयने संप्रज्ञानचारो भवति । एव खलु
सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ध्यात्मकाये
कायानुदर्शी विहरत्यातापी संप्रज्ञानं कृतिमान् विनीयलोके
ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलभयोगेन । पुनरपरं सुभूते बोधि-
सत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सृत आश्वसन् कृत
आश्वसिमौति प्रजानाति । सृत प्रशमन् कृतः प्रश्वसिमौति
प्रजानाति । दीर्घमाश्वसन् दीर्घमाश्वसिमौति प्रजानाति ।
दीर्घं प्रश्वसन् दीर्घं प्रश्वसिमौति प्रजानाति । ह्रस्वमाश्वसन्
ह्रस्वमाश्वसिमौति प्रजानाति । ह्रस्वं प्रश्वसन् ह्रस्वं प्रश्वसिमौति
प्रजानाति । तद्यथापि नाम सुभूते दक्षोभ्रमचक्रवर्त्ति भ्रमचक्र-
वर्त्तन्तेवामौ वा दीर्घमाविध्यामौति प्रजानाति । ह्रस्वं प्रविद्या-
मौति प्रजानाति । एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञा-
पारमितायां चरन् कृत आश्वसन् सृत आश्वसिमौति प्रजानाति ।
सृतः प्रश्वसन् कृतः प्रश्वसिमौति प्रजानाति । दीर्घमाश्वसन्
दीर्घमाश्वसिमौति प्रजानाति । दीर्घं प्रश्वसन् दीर्घं प्रश्वसिमौति
प्रजानाति । ह्रस्वमाश्वसन् ह्रस्वमाश्वसिमौति प्रजानाति ।

विधातमापद्यते । न वा ऽस्त्वेवं भवति चित्तमिदमिति । अय-
 मुच्यते चित्तस्थितिर्नाम समाधिः । तत्र कतमः समन्तालोकोनाम
 समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा समन्तादालोकं समनुपश्यति ।
 अयमुच्यते समन्तालोकोनाम समाधिः । तत्र कतमः सुप्रतिष्ठि-
 तोनाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वसमाधियु सुप्रतिष्ठितो
 भवति । अयमुच्यते सुप्रतिष्ठितो नाम समाधिः । तत्र कतमो
 रत्नकोटिर्नाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वसमाधयः समन्ता-
 द्रत्नकोटिरिव संदृश्यते । अयमुच्यते रत्नकोटिर्नाम समाधिः । तत्र
 कतमो वरधर्ममुद्रानाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्व-
 समाधयोमुद्रिता भवन्ति । अमुद्राकोटिमुद्रिततामुपादाय । अय-
 मुच्यते वरधर्ममुद्रानाम समाधिः । तत्र कतमा सर्व्वधर्मसमतानाम
 समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा न कञ्चिद्धर्मं समतानिर्मुक्तं
 समनुपश्यति । अयमुच्यते सर्व्वधर्म समतानाम समाधिः । तत्र
 कतमो रतिञ्जहोनाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वसमा-
 धीनां सर्व्वधर्मानाञ्च रतिञ्जहाति । अयमुच्यते रतिञ्जहोनाम
 समाधिः । तत्र कतमो धर्मोद्गतोनाम समाधिः । यत्र समाधौ
 स्थित्वा सर्व्वधर्माणां तमोविधर्मात् सर्व्वसमाधिभिश्चोद्गच्छति ।
 अयमुच्यते धर्मोद्गतोनाम समाधिः । तत्र कतमो विकिरणोनाम
 समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वसमाधिभिः सर्व्वधर्मान् विकि-
 रयति । अयमुच्यते विकिरणोनाम समाधिः । तत्र कतमः
 सर्व्वधर्मपदप्रभेदोनाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वसमा-
 धीनां सर्व्वधर्मानाञ्च पदानि प्रभिनन्ति । अयमुच्यते सर्व्वधर्मपद-

श्रीकामला मस्तकं मस्तकं गङ्गामक्षि पृथक् । तद्यथापि नाम
सुभृते कार्ष्णिकस्य मृतोत्रिः पूर्णं नानाधान्यजातानां तिलानां
सर्षपाणां सुद्धानां माषाणां मसूराणां यवानां गोधूमानां शालीनां
व्रीहीणां, तामेनां चतुष्मान् पुत्रषामुक्ता प्रत्यवेक्षमाणः एवं
जानीयादिमेतिलाः इमे सर्षपाः इमे सुद्गाः इमे माषाः इमे
मसूराः इमे यवाः इमे गोधूमाः इमे शालयः इमे व्रीहयः ।
एवमेव सुभृते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः इममेव कायमूर्द्धं पादतला-
दधः केशमस्तकानखलोमत्वक्षुपर्थ्यन्तं पूर्णं नानाविधस्याऽऽशुचे ।
सन्त्यस्मिन् काये केशा लोमानि नखादन्तास्त्वक्चर्ममासन्नायु
रुधिरमस्त्रिमज्जावुक्ल ददयं यकृत् क्लोमकं ग्रीहा फुष्फुष मात्र
मान्तगुणा उदीरयकं मूत्र पुरीषमयुस्त्रेदोमदः खेटः सिंहाणकं
पूयं पित्तं श्लेष्मा वसालश्रीकामलामस्तकं मस्तकं गङ्गामक्षि गूयकं
कर्णं गूयकं । एवं खलु सुभृते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमि-
तायां चरन्त्रध्यात्मकाये कायानुदर्शी विहरत्यातापी सप्रजानन्
स्रतिमान् विनीयलोकेऽभिध्यादौर्मनस्ये । तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
पुनरपरं सुभृते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
यदाश्नानगतः पश्यति । नानारूपाणि शिवपथिकायामपविद्धानि
शवशयन उद्वीतान्येकाहमृतानि वा द्व्यहमृतानि वा त्र्यहमृतानि
वा चतुरहमृतानि वा पञ्चाहमृतानि वा व्याघ्रातकानि वा
विनीलकानि वा विप्लूतिकानि वा विखादितकानि वा विलोहि-
तकानि वा विचित्रकानि वा । स इमं मेव कायन्तत्रोपसहर-
त्ययमपि काय एवं धर्मा एव स्वभाव एतां धर्मतामध्यति वृत्तः ।

[illegible]

स्वभाव एतां धर्मतामध्यति वृत्तः । एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् वहिर्द्वाकाये कायाऽनुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् कृतिमान् विनीयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

पुनरपुनरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथा शिवपथिकायामस्थिसकलानपगतमास रुधिरस्त्रायु वन्धनान् शङ्खनिभान् पश्यति । स दममेव कायं तत्रोपसंहरत्ययमपि कायं एवं धर्मा एवं स्वभाव एतां धर्मतामध्यतिवृत्तः । एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् वहिर्द्वाकाये कायाऽनुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् कृतिमान् विनीयलोके अभिध्यादौर्मनस्ये । तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यदा पश्यति । शिवपथिकायामस्थि सकलावन्धन विप्रमुक्ता यथाशङ्खाः पृथिव्यां विचित्राः । स दममेव कायं तत्रोपसंहरत्ययमपि कायं एवं धर्मा एवं स्वभाव एतां धर्मतामध्यतिवृत्तः । एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् वहिर्द्वाकाये कायाऽनुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् कृतिमान् विनीयलोकेऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यदा पश्यति शिवपथिकायामस्थीनि पृथिव्या दिग्विदिशो विचित्रान्येव पादास्थीन्यन्येन जङ्घास्थीन्यन्येन नोर्वास्थीन्यन्येन श्रोणीकटाक्षमन्येन शृङ्गवर्णान्यन्येन पार्श्वकास्थीन्यन्येन बाह्वस्थीन्यन्येन यौजा-

अध्यात्मबहिर्द्धाकाये कायाऽनुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

अध्यात्मवेदनासुवेदनाऽनुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चानुपलम्भयोगेन । बहिर्द्धावेदना सुवेदना ऽनुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । अध्यात्मबहिर्द्धावेदना सुवेदना ऽनुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । अध्यात्मचित्ते चित्ताऽनुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । बहिर्द्धाचित्तेचित्ताऽनुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । अध्यात्मबहिर्द्धा चित्तेचित्ताऽनुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । अध्यात्मधर्मेषु धर्माऽनुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । बहिर्द्धाधर्मेषु धर्माऽनुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । अध्यात्मबहिर्द्धाधर्मेषु धर्माऽनुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । इदमपि सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायान ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायान । यदुत चत्वारि सम्यक् प्रहाणानि । कतमानि । इदं सुभूते बोधिसत्त्वो

यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनामालयं नोपैति । अयमुच्यते अनिलम्भनिकेतनिरतो नाम समाधिः । तत्र कतमः तथतास्थित-
 निश्चितो नाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधितथ-
 ताया न विवर्द्धते । अयमुच्यते तथतास्थितनिश्चितो नाम
 समाधिः । तत्र कतमः कायकलिसंप्रमथनो नाम समाधिः । यत्र
 समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधिकायं नोपलभते । अयमुच्यते काय-
 कलिसंप्रमथनो नाम समाधिः । तत्र कतमो वाक्कलिविध्वंसन-
 गगणकल्पो नाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां
 वाक्कर्म्मनोपलभते । अयमुच्यते वाक्कलिविध्वंसनगगणकल्पो नाम
 समाधिः । तत्र कतम आकाशा ऽसङ्गविमुक्तिनिरूपलोपो नाम
 समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वधर्माणां आकाशाऽसङ्गनिरूप-
 लेपतामनुप्राप्नोति । अयमुच्यते आकाशा ऽसङ्गविमुक्तिनिरूपलेपो
 नाम समाधिः । इदं सुभ्रूते बोधसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापार-
 मितायां चरतो महायानं ॥

शतसाहस्र्याः प्रज्ञापारमिताया अष्टमः परिवर्त्तः ॥ ० ॥

पुनरपर सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं । यदुत
पञ्चेन्द्रियाणि । कतमानि पञ्च । अद्वेन्द्रिय वीर्येन्द्रियं स्मृतीन्द्रियं
समाधौन्द्रियं प्रज्ञेन्द्रियमिदमपि सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य
महायानं । तच्चाऽनुपलभ्ययोगेन ।

पुनरपर सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं । यदुत
पञ्चवलानि । कतमानि पञ्च । श्रद्धावल वीर्यवल स्मृतिवलं
समाधिवल प्रज्ञावलमिदमपि सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य
महायानं तच्चाऽनुपलभ्ययोगेन । पुनरपर सुभूते बोधिसत्त्वस्य
महासत्त्वस्य महायानं । यदुत सप्तबोध्यङ्गानि । कतमानि सप्तस्मृति-
सम्बोध्यङ्गं धर्मप्रविचयसम्बोध्यङ्गं वीर्यसम्बोध्यङ्गं प्रीतिसम्बोध्यङ्गं
चद्धिसम्बोध्यङ्गं समाधिसम्बोध्यङ्गं उपेक्षासम्बोध्यङ्गं । तत्र कतमत्
स्मृतिसम्बोध्यङ्गं । इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापार-
मितायां चरन् स्मृतिसम्यत्यङ्गं भावयति विवेकनिःश्रित विराग-
निःश्रितं निरोधनिःश्रितं व्यवसर्गपरिणतं । तच्चाऽनुपलभ्ययोगेन ।
कतदुर्म्मप्रविचय सम्बोध्यङ्गं । इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः
प्रज्ञापारमितायां चरन् धर्मप्रविचयसम्बोध्यङ्गं भावयति । विवेक-
निःश्रित विरागनिःश्रित निरोधनिःश्रित व्यवसर्गपरिणतं । तच्चा-
ऽनुपलभ्ययोगेन । कतमद्वीर्यसम्बोध्यङ्गं । इह सुभूते बोधिसत्त्वो
महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् वीर्यसम्बोध्यङ्गं भावयति
विवेकनिःश्रित विरागनिःश्रित निरोधनिःश्रित व्यवसर्गपरिणत
तच्चाऽनुपलभ्ययोगेन । तत्र कतमप्रीतिसम्बोध्यङ्गं । इह सुभूते
बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां प्रीतिसम्बोध्यङ्गं भावयति

सृतिमान् विनोयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
 अथात्मचित्तेचित्ताऽनुदर्शो विहरति । न च चित्तमद्भुतान्
 वितर्कान् वितर्कयत्यातापी मप्रजानान् सृतिमान् विनोयलोके
 ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । बहिर्द्धां चित्तेचित्ताऽनु-
 दर्शो विहरति । न च चित्तमद्भुतान् वितर्कान् वितर्कयत्यातापी
 मप्रजानान् सृतिमान् विनोयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुप-
 लम्भयोगेन । अथात्मबहिर्द्धां चित्तेचित्ताऽनुदर्शो विहरति । न
 च चित्तमद्भुतान् वितर्कान् वितर्कयत्यातापी मप्रजानान् सृति-
 मान् विनोयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

अथात्मधर्मेषु धर्मानुदर्शो विहरति । न च धर्ममद्भुतान्
 वितर्कान् वितर्कयत्यातापी मप्रजानान् सृतिमान् विनोयलोकेऽभि-
 ध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

कथं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वो ऽध्यात्मकाये कायानुदर्शो
 विहरति । इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वश्चरश्चरामीति प्रजा-
 नातिस्थितः स्थितोऽस्मीति प्रजानाति । निषन्नो निषन्नोऽस्मीति
 प्रजानाति । शयानः शयितोऽस्मीति प्रजानाति । यथा यथा
 खलु पुनरस्य काचः स्थितो भवति प्रणीत वा ऽप्रणीत वा तथा-
 गतश्च न प्रजानाति । एव खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वो
 ऽध्यात्मकाये कायानुदर्शो विहरत्यातापी मप्रजानान् सृतिमान्
 विनोयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । पुनरपर
 सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वो ऽध्यात्मकाये कायानुदर्शो विह-
 रति । मोऽभिक्राम न वा प्रतिक्राम न वा संप्रजानचारी भवत्या

सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सम्यग्वाचं
 भावयति विवेकनिःश्रित विरागनिःश्रित निरोधनिःश्रितं
 व्यवसर्गपरिणतं । तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । कतमः सम्यक् कर्मान्तः ।
 ६६ सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सम्यक्
 कर्मान्तं भावयति । विवेकनिःश्रितं विरागनिःश्रितं निरोधनिःश्रितं
 व्यवसर्गपरिणतं । तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । कतमः सम्यगाजीवः
 ६७ सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
 सम्यगाजीव भावयति । विवेकनिःश्रितं विरागनिःश्रितं निरोध-
 निःश्रितं व्यवसर्गपरिणतं । तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । कतमः सम्यग्
 व्यायामः । ६८ सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
 चरन् सम्यग् व्यायाम भावयति । विवेकनिःश्रितं विरागनिःश्रितं
 निरोधनिःश्रितं व्यवसर्गपरिणतं । तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । कतमा
 सम्यक् कृतिः । ६९ सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
 चरन् सम्यक् कृति भावयति । विवेकनिःश्रितं विरागनिःश्रितं
 निरोधनिःश्रितं व्यवसर्गपरिणतं । तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । कतमः
 सम्यक् समाधिः । ७० सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमि-
 तायां चरन् सम्यक् समाधि भावयति । विवेकनिःश्रितं विराग-
 निःश्रितं निरोधनिःश्रितं व्यवसर्गपरिणतं । तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।
 ७१ सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं । यदुत त्रयः
 समाधयः । कतमे समाधयस्त्रयः । शून्यता समाधिरानिमित्त
 समाधिरप्रणिहितसमाधिः । तत्र कतमः शून्यता समाधिः

एव खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
 वह्निद्वंकाये कायानुद्ग्रीं विहरत्यातापी संप्रजानन् कृतिमान्
 विनीयलोकेऽभिधादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । पुनरपि
 सुभूते बोधिसत्त्वो महामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यदापश्यति
 शिवपथिकायां मुद्गीतानि मृतशरीराणि यद्वाचमृतानि वा वा
 राचमृतानि वा कर्कशं वांघ्रायमानानि कर्कशं वां कुम्भं वां मूत्रं
 वां वास्तुमै वां शृङ्गालै वां शुम्भि वां तटस्थे वां नानाविधैः
 प्राणकजातैः खाद्यमानानि । स इममेव कायं तत्रोपसंहरत्येवमपि
 कायं एवं धर्मा एव स्वभाव एतां धर्मतामध्यतिष्ठत् । एव खलु
 सुभूते बोधिसत्त्वो महामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् वह्निद्वंकाये
 कायानुद्ग्रीं विहरत्यातापी संप्रजानन् कृतिमान् विनीय
 लोकेऽभिधादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

पुनरपि सुभूते बोधिसत्त्वो महामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
 यदापश्यति शिवपथिकायामुद्गीतानि मृतशरीराणि विखादिताम्ब
 शुचौनि पूतौनि दुर्गन्धानि । स इममेव कायं तत्रोपसंहरत्ये-
 वमपि कायं एवं धर्मा एवं स्वभाव एतां धर्मतामध्यतिष्ठत् ।
 एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
 वह्निद्वंकाये कायाऽनुद्ग्रीं विहरत्यातापी संप्रजानन् कृतिमान्
 विनीयलोकेऽभिधादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । पुनरपि सुभूते
 बोधिसत्त्वो महामत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यदापश्यति शिव-
 पथिकायामस्त्रिशकलान् मांसरुधिरक्षितान् स्नायु विनिवद्धान्
 स इममेव कायं तत्रोपसंहरत्येवमपि कायं एवं धर्मा एवं

BIBLIOTHECA INDICA:
COLLECTION OF ORIENTAL WORKS

PUBLISHED BY THE
ASIATIC SOCIETY OF BENGAL
NEW SERIES, No. 1292.

शतसाहस्रिका प्रज्ञापारमिता ।
ÇATASĀHASRIKĀ-PRAJÑA-PĀRAMITĀ
A
THEOLOGICAL AND PHILOSOPHICAL DISCOURSE
OF
BUDDHA WITH HIS DISCIPLES
(IN A HUNDRED THOUSAND STANZAS)

EDITED BY
PRATĀPACANDRA GUPTA
PART I PĀS XVI

CALCUTTA

PRINTED AT THE LALIST MISSION PRESS
AND PUBLISHED BY THE
ASIATIC SOCIETY, 1, PARK STREET
1911

स्थीन्यन्तेन गिरः कपालास्थौनि । स इममेव काय तत्रोपमहर-
त्ययमपि काय एव धर्मा एव स्वभाव एतां धर्मतामध्यतिष्ठतः ।
एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
बहिर्द्धाकाये कायानुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान्
विनीयलोकेऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । पुनरपर
सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यदा पश्यति
शिवपथिकायामस्थीन्यनेक वार्षिकानि चातपपरितापितानि श्वेतानि
शङ्खानिभानि । स इममेव काय तत्रोपमहरत्ययमपि काय एव
धर्मा एव स्वभाव एतां धर्मतामध्यतिष्ठतः । एवं खलु सुभूते
बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् बहिर्द्धाकाये
कायानुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोके-
ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

पुनरपर सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
चरन् यदा पश्यति शिवपथिकायामस्थीन्यनेक वार्षिकानि
तिरोभूतानि नीलानि कपोतवर्णानि पूतीनि चूर्णजातानि पृथिव्यां
पांशुनासमसमीभूतानि । स इममेव कायं तत्रोपसंहरतित्यय-
मपि काय एवं धर्मा एवं स्वभाव एतां धर्मतामध्यतिष्ठतः ।
एव खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
धात्मकाये कायाऽनुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान्
विनीयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

बहिर्द्धाकाये कायाऽनुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन्
स्मृतिमान् विनीयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

रसोऽनित्य इति ज्ञान स्वर्गोऽनित्य इति ज्ञान धर्मा अनित्या इति ज्ञान । चक्षुर्धातुरनित्य इति ज्ञान । रूपधातुरनित्य इति ज्ञानं चक्षुर्विज्ञानधातुरनित्य इति ज्ञान । श्रोत्र धातुरनित्य इति ज्ञान । शब्दधातुरनित्य इति ज्ञान । श्रोत्र विज्ञानधातुरनित्य इति ज्ञान । घ्राणधातुरनित्य इति ज्ञान । गन्धधातुरनित्य इति ज्ञान । घ्राण-विज्ञानधातुरनित्य इति ज्ञान । जिह्वाधातुरनित्य इति ज्ञान । रसधातुरनित्य इति ज्ञान । जिह्वाविज्ञानधातुरनित्य इति ज्ञान । कायधातुरनित्य इति ज्ञान । स्पर्शधातुरनित्य इति ज्ञान । कायविज्ञानधातुरनित्य इति ज्ञानं । मनोधातुरनित्य इति ज्ञान । धर्मधातुरनित्य इति ज्ञानं । मनोविज्ञानधातुरनित्य इति ज्ञान । पृथिवीधातुरनित्य इति ज्ञान । अभ्यातुरनित्य इति ज्ञान । तेजोधातुरनित्य इति ज्ञानं । वायुधातुरनित्य इति ज्ञान । आकाशधातुरनित्य इति ज्ञान । विज्ञानधातुरनित्य इति ज्ञान । अनित्याऽनित्येति ज्ञान । संस्कारा अनित्या इति ज्ञान । विशान-मनित्यनिति ज्ञान । नामरूपमनित्यमिति ज्ञान । पदार्थतन्मर्मात्म-मिति ज्ञान । स्वर्गोऽनित्य इति ज्ञान । वेदनाऽनित्येति ज्ञान । तन्माऽनित्येति ज्ञान । उपादानमनित्यमिति ज्ञान । सत्त्व-रज-तम इति ज्ञान । शक्तिरनित्येति ज्ञान । अरान्तरणमनित्यमिति ज्ञान ।

तत्र कलमन्त्रमुक्तिज्ञान यत्परमार्थानां परब्रह्म भागां देवैश्च स्वीतोऽज्ञान । तत्र कलमन्त्रारचयज्ञान । यन्मन्त्रपद्यज्ञान । तत्र कलमन्त्रान्त । तत्र यत्तत्तमन्त्र यन्मन्त्रारचयज्ञान । इत्येव ब्रह्मणे मोक्षमन्त्रान्त यत्तत्तमन्त्र यन्मन्त्रारचयज्ञान । इत्येव ब्रह्मणे

समापत्तिः । विज्ञानाज्जन्दायतनमनापत्तिराकिञ्चन्यायतनसमापत्ति
नैव सज्ज्ञानासंज्ञायतनमनापत्तिः संज्ञावेदयितनिरोधसमापत्तिरय-
नुच्यते अवितर्कः अविचारः समाधिः । इदमपि सुभूते बोधिसत्त्वस्य
महासत्त्वस्य महायानं । तच्चाऽनुपलभ्ययोगेन ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं ।
यदुत दशानुकृतयः । कतमादश, बुद्धाऽनुकृति धर्माऽनुकृतिः
संघाऽनुकृतिः श्रौताऽनुकृतिः त्यागाऽनुकृतिः देवताऽनुकृतिः ।
आनापाऽनुकृतिरुदेगाऽनुकृतिर्मरणाऽनुकृतिः कायगताऽनुकृतिः ।
इदमपि सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं । तच्चाऽनुप-
लभ्ययोगेन ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं । यदुत
चत्वारि ध्यानानि । चत्वार्यप्रमाणानि चतस्र आरूप्यसमापत्तयः ।
अष्टौविमोचाः । नवाऽनुपूर्वविहारसमापत्तयः । तत्र कतमानि
चत्वारि ध्यानानि । इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापार-
मितायां चरन् विविक्तं कामैर्विविक्तं पापकैरकुमलैर्धर्मैः सवितर्कं
सविचारं विवेकजं प्रीतिसुखं प्रथमं ध्यानमुपसम्यग्विहरति ।
सवितर्कं सविचाराणां व्युत्पन्नादध्यात्मसम्प्रसादाच्चेतस एकोती-
भावादवितर्कमविचारं समाधिजं प्रीतिसुखं द्वितीयं ध्यानमुप-
सम्यग्विहरति । स प्रीतेर्विरागादुपेक्षकोविहरति । कृतिमान्
सम्प्रज्ञानन् सुखञ्च कायेन प्रतिसन्वेदयति । यत्तदाख्यां आसत्ते
उपेक्षकः कृतिमान् सुखविहारौनिष्प्रीतिकं तृतीयं ध्यानमुपसम्यग्वि-
हरति । समुखस्य च प्रक्षणात् दुःखस्य च प्रक्षणात् पूर्वमेव

विवेकनिःश्रित विरागनिःश्रित निरोधनिःश्रित व्यवसर्गपरिणत ।
तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । तत्र कतमत्प्रसङ्गि मन्वोऽध्यङ्ग ।

इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्
प्रसङ्गिमन्वोऽध्यङ्ग भावयति । विवेकनिःश्रित विरागनिःश्रित
निरोधनिःश्रित व्यवसर्गपरिणत । तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । तत्र
कतमत्प्रमाधिमन्वोऽध्यङ्ग । इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञा-
पारमितायां चरन् समाधि मन्वोऽध्यङ्ग भावयति । विवेकनिःश्रित
विरागनिःश्रितं निरोधनिःश्रित व्यवसर्गपरिणत तच्चाऽनुपलम्भो-
योगेन । तत्र कतमदुपेक्षामन्वोऽध्यङ्ग । इह सुभूते बोधिसत्त्वो
महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्नुपेक्षामन्वोऽध्यङ्ग भावयति विवेक-
निःश्रितं विरागनिःश्रितं निरोधनिःश्रित व्यवसर्गपरिणतं तच्चाऽनुप-
लम्भयोगेन । इदमपि सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायान ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायान यदुताया-
ष्टाङ्गोमार्गः । सम्यग्दृष्टिः । सम्यक् सङ्कल्पः । सम्यक् वाक् । सम्यक्
कर्मान्तः । सम्यगाजीवः । सम्यग्वायामः । सम्यक् स्मृतिः । सम्यक्
समाधिः । तत्र कतमा सम्यग्दृष्टिः । इह सुभूते बोधिसत्त्वो
महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सम्यग्दृष्टि भावयति ।
विवेकनिःश्रितं विरागनिःश्रितं निरोधनिःश्रित व्यवसर्गपरिणत
तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । तत्र कतमः सम्यक् सङ्कल्पः । इह सुभूते
बोधिसत्त्वो महासत्त्वः पञ्चापारमितायां चरन् सम्यक् सङ्कल्पं
भावयति । विवेकनिःश्रित विरागनिःश्रितं निरोधनिःश्रित
व्यवसर्गपरिणतं । तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । कतमा सम्यग्वाक् । इह

किञ्चिदित्याकिञ्चन्यायतनमुपसम्पद्य विहरति । सर्व्वश आकिञ्च-
न्यायतन समतिक्रमान्नैव संज्ञानासंज्ञायतनमुपसम्पद्य विहरति ।
तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । इमाश्चतस्र आह्वयसमापत्तयः । तत्र कतमे-
ऽष्टौ विमोचाः । रूपरूपाणि पश्यत्ययं प्रथमो विमोचाः ।
अध्यात्मरूपसंज्ञीवद्दिदृक्पाणि पश्यत्ययं द्वितीयो विमोचाः ।
शून्यताया अधिमुक्तोभवत्ययं तृतीयो विमोचाः । स सर्व्वशो-
रूपसंज्ञानां समतिक्रमात् प्रतिघसंज्ञानामस्तुङ्गमात्वानात्वसंज्ञानाम
मनसिकारादनन्तमाकाशमित्याकाशानन्त्यायतनमुपसम्पद्य विहरति ।
अयं चतुर्थो विमोचः । स सर्व्वश आकाशानन्त्यायतन समतिक्र-
मादनन्तं विज्ञानमिति विज्ञानानन्त्यायतनमुपसम्पद्य विहरति ।
अयं पञ्चमो विमोचः । स सर्व्वशोविज्ञानानन्त्यायतन समति-
क्रमान्नास्ति किञ्चिदित्याकिञ्चन्यायतनमुपसम्पद्य विहरति । अयं
षष्ठो विमोचः । स सर्व्वश आकिञ्चन्यायतन समतिक्रमान्नैव
संज्ञानासंज्ञायतनमुपसम्पद्य विहरति । अयं सप्तमो विमोचः ।
स सर्व्वशो नैव संज्ञानासंज्ञायतनसमतिक्रमात् सञ्जावेदधित
निरोधमुपसम्पद्य विहरति । अयमष्टमोविमोचाः । तच्चाऽनुपलम्भ-
योगेन । इमेऽष्टौ विमोचाः ।

तत्र कतमा नवानुपूर्वाविहारसमापत्तयः । इह सुभृते
बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् विविक्त कामैर्विविक्तं
पापकैरकुशलैर्धर्मैः, स वितर्कः स विचार विवेकज प्रीतिसुखं
प्रथम ध्यानमुपसम्पद्य विहरति । स वितर्कसविचाराणां
युपसमादध्यात्मसंग्रसादाचेतस एकोतीभावादवितर्कसविचारं

नानाऽधिभुक्तिकानां यथाभूतं प्रजानाति । परसत्त्वानां परपुङ्गला-
नामिन्द्रियपरापरज्ञतानां यथाभूतं प्रजानाति । सर्व्वत्र गामिनीं
प्रतिपदं यथाभूतं प्रजानाति । इन्द्रियवलबोध्यङ्गधानाविमोच-
समाधिसमापत्तिसक्तेष्ववदानस्थानं यथाभूतं प्रजानाति ।
सोऽनेकविधं पूर्व्वनिवासमनुस्मरति । एकमपि जातिमनुस्मरति ।
यावज्जातिशतमपि सहस्रमपि दशसहस्रमपि जातिकोटिमपि
जातिकोटिशतमपि जातिकोटिसहस्रमपि जातिकोटिशतसहस्र-
मपि जातिकोटिनियुतशतसहस्रमप्यनुस्मरति । एकमपि कल्पमनु-
स्मरति । यावत् कल्पशतमपि कल्पसहस्रमपि कल्पशतसहस्रमपि
यावदनेकान्यपि कल्पकोटिनियुतशतसहस्राण्यनुस्मरति । अत्राह-
मासमेवं नामैवं गोत्र एवञ्जातिः । एवमाहारः एवं चिरस्थितिका
एवमायुष्मन्तः । सोऽहं ततस्थुतः सन्नमुचोपपन्नो यावत्ततस्थुतः इहो
पन्न इति । यावत् साकार सोद्देगं सनिर्द्देशमनेकविधं पूर्व्वनिवास-
मनुस्मरति । सदित्येन चक्षुषा विशुद्धेनातिशान्तं मानुषेण सत्त्वान्
पश्यति । प्यवमानानुत्पद्यमानानुपपन्नानापि सुर्व्वणान् दुर्व्वणान्
क्षीणान् प्रणीतान् सुगतान् दुर्गतान् यादद्यथा कर्मापिगान् सत्त्वान्
प्रजानाति । श्रमो भवन्तः सत्त्वाः कायदुश्चरितेन समत्वागताः
वाक्दुश्चरितेन समत्वागताः । मनोदुश्चरितेन समत्वागताः ।
आर्याणामपवादकामित्यादृष्ट्यस्तद्धेतो स्तत्प्रत्ययकायस्य भेदाद-
पायदुर्गतिविनिपातं नरकेषूपपद्यन्ते । श्रमो पुनर्भवन्तः सत्त्वाः
कायसुचरितेन समत्वागताः वाक्सुचरितेन समत्वागताः मनःसु-
चरितेन समत्वागताः । आर्याणामपवादकाः सन्त्यग्दृष्ट्यस्तद्धे-

नानाऽधिमुक्तिकानां यथाभूतं प्रजानाति । परसत्त्वानां परपुङ्गवा-
 नानिन्द्रियपरापरज्ञतानां यथाभूतं प्रजानाति । सर्व्वत्र गामिनीं
 प्रतिपदं यथाभूतं प्रजानाति । इन्द्रियबलबोध्यङ्गध्यानाविमोच-
 समाधिसमापत्तिभक्तेश्वरदानस्थानं यथाभूतं प्रजानाति ।
 सोऽनेकविधं पूर्व्वनिवासमनुस्मरति । एकमपि जातिमनुस्मरति ।
 यावज्जातिशतमपि सहस्रमपि दशसहस्रमपि जातिकोटिमपि
 जातिकोटिशतमपि जातिकोटिसहस्रमपि जातिकोटिशतसहस्र
 मपि जातिकोटिनियुतशतसहस्रमप्यनुस्मरति । एकमपि कल्पमनु-
 स्मरति । यावत् कल्पशतमपि कल्पसहस्रमपि कल्पशतसहस्रमपि
 यावदनेकान्यपि कल्पकोटिनियुतशतसहस्राण्यनुस्मरति । अचाह-
 मासमेव नामैवं गोत्र एवजातिः । एवमाहारः एवं चिरस्थितिका
 एवमायुष्मन्तः । सोऽहं ततस्थितः सन्नमुचोपपन्नो यावत्ततस्थितः दृष्टो
 पन्न इति । यावत् साकारं बोद्धेयं सनिर्देशमनेकविधं पूर्व्वनिवास-
 मनुस्मरति । सदित्येन चक्षुषा विशृङ्खेनातिष्ठान्त मानुषेण सत्त्वान्
 पश्यति । पृथ्वमानानुत्पद्यमानानुपपन्नानापि सूर्य्यणान् दुर्बलान्
 क्षीणान् प्रणीतान् सुगतान् दुर्गतान् यादद्यथा कर्मापगान् सत्त्वान्
 प्रजानाति । श्रमो भवन्तः सत्त्वाः कायदुश्चरितेन समत्वागताः
 वाक्दुश्चरितेन समत्वागताः । मनोदुश्चरितेन समत्वागताः ।
 आर्याणामपवादकामिष्याद्दृष्ट्यस्तद्धेतो स्तुप्रत्ययकायस्य भेदाद-
 पायदुर्गतिविनिपात नरकेषूपपद्यन्ते । श्रमो पुनर्भवन्तः सत्त्वाः
 कायसुचरितेन समत्वागताः वाक्सुचरितेन समत्वागताः मनःसु-
 चरितेन समत्वागता । आर्याणामनपवादका सत्यगृह्यस्तद्धे-

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं । यदुत-
 चीणीन्द्रियाणि । कतमानि चीणि । अज्ञातमाज्ञास्थामीतीन्द्रि-
 माज्ञेन्द्रियमाज्ञातावीन्द्रियं । तत्र कतमदज्ञातमाज्ञास्थामीतीन्द्रि-
 यच्छैचानां पुङ्गलानामनभिसमिता विनामिता सम्पदविनयं अद्वे-
 न्द्रियं वीर्येन्द्रियं कृतीन्द्रियं समाधीन्द्रियं प्राज्ञेन्द्रियमिदमुच्यते-
 नाज्ञातमाज्ञास्थामीतिन्द्रियं । तत्र कतमदाज्ञेन्द्रियं । यच्छैबाणां
 पुङ्गलानामाज्ञातवता अद्वेन्द्रिय वीर्येन्द्रियं कृतीन्द्रियं समाधीन्द्रि-
 यमज्ञेन्द्रियमिदमुच्यते आज्ञेन्द्रियं । तत्र कतमदाज्ञातावीन्द्रियं ।
 यच्छैचाणां पुङ्गलानामर्हतां प्रत्येकबुद्धानां बोधिसत्त्वानां तथा-
 गतानां अद्वेन्द्रियं वीर्येन्द्रियं स्मृतीन्द्रियं समाधीन्द्रियं
 प्राज्ञेन्द्रियमिदमुच्यते आज्ञातावीन्द्रिय । इदमपि सुभूते बोधि-
 सत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं । तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं । यदुत-
 त्रयः समाधयः । कतमे त्रयः सवितर्कः सविचारः समाधिरवितर्को-
 ऽविचारमात्रः समाधिरवितर्कोऽविचारः समाधिः । तत्र कतमः
 सवितर्कः सविचारः समाधिः । इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वो
 विविक्तं कामैर्विविक्तं पापकैरकुशलैर्धर्मैः सवितर्के सविचार विवे-
 कजप्रीतिसुखं प्रथमं ध्यानमुपसम्पद्यविहरति । अयमुच्यते सवितर्कः
 सविचारः समाधिः । तत्र कतमोऽवितर्कोऽविचारमात्र समाधिः । या
 प्रथमस्य ध्यानस्य द्वितीयस्य ध्यानस्यान्तरिका । अयमुच्यतेऽवितर्को-
 ऽविचारमात्रः समाधिः । तत्र कतमोऽविचारः समाधिः । यत्
 द्वितीयं ध्यानं तृतीयं ध्यानं चतुर्थं ध्यानं आकाशानन्त्यायतन

ऽष्टादशारेणिकानुलुभका । जतनेऽष्टादश । यास्य रात्रि तयातो
 ऽनुत्तरां मन्त्रोधिमभिममन्तुो यास्य रात्रि म देवक लोक ममार
 मन्त्रज्ञाक मन्त्रमण मन्त्राणैश्चजा मदेवमानुषासुरां दुःखदया
 गामिनो मार्गेगानुगागिष्यन्पथोपे निवृत्तधातौ परिनिर्वा
 प्यान्यव अचान्तरा न स्ति तयागतस्य मन्त्रित नास्ति चरित
 नास्ति सुपितृत्तिना न स्ति नानात्वमज्ञान म्यमसाहित दित
 नास्ति अतिमत्यायोपेचानास्ति इन्द्रपरिहानिनास्ति वीर्यपरि
 हानिनास्ति कृतिपरिहानिनास्ति ममाधिपरिहानिनास्ति प्रज्ञा
 परिहानिनास्ति विमुक्तिपरिहानिनास्ति विमुक्तिज्ञानदर्शनपरि
 हानि । सर्वं कायकर्मज्ञानपूर्वङ्गम ज्ञानानुपरिवर्त्ति । सर्वं
 वाक्कर्मज्ञानपूर्वङ्गम ज्ञानानुपरिवर्त्ति । सर्वं मन कर्मज्ञानपूर्वङ्गम
 ज्ञानानुपरिवर्त्ति । अतीतेऽध्वनि अतिहतममह ज्ञान दर्शन
 प्रवर्त्तते । अनागतेऽध्वन्यप्रतिहतममज्ञानदर्शन प्रवर्त्तते । प्रतुत्यन्ते
 ऽध्वान्यप्रतिहतममज्ञानदर्शन प्रवर्त्तते । इदमपि सुभृते बोधिमत्त्वस्य
 महासत्त्वस्य महायानं । तच्चाऽनुपलब्धयोगेन ।

पुनरपर सुभृते बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायान यदुत
 धारणीमुखानि । कतमानि धारणीमुखानि । अचरममता भाव्य
 ॥ अचरमुखमचरप्रवेगः । तत्र कतमदचरमुखाचरप्रवेगः ।
 १० सुः सर्वधर्माणामाद्यनुत्पन्नत्वात् । रकारोमुख सर्वधर्माणा
 तत्वात् । यकारोमुख सर्वधर्माणां परमार्थनिर्देशत्वात् ।
 ११ सुः सर्वधर्माणां चवनोपपञ्चत्यनुपलब्धित्वात् । सर्वधर्मान
 चवनो नोपपद्यन्ते । नकारोमुख सर्वधर्माणां नामापगतत्वात् ।

च भोक्तृत्वस्य शोभनस्य प्रोक्तत्वात् । इहान्तर्यामिणेऽपि विपुलेन चतुर्थे ध्यानमुपसम्पद्य विहरति । तत्रानुपलम्भयोगेन । इहान्ते चत्वारि ध्यानानि । तत्र कृतमाणि चत्वार्यप्रमाणानि इह सुभृते बोधिसत्त्वो महासत्त्व प्रज्ञापारमिताया चरन् सर्वेश्वरसहगतेन चित्ते विपुलेन महद्गतेनाऽद्वयेनाऽप्रमाणेनाऽवैरेणाऽसपत्नेनाऽव्यावर्धने धर्मधातुपरमे लोके आकाशधातुपर्यवसाने दशदिग्ः स्फुरित्वाऽधिमुच्योपसम्पद्य विहरति । स कर्तृणा सहगतेन चित्तेन विपुलेन महद्गतेनाऽद्वयेनाऽप्रमाणेनाऽवैरेणाऽसपत्नेनाऽव्यावर्धने धर्मधातुपरमे लोके आकाशधातुपर्यवसाने दशदिग्ः स्फुरित्वाऽधिमुच्योपसम्पद्य विहरति । समुदिता सहगतेन चित्तेन विपुलेन महद्गतेनाऽद्वयेनाऽप्रमाणेनाऽवैरेणाऽसपत्नेनाऽव्यावर्धने धर्मधातुपरमे लोके आकाशधातुपर्यवसाने दशदिग्ः स्फुरित्वाऽधिमुच्योपसम्पद्य विहरति । स उपेक्षा सहगतेन चित्तेन विपुलेन महद्गतेनाऽद्वयेनाऽप्रमाणेनाऽवैरेणाऽसपत्नेनाऽव्यावर्धने धर्मधातुपरमे लोके आकाशधातुपर्यवसाने दशदिग्ः स्फुरित्वाऽधिमुच्योपसम्पद्य विहरति । अनुपलम्भयोगेन । इहान्ते चत्वार्यप्रमाणानि ।

कतमाश्च तस्य आरूप्यसमापत्तयः । इह सुभृते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमिताया चरन् सर्वेश्वरसंज्ञानां समतिक्रमात् प्रतिघसंज्ञानामस्तङ्गामायाणां त्वसंज्ञानाम मनसिकाराद्वनन्तमाकाशमित्याकाशा नन्त्यायतनमुपसम्पद्य विहरति । सर्वेश्वर आकाशाऽनन्त्यायतन समरूपाद्वनन्त विज्ञानमिति विज्ञानानन्त्यायतनमुपसम्पद्य विहरति । स सर्वेश्वरो विज्ञानानन्त्यायतनसमतिक्रमाज्ञास्ति

समाधिज प्रीतिमुख द्वितीय ध्यानमुपसम्यग् विहरति ।
 मभीतेर्विरागादुपेयतो विहरति । स्मृतिमान् मप्रजानन् सुख-
 कायेन प्रतिममदयति । यत्तद्व्याख्यायाचरते उपेयकः स्मृतिमान्
 सुखविहारोनिष्प्रीतिक द्वितीय ध्यानमुपसम्यग् विहरति । ममुक्त-
 च प्रहाणात् दुःखस्य च प्रहाणात् पूर्वमेव मोक्षमस्य दोर्मनस्यो-
 रनुज्ञमाददुःखाऽसुखमुपेक्षा स्मृतिपरिगृह्यं चतुर्थं ध्यानमुपसम्य-
 विहरति । स सर्व्वगो रूपसंज्ञानां समतिक्रमात् प्रतिघमंज्ञानम-
 स्तज्ञानमानात् संज्ञानाममनसिकारादनन्तमाकाशमनित्याकाशान-
 न्यायतनमुपसम्यग् विहरति । स सर्व्वग आकाशानन्यायतन-
 समतिक्रमादनन्तं विज्ञानमिति विज्ञानानन्यायतनमुपसम्यग् वि-
 हरति । स सर्व्वगो विज्ञानानन्यायतन समतिक्रमात्राकिञ्चिदित्या-
 किञ्चन्यायतनमुपसम्यग् विहरति । स सर्व्वग आकिञ्च न्यायतन-
 समतिक्रमानैव संज्ञानां संज्ञायतनमुपसम्यग् विहरति । स सर्व्वगो नैव
 संज्ञानांसंज्ञायतन समतिक्रमात् संज्ञा वेदायतिनिरोधमुपसम्य-
 विहरति । इमान् वा ऽनुपूर्व्वविहारसमापत्तयः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं । यदुत
 दश तथा गतवल्लानि । कतमानि दश । इह सुभूते बोधिसत्त्वो
 महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् स्थानञ्च स्थानतः । अस्थानञ्चा-
 स्थानता यथाभूतं प्रजानाति । अतीतानागतप्रत्युत्पन्नानां धर्म्मार्थां
 कर्म्मसमादानानाञ्च स्थानगोहेतुगः कर्म्मविपाकं यथाभूतं
 प्रजानाति । नानाधातुर्लोकेऽनेकधातुर्लोकेऽनेकधातुलोक इति ।
 यथाभूतं प्रजानाति । परसत्त्वानां परपुङ्गलानामनेकाधिमुक्तिकानां

अथ दशमः परिवर्तः ।

यदपि सुभूतिरेवमाह । कथं बोधिसत्त्वो महासत्त्वो महायान-
स्थितो भवतीति । इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः षट्सु
पारमितासु चरन् भूमेर्भूमिं संक्रामति । कथञ्च सुभूते बोधि-
सत्त्वो महासत्त्वः षट्सु पारमितासु चरन् भूमेर्भूमिं संक्रामति
तु संक्रान्त्या सर्वधर्माणां न हि कश्चिद्धर्म आगच्छति वा
कृति वा संक्रामति वा अपसंक्रामति वा । अपि तु या सर्व-
धर्माणां भूमिस्तां स न मन्यते । न चिन्तयति । न भूमिपरिकर्म
करोति । न च तां भूमिं समनुपश्यति । तत्र कतमद्वोधिपत्तस्य
सत्त्वस्य भूमिपरिकर्म । प्रथमायां सुभूते भूमौ वर्तमानेन
बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन दशपरिकर्माणि करणीयानि । कतमानि
। अध्यागयादि परिकर्माऽनुपलभ्ययोगेन हितवस्तुतापरिकर्म-
मेत्ताऽनुपलब्धितामुपादाय । सर्वसत्त्वसमचित्ततापरिकर्मसत्ता-
नुपलब्धितामुपादाय । त्यागपरिकर्मदानदायकपरिघादकाऽनुप-
लब्धितामुपादाय । कल्याणमित्रमेवनापरिकर्मतैरमण्यतामुपादाय ।
पर्य्येष्टिपरिकर्मसर्वधर्माऽनुपलब्धितामुपादाय । अभीष्टनैऋत्य-
कर्मगृहानुपलब्धितामुपादाय । बुद्धकायस्पृहापरिकर्मलघणा-
नुपलब्धितामुपादाय । धर्मविवरणपरिकर्म-
ऽनुपलब्धितामुपादाय । सामन्तमाननिर्घातनपरिकर्ममहत्तता-

समाधिज प्रीतिमुन द्वितीय ध्यानमुपसम्यग् विहरति ।
 सप्रीतेर्बिरागादुपेक्षतो विहरति । स्मृतिमान् संप्रज्ञातन् मुख
 कायेन प्रतिमस्वदयति । यत्तदाख्यां आचक्षते उपेक्षकः स्मृतिमान्
 सुखविहारौ निष्प्रीतिकं तृतीय ध्यानमुपसम्यग् विहरति । समुत्स
 च प्रहाणात् दुःखस्य च प्रहाणात् पूर्वमेव मौमनस्य दौर्लभ्यशो
 रन्तुङ्गमाददुःखाऽसुखमुपेक्षा स्मृतिपरिशुद्धं चतुर्थं ध्यानमुपसम्य
 विहरति । स सर्व्वगो रूपसंज्ञानां समतिक्रमात् प्रतिघमज्ञानाम-
 स्तद्गच्छामानात्वं संज्ञानाममनसिकारादनन्तमाकाशमनित्याकाशात्
 न्यायतनमुपसम्यग् विहरति । स सर्व्वग आकाशानन्त्यायतन
 समतिक्रमादनन्तं विज्ञानमिति विज्ञानानन्त्यायतनमुपसम्यग् विह-
 रति । स सर्व्वगो विज्ञानानन्त्यायतन समतिक्रमाच्चाकिञ्चिदित्या
 किञ्चन्त्यायतनमुपसम्यग् विहरति । स सर्व्वग आकिञ्च न्यायतन
 समतिक्रमाच्चैव संज्ञानां संज्ञायतनमुपसम्यग् विहरति । स सर्व्वगो नैव
 संज्ञानां संज्ञायतन समतिक्रमात् सज्ञा वेदायतिनिरोधमुपसम्य
 विहरति । इमान् वा ऽनुपूर्व्वविहारसमापत्तयः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं । यदुत
 दृश्यं तथा गतवलानि । कतमानि दृश्यं । इह सुभूते बोधिसत्त्वो
 महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् स्थानञ्च स्थानतः । अस्थानञ्चा-
 स्थानता यथाभूतं प्रजानाति । अतीतानागतप्रत्युत्पन्नानां धर्माणां
 कर्मसमादानानाञ्च स्थानशोहेतुशः कर्मविपाकं यथाभूतं
 प्रजानाति । नानाधातुलोकेऽनेकधातुलोकेऽनेकधातुलोके इति ।
 यथाभूतं प्रजानाति । परस्त्वानां परपुङ्गलानामनेकाधिनुक्तिकानां

ऽनुवर्जनता । शिवाया अपरित्यागिता । कामगुणजुगुप्सता ।
निवृत्तेसहगतचित्तोत्पादः । सर्वमत्त्वपरित्यागिता । अनवबोध-
चित्तता । सर्ववस्त्वनपेक्षता । इमे सुभूते दशधर्माः बोधिसत्त्वे
महामत्त्वेन चतुर्यां भूमौ वर्तमानेन न परित्यक्तव्याः । समादाव
च वर्त्तितव्यम् ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन पञ्चम्यां भूमौ वर्त्त-
मानेन षड्धर्माः परिवर्जयितव्याः । कतमे षट् यदुतगृहिमंस्तवः
परिवर्जयितव्यः । भिक्षुणीसंस्तवः । कुलमात्सर्यं । सगणिकास्थान ।
आत्मोत्कर्षणतापरपंसनता । इमे षट्धर्माः परिवर्जयितव्याः ।
पुनरष्टादशधर्माः परिवर्जयितव्याः । यदुतदशाऽकुशलाः कर्मपथाः
परिवर्जयितव्याः । मानस्तम्भविपर्यासा, विचिकित्सा, राग, द्वेष,
मोहा, धिवामनता, इमे ऽष्टादशधर्मा बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन
पञ्चम्यां भूमौ वर्त्तमानेन परिवर्जयितव्याः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन षष्ठ्यां भूमौ वर्त्तमानेन
षड्धर्माः परिपूरयितव्याः । यदुत षट्पारमिता । अपरे षड्धर्माः
परिवर्जयितव्याः । कतमे षट्पारमिताः । कतमे षट्पारमिताः ।
प्रत्येकं बुद्धचित्तं परिवर्जयितव्यं । परितर्षणचित्तं परिवर्जयितव्यं । याचनकं
दृष्ट्वाऽनवलीनपरिवर्जयितव्यं । नाऽवलीयितव्यं । सर्ववस्तुनि
परित्यज्यदुर्मनस्कतापरिवर्जयितव्याः । न दुर्मनस्त्वेन भवितव्यं ।
याचनकं दृष्ट्वा विचेष्टचित्तं परिवर्जयितव्यं । न याचनकं विचेष्टः
कर्त्तव्यः । इमे सुभूते बोधिसत्त्वेन महामत्त्वेन षष्ठ्यां भूमौ
वर्त्तमानेन षड्धर्माः परिवर्जयितव्याः ।

तोस्तत्प्रत्ययं कायस्य भेदात् सुगतौ स्वर्गलोके देवेषूपपद्यन्ते इति ।
 आश्रयाणां चयादनाश्रवचेतोविमुक्तिं प्रज्ञाविमुक्तिं स्वयमभिज्ञाय
 साक्षात्कृतोपसम्पद्य विहरन्ति । क्षीणभेजाति रुधितं ब्रह्मचर्यं कृत
 करणीयं । नापरमिष्टमिति प्रजानाति । इदमपि सुभूतेबोधिसत्त्वस्य
 महासत्त्वस्य महायानं । तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं । यदुत
 चत्वारि वैशारद्यानि । कृतमानि चत्वारि । सम्यक्सम्बुद्धस्य च मे
 प्रतिजानते । इमे धर्मा अनभिसम्बुद्धा इति । अत्र वत मे श्रमणो वा
 ब्राह्मणो वा देवो वा मारो वा ब्रह्मा वा केनचिद्वा पुनर्लोके
 सहधर्मेण चोदयेदिति । निमित्तं न समनुपश्याम्यत्र चाहं निमित्त-
 मममनुपश्यन् चेम प्राप्तो विहराम्यभयं प्राप्तो वैशारद्यप्राप्तः ।
 उदारमार्गम स्यात् प्रजानामि । परिषद्गतः सम्यक्संनिभनाद
 नदामि । ब्राह्मं चक्र प्रवर्त्तयाम्यप्रवर्त्तनीय भ्रमणेन वा ब्राह्मणेन वा
 देवेन वा मारेण वा ब्रह्मणा वा केनचिद्वा पुनर्लोके सहधर्मेण
 क्षीणाश्रवम्यवत मे प्रतिजानतः । इमे आश्रयाः अपरिक्षीणाः इति ।
 अत्र वत मे श्रमणो वा ब्राह्मणो वा देवो वा मारो वा ब्रह्मा वा
 केनचिद्वा पुनर्लोके सहधर्मेण चोदयति । निमित्तमेव न समनु-
 पश्याम्यत्र चाहं निमित्तमममनुपश्यन् चेमप्राप्तो विहराम्यभयप्राप्तो
 वैशारद्यप्राप्तः । उदारमार्गम स्यात् प्रजानामि । परिषद्गतः सम्यक्
 संनिभनाद नदामि । ब्राह्मं चक्र प्रवर्त्तयाम्यप्रवर्त्तनीय श्रमणेन वा
 ब्राह्मणेन वा देवेन वा मारेण वा ब्रह्मणा वा केनचिद्वा पुनर्लोके
 सहधर्मेण । ये सन् पुनर्जनानरायिकाधर्मा आश्रयाता । तां

सर्वसत्त्वचित्ताऽनुप्रवेशः । अभिज्ञाविक्रीडनता । बुद्धचेष्टाणां
 तेषां बुद्धचेष्टाणां यथा दृष्टानां परिनिष्पादनता । बुद्ध-
 पासनता । बुद्धकाय यथाभूत प्रत्यवेक्षणता । इमे सुभूते चत्वारो धर्माः
 परिपूरयितव्याः । पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेनाभू-
 भूमौ वर्तमानेन चत्वारो धर्माः परिपूरयितव्याः । सुभूतेषु
 परापरज्ञानता । बुद्धचेष्टापरिशोधनता । मायोपमसमाधेरभौ-
 समापद्यनता । यथायथा सत्त्वानां कुशलमूलानि परिनिष्पद्यन्ते ।
 तथा तथात्मभावपरिनिष्पादनता । संचिन्त्य भवोपादायता । इमे
 सुभूते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेनाष्टम्यां भूमौ वर्तमानेन चत्वारो धर्माः
 परिपूरयितव्याः ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन नवम्यां भूमौ वर्त-
 मानेन द्वादशधर्माः परिपूरयितव्याः । कतमे द्वादश । सुभू-
 तानन्तप्रणिधानपरिग्रहः । स यथायथाप्रणिदधाति तथातथा-
 समृध्यति । देवनागयक्षगन्धर्व्यांसुरगहङ्गकिन्नरमहोरगरक्षसा-
 परिपूर्णप्रणिधाननिर्देशज्ञानं । गर्भविक्रान्तिमप्यत् । गोत्र-
 परिवारमप्यत् । जन्ममप्यत् । बोधिवृत्त्ययूहमप्यत् । सर्वगुण-
 पुरिमप्यत् । इमे सुभूते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन द्वादश-
 वर्तमानेन द्वादशधर्माः परिपूरयितव्याः ।

द्वादश्यां पुनः सुभूते भूमौ वर्तमाने बोधिसत्त्वो न महासत्त्व-
 मप्यगन्त एव वक्तव्यम् । एवमुक्त्वा आयुषान् सुभूतिर्भगवान्नेतव्य-
 यत् । कतमद्भगवन् बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्याध्यागयादिपरिनिष्प-
 द्यताम् । यः सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वस्य सर्वकार-
 यः ।

तत्र कतमद्वोधिमतस्य महामत्तस्य धर्मपरिष्कारः । यद्वो-
 मत्तो महासत्त्व इन्द्रोभ्या तत्प्राप्तो परिनिर्द्वेजं मन्त्रेभ्यो
 देवयति । तत्रोक्तं महामत्तस्य पर्यवसानेनैकत्वात्
 सुखजनं केवलं परिपूर्णं परिनिर्द्वेजं पर्यादात् नृद्वयं मन्त्रकाश्वनी
 यदुत सुखं गेयं व्याकरणं गायोऽङ्गनिदानव्युत्तजान्त्रैषु
 द्रुतधर्मांश्चपादोपदेगादिद्वोधिमतस्य महामत्तस्य धर्मविष्-
 परिकर्म । तत्र कतमद्वोधिमतस्य महामत्तस्य मानसन्निर्वाण-
 परिकर्म । येन मानसन्निर्वाणतेन न जातु नीरुक्तेषु-
 पद्यते । इदं वोधिमतस्य महामत्तस्य मानसन्निर्वाणतपरि-
 कर्म । तत्र कतमद्वोधिमतस्य महामत्तस्य सत्यवचनपरिकर्म ।
 यदुत यथा वादिता तथा कारिता । इदं सुभृते वोधिसत्त्वस्य
 महासत्त्वस्य सत्यवचनपरिकर्म । इमानि सुभृते वोधिसत्त्वस्य
 महासत्त्वस्य प्रथमायां भूमौ वर्त्तमानस्य दशपरिकर्माणि । तत्र
 कतमद्वोधिमतस्य महासत्त्वस्य शीलपरिशुद्धिः । यदुत श्रवणं
 प्रत्येकबुद्धचित्तानाम मनसिकारः । येषां तदन्यदौःशीलकराः ।
 बोधिपरिपन्थकराः धर्माः तेषामप्यमनसिकारः । इयं वोधिसत्त्वस्य
 महासत्त्वस्य शीलपरिशुद्धिः । तत्र कतमा वोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य
 कृतज्ञता कृतकारिता । यद्वोधिसत्त्वो महासत्त्वो वोधिसत्त्वस्य
 चरत्वन्यमपि कृतमीमं सारान्वनासयति । प्रागेव इयं वोधिसत्त्वस्य
 महासत्त्वस्य कृतज्ञता कृतकारिता । तत्र कतमद्वोधिमतस्य महा-
 सत्त्वस्य चान्तिवत्प्रतिष्ठान । यत् सर्वसत्त्वानामन्तिके व्यापार-
 अविहिताचिन्ता । इदं वोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य चान्तिवत्प्र-

नामप्रकृत्यानलभं न नष्टं । लकारोमुखं सर्वधर्माणां लोकोत्तीर्ण-
त्वात् तृणालताहेतुप्रत्ययसमुत्सादितत्वात् । दकारोमुखं सर्वधर्माणां
दान्तदमयपरिच्छिन्नत्वात् । वकारोमुखं सर्वधर्माणां वद्ध न
विगतत्वात् । उकारोमुखं सर्वधर्माणां उभयगतत्वात् । सकारोमुखं
सर्वधर्माणां सद्भाऽनुपलब्धित्वात् । न सज्यते न वध्यते । वकारोमुखं
सर्वधर्माणां वाच्यशेष समुच्छिन्नत्वात् । तकारोमुखं सर्वधर्माणां
तथताऽविवक्षितत्वात् । थकारोमुखं सर्वधर्माणां थावदनुपलब्धि-
त्वात् । लकारोमुखं सर्वधर्माणां लग्नानुपलब्धित्वात् । काकारोमुखं
सर्वधर्माणां कारकाऽनुपलब्धित्वात् । सकारोमुखं सर्वधर्माणां
समताऽनुपलब्धित्वात् । समन्ताच्च व्यतिवर्तते । मकारोमुखं
सर्वधर्माणां मकारानुपलब्धितामुपादाय । गकारोमुखं सर्वधर्माणां
गमनाऽनुपलब्धित्वात् । मकारोमुखं सर्वधर्माणां म्यानाऽनुपलब्धि-
त्वात् । जकारोमुखं सर्वधर्माणां जात्यनुपलब्धित्वात् । श्वकारोमुखं
सर्वधर्माणां श्वासाऽनुपलब्धित्वात् । धकारोमुखं सर्वधर्माणां
धर्मधालनुपलब्धित्वात् । श्रकारोमुखं सर्वधर्माणां श्रमपाऽनुप-
लब्धित्वात् । खकारोमुखं सर्वधर्माणां खसमताऽनुपलब्धित्वात् ।
चकारोमुखं सर्वधर्माणां चयाऽनुपलब्धित्वात् । लकारोमुखं सर्व-
धर्माणां लोकाऽनुपलब्धित्वात् । जकारोमुखं सर्वधर्माणां ज्ञाना-
ऽनुपलब्धित्वात् । तकारोमुखं सर्वधर्माणां मासाऽनुपलब्धित्वात् ।
रकारोमुखं सर्वधर्माणां रेतनुपलब्धित्वात् । भकारोमुखं सर्व-
धर्माणां भङ्गानुपलब्धितः । दकारोमुखं सर्वधर्माणां देदनाऽनुप-
लब्धितः । फकारोमुखं सर्वधर्माणां फारणाऽनुपलब्धितः ।

महासत्त्वो धर्मं देशयस्तेन धर्मदानेनान्तगो बोधिमपि न प्रति-
काङ्क्षति । इयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य निरामिषधर्मदानविव-
रणता । तत्र कतमा बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य बुद्धचेत्रपरिशोधन-
कुशलमूलावरोपणता । यैः कुशलमूलैर्बुद्धचेत्रं परिशोधयन् नाम-
परचित्तचेत्रं परिशोधयति । तेषां कुशलमूलानां परिणामना ।
इयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य बुद्धचेत्रपरिशोधनकुशलमूलावरो-
पणपरिणामगता । तत्र कतमा बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्यापरि-
मितसंसारापरिखेदनता । यदुत कुशलमूलोपस्तम्भनतायै कुशल-
मूलैरुपस्तम्भः सत्त्वांश्च परिपाचयति । बुद्धचेत्रञ्च परिशोधयति ।
न च कदाचित् खेदनोपपद्यते । यावत् सर्व्वकारजतां परिपूर-
यति । इयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्यापरिमितसंसाराऽपरिखेद-
नता । तत्र कतमा बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य ह्यपचायस्थानं ।
यदुत श्रावक प्रत्येकबुद्धचित्तजुगुप्सनता । इदं बोधिसत्त्वस्य महा-
सत्त्वस्य ह्यपचायस्थानं । तत्र कतमा बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्यारण्य-
वासापरित्यागिता । याश्रावकप्रत्येकबुद्धभूमेरतिक्रमणता । इयं
बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्यारण्यवासापरित्यागिता । तत्र कतमा
बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्याऽल्पेच्छता । यद्बोधिसत्त्वो महासत्त्वो बोधि-
मपि नेच्छतीतीयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्याल्पेच्छता । तत्र कतमा
बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य सन्तुष्टिता । यत्सर्व्वकारजता प्रतिलम्भे-
नापि न लभ्यते । इयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य सन्तुष्टिता । तत्र
कतमा बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य धुतगुणसंलेखेऽनुवर्त्तनता । यदुत
गम्भीरेषु धर्मेषु निर्याण चान्तिरिथं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य

मतिमांश्च बुद्धिमांश्च धृतिमांश्च ह्रीमांश्च प्रज्ञावांश्च प्रतिभानवांश्च ।
 इदञ्च धारणीमुखमन्त्रहृष्टेण प्रतिलिख्यते । न कथं कथीभविष्यति ।
 धिमतिश्चाऽस्य न भविष्यति । न च परस्थान्तिकाच्छ्रुत्वा वाच
 श्रुत्वाऽनुनेष्यते । न परुषां वाचं श्रुत्वा प्रतिहंस्यते । नोन्नतोभविष्यति
 नाऽवनतः । यथास्थित एव भविष्यति । इतकुशलश्च भविष्यति ।
 स्कन्नाकुशलश्च भविष्यति । धातुकुशलश्च भविष्यति । आयतनकुशलश्च
 भविष्यति । सत्यकुशलः । प्रतीत्य समुत्पादकुशलः । हेतुकुशलः
 प्रत्ययकुशलः । धर्मताकुशलः । इन्द्रियपरापरज्ञानकुशलः । च्युतो-
 पपत्तिकुशलः । दिव्यश्रोत्रज्ञानकुशलः । परचित्तज्ञानकुशलः ।
 पूर्वनिवासाऽनुकृतिज्ञानकुशलः । अद्विविधिज्ञानकुशलः । आश्र-
 वचयज्ञानकुशलः । स्थानाऽस्थाननिर्देशकुशलः । अतिक्रमणकुशलः ।
 प्रतिक्रमणकुशलः । ईर्ष्यापथकुशलः । चयचाय्यकौशलज्ञाऽनुप्राप्यति ।
 इदमपि सुभूते धारणीमुखमकाराक्षरप्रवेशो बोधिसत्त्वस्य
 महामत्त्वस्य महायानं । तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ॥ ० ॥

अतमाहस्यां प्रज्ञापारमिताया नवमं परिवर्तः ॥

बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्य कुलेषु मात्सर्यपरिवर्जनता । इह सुभूते
 बोधिमत्त्वेन महासत्त्वेनैकचित्तमुत्पादयितव्यम् । तन्मया सर्व-
 सत्त्वानां सुखोपधानं कर्तव्यम् । तदेते सत्त्वाः स्तुपुण्यैरेव सुखिता
 नात्र मया मात्सर्यचित्तमुत्पाद्यम् । एवं बोधिमत्त्वेन महासत्त्वेन
 कुलमात्सर्यं परिवर्जयितव्यम् । तत्र कथं बोधिमत्त्वेन महासत्त्वेन
 संगणिकास्थानं परिवर्जयितव्यम् । यत्र बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्य
 संगणिकास्थानस्थितस्य आवकप्रत्येकबुद्धा भवेयुः । तत्प्रतिसंयुक्ताः
 कया भवेयुः । तत्प्रतिसंयुक्तावादचित्तोत्पादा उत्पद्येरम् । तत्र
 बोधिमत्त्वेन महासत्त्वेन न स्यातव्यम् । इत्थं बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्य
 संगणिकास्थानपरिवर्जनता । तत्र कतमा बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्यो-
 त्कर्षणपरिवर्जनता । तत्र कथं बोधिमत्त्वेन महासत्त्वेन व्यापाद-
 परिवर्जयितव्यम् । यद्व्यापाद विचिकित्साचित्तानामवकाशं न
 ददाति । कलहचित्तस्य विग्रहचित्तस्य वाऽवकाशं न ददातीतीत्य-
 बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्य व्यापादपरिवर्जनता । या आत्मिकानां
 धर्माणामममनुपगमनता । इयं बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्योत्कर्षण-
 परिवर्जनता । तत्र कतमा बोधिमत्त्वस्य महासत्त्वस्य परममनापरि-
 वर्जनता । यदुत वाङ्मानां धर्माणामममनुपगमनता । इतीयं बोधि-
 मत्त्वस्य महासत्त्वस्य परममनता परिवर्जनता । तत्र कथं बोधि-
 मत्त्वेन महासत्त्वेन दशाङ्कुशानाः कर्मपयाः परिवर्जयितव्याः । तथा
 श्रेते सुमतेरप्यन्तरायकमाः प्राग्वार्यमाणस्य प्राग्वानुत्तराया
 मध्ये । एव बोधिमत्त्वेन महासत्त्वेन दशाङ्कुशानाः कर्मपया
 परिवर्जयितव्याः । तत्र कथं बोधिमत्त्वेन महासत्त्वस्योत्कर्षण-

ऽन्यत्पन्नितान्पादाय । मत्तद्वचनपरिकर्मवद्वत्ताऽनुपलब्धितामुपा-
दाय । एतानि सुभृते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रथमायां भूमौ
वर्त्तमानेन दशपरिकर्माणि करणीयानि ।

पुनरपर सुभृते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन द्वितीयायां भूमौ
वर्त्तमानेनाष्टौधर्माः अमीचुं मनसि कर्त्तव्याः । तच्च च प्रतिपत्तव्यं ।
वक्तव्येऽर्था । यदग्नौगपरिशुद्धिः एतन्नताएतवेदिता । चान्ति-
दम्प्रतिपन्नान् । प्रामोद्यं । प्रीत्यनुभवगता । सर्वसत्त्वपरित्यागिता ।
महाकरणाया आसुखीभावः । सुसुश्रूषा । मद्भागौरवता ।
पारमिता सुयोगपर्यष्टिः । इमे सुभृते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन
द्वितीयायां भूमौ वर्त्तमानेनाष्टौ धर्माः अमीचुं मनसि कर्त्तव्यस्तच्च
च प्रतिपत्तव्यम् ।

पुनरपर सुभृते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन तृतीयायां भूमौ
वर्त्तमानेन पञ्चसुधर्मेषु स्यातव्यं । कतमेषु पञ्चसु । यदुतवाऽऽश्रुत्या-
मृत्प्रतायां । तच्च चाचरानभिनिवेगेन निरामिशधर्मविचरणतायां ।
तथाचाऽमन्यतया बुद्धत्वे परिशोधनकुशलमूलावरोपणपरिणाम-
नताया । तथाचाऽमन्यतया अपरिमितममारापरिखेदतायां ।
तथाचाऽमन्यतया ह्यपचाप्यस्थानतायां । तथाचाऽमन्यतया एषु
सुभृते पञ्चसुधर्मेषु बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन तृतीयायां भूमौ
वर्त्तमानेन स्यातव्यम् ।

पुनरपरं सुभृते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन च चतुर्थाभूमौ
वर्त्तमानेन दशधर्मान् समादायवर्त्तितव्यं । तेन च परित्यक्तव्याः ।
कतमेदश । अरण्यवासं । अप्येच्छतया मनुष्टिता । घृतगुणसंलेखा-

बोधये । सर्व्ववस्तुनि वरित्यव्यता । न दुर्म्भनस्केन भवितव्यम् ।
 तत्कस्य हेतोस्तथा हि । नैषमार्गो बोधये । प्रयमचित्तोत्पादमुपा-
 दाय । नित्यं दानं दातव्यम् । न सकृचित्ते न भवितव्यम् । तत्र
 कथं बोधिमतत्त्वेन महामत्त्वेनात्मग्रहो न कर्त्तव्यः । तथा हि अत्य-
 न्ततया आत्मा न संविद्यते । जीवग्रहो न कर्त्तव्यः । तथा ह्यत्य-
 न्ततया जीवो न संविद्यते । पुद्गलग्रहो न कर्त्तव्यस्तथा ह्यत्यन्त-
 तया पुद्गलो न विद्यते । तत्र कथं बोधिमतत्त्वेन महामत्त्वेन नोच्चे-
 दग्रहो न कर्त्तव्यः स्थाया हि न कश्चिद्दुर्म्भ उच्छिद्यतेऽत्यन्ताऽनुप-
 लब्धात् सर्व्वधर्म्माणां । तत्र कथं बोधिमतत्त्वेन महामत्त्वेन शाश्वत-
 ग्रहो न कर्त्तव्यः । तत्कस्यहेतोस्तथा हि धर्म्मा नोत्पद्यन्ते न शाश्वतो
 भवति नोच्छेदः । तत्र कथं बोधिमतत्त्वेन महामत्त्वेन निमित्तमंश-
 न कर्त्तव्या । तथा ह्यत्यन्ततया मक्लेशो न संविद्यते । तत्र कथं
 बोधिमतत्त्वेन महामत्त्वेन हेतुदृष्टिर्न कर्त्तव्या । तथा हि तां दृष्टिं
 न ममनुपगच्छति । तत्र कथं बोधिमतत्त्वेन महामत्त्वेन नामरूपा-
 ऽभिनिवेशो न कर्त्तव्यः । तथा हि मतद्वस्तुन ममनुपगच्छति । तत्र
 कथं बोधिमतत्त्वेन महामत्त्वेन स्कन्धाभिनिवेशो न कर्त्तव्यः । तथा
 ह्यत्यन्ततया स्कन्धा न संविद्यते । एवं स्कन्धाभिनिवेशो न
 कर्त्तव्यः । तत्र कथं बोधिमतत्त्वेन महामत्त्वेन धातुभिनिवेशो न
 कर्त्तव्यः । तथा ह्यत्यन्ततया धातवो न संविद्यन्ते । एवं धातुभि-
 निवेशो न कर्त्तव्यः । तत्र कथं बोधिमतत्त्वेन महामत्त्वेनायतनाभि-
 निवेशो न कर्त्तव्यः । तथा ह्यत्यन्ततया आयतनानि न संविद्यन्ते ।
 एतन्मायानाभिनिवेशो न कर्त्तव्यः । तत्र कथं बोधिमतत्त्वेन महाम-

पुनरपरं सुभृते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन सप्तम्यां भूमौ वर्त्त-
मानेन विंशतिधर्मा न कर्त्तव्याः । कतमे विंशतिः । यदुत आत्म-
साक्षो न कर्त्तव्यः । सत्यसाक्षो न कर्त्तव्यः । जीवसाक्षो न कर्त्तव्यः ।
पुद्गलसाक्षो न कर्त्तव्यः । उच्चेदसाक्षो न कर्त्तव्यः । शाश्वतसाक्षो न
कर्त्तव्यः । निमित्तसञ्ज्ञा न कर्त्तव्या । हेतुदृष्टिः स्कन्धाऽभिनिवेशो
धात्वभिनिवेशः । आयतनाऽभिनिवेशः । चैधातुकाऽभिनिवेशः ।
चैधातुकाऽध्यवसानं । चैधातुकालयः । बुद्धनिश्चयदृष्ट्यभिनिवेशः ।
धर्मनिश्चयदृष्ट्यभिनिवेशः । संघनिश्चयदृष्ट्यभिनिवेशः । ग्रीलनिश्चय-
दृष्ट्यभिनिवेशः । शून्याधर्मा इति विषादः । शून्यानिरोधाच्च ।
इमे सुभृते विंशतिधर्मा न कर्त्तव्याः । तेन विंशतिरेव धर्माः
परिपूरयितव्याः । कतमे विंशतिः । यदुत शून्यताप्रतिषेधः ।
आनिमित्तसाक्षात्क्रिया । अप्रणिहितज्ञानं । चिमण्डलपरिशुद्धिः ।
धपाकारुण्यतामर्ब्वसत्त्वेषु । ते च सत्त्वानाऽवमन्तव्याः । सर्वधर्म-
समतादर्शनं । तच्च चाऽनभिनिवेशः । भूतनयप्रतिषेधः । तेन
चाऽमनता । अनुत्पादचान्तिः । अनुत्पादज्ञान । एकनयनिर्देश ।
सर्वधर्माणां कल्पनासमुद्घातः । संज्ञाविवर्त्तः । दृष्टिविवर्त्तः । क्लेश-
विवर्त्तः । श्रमत्वपरिपश्यनाभूतिः । दान्तचित्तता । अप्रतिहत-
ज्ञानता । अनूनता । अवसरज्ञता । यषेष्वाक्षेपगमनता । इमे
सुभृते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन सप्तम्यां भूमौ वर्त्तमानेन विंशति-
धर्माः परिपूरयितव्याः ।

पुनरपरं सुभृते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेनाऽऽम्या भूमौ वर्त्त-
मानेन एतारोधर्मा परिपूरयितव्याः । कतमे एतारः । यदुत

स्वल्पक्षणेन शून्याः न शून्यतया । एवं बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन शून्य-
 तायां विषादो न कर्त्तव्यः । तत्र कथं बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेनाव-
 रोधयितव्या । तथा हि सर्व्वधर्माः शून्या न शून्यताशून्यतां विरो-
 धयति । एवं बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन शून्यता न विरोधयितव्या ।
 तत्र कथं बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन शून्यतापरिपूरयितव्या । स्वल्प-
 शून्यतापरिपूरिर्व्वोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य शून्यतापरिपूरिः । तत्र
 कतमा बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्यानिमित्त साक्षात्क्रिया । यदुत
 सर्व्वनिमित्तानाममनसिकारः । तत्र कतमद्वोधिमत्त्वस्य महामत्त्व-
 स्याऽप्रणिहितज्ञानं यत् स त्रैधातुकचित्तं न प्रवर्त्तते । तत्र कतमा
 बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य त्रिमण्डलपरिशुद्धिः । यदुत दशकुशल-
 कर्मपथपरिपूरिः । तत्र कतमा बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य सत्त्वेषु
 कृपाकरुणतापरिपूरिः । यदुत महाकरुणाप्रतिलम्भः । तत्र कथं
 बोधिमत्त्वेन महामत्त्वेन सत्त्वानाऽवगन्तव्याः । यदुत मैत्रीपरिपूर्व्या ।
 तत्र कतमद्वोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्य सर्व्वधर्माणां समता दर्शनम् ।
 यदुतानुत्तेपा प्रचयः । सर्व्वधर्माणां । तत्र कतमो बोधिमत्त्वस्य
 महामत्त्वस्य भूतनय प्रतिवेधः । यः सर्व्वधर्माणामेकनय प्रति-
 वेधः । अप्रतिवेधः । तत्र कतमा बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्याऽनु-
 त्पाद चान्तिः । या सर्व्वधर्माणामनुत्पादायाऽनिरोधयोऽनभि-
 सस्काराय चान्तिः । तत्र कतमद्वोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्याऽनुत्पाद-
 ज्ञानं । यन्नामरूपाऽनुत्पादज्ञानं । इदं बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्या-
 नुत्पादज्ञानम् । तत्र कतमा बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्यैकनयनिर्देशः ।
 यथा असमुदाधारता । अथ बोधिमत्त्वस्य महामत्त्वस्यैकनय-

संयुक्तैस्त्रितोत्पादैः कुशलमूलानि समुदानयति । इदं सुभूते
 बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्याध्याग्नयादिपरिकर्म । तत्र कतमद्बोधिसत्त्वस्य
 महासत्त्वस्य सर्वसत्त्वसमचित्ततापरिकर्म । सर्वाकारशताप्रतिसंयुक्तै-
 स्त्रितोत्पादैस्तु आर्य्यप्रमाणान्भिमिनिरति । मैत्रीकरुणामुदितो-
 पेक्षमिदमुच्यते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य सर्वसत्त्वसमचित्ततापरि-
 कर्म । तत्र कतमद्बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य त्यागपरिकर्म । यत्सर्व-
 सत्त्वैभ्योऽविकल्पतस्तदानं ददातीदमुच्यते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य
 त्यागपरिकर्म । तत्र कतमद्बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याणमित्र-
 सेवनापरिकर्म । यदुत तानि बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कल्याण-
 मित्राणि यान्येव सर्वाकारशतायां समादापयन्ति । निवेशयन्ति ।
 प्रतिष्ठापयन्ति । तेषां कल्याणमित्राणां या सेवना भजना पर्यु-
 पासना गुरुश्रुद्रूपणता । इयमुच्यते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य
 कल्याणमित्रसेवनापरिकर्म । तत्र कतमद्बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य
 धर्मपर्य्येष्टिपरिकर्म । यत् सर्वाकारशताप्रतिसंयुक्तैस्त्रितोत्पादैर्धर्म-
 पर्य्येषते । न आवकप्रत्येकबुद्धभूमौ पततीदं बोधिसत्त्वस्य महा-
 सत्त्वस्य धर्मपर्य्येष्टिपरिकर्म । तत्र कतमद्बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्या-
 ऽभीक्ष्ण नैऋत्यपरिकर्म । यत् सर्वसत्त्वजातावयवकीर्णा निष्क्रमति ।
 तथागत शासने प्रव्रजति । न चाऽस्य कसिदन्तरायं करोतीदं
 बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्याऽभीक्ष्ण नैऋत्यपरिकर्म । तत्र कतमद्बोधि-
 सत्त्वस्य महासत्त्वस्य बुद्धकायसृष्ट्यापरिकर्म । यद्बुद्धविषयं दृष्ट्वा न
 कदादिदुःखमनसिकारेण विरहितो भवति यावत् सर्वकारशता-
 मनुप्राप्नोतीदं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य बुद्धकायसृष्ट्यापरिकर्म ।

सत्त्वो बोधिवृक्षमूलं सुवर्णमयं भवति । स्वन्यो वैदूर्यमयः । मप्र-
 रत्नमयः शाखाः सर्व्वरत्नमयानि पत्रपुष्पाणि यस्य वृक्षस्य पुष्पो
 गन्धोऽवभासाद्यानन्तालोकधातुन् स्फुरति । इमं बोधिसत्त्वस्य
 महासत्त्वस्य बोधिवृक्षब्यूहमस्यत् । तत्र कतमा बोधिसत्त्वस्य महा-
 सत्त्वस्य सर्व्वगुणपरिपूरिसम्पत् । या बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य सत्त्व-
 परिपाकविशुद्धिश्च बुद्धचेत्रपरिशुद्धिश्च । इयं बोधिसत्त्वस्य महा-
 सत्त्वस्य सर्व्वगुणपरिपूरिसम्पत् । तत्र कथं बोधिसत्त्वो महासत्त्वो
 दशम्यां भूमौ स्थितस्तथागत एव वक्तव्यः । यस्य बोधिसत्त्वस्य
 महासत्त्वस्य सर्व्वपारमिताः परिपूर्णं भवन्ति । दश तथागत-
 वल्लानि चत्वारि वैशारद्यानि चतस्रः प्रतिसन्निदः । अष्टादश-
 वैशिका बुद्धधर्माः । सर्वाकारज्ञता ज्ञान सर्व्ववामनाऽनुमन्त्रि-
 केऽपहान । महाकरुणा । सर्व्वबुद्धधर्माश्च परिपूर्णं भवन्ति । एवं
 बुद्धो सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वो दशम्यां भूमौ स्थितस्तथागत
 एव वक्तव्यः । तत्र कतमा सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य दश-
 गुणमयः । इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्व उपायकौशलेन दान-
 पारमितायां चरन् शीलपारमितायां चरन् चान्तिपारमितायां
 चरन् वीर्य्यपारमितायां चरन् ध्यानपारमितायां चरन् प्रज्ञापार-
 मितायाश्चरन् । अध्यात्मशून्यतायां चरन् बहिर्द्धांशून्यतायां चरन्
 अध्यात्मबहिर्द्धांशून्यतायां चरन् शून्यताशून्यतायां चरन् महाशून्य-
 तायां चरन् परमार्थशून्यतायां चरन् मल्लुतशून्यतायां चरन्
 मल्लुतशून्यतायां चरन् अत्यन्तशून्यतायां चरन् अनवगायशून्य-
 तायां चरन् अनवकारशून्यतायां चरन् प्रवृत्तिशून्यतायां चरन्

प्रतिष्ठान । तत्र कतमद्वोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्याप्रामोद्य प्रीत्यनु-
भवनता । यदुत सर्वसत्त्वपरिपाचनता त्रिषु यानेषु । इयं बोधि-
सत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रामोद्य प्रीत्यनुभवनता । तत्र कतमद्वोधि-
सत्त्वस्य महासत्त्वस्य सर्वसत्त्वापरित्यागिता । यदुत सर्वसत्त्वानां
परिचाणता । इदं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य सर्वसत्त्वापरि-
त्यागिता । तत्र कतमो बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महाकरुणया
आमुखीभावः । यद्वोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य बोधिसत्त्वचारिकाञ्चरत
एवं भवति । एकैकस्याहं सत्त्वस्थार्थाय गङ्गानदीवालुकोपमान्
कल्पाधिरयेषु वसन् तत्र छेदनभेदनकुण्डनछेदनपचनान्यनुभवेयं
यावन्नसत्त्वा बुद्धज्ञानप्रतिष्ठापिता भवेत् । एवं यावत् सर्वसत्त्वानां
छते यात्युत्सहनता अपरिखेदः । अयमुच्यते बोधिसत्त्वस्य महा-
सत्त्वस्य महाकरुणया आमुखीभावः । तत्र कतमा बोधिसत्त्वस्य
महासत्त्वस्य गुरुशुश्रूषाश्रद्धागौरवता । यदुत गुरुणामन्तिके प्राप्त-
मज्ञा । इयमुच्यते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य गुरुशुश्रूषाश्रद्धा-
गौरवता । तत्र कतमा बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य पारमिता
सूयोगपर्य्येष्टिः । यदुतानन्यछतकर्मतया पारमितानां पर्य्यपणता
सर्वसत्त्वपरिपाचनताये । इयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य पारमिता-
सूयोगपर्य्येष्टिः । तत्र कतमा बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य दाहशुत्या-
त्पत्ता । यत्किञ्चिदुद्धेर्भगवद्भिर्भाषितमिदलोकधातौ समन्ताद्गुरु-
दिक्षुलोकधातुषु तत्सर्वमाधारयिष्यामीति यात्यत्पत्ता । इयं
बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य दाहशुत्यात्पत्ता । तत्र कतमा बोधि-
सत्त्वस्य महासत्त्वस्य निरामिषपर्षदानविवरणता । यद्वोधिसत्त्वो

वनिदर्शनावप्रतिघातैकलक्षणौ । तत् कस्य हेतोः । न हि सुभूते
 अलक्षणा धर्मानिर्यान्ति वा निर्यास्यति वा निर्याता वा
 धर्माधातोः । स सुभूते निर्याणमिच्छेद्यः अलक्षणानां धर्माणां
 निर्याणमिच्छेत् । तथतायाः स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽवितथतायाः
 सुभूते निर्याणमिच्छेत् । भूतकोटेः स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां
 धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । अचिन्त्यधातोः स सुभूते निर्याणमिच्छे-
 द्योऽलक्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । आकाशधातोः स सुभूते
 निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । रागक्षयधातोः
 स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् ।
 प्रहाणधातोः स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां निर्याण-
 मिच्छेत् । विरागधातोः स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां
 धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । निरोधधातोः स सुभूते निर्याणमि-
 च्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । रूपशून्यताया
 स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् ।
 वेदनाशून्यतायाः स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां
 निर्याणमिच्छेत् । संज्ञाशून्यतायाः स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽ-
 लक्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । मस्कार शून्यतायाः स सुभूते
 निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । विज्ञान
 शून्यतायाः स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां निर्याण-
 मिच्छेत् । तत् कस्य हेतोर्न हि सुभूते रूपशून्यता धैधातुकाभिर्याति ।
 न मर्षाकारजतायां तिष्ठति । न वेदनाशून्यता धैधातुकाभिर्याति । न
 मर्षाकारजतायां तिष्ठति । न संज्ञाशून्यता धैधातुकाभिर्याति । न

[illegible]

रूपशून्यतायाः स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्मा
 निर्याणमिच्छेत् । शब्दशून्यतायाः स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽल
 क्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । गन्धशून्यतायाः स सुभूते
 निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । रसशून्यता
 याः स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् ।
 स्पर्शशून्यतायाः स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां
 निर्याणमिच्छेत् । धर्मशून्यतायाः स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽल
 क्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । तत् कस्य हेतोर्नहि सुभूते
 रूपशून्यता वैधातुकान्निर्याति । न मर्त्याकारज्ञतायां तिष्ठति
 न शब्दशून्यता वैधातुकान्निर्याति । न मर्त्याकारज्ञतायां तिष्ठति
 न गन्धशून्यता वैधातुकान्निर्याति । न मर्त्याकारज्ञतायां तिष्ठति
 न रसशून्यता वैधातुकान्निर्याति । न मर्त्याकारज्ञतायां तिष्ठति
 न स्पर्शशून्यता वैधातुकान्निर्याति । न मर्त्याकारज्ञतायां तिष्ठति
 न धर्मशून्यता वैधातुकान्निर्याति । न मर्त्याकारज्ञतायां तिष्ठति
 तत् कस्य हेतोस्तथाहि सुभूते रूप रूपेण शून्य शब्दः शब्देन शून्य
 गन्धो गन्धेन शून्य रसो रसेन शून्य स्पर्श स्पर्शेन शून्य धर्मो
 धर्मेण शून्यः ।

अनुभूतशून्यतायाः स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां
 निर्याणमिच्छेत् । शब्दशून्यतायाः स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽल
 क्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । गन्धशून्यतायाः स सुभूते
 निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । रसशून्यता
 याः स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् ।
 स्पर्शशून्यतायाः स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां
 निर्याणमिच्छेत् । धर्मशून्यतायाः स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽल
 क्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । तत् कस्य हेतोर्नहि सुभूते

परिवर्जयितव्यः । समं समनुपश्यति कुतः पुनरधिक येनाऽधिमन्तेत
एवमधिमानः परिवर्जयितव्यः । तत्र कथं बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन
स्नाताः परिवर्जयितव्यः । तथाहि स तद्वस्तुन समनुपश्यति । यच्चा-
ऽस्य स्नाता उत्पद्येत । एवं बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन स्नाताः परि-
वर्जयितव्यः । तत्र कथं बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन विपर्यासाः परि-
वर्जयितव्याः । वस्त्वनुपलब्धितामुपादाय । एवं बोधिसत्त्वेन महा-
सत्त्वेन विपर्यासाः परिवर्जयितव्याः । तत्र कथं बोधिसत्त्वेन
महासत्त्वेन रागद्वेषमोहानाधिवासयितव्याः । तथा हि सरागद्वेष-
मोहानां वस्तुन समनुपश्यति । एव बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन राग-
द्वेषमोहानाऽधिवासयितव्याः ।

तत्र कतमे पष्ठ्यां भूमौ षट्धर्माः परिपूरयितव्याः । यदुत
षट्पारमिताः । दानपारमिता, शीलपारमिता, चान्तिपारमिता,
वीर्यपारमिता, ध्यानपारमिता, प्रज्ञापारमिता, परिपूरयितव्याः ।
तथा ह्यासु षट्सु पारमितासु, स्थित्वा बुद्धा भगवन्तः आवक
प्रत्येकबुद्धाश्च पञ्चविधस्य ज्ञेयार्णवस्य पारङ्गता गच्छन्ति गमि-
ष्यन्ति च । कतमस्य पञ्चविधस्य । यदुताऽतीतस्यानागतस्य प्रत्यु-
त्पन्नस्यावगव्यस्याऽसंस्कृतस्य । एवं बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन षट्धर्माः
परिपूरयितव्याः । तत्र कथं बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन आवकचित्तं
परिवर्जयितव्यम् । तथा हि नैषमार्गो बोधये । प्रत्येकबुद्धचित्तं
परिवर्जयितव्यम् । तथा हि नैषमार्गो बोधये । परितर्षणचित्तं
नोत्पादयितव्यम् । तथा हि नैषमार्गो बोधये । याचनकं दृष्ट्वा
नाऽवन्मीनचित्तगुणादयितव्यम् । तत्कस्य देसोत्पत्ता हि नैषमार्गो

चक्षुः संस्पर्शप्रत्ययवेदनायाः स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽल्लक्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदनायाः स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽल्लक्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदनायाः स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽल्लक्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदनायाः स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽल्लक्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदनायाः स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽल्लक्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । मनः संस्पर्शप्रत्ययवेदनायाः स सुभूते निर्याणमिच्छेत् । द्योऽल्लक्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । तत् कस्य हेतोर्न हि

[illegible]

शून्यतायां चरन् स्वस्वच्छाशून्यतायां चरन् अनूपसम्भ-
 थां चरन् अभावशून्यतायां चरन् स्वभावशून्यतायां चरन्
 स्वभाव शून्यतायां चरन् कृत्यूपस्थानेषु चरन् सम्यक्प्रहाणेषु
 अहिंसादिषु चरन् इन्द्रियेषु चरन् बलेषु चरन् बोध्यज्ञेषु
 आर्याष्टाङ्गमार्गे चरन् आर्य्यसत्येषु चरन् ध्यानेषु चरन्
 साधनेषु चरन् आरुण्यसमापत्तिषु चरन् विमोक्षेषु चरन्
 पूर्व विहार समापत्तिषु चरन् शून्यतानिमित्ताप्रणिहित-
 मोक्षेषु चरन् अभिज्ञासु चरन् धारणीमुखेषु चरन् समाधिषु
 चरन् तथागतबलेषु चरन् चतुर्षु वैशारद्येषु चरन् चतुःप्रतिसम्बित्च
 चरन् मरानैत्ये चरन् महाकरुणायां चरन् अष्टादशस्वावेणि-
 कदुःखधर्मेषु चरन् शुक्लविषयनाभूमिमतिक्रामति । गोचरभूमिं
 समतिक्रामति । अष्टमकभूमिं समतिक्रामति । दर्शनभूमिं समति-
 क्रामति । तनुभूमिं समतिक्रामति । वीतरागभूमिं समतिक्रामति ।
 एताविभूमिं समतिक्रामति । प्रत्येक बुद्धभूमिं समतिक्रामति ।
 बोधिसत्वभूमिं समतिक्रामति । इह सुभूते बोधिसत्वो महासत्त्वो
 नवभूमिरतिक्रामति । बुद्धभूमौ तिष्ठति । इह सुभूते बोधिसत्त्वस्य
 महासत्त्वस्य दशभूमयः । एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वो
 महायानं संप्रस्थितो वेदितव्यः ।

यत् पुनः सुभूतिरेव माह । कुतस्तथानं निर्यास्यतीति ।
 वैधातुकाभिर्यास्यति । येन सर्वाकारश्रुता तेन स्यास्यति । तत्
 पुनरद्वययोगेन । तत् कस्य हेतो रूपादि सुभूते यच्च महायानं
 या च सर्वाकारश्रुता उभावेतौ धर्मौ न विरुद्धौ संयुजावर्षपिपा-

स्वलक्षणशून्यता स्वलक्षणशून्यतया शून्या । अनुपलम्भशून्यता
 अनुपलम्भशून्यतया शून्या । अभावशून्यता अभावशून्यतया शून्या ।
 स्वभावशून्यता स्वभावशून्यतया शून्या । अभावस्वभावशून्यता
 अभावस्वभावशून्यतया शून्या ।

स्मृत्युपस्थानानां सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां
 निर्याणमिच्छेत् । सम्यक्प्रहाणानां स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽल-
 क्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । च्छद्धिपादानां स सुभूते
 निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां निर्याणमिच्छेत् । इन्द्रियाणां स
 सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् ।
 वलाणां स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां निर्याण-
 मिच्छेत् । बोध्यज्ञानां स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां
 धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । आर्याष्टाङ्गमार्गस्य स सुभूते निर्याण-
 मिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । तत् कस्य हेतो-
 र्ज्ञानादि सुभूते यः स्मृत्युपस्थानानां स्वभावो न स चैधातुका-
 न्निर्याति । न सर्व्याकारज्ञतायां तिष्ठति । यः सम्यक्प्रहाणानां
 स्वभावो न स चैधातुकान्निर्याति । न सर्व्याकारज्ञतायाः तिष्ठति ।
 यः च्छद्धिपादानां स्वभावो न स चैधातुकान्निर्याति । न सर्व्या-
 कारज्ञतायां तिष्ठति । यः इन्द्रियाणां स्वभावो न स चैधातुका-
 न्निर्याति । न सर्व्याकारज्ञतायां तिष्ठति । यो वलाणां स्वभावो न
 स चैधातुकान्निर्याति । न सर्व्याकारज्ञतायां तिष्ठति । यो योऽ-
 णाणां स्वभावो न स चैधातुकान्निर्याति । न सर्व्याकारज्ञतायां
 तिष्ठति । यो मार्गस्य स्वभावो न स चैधातुकान्निर्याति ।

सर्वाकारज्ञतायां तिष्ठति । न संस्कार शून्यता वैधातुकादिर्याति । न
 सर्वाकारज्ञतायां तिष्ठति । न विज्ञानशून्यता वैधातुकादिर-
 य्याति । न सर्वाकारज्ञतायां तिष्ठति । तत् कथं ऐतोमथादि ।
 म सुभृते रूपं रूपेण शून्यं । वेदना वेदनया शून्या । संज्ञा संज्ञा-
 शून्या । मस्काराः संस्कारैः शून्या । विज्ञानं विज्ञानेन शून्यं ।
 चक्षुः शून्यतायाः म सुभृते निर्यातामिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां
 निर्याणमिच्छेत् । श्रोत्र शून्यतायाः म सुभृते निर्याणमिच्छेद्योऽ-
 लक्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । ग्राह्य शून्यतायाः म सुभृते
 निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । जिज्ञा
 शून्यतायाः म सुभृते निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां
 निर्याणमिच्छेत् । काय शून्यतायाः म सुभृते निर्याणमिच्छेद्योऽ-
 लक्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । मनः शून्यतायाः म सुभृते
 निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । तत् तत्
 ऐतोमथादि सुभृते चक्षुः शून्यता वैधातुकादिर्याति । न सर्वाकार
 ज्ञतायां तिष्ठति । न श्रोत्रशून्यता वैधातुकादिर्याति । न संस्का-
 रज्ञतायां तिष्ठति । न ग्राह्यशून्यता वैधातुकादिर्याति । न
 धर्माकारज्ञतायां तिष्ठति । न जिज्ञाशून्यता वैधातुकादिर्याति ।
 न सर्वाकारज्ञतायां तिष्ठति । न सारशून्यता वैधातुकादिर्याति ।
 न सर्वाकारज्ञतायां तिष्ठति । न मनः शून्यता वैधातुकादिर्या-
 ति । न सर्वाकारज्ञतायां तिष्ठति । तत् तत् ऐतोमथादि
 सुभृते चक्षुःशून्या शून्य । श्रोत्र श्रोत्रेण शून्य । संज्ञा संज्ञेन शून्य ।
 जिज्ञा जिज्ञेन शून्या । काय कायेन शून्य । मनो मनोः शून्य

समापत्तीनां स्वभावो न स त्रैधातुकान्निर्याति । न सर्वाकार-
 ज्ञतायां तिष्ठति । योऽष्टानां विमोक्षाणां स्वभावो न स त्रैधा-
 तुकान्निर्याति । न सर्वाकारज्ञतायां तिष्ठति । यो नवा-
 ऽनुपूर्वविहार समापत्तीनां स्वभावो न स त्रैधातुकान्निर्याति ।
 न सर्वाकारज्ञतायां तिष्ठति । यः शून्यतायाः स्वभावो न स
 त्रैधातुकान्निर्याति । न सर्वाकारज्ञतायां तिष्ठति । यो प्र-
 माणहितस्य स्वभावो न स त्रैधातुकान्निर्याति । न सर्वाकारज्ञतायां
 तिष्ठति । तत् कस्य हेतोस्तथाहि सुभूते आर्य्यसत्यस्य स्वभाव-
 आर्य्यसत्यस्वभावेन शून्यः । ध्यानस्वभावो ध्यानस्वभावेन शून्यः ।
 अप्रमाणस्वभावो प्रमाणस्वभावेन शून्यः । आरूप्यसमापत्ति-
 स्वभाव आरूप्यसमापत्तिस्वभावेन शून्यः । विमोचस्वभावो
 विमोचस्वभावेन शून्यः । नवाऽनुपूर्वविहार स्वभावो नवा-
 ऽनुपूर्वविहारस्वभावेन शून्यः । शून्यतास्वभावः शून्यता-
 स्वभावेन शून्यः । अनिमित्त स्वभाव अनिमित्त स्वभावेन
 शून्यः । अप्रणिहितस्वभावो प्रणिहितस्वभावेन शून्यः ।

अभिज्ञानां स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽन्तर्धानां धर्माणां
 निर्याणमिच्छेत् । समाधीनां स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽन्तर्धानां
 धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । धारणीमुखानां स सुभूते निर्याण-
 मिच्छेद्योऽन्तर्धानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । तत् कस्य हेतो-
 स्तथाहि सुभूते योऽभिज्ञानां स्वभावो न स त्रैधातुकान्निर्याति ।
 न सर्वाकारज्ञतायां तिष्ठति । यः समाधीनां स्वभावो न स
 त्रैधातुकान्निर्याति । न सर्वाकारज्ञतायां तिष्ठति । यो धारणी-

च्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । काय विज्ञानशून्य-
तायाः स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां निर्याणमि-
च्छेत् । मनो विज्ञानशून्यतायाः स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽलच-
णानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । तत् कस्य हेतोर्नहि सुभूते
चतुर्विज्ञानशून्यता चैधातुकान्निर्याति । न सर्वाकारज्ञतायां
तिष्ठति । न ओचविज्ञानशून्यता चैधातुकान्निर्याति । न
सर्वाकारज्ञतायां तिष्ठति । न प्राणविज्ञानशून्यता चैधातुकान्नि-
र्याति । न सर्वाकारज्ञतायां तिष्ठति । न जिज्ञा विज्ञानशून्यता
चैधातुकान्निर्याति । सर्वाकारज्ञतायां तिष्ठति । न कायविज्ञान-
शून्यता चैधातुकान्निर्याति । न सर्वाकारज्ञतायां तिष्ठति । न
मनोविज्ञानशून्यता चैधातुकान्निर्याति । न सर्वाकारज्ञतायां
तिष्ठति । तत् कस्य हेतोस्तथाहि सुभूते चतुर्विज्ञानं चतुर्विज्ञा-
नेन शून्य । ओचविज्ञानं ओचविज्ञानेन शून्य । प्राणविज्ञानं
प्राणविज्ञानेन शून्य । जिज्ञाविज्ञानं जिज्ञाविज्ञानेन शून्य । काय-
विज्ञान कायविज्ञानेन शून्यं । मनोविज्ञानं मनोविज्ञानेन शून्य ।

चतुः संस्पर्शशून्यतायाः स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां
धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । ओचसंस्पर्शशून्यतायाः स सुभूते
निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । प्राणसंस्पर्श-
शून्यतायाः स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां
निर्याणमिच्छेत् । जिज्ञा संस्पर्शशून्यतायाः स सुभूते निर्याणमि-
च्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । कायसंस्पर्शशून्यतायाः
स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् ।

निर्याणमिच्छेत् । प्रत्येकबुद्धस्य स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽल-
 णानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । बोधिसत्त्वस्य महामत्तस्य स
 सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् ।
 तथागतस्यार्हतः सम्यक्सम्बुद्धस्य स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽल-
 क्षणां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । तत्कस्य हेतोस्तथाहि सुभूते
 योर्हतः सम्यक् सम्बुद्धस्य स्वभावो न स चैधातुकान्निर्याति । न
 सर्वाकारज्ञतायां तिष्ठति । यः प्रत्येकबुद्धस्य स्वभावो न स चैधा-
 तुकान्निर्याति । न सर्वाकारज्ञतायां तिष्ठति । यो बोधिसत्त्वस्य
 महामत्तस्य स्वभावो न स चैधातुकान्निर्याति । न सर्वाकारज्ञ-
 तायां तिष्ठति । यस्तथागतस्यार्हतः सम्यक्सम्बुद्धस्य स्वभावो न स
 चैधातुकान्निर्याति । न सर्वाकारज्ञतायां तिष्ठति । तत्कस्य हेतो-
 स्तथा हि सुभूते अर्हत् स्वभावोऽर्हत् स्वभावेन शून्यः । प्रत्येकबुद्ध-
 स्वभावः प्रत्येकबुद्धस्वभावेन शून्यः । बोधिसत्त्वस्वभावो बोधिसत्-
 त्वभावेन शून्यः । तथागतस्वभावस्तथागतस्वभावेन शून्यः ।

श्रोत आपत्तिफलस्य स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां
 धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । सलदागामिफलस्य स सुभूते निर्याण-
 मिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । अनागामिफलस्य
 स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत्
 अर्हत्त्वस्य स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां निर्याण-
 मिच्छेत् । प्रत्येकबोधे स सुभूते निर्याणमिच्छेद्योऽलक्षणानां
 धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । मार्गाकारज्ञतायां स सुभूते निर्याण-
 मिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । मार्गाकारज्ञतायां

अनभिस्तारस्य सुभूते नियोगमिच्छेत् दोषजनकं धर्मा-
नियोगमिच्छेत् । अनिरोधस्य सुभूते नियोगमिच्छेत् दोष-
भक्षणां नियोगमिच्छेत् । सर्वकारस्य सुभूते नियोगमिच्छेत् दोष-
जनानां धर्माणां नियोगमिच्छेत् । व्यवदानस्य सुभूते निय-
मिच्छेत् दोषजनानां धर्माणां नियोगमिच्छेत् । अनभिस्तार-
सुभूते नियोगमिच्छेत् दोषजनानां धर्माणां नियोगमिच्छेत् ।
तत्कस्य हेतोस्तयादि योऽनुत्पादस्य स्वभावो न स वैधातु-
च्रियांति । न सर्वकारजतायां तिष्ठति । योऽनिरोधस्वभावो न
स वैधातुच्रियांति । न सर्वकारजतायां तिष्ठति । य स्तु-
स्वभावो न स वैधातुकाच्रियांति । न सर्वकारजतायां तिष्ठति ।
यो व्यवदानस्य स्वभावो न स वैधातुकाच्रियांति । न सर्वकार-
जतायां तिष्ठति । योऽनभिस्तारस्य स्वभावो न स वैधातुका-
च्रियांति । न सर्वकारजतायां तिष्ठति । तत्कस्य हेतोस्तयादि ।
अनुत्पादस्वभावोऽनुत्पादस्वभावेन शून्यः । निरोधस्वभावो निरोध-
स्वभावेन शून्यः । सक्तेस्वभावः सक्तेस्वभावेन शून्यः । व्यवदान-
स्वभावो व्यवदानस्वभावेन शून्यः । अनभिस्तारस्वभावोऽनभि-
स्तारस्वभावेन शून्यः ।

तुकान्निर्याति । न सर्वाकारज्ञतायां तिष्ठति । यो वीर्यपार-
मितायाः स्वभावो न स त्रैधातुकान्निर्याति । न सर्वाकारज्ञतायां
तिष्ठति । यो ध्यानपारमितायाः स्वभावो न स त्रैधातुकान्निर्याति ।
न सर्वाकारज्ञतायां तिष्ठति । यः प्रज्ञापारमितायाः स्वभावो न स
त्रैधातुकान्निर्याति । न सर्वाकारज्ञतायां तिष्ठति । तत्कस्य हेतो-
रुपाहि सुभूते दानपारमितायाः स्वभावो दानपारमितास्वभावेन
शून्यः । शीलपारमितायाः स्वभावः शीलपारमितास्वभावेन शून्यः ।
चान्तिपारमितायाः स्वभावः चान्तिपारमितास्वभावेन शून्यः ।
वीर्यपारमितायाः स्वभावो वीर्यपारमितास्वभावेन शून्यः । ध्यान-
पारमितायाः स्वभावो ध्यानपारमितास्वभावेन शून्यः । प्रज्ञापार-
मितास्वभावः प्रज्ञापारमितास्वभावेन शून्यः ।

अध्यात्मशून्यतायाः स सुभूते निर्वाणमिच्छेद्योऽलक्षणानां
धर्माणां निर्वाणमिच्छेत् । वज्रिह्वाशून्यतायाः स सुभूते निर्वाण-
मिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां निर्वाणमिच्छेत् । अध्यात्मवज्रिह्वा-
शून्यतायाः स सुभूते निर्वाणमिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां निर्वाण-
मिच्छेत् । शून्यताशून्यतायाः स सुभूते निर्वाणमिच्छेद्योऽलक्षणानां
धर्माणां निर्वाणमिच्छेत् । महाशून्यतायाः स सुभूते निर्वाणमिच्छे-
द्योऽलक्षणानां धर्माणां निर्वाणमिच्छेत् । परमार्थशून्यतायाः स
सुभूते निर्वाणमिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां निर्वाणमिच्छेत् ।
संज्ञतशून्यतायाः स सुभूते निर्वाणमिच्छेद्योऽलक्षणानां धर्माणां
निर्वाणमिच्छेत् । अज्ञतशून्यतायाः स सुभूते निर्वाणमिच्छेद्यो-
ऽलक्षणानां धर्माणां निर्वाणमिच्छेत् । अज्ञतशून्यतायाः स सुभूते

र्याति । न सर्वाकारज्ञतायां तिष्ठति । नात्यन्तशून्यता चैधातु-
काच्चिर्याति । न सर्वाकारज्ञतायां तिष्ठति । नाऽनवरागशून्यता
चैधातुकाच्चिर्याति । न सर्वाकारज्ञतायां तिष्ठति । नाऽनवकार-
शून्यता चैधातुकाच्चिर्याति । न सर्वाकारज्ञतायां तिष्ठति ।
न प्रकृतिशून्यता चैधातुकाच्चिर्याति । न सर्वाकारज्ञतायां
तिष्ठति । न सर्वधर्मशून्यता चैधातुकाच्चिर्याति । न सर्वाकार-
ज्ञतायां तिष्ठति । न स्वक्षेत्रशून्यता चैधातुकाच्चिर्याति न
सर्वाऽकारज्ञतायां तिष्ठति । नाऽनुपलम्भशून्यता चैधातुका-
च्चिर्याति । न सर्वाकारज्ञतायां तिष्ठति । नाऽभावशून्यता
चैधातुकाच्चिर्याति । न सर्वाकारज्ञतायां तिष्ठति । न स्वभाव-
शून्यता चैधातुकाच्चिर्याति । न सर्वाकारज्ञतायां तिष्ठति ।
नाऽभावस्वभावशून्यता चैधातुकाच्चिर्याति । न सर्वाकारज्ञतायां
तिष्ठति ।

तत् कस्य हेतोर्लयादि सुभृते ऽध्यात्मशून्यता ऽध्यात्मशून्यतया
शून्या । वद्विद्वांशून्यता वद्विद्वांशून्यतयाशून्या । अध्यात्म
वद्विद्वांशून्यता ऽध्यात्मवद्विद्वांशून्यतया शून्या । शून्यताशून्यता
शून्यतया शून्या । महाशून्यता महाशून्यतया शून्या । परमार्थ-
शून्यता परमार्थशून्यतया शून्या । संस्कृतशून्यता संस्कृतशून्यतया
शून्या । असंस्कृतशून्यता ऽसंस्कृतशून्यतया शून्या । अत्यन्तशून्यता
अत्यन्तशून्यतया शून्या । अनवरागशून्यता अनवरागशून्यतया
शून्या । अनवकारशून्यता अनवकारशून्यतया शून्या । प्रकृतिशून्यता
प्रकृतिशून्यतया शून्या । सर्वधर्मशून्यता सर्वधर्मशून्यतया शून्या ।

इत्यादि इत्यादी न स र्वाभावादिर्वाति । न र्वाभावादितायां
 तिष्ठति । नतु इत्येतेषांवादि सुभते अभिज्ञानभावो
 अभिज्ञानभावेन शून्यः । र्वाभावादिभाव र्वाभावादिभावेन शून्यः ।
 भावोऽभिव्यक्तभावो भावोऽभिव्यक्तभावेन शून्यः ।

तदानीं तत्प्राग्वक्तव्यतायां स सुभते निर्वाणमित्येतेषांलक्षणानां
 धर्माणां निर्वाणमित्येते । तदानीं वैशारदाणां स सुभते
 निर्वाणमित्येतेषांलक्षणानां धर्माणां निर्वाणमित्येते । तत-
 र्वाणां प्रतिमितिर्वा स सुभते निर्वाणमित्येतेषांलक्षणानां धर्माणां
 निर्वाणमित्येते । आदिशान्ताभावेणिक गुरुधर्माणां स सुभते
 निर्वाणमित्येतेषांलक्षणानां धर्माणां निर्वाणमित्येते । तत् कस्य
 रेतोस्तथाहि सुभते यो दशानां तत्प्राग्वक्तव्यतायां स्वभावो न स
 र्वाभावादिर्वाति । न र्वाभावादितायां तिष्ठति । यदतुर्वा
 वैशारदाणां स्वभावो न स र्वाभावादिर्वाति । न सर्वकार-
 यतायां तिष्ठति । य दतुर्वा प्रतिमितिर्वा स्वभावो न स
 र्वाभावादिर्वाति । न सर्वकारयतायां तिष्ठति । यो ऽष्टाद-
 शान्ताभावेणिकगुरुधर्माणां स्वभावो न स र्वाभावादिर्वाति ।
 न सर्वकारयतायां तिष्ठति । तत् कस्य रेतोस्तथाहि । सुभते
 तत्प्राग्वक्तव्यतायां स्वभावो न स र्वाभावादिर्वाति । वैशारदस्वभावो
 वैशारदस्वभावेन शून्यः । प्रतिमितिस्वभावः प्रतिमितिस्वभावेन
 शून्यः । आदिशान्ताभावेणिक गुरुधर्माणां स्वभावो न स र्वाभावादिर्वाति ।
 न सर्वकारयतायां तिष्ठति । तत् कस्य रेतोस्तथाहि । सुभते
 तत्प्राग्वक्तव्यतायां स्वभावो न स र्वाभावादिर्वाति । वैशारदस्वभावो
 वैशारदस्वभावेन शून्यः । प्रतिमितिस्वभावः प्रतिमितिस्वभावेन
 शून्यः । आदिशान्ताभावेणिक गुरुधर्माणां स्वभावो न स र्वाभावादिर्वाति ।

अतः सुभते चीणाश्वस्योत्पत्तिमित्येतेषांलक्षणानां धर्माणां

२ २ ३ निर्याणमिच्छेत्तुऽणल्लणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् ।
 -तः हेतोः स्यात् । सुभृते यः श्रौत आपत्तिफलस्य स्वभावो न
 २ ३ ४ मर्यादाकारज्ञतायां तिष्ठति । यः मह-
 दागामिफलस्य स्वभावो न स वैधातुकादिर्याति । न मर्यादाकार-
 ज्ञतायां तिष्ठति । योऽनागामिफलस्य स्वभावो न स वैधातुका-
 दिर्याति । न मर्यादाकारज्ञतायां तिष्ठति । योऽर्हत्वस्य स्वभावो न
 २ ३ ४ वैधातुकादिर्याति । न मर्यादाकारज्ञतायां तिष्ठति । यः प्रत्येक-
 बोध स्वभावो न स वैधातुकादिर्याति । न मर्यादाकारज्ञतायां
 तिष्ठति । यो मार्गाकारज्ञतायां स्वभावो न स वैधातुकादिर्याति ।
 न मर्यादाकारज्ञतायां तिष्ठति । यः मर्यादाकारज्ञतायाः स्वभावो न स
 वैधातुकादिर्याति । न मर्यादाकारज्ञतायां तिष्ठति । तत्त्वस्य हेतो-
 ण्या हि सुभृते श्रौत आपत्तिफलस्वभावः श्रौत आपत्तिफल-
 स्वभावेन शून्यः । महदागामिफलस्वभावः महदागामिफलस्वभावेन
 शून्यः । अनागामिफलस्वभावोऽनागामिफलस्वभावेन शून्यः । अर्ह-
 तस्वभावोऽर्हत्वस्वभावेन शून्यः । प्रत्येकबोधिस्वभावः प्रत्येकबोधि-
 स्वभावेन शून्यः । मार्गाकारज्ञतास्वभावो मार्गाकारज्ञतास्वभावेन
 शून्यः । मर्यादाकारज्ञतास्वभावः मर्यादाकारज्ञतास्वभावेन शून्यः ।

ग्रन्थः स सुभृते निर्याणमिच्छेत्तुऽणल्लणानां धर्माणां निर्या-
 णमिच्छेत् । निमित्तस्य स सुभृते निर्याणमिच्छेत्तुऽणल्लणानां
 धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । मङ्गलस्य स सुभृते निर्याणमिच्छेत्तुऽ-
 णल्लणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । व्यवहारस्य स सुभृते
 निर्याणमिच्छेत्तुऽणल्लणानां धर्माणां निर्याणमिच्छेत् । प्रज्ञतेः स

तदनेनापि ते सुभूते पर्यायिण्येवं वेदितव्यम् । महायानं
 वैधातुकाधिर्याति । येन सर्वाकारज्ञता तेन यास्यत्यचास्यतत्
 स्थान । यत्पुनः सुभूतिरेवमाह । क तद्यानं स्थास्यतीति । न
 कचित्तद्यानं स्थास्यति । तत्कस्य हेतोस्तथा द्वास्थिताः सर्वधर्माः
 प्रतिष्ठाऽनुपलब्धितः । अपि तु खलु पुनः सुभूते अस्थानस्थान-
 योगेन तद्यानं स्थास्यति । तद्यथापि नामसुभूते धर्मधातुर्न स्थितो
 नाऽस्थितः । एवमेव सुभूते तद्यानं न स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि
 नाम सुभूते तद्यता न स्थिता नाऽस्थिता । एवमेव सुभूते तद्यानं
 न स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि नाम सुभूते भूतकोटिर्न स्थिता
 नाऽस्थिता । एवमेव तद्यानं न स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि नाम
 सुभूतेऽचिन्त्यधातुर्न स्थितो नाऽस्थितः । एवमेव तद्यानं न स्थितं
 नाऽस्थितं । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते धर्मधातुस्वभावः स्थितो
 वाऽस्थितो वा । न तद्यतायाः स्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । न
 भूतकोटेः स्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । नाऽचिन्त्यधातुस्वभावः
 स्थितो वाऽस्थितो वा । तत्कस्य हेतोस्तथा हि सुभूते । धर्मधातु-
 स्वभावो धर्मधातुस्वभावेन शून्यः । तद्यता स्वभावमप्यता स्वभावेन
 शून्यः । भूतकोटेः स्वभावो भूतकोटिस्वभावेन शून्यः । अचिन्त्यधातु-
 स्वभावोऽचिन्त्यधातुस्वभावेन शून्यः । तद्यथापि नाम सुभूते
 आकाशधातुर्न स्थितो नाऽस्थितः । एवमेव सुभूते तद्यानं न स्थितं
 नाऽस्थितं । तद्यथापि नाम सुभूते रागद्वेषधातुर्न स्थितो नाऽ-
 स्थितः । एवमेव सुभूते तद्यानं न स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि
 नाम सुभूते प्रमाणधातुर्न स्थितो नाऽस्थितः । एवमेव सुभूते

तदनेनापि ते सुभूते पर्यायेणैवं वेदितव्यम् । मद्यायानं
 वेधातुकादिर्याति । येन सर्वाकारज्ञता तेन यास्यत्यपास्यतन्
 स्थानं । यत्पुनः सुभूतिरेवमाह । न तद्यानं स्थास्यतीति । न
 तत्पित्तद्यानं स्थास्यति । तत्कल्पहेतोस्तथा द्वास्थिताः सर्वधर्माः
 प्रतिष्ठाऽनुपलब्धितः । अपि तु खलु पुनः सुभूते अस्थानस्थान-
 योगेन तद्यानं स्थास्यति । तद्यथापि नामसुभूते धर्मधातुर्न स्थितो
 नाऽस्थितः । एवमेव सुभूते तद्यानं न स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि
 नाम सुभूते तथता न स्थिता नाऽस्थिता । एवमेव सुभूते तद्यानं
 न स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि नाम सुभूते भूतकोटिर्न स्थिता
 नाऽस्थिता । एवमेव तद्यानं न स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि नाम
 सुभूतेऽचिन्त्यधातुर्न स्थितो नाऽस्थितः । एवमेव तद्यानं न स्थितं
 नाऽस्थितं । तत्कल्प हेतोर्न हि सुभूते धर्मधातुस्वभावः स्थितो
 वाऽस्थितो वा । न तथतायाः स्वभातः स्थितो वाऽस्थितो वा । न
 भूतकोटेः स्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । नाऽचिन्त्यधातुस्वभावः
 स्थितो वाऽस्थितो वा । तत्कल्प हेतोस्तथा हि सुभूते । धर्मधातु-
 स्वभावो धर्मधातुस्वभावेन शून्यः । तथता स्वभावज्ञातया स्वभावेन
 शून्यः । भूतकोटेः स्वभावो भूतकोटिस्वभावेन शून्यः । अचिन्त्यधातु-
 स्वभावोऽचिन्त्यधातुस्वभावेन शून्यः । तद्यथापि नाम सुभूते
 आकाशधातुर्न स्थितो नाऽस्थितः । एवमेव सुभूते तद्यानं न स्थितं
 नाऽस्थितः । तद्यथापि नाम सुभूते रागचयधातुर्न स्थितो नाऽ-
 स्थितः । एवमेव सुभूते तद्यानं न स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि
 नाम सुभूते प्रमाणधातुर्न स्थितो नाऽस्थितः । एवमेव सुभूते

तन्महायानं न स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि नाम सुभते जिज्ञा-
 विज्ञानज्ञानं न स्थितं नाऽस्थितं । एवमेव सुभते तन्महायानं
 न स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि नाम सुभते साधविज्ञानज्ञानता
 न स्थिता नाऽस्थिता । एवमेव सुभते तन्महायानं न स्थितं नाऽ-
 स्थितं । तद्यथापि नाम सुभते मनो विज्ञानज्ञानता न स्थिता
 नाऽस्थिता । एवमेव सुभते तन्महायानं न स्थितं नाऽस्थितं ।
 तन्महायानं हि सुभते चतुर्विज्ञानस्वभावः स्थितो वाऽस्थितो
 ना । न श्रोत्रविज्ञानस्वभावः स्थितो वाऽस्थितो ना । न प्राण-
 विज्ञानस्वभावः स्थितो वाऽस्थितो ना । न जिज्ञाविज्ञानस्वभावः
 स्थितो वाऽस्थितो ना । न साधविज्ञानस्वभावः स्थितो वाऽस्थितो
 ना । न मनोविज्ञानस्वभावः स्थितो वाऽस्थितो ना । तत्क्षणं हेतोस्तथा
 हि चतुर्विज्ञानं चतुर्विज्ञानेन शून्यं । श्रोत्रविज्ञानं श्रोत्रविज्ञा-
 नेन शून्यं । प्राणविज्ञानं प्राणविज्ञानेन शून्यं । जिज्ञाविज्ञानं
 जिज्ञाविज्ञानेन शून्यं । साधविज्ञानं साधविज्ञानेन शून्यं । मनो-
 विज्ञानं मनोविज्ञानेन शून्यम् ।

तद्यथापि नाम सुभते चतुःसंस्पर्शशून्यता न स्थिता नाऽस्थिता ।
 एवमेव सुभते तन्महायानं न स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि नाम
 सुभते श्रोत्रसंस्पर्शशून्यता न स्थिता नाऽस्थिता । एवमेव सुभते
 तन्महायानं न स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि नाम सुभते प्राण-
 संस्पर्शशून्यता न स्थिता नाऽस्थिता । एवमेव सुभते तन्महायानं
 न स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि नाम सुभते जिज्ञासंस्पर्शशून्यता
 न स्थिता नाऽस्थिता । एवमेव सुभते तन्महायानं न स्थितं

तद्यथापि नाम सुभूते मनःसंस्पर्शप्रत्ययवेदितशून्यता न स्थिता नाऽस्थिता । एवमेव सुभूते तन्महायान न स्थितं नाऽस्थितं । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदितस्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । न श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदितस्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । न घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदितस्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । न जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदितस्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । न कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदितस्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । न मनः-संस्पर्शप्रत्ययवेदितस्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । तत्कस्य हेतो-
स्तथा हि चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदितं चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदितेन शून्यम् । श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदितं श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदितेन शून्यम् । घ्राणसंस्पर्श-
प्रत्ययवेदितं घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदितेन शून्यम् । जिह्वासंस्पर्शप्रत्यय-
वेदितं जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदितेन शून्यम् । कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदितं
कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदितेन शून्यम् । मनःसंस्पर्शप्रत्ययवेदितं मनःसंस्पर्श-
प्रत्ययवेदितेन शून्यम् ।

तद्यथापि नाम सुभूते स्वप्नो न स्थितो नाऽस्थितः । एवमेव
सुभूते तन्महायानं न स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि नाम सुभूते
साया न स्थिता नाऽस्थिता । एवमेव सुभूते तन्महायान न स्थितं
नाऽस्थितम् । तद्यथापि नाम सुभूते मरीचिर्न स्थितो नाऽस्थितः ।
एवमेव सुभूते तन्महायानं न स्थितं नाऽस्थितम् । तद्यथापि नाम
सुभूते प्रतिशुक्ला न स्थिता नाऽस्थिता । एवमेव सुभूते तन्महा-
यानं न स्थितं नाऽस्थितम् । तद्यथापि नाम सुभूते प्रतिभासो न
स्थितो नाऽस्थितः । एवमेव सुभूते तन्महायानं न स्थितं नाऽस्थितम् ।

तद्यथापि नाम सुभृते श्रोत आपत्तिफलं न स्थितं नाऽस्थितं ।
 एवमेव सुभृते तन्महायानं न स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि नाम
 सुभृते बहुदागामिफलं न स्थितं नाऽस्थितं । एवमेव सुभृते तन्महायानं
 न स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि नाम सुभृते अनागामिफलं न
 स्थितं नाऽस्थितं । एवमेव सुभृते तन्महायानं न स्थितं नाऽस्थितं ।
 तद्यथापि नाम सुभृते ईश्वरं न स्थितं नाऽस्थितं । एवमेव सुभृते
 तन्महायानं न स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि नाम सुभृते प्रत्येक
 बोधिर्न स्थिता नाऽस्थिता । एवमेव सुभृते तन्महायानं न स्थितं
 नाऽस्थितं । तत्कस्य हेतोर्न सुभृते श्रोत आपत्तिफलस्वभावः स्थितो
 वाऽस्थितो वा । न बहुदागामिफलस्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा ।
 नाऽनागामिफलस्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । नाऽईश्वरस्वभावः
 स्थितो वाऽस्थितो वा । न प्रत्येकबोधिस्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा ।
 तत्कस्य हेतोस्तथा हि श्रोत आपत्तिफलस्वभावः श्रोत आपत्तिफल-
 स्वभावेन गृह्यते । बहुदागामिफलस्वभावः बहुदागामिफलस्वभावेन
 गृह्यते । अनागामिफलस्वभावोऽनागामिफलस्वभावेन गृह्यते । ईश्वर-
 स्वभावोऽईश्वरस्वभावेन गृह्यते । प्रत्येकबोधिस्वभावः प्रत्येकबोधि-
 स्वभावेन गृह्यते ।

तद्यथापि नाम सुभृते मार्गाकारज्ञता न स्थिता नाऽस्थिता ।
 एवमेव सुभृते तन्महायानं न स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि नाम
 सुभृते सर्वकारज्ञता न स्थिता नाऽस्थिता । एवमेव सुभृते
 तन्महायानं न स्थितं नाऽस्थितं । तत्कस्य हेतोर्न सुभृते मार्गा-
 कारज्ञता न स्थिता नाऽस्थिता । न सर्वकारज्ञता न स्थिता नाऽस्थिता ।

श्रीलपारमितास्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । न चान्तिपारमिता-
स्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । न वीर्यपारमितास्वभावः स्थितो
वाऽस्थितो वा । न ध्यानपारमितास्वभावः स्थितो वाऽस्थितो
वा । न प्रज्ञापारमितास्वभावः स्थितो वाऽस्थितो । तत्त्वस्य
हेतोस्तथाहि दानपारमिता दानपारमिताया शून्या । श्रीलपार-
मिता श्रीलपारमिताया शून्या । चान्तिपारमिता चान्तिपार-
मिताया शून्या । वीर्यपारमिता वीर्यपारमिताया शून्या । ध्यान-
पारमिता ध्यानपारमिताया शून्या । प्रज्ञापारमिता प्रज्ञापार-
मिताया शून्या ।

तद्यथापि नाम सुभूते अध्यात्मशून्यता न स्थिता नाऽस्थिता ।
एवमेव सुभूते तन्महायान न स्थित । तद्यथापि नाम सुभूते
यद्विर्लेशून्यता न स्थिता नाऽस्थिता । एवमेव सुभूते तन्महायानं न
स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि नाम सुभूते अध्यात्मयद्विर्लेशून्यता
न स्थिता नाऽस्थिता । एवमेव सुभूते तन्महायान न स्थित नाऽ-
स्थित । तद्यथापि नाम सुभूते शून्यताशून्यता न स्थिता नाऽ-
स्थिता । एवमेव सुभूते तन्महायान न स्थित नाऽस्थित । तद्यथापि
नाम सुभूते महाशून्यता न स्थिता नाऽस्थिता । एवमेव सुभूते
तन्महायान न स्थित नाऽस्थित । तद्यथापि नाम सुभूते परमा
शून्यता न स्थिता नाऽस्थिता । एवमेव सुभूते तन्महायान न स्थित
नाऽस्थित । तद्यथापि नाम सुभूते कलुषशून्यता न स्थिता नाऽ-
स्थिता । एवमेव सुभूते तन्महायान न स्थित नाऽस्थित । तद्यथापि
नाम सुभूतेऽकलुषशून्यता न स्थिता नाऽस्थिता । एवमेव सुभूते

श्रीलपारमितास्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । न चान्तिपारमिता-
स्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । न वीर्यपारमितास्वभावः स्थितो
वाऽस्थितो वा । न ध्यानपारमितास्वभावः स्थितो वाऽस्थितो
वा । न प्रज्ञापारमितास्वभावः स्थितो वाऽस्थितो । तत्कस्य
हेतोस्तथाहि दानपारमिता दानपारमिताया शून्या । श्रीलपार-
मिता श्रीलपारमिताया शून्या । चान्तिपारमिता चान्तिपार-
मिताया शून्या । वीर्यपारमिता वीर्यपारमिताया शून्या । ध्यान-
पारमिता ध्यानपारमिताया शून्या । प्रज्ञापारमिता प्रज्ञापार-
मिताया शून्या ।

तद्यथापि नाम सुभूते अध्यात्मशून्यता न स्थिता नाऽस्थिता ।
एवमेव सुभूते तन्महायानं न स्थित । तद्यथापि नाम सुभूते
बहिर्द्वाशून्यता न स्थिता नाऽस्थिता । एवमेव सुभूते तन्महायानं न
स्थित नाऽस्थितं । तद्यथापि नाम सुभूते अध्यात्मबहिर्द्वाशून्यता
न स्थिता नाऽस्थिता । एवमेव सुभूते तन्महायानं न स्थित नाऽ-
स्थित । तद्यथापि नाम सुभूते शून्यताशून्यता न स्थिता नाऽ-
स्थिता । एवमेव सुभूते तन्महायानं न स्थित नाऽस्थितं । तद्यथापि
नाम सुभूते महाशून्यता न स्थिता नाऽस्थिता । एवमेव सुभूते
तन्महायानं न स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि नाम सुभूते परमार्थ-
शून्यता न स्थिता नाऽस्थिता । एवमेव सुभूते तन्महायानं न स्थितं
नाऽस्थित । तद्यथापि नाम सुभूते संस्कृतशून्यता न स्थिता नाऽ-
स्थिता । एवमेव सुभूते तन्महायान न स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि
नाम सुभूतेऽसंस्कृतशून्यता न स्थिता नाऽस्थिता । एवमेव सुभूते

न स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि ना सुभृतेऽसंक्षेपो न स्थितो नाऽस्थितः । एवमेव सुभृते तन्महायानं न स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि नाम सुभृतेऽव्यवदानं न स्थितं नाऽस्थितं । एवमेव सुभृते तन्महायानं न स्थितं नाऽस्थितं । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभृतेऽनुत्पाद-
स्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । न निरोधस्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । नाऽसंक्षेपस्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । नाऽव्यवदानस्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । तत्कस्य हेतोस्तथा हि अनुत्पादस्वभावोऽनुत्पादस्वभावेन शून्यः । अनिरोधस्वभावोऽनि-
रोधस्वभावेन शून्यः । असंक्षेपस्वभावोऽसंक्षेपस्वभावेन शून्यः । अव्यवदानस्वभावोऽव्यवदानस्वभावेन शून्यः ।

तद्यथापि नाम सुभृतेऽनभिसंस्कारो न स्थितो नाऽस्थितः । एवमेव सुभृते तन्महायानं न स्थितं नाऽस्थितं । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभृतेऽनभिसंस्कारस्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । तत्कस्य हेतोस्तथा हि अनभिसंस्कारस्वभावोऽनभिसंस्कारस्वभावेन शून्यः । अनेन पर्यायेण तद्यानं न कश्चित् स्थास्यत्यस्थितस्यानयोगेन ।

यत् पुनः सुभृतिरेवमाह कस्तेन यानेन निर्यास्यतीति । न कश्चित्तेन यानेन निर्यास्यतीति । न कश्चित्तेन यानेन निर्याति । तत्कस्य हेतोस्तथा हि सुभृते यच्च तद्यानं यच्च निर्यायाद्ये न निर्यायाद्यतश्च निर्यायात् । सर्व्वत्र ते धर्मा न संविद्यन्ते नोपलभ्यन्ते । एवममन्विद्यमानेष्वनुपलभ्यमानेषु सर्व्वधर्मेषु कतमो धर्मः कतमेन धर्मेण निर्याम्यति । तत्कस्य हेतोस्तथा हि सुभृतेऽत्यन्ततयात्मा नोपलभ्यते । मत्तो नोपलभ्यते । जीवो नोपलभ्यते । जन्तुर्नापलभ्यते ।

शून्यतास्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । न महाशून्यतास्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । न परमार्थशून्यतास्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । न संस्कृतशून्यतास्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । नाऽसंस्कृतशून्यतास्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । नात्यन्तशून्यतास्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । नाऽनवराशून्यतास्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । नाऽनवकारशून्यतास्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । न प्रकृतिशून्यतास्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । न सर्वधर्मशून्यतास्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । न खलचणशून्यतास्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । नाऽनुपलम्भशून्यतास्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । नाऽभावशून्यतास्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । न स्वभावशून्यतास्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । नाऽभावस्वभावशून्यतास्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा ।

तत्कस्य हेतोस्तथा ह्यध्यात्मशून्यताऽध्यात्मशून्यतया शून्या । वद्विद्वांशून्यता वद्विद्वांशून्यतया शून्या । अध्यात्मवद्विद्वांशून्यताऽध्यात्मवद्विद्वांशून्यतया शून्या । शून्यताशून्यता शून्यताशून्यतया शून्या । महाशून्यता महाशून्यतया शून्या । परमार्थशून्यता परमार्थशून्यतया शून्या । संस्कृतशून्यता संस्कृतशून्यतया शून्या । असंस्कृतशून्यता असंस्कृतशून्यतया शून्या । अत्यन्तशून्यता अत्यन्तशून्यतया शून्या । अनवराशून्यता अनवराशून्यतया शून्या । अनवकारशून्यता अनवकारशून्यतया शून्या । प्रकृतिशून्यता प्रकृतिशून्यतया शून्या । सर्वधर्मशून्यता सर्वधर्मशून्यतया शून्या । खलचणशून्यता खलचणशून्यतया शून्या । अनुपलम्भशून्यताऽनुपलम्भशून्यतया शून्या ।

अध्यात्मशून्यता नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । वहिर्द्वि-
 शून्यता नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । अध्यात्मवहिर्द्वि-
 शून्यता नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । शून्यताशून्यता
 नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । महाशून्यतानोपलभ्यते
 ऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । परमार्थशून्यता नोपलभ्यतेऽत्यन्त
 विशुद्धितामुपादाय । मंस्कृतशून्यता नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धिता-
 मुपादाय । असंस्कृतशून्यता नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय ।
 अत्यन्तशून्यता नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । अनवराग-
 शून्यता नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । अनवकारशून्यता
 नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । प्रकृतिशून्यता नोपलभ्यते-
 ऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । सर्वधर्मशून्यता नोपलभ्यतेऽत्यन्त-
 विशुद्धितामुपादाय । स्वलक्षणशून्यता नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धिता-
 मुपादाय । अनुपलम्भशून्यता नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय ।
 अभावशून्यता नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । स्वभावशून्यता
 नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । अभावस्वभावशून्यता नोप-
 लभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय ।

सृत्युपस्थानानि नोपलभ्यन्तेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । सम्यक्-
 प्रहाणानि नोपलभ्यन्तेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । ऋद्धिपादा
 नोपलभ्यन्तेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । इन्द्रियाणि नोपलभ्यन्ते-
 ऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । बलानि नोपलभ्यन्तेऽत्यन्तविशुद्धिता-
 मुपादाय । बोध्यज्ञानि नोपलभ्यन्तेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय ।
 आर्याष्टाङ्गमार्गा नोपलभ्यन्तेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । आर्य-

शुद्धिपादैः शून्याः । इन्द्रियाणीन्द्रियैः शून्यानि । बलानि बलैः
शून्यानि । बोध्यज्ञानि बोध्यज्ञैः शून्यानि । मार्गो मार्गेण शून्यः ।

तद्यथापि नाम सुभूते आर्य्यमत्यानि न स्थितानि नाऽस्थि-
तानि । एवमेव सुभूते तन्महायान न स्थितं नाऽस्थित । तद्यथापि
नाम सुभूते ध्यानानि न स्थितानि नाऽस्थितानि । एवमेव सुभूते
तन्महायान न स्थितं नाऽस्थित । तद्यथापि नाम सुभूते अप्रमा-
णानि न स्थितानि नाऽस्थितानि । एवमेव सुभूते तन्महायानं न
स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि नाम सुभूते आरूप्यममात्तयो न
स्थिता नाऽस्थिता । एवमेव सुभूते तन्महायानं न स्थितं नाऽ-
स्थित । तद्यथापि नाम सुभूतेऽष्टौ विमोक्षाः न स्थिता नाऽ-
स्थिताः । एवमेव सुभूते तन्महायानं न स्थित नाऽस्थितं । तद्य-
थापि नाम सुभूते अनुपूर्वविहारसमापत्तयो न स्थिताः नाऽ-
स्थिताः । एवमेव सुभूते तन्महायान न स्थितं नाऽस्थित । तद्य-
थापि नाम सुभूते शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखानि न
स्थितानि नाऽस्थितानि । एवमेव सुभूते तन्महायानं न स्थितं
नाऽस्थित । तद्यथापि नाम सुभूते अभिज्ञा न स्थिता नाऽस्थिता ।
एवमेव सुभूते तन्महायानं न स्थित नाऽस्थितं । तद्यथापि नाम
सुभूते समाधयो न स्थिता नाऽस्थिताः । एवमेव सुभूते तन्महायानं
न स्थितं नाऽस्थित । तद्यथापि नाम सुभूते धरणीमुखानि न
स्थितानि नाऽस्थितानि । एवमेव सुभूते तन्महायानं न स्थितं
नाऽस्थितं । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते आर्य्यमत्यस्वभावः स्थितो
वाऽस्थितो वा । न ध्यानस्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । नाऽप्र-

तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते दशतथागतवलास्रभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । न वैशारद्यस्रभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । न प्रतिसम्बित् स्रभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । न मराकरुणास्रभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । नावेणिकबुद्धधर्मस्रभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । तत्कस्य हेतोस्तथा हि दशतथागतवस्तानिवलैः शून्यानि । चत्वारि वैशारद्यानि वैशारद्यैः शून्यानि । चतस्रः प्रतिसम्बिदः प्रतिसम्बित् स्रभावैः शून्याः । मराकरणामराकरणयाशून्या । अष्टादशावेणिक-बुद्धधर्माः आवेणिकबुद्धधर्मैः शून्याः ।

तद्यथापि नाम सुभूतेऽर्हत् क्षीणाश्रया न स्थिता नाऽस्थिता । एवमेव सुभूते तन्महायानं न स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि नाम सुभूते प्रत्येकबुद्धो न स्थितो नास्थितः । एवमेव सुभूते तन्महा-यानं न स्थितं नाऽस्थितं । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूतेऽर्हत् क्षीणा-श्रवस्तभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । न प्रत्येकबुद्धस्रभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । तत्कस्य हेतोस्तथा हि अर्हत् स्रभावोऽर्हत् स्रभावेन शून्यः । प्रत्येकबुद्धस्रभावः प्रत्येकबुद्धस्रभावेन शून्यः ।

तद्यथापि नाम सुभूते बोधिसत्त्वो न स्थितो नाऽस्थितः । एवमेव सुभूते तन्महायानं न स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि नाम सुभूते तथागतोऽर्हत् सम्यक्सम्बुद्धो न स्थितो नाऽस्थितः । एवमेव सुभूते तन्महायानं न स्थितं नाऽस्थितं । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते बोधिसत्त्वस्रभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । न तथागतस्रभावः स्थितो वाऽस्थितो । तत्कस्य हेतोस्तथा हि बोधिसत्त्व स्रभावो बोधिसत्त्व स्रभावेन शून्यः । तथागत स्रभावस्तथागत स्रभावेन शून्यः ।

सुपादाय । प्रत्येकबोधिर्नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । मार्गा-
 कारजता नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । सर्वाकारजता-
 नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । अनुत्पादो नोपलभ्यतेऽत्यन्त-
 विशुद्धितामुपादाय । अनिरोधो नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपा-
 दाय । असंक्षेपो नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । अव्यवदान
 नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । अनभिसंस्कारो नोपलभ्यते-
 ऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । पूर्वान्तो नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धिता-
 मुपादाय । अपरान्तो नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय ।
 प्रत्युत्पन्नं नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । आगामि नोपलभ्य-
 तेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । गतिर्नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपा-
 दाय । स्थितिर्नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । व्युत्तिर्नोपलभ्यते-
 ऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । उपपत्तिर्नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धिता-
 मुपादाय । हानिर्नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । दृष्टिर्नोप-
 लभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । कस्याऽनुपलब्ध्यामर्थं नोपलभ्यते ।

धर्मधातनुपलब्ध्या नोपलभ्यते धर्मधातुस्तत्कस्य हेतोर्न हि
 सुभृते धर्मधातनुपलब्धिर्नोपलभ्यते नोपलभ्यते । तयताऽनुपलब्ध्या
 नोपलभ्यते । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभृते तयताऽनुपलब्धिर्नोपलभ्यते
 न नोपलभ्यते । भुतकोट्यनुपलब्ध्या नोपलभ्यते भुतकोटिस्तत्कस्य
 हेतोर्न हि सुभृते भुतकोट्यनुपलब्धिर्नोपलभ्यते नोपलभ्यते ।
 अद्विन्दधातनुपलब्ध्या नोपलभ्यते । अद्विन्दधातुस्तत्कस्य हेतोर्न हि
 सुभृते अद्विन्दधातनुपलब्धिर्नोपलभ्यते न नोपलभ्यते । स्वसधातुस्य
 तस्यनुपलब्ध्या नोपलभ्यते स्वसधातुस्तत्कस्य हेतोर्न हि

स्थितो वाऽस्थितो वा । तत्कस्य हेतोस्तथा हि मार्गाकारशता-
स्वभावो मार्गाकारशतास्वभावेन शून्यः । सर्वाकारशतास्वभावः
सर्वाकारशतास्वभावेन शून्यः ।

तद्यथापि नाम सुभृते नाम स्वभावं न स्थितं नाऽस्थितं ।
एवमेव सुभृते तन्महायानं न स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि नाम
सुभृते निमित्तं न स्थितं नाऽस्थितं । एवमेव सुभृते तन्महायानं
न स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि नाम सुभृते सङ्केतो न स्थितो
नाऽस्थितः । एवमेव सुभृते तन्महायानं न स्थितं नाऽस्थितं ।
तद्यथापि नाम सुभृते व्यवहारो न स्थितो नाऽस्थितः । एवमेव
सुभृते तन्महायानं न स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि नाम सुभृते
प्रज्ञप्तिर्नस्थिता नाऽस्थिता । एवमेव सुभृते तन्महायानं न स्थितं
नाऽस्थितं । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभृते नाम स्वभावः स्थितो
वाऽस्थितो वा । न नाम निमित्तस्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा ।
न सङ्केतस्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । न व्यवहारस्वभावः स्थितो
वाऽस्थितो वा । न प्रज्ञप्तिस्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा ।
तत्कस्य हेतोस्तथा हि नाम स्वभावो नाम स्वभावेन शून्यः ।
निमित्तस्वभावो निमित्तस्वभावेन शून्यः । सङ्केतस्वभावः सङ्केत-
स्वभावेन शून्यः । व्यवहारस्वभावो व्यवहारस्वभावेन शून्यः ।
प्रज्ञप्तिस्वभावः प्रज्ञप्तिस्वभावेन शून्यः ।

तद्यथापि नाम सुभृतेऽनुत्पादो न स्थितो नाऽस्थितः । एवमेव
सुभृते तन्महायानं न स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि नाम सुभृते-
ऽनिरोधो न स्थितो नाऽस्थितः । एवमेव सुभृते तन्महायानं

मुपादाय । प्रत्येकबोधिर्नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । मार्गा-
 कारज्ञता नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । सर्वकारज्ञता-
 नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । अनुत्पादो नोपलभ्यतेऽत्यन्त-
 विशुद्धितामुपादाय । अनिरोधो नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपा-
 दाय । असंक्रेशो नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । अयवदानं
 नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । अनभिसंस्कारो नोपलभ्यते-
 ऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । पूर्वान्तो नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धिता-
 मुपादाय । अपरान्तो नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय ।
 प्रत्युत्पन्नं नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । आगामि नोपलभ्य-
 तेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । गतिर्नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपा-
 दाय । स्थितिर्नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । च्युतिर्नोपलभ्यते
 ऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । उपपत्तिर्नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धिता
 मुपादाय । हानिर्नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । दृष्टिर्नोप-
 लभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । कस्याऽनुपलब्ध्यामर्थं नोपलभ्यते ।

धर्मधातुनोपलब्ध्या नोपलभ्यते धर्मधातुलक्ष्म्य हेतोर्न हि
 मुभ्यते धर्मधातुनोपलब्धिर्नोपलभ्यते नोपलभ्यते । तयताऽनुपलब्ध्या
 नोपलभ्यते । तल्लक्ष्म्य हेतोर्न हि मुभ्यते तयताऽनुपलब्धिर्नोपलभ्यते
 न नोपलभ्यते । भुतकोट्यनुपलब्ध्या नोपलभ्यते भुतकोटिलक्ष्म्य
 हेतोर्न हि मुभ्यते भुतकोट्यनुपलब्धिर्नोपलभ्यते नोपलभ्यते ।
 अद्विन्दधातुनोपलब्ध्या नोपलभ्यते । अद्विन्दधातुलक्ष्म्य हेतोर्न हि
 मुभ्यते अद्विन्दधातुनोपलब्धिर्नोपलभ्यते न नोपलभ्यते । स्वयभावाच्च
 तन्नानुपलब्ध्या नोपलभ्यते स्वयभावाच्च तन्नानुपलब्धिर्नोपलभ्यते ।

स्थितो वाऽस्थितो वा । तत्कस्य हेतोस्तथा हि मार्गाकारज्ञा-
स्वभावो मार्गाकारज्ञातास्वभावेन शून्यः । सर्वाकारज्ञातास्वभावः
सर्वाकारज्ञातास्वभावेन शून्यः ।

तद्यथापि नाम सुभूते नाम स्वभावं न स्थितं नाऽस्थितं ।
एवमेव सुभूते तन्महायानं न स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि नाम
सुभूते निमित्तं न स्थितं नाऽस्थितं । एवमेव सुभूते तन्महायानं
न स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि नाम सुभूते सङ्केतो न स्थितो
नाऽस्थितः । एवमेव सुभूते तन्महायानं न स्थितं नाऽस्थितं ।
तद्यथापि नाम सुभूते व्यवहारो न स्थितो नाऽस्थितः । एवमेव
सुभूते तन्महायानं न स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि नाम सुभूते
प्रज्ञप्तिर्नस्थिता नाऽस्थिता । एवमेव सुभूते तन्महायानं न स्थितं
नाऽस्थितं । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते नाम स्वभावः स्थितो
वाऽस्थितो वा । न नाम निमित्तस्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा ।
न सङ्केतस्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा । न व्यवहारस्वभावः स्थितो
वाऽस्थितो वा । न प्रज्ञप्तिस्वभावः स्थितो वाऽस्थितो वा ।
तत्कस्य हेतोस्तथा हि नाम स्वभावो नाम स्वभावेन शून्यः ।
निमित्तस्वभावो निमित्तस्वभावेन शून्यः । सङ्केतस्वभावः सङ्केत-
स्वभावेन शून्यः । व्यवहारस्वभावो व्यवहारस्वभावेन शून्यः ।
प्रज्ञप्तिस्वभावः प्रज्ञप्तिस्वभावेन शून्यः ।

तद्यथापि नाम सुभूतेऽनुत्पादो न स्थितो नाऽस्थितः । एवमेव
सुभूते तन्महायानं न स्थितं नाऽस्थितं । तद्यथापि नाम सुभूते-
ऽनिरोधो न स्थितो नाऽस्थितः । एवमेव सुभूते तन्महायानं

ऽनुपलब्धिरूपलभ्यते न नोपलभ्यते । शून्यताशून्यताऽनुपलब्ध्या
 नोपलभ्यते शून्यताशून्यता । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते शून्यता-
 शून्यताऽनुपलब्धिरूपलभ्यते न नोपलभ्यते । महाशून्यताऽनुपलब्ध्या
 नोपलभ्यते महाशून्यता । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते महाशून्यता-
 ऽनुपलब्धिरूपलभ्यते न नोपलभ्यते । परमार्थशून्यताऽनुपलब्ध्या
 नोपलभ्यते परमार्थशून्यता । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते परमार्थ-
 शून्यताऽनुपलब्धिरूपलभ्यते न नोपलभ्यते । संस्कृतशून्यताऽनुप-
 लब्ध्या नोपलभ्यते संस्कृतशून्यता । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते
 संस्कृतशून्यताऽनुपलब्धिरूपलभ्यते न नोपलभ्यते । असंस्कृतशून्यता-
 ऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यतेऽसंस्कृतशून्यता । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते
 ऽसंस्कृतशून्यताऽनुपलब्धिरूपलभ्यते न नोपलभ्यते । अत्यन्तशून्यता-
 ऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यतेऽत्यन्तशून्यता । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते
 ऽत्यन्तशून्यताऽनुपलब्धिरूपलभ्यते न नोपलभ्यते । अनवरागशून्यता-
 ऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यतेऽनवरागशून्यता । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते
 अनवरागशून्यताऽनुपलब्धिरूपलभ्यते न नोपलभ्यते । अनाकार-
 शून्यताऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यतेऽनवकारशून्यता । तत्कस्य हेतोर्न हि
 सुभूतेऽनवकारशून्यताऽनुपलब्धिरूपलभ्यते न नोपलभ्यते । प्रकृति-
 शून्यताऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते प्रकृतिशून्यता । तत्कस्य हेतोर्न हि
 सुभूते प्रकृतिशून्यताऽनुपलब्धिरूपलभ्यते न नोपलभ्यते । सर्व-
 धर्मशून्यताऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते सर्वधर्मशून्यता । तत्कस्य हेतोर्न
 हि सुभूते सर्वधर्मशून्यताऽनुपलब्धिरूपलभ्यते न नोपलभ्यते ।

स च शून्यशून्यताऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते इत्यनुपलब्ध्या । ॥ १५१४ ॥

पोषो नोपलभ्यते । पुरुषो नोपलभ्यते । पुद्गलो नोपलभ्यते ।
 मनुजो नोपलभ्यते । मानवो नोपलभ्यते । कारको नोपलभ्यते ।
 वेदको नोपलभ्यते । जानको नोपलभ्यते । पशको नोपलभ्यते ।
 अत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । आत्मनोऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय ।
 सत्त्वस्यात्यन्तविशुद्धितामुपादाय । जीवस्यात्यन्तविशुद्धितामुपादाय ।
 जन्तोरत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । पोषस्यात्यन्तविशुद्धितामुपादाय ।
 पुरुषस्यात्यन्तविशुद्धितामुपादाय । पुद्गलस्यात्यन्तविशुद्धितामुपा-
 दाय । मनुजस्यात्यन्तविशुद्धितामुपादाय । मानवस्यात्यन्तविशुद्धि-
 तामुपादाय । कारकस्यात्यन्तविशुद्धितामुपादाय । वेदकस्या-
 त्यन्तविशुद्धितामुपादाय । जानकस्यात्यन्तविशुद्धितामुपादाय ।
 पशकस्यात्यन्तविशुद्धितामुपादाय । धर्मधातुर्नोपलभ्यतेऽत्यन्त-
 विशुद्धितामुपादाय । तथेतानोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय ।
 भूतकोटिर्नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । अचिन्त्यधातुर्नोप-
 लभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । स्कन्धानोपलभ्यन्तेऽत्यन्तविशुद्धि-
 तामुपादाय । धातवो नोपलभ्यन्तेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय ।
 आयतनानि नोपलभ्यन्तेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । प्रतीत्य-
 समुत्पादो नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । दानपारमिता
 नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । शीलपारमिता नोपलभ्यते-
 त्यन्तविशुद्धितामुपादाय । चान्तिपारमिता नोपलभ्यतेऽत्यन्त-
 विशुद्धितामुपादाय । वीर्यपारमिता नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धिता-
 मुपादाय । ध्यानपारमिता नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय ।
 प्रज्ञापारमिता नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय ।

सुभृते आर्गस्योपलब्धिरूपलभ्यते न नोपलभ्यते । आर्गस्योपलब्ध-
 लब्ध्या नोपलभ्यन्ते आर्गस्योपलब्धयः । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभृते
 आर्गस्योपलब्धिरूपलभ्यते न नोपलभ्यते । ध्यानाऽनुपलब्ध्या
 नोपलभ्यन्ते ध्यानाः । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभृते ध्यानाऽनुप-
 लब्धिरूपलभ्यते न नोपलभ्यते । अप्रमाणाऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यन्ते-
 ऽप्रमाणानि । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभृतेऽप्रमाणाऽनुपलब्धिरूप-
 लभ्यते न नोपलभ्यते । आरुष्यमपत्त्यनुपलब्ध्या नोपलभ्यन्ते
 आरुष्यमपत्तयः । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभृते आरुष्यमपत्त्य-
 नुपलब्धिरूपलभ्यते न नोपलभ्यते । विमोचाऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यन्ते
 विमोचाः । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभृते विमोचाऽनुपलब्धिरूपलभ्य-
 न नोपलभ्यते । अनुपूर्वविहारमपत्त्यनुपलब्ध्या नोपलभ्यन्तेऽनु-
 पूर्वविहारमपत्तयः । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभृते अनुपूर्वविहार-
 मपत्त्यनुपलब्धिरूपलभ्यते न नोपलभ्यते । शून्यतानिनिष्ठा-
 प्रणिहितविमोचमुखाऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यन्ते शून्यतानिनिष्ठाप्रि-
 हितविमोचमुखानि । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभृते शून्यता-
 निनिष्ठाप्रणिहितविमोचमुखाऽनुपलब्धिरूपलभ्यते न नोपलभ्यते ।
 अभिज्ञाऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यतेऽभिज्ञा । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभृते
 ऽभिज्ञाऽनुपलब्धिरूपलभ्यते न नोपलभ्यते । समाधनुपलब्ध्या
 नोपलभ्यन्ते समाधयः । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभृते समाधनुप-
 लब्धिरूपलभ्यते न नोपलभ्यते । धारणीमुखानुपलब्ध्या नोपलभ्यन्ते
 धारणीमुखानि । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभृते धारणीमुखाऽनुप-
 लब्धिरूपलभ्यते न नोपलभ्यते । तथागतवल्लानुपलब्ध्या नोपलभ्यन्ते

सत्यानि नोपलभ्यन्तेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । ध्यानानि नोप-
लभ्यन्तेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । अप्रमाणानि नोपलभ्यन्तेऽत्यन्त-
विशुद्धितामुपादाय । आरूप्यसमापत्तयो नोपलभ्यन्तेऽत्यन्तविशु-
द्धितामुपादाय । अष्टौ विमोक्षा नोपलभ्यन्तेऽत्यन्तविशुद्धिता-
मुपादाय । अनुपूर्वविहारसमापत्तयो नोपलभ्यन्तेऽत्यन्तविशुद्धिता-
मुपादाय । शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोक्षमुखानि नोपलभ्यन्ते-
ऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । अभिज्ञानोपलभ्यन्तेऽत्यन्तविशुद्धिता-
मुपादाय । समाधयो नोपलभ्यन्तेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय ।
धारणीमुखानि नोपलभ्यन्तेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । तथागत-
वलानि नोपलभ्यन्तेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । वैशारधानि नोप-
लभ्यन्तेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । प्रतिसम्बिदो नोपलभ्यन्तेऽत्यन्त-
विशुद्धितामुपादाय । महाकरुणा नोपलभ्यन्तेऽत्यन्तविशुद्धिता-
मुपादाय । आवेणिकबुद्धधर्मानोपलभ्यन्तेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय ।
श्रोत आपत्ती नोपलभ्यन्तेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । सहदा-
गामिनो नोपलभ्यन्तेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । अनागामिनो
नोपलभ्यन्तेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । अर्हन्तो नोपलभ्यन्तेऽत्यन्त-
विशुद्धितामुपादाय । प्रत्येकबुद्धानोपलभ्यन्तेऽत्यन्तविशुद्धितामुपा-
दाय । बोधिसत्त्वानोपलभ्यन्तेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । तथागतो-
ऽर्हन् सम्यक्सम्बुद्धो नोपलभ्यन्तेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । श्रोत
आपत्तिफलं नोपलभ्यन्तेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । सहदागामिफलं
नोपलभ्यन्तेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । अनागामिफलं नोपलभ्यन्ते-
ऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । अर्हत् नोपलभ्यन्तेऽत्यन्तविशुद्धिता-

સુમ્ભૂતે સ્ત્રવ્યધાત્વાયતનાઽનુપલબ્ધિરુપલભ્યતે ન નોપલભ્યતે । પ્રત્ય સમુત્પાદાનુપલબ્ધ્યા નોપલભ્યતે પ્રતીત્યસુત્પાદઃ । તત્કસ્ય જેતોર્ન હિ સુમ્ભૂતે પ્રતીત્ય સમુત્પાદાઽનુપલબ્ધિરુપલભ્યતે ન નોપલભ્યતે ।

દાનપારમિતાઽનુપલબ્ધ્યા નોપલભ્યતે દાનપારમિતા । તત્કસ્ય જેતોર્ન હિ સુમ્ભૂતે દાનપારમિતાનુપલબ્ધિરુપલભ્યતે ન નોપલભ્યતે । શીલપારમિતાઽનુપલબ્ધ્યા નોપલભ્યતે શીલપારમિતા । તત્કસ્ય જેતોર્ન હિ સુમ્ભૂતે શીલપારમિતાઽનુપલબ્ધિરુપલભ્યતે ન નોપલભ્યતે । ચાન્તિપારમિતાઽનુપલબ્ધ્યા નોપલભ્યતે ચાન્તિપારમિતા । તત્કસ્ય જેતોર્ન હિ સુમ્ભૂતે ચાન્તિપારમિતાઽનુપલબ્ધિરુપલભ્યતે ન નોપ-
લભ્યતે । વીર્યપારમિતાઽનુપલબ્ધ્યા નોપલભ્યતે વીર્યપારમિતા । તત્કસ્ય જેતોર્ન હિ સુમ્ભૂતે વીર્યપારમિતાઽનુપલબ્ધિરુપલભ્યતે ન નોપલભ્યતે । ધ્યાનપારમિતાઽનુપલબ્ધ્યા નોપલભ્યતે ધ્યાનપારમિતા । તત્કસ્ય જેતોર્ન હિ સુમ્ભૂતે ધ્યાનપારમિતાઽનુપલબ્ધિરુપલભ્યતે ન નોપલભ્યતે । પ્રજ્ઞાપારમિતાઽનુપલબ્ધ્યા નોપલભ્યતે પ્રજ્ઞાપારમિતા । તત્કસ્ય જેતોર્ન હિ સુમ્ભૂતે પ્રજ્ઞાપારમિતાઽનુપલબ્ધિરુપલભ્યતે ન નોપલભ્યતે ।

અધ્યાત્મશન્યતાઽનુપલબ્ધ્યા નોપલભ્યતે અધ્યાત્મશન્યતા । તત્કસ્ય જેતોર્ન હિ સુમ્ભૂતે અધ્યાત્મશન્યતાઽનુપલબ્ધિરુપલભ્યતે ન નોપ-
લભ્યતે । વદિહાશન્યતાઽનુપલબ્ધ્યા નોપલભ્યતે વદિહાશન્યતા । તત્કસ્ય જેતોર્ન હિ સુમ્ભૂતે વદિહાશન્યતાઽનુપલબ્ધિરુપલભ્યતે ન નોપલભ્યતે । અધ્યાત્મવદિહાશન્યતાઽનુપલબ્ધ્યા નોપલભ્યતે અધ્યાત્મ-
વદિહાશન્યતા । તત્કસ્ય જેતોર્ન હિ સુમ્ભૂતે અધ્યાત્મવદિહાશન્યતા-

भूमिर्भूम्यनुपलब्ध्या नोपलभ्यते । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते
 द्वितीयभूम्यनुपलब्धिरुपलभ्यते । तृतीयाभूमिर्भूम्यनुपलब्ध्या नोप-
 लभ्यते । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते तृतीयभूम्यनुपलब्धिरुपलभ्यते
 न नोपलभ्यते । चतुर्थीभूमिर्भूम्यनुपलब्ध्या नोपलभ्यते । तत्कस्य
 हेतोर्न हि सुभूते चतुर्थभूम्यनुपलब्धिरुपलभ्यते न नोपलभ्यते ।
 पञ्चमीभूमिर्भूम्यनुपलब्ध्या नोपलभ्यते । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते
 पञ्चमभूम्यनुपलब्धिरुपलभ्यते न नोपलभ्यते । षष्ठीभूमिर्भूम्यनुप-
 लब्ध्या नोपलभ्यते । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते षष्ठभूम्यनुपलब्धि-
 रुपलभ्यते न नोपलभ्यते । सप्तमीभूमिर्भूम्यनुपलब्ध्या नोपलभ्यते ।
 तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते सप्तमभूम्यनुपलब्धिरुपलभ्यते न नोप-
 लभ्यते । अष्टमीभूमिर्भूम्यनुपलब्ध्या नोपलभ्यते । तत्कस्य हेतोर्न
 हि सुभूते अष्टमभूम्यनुपलब्धिरुपलभ्यते न नोपलभ्यते । नवमी-
 भूमिर्भूम्यनुपलब्ध्या नोपलभ्यते । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते नवम-
 भूम्यनुपलब्धिरुपलभ्यते न नोपलभ्यते । दशमीभूमिर्भूम्यनुपलब्ध्या
 नोपलभ्यते । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते दशमभूम्यनुपलब्धिरुप-
 लभ्यते न नोपलभ्यते ।

कतमा प्रथमाभूमिः कतमा द्वितीयाभूमिः कतमा तृतीया-
 भूमिः कतमा चतुर्थीभूमिः कतमा पञ्चमीभूमिः कतमा षष्ठी-
 भूमिः कतमा सप्तमी भूमिः कतमा अष्टमीभूमिः कतमा नवमी-
 भूमिः कतमा दशमीभूमिः । यदुतगुणविदर्शनाभूमिर्गोत्रभूमि-
 रष्टमकभूमिर्निर्दर्शनभूमिः स्तनभूमिर्वीतरागभूमिः कृताविभूमिः
 प्रत्येकबुद्धभूमिर्व्याधिमत्त्वभूमिर्बुद्धभूमिः ।

सुभृते स्तम्भधालायतनाऽनुपलब्धिरुपलभ्यते न नोपलभ्यते । प्रत्य
समुत्पादानुपलब्ध्या नोपलभ्यते प्रतीत्यमुत्पादः । तत्कस्य हेतोर्न हि
सुभृते प्रतीत्य समुत्पादाऽनुपलब्धिरुपलभ्यते न नोपलभ्यते ।

दानपारमिताऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते दानपारमिता । तत्कस्य
हेतोर्न हि सुभृते दानपारमितानुपलब्धिरुपलभ्यते न नोपलभ्यते ।
शीलपारमिताऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते शीलपारमिता । तत्कस्य
हेतोर्न हि सुभृते शीलपारमिताऽनुपलब्धिरुपलभ्यते न नोपलभ्यते ।
छान्तिपारमिताऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते छान्तिपारमिता । तत्कस्य
हेतोर्न हि सुभृते छान्तिपारमिताऽनुपलब्धिरुपलभ्यते न नोप-
लभ्यते । वीर्यपारमिताऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते वीर्यपारमिता ।
तत्कस्य हेतोर्न हि सुभृते वीर्यपारमिताऽनुपलब्धिरुपलभ्यते न
नोपलभ्यते । ध्यानपारमिताऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते ध्यानपारमिता ।
तत्कस्य हेतोर्न हि सुभृते ध्यानपारमिताऽनुपलब्धिरुपलभ्यते न
नोपलभ्यते । प्रज्ञापारमिताऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते प्रज्ञापारमिता ।
तत्कस्य हेतोर्न हि सुभृते प्रज्ञापारमिताऽनुपलब्धिरुपलभ्यते न
नोपलभ्यते ।

अधात्मशून्यताऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते अधात्मशून्यता । तत्कस्य
हेतोर्न हि सुभृते अधात्मशून्यताऽनुपलब्धिरुपलभ्यते न नोप-
लभ्यते । दहिरुशून्यताऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते दहिरुशून्यता ।
तत्कस्य हेतोर्न हि सुभृते दहिरुशून्यताऽनुपलब्धिरुपलभ्यते न
नोपलभ्यते । अधात्मदहिरुशून्यताऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते अधात्म-
दहिरुशून्यता । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभृते अधात्मदहिरुशून्यता-

भूमिर्भूम्यनुपलब्ध्या नोपलभ्यते । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते
 द्वितीयभूम्यनुपलब्धिरुपलभ्यते । तृतीयाभूमिर्भूम्यनुपलब्ध्या नोप-
 लभ्यते । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते तृतीयभूम्यनुपलब्धिरुपलभ्यते
 न नोपलभ्यते । चतुर्थीभूमिर्भूम्यनुपलब्ध्या नोपलभ्यते । तत्कस्य
 हेतोर्न हि सुभूते चतुर्थभूम्यनुपलब्धिरुपलभ्यते न नोपलभ्यते ।
 पञ्चमीभूमिर्भूम्यनुपलब्ध्या नोपलभ्यते । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते
 पञ्चमभूम्यनुपलब्धिरुपलभ्यते न नोपलभ्यते । षष्ठीभूमिर्भूम्यनुप-
 लब्ध्या नोपलभ्यते । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते षष्ठभूम्यनुपलब्धि-
 रुपलभ्यते न नोपलभ्यते । सप्तमीभूमिर्भूम्यनुपलब्ध्या नोपलभ्यते ।
 तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते सप्तमभूम्यनुपलब्धिरुपलभ्यते न नोप-
 लभ्यते । अष्टमीभूमिर्भूम्यनुपलब्ध्या नोपलभ्यते । तत्कस्य हेतो
 हि सुभूते अष्टमभूम्यनुपलब्धिरुपलभ्यते न नोपलभ्यते । नवमी
 भूमिर्भूम्यनुपलब्ध्या नोपलभ्यते । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते नवम-
 भूम्यनुपलब्धिरुपलभ्यते न नोपलभ्यते । दशमीभूमिर्भूम्यनुपलब्ध्या
 नोपलभ्यते । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते दशमभूम्यनुपलब्धिरुप-
 लभ्यते न नोपलभ्यते ।

कतमा प्रथमाभूमिः कतमा द्वितीयाभूमिः कतमा तृतीया-
 भूमिः कतमा चतुर्थीभूमिः कतमा पञ्चमीभूमिः कतमा षष्ठी-
 भूमिः कतमा सप्तमी भूमिः कतमा अष्टमीभूमिः कतमा नवमी-
 भूमिः कतमा दशमीभूमिः । यदुतशुक्लविदर्शनाभूमिर्गोत्रभूमि-
 रष्टमकभूमिर्निर्दर्शनभूमिः स्तनभूमिर्वीतरागभूमिः कृताविभूमिः
 प्रत्येकबुद्धभूमिर्त्वाधिसत्त्वभूमिर्बुद्धभूमिः ।

सुभूते स्कन्धधात्वायतनाऽनुपलब्धिरुपलभ्यते न नोपलभ्यते । प्रत्यक्ष-
समुत्पादानुपलब्ध्या नोपलभ्यते प्रतीत्यसमुत्पादः । तत्कस्य हेतोर्न हि
सुभूते प्रतीत्य समुत्पादाऽनुपलब्धिरुपलभ्यते न नोपलभ्यते ।

दानपारमिताऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते दानपारमिता । तत्कस्य
हेतोर्न हि सुभूते दानपारमितानुपलब्धिरुपलभ्यते न नोपलभ्यते ।
शीलपारमिताऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते शीलपारमिता । तत्कस्य
हेतोर्न हि सुभूते शीलपारमिताऽनुपलब्धिरुपलभ्यते न नोपलभ्यते ।
चान्तिपारमिताऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते चान्तिपारमिता । तत्कस्य
हेतोर्न हि सुभूते चान्तिपारमिताऽनुपलब्धिरुपलभ्यते न नोप-
लभ्यते । वीर्यपारमिताऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते वीर्यपारमिता ।
तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते वीर्यपारमिताऽनुपलब्धिरुपलभ्यते न
नोपलभ्यते । ध्यानपारमिताऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते ध्यानपारमिता ।
तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते ध्यानपारमिताऽनुपलब्धिरुपलभ्यते न
नोपलभ्यते । प्रज्ञापारमिताऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते प्रज्ञापारमिता ।
तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते प्रज्ञापारमिताऽनुपलब्धिरुपलभ्यते न
नोपलभ्यते ।

अध्यात्मशून्यताऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते अध्यात्मशून्यता । तत्कस्य
हेतोर्न हि सुभूते अध्यात्मशून्यताऽनुपलब्धिरुपलभ्यते न नोप-
लभ्यते । बहिर्द्विशून्यताऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते बहिर्द्विशून्यता ।
तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते बहिर्द्विशून्यताऽनुपलब्धिरुपलभ्यते न
नोपलभ्यते । अध्यात्मबहिर्द्विशून्यताऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते अध्यात्म-
बहिर्द्विशून्यता । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते अध्यात्मबहिर्द्विशून्यता-

स्वलक्षणशून्यतायाद्वितीयाभूमिर्नोपलभ्यते । अनुपलभशून्यताया-
द्वितीयाभूमिर्नोपलभ्यते । अभावशून्यतायाद्वितीयाभूमिर्नोपलभ्यते ।
स्वभावशून्यतायाद्वितीयाभूमिर्नोपलभ्यते । अभावस्वभावशून्यताया-
द्वितीयाभूमिर्नोपलभ्यते ।

अध्यात्मशून्यतायास्तृतीयाभूमिर्नोपलभ्यते । बहिर्द्विशून्यताया-
स्तृतीयाभूमिर्नोपलभ्यते । अध्यात्मबहिर्द्विशून्यतायास्तृतीयाभूमि-
र्नोपलभ्यते । शून्यताशून्यतायास्तृतीयाभूमिर्नोपलभ्यते । महा-
शून्यतायास्तृतीयाभूमिर्नोपलभ्यते । परमार्थशून्यतायास्तृतीयाभूमि-
र्नोपलभ्यते । संस्कृतशून्यतायास्तृतीयाभूमिर्नोपलभ्यते । असंस्कृत-
शून्यतायास्तृतीयाभूमिर्नोपलभ्यते । अत्यन्तशून्यतायास्तृतीयाभूमि-
र्नोपलभ्यते । अनवरागशून्यतायास्तृतीयाभूमिर्नोपलभ्यते । अनव-
कारशून्यतायास्तृतीयाभूमिर्नोपलभ्यते । प्रकृतिशून्यतायास्तृतीया-
भूमिर्नोपलभ्यते । सर्वधर्मशून्यतायास्तृतीयाभूमिर्नोपलभ्यते ।
स्वलक्षणशून्यतायास्तृतीयाभूमिर्नोपलभ्यते । अनुपलभशून्यताया-
स्तृतीयाभूमिर्नोपलभ्यते । अभावशून्यतायास्तृतीयाभूमिर्नोपलभ्यते ।
स्वभावशून्यतायास्तृतीयाभूमिर्नोपलभ्यते । अभावस्वभावशून्यताया-
स्तृतीयाभूमिर्नोपलभ्यते ।

अध्यात्मशून्यतायाद्यतुर्थीभूमिर्नोपलभ्यते । बहिर्द्विशून्यताया-
द्यतुर्थीभूमिर्नोपलभ्यते । अध्यात्मबहिर्द्विशून्यतायाद्यतुर्थीभूमिर्नोप-
लभ्यते । शून्यताशून्यतायाद्यतुर्थीभूमिर्नोपलभ्यते । महाशून्यताया-
द्यतुर्थीभूमिर्नोपलभ्यते । परमार्थशून्यतायाद्यतुर्थीभूमिर्नोपलभ्यते ।
संस्कृतशून्यतायाद्यतुर्थीभूमिर्नोपलभ्यते । असंस्कृतशून्यतायाद्यतुर्थी-

हेतोर्न हि सुभूते स्वलक्षणशून्यताऽनुपलब्धिरुपलभ्यते न नोप-
लभ्यते । अनुपलम्भशून्यताऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यतेऽनुपलम्भशून्यता ।
अतकस्य हेतोर्न हि सुभूतेऽनुपलम्भशून्यताऽनुपलब्धिरुपलभ्यते न
नोपलभ्यते । अभावशून्यताऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते अभावशून्यता ।
तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूतेऽभावशून्यताऽनुपलब्धिरुपलभ्यते न
नोपलभ्यते । स्वभावशून्यताऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते स्वभावशून्यता ।
तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते स्वभावशून्यताऽनुपलब्धिरुपलभ्यते न
नोपलभ्यते । अभावस्वभावशून्यताऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यतेऽभाव-
स्वभावशून्यता । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते अभावस्वभावशून्यता-
ऽनुपलब्धिरुपलभ्यते न नोपलभ्यते ।

कृत्युपस्थानाऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यन्ते कृत्युपस्थानानि । तत्कस्य
हेतोर्न हि सुभूते कृत्युपस्थानाऽनुपलब्धिरुपलभ्यते न नोपलभ्यते ।
सम्यक्प्रज्ञाणाऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यन्ते सम्यक्प्रज्ञाणानि । तत्कस्य
हेतोर्न हि सुभूते सम्यक्प्रज्ञाणाऽनुपलब्धिरुपलभ्यते न नोपलभ्यते ।
अद्विपादऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यन्ते अद्विपादाः । तत्कस्य हेतोर्न हि
सुभूते अद्विपादाऽनुपलब्धिरुपलभ्यते न नोपलभ्यते । इन्द्रिया-
ऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यन्ते इन्द्रियाणि । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते
इन्द्रियाऽनुपलब्धिरुपलभ्यते न नोपलभ्यते । बलाऽनुपलब्ध्या नोप-
लभ्यन्ते बलानि । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते बलाऽनुपलब्धिरुप-
लभ्यते न नोपलभ्यते । बोध्यज्ञानुपलब्ध्या नोपलभ्यन्ते बोध्यज्ञानि ।
तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते बोध्यज्ञानुपलब्धिरुपलभ्यते न नोप-
लभ्यते । मार्गाऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते मार्गः । तत्कस्य हेतोर्न हि

स्वल्पशून्यतायाद्वितीयाभूमिर्नोपलभ्यते । अनुपलम्बशून्यताया-
द्वितीयाभूमिर्नोपलभ्यते । अभावशून्यतायाद्वितीयाभूमिर्नोपलभ्यते ।
स्वभावशून्यतायाद्वितीयाभूमिर्नोपलभ्यते । अभावस्वभावशून्यताया-
द्वितीयाभूमिर्नोपलभ्यते ।

अध्यात्मशून्यतायास्तृतीयाभूमिर्नोपलभ्यते । वहिर्द्विशून्यताया-
स्तृतीयाभूमिर्नोपलभ्यते । अध्यात्मवह्निर्द्विशून्यतायास्तृतीयाभूमि-
र्नोपलभ्यते । शून्यताशून्यतायास्तृतीयाभूमिर्नोपलभ्यते । महा-
शून्यतायास्तृतीयाभूमिर्नोपलभ्यते । परमार्थशून्यतायास्तृतीयाभूमि-
र्नोपलभ्यते । संस्कृतशून्यतायास्तृतीयाभूमिर्नोपलभ्यते । असंस्कृत-
शून्यतायास्तृतीयाभूमिर्नोपलभ्यते । अत्यन्तशून्यतायास्तृतीयाभूमि-
र्नोपलभ्यते । अनवरागशून्यतायास्तृतीयाभूमिर्नोपलभ्यते । अनव-
कारशून्यतायास्तृतीयाभूमिर्नोपलभ्यते । प्रकृतिशून्यतायास्तृतीया-
भूमिर्नोपलभ्यते । सर्वधर्मशून्यतायास्तृतीयाभूमिर्नोपलभ्यते ।
स्वल्पशून्यतायास्तृतीयाभूमिर्नोपलभ्यते । अनुपलम्बशून्यताया-
स्तृतीयाभूमिर्नोपलभ्यते । अभावशून्यतायास्तृतीयाभूमिर्नोपलभ्यते ।
स्वभावशून्यतायास्तृतीयाभूमिर्नोपलभ्यते । अभावस्वभावशून्यताया-
स्तृतीयाभूमिर्नोपलभ्यते ।

अध्यात्मशून्यतायाश्चतुर्थीभूमिर्नोपलभ्यते । वहिर्द्विशून्यताया-
श्चतुर्थीभूमिर्नोपलभ्यते । अध्यात्मवह्निर्द्विशून्यतायाश्चतुर्थीभूमिर्नोप-
लभ्यते । शून्यताशून्यतायाश्चतुर्थीभूमिर्नोपलभ्यते । महाशून्यताया-
श्चतुर्थीभूमिर्नोपलभ्यते । परमार्थशून्यतायाश्चतुर्थीभूमिर्नोपलभ्यते ।
संस्कृतशून्यतायाश्चतुर्थीभूमिर्नोपलभ्यते । असंस्कृतशून्यतायाश्चतुर्थी-

तथागतदत्तादि । तत्कस्य ऐतोर्न हि सुभते तथागतदत्तानुप-
 लब्धिपलभ्यते न नोपलभ्यते । वैगारद्याऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते
 वैगारद्यादि । तत्कस्य ऐतोर्न हि सुभते वैगारद्याऽनुपलब्धि-
 रपलभ्यते न नोपलभ्यते । प्रतिमन्त्रिदनुपलब्ध्या नोपलभ्यते प्रति-
 मन्त्रिद । तत्कस्य ऐतोर्न हि सुभते प्रतिमन्त्रिदनुपलब्धिपलभ्यते
 न नोपलभ्यते । नरावरणाऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते नरावरणा ।
 तत्कस्य ऐतोर्न हि सुभते नरावरणाऽनुपलब्धिपलभ्यते न
 नोपलभ्यते । अष्टादशवेदिकदुर्लभ्याऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते
 अष्टादशवेदिकदुर्लभ्याः । तत्कस्य ऐतोर्न हि सुभते अष्टादश-
 वेदिकदुर्लभ्याऽनुपलब्धिपलभ्यते न नोपलभ्यते ।

श्रोत आपन्नाऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते श्रोत आपन्नः । तत्कस्य
 ऐतोर्न हि सुभते श्रोत आपन्नाऽनुपलब्धिपलभ्यते न नोपलभ्यते ।
 सहदागाम्यनुपलब्ध्या नोपलभ्यते सहदागामि । तत्कस्य ऐतोर्न हि
 सुभते सहदागाम्यनुपलब्धिपलभ्यते न नोपलभ्यते । अनागाम्य-
 नुपलब्ध्या नोपलभ्यतेऽनागामि । तत्कस्य ऐतोर्न हि सुभते
 अनागाम्यनुपलब्धिपलभ्यते न नोपलभ्यते । अर्हत्त्वाऽनुपलब्ध्या
 नोपलभ्यतेऽर्हन् । तत्कस्य ऐतोर्न हि सुभतेऽर्हत्त्वाऽनुपलब्धिप-
 लभ्यते न नोपलभ्यते । प्रत्येकदुर्लभाऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते प्रत्येक-
 दुर्लः । तत्कस्य ऐतोर्न हि सुभते प्रत्येकदुर्लभाऽनुपलब्धिपलभ्यते न
 नोपलभ्यते । बोधिसत्त्वाऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते बोधिसत्त्वः । तत्कस्य
 ऐतोर्न हि सुभते बोधिसत्त्वाऽनुपलब्धिपलभ्यते न नोपलभ्यते ।
 तथागताऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते तथागतः । तत्कस्य ऐतोर्न हि

लभ्यते । शून्यताशून्यतायाः षष्ठीभूमिर्नोपलभ्यते । महाशून्यतायाः
षष्ठीभूमिर्नोपलभ्यते । परमार्थशून्यतायाः षष्ठीभूमिर्नोपलभ्यते ।
संस्कृतशून्यतायाः षष्ठीभूमिर्नोपलभ्यते । असंस्कृतशून्यतायाः
षष्ठीभूमिर्नोपलभ्यते । अत्यन्तशून्यतायाः षष्ठीभूमिर्नोपलभ्यते ।
अनवरागशून्यतायाः षष्ठीभूमिर्नोपलभ्यते । अनवकारशून्यतायाः
षष्ठीभूमिर्नोपलभ्यते । प्रकृतिशून्यतायाः षष्ठीभूमिर्नोपलभ्यते ।
सर्वधर्मशून्यतायाः षष्ठीभूमिर्नोपलभ्यते । स्वलक्षणशून्यतायाः
षष्ठीभूमिर्नोपलभ्यते । अनुपलम्भशून्यतायाः षष्ठीभूमिर्नोप-
लभ्यते । अभावशून्यतायाः षष्ठीभूमिर्नोपलभ्यते । स्वभावशून्य-
तायाः षष्ठीभूमिर्नोपलभ्यते । अभावस्वभावशून्यतायाः षष्ठीभूमि-
र्नोपलभ्यते ।

अध्यात्मशून्यतायाः सप्तमीभूमिर्नोपलभ्यते । वहिर्द्विशून्यतायाः सप्तमीभूमिर्नोपलभ्यते । अध्यात्मवह्निर्द्विशून्यतायाः सप्तमीभूमिर्नोपलभ्यते । शून्यताशून्यतायाः सप्तमीभूमिर्नोपलभ्यते । महाशून्यतायाः सप्तमीभूमिर्नोपलभ्यते । परमार्थशून्यतायाः सप्तमीभूमिर्नोपलभ्यते । मल्लतशून्यतायाः सप्तमीभूमिर्नोपलभ्यते । अमलशून्यतायाः सप्तमीभूमिर्नोपलभ्यते । अत्यन्तशून्यतायाः सप्तमीभूमिर्नोपलभ्यते । अनवरागशून्यतायाः सप्तमीभूमिर्नोपलभ्यते । अनवकारशून्यतायाः सप्तमीभूमिर्नोपलभ्यते । प्रकृतिशून्यतायाः सप्तमीभूमिर्नोपलभ्यते । सर्वधर्मशून्यतायाः सप्तमीभूमिर्नोपलभ्यते । स्वजक्षणशून्यतायाः सप्तमीभूमिर्नोपलभ्यते । अनुपलम्भशून्यतायाः सप्तमीभूमिर्नोपलभ्यते । अभावशून्यतायाः सप्तमीभूमिर्नोपलभ्यते ।

रूपलभ्यते न नोपलभ्यते । अनभिसंस्काराऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते-
 ऽनभिसंस्कारः । तत्कस्य हेतोर्न सुभूते ऽनभिसंस्कारानुपलब्धिरूप-
 लभ्यते न नोपलभ्यते । पूर्वान्ताऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते पूर्वान्तिः ।
 तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते पूर्वान्ताऽनुपलब्धिरूपलभ्यते न नोप-
 लभ्यते । अपरान्ताऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते ऽपरान्तिः । तत्कस्य
 हेतोर्न हि सुभूते अपरान्तानुपलब्धिरूपलभ्यते न नोपलभ्यते ।
 प्रत्युत्पन्नाऽनुपलब्ध्या नोपलभ्यते प्रत्युत्पन्नः । तत्कस्य हेतोर्न हि
 सुभूते प्रत्युत्पन्नानुपलब्धिरूपलभ्यते न नोपलभ्यते । आगत्यनुपलब्ध्या
 नोपलभ्यते आगतिः । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते आगत्यनुपलब्धि-
 रूपलभ्यते न नोपलभ्यते । गत्यनुपलब्ध्या नोपलभ्यते गतिः ।
 तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते गत्यनुपलब्धिरूपलभ्यते न नोपलभ्यते ।
 स्थित्यनुपलब्ध्या नोपलभ्यते स्थितिः । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते
 स्थित्यनुपलब्धिरूपलभ्यते न नोपलभ्यते । प्लुत्यनुपलब्ध्या नोप-
 लभ्यते प्लुतिः । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते प्लुत्यनुपलब्धिरूपलभ्यते
 न नोपलभ्यते । उपपत्त्यनुपलब्ध्या नोपलभ्यते उपपत्तिः । तत्कस्य
 हेतोर्न हि सुभूते उपपत्त्यनुपलब्धिरूपलभ्यते न नोपलभ्यते ।
 दान्यनुपलब्ध्या नोपलभ्यते दानिः । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते
 दान्यनुपलब्धिरूपलभ्यते न नोपलभ्यते । दृष्ट्यनुपलब्ध्या नोपलभ्यते
 दृष्टिः । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते दृष्ट्यनुपलब्धिरूपलभ्यते न
 नोपलभ्यते ।

प्रथमाभूमिर्भूत्यनुपलब्ध्या नोपलभ्यते । तत्कस्य हेतोर्न हि
 सुभूते प्रथमभूत्यनुपलब्धिरूपलभ्यते न नोपलभ्यते । द्वितीया-

नमोभूमिर्नोपलभ्यते । प्रकृतिशून्यताया नमोभूमिर्नोपलभ्यते ।
 मर्त्यशून्यताया नमोभूमिर्नोपलभ्यते । मन्वन्तशून्यताया
 नमोभूमिर्नोपलभ्यते । अनुपलम्बशून्यताया नमोभूमिर्नोप-
 लभ्यते । अभावशून्यताया नमोभूमिर्नोपलभ्यते । स्वभावशून्य-
 ताया नमोभूमिर्नोपलभ्यते । अभावस्वभावशून्यताया नमो-
 भूमिर्नोपलभ्यते ।

अधात्मशून्यताया दशमीभूमिर्नोपलभ्यते । बहिर्द्विशून्यताया
 दशमीभूमिर्नोपलभ्यते । अध्यात्मबहिर्द्विशून्यताया दशमीभूमि-
 र्नोपलभ्यते । शून्यताशून्यताया दशमीभूमिर्नोपलभ्यते । महाशून्य-
 ताया दशमीभूमिर्नोपलभ्यते । परमार्थशून्यताया दशमीभूमि-
 र्नोपलभ्यते । मस्कृतशून्यताया दशमीभूमिर्नोपलभ्यते । असकृत-
 शून्यताया दशमीभूमिर्नोपलभ्यते । अत्यन्तशून्यताया दशमी-
 भूमिर्नोपलभ्यते । अनवरागशून्यताया दशमीभूमिर्नोपलभ्यते ।
 अनवकारशून्यताया दशमीभूमिर्नोपलभ्यते । प्रकृतिशून्यताया
 दशमीभूमिर्नोपलभ्यते । सर्वधर्मशून्यताया दशमीभूमिर्नोपलभ्यते ।
 खलचणशून्यताया दशमीभूमिर्नोपलभ्यते । अनुपलम्बशून्यताया
 दशमीभूमिर्नोपलभ्यते । अभावशून्यताया दशमीभूमिर्नोपलभ्यते ।
 स्वभावशून्यताया दशमीभूमिर्नोपलभ्यते । अभावस्वभावशून्यताया
 दशमीभूमिर्नोपलभ्यते ।

तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते प्रथमाभूम्यनुपलब्धिरुपलभ्यते न
 नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । न द्वितीयाभूम्यनुपलब्धिरुप-
 लभ्यते न नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । न तृतीयाभूम्यनुप-

अथात्मशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । वहिर्द्वाशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । अथात्मवहिर्द्वाशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । शून्यताशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । महाशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । परमार्थशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । सूक्ष्मशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । असूक्ष्मशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । अत्यन्तशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । अनवरागशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । अनवकारशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । प्रकृतिशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । सर्वधर्मशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । स्वलक्षणशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । अनुपलम्बशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । अभावशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । स्वभावशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । अभावस्वभावशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते ।

अधात्मशून्यतायाद्वितीयाभूमिर्नोपलभ्यते । बहिर्द्धाशून्यताया-
द्वितीयाभूमिर्नोपलभ्यते । अध्यात्मबहिर्द्धाशून्यतायाद्वितीयाभूमि-
र्नोपलभ्यते । शून्यताशून्यतायाद्वितीयाभूमिर्नोपलभ्यते । महाशून्य-
तायाद्वितीयाभूमिर्नोपलभ्यते । परमार्थशून्यतायाद्वितीयाभूमि-
र्नोपलभ्यते । संकृतशून्यतायाद्वितीयाभूमिर्नोपलभ्यते । असंकृत-
शून्यतायाद्वितीयाभूमिर्नोपलभ्यते । अत्यन्तशून्यतायाद्वितीयाभूमि-
र्नोपलभ्यते । अनवरागशून्यतायाद्वितीयाभूमिर्नोपलभ्यते । अनव-
कारशून्यतायाद्वितीयाभूमिर्नोपलभ्यते । प्रकृतिशून्यतायाद्वितीया-
भूमिर्नोपलभ्यते । सर्वधर्मशून्यतायाद्वितीयाभूमिर्नोपलभ्यते ।

मुपादाय । सर्वधर्तृगन्तया मत्तपरिपाको नोपलभ्यतेऽथन्तविगु-
द्धितानुपादाय । स्वलक्षणगन्तया मत्तपरिपाको नोपलभ्यतेऽथन्त-
विगुद्धितानुपादाय । अनुपलभ्यगन्तया मत्तपरिपाको नोपलभ्यते-
ऽथन्तविगुद्धितानुपादाय । अभावगन्तया मत्तपरिपाको नोप-
लभ्यतेऽथन्तविगुद्धितानुपादाय । स्वभावगन्तया मत्तपरिपाको
नोपलभ्यतेऽथन्तविगुद्धितानुपादाय । अभावस्वभावगन्तया
मत्तपरिपाको नोपलभ्यतेऽथन्तविगुद्धितानुपादाय ।

अध्यात्मशून्यतया बुद्धचेत्रपरिशुद्धिर्नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धि-
मुपादाय । वहिर्ह्यशून्यतया बुद्धचेत्रपरिशुद्धिर्नोपलभ्यतेऽत्य-
विशुद्धिमुपादाय । अध्यात्मवह्निर्ह्यशून्यतया बुद्धचेत्रपरिशुद्धि-
र्नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धिमुपादाय । शून्यताशून्यतया बुद्धचे-
त्रपरिशुद्धिर्नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धिमुपादाय । महाशून्यतया
बुद्धचेत्रपरिशुद्धिर्नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धिमुपादाय । परमा-
शून्यतया बुद्धचेत्रपरिशुद्धिर्नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धिमुपादाय ।
संछानशून्यतया बुद्धचेत्रपरिशुद्धिर्नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धिमुपा-
दाय । अमंछानशून्यतया बुद्धचेत्रपरिशुद्धिर्नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशु-
द्धिमुपादाय । अत्यन्तशून्यतया बुद्धचेत्रपरिशुद्धिर्नोपलभ्यते-
ऽत्यन्तविशुद्धिमुपादाय । अनवरागशून्यतया बुद्धचेत्रपरिशुद्धि-
र्नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धिमुपादाय । अनवकारशून्यतया बुद्ध-
चेत्रपरिशुद्धिर्नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धिमुपादाय । प्रज्ञातिशून्यतया
बुद्धचेत्रपरिशुद्धिर्नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धिमुपादाय । सर्वधर्म-
शून्यतया बुद्धचेत्रपरिशुद्धिर्नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धिमुपादाय ।

आपातशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । वरिदांशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । अध्यात्मवरिदांशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । शून्यताशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । मद्याशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । परमार्थशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । सरसशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । असकृत्शून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । अत्यन्तशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । अनवरागशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । अनवकारशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । प्रकृतिशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । सर्वधर्मशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । स्वलक्षणशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । अनुपलक्षशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । अभावशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । स्वभावशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते । अभावस्वभावशून्यतायाः प्रथमाभूमिर्नोपलभ्यते ।

अथात्मशून्यतायाद्वितीयाभूमिर्नोपलभ्यते । वद्विद्वांशून्यताया-
द्वितीयाभूमिर्नोपलभ्यते । अथात्मवद्विद्वांशून्यतायाद्वितीयाभूमि-
र्नोपलभ्यते । शून्यताशून्यतायाद्वितीयाभूमिर्नोपलभ्यते । मद्याशून्य-
तायाद्वितीयाभूमिर्नोपलभ्यते । परमार्थशून्यतायाद्वितीयाभूमि-
र्नोपलभ्यते । संसृतशून्यतायाद्वितीयाभूमिर्नोपलभ्यते । असंसृत-
शून्यतायाद्वितीयाभूमिर्नोपलभ्यते । अत्यन्तशून्यतायाद्वितीयाभूमि-
र्नोपलभ्यते । अनवरागशून्यतायाद्वितीयाभूमिर्नोपलभ्यते । अनव-
कारशून्यतायाद्वितीयाभूमिर्नोपलभ्यते । प्रकृतिशून्यतायाद्वितीया-
भूमिर्नोपलभ्यते । सर्वधर्मशून्यतायाद्वितीयाभूमिर्नोपलभ्यते ।

अथ एकादशः परिवर्तः ॥

अथायुष्मान् सुभृतिर्भगवन्तमेतद्वोचत् । महायानं महायान-
मिति भगवन्नुच्यते सदेवासुरमानुषं लोकमभिभूयनिर्यास्यति
ते नोच्यते महायानमिति । आकाशसमं भगवंस्तन्महायानं ।
यथाकाशे अप्रमेयानामसंख्येयानां सत्त्वानामवकाशः । एवमेव
भगवन्नस्मिन् महायाने अप्रमेयानामसंख्येयानां सत्त्वानामवकाशः ।
अनेन भगवन् पर्यायेण महायानमिदं बोधिसत्त्वानां महासत्त्वानां ।
न चाऽस्य महायानस्याङ्गमो वा निर्गमो वा स्थानं वा दृश्यते । नापि
पूर्वान्तो नाऽपरान्तो न मध्यः । तद्यथापि नाम भगवन्नाकाशस्य
नैवागमो वा दृश्यते न निर्गमो वा दृश्यते । न स्थानं दृश्यते ।
एवमेव भगवन्नस्य महायानस्य नैवागम उपलभ्यते न निर्गम
उपलभ्यते नास्याममुपलभ्यते । तद्यथापि नाम भगवन्नाकाशस्य
नैव पूर्वान्त उपलभ्यते नाऽपरान्त उपलभ्यते न मध्य उपलभ्यते ।
अध्वसमतामुपादाय । एवमेव भगवन्नस्य महायानस्य नैव पूर्वान्त
उपलभ्यते नापरान्त उपलभ्यते न मध्य उपलभ्यते । अध्वसमताया न
मिदं भगवन् यदुतमहायानं । तस्मान्महायानं महायानमित्युच्यते ।

भगवानाह । एवमेतत् सुभृते एवमेतन्महायानमिदं बोधिसत्त्वस्य
महासत्त्वस्य षट्पारमिताः । दानपारमिता शीलपारमिता
चान्तिपारमिता वीर्यपारमिता ध्यानपारमिता प्रज्ञापारमिता ।

भूमिर्नोपलभ्यते । अत्यन्तशून्यतायाश्चतुर्थीभूमिर्नोपलभ्यते । अनव-
राण्यशून्यतायाश्चतुर्थीभूमिर्नोपलभ्यते । अनवकारशून्यतायाश्चतुर्थी-
भूमिर्नोपलभ्यते । प्रणतिशून्यतायाश्चतुर्थीभूमिर्नोपलभ्यते । सर्वधर्म-
शून्यतायाश्चतुर्थीभूमिर्नोपलभ्यते । खल्वपशून्यतायाश्चतुर्थीभूमि-
र्नोपलभ्यते । अतुपलम्बशून्यतायाश्चतुर्थीभूमिर्नोपलभ्यते । अभाव-
शून्यतायाश्चतुर्थीभूमिर्नोपलभ्यते । स्वभावशून्यतायाश्चतुर्थीभूमि-
र्नोपलभ्यते । अभावस्वभावशून्यतायाश्चतुर्थीभूमिर्नोपलभ्यते ।

अधात्मशून्यतायाः पञ्चमीभूमिर्नोपलभ्यते । वहिर्ह्यशून्यतायाः
पञ्चमीभूमिर्नोपलभ्यते । अधात्मवहिर्ह्यशून्यतायाः पञ्चमीभूमि-
र्नोपलभ्यते । शून्यताशून्यतायाः पञ्चमीभूमिर्नोपलभ्यते । महा-
शून्यतायाः पञ्चमीभूमिर्नोपलभ्यते । परमार्थशून्यतायाः पञ्चमी-
भूमिर्नोपलभ्यते । सल्लतशून्यतायाः पञ्चमीभूमिर्नोपलभ्यते ।
असंल्लतशून्यतायाः पञ्चमीभूमिर्नोपलभ्यते । अत्यन्तशून्यतायाः
पञ्चमीभूमिर्नोपलभ्यते । अनवराण्यशून्यतायाः पञ्चमीभूमिर्नोप-
लभ्यते । अनवकारशून्यतायाः पञ्चमीभूमिर्नोपलभ्यते । प्रणति-
शून्यतायाः पञ्चमीभूमिर्नोपलभ्यते । सर्वधर्मशून्यतायाः पञ्चमी-
भूमिर्नोपलभ्यते । खल्वपशून्यतायाः पञ्चमीभूमिर्नोपलभ्यते ।
अतुपलम्बशून्यतायाः पञ्चमीभूमिर्नोपलभ्यते । अभावशून्यतायाः
पञ्चमीभूमिर्नोपलभ्यते । स्वभावशून्यतायाः पञ्चमीभूमिर्नोपलभ्यते ।
अभावस्वभावशून्यतायाः पञ्चमीभूमिर्नोपलभ्यते ।

अधात्मशून्यतायाः षष्ठीभूमिर्नोपलभ्यते । वहिर्ह्यशून्यतायाः
षष्ठीभूमिर्नोपलभ्यते । अधात्मवहिर्ह्यशून्यतायाः षष्ठीभूमिर्नोप-

ज्ञानकेतुः समाधिः । वज्रोपमः समाधिः । चित्तस्थितिः समाधिः ।
 समन्तालोकः समाधिः । सुप्रतिष्ठितः समाधिः । रत्नकोटिः समाधिः ।
 वरधर्मसुद्रा समाधिः । सर्वधर्मसमता समाधिः । रतिजहः
 समाधिः । धर्माद्गतः समाधिः । अविकिरणः समाधिः । सर्वधर्म-
 पदप्रभेदः समाधिः । समाचरावकारः समाधिः । अचरापगतः
 समाधिः । आरम्भणच्छेदनः समाधिः । अविकारः समाधिः ।
 अप्रकारः समाधिः । नामनियतप्रवेगः समाधिः । अनिकेतचारी
 समाधिः । तिमिरापगतः समाधिः । चारित्र्यवती समाधिः ।
 अचलः समाधिः । विषयतीर्णः समाधिः । सर्वगुणसञ्चयगतः
 समाधिः । स्थितनिश्चितः समाधिः । शुभपुष्पितगुडिः समाधिः ।
 अनन्तप्रतिभानः समाधिः । असमममः समाधिः । सर्वधर्मातिक्रमणः
 समाधिः । परिच्छेदकरः समाधिः । विमतिविकिरणः समाधिः ।
 निरधिष्ठानः समाधिः । एकब्यूहः समाधिः । आकाशाभिनिर्हासः
 समाधिः । एकाकारः समाधिः । आकारानवकारः समाधिः ।
 नैवेधिकसर्वभवतलापगतः समाधिः । सङ्केतकृतप्रवेगः समाधिः ।
 गिरिघोषाचरविमुक्तः समाधिः । ज्वलनोल्का समाधिः । जल-
 परिशोधनः समाधिः । अनभिलक्षितः समाधिः । सर्वकारवरो-
 पेतः समाधिः । सर्वदुःखनिरभिनन्दी समाधिः । अक्षयकरणः
 समाधिः । धारणीमतिः समाधिः । सम्यक्त्वमिथ्यात्वप्रमनः समाधिः ।
 सर्वरोधविरोधामप्रमनः समाधिः । विमलप्रभः समाधिः ।
 सारवती समाधिः । परिपूर्णचन्द्रविमलप्रभः समाधिः । विदुःप्रभः
 समाधिः । महायूथः समाधिः । सर्वकारप्रभाकरः समाधिः ।

भूमिर्नोपलभ्यते । अत्यन्तशून्यतायाश्चतुर्थीभूमिर्नोपलभ्यते । अनव-
रागशून्यतायाश्चतुर्थीभूमिर्नोपलभ्यते । अनवकारशून्यतायाश्चतुर्थी-
भूमिर्नोपलभ्यते । प्रकृतिशून्यतायाश्चतुर्थीभूमिर्नोपलभ्यते । सर्वधर्म-
शून्यतायाश्चतुर्थीभूमिर्नोपलभ्यते । स्वलक्षणशून्यतायाश्चतुर्थीभूमि-
र्नोपलभ्यते । अनुपलब्धशून्यतायाश्चतुर्थीभूमिर्नोपलभ्यते । अभाव-
शून्यतायाश्चतुर्थीभूमिर्नोपलभ्यते । स्वभावशून्यतायाश्चतुर्थीभूमि-
र्नोपलभ्यते । अभावस्वभावशून्यतायाश्चतुर्थीभूमिर्नोपलभ्यते ।

अध्यात्मशून्यतायाः पञ्चमीभूमिर्नोपलभ्यते । बहिर्दृष्टिशून्यतायाः
पञ्चमीभूमिर्नोपलभ्यते । अध्यात्मबहिर्दृष्टिशून्यतायाः पञ्चमीभूमि-
र्नोपलभ्यते । शून्यताशून्यतायाः पञ्चमीभूमिर्नोपलभ्यते । मरा-
शून्यतायाः पञ्चमीभूमिर्नोपलभ्यते । परमार्थशून्यतायाः पञ्चमी-
भूमिर्नोपलभ्यते । संकृतशून्यतायाः पञ्चमीभूमिर्नोपलभ्यते ।
असंकृतशून्यतायाः पञ्चमीभूमिर्नोपलभ्यते । अत्यन्तशून्यतायाः
पञ्चमीभूमिर्नोपलभ्यते । अनवरागशून्यतायाः पञ्चमीभूमिर्नोप-
लभ्यते । अनवकारशून्यतायाः पञ्चमीभूमिर्नोपलभ्यते । प्रकृति-
शून्यतायाः पञ्चमीभूमिर्नोपलभ्यते । सर्वधर्मशून्यतायाः पञ्चमी-
भूमिर्नोपलभ्यते । स्वलक्षणशून्यतायाः पञ्चमीभूमिर्नोपलभ्यते ।
अनुपलब्धशून्यतायाः पञ्चमीभूमिर्नोपलभ्यते । अभावशून्यतायाः
पञ्चमीभूमिर्नोपलभ्यते । स्वभावशून्यतायाः पञ्चमीभूमिर्नोपलभ्यते ।
अभावस्वभावशून्यतायाः पञ्चमीभूमिर्नोपलभ्यते ।

अध्यात्मशून्यतायाः षष्ठीभूमिर्नोपलभ्यते । बहिर्दृष्टिशून्यतायाः
षष्ठीभूमिर्नोपलभ्यते । अध्यात्मबहिर्दृष्टिशून्यतायाः षष्ठीभूमिर्नोप-

स्वभावशून्यतायाः सप्तमीभूमिर्नोपलभ्यते । अभावस्वभावशून्यतायाः
सप्तमीभूमिर्नोपलभ्यते ।

अध्यात्मशून्यतायाः अष्टमीभूमिर्नोपलभ्यते । वचिर्द्वाशून्यतायाः
अष्टमीभूमिर्नोपलभ्यते । अध्यात्मवचिर्द्वाशून्यतायाः अष्टमीभूमि-
र्नोपलभ्यते । शून्यताशून्यतायाः अष्टमीभूमिर्नोपलभ्यते । महा-
शून्यतायाः अष्टमीभूमिर्नोपलभ्यते । परमार्थशून्यतायाः अष्टमी-
भूमिर्नोपलभ्यते । संस्कृतशून्यतायाः अष्टमीभूमिर्नोपलभ्यते ।
असंस्कृतशून्यतायाः अष्टमीभूमिर्नोपलभ्यते । अत्यन्तशून्यतायाः
अष्टमीभूमिर्नोपलभ्यते । अनवरागशून्यतायाः अष्टमीभूमिर्नोप-
लभ्यते । अनवकारशून्यतायाः अष्टमीभूमिर्नोपलभ्यते । प्रकृति-
शून्यतायाः अष्टमीभूमिर्नोपलभ्यते । सर्वधर्मशून्यतायाः अष्टमी-
भूमिर्नोपलभ्यते । स्वलक्षणशून्यतायाः अष्टमीभूमिर्नोपलभ्यते ।
अनुपलब्धशून्यतायाः अष्टमीभूमिर्नोपलभ्यते । अभावशून्यतायाः
अष्टमीभूमिर्नोपलभ्यते । स्वभावशून्यतायाः अष्टमीभूमिर्नोपलभ्यते ।
अभावस्वभावशून्यतायाः अष्टमीभूमिर्नोपलभ्यते ।

अध्यात्मशून्यताया नवमीभूमिर्नोपलभ्यते । वद्विद्वांशून्यताया
नवमीभूमिर्नोपलभ्यते । अध्यात्मवद्विद्वांशून्यताया नवमीभूमिर्नोप-
लभ्यते । शून्यताशून्यताया नवमीभूमिर्नोपलभ्यते । महाशून्यताया
नवमीभूमिर्नोपलभ्यते । परमार्थशून्यताया नवमीभूमिर्नोपलभ्यते ।
संस्कृतशून्यताया नवमीभूमिर्नोपलभ्यते । असंस्कृतशून्यताया नवमी-
भूमिर्नोपलभ्यते । अत्यन्तशून्यताया नवमीभूमिर्नोपलभ्यते ।
अनवरागशून्यताया नवमीभूमिर्नोपलभ्यते । अनवकारशून्यताया

स चेत् सुभूते चक्षुस्तथाऽभविष्यदवितथाऽनन्यतथाऽविपरीतं
 भूतं सत्यं यथावन्नित्यं ध्रुवं शाश्वतमपरिणामधर्म्म । न खल्वभावो-
 ऽभविष्यन्नेदं महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् ।
 यस्मात्तर्हि सुभूते चक्षुः कल्पितं विठयितं सन्दर्भितं । इदं सर्व-
 मनित्यमध्रुवमशाश्वतं विपरिणामधर्म्माभावस्तस्मान्महायानं सदेव-
 मानुषासुरं लोकमभिनिर्वाति । स चेत् सुभूते श्रोत्रं तथा-
 ऽभविष्यदवितथाऽनन्यतथाऽविपरीतं भूतं सत्यं यथावन्नित्यं ध्रुवं
 शाश्वतमविपरिणामधर्म्म न खल्वर्भावाऽभविष्यन्नेदं महायानं सदेव-
 मानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते श्रोत्रं
 कल्पितं विठयितं सन्दर्भितं । इदं सर्वमनित्यमध्रुवमशाश्वतं
 विपरिणामधर्म्माभावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभि-
 भूयनिर्याति । स चेत् सुभूते घ्राणस्तथाऽभविष्यदवितथाऽनन्यतथा
 ऽविपरितं भूत सत्यं यथावन्नित्यं ध्रुवं शाश्वतमविपरिणामधर्म्म
 न खल्वभावोऽभविष्यन्नेदं महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभि-
 भूयनिर्यास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते घ्राणं कल्पितं विठयितं
 सन्दर्भितं । इदं सर्वमनित्यमध्रुवमशाश्वतं विपरिणामधर्म्माभा-
 वस्तस्मात् सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते
 जिह्वा तथाऽभविष्यदवितथाऽनन्यतथाऽविपरीताभूतामत्याययाव-
 न्नित्याध्रुवाशाश्वताऽविपरिणामधर्म्माणी म खल्वभावोऽभविष्यन्नेदं
 महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । तस्मात्तर्हि
 सुभूते जिह्वा कल्पिता विठयिता सन्दर्भिता । इदं सर्वमनित्यम-
 ध्रुवमशाश्वतं विपरिणामधर्म्माभावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषासुरं

लभिरुपलभ्यते न नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । न
चतुर्थीभूम्यनुपलभिरुपलभ्यते न नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपा-
दाय । न पञ्चमीभूम्यनुपलभिरुपलभ्यते न नोपलभ्यतेऽत्यन्त-
विशुद्धितामुपादाय । न षष्ठीभूम्यनुपलभिरुपलभ्यते न नोप-
लभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । न सप्तमीभूम्यनुपलभिरुपलभ्यते
न नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । नाष्टमीभूम्यनुपलभिरुप-
लभ्यते न नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । न नवमीभूम्यनुप-
लभिरुपलभ्यते न नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । न दशमी-
भूम्यनुपलभिरुपलभ्यते न नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय ।

अध्यात्मशून्यतया सत्त्वपरिपाको नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धिता-
मुपादाय । वहिर्गोशून्यतया सत्त्वपरिपाको नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशु-
द्धितामुपादाय । अध्यात्मवहिर्द्धाशून्यतया सत्त्वपरिपाको नोप-
लभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । शून्यताशून्यतया सत्त्वपरिपाको
नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । महाशून्यतया सत्त्वपरिपाको
नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । परमार्थशून्यतया सत्त्वपरि-
पाको नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । संस्कृतशून्यतया सत्त्व-
परिपाको नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । असंस्कृतशून्यतया
सत्त्वपरिपाको नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । अत्यन्तशून्यतया
सत्त्वपरिपाको नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । अनवराग-
शून्यतया सत्त्वपरिपाको नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय ।
अनवकारशून्यतया सत्त्वपरिपाको नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपा-
दाय । प्रकृतिशून्यतया सत्त्वपरिपाको नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धिता-

स चेत् सुभूते चक्षुस्तथाऽभविष्यदवितथाऽनन्यतथाऽविपरीतं
 भूतं सत्यं यथावन्नित्यं ध्रुवं शाश्वतमपरिणामधर्मं । न खल्वभावो-
 ऽभविष्यन्नेदं महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् ।
 यस्मात्तर्हि सुभूते चक्षुः कल्पितं विठयितं सन्दर्भितं । इदं सर्व-
 मनित्यमध्रुवमशाश्वतं विपरिणामधर्माभावस्तस्मान्महायानं सदेव-
 मानुषासुरं लोकमभिनिर्वाति । स चेत् सुभूते श्रोत्रं तथा-
 ऽभविष्यदवितथाऽनन्यतथाऽविपरीतं भूतं सत्यं यथावन्नित्यं ध्रुवं
 शाश्वतमविपरिणामधर्मं न खल्वर्भावाऽभविष्यन्नेदं महायानं सदेव-
 मानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते श्रोत्रं
 कल्पितं विठयितं सन्दर्भितं । इदं सर्वमनित्यमध्रुवमशाश्वतं
 विपरिणामधर्माभावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभि-
 भूयनिर्याति । स चेत् सुभूते घ्राणस्तथाऽभविष्यदवितथाऽनन्यतथा-
 ऽविपरितं भूतं सत्यं यथावन्नित्यं ध्रुवं शाश्वतमविपरिणामधर्मं
 न खल्वभावोऽभविष्यन्नेदं महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभि-
 भूयनिर्याम्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते घ्राणं कल्पितं विठयितं
 सन्दर्भितं । इदं सर्वमनित्यमध्रुवमशाश्वतं विपरिणामधर्माभाव-
 स्तस्मात् सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते
 जिह्वा तथाऽभविष्यदवितथाऽनन्यतथाऽविपरीताभूतामत्याययाव-
 च्छिद्याप्रवागायताऽविपरिणामधर्मिणी न खल्वभावोऽभविष्यन्ने-
 दं महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि
 सुभूते जिह्वा कल्पिता विठयिता सन्दर्भिता । इदं सर्वमनित्यम-
 ध्रुवमशाश्वतं विपरिणामधर्माभावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषासुरं

स्वनक्षत्रशून्यतया बुद्धचेचपरिशुद्धिर्नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धिता-
मुपादाय । अनुपलभशून्यतया बुद्धचेचपरिशुद्धिर्नोपलभ्यतेऽत्यन्त-
विशुद्धितामुपादाय । अभावशून्यतया बुद्धचेचपरिशुद्धिर्नोप-
लभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । स्वभावशून्यतया बुद्धचेचपरि-
शुद्धिर्नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय । अभावस्वभावशून्यतया
बुद्धचेचपरिशुद्धिर्नोपलभ्यतेऽत्यन्तविशुद्धितामुपादाय ।

अध्यात्मशून्यतया पञ्चचक्षुषिर्नोपलभ्यन्ते । बहिर्द्वीशून्यतया पञ्च-
चक्षुषिर्नोपलभ्यन्ते । अध्यात्मबहिर्द्वीशून्यतया पञ्चचक्षुषिर्नोपलभ्यन्ते ।
शून्यताशून्यतया पञ्चचक्षुषिर्नोपलभ्यन्ते । महाशून्यतया पञ्चचक्षुषि-
र्नोपलभ्यन्ते । परमार्थशून्यतया पञ्चचक्षुषिर्नोपलभ्यन्ते । सङ्कत-
शून्यतया पञ्चचक्षुषिर्नोपलभ्यन्ते । असङ्कतशून्यतया पञ्चचक्षुषिर्नोप-
लभ्यन्ते । अत्यन्तशून्यतया पञ्चचक्षुषिर्नोपलभ्यन्ते । अनवरागशून्यतया
पञ्चचक्षुषिर्नोपलभ्यन्ते । अनवकारशून्यतया पञ्चचक्षुषिर्नोपलभ्यन्ते ।
प्रकृतिशून्यतया पञ्चचक्षुषिर्नोपलभ्यन्ते । सर्वधर्मशून्यतया पञ्च-
चक्षुषिर्नोपलभ्यन्ते । स्वलक्षणशून्यतया पञ्चचक्षुषिर्नोपलभ्यन्ते । अनु-
पलभशून्यतया पञ्चचक्षुषिर्नोपलभ्यन्ते । अभावशून्यतया पञ्चचक्षुषि-
र्नोपलभ्यन्ते । स्वभावशून्यतया पञ्चचक्षुषिर्नोपलभ्यन्ते । अभावस्वभाव-
शून्यतया पञ्चचक्षुषिर्नोपलभ्यन्ते । अत्यन्तविशुद्धितामुपादाय ।

एव खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां
चरन्नुपलभयोगेन सर्वधर्माणां महायानेन सर्वाकारजतायां
व्याम्यति ॥ ० ॥

शतमाहस्ताः प्रज्ञापारमिताया दशमः परिवर्तः ॥ ० ॥

ASIATIC SOCIETY OF BENGAL

No. 1, PARK STREET, CALCUTTA,

AND OBTAINABLE FROM

The Society's Agents—

MR. BERNARD QUARITCH, 11, Grafton Street, New Bond Street, London
AND MR. OTTO HARRASSOWITZ, BOOKSELLER, Leipzig, Germany.

Complete copies of those works marked with an asterisk * cannot be supplied
of the Fasciculi being out of stock.

BIBLIOTHECA INDICA

Sanskrit Series.

Advaitachintā Kaustubha, Fasc 1-3 @ /10/ each	Rs
Aitarēya Brāhmana, Vol I, Fasc 1-5, Vol. II, Fasc 1-5, Vol III, Fasc 1-5, Vol IV, Fasc. 1-3 @ /10/ each	...
Aitareyalocana	...
Amarakosha, Fasc I	...
*Anu Bhāshya, Fasc 2 5 @ /10/ each	...
Anumana Dīdhiti Prasārini, Fasc I, @ /10/	...
Aṣṭasāhasrikā Prajñāpāramitā, Fasc 1-6 @ /10/ each	...
Ātmatattvaviveka, Fasc I	...
Aṣṭavaidyaka, Fasc 1-5 @ /10/ each	...
Avadāna Kalpalatā, (Sanskrit and Tibetan) Vol I, Fasc. 1-9 Vol II, Fasc 1-9 @ 1/ each	...
Bālam Bhaṭṭī, Vol I, Fasc 1-2, Vol. II, Fasc 1, @ /10/ each	...
Baudhāyana Śrauta Sūtra, Fasc 1-3, Vol II, Fasc 1-4 @ /10/ each	...
Bhāṭṭa Dipikā, Vol I, Fasc 1 6, Vol II, Fasc 1, @ /10/ each	...
Bauddhastotrasaṅgraha	...
Bṛhaddevatā, Fasc 1-4 @ /10/ each	...
Bṛhaddharma Purāṇa, Fasc 1-6 @ /10/ each	...
Bodhicaryāvatāra of Śāntideva, Fasc 1 5 @ /10/ each	...
Oṃ Cantinātha Charita, Fasc 1-3 ..	...
Ātadūṣanī, Fasc 1-2 @ /10/ each	...
Catalogue of Sanskrit Books and MSS., Fasc 1 4 @ 2/ each	...
*Ātapatha Brāhmana, Vol I, Fasc 1-7, Vol II, Fasc 1-5 Vol III, Fasc 1-7, Vol V, Fasc 1-4 @ /10/ each	...
Ditto Vol VI, Fasc. 1-3 @ 1/4/ each	...
Ditto Vol VII, Fasc 1-5 @ /10/	...
Ātasaṣṭhasrikā prajñāpāramitā, Part I, Fasc. 1-18 @ /10/ each	...
*Caturvarga Chintāmaṇi, Vol II, Fasc 1-25, Vol. III, Part I, Fasc 1-18, Part II Fasc 1-10, Vol IV, Fasc 1-6 @ /10/ each	...
Ditto Vol IV, Fasc 7-8, @ 1/4/ each	...
Ditto Vol IV, Fasc 9-10 @ /10/	...
Ślokaavāntika, (English), Fasc 1-7 @ 1/4/ each	...
*Śrauta Sūtra of Śāṅkhāyana, Vol I, Fasc 1-7, Vol II, Fasc 1-4, Vol III, Fasc 1-4, Vol 4, Fasc 1 @ /10/ each	...
Śrī Bhāṣyam, Fasc 1-3 @ /10/ each	...
Dāna Kṛyā Kaumudī, Fasc 1-2 @ /10/ each	...
Gadadhara Paddhati Kālasara, Vol 1, Fasc 1-7 @ /10/ each	...
Ditto Acārasāra, Vol II, Fasc 1-4	...
Gobhiliya Gṛhya Sutra, Vol I, @ /10/ each	...
Ditto Vol II, Fasc 1-2 @ 1/4/ each	...
Ditto (Appendix) Gobhila Parisista	...
Ditto Gṛhya Saṅgraha	...
Haralata	...
Karmapradiṇ Fasc 1	...
Kāla Vivēka, Fasc 1 7 @ /10/ each	...
Kāla tra, Fasc 1-6 @ /12/ each	...
Kāla harit Sigara, (English) Fasc 1 14 @ 1/4/ each	...

६२मुच्यते दोधिमत्त्वस्य मदासत्त्वस्य मदायानं । पुनरपरं सुभूते
 दोधिमत्त्वस्य मदासत्त्वस्य मदायानं यदुत सर्वधारणीमुष्मानि
 सर्वममाधिमुष्मानि । शूरङ्गम समाधिः । रत्नमुद्रा समाधिः ।
 मिहविमोडित समाधिः । सुदृष्ट समाधिः । चन्द्रध्वजकेतु समाधिः ।
 सर्वधर्मोद्गम समाधिः । तिलोक्तमूर्द्ध समाधिः । धर्मधातुनियतः
 समाधिः । नियतध्वजकेतुः समाधिः । वज्रः समाधिः । सर्वधर्म-
 प्रदेशमुद्रा समाधिः । समाधिराजसुप्रतिष्ठितः समाधिः । रश्मिप्रमुक्तः
 समाधिः । वल्यूः समाधिः । समुद्रतः समाधिः । निरुक्तिनियत-
 प्रवेशः समाधिः । अधिवचनसंप्रवेशः समाधिः । दिग्विज्ञोक्तः
 समाधिः । साधारणमुद्रा समाधिः । असम्प्रमोपः समाधिः ।
 सर्वधर्मममवसरणसागरमुद्रा समाधिः । आकाशस्फुरणः समाधिः ।
 वज्रमण्डलः समाधिः । ध्वजाग्रकेयूरः समाधिः । इन्द्रकेतुः समाधिः ।
 शोतोऽमुर्गतः समाधिः । मिहविक्षुम्भितः समाधिः । व्यभस्तः
 समाधिः । रणजटः समाधिः । वैरोचनः समाधिः । अशेषः समाधिः ।
 अनिवेतस्थितः समाधिः । निश्चितः समाधिः । विमलप्रदीपः
 समाधिः । अनन्तप्रभः समाधिः । प्रभाकरः समाधिः । समन्ताव-
 भासः समाधिः । शुद्धसारः समाधिः । विमलप्रभः समाधिः ।
 रतिकरः समाधिः । विद्युत्प्रदीपः समाधिः । अक्षयः समाधिः ।
 अजेयः समाधिः । तेजोवती समाधिः । क्षयापगतः समाधिः ।
 अनिज्जः समाधिः । अवितर्कः समाधिः । सूर्यप्रदीपः समाधिः ।
 चन्द्रविमलः समाधिः । प्रज्ञाप्रदीपः समाधिः । शुद्धप्रतिभासः
 समाधिः । आलोककरः समाधिः । काराकारः समाधिः ।

विपरिणामधर्माभावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभि-
 भूयनिर्याति । स चेत् सुभूते गन्धस्तथाऽभविष्यद्वितथाऽनन्यतथा-
 ऽविपरीतो भूतः सत्यः यथावन्नित्यो ध्रुवः शाश्वतोऽविपरिणामधर्मा
 खल्वभावोऽभविष्येदं महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूय-
 निरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते गन्धः कल्पितो विठयितः सन्द-
 र्भितोऽनित्योऽध्रुवोऽशाश्वतो विपरिणामधर्माभावस्तस्मान्महायानं
 सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते रसस्तथा-
 ऽभविष्यद्वितथाऽनन्यतथाऽविपरीतो भूतः सत्यो यथावन्नित्यो ध्रुवः
 शाश्वतोऽविपरिणामधर्मा न खल्वभावोऽभविष्येदं महायानं सदेव-
 मानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते रसः
 कल्पितो विठयितः सन्दर्भितोऽनित्योऽध्रुवोऽशाश्वतो विपरिणाम-
 धर्माभावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति ।
 स चेत् सुभूते स्पर्शस्तथाभविष्यद्वितथाऽनन्यतथाऽविपरीतो भूतः
 सत्यो यथावन्नित्यो ध्रुवः शाश्वतोऽविपरिणामधर्मा न खल्वभावो-
 ऽभविष्येदं महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् ।
 यस्मात्तर्हि सुभूते स्पर्शः कल्पितो विठयितः सन्दर्भितोऽनित्यो-
 ऽध्रुवोऽशाश्वतो विपरिणामधर्माभावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषासुरं
 लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते धर्मास्तथाऽभविष्यद्वि-
 तथाऽनन्यतथाऽविपरीताः सत्या यथावन्नित्या ध्रुवाः शाश्वता वि-
 परिणामधर्माः न खल्वभावोऽभविष्येदं महायानं सदेवमानुषासुरं
 लोकमभिभूयनिर्याति ।

स चेत् सुभूते चतुर्विज्ञानं तथाऽभविष्यद्वितथाऽनन्यतथा

समाधिसमता समाधिः । अरजोधिर्जोगययुक्तः समाधिः ।
 अरुणमरुणसंरणः समाधिः । अरुणमरुण सर्वसमवसरणः समाधिः ।
 अग्निलम्बनिजेतनिरतः समाधिः । तपतास्तितनित्तः समाधिः ।
 कायकलिसंमपनः समाधिः । वाक्कलिविष्वसंनगगनकल्पः समाधिः ।
 आवाशासङ्गविमुक्तिनिरूपणोपः समाधिः । इदमुच्यते बोधिसत्त्वस्य
 महासत्त्वस्य महायानम् ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानम् । यदुता-
 ध्याताशून्यता । धरिर्ज्ञाशून्यता । अध्यात्मवद्विर्ज्ञाशून्यता । शून्यता-
 शून्यता । नराशून्यता । परमार्पशून्यता । संसृतशून्यता । असंसृत-
 शून्यता । अत्यन्तशून्यता । अनवरागशून्यता । अनवकारशून्यता ।
 प्रवृत्तिशून्यता । सर्वधर्माशून्यता । स्वलक्षणशून्यता । अनुपलम्भ-
 शून्यता । अभावशून्यता । स्वभावशून्यता । अभावस्वभावशून्यता ।
 इदमुच्यते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानम् ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानम् । यदुत
 चत्वारि कृत्यपस्थानानि । चत्वारि सन्त्यक्प्रहाणानि । चत्वार
 अहिपादाः । पञ्चेन्द्रियाणि । पञ्चबलानि । सप्तबोध्यानि ।
 आर्याष्टाङ्गमार्गः । आर्यसत्यानि । ध्यानानि । अप्रमाणानि ।
 आरुण्यसमापत्तयः । अष्टौ विमोक्षाः । न वा अनुपूर्वविहारसमा-
 पत्तयः । शून्यतागिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखाणि । अभिज्ञाः समा-
 धयः । धारणीमुखानि । दशतथागतबलानि । चत्वारि वैशारद्यानि ।
 चतस्रः प्रतिमन्विदः । महाकरुणा । अष्टादशावेणिकबुद्धधर्माः ।
 इदमुच्यते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानम् । यत् पुनः सुभूति-

तथाऽभविष्यद्वितथाऽनन्यतथाऽविपरीतं भूतं सत्यं यथावन्नित्यं ध्रुवं
 ग्राह्यतमविपरिणामधर्मा न खल्वभावोऽभविष्येदं महायानं सदेव-
 मानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभृते काय-
 विज्ञानं कल्पितं विठयितं मन्दर्भितमनित्यमध्रुवमग्राह्यतं विपरि-
 णामधर्माभावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूय-
 निर्याति । स चेत् सुभृते मनोविज्ञानं तथाऽभविष्यद्वितथाऽनन्य-
 तथाऽविपरीतं भूतं सत्यं यथावन्नित्यं ध्रुवं ग्राह्यतमविपरिणामधर्मा
 न खल्वभावोऽभविष्येदं महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभि-
 भूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभृते मनोविज्ञानं कल्पितं विठयित
 मन्दर्भितमनित्यमध्रुवमग्राह्यतं विपरिणामधर्माभावस्तस्मान्महायानं
 सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति ।

स चेत् सुभृते चक्षुःस्पर्शान्तथाऽभविष्यद्वितथाऽनन्यतथाऽविप-
 रीतो भूतः सत्यो यथावन्नित्यो ध्रुवः ग्राह्यतोऽविपरिणामधर्मा न
 खल्वभावोऽभविष्येदं महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूय-
 निरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभृते चक्षुःस्पर्शः कल्पितो विठयित
 मन्दर्भितोऽनित्योऽध्रुवोऽग्राह्यतो विपरिणामधर्माभावस्तस्मान्महायानं
 सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभृते श्रोत्रस्पर्शं
 तथाऽभविष्यद्वितथाऽनन्यतथाऽविपरीतो भूतः सत्यो यथावन्नित्यो
 ध्रुवः ग्राह्यतोऽविपरिणामधर्मा न खल्वभावोऽभविष्येदं महायानं
 सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभृते
 श्रोत्रस्पर्शं कल्पितो विठयित मन्दर्भितोऽनित्योऽध्रुवोऽग्राह्यतो
 विपरिणामधर्माभावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभि

परिणामधर्मीणी न खल्वभावोऽभविष्यत् नैदं महायानं सदेव-
 मानुषासुरलोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते वेदना-
 कल्पिता विठयिता सन्दर्भिता । इदं सर्वमनित्यमध्रुवमग्राश्वतं
 विपरिणामधर्माऽभावस्तस्मान्नहायानं सदेवमानुषासुरलोकमभि-
 भूयनिर्याति । स चेत् सुभूते संज्ञातयताऽभविष्यदवितयताऽनन्य-
 तयताऽविपरीताभूतासत्या यथावन्नित्याध्रुवाग्राश्वताऽविपरिणाम-
 धर्मीणी न खल्वभावोऽभविष्यन्नेदं महायानं सदेवमानुषासुर
 लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते संज्ञाकल्पिता विठयिता
 सन्दर्भिता । इदं सर्वमनित्यमध्रुवमग्राश्वतं विपरिणामधर्माभाव-
 स्तस्मान्नहायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत्
 सुभूते संस्कारास्तथाऽभविष्यन्नवितया अनन्यतया अविपरिभूता-
 सत्या यथावन्नित्याध्रुवाः ग्राश्वता अविपरिणामधर्माः । न खल्व-
 भावोऽभविष्यन्नेदं महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूय-
 निरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते संस्काराः कल्पिता विठयिताः
 सन्दर्भिताः । इदं सर्वमनित्यमध्रुवमग्राश्वतं विपरिणामधर्माऽभाव-
 स्तस्मान्नहायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत्
 सुभूते विज्ञानं तथाऽभविष्यदवितयाऽनन्यतयाऽविपरीतं भूतं सत्यं
 यथावन्नित्यं ध्रुवमग्राश्वतमविपरिणामधर्मं न खल्वभावोऽभविष्यन्नेदं
 महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि
 सुभूते विज्ञानं कल्पितं विठयित सन्दर्भितं इदं सर्वमनित्यमध्रुव-
 मग्राश्वतं विपरिणामधर्माऽभावस्तस्मान्नहायानं सदेवमानुषासुर
 लोकमभिभूयनिर्याति ।

स चेत् सुभूते चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदितं तथाऽभविष्यद्वितयाऽनन्यतयाऽविपरीतं भूतं सत्यं यथावन्नित्यं ध्रुवं वाय्वतमविपरिणामधर्म्मं नखल्वभावोऽभविष्येदं महायानं सदेवमानुषाऽसुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदितं कल्पितं विठयितं सन्दर्भितमनित्यमध्रुवमगायत विपरिणामधर्म्माभावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदितं तथाऽभविष्यद्वितयाऽनन्यतयाऽविपरीतं भूतं सत्यं यथावन्नित्यं ध्रुवं शाश्वतमविपरिणामधर्म्मं न खल्वभावोऽभविष्येदं महायानं सदेवमानुषाऽसुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदितं कल्पितं विठयितं सन्दर्भितमनित्यमध्रुवमगायतं विपरिणामधर्म्माभावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदितं तथाऽभविष्यद्वितयाऽनन्यतयाऽविपरीतं भूतं सत्यं यथावन्नित्यं ध्रुवं शाश्वतमविपरिणामधर्म्मं न खल्वभावोऽभविष्येदं महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदितं कल्पितं विठयितं सन्दर्भितमनित्यमध्रुवमगायत विपरिणामधर्म्माभावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदितं तथाऽभविष्यद्वितयाऽनन्यतयाऽविपरीतं भूतं सत्यं यथावन्नित्यं ध्रुवं शाश्वतमविपरिणामधर्म्मं न खल्वभावोऽभविष्येदं महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदितं कल्पितं

षेदं महायानं सदेवमानुषासुर लोकमभिभूयनिरयास्यत् । तस्मात्-
 तर्हि सुभूतेऽध्यातुः कल्पितो विठयितः सन्दर्भितोऽनित्योऽध्रुवो-
 ऽग्राश्रितो विपरिणामधर्माऽभावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषासुर
 लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते तेजोधातुस्तथाऽभविष्यदति-
 तयानन्यतयाऽविपरीतो भूतः सत्यो यथावन्नित्योऽध्रुवः ग्राश्रितो-
 ऽविपरिणामधर्मा न खल्वभावोऽभविष्येदं महायान सदेवमानुषा-
 ऽसुर लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते तेजो धातु-
 कल्पितो विठयितः सन्दर्भितोऽनित्योऽध्रुवोऽग्राश्रितो विपरिणाम-
 धर्माऽभावस्तस्मान्महायान सदेवमानुषासुर लोकमभिभूयनिर्याति ।
 स चेत् सुभूते वायुधातुस्तथाऽभविष्यदवितयाऽनन्यतयाऽविपरीतो
 भूतः सत्यो यथावन्नित्यो ध्रुवः ग्राश्रितोऽविपरिणामधर्मा न
 खल्वभावोऽभविष्येदं महायान सदेवमानुषाऽसुर लोकमभिभूय-
 निरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते वायुधातु कल्पितो विठयितः
 सन्दर्भितोऽनित्योऽध्रुवोऽग्राश्रितो विपरिणामधर्माऽभावस्तस्मान्महायान
 सदेवमानुषाऽसुर लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते
 आकाशधातुस्तथाऽभविष्यदवितयाऽनन्यतयाऽविपरीतो भूतः सत्यो
 यथावन्नित्यो ध्रुवः ग्राश्रितोऽविपरिणामधर्मा न खल्वभावो
 ऽभविष्येदं महायान सदेवमानुषासुर लोकमभिभूयनिरयास्यत् ।
 यस्मात्तर्हि सुभूते आकाशधातु कल्पितो विठयितः सन्दर्भितो-
 ऽनित्योऽध्रुवोऽग्राश्रितो विपरिणामधर्माऽभावस्तस्मान्महायानं सदेव-
 मानुषासुर लोकमभिभूयनिर्याति ।

$\frac{d}{dt} \left(\frac{\partial L}{\partial \dot{x}} \right) = \frac{\partial L}{\partial x}$

सुभूते नामरूपं तथाऽभविष्यदवितथाऽनन्यतथाऽविपरीतं भूतं यथावन्नित्यं ध्रुवं ग्रास्यतमविपरिणामधर्म्मं न खल्वभावोऽभविष्यदं महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते नामरूपं कल्पितं विठयितं मन्दर्भितमनित्यमध्रुवमग्रास्यतं विपरिणामधर्म्माभावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते पङ्कायतनं तथाऽभविष्यदवितथाऽनन्यतथाऽविपरीतं भूतं मत्तं यथावन्नित्यं ध्रुवं ग्रास्यतमविपरिणामधर्म्मं न खल्वभावोऽभविष्यदं महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते पङ्कायतनं कल्पितं विठयितं मन्दर्भितमनित्यमध्रुवमग्रास्यतं विपरिणामधर्म्माभावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते स्पर्शः स्पर्शयाऽभविष्यदवितथाऽनन्यतथाऽविपरीतो भूतः मत्तो यथावन्नित्यो ध्रुवः ग्रास्यतोऽविपरिणामधर्म्मां न खल्वभावोऽभविष्यदं महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते स्पर्शः कल्पितो विठयितं मन्दर्भितोऽनित्योऽध्रुवोऽग्रास्यतोऽविपरिणामधर्म्माभावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते वेदनातथाऽभविष्यदवितथाऽनन्यतथाऽविपरीता भूताः सत्यायथावन्नित्याध्रुवा ग्रास्यताऽविपरिणामधर्म्मिणी न खल्वभावोऽभविष्यदं महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते वेदनाकल्पिता विठयिता मन्दर्भिताऽनित्याऽध्रुवा ग्रास्यताऽविपरिणामधर्म्मिणी स्पर्शयाऽभविष्यदं महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । स चेत् सुभूते स्पर्शः कल्पितो विठयितं मन्दर्भितोऽनित्योऽध्रुवोऽग्रास्यतोऽविपरिणामधर्म्माभावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते वेदनाकल्पिता विठयिता मन्दर्भिताऽनित्याऽध्रुवा ग्रास्यताऽविपरिणामधर्म्मिणी स्पर्शयाऽभविष्यदं महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । स चेत् सुभूते स्पर्शः कल्पितो विठयितं मन्दर्भितोऽनित्योऽध्रुवोऽग्रास्यतोऽविपरिणामधर्म्माभावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति ।

लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते कायरूपाऽभविष्यदवितथा-
ऽनन्यतथाऽविपरीताभूतः सत्या यथावन्नित्याधुवः शाश्वतोऽविपरि-
णाम धर्मा खल्वभावोऽभविष्येदं महायानं सदेवमानुषासुरं
लोकमभिभूयनिरयास्यत् । तस्मात्तर्हि सुभूते कायः कल्पितो
विठयितः सन्दर्भितः । इदं सर्वमनित्यमधुवमशाश्वतं विपरिणाम-
धर्माभावस्तस्मान्नहायानं सदेवमानुषासुर लोकमभिभूयनिर्याति ।
स चेत् सुभूते मनरूपाऽभविष्यदवितथाऽनन्यतथाऽविपरीतं भूतं
सत्यं यथावन्नित्यं ध्रुवं शाश्वतमविपरिणामधर्मा न खल्वभावो-
ऽभविष्येदं महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् ।
तस्मात्तर्हि सुभूते मनः कल्पित विठयितं सन्दर्भितमिदं सर्वम-
नित्यमधुवमशाश्वत विपरिणामधर्माभावस्तस्मान्नहायानं सदेव-
मानुषासुर लोकमभिभूयनिर्याति ।

स चेत् सुभूते रूपरूपाऽभविष्यदवितथाऽनन्यतथाऽविपरीतं
भूत सत्यं यथावन्नित्यं ध्रुवं शाश्वतमविपरिणामधर्मा न खल्वभावो-
ऽभविष्येदं महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् ।
यस्मात्तर्हि सुभूते रूप कल्पित विठयितं सन्दर्भितमिदं सर्वम-
नित्यमधुवमशाश्वतं विपरिणामधर्माभावस्तस्मान्नहायानं सदेव-
मानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते शब्दरूपा-
ऽभविष्यदवितथाऽनन्यतथाऽविपरीतं भूतः सत्यं यथावन्नित्याधुवः
शाश्वतोऽविपरिणामधर्मा न खल्वभावोऽभविष्येदं महायानं सदेव-
मानुषासुर लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते शब्द-
कल्पितो विठयितः सन्दर्भितः इदं सर्वमनित्यमधुवमशाश्वत

ऽविपरीतं भूतं सत्यं यथावन्नित्यं ध्रुवं शाश्वतमविपरिणामधर्मं न
खल्वभावोऽभविष्येदं महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूय-
निरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते चक्षुर्विज्ञानं कल्पितं विठयितं
सन्दर्भितमनित्यध्रुवमशाश्वतं । विपरिणामधर्माभावस्तस्मान्महायानं
सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते ओचविज्ञानं
तथा भविष्यदवितथाऽनन्यतथाऽविपरीतं भूतं सत्यं यथावन्नित्यं ध्रुवं
शाश्वतमविपरिणामधर्मं न खल्वभावोऽभविष्येदं महायानं सदेव-
मानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते ओच-
विज्ञानं कल्पितं विठयितं सन्दर्भितमनित्यमध्रुवमशाश्वतं विपरि-
णामधर्माभावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषाऽसुरं लोकमभिभूय-
निर्याति । स चेत् सुभूते घ्राणविज्ञानतथाऽभविष्यदवितथाऽनन्य-
तथाऽविपरीतं भूतं सत्यं यथावन्नित्यं ध्रुवं शाश्वतमविपरिणाम-
धर्मं न खल्वभावोऽभविष्येदं महायानं सदेवमानुषासुरं लोक-
मभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते घ्राणविज्ञानं कल्पितं
विठयितं सन्दर्भितमनित्यमध्रुवमशाश्वतं विपरिणामधर्माभाव-
स्तस्मान्महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत्
सुभूते जिह्वाविज्ञानं तथाऽभविष्यदवितथाऽनन्यतथाऽविपरीतं भूतं
सत्यं यथावन्नित्यं ध्रुवं शाश्वतमविपरिणामधर्मं न खल्वभावो-
ऽभविष्येदं महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् ।
यस्मात्तर्हि सुभूते जिह्वाविज्ञानं कल्पितं विठयितं सन्दर्भितम-
नित्यमध्रुवमशाश्वतं विपरिणामधर्माभावस्तस्मान्महायानं सदेव-
मानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते कायविज्ञानं

न भावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति ।
 स चेत् सुभूते संस्कृतशून्यताभावोऽभविष्यणाभावो नेदं महायानं
 सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते
 संस्कृतशून्यता अभावो न भावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषासुरं
 लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते असंस्कृतशून्यताभावो-
 ऽभविष्यणाऽभावो नेदं महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूय-
 निरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते असंस्कृतशून्यता अभावो न भाव-
 स्तस्मान्महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत्
 सुभूतेऽत्यन्तशून्यताभावोऽभविष्यणाभावो नेदं महायानं सदेव-
 मानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते अत्यन्त-
 शून्यता अभावो न भावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषासुरं लोक-
 मभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते अनवरागशून्यताभावोऽभविष्यणा-
 भावो नेदं महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् ।
 यस्मात्तर्हि सुभूते अनवरागशून्यता अभावो न भावस्तस्मान्महायानं
 सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते अनवकार-
 शून्यताभावोऽभविष्यणाभावो नेदं महायानं सदेवमानुषासुरं लोक-
 मभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते अनवकारशून्यता अभावो
 न भावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति ।
 स चेत् सुभूते प्रकृतिशून्यताभावोऽभविष्यणाभावो नेदं महायानं
 सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते
 प्रकृतिशून्यता अभावो न भावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषासुरं
 लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते सर्वधर्मशून्यताभावो-

भूयनिर्याति । स चेत् सुभूते प्राणसंस्पर्शस्तथाऽभविष्यदवितथा-
 ऽनन्यतथाऽविपरीतो भूतः सत्यो यथावन्नित्यो ध्रुवः शाश्वतोऽवि-
 परिणामधर्मा न खल्वभावोऽभविष्येद् मद्यायानं सदेवमानुषासुरं
 लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते प्राणसंस्पर्शः कल्पितो
 विठयितः सन्दर्भितो नित्यो ध्रुवोऽशाश्वतो विपरिणामधर्माभाव-
 स्तस्मान्मद्यायानं सदेवमानुषाऽसुर लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत्
 सुभूते जिह्वासंस्पर्शस्तथाऽभविष्यदवितथाऽनन्यतथाऽविपरीतो भूतः
 सत्यो यथावन्नित्यो ध्रुवः शाश्वतोऽविपरिणामधर्मा न खल्वभावो-
 ऽभविष्येद् मद्यायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् ।
 यस्मात्तर्हि सुभूते जिह्वासंस्पर्शः कल्पितो विठयितः सन्दर्भितो-
 ऽनित्योऽध्रुवोऽशाश्वतो विपरिणामधर्माभावस्तस्मान्मद्यायानं सदेव-
 मानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते कायसंस्पर्श-
 स्तथाऽभविष्यदवितथाऽनन्यतथाऽविपरीतो भूतः सत्यो यथावन्नित्यो
 ध्रुवः शाश्वतोऽविपरिणामधर्मा न खल्वभावोऽभविष्यत् । यस्मात्तर्हि
 सुभूते कायसंस्पर्शः कल्पितो विठयितः सन्दर्भितोऽनित्योऽध्रुवो-
 ऽशाश्वतो विपरिणामधर्माभावस्तस्मान्मद्यायानं सदेवमानुषासुरं
 लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते मनःसंस्पर्शस्तथाऽभविष्यदवि-
 तथाऽनन्यतथाऽविपरीतो भूतः सत्यो यथावन्नित्यो ध्रुवः शाश्वतो-
 ऽविपरिणामधर्मा न खल्वभावोऽभविष्येद् मद्यायानं सदेवमानुषा-
 ऽसुर लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते मनःसंस्पर्शः
 कल्पितो विठयितः सन्दर्भितोऽनित्योऽध्रुवोऽशाश्वतो विपरिणाम-
 धर्माभावस्तस्मान्मद्यायानं सदेवमानुषाऽसुरं लोकमभिभूयनिर्याति ।

विठयितं सन्दर्भितमनित्यमध्रुवमशाश्वतं विपरिणामधर्माभावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदितं तथाऽभविष्यदवितथाऽनन्यतथाऽविपरीतं भूतं सत्यं यथावन्नित्यं ध्रुवं शाश्वतमविपरिणामधर्मं न खल्वभावोऽभविष्यत्वेदं महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदितं कल्पितं विठयितं सन्दर्भितमनित्यमध्रुवमशाश्वतं विपरिणामधर्माभावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते मनः-संस्पर्शप्रत्ययवेदितं तथाऽभविष्यदवितथाऽनन्यतथाऽविपरीतं भूतं सत्यं यथावन्नित्यं ध्रुवं शाश्वतमविपरिणामधर्मं न खल्वभावोऽभविष्यत्वेदं महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते मनःसंस्पर्शप्रत्ययवेदितं कल्पितं विठयितं सन्दर्भितमनित्यमध्रुवमशाश्वतं विपरिणामधर्माभावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषा-सुरं लोकमभिभूयनिर्याति ।

स चेत् सुभूते पृथिवीधातुस्तथाऽभविष्यदवितथाऽनन्यतथा-
 ऽविपरीतो भूतः सत्यो यथावन्नित्यो ध्रुवः शाश्वतोऽविपरिणाम-
 धर्मा न खल्वभावोऽभविष्यत्वेदं महायानं सदेवमानुषासुरं लोक-
 मभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते पृथिवीधातुः कल्पितो
 विठयितः सन्दर्भितोऽनित्योऽध्रुवोऽशाश्वतो विपरिणामधर्माभाव-
 स्तस्मान्महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत्
 सुभूतेऽन्धातुस्तथाऽभविष्यदवितथाऽनन्यतथाऽविपरीतो भूतः सत्यो
 यथावन्नित्यो ध्रुवः शाश्वतोऽविपरिणामधर्मा न खल्वभावोऽभविष्य-

निमित्ताप्रणिहित विमोक्षमुखान्यभावो न भावस्तस्मान्महायानं
 स देवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूतेऽभिज्ञा
 भावोऽभविष्यन्नाभावो नेदं महायानं स देवमानुषासुर लोकमभि-
 भूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते अभिज्ञाऽभावो न भावस्तस्मा-
 न्महायानं स देवमानुषासुर लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत्
 सुभूते समाधयो भावोऽभविष्यन्नाभावो नेदं महायानं स देव-
 मानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते समा-
 धयोऽभावो न भावस्तस्मान्महायानं स देवमानुषासुरं लोकमभि-
 भूयनिर्याति । स चेत् सुभूते धारणीमुखानि भावोऽभविष्यन्ना-
 भावो नेदं महायानं स देवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् ।
 यस्मात्तर्हि सुभूते धारणीमुखान्यभावो न भावस्तस्मान्महायानं
 स देवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते तथा-
 गतवलानि भावोऽभविष्यन्नाभावो नेदं महायानं स देवमानुषासुरं
 लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते तथागतवलान्यभावो
 न भावस्तस्मान्महायानं स देवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति ।
 स चेत् सुभूते वैशारद्यानि भावोऽभविष्यन्नेदं महायानं स देव-
 मानुषासुर लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते वैशार-
 द्यान्यभावो न भावस्तस्मान्महायानं स देवमानुषासुर लोकमभि-
 भूयनिर्याति । स चेत् सुभूते प्रतिमस्मिदोभावो अभविष्यन्नाभावो
 नेदं महायानं स देवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् ।
 यस्मात्तर्हि सुभूते प्रतिमस्मिदोऽभावो न भावस्तस्मान्महायानं स
 देवमानुषासुर लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते महाप्रज्ञा

ऽविपरीतो भूतः सत्यो यथावन्नित्यो ध्रुवः शाश्वतोऽविपरिणामधर्मा
न खल्वभावोऽभविष्येदं महायानं सदेवमानुषाऽसुरं लोकमभि-
भूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते विज्ञानधातुः कल्पितो विठयितः
सन्दर्भितोऽनित्योऽध्रुवोऽशाश्वतो विपरिणामधर्माऽभावस्तस्मान्महा-
यानं सदेवमानुषाऽसुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते
अविद्यातथाऽभविष्यद्वितथाऽनन्यतथाऽविपरीतो भूता सत्यायथा-
वन्नित्याध्रुवाशाश्वताऽविपरिणामधर्मा न खल्वभावोऽभविष्येदं
महायानं सदेवमानुषाऽसुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि
सुभूते अविद्या कल्पिता विठयिता सन्दर्भिताऽनित्याऽध्रुवा-
ऽशाश्वताविपरिणामधर्मिणी अभावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषा-
ऽसुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते संस्कारास्तथा-
भविष्यद्वितथाऽनन्यतथाऽविपरीताभूताः सत्यायथावन्नित्याध्रुवाः
शाश्वता अविपरिणामधर्माणो न खल्वभावोऽभविष्येदं महायानं
सदेवमानुषाऽसुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते
संस्काराः कल्पिता विठयिताः सन्दर्भिताः अनित्याऽध्रुवाऽशाश्वता
विपरिणामधर्माणोऽभावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषाऽसुरं लोक-
मभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते विज्ञानं तथाऽभविष्यद्वितथा-
ऽनन्यतथाऽविपरीतं भूतं सत्यं यथावन्नित्यं ध्रुवं शाश्वतमविपरि-
णामधर्मा न खल्वभावोऽभविष्येदं महायानं सदेवमानुषाऽसुरं
लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते विज्ञानं कल्पितं
विठयितं सन्दर्भितमनित्यमध्रुवमशाश्वतं विपरिणामधर्माऽभाव-
स्तस्मान्महायानं सदेवमानुषाऽसुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत्

तथाऽनन्यतथाऽविपरीताभूतासत्यायथावन्नित्याध्रुवाशाश्वताऽविपरि-
णामधर्मिणी न खल्वभावोऽभविष्येदं महायानं सदेवमानुषासुरं
लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते तृष्णाकल्पिताविठ-
यितासन्दर्भिताऽनित्याऽध्रुवाऽशाश्वताविपरिणामधर्मिणी अभाव-
स्तस्मान्महायानं सदेवमानुषाऽसुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत्
सुभूते उपादानं तथाऽभविष्यदवितथाऽनन्यतथाऽविपरीत भूतं
सत्यं यथावन्नित्यं ध्रुवं शाश्वतमविपरिणामधर्मं न खल्वभावो-
ऽभविष्येदं महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् ।
यस्मात्तर्हि सुभूते उपादानं कल्पितं विठयितं सन्दर्भितमनित्य-
मध्रुवमशाश्वतं विपरिणामधर्माभावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषा-
सुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते भवस्तथाऽभविष्यदवि-
तथाऽनन्यतथाऽविपरीतो भूतः सत्यो यथावन्नित्यो ध्रुवः शाश्वतो-
ऽविपरिणामधर्मा न खल्वभावोऽभविष्येदं महायानं सदेवमानुषा-
सुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते भवः कल्पितो
विठयितः सन्दर्भितोऽनित्योऽध्रुवोऽशाश्वतो विपरिणामधर्माभाव-
स्तस्मान्महायानं सदेवमानुषाऽसुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत्
सुभूते जातिस्तथाऽभविष्यदवितथाऽनन्यतथाऽविपरीताभूतासत्या-
यथावन्नित्याध्रुवाशाश्वताऽविपरिणामधर्मिणी न खल्वभावोऽभविष्य-
ेदं महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि
सुभूते जातिः कल्पिताविठयितासन्दर्भिताऽनित्याऽध्रुवाऽशाश्वता
विपरिणामधर्मिणी अभावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषाऽसुरं
लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते जरामरणं तथाभविष्यदवि-

देवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते
 तथागतोऽर्हन् मम्यकुसमुद्धोऽभावो न भावस्तस्मान्महायानं स देव-
 मानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते धर्मधातुभावो
 ऽभविष्यन्नाभावो नेदं महायानं स देवमानुषाऽसुरं लोकमभि-
 भूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते धर्मधातुरभावो न भाव-
 स्तस्मान्महायानं स देवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स
 चेत् सुभूते तथताभावोऽभविष्यन्नाभावो नेदं महायानं स देव-
 मानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते तथता
 ऽभावो न भावस्तस्मान्महायानं स देवमानुषासुरं लोकमभिभूय-
 निर्याति । स चेत् सुभूते भूतकोटिभावोऽभविष्यन्नाभावो नेदं
 महायानं स देवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि
 सुभूते भूतकोटिरभावो न भावस्तस्मान्महायानं स देवमानुषासुरं
 लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते अचिन्त्यधातुभावोऽभविष्य-
 न्नाभावो नेदं महायानं स देवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरया-
 स्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूतेऽचिन्त्यधातुरभावो न भावस्तस्मान्महायानं
 स देवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते स
 देवमानुषासुरो लोको भावोऽभविष्यन्नाभावो नेदं महायानं स
 देवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते स
 देवमानुषासुरो लोकोऽभावो न भावस्तस्मान्महायानं स देवमानु-
 षासुरं लोकमभिभूयनिर्याति ।

स चेत् सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रथमचित्तोत्पाद-
 मुपादाय यावद्बोधिमण्ड एतस्मिन्नन्तरे ये चित्तोत्पादास्ते भावो

मिताभावोऽभविष्यण्णैदं मद्यायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूय-
निरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते प्रज्ञापारमिताऽभावो न भाव-
स्तस्मान्मद्यायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति ।

स चेत् सुभूते अध्यात्मशून्यताभावोऽभविष्यण्णैदं मद्यायानं
सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते
अध्यात्मशून्यताऽभावो न भावस्तस्मान्मद्यायानं सदेवमानुषासुरं
लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते वहिर्द्वाशून्यताभावो-
ऽभविष्यण्णैदं मद्यायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् ।
यस्मात्तर्हि सुभूते वहिर्द्वाशून्यताऽभावो न भावस्तस्मान्मद्यायानं
सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् अध्यात्मवहिर्द्वा-
शून्यताभावोऽभविष्यण्णैदं मद्यायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभि-
भूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते अध्यात्मवहिर्द्वाशून्यताऽभावो
न भावस्तस्मान्मद्यायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति ।
स चेत् सुभूते शून्यताशून्यताभावोऽभविष्यण्णभावो नेदं मद्यायानं
सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते
शून्यताशून्यता अभावो न भावस्तस्मान्मद्यायानं सदेवमानुषासुरं
लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते मद्याशून्यताभावोऽभवि-
ष्यण्णभावो नेदं मद्यायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् ।
यस्मात्तर्हि सुभूते मद्याशून्यता अभावो न भावस्तस्मान्मद्यायानं
सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते परमार्थ-
शून्यताभावोऽभविष्यण्णभावो नेदं मद्यायानं सदेवमानुषासुरं लोक-
मभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते परमार्थशून्यता अभावो

ऽभविष्यणाभावो नेद महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूय-
निरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते मर्त्यधर्मशून्यता अभावो न भाव-
स्तस्मान्महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूय निर्याति । स चेत्
सुभूते स्वलक्षणशून्यताभावोऽभविष्यणाभावो नेद महायानं सदेव-
मानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते स्वलक्षण-
शून्यता अभावो न भावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषासुरं लोक-
मभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते अनुपलम्भशून्यताभावोऽभवि-
ष्यणाभावो नेद महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् ।
यस्मात्तर्हि सुभूते अनुपलम्भशून्यता अभावो न भावस्तस्मान्महा-
यानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते
ऽभावशून्यताभावोऽभविष्यणाभावो नेद महायानं सदेवमानुषासुरं
लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते अभावशून्यता
अभावो न भावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूय-
निरयास्यत् । स चेत् सुभूते स्वभावशून्यताभावोऽभविष्यणेदं
महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि
सुभूते स्वभावशून्यता अभावो न भावस्तस्मान्महायानं सदेव-
मानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते अभावस्वभाव-
शून्यताभावो भविष्यणेदं महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभि-
भूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते अभावस्वभावशून्यता अभावो
न भावस्तस्मान्महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति ।

स चेत् सुभूते चत्वारिंशत्पुण्यानि भावोऽभविष्यणाभावो
नेदं महायानं सदेवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि

न तू न भूत न भव न मी न मित्रा न तेनोच्यते आकाशम
तद्यान । तद्यथापि नाम सुभूते आकाश न ज्ञेय न ज्ञेय न
विज्ञेय न परिज्ञेयं न भावात्कृत्यं न प्रजातय न भावयितव्य-
मेवमेव सुभूते तन्महायान न ज्ञेय नाज्ञेय न विज्ञेय न परिज्ञेयं
न भावात्कृत्यं न प्रजातयं न भावयितव्य तेनोच्यते आकाशम
तद्यान । तद्यथापि नाम सुभूते आकाश न विपाको न विपाक-
धर्म एवमेव सुभूते तन्महायान न विपाको न विपाकधर्म तेनो-
च्यते आकाशममं तद्यानं । तद्यथापि नाम सुभूते आकाश न
कामधातुपर्यापन्नं न रूपधातुपर्यापन्नं नाव्यधातुपर्यापन्नमेव
सुभूते तन्महायानं न कामधातुपर्यापन्नं न रूपधातुपर्यापन्नं नाव्य-
धातुपर्यापन्नं तेनोच्यते आकाशमम तद्यान । तद्यथापि नाम
सुभूते आकाश न मराग न विराग न मद्देष न विगतद्वेषं न समोहं
न विगतमोह । एवमेव सुभूते तन्महायानं न मरागं न विराग न
मद्देष न विगतद्वेष न समोहं विगतमोहं । तेनोच्यते आकाशममं
तद्यानं । तद्यथापि नाम सुभूते आकाशे न प्रथम चित्तोत्पादो
न द्वितीयो न तृतीयो न चतुर्थो न पञ्चमो न षष्ठो न सप्तमो
नाष्टमो न नवमो न दशमश्चित्तोत्पादः । एवमेव सुभूते तत्र
महायाने न प्रथमश्चित्तोत्पादो न द्वितीयो न तृतीयो न चतुर्थो
न पञ्चमो न षष्ठो न सप्तमो नाष्टमो न नवमो न दशम-
श्चित्तोत्पादः । तेनोच्यते आकाशममं तद्यानं । तद्यथापि नाम
सुभूते आकाशे न शुक्लविदर्शनाभूमिर्नगोचभूमिर्नाष्टमकभूमिर्न-
दर्शनभूमिर्नतनुभूमिर्नवीतरागभूमिर्नकृताविभूमिरेवमेव सुभूते तत्र

तेनोच्यते आकाशसमं तद्यानं तद्यथापि नाम सुभूते अकारं
 नालोको न तमः एवमेव सुभूते तन्महायानं नालोको न तमः
 तेनोच्यते आकाशसमं तद्यानं । तद्यथापि नाम सुभूते अकारं
 नोपलभ्यते । एवमेव तन्महायानं नोपलभ्यते । तेनोच्यते
 आकाशसमं तद्यानं । तद्यथापि नाम सुभूते आकाशं न प्रव्याहारो
 नाऽप्रव्याहारः । एवमेव सुभूते तन्महायानं न प्रव्याहारो नाऽऽ-
 व्याहारः । तेनोच्यते आकाशसमं तद्यानं । अनेन सुभूते
 पर्यायेणाकाशसमं तद्यानं यदुत महायानम् ।

यदपि सुभूतिरेवमाह । यथाकाशेऽप्रमेयानाममन्येयानां
 मत्त्वानामवकाशः । एवमेव तस्मिन् महायानेऽप्रमेयानाममन्येयानां
 मत्त्वानामवकाश इति । एवमेतत् सुभूते एवमेतत् यथाकाशे
 ऽप्रमेयानाममन्येयानां मत्त्वानामवकाशः । एवमेतस्मिन् महायाने
 ऽप्रमेयानाममन्येयानां मत्त्वानामवकाशः । तत्कस्य हेतोः मत्त्वानामवकाश-
 इति सुभूते आकाशमत्तावेदितया । आकाशमत्तया महायानमत्ता-
 वेदितया । अनेनापि पर्यायेण तस्मिन् महायाने अप्रमेयाना-
 ममन्येयानां मत्त्वानामवकाशः । तत्कस्य हेतोः मत्ताया इति सुभूते
 मत्ता यथाकाशं यत् महायानं मत्ते तद्वोपलभ्यते । पुनरपि सुभूते
 मत्ताप्रमाणतया आकाशप्रमाणतावेदितया । आकाशप्रमाण-
 महायानप्रमाणतावेदितया । अनेनापि सुभूते पर्यायेण मत्ता-
 महायाने अप्रमेयानाममन्येयानां मत्त्वानामवकाशः । तत्कस्य हेतोः
 मत्ताया इति सुभूते मत्ता यथाकाशं यत् महायानं मत्ते तद्वोपलभ्यते ।
 पुनरपि सुभूते मत्ताप्रमाणतया आकाशप्रमाणतावेदितया ।

भावोऽभविष्यन्नाभावो नेदं महायानं स देवमानुषासुर लोक-
मभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते महाकरुणाऽभावो न
भावस्तस्मान्महायानं स देवमानुषासुर लोकमभिभूयनिर्याति ।
स चेत् सुभूते अष्टादशावेणिकाबुद्धधर्माभावोऽभविष्यन्नाभावो
नेदं महायानं स देवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् ।
यस्मात्तर्हि सुभूते अष्टादशावेणिकाबुद्धधर्मा अभावो न भाव-
स्तस्मान्महायानं स देवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति ।

स चेत् सुभूते गोत्र भूधर्माभावोऽभविष्यन्नाभावो नेद महा-
यानं स देवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि
सुभूते गोत्र भूधर्मा अभावो न भावस्तस्मान्महायानं स देवमानु-
षासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते अष्टमकधर्माभावो
ऽभविष्यन्नाभावो नेद महायानं स देवमानुषासुरं लोकमभिभूय-
निरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते अष्टमकधर्मा अभावो न
भावस्तस्मान्महायानं स देवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति ।
स चेत् सुभूते श्रोत आपन्नधर्माभावोऽभविष्यन्नाभावो नेद मया-
यानं स देवमानुषासुर लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि
सुभूते श्रोत आपन्नधर्मा अभावो न भावस्तस्मान्महायान स
देवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते सहस्रदा-
गामिधर्माभावोऽभविष्यन्नाभावो नेद महायानं स देवमानुषासुरं
लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते सहस्रदागामिधर्मा
अभावो न भावस्तस्मान्महायान स देवमानुषासुरं लोकमभिभूय-
निर्याति । स चेत् सुभूते अनागामिधर्माभावोऽभविष्यन्नाभावो

ऽमत्तयाऽसंख्येयामत्तावेदितया । असंख्येयामत्तयाऽपरिमाणमत्ता-
वेदितया । अपरिमाणमत्तयामर्बधर्माऽमत्तावेदितया । अनेनापि
सुभृते पय्यायेण तस्मिन् महायानेऽप्रमेयाणामसंख्येयानां मत्ता-
नामवकाशः । तत्कस्य हेतोस्तयाहि सुभृते ये च मत्ताया व
तयता यच्चाकाशं यच्च महायानं यच्चाऽप्रमेयं यच्चाऽसंख्येयं
यच्चाऽपरिमाणं ये च मर्बधर्माः सर्वमेतन्नोपलभ्यते ।

पुनरपरं सुभृते आत्ममत्तयामत्ताऽमत्तावेदितया । मत्ता-
ऽमत्तयाजीवाऽमत्तावेदितया । जीवाऽमत्तयाजन्तवमत्तावेदितया ।
जन्तवमत्तयापोपाऽमत्तावेदितया । पोपामत्तयापुरुषामत्तावेदि-
तया । पुरुषाऽमत्तयापुङ्गवामत्तावेदितया । पुङ्गवामत्तयामनुज-
मत्तावेदितया । मनुजाऽमत्तयामानवामत्तावेदितया । मानवा-
ऽमत्तयाकारकामत्तावेदितया । कारकामत्तयावेदकामत्तावेदि-
तया । वेदकामत्तयाजानकामत्तावेदितया । जानकाऽमत्तया-
पश्यकाऽमत्तावेदितया । पश्यकाऽमत्तयाभृतकोद्यमत्तयावेदितया ।
भृतकोद्यमत्तया आकाशमत्तावेदितया । आकाशमत्तयामा-
यनाऽमत्तावेदितया । महायानाऽमत्तयाऽप्रमेयाऽमत्तावेदितया ।
अप्रमेयाऽमत्तयाऽप्रायेयामत्तावेदितया । अप्रायेयाऽमत्तयाऽपि-
माणमत्तावेदितया । अपरिमाणमत्तयामर्बधर्माऽमत्तावेदितया ।
अनेनापि सुभृते पय्यायेण तस्मिन् महायानेऽप्रमेयाणामसंख्येयानां मत्ता-
नामवकाशः । तत्कस्य हेतोस्तयाहि सुभृते यदाता यद्य मत्ता
यद्य मत्ता यद्य जन्तव यद्य पुरुष यद्य पुङ्गव यद्य मनुज यद्य मानव यद्य
कारक यद्य वेदक यद्य जानक यद्य पश्यक यद्य भृतकोद्य यद्य आकाश यद्य

लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते श्रोत आपन्नो भावोऽभ-
विष्यन्नाभावो नेदं महायानं स देवमानुषासुरं लोकमभिभूय-
निरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते श्रोत आपन्नोऽभावो न भावस्त-
स्मात् महायान स देवमानुषासुरलोकमभिभूयनिर्याति । स चेत्
सुभूते सद्गदागामी भवोऽभविष्यन्नाभावो नेदं महायानं स देव-
मानुषासुर लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते सद्ग-
दागामी अभावो न भावस्तस्मान्महायान स देवमानुषासुरं लोक-
मभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते अनागामीभावोऽभविष्यन्नाभावो
नेदं महायानं स देवमानुषासुर लोकमभिभूयनिरयास्यत् ।
यस्मात्तर्हि सुभूते अनागामी अभावो न भावस्तस्मान्महायान स
देवमानुषासुर लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूतेऽर्हन् भावो
ऽभविष्यन्नाभावो नेदं महायान स देवमानुषासुर लोकमभि-
भूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूतेऽर्हन् भावो न भावस्तस्मा-
न्महायान स देवमानुषासुर लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत्
सुभूते प्रत्येकबुद्धो भावोऽभविष्यन्नाभावो नेदं महायानं स देव-
मानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते प्रत्येक-
बुद्धोऽभावो न भावस्तस्मान्महायान स देवमानुषासुरं लोकमभि-
भूयनिर्याति । स चेत् सुभूते बोधिसत्त्वो भावोऽभविष्यन्नाभावो
नेदं महायानं स देवमानुषासुर लोकमभिभूयनिरयास्यत् ।
यस्मात्तर्हि सुभूते बोधिसत्त्वोऽभावो न भावस्तस्मान्महायानं स
देवमानुषासुर लोकमभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते तद्गतो
ऽर्हन् सम्यक्सम्बुद्धो भावोऽभविष्यन्नाभावो नेदं महायानं स

ये च संस्कारा यच्च विज्ञानं यच्चाकाशं यच्च महायानं यच्चा-
 ऽप्रमेयं यच्चाऽसंख्येयं यच्चाऽपरिमाणं ये च सर्वधर्माः सर्वमेतन्मोप-
 लभ्यते । पुनरपर सुभूते आत्मासत्तया सत्त्वासत्तावेदितव्या ।
 सत्त्वासत्तया जीवासत्तावेदितव्या । जीवासत्तया जन्वसत्तावेदितव्या ।
 जन्वसत्तया पोषासत्तावेदितव्या । पोषासत्तया पुरुषासत्तावेदितव्या ।
 पुरुषासत्तया पुङ्गलासत्तावेदितव्या । पुङ्गलासत्तया मनुजासत्ता-
 वेदितव्या । मनुजासत्तया मानवाऽसत्तावेदितव्या । मानवासत्तया-
 कारकासत्तावेदितव्या । कारकासत्तया वेदकासत्तावेदितव्या ।
 वेदकासत्तया जानकासत्तावेदितव्या । जानकासत्तया पश्यासत्ता-
 वेदितव्या । पश्यासत्तया चक्षुरसत्तावेदितव्या । चक्षुरसत्तया
 श्रोत्रासत्तावेदितव्या । श्रोत्रासत्तया घ्राणासत्तावेदितव्या । घ्राणा-
 सत्तया जिह्वासत्तावेदितव्या । जिह्वासत्तया कायासत्तावेदितव्या ।
 कायासत्तया मनोऽसत्तावेदितव्या । मनोऽसत्तया आकाशसत्त-
 वेदितव्या । आकाशसत्तया महायानासत्तावेदितव्या । महायाना-
 सत्तयाऽप्रमेयासत्तावेदितव्या । अप्रमेयाऽसत्तयाऽसंख्येयासत्तावेदि-
 तव्या । असंख्येयसत्तयाऽपरिमाणसत्तावेदितव्या । अपरिमाण-
 ऽसत्तया सर्वधर्माऽसत्तावेदितव्या । अनेनापि सुभूते पय्यायेण
 तस्मिन् महायानेऽप्रमेयाणामसंख्येयानां सत्त्वानामवकाशः । तत्कथं
 हेतोस्तथाहि सुभूते यथात्मा यथ सत्त्वो यथ जीवो यथ
 जन्तुर्यथ पोषो यथ पुरुषो यथ पुङ्गलो यथ मनुजो यथ
 मानवो यथ कारको यथ वेदको यथ जानको यथ पश्याको
 यथ चक्षुर्धच्च श्रोत्रं यथ घ्राणं यथ जिह्वा यथ कायः यथ मनः

अन्तिराभातो नेदं नरायणं स देवमानुषासुरं लोकमभिभूय-
निरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते दोधिसत्त्वस्य नरासत्त्वस्य प्रथम-
चित्तोत्पादनरूपादाय पावदोभिमण एतस्मिन्नन्तरे ये चित्तो-
त्पादार्जभातो न भावस्तस्मान्नरायणं स देवमानुषासुरं लोक-
मभिभूयनिर्याति । स चेत् सुभूते दोधिसत्त्वस्य नरासत्त्वस्य वज्रो-
पमं ज्ञानं भावोऽभविष्यन्नाभावो नेदं दोधिसत्त्वोमरासत्त्वः सर्व-
पापनाऽनुसन्धिमेघो न भाव विदित्वा सर्वाकारघातानुमुप्राप्यत् ।
स देवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिरयास्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते
दोधिसत्त्वस्य नरासत्त्वस्य वज्रोपमं ज्ञानमभावो न भावस्तस्मा-
दोधिसत्त्वोमरासत्त्वः सर्वपापनाऽनुसन्धिमेघमभावं विदित्वा सर्वा-
कारघातानुमुप्राप्नोति । स देवमानुषासुरं लोकमभिभूयनिर्याति ।
स चेत् सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक्सम्बुद्धस्य दाचिग्रन्महापुरुष-
लक्षणानि भावोऽभविष्यन्नाभावो नेदं तथागतोऽर्हन् सम्यक्-
सम्बुद्धः स देवमानुषासुरं लोकमभिभूय तेजसा श्रिया चाभा-
विष्यता तस्यत् राजिष्यत् । तस्मात्तर्हि सुभूते तथागतस्यार्हतः
सम्यक्सम्बुद्धस्य दाचिग्रन्महापुरुष लक्षणान्यभावो न भावस्तस्मा-
त्तथागतोऽर्हन् सम्यक्सम्बुद्धः स देवमानुषासुरं लोकमभिभूयतेजसा
श्रिया च भासते तपति विराजते । स चेत् सुभूते तथागत-
स्यार्हतः सम्यक्सम्बुद्धस्य भावोऽभविष्यन्नाभावो नेदं तथागतोऽर्हन्
सम्यक्सम्बुद्धो गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातूनां भयाऽस्फुरि-
ष्यत् । यस्मात्तर्हि सुभूते तथागतस्यार्हतः सम्यक्सम्बुद्धस्याभावो न
भावस्तस्मात्तथागतोऽर्हन् सम्यक्सम्बुद्धो गङ्गानदीवालुकोपमान्

आकाशस्य न पूर्वदिक् प्रज्ञायते न दक्षिणा न पश्चिमा नोत्तरा
 नोर्वा नाधो नान्विदिशः प्रज्ञायन्ते । एवमेव सुभूते तस्य महा-
 यानस्य न पूर्वदिक् प्रज्ञायते न दक्षिणा न पश्चिमानोत्तरा
 नाऽन्विदिशः प्रज्ञायन्ते । तेनोप्यते आकाशममं तद्यानं ।
 तद्यथापि नाम सुभूते आकाश न नीलं न पीतं न लोहितं
 नाऽवदातं नाऽश्लिष्टं न स्फटिकरजतवर्णमेव मेव सुभूते तन्महायानं
 न नीलं न पीतं न लोहितं नावदातं नाऽश्लिष्टं न स्फटिकरजत-
 वर्णं तेनोप्यते आकाशममं तद्यानं । तद्यथापि नाम सुभूते
 आकाशं नातीतं नानागत न प्रत्युत्पन्नमेव मेव सुभूते तन्महायानं
 नातीतं नानागत न प्रत्युत्पन्नं तेनोप्यते आकाशममं तद्यानं ।
 तद्यथापि नाम सुभूते आकाशस्य न दानिर्नवृद्धिर्नपरिहाणिः
 एवमेव तस्य महायानस्य न दानिर्नवृद्धिर्नपरिहाणिस्तेनोप्यते
 आकाशममं तद्यानं । तद्यथापि नाम सुभूते आकाशस्य न संक्षेपो
 न व्यवदानमेव मेव सुभूते तस्य महायानस्य न संक्षेपो न व्यवदानं
 तेनोप्यते आकाशममं तद्यानं । तद्यथापि नाम सुभूते आकाशस्य
 नोत्पादो न विरोधो न स्थितिर्नविधिति न स्थितेरण्णयात्वं
 प्रज्ञायते । एवमेव सुभूते तस्य महायानस्य नोत्पादो न निरोधो न
 स्थितिर्नविधितिर्नस्थितेरण्णयात्वं प्रज्ञायते । तेनोप्यते आकाशममं
 तद्यानं । तद्यथापि नाम सुभूते आकाशं न कुण्डलं नाऽकुण्डलं
 न व्याहतमेव मेव सुभूते तन्महायानं न कुण्डलं नाऽकुण्डलं न व्याहतं
 तेनोप्यते आकाशममं तद्यानं । तद्यथापि नाम सुभूते आकाशं
 न दृष्टं न श्रुतं न मतं न विज्ञातमेवमेव सुभूते तन्महायानं

जीवो यश्च जन्तुर्यश्च पोषो यश्च पुरुषो यश्च पुङ्गलो यश्च मनुजो यश्च
 मानवो यश्च कारको यश्च वेदको यश्च जानको यश्च पद्मको यश्च चतु-
 संसर्गो यश्च ओत्रसंसर्गो यश्च घ्राणसंसर्गो यश्च जिह्वासंसर्गो यश्च
 कायसंसर्गो यश्च मनःसंसर्गो यच्चाकाशं यच्च महायानं यच्चाग्नेयं
 यच्चाऽमर्येयं यच्चापरिमाणं ये च सर्वधर्माः । सर्वमेतन्नापन्नभते ।

पुनरपरं सुभृते आत्मासत्तया सत्त्वामत्तावेदित्या । सत्ता-
 सत्तया जीवामत्तावेदित्या । जीवामत्तया जन्त्वामत्तावेदित्या ।
 जन्त्वामत्तया पोषामत्तावेदित्या । पोषामत्तया पुरुषामत्ता-
 वेदित्या । पुरुषामत्तया पुङ्गलामत्तावेदित्या । पुङ्गलामत्तया
 मनुजामत्तावेदित्या । मनुजामत्तया मानवामत्तावेदित्या ।
 मानवामत्तया कारकामत्तावेदित्या । कारकामत्तया वेदका-
 मत्तावेदित्या । वेदकामत्तया जानकामत्तावेदित्या । जानका-
 मत्तया पद्मकामत्तावेदित्या । पद्मकामत्तया चतुःसंसर्गजावेदना-
 मत्तावेदित्या । चतुःसंसर्गजावेदनामत्तया ओत्रसंसर्गजावेदना-
 मत्तावेदित्या । ओत्रसंसर्गजावेदनामत्तया घ्राणसंसर्गजावेदना-
 मत्तावेदित्या । घ्राणसंसर्गजावेदनामत्तया जिह्वासंसर्गजावेदना-
 मत्तावेदित्या । जिह्वासंसर्गजावेदनामत्तया कायसंसर्गजावेदना-
 मत्तावेदित्या । कायसंसर्गजावेदनामत्तया मनःसंसर्गजावेदना-
 मत्तावेदित्या । मनःसंसर्गजावेदनामत्तया आकाशामत्तावेदि-
 त्या । आकाशामत्तया महायानामत्तावेदित्या । महायाना-
 मत्तयाऽग्नेयामत्तावेदित्या । अग्नेयामत्तया अमर्येयामत्ता-
 वेदित्या । अमर्येयामत्तया अपरिमाणामत्तावेदित्या । अपरि-

महायाने न शुक्लविदर्शनाभमिर्नगोचरभूमिर्नाएकभूमिर्नदर्शनभूमिर्न-
 तमभूमिर्नतत्ताविभूमिर्नोप्यते आकाशममं तद्यानं । तद्यथापि
 नाम सुभूते आकाशे न श्रोतापत्तिफलं न मष्टादागामिफलं
 नाऽनागामिफलं नार्हत्त्वमेवमेव सुभूते तच्च महायाने न श्रोत
 आपत्तिफलं न मष्टादागामिफलं नाऽनागामिफलं तेनोप्यते आकाश-
 मम तद्यानं । तद्यथापि नाम सुभूते आकाशे न आवकभूमिर्न-
 प्रत्येकदुष्टभूमिर्नबोधिमत्यभूमिर्नसम्यक्समुद्भूमिरेवमेव सुभूते तच्च
 महायाने न आवकभूमिर्नप्रत्येकदुष्टभूमिर्नबोधिमत्यभूमिर्नसम्यक्-
 समुद्भूमिर्नोप्यते आकाशममं तद्यानं । तद्यथापि नाम सुभूते
 आकाशं न रूपि नारूपि न सनिदर्शनं नानिदर्शनं न प्रतिघं
 नाऽप्रतिघं न संयुक्तं न वियुक्तमेवमेव सुभूते तन्महायानं न रूपि
 नारूपि न सनिदर्शनं नाऽनिदर्शनं न प्रतिघ नाऽप्रतिघं न संयुक्तं
 न वियुक्तं तेनोप्यते आकाशममं तद्यानं । तद्यथापि नाम सुभूते
 आकाशं न नित्यं नाऽनित्यं न सुखं न दुःखं नात्मा नाऽनात्मा
 न शुभ नाऽशुभ । एवमेव सुभूते तन्महायानं न नित्यं नाऽनित्यं
 न सुखं न दुःखं नात्मा नाऽनात्मा न शुभं नाऽशुभं तेनोप्यते
 आकाशममं तद्यानं । तद्यथापि नाम सुभूते आकाशं न शून्यं
 नाऽशून्यं न निमित्तं नाऽनिमित्तं न प्रणिहितं नाऽप्रणिहितमेव-
 मेव तन्महायानं न शून्यं नाऽशून्यं न निमित्तं नाऽनिमित्तं न
 प्रणिहितं नाऽप्रणिहितं तेनोप्यते आकाशममं तद्यानं । तद्यथापि
 नाम सुभूते आकाशं न ज्ञानं नाऽज्ञानं न विविक्तं नाऽविविक्तं ।
 एवमेव सुभूते तन्महायानं न ज्ञानं नाऽज्ञानं न विविक्तं नाऽविविक्तं

वेदिता । आकाशापरिमाणतया महायानाऽपरिमाणावेदिता ।
 अनेनापि सुभूते पर्यायेण तस्मिन् महायानेऽप्रमेयाणामसंख्येयानां
 सत्त्वानामवकाशः । तत्कस्य हेतोस्तथाहि सुभूते ये च यच्चाकाशं
 यच्च महायानं सर्वमेतन्नोपलभ्यते । पुनरपरं सुभूते सत्त्वासत्तया-
 धर्मधात्वसत्तावेदितव्या । धर्मधात्वसत्तया आकाशासत्तावेदितव्या ।
 आकाशासत्तया महायानासत्तावेदितव्या । महायानासत्तया
 अप्रमेयासत्तावेदितव्या । अप्रमेयासत्तयाऽसंख्येयासत्तावेदितव्या ।
 असंख्येयासत्तयाऽपरिमाणामत्तावेदितव्या । अनेनापि सुभूते
 पर्यायेण तस्मिन् महायानेऽप्रमेयाणामसंख्येयानां सत्त्वानामवकाशः ।
 तत्कस्य हेतोस्तथाहि सुभूते ये च सत्त्वा यच्च धर्मधातुर्यच्चाकाशं
 यच्च महायानं यच्चाऽप्रमेयं यच्चाऽसंख्येयं यच्चापरिमाणं सर्वमेत-
 न्नोपलभ्यते । पुनरपरं सुभूते सत्त्वोसत्तया तथताऽसत्तावेदितव्या ।
 तथताऽसत्तया आकाशाऽसत्तावेदितव्या । आकाशासत्तयामहा-
 यानाऽसत्तावेदितव्या । महायानाऽसत्तयाऽप्रमेयासत्तावेदितव्या ।
 अप्रमेयासत्तयाऽसंख्येयासत्तावेदितव्या । असंख्येयासत्तयाऽपरि-
 माणासत्तयासर्वधर्मासत्तावेदितव्या । अनेनापि सुभूते पर्यायेण
 तस्मिन् महायानेऽप्रमेयाणामसंख्येयानां सत्त्वानामवकाशः । तत्कस्य
 हेतोस्तथाहि सुभूते ये च सत्त्वायश्चधर्मधातुर्यच्चाकाशं यच्च महा-
 यानं यच्चाप्रमेयं यच्चाऽसंख्येयं यच्चाऽपरिमाणं सर्वमेतन्नोपलभ्यते ।
 पुनरपरं सुभूते सत्ताऽसत्तया तथताऽसत्तावेदितव्या । तथता-
 ऽसत्तया आकाशासत्तावेदितव्या । आकाशाऽसत्तया महायाना-
 सत्तावेदितव्या । महायानासत्तयाऽप्रमेयासत्तावेदितव्या । अप्रमेया-

पश्यकासत्तावेदितव्या । पश्यकासत्तया दानपारमिताऽसत्तावेदितव्या । दानपारमिताऽसत्तया शीलपारमितासत्तावेदितव्या । शीलपारमितासत्तया चान्तिपारमितासत्तावेदितव्या । चान्तिपारमितासत्तया वीर्यपारमितासत्तावेदितव्या । वीर्यपारमितासत्तया ध्यानपारमितासत्तावेदितव्या । ध्यानपारमितासत्तया प्रज्ञापारमितासत्तावेदितव्या । प्रज्ञापारमितासत्तया आकाशासत्तावेदितव्या । आकाशासत्तया महायानासत्तावेदितव्या । महायानासत्तयाऽप्रमेयासत्तावेदितव्या । अप्रमेयासत्तयाऽसंख्येयासत्तावेदितव्या । असंख्येयासत्तया अपरिमाणसत्तावेदितव्या । अपरिमाणसत्तया सर्वधर्मासत्तावेदितव्या । अनेनापि सुभूते पथ्यायेण तस्मिन् महायानेऽप्रमेयाणामसंख्येयानां सत्त्वानामवकाशः । तत्कस्य हेतोस्तथाहि । यश्चात्मा यश्च सत्त्वो यश्च जीवो यश्च जन्तु र्यश्च पोषो यश्च पुरुषो यश्च पुङ्गलो यश्च मनुजो यश्च मानवो यश्च कारको यश्च वेदको यश्च जानको यश्च पश्यको या च दानपारमिताया च शीलपारमिताया च चान्तिपारमिताया च वीर्यपारमिताया च ध्यानपारमिताया च प्रज्ञापारमिता यच्चाकाशं यच्च महायानं यच्चाप्रमेयं यच्चासंख्येयं यच्चापरिमाणं ये च सर्वधर्माः सर्वमेतन्नोपलभ्यते ।

पुनरपरं सुभूते आत्मासत्तया सत्त्वसत्तावेदितव्या । सत्त्वसत्तया जीवासत्तावेदितव्या । जीवासत्तया जन्वसत्तावेदितव्या । जन्वसत्तया पोषासत्तावेदितव्या । पोषासत्तया पुरुषासत्तावेदितव्या । पुरुषासत्तया पुङ्गवासत्तावेदितव्या । पुङ्गवासत्तया

[illegible]

अनेनापि सुभूते पर्यायिणे तस्मिन् महायाने अप्रमेयाणामसंख्ये-
यानां सत्त्वानामवकाशः । तत्कस्य हेतोस्तथाहि सुभूते यच्चात्मा यच्च
सत्त्वो यच्च जीवो यच्च जन्तुर्यच्च पोषो यच्च पुरुषो यच्च पुङ्गवो यच्च
मनुजा यच्च मानवो यच्च कारको यच्च वेदको यच्च जानको यच्च
पश्यको या चाऽध्यात्मशून्यता या च बहिर्द्वाशून्यतायाचाध्यात्म-
बहिर्द्वाशून्यतायाच शून्यताशून्यतायाच महाशून्यतायाच परमा-
शून्यतायाच संकृतशून्यतायाचासंकृतशून्यतायाचात्यन्तशून्यताया-
चानवरागशून्यतायाचानवकारशून्यतायाच प्रकृतिशून्यतायाच सर्व-
धर्मशून्यतायाच स्वलक्षणशून्यतायाचाऽनुपलम्भशून्यतायाचाऽभाव-
शून्यतायाच स्वभावशून्यतायाचाऽभावस्वभावशून्यता यच्चाकाशं यच्च
महायानं यच्चाऽपरिमेयं यच्चासंख्येयं यच्चापरिमाणं ये च सर्व-
धर्माः । सर्वमेतन्नोपलभ्यते ।

पुनरपरं सुभूते आत्मासत्तया सत्त्वासत्ता वेदितव्या । सत्त्वा-
सत्तया जीवसत्ता वेदितव्या । जीवसत्तया जन्तुसत्ता वेदितव्या ।
जन्तुसत्तया पोषासत्ता वेदितव्या । पोषासत्तया पुरुषासत्ता वेदि-
तव्या । पुरुषासत्तया पुङ्गवसत्ता वेदितव्या । पुङ्गवसत्तया मनु-
जसत्ता वेदितव्या । मनुजसत्तया मानवासत्ता वेदितव्या । माना-
सत्तया कारकासत्ता वेदितव्या । कारकासत्तया वेदकासत्ता वेदि-
तव्या । वेदकासत्तया जानकासत्ता वेदितव्या । जानकासत्तया पश्य-
कासत्ता वेदितव्या । पश्यकासत्तया मृत्युपण्यानामत्ता वेदितव्या ।
मृत्युपण्यानामत्तया मय्यक्षुप्रक्षानामत्ता वेदितव्या । मय्यक्षुप्रक्षाना-
सत्तया श्रद्धिपादासत्ता वेदितव्या । श्रद्धिपादासत्तया इन्द्रिय-

यच्चाकाशं यच्च महायानं यच्चाऽप्रमेयं यच्चाऽसुरस्येयं यच्चापरिमाणं
ये च सर्वधर्माः । तत्सर्वं नोपलभ्यते ।

पुनरपरं सुभूते आत्मासत्तया सत्त्वासत्तावेदितव्या । सत्त्वा-
सत्तया जीवाऽसत्तावेदितव्या । जीवासत्तया जन्मसत्तावेदितव्या ।
जन्मसत्तया पोषासत्तावेदितव्या । पोषासत्तया पुरुषासत्तावेदि-
तव्या । पुरुषासत्तया पुद्गलासत्तावेदितव्या । पुद्गलासत्तया मनुजा-
सत्तावेदितव्या । मनुजासत्तया मानवासत्तावेदितव्या । मानवा-
सत्तया कारकसत्तावेदितव्या । कारकसत्तया वेदकामत्तावेदि-
तव्या । वेदकामत्तया जानकामत्तावेदितव्या । जानकामत्तया पशु-
कामत्तावेदितव्या । पशुकामत्तया रुपासत्तावेदितव्या । रूपा-
सत्तया शब्दासत्तावेदितव्या । शब्दासत्तया गन्धामत्तावेदितव्या ।
गन्धामत्तया रसासत्तावेदितव्या । रसासत्तया स्पर्शासत्तावेदितव्या ।
स्पर्शासत्तया धर्मासत्तावेदितव्या । धर्मासत्तया आकाशसत्ता
वेदितव्या । आकाशसत्तया महायानसत्तावेदितव्या । महायान
सत्तयाऽप्रमेयासत्तावेदितव्या । अप्रमेयासत्तायाऽसुरस्येयासत्तावेदि-
तव्या । असुरस्येयसत्तयाऽपरिमाणसत्तावेदितव्या । अपरिमाण
सत्तया सर्वधर्मासत्तावेदितव्या । अनेनापि सुभूते एकारेण
तथान् महायानेऽप्रमेयाणामसुरस्येयाणां भक्तानामप्येव । अ-
कारेणेतोऽपि हि सुभूते यदात्ता एव सत्तो एव सातो एव
धना एव पोषो एव पुरुषो एव पुद्गलो एव मनुजो एव मानो
एव वारको एव वेदको एव जानको एव पशो एव रसो एव
शब्दो एव गन्धो एव रसो एव स्पर्शो एव धर्मो एव आकाशो एव

आर्यसत्यामत्तया ध्यानामत्तया वेदितव्या । ध्यानामत्तया अप्रमाणा-
 मत्तया वेदितव्या । अप्रमाणामत्तया आरूप्यममापत्यमत्तया वेदितव्या ।
 आरूप्यममापत्यमत्तया विमोक्षामत्तया वेदितव्या । विमोक्षामत्तया
 अनुपूर्वविहारममापत्यमत्तया वेदितव्या । अनुपूर्वविहारममापत्य-
 मत्तया शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोक्षमुखामत्तया वेदितव्या ।
 शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोक्षमुखामत्तया अभिज्ञामत्तया वेदि-
 तव्या । अभिज्ञामत्तया समाधिमत्तया वेदितव्या । समाधिमत्तया
 धारणीमुखामत्तया वेदितव्या । धारणीमुखामत्तया आकाशमत्तया
 वेदितव्या । आकाशमत्तया महायानामत्तया वेदितव्या । महायाना-
 मत्तया अप्रमेयामत्तया वेदितव्या । अप्रमेयामत्तयाऽसंख्येयामत्तया
 वेदितव्या । असंख्येयामत्तया अपरिमाणामत्तया वेदितव्या । अपरि-
 माणामत्तया सर्वधर्मात्मिका वेदितव्या । अनेनापि सुभूते पयवि-
 तस्मिन् महायाने अप्रमेयाणामसंख्येयानां सत्त्वानामवकाशः । तत्रैव
 हेतोस्तथाहि सुभूते यश्चात्म यश्च सत्त्वो यश्च जीवो यश्च जन्तुर्यश्च
 पोषो यश्च पुङ्गवो यश्च मनुजो यश्च मानवो यश्च कारको यश्च वेदको
 यश्च जानको यश्च पशुको यानि चार्यसत्यानि यानि चाप्रमाणानि
 याश्चाख्यममापत्ययो ये च विमोक्षा याश्चानुपूर्वविहारममापत्ययो
 यानि च शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोक्षमुखानि याश्चाभिज्ञा-
 ये च समाधयो यानि च धारणीमुखानि यच्चाकाशं यच्च महा-
 यानं यच्चाप्रमेयं यच्चासंख्येयं यच्चापरिमाणं ये च सर्वधर्माः ।
 सर्वमेतन्नोपलभ्यते ।

पुनरपर सुभूते आत्मात्मत्तया सत्त्वामत्तया वेदितव्या । सत्ता-

माणसत्तया सर्वधर्मासत्तावेदितव्या । अनेनापि सुभूते पर्यायेण तस्मिन् महायानेऽप्रमेयाणामसंख्येयाणां सत्त्वानामवकाशः । तत्कस्य हेतोस्तथाहि सुभूते यस्यात्मा यस्य सत्त्वो यस्य जीवो यस्य जन्तु र्यस्य पोषो यस्य पुरुषो यस्य पुङ्गवो यस्य मनुजो यस्य मानवो यस्य कारको यस्य वेदको यस्य जानको यस्य पशुको या च चक्षुः-संस्पर्शजावेदना या च श्रोत्रसंस्पर्शजावेदना या च घ्राणसंस्पर्शजावेदना या च जिह्वासंस्पर्शजावेदना या च कायसंस्पर्शजावेदना या च मनःसंस्पर्शजावेदना यच्चाकाशं यच्च महायानं यच्चाप्रमेयं यच्चासंख्येयं यच्चापरिमाणं ये च सर्वधर्माः सर्वमेतन्नोपलभ्यते ।

पुनरपर सुभूते आत्मासत्तया सत्त्वासत्तावेदितव्या । सत्त्वासत्तया जीवासत्तावेदितव्या । जीवासत्तया जन्तुसत्तावेदितव्या । जन्तुसत्तया पोषासत्तावेदितव्या । पोषासत्तया पुरुषासत्तावेदितव्या । पुरुषासत्तया पुङ्गवासत्तावेदितव्या । पुङ्गवासत्तया मनुजासत्तावेदितव्या । मनुजासत्तया मानवासत्तावेदितव्या । मानवासत्तया कारकासत्तावेदितव्या । कारकासत्तया वेदकासत्तावेदितव्या । वेदकासत्तया जानकासत्तावेदितव्या । जानकासत्तया पशुकासत्तावेदितव्या । पशुकासत्तया पृथिवीधालसत्तावेदितव्या । पृथिवीधालसत्तया अस्थालसत्तावेदितव्या । अस्थालसत्तया तेजोधालसत्तावेदितव्या । तेजोधालसत्तया वायुधालसत्तावेदितव्या । वायुधालसत्तया आकाशधालसत्तावेदितव्या । आकाशधालसत्तया विशालधालसत्तावेदितव्या । विशालधालसत्तया आकाशसत्तावेदितव्या । आकाशसत्तया महायानासत्तावेदितव्या । महायाना-

यज्ञाप्रमेयं सञ्ज्ञासंख्येयं यज्ञापरिमाणं ये च सर्वधर्माः । सर्वेने-
न्नोपलभ्यते ।

पुनरपरं सुभृते आत्मासत्तया सत्त्वासत्ता वेदितव्या । सत्ता-
सत्तया जीवासत्ता वेदितव्या । जीवासत्तया जन्वसत्ता वेदितव्या ।
जन्वसत्तया पोषासत्ता वेदितव्या । पोषासत्तया पुरुषासत्ता वेदि-
तव्या । पुरुषासत्तया पुङ्गवासत्ता वेदितव्या । पुङ्गवासत्तया मनु-
जासत्ता वेदितव्या । मनुजासत्तया मानवासत्ता वेदितव्या । माना-
सत्तया कारकासत्ता वेदितव्या । कारकासत्तया वेदकासत्ता वेदि-
तव्या । वेदकासत्तया ज्ञानकासत्ता वेदितव्या । ज्ञानकासत्तया
पद्मकासत्ता वेदितव्या । पद्मकासत्तया प्रत्येकबुद्धासत्ता वेदितव्या ।
प्रत्येकबुद्धसत्तया सम्यक्सम्बुद्धासत्ता वेदितव्या । सम्यक्सम्बुद्धासत्तया
आकाशासत्ता वेदितव्या । आकाशासत्तया महायानासत्ता वेदितव्या ।
महायानासत्तया अप्रमेयासत्ता वेदितव्या । अप्रमेयासत्तया सम्येया-
सत्ता वेदितव्या । सम्येयासत्तया अपरिमाणसत्ता वेदितव्या । अप-
रिमाणसत्तया सर्वधर्मासत्ता वेदितव्या । अनेनापि सुभृते एत-
देव तस्मिन् महायाने अप्रमेयाणामसम्येयानां सत्त्वानामवकाशः ।
तत्त्वस्य हेतोर्न्याहि सुभृते यथात्मा यद्य मत्तो यद्य जीवो यद्य
जन्तुर्यद्य पोषो यद्य पुरुषो यद्य पुङ्गवो यद्य मनुजो यद्य मानो
यद्य कारको यद्य वेदको यद्य ज्ञानको यद्य पद्मको यद्य प्रत्येक-
बुद्धो यद्य सम्यक्सम्बुद्धो महाकाशः यद्य महायानं यद्य अप्रमेयं
यद्य सम्येयं यद्य अपरिमाणं येन सर्वधर्मः । सर्वेनेतथोपलभ्यते ।

पुनरपरं सुभृते अन्तःसत्तया सत्त्वसत्ता वेदितव्या । सत्त्वसत्ता

दृष्ट्यासत्तावेदितव्या । दृष्ट्यासत्तया उपादानासत्तावेदितव्या । उपा-
दानासत्तया भवासत्तावेदितव्या । भवासत्तया जात्यसत्तावेदितव्या ।
जात्यसत्तया जरामरणसत्तावेदितव्या । जरामरणसत्तया आका-
शासत्तावेदितव्या । आकाशासत्तया महायानासत्तावेदितव्या ।
महायानासत्तयाऽप्रमेयासत्तावेदितव्या । अप्रमेयासत्तयाऽसंख्येया-
सत्तावेदितव्या । असंख्येयासत्तया अपरिमाणसत्तावेदितव्या ।
अपरिमाणसत्तया सर्वधर्मासत्तावेदितव्या । अनेनापि सुभूते
पर्यायेण तस्मिन् महायानेऽप्रमेयाणामसंख्येयानां सत्त्वानामव-
काशः तत्कस्य हेतोस्तथाहि सुभूते यथात्मा यस्य सत्त्वो यस्य जीवो
यस्य जन्तु र्यस्य पोषो यस्य पुरुषो यस्य पुङ्गलो यस्य मनुजो यस्य
मानवो यस्य कारको यस्य वेदको यस्य जानको यस्य पशुको यच्चा-
ऽविद्या ये च संस्कारा यच्च विज्ञानं यच्च नाम रूपं यच्च षडाय-
तन यस्य स्वर्गो या च वेदनाया च दृष्ट्या यच्चोपादानं यस्य भवो
या च जातिर्यच्च जरामरणं यच्चाकाशं यच्च महायानं यच्चाऽप्रमेय
यच्चाऽसंख्येय यच्चापरिमाणं ये च सर्वधर्माः । सर्वमेतन्मोक्षभ्यते ।

पुनरपरं सुभूते आत्मासत्तया सत्त्वासत्तावेदितव्या । सत्त्वा-
सत्तया जीवासत्तावेदितव्या । जीवासत्तया जन्वसत्तावेदितव्या ।
जन्वसत्तया पोषासत्तावेदितव्या । पोषासत्तया पुरुषासत्तावेदि-
तव्या । पुरुषासत्तया पुङ्गलासत्तावेदितव्या । पुङ्गलासत्तया मनु-
जासत्तावेदितव्या । मनुजासत्तया मानवासत्तावेदितव्या । मानवा-
सत्तया कारकासत्तावेदितव्या । कारकासत्तया वेदकासत्तावेदि-
तव्या । वेदकासत्तया जानकासत्तावेदितव्या । जानकासत्तया

ऽप्रमेयानामसंख्येयानामपरिमाणानां सत्त्वानामवकाशः । अनेनापि
 सुभूते पर्यायेण यथाकाशे अप्रमेयानामसंख्येयानामपरिमाणानां
 सत्त्वानामवकाशः । एवमेव तस्मिन् महायाने ऽप्रमेयानामसंख्येया-
 णामपरिमाणानां सत्त्वानामवकाशः । यदपि सुभूतिरेवमाह
 नापि तस्य महायानस्य गतिर्दृश्यते नागतिर्दृश्यते न स्थानं दृश्यते
 इति । एवमेतत् सुभूते एवमेतत् । न तस्य महायानस्यागतिर्वा
 गतिर्वा दृश्यते । तत्कस्य हेतोरचलाहि सुभूते सर्वधर्माः । तेन
 कुतश्चिदागच्छन्ति न कचिद्गच्छन्ति न कचित्तिष्ठन्ति । तत्कस्य
 हेतोस्तथाहि सुभूते रूपं न कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति ।
 न कचित्तिष्ठति । तत्कस्य हेतोर्नहि सुभूते रूपस्य प्रकृतिः कुत-
 श्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति । न कचित्तिष्ठति । न रूपस्य
 तथता कुतश्चिदागच्छति न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न
 रूपस्य स्वभावः कुतश्चिदागच्छति न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति ।
 न रूपस्य लक्षणं कुतश्चिदागच्छति न कचिद्गच्छति न कचित्ति-
 ष्ठति । न वेदना कुतश्चिदागच्छति न कचिद्गच्छति न कचि-
 त्तिष्ठति । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते वेदनायाः प्रकृतिः कुतश्चि-
 दागच्छति न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न वेदनायास्तथता
 कुतश्चिदागच्छति न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न वेदनाया
 स्वभावः कुतश्चिदागच्छति न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न
 वेदनाया लक्षणं कुतश्चिदागच्छति न कचिद्गच्छति न कचित्ति-
 ष्ठति । न मञ्जा कुतश्चिदागच्छति न कचिद्गच्छति न कचित्ति-
 ष्ठति । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते मञ्जायाः प्रकृतिः कुतश्चिदा-

मनुजामत्ता वेदितव्या । मनुजामत्तया मानवामत्ता वेदितव्या । मानवामत्तया कारकामत्ता वेदितव्या । कारकामत्तया वेदकामत्ता वेदितव्या । वेदकामत्तया जानकामत्ता वेदितव्या । जानकामत्तया पण्डितकामत्ता वेदितव्या । पण्डितकामत्तया अध्यात्मशून्यतामत्ता वेदितव्या । अध्यात्मशून्यतामत्तया बहिर्लोकशून्यतामत्ता वेदितव्या । बहिर्लोकशून्यतामत्तया अध्यात्मबहिर्लोकशून्यतामत्ता वेदितव्या । अध्यात्मबहिर्लोकशून्यतामत्तया शून्यताशून्यतामत्ता वेदितव्या । शून्यताशून्यतामत्तया महाशून्यतामत्ता वेदितव्या । महाशून्यतामत्तया परमार्थशून्यतामत्ता वेदितव्या । परमार्थशून्यतामत्तया संस्कृतशून्यतामत्ता वेदितव्या । संस्कृतशून्यतामत्तया असंस्कृतशून्यतामत्ता वेदितव्या । असंस्कृतशून्यतामत्तया अत्यन्तशून्यतामत्ता वेदितव्या । अत्यन्तशून्यतामत्तया अनवरागशून्यतामत्ता वेदितव्या । अनवरागशून्यतामत्तया अनवकारशून्यतामत्ता वेदितव्या । अनवकारशून्यतामत्तया प्रकृतिशून्यतामत्ता वेदितव्या । प्रकृतिशून्यतामत्तया सर्वधर्माशून्यतामत्ता वेदितव्या । सर्वधर्माशून्यतामत्तया खलघणशून्यता वेदितव्या । खलघणशून्यतामत्तया अनुपलम्भशून्यतामत्ता वेदितव्या । अनुपलम्भशून्यतामत्तया अभावशून्यतामत्ता वेदितव्या । अभावशून्यतामत्तया स्वभावशून्यतामत्ता वेदितव्या । स्वभावशून्यतामत्तया अभावस्वभावशून्यतामत्ता वेदितव्या । अभावस्वभावशून्यतामत्तया आवागमिका वेदितव्या । आवागमिका मद्यानामत्ता वेदितव्या । मद्यानामत्तया अप्रमेयामत्ता वेदितव्या । अप्रमेयामत्तया अपरिणामिका वेदितव्या । अपरिणामिका सर्वधर्मा मत्ता वेदितव्या ।

न चक्षुषो लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति । न कचि-
 त्तिष्ठति । न श्रोत्रं कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचि-
 त्तिष्ठति । तत्कस्यहेतोर्न हि सुभूते श्रोत्रस्य प्रकृतिः कुतश्चिदा-
 गच्छति । न कचिद्गच्छति । न कचित्तिष्ठति । न श्रोत्रस्य तदता
 कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । श्रोत्रस्य
 स्वभावो न कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति ।
 श्रोत्रस्य लक्षणं न कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचि-
 त्तिष्ठति । न घ्राणं कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचि-
 त्तिष्ठति । तत्कस्यहेतोर्न हि सुभूते घ्राणस्य प्रकृतिः कुतश्चिदा-
 गच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न घ्राणस्य तदता
 कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न घ्राणस्य
 स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति । न कचित्तिष्ठति ।
 न घ्राणस्य लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचि-
 त्तिष्ठति । न जिह्वा कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचि-
 त्तिष्ठति । तत्कस्यहेतोर्न हि सुभूते जिह्वायाः प्रकृतिः कुतश्चि-
 दागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न जिह्वाया-
 मयता कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न
 जिह्वायाः स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचि-
 त्तिष्ठति । न जिह्वाया लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्ग-
 च्छति न कचित्तिष्ठति । न वायुः कुतश्चिदागच्छति । न कचि-
 द्गच्छति न कचित्तिष्ठति । तत्कस्यहेतोर्न हि सुभूते वायु-
 प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति । न कचित्तिष्ठति ।

सत्ता वेदितव्या । इन्द्रियासत्तया बलासत्ता वेदितव्या । बलासत्तया बोध्यज्ञासत्ता वेदितव्या । बोध्यज्ञासत्तया आर्याष्टाङ्गमार्गासत्ता वेदितव्या । आर्याष्टाङ्गमार्गासत्तया आकाशासत्ता वेदितव्या । आकाशासत्तया महायानासत्ता वेदितव्या । महायानासत्तयाऽप्रमेयासत्ता वेदितव्या । अप्रमेयासत्तयाऽसंख्येयासत्ता वेदितव्या । असंख्येयासत्तया अपरिमाणसत्ता वेदितव्या । अपरिमाणसत्तया सर्वधर्मासत्ता वेदितव्या । अनेनापि सुभूते पर्यायेण तस्मिन् महायाने अप्रमेयाणामसंख्येयानां सत्त्वानामवकाशः । तत्कस्य हेतोस्तथाहि यश्चात्मा यस्य सत्त्वो यस्य जीवो यस्य जन्तुर्यस्य पोषो यस्य पुरुषो यस्य पुङ्गवो यस्य मनुजो यस्य मानवो यस्य कारको यस्य वेदको यस्य जानको यस्य पश्वको यानि स्मृत्युपस्थानानि यानि सम्यक् प्रहाणानि ये चर्द्धिपादाः यानौन्द्रियाणि यानि बलानि यानि बोध्यज्ञानि यश्चा-र्याष्टाङ्गमार्गो यच्चाकाशं यच्च महायानं यच्चाऽपरिमेयं यच्चाऽसंख्येयं यच्चापरिमाणं ये च सर्वधर्माः । सर्वमेतन्नोपलभ्यते ।

पुनरपरं सुभूते आत्मसत्तया सत्तासत्ता वेदितव्या । सत्तासत्तया जीवासत्ता वेदितव्या । जीवासत्तया जन्वसत्ता वेदितव्या । जन्वसत्तया पोषासत्ता वेदितव्या । पोषासत्तया पुरुषासत्ता वेदितव्या । पुरुषासत्तया पुङ्गवासत्ता वेदितव्या । पुङ्गवासत्तया मनुजासत्ता वेदितव्या । मनुजासत्तया मानवासत्ता वेदितव्या । मानवासत्तया कारकासत्ता वेदितव्या । कारकासत्तया वेदकासत्ता वेदितव्या । वेदकासत्तया जानकासत्ता वेदितव्या । जानकासत्तया पश्वकासत्ता वेदितव्या । पश्वकासत्तया आर्यसत्तासत्ता वेदितव्या ।

कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । तत्कस्य
 हेतोर्न हि सुभूते गन्धस्य प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न कचि-
 द्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न गन्धस्य तथता कुतश्चिदागच्छति ।
 न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न गन्धस्य स्वभावः कुतश्चिदा-
 गच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न गन्धस्य लक्षणं
 कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति । न कचित्तिष्ठति । न रसः
 कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । तत्कस्य
 हेतोर्न हि सुभूते रसस्य प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न कचि-
 द्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न रसस्य तथता कुतश्चिदागच्छति ।
 न कचिद्गच्छति । न कचित्तिष्ठति । न रसस्य स्वभावः कुतश्चि-
 दागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न रसस्य लक्षणं
 कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न स्पर्शः
 कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । तत्कस्य
 हेतोर्न हि सुभूते स्पर्शस्य प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न कचि-
 द्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न स्पर्शस्य तथता कुतश्चिदागच्छति ।
 न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न स्पर्शस्य स्वभावः कुतश्चिदाग-
 च्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न स्पर्शस्य लक्षणं
 कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न धर्माः
 कुतश्चिदागच्छन्ति । न कचिद्गच्छन्ति न कचित्तिष्ठन्ति । तत्कस्य
 हेतोर्न हि सुभूते धर्माणां प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छन्ति । न
 कचिद्गच्छन्ति न कचित्तिष्ठन्ति । न धर्माणां तथता कुतश्चि-
 दागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न धर्माणां

भूतया लोपामत्ता वेदितव्या । जीवामत्ता जन्तुसत्ता वेदितव्या ।
 जन्तुसत्ता पोषामत्ता वेदितव्या । पोषामत्तया पुरुषामत्ता वेदि-
 तव्या । पुरुषामत्तया पुङ्गवामत्ता वेदितव्या । पुङ्गवामत्तया मनु-
 जामत्ता वेदितव्या । मनुजामत्तया ज्ञानवामत्ता वेदितव्या । ज्ञानवा-
 मत्तया वारयामत्ता वेदितव्या । वारयामत्तया वेदकामत्ता वेदि-
 तव्या । वेदकामत्तया ज्ञानकामत्ता वेदितव्या । ज्ञानकामत्तया पश्य-
 कामत्ता वेदितव्या । पश्यकामत्तया तथागतवशामत्ता वेदितव्या ।
 तथागतवशामत्तया वैशारद्यामत्ता वेदितव्या । वैशारद्यामत्तया
 प्रतिस्मिदसत्ता वेदितव्या । प्रतिस्मिदसत्तया महाकरुणामत्ता
 वेदितव्या । महाकरुणामत्तया आवेणिकबुद्धधर्मासत्तावेदितव्या ।
 आवेणिकबुद्धधर्मासत्तया आकाशमत्ता वेदितव्या । आकाश-
 मत्तया महायानामत्ता वेदितव्या । महायानामत्तया अप्रमेयामत्ता
 वेदितव्या । अप्रमेयामत्तयाऽसंख्येयामत्ता वेदितव्या । असंख्येय-
 मत्तयाऽपरिमाणमत्ता वेदितव्या । अपरिमाणमत्तया सर्वधर्मा-
 मत्ता वेदितव्या । अनेनापि सुभूते पय्यायेण तस्मिन् महायाने
 अप्रमेयाणामसंख्येयानां सत्त्वानामवकाशः । तत्कस्य हेतोस्तथाहि
 सुभूते यथात्मा यस्य सत्त्वो यस्य जीवो यस्य जन्तुर्यस्य पोषो यस्य
 पुरुषो यस्य पुङ्गवो यस्य मनुजो यस्य मानवो यस्य वारको यस्य
 वेदको यस्य ज्ञानको यस्य पश्यको यानि च तथागतवशानि
 यानि च वैशारद्यानि यास्य प्रतिस्मिदो या च महाकरुणा ये
 चावेणिकबुद्धधर्माः यच्चाकाशं यच्च महायानं यच्चापरिमेयं यच्चा-
 संख्येयं यच्चापरिमाणं ये च सर्वधर्माः । सर्वमेतन्नोपलभ्यते ।

विज्ञानस्य लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचि-
 त्तिष्ठति । न जिज्ञाविज्ञानं कुतश्चिदागच्छति । न कचि-
 द्गच्छति न कचित्तिष्ठति । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते जिज्ञा-
 विज्ञानस्य प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचि-
 त्तिष्ठति । न जिज्ञाविज्ञानस्य तथता कुतश्चिदागच्छति । न
 कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न जिज्ञाविज्ञानस्य स्वभावः
 कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न जिज्ञा-
 विज्ञानस्य लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचि-
 त्तिष्ठति । न कायविज्ञानं कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न
 कचित्तिष्ठति । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते कायविज्ञानस्य प्रकृतिः
 कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न काय-
 विज्ञानस्य तथता कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचि-
 त्तिष्ठति । न कायविज्ञानस्य स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न
 कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न कायविज्ञानस्य लक्षणं कुतश्चि-
 दागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न मनोविज्ञानं
 कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । तत्कस्य
 हेतोर्न हि सुभूते मनोविज्ञानस्य प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न
 कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न मनोविज्ञानस्य तथता कुतश्चि-
 दागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न मनोविज्ञानस्य
 स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति ।
 न मनोविज्ञानस्य लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न
 कचित्तिष्ठति ।

यज्ञाकाशं यच्च महायानं यच्चाग्रमेयं यच्चामंख्येयं यच्चापरिमाणं
ये च सर्वधर्माः । सर्वमेतन्मोपलभ्यते ।

पुनरपरं सुभूते आत्मासत्तया सत्त्वासत्ता वेदितव्या । सत्ता-
सत्तया जीवासत्ता वेदितव्या । जीवासत्तया जन्वसत्ता वेदितव्या ।
जन्वसत्तया पोषासत्ता वेदितव्या । पोषासत्तया पुरुषासत्ता वेदि-
तव्या । पुरुषासत्तया पुद्गलासत्ता वेदितव्या । पुद्गलासत्तया सनु-
जासत्ता वेदितव्या । मनुजासत्तया मानवासत्ता वेदितव्या । मानवा-
सत्तया कारकासत्ता वेदितव्या । कारकासत्तया वेदकासत्ता वेदि-
तव्या । वेदकासत्तया जानकासत्ता वेदितव्या । जानकासत्तया पश्या-
कासत्ता वेदितव्या । पश्याकासत्तया श्रोत आपन्नासत्ता वेदितव्या ।
श्रोत आपन्नासत्तया सहृदागाम्यसत्ता वेदितव्या । सहृदागाम्यसत्तया
अनागाम्यसत्ता वेदितव्या । अनागाम्यसत्तया अर्हदसत्ता वेदितव्या ।
अर्हदसत्तया आकाशासत्ता वेदितव्या । आकाशासत्तया महायाना-
सत्ता वेदितव्या । महायानासत्तया अग्रमेयासत्ता वेदितव्या । अग्र-
मेयासत्तया अमंख्येयासत्ता वेदितव्या । अमंख्येयासत्तया अपरि-
माणसत्ता वेदितव्या । अपरिमाणसत्तया सर्वधर्मासत्ता वेदितव्या ।
अनेनापि सुभूते पर्यायेण तस्मिन् महायाने अग्रमेयाणा-
ममंख्येयानां सत्त्वानामवकाशः । तत्कण ऐतोस्तथा हि सुभूते
यथात्मा यथ सत्त्वो यथ जीवो यथ जन्तुर्यथ पोषो यथ पुरुषो
यथ पुद्गलो यथ मनुजो यथ मानवो यथ कारको यथ वेदको
यथ जानको यथ पश्याको यथ श्रोत आपन्नो यथ सहृदा-
गामी यथानागामी यथार्हन् यथाकाशं यथ महायानं

कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति ।
 जिह्वासंस्पर्शस्य तथता कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति
 कचित्तिष्ठति । न जिह्वासंस्पर्शस्य स्वभावः कुतश्चिदागच्छति
 न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न जिह्वासंस्पर्शस्य लक्षणं
 कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न काय-
 संस्पर्शः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति ।
 तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते कायसंस्पर्शस्य प्रकृतिः कुतश्चिदा-
 गच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न कायसंस्पर्शस्य
 तथता कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न
 कायसंस्पर्शस्य स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न
 कचित्तिष्ठति । न कायसंस्पर्शस्य लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कचि-
 द्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न मनःसंस्पर्शः कुतश्चिदागच्छति । न
 कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते मनः-
 संस्पर्शस्य प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचि-
 त्तिष्ठति । न मनःसंस्पर्शस्य तथता कुतश्चिदागच्छति । न कचि-
 द्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न मनःसंस्पर्शस्य स्वभावः कुतश्चिदा-
 गच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न मनःसंस्पर्शस्य
 लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति ।

न चक्षुःसंस्पर्शावेदना कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति
 न कचित्तिष्ठति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि न हि सुभूते चक्षुःसंस्पर्शः
 वेदनया प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचि-
 त्तिष्ठति । न चक्षुःसंस्पर्शा वेदनयास्तथता कुतश्चिदागच्छति ।

जीवामत्ता वेदितव्या । जीवामत्तया जन्वमत्ता वेदितव्या । जन्व-
मत्तया पोषामत्ता वेदितव्या । पोषामत्तया पुरुषामत्ता वेदितव्या ।
पुरुषामत्तया पुङ्गलामत्ता वेदितव्या । पुङ्गलामत्तया मनुजामत्ता
वेदितव्या । मनुजामत्तया मानवामत्ता वेदितव्या । मानवामत्तया
कारकामत्ता वेदितव्या । कारकामत्तया वेदकामत्ता वेदितव्या ।
वेदकामत्तया जानकामत्ता वेदितव्या । जानकामत्तया पश्यकामत्ता
वेदितव्या । पश्यकामत्तया आवकयानामत्ता वेदितव्या । आवक-
यानामत्तया प्रत्येकबुद्ध्यानामत्ता वेदितव्या । प्रत्येकबुद्ध्यानामत्तया
बुद्ध्यानामत्ता वेदितव्या । बुद्ध्यानामत्तया सर्वकार्यतामत्ता वेदि-
तव्या । सर्वकार्यतामत्तया आकाशामत्ता वेदितव्या । आकाशा-
मत्तया महायानामत्ता वेदितव्या । महायानामत्तया अप्रमेयामत्ता
वेदितव्या । अप्रमेयामत्तया अमंख्येयामत्ता वेदितव्या । अमंख्येया-
मत्तया अपरिमाणामत्ता वेदितव्या । अपरिमाणामत्तया सर्वधर्मा-
मत्ता वेदितव्या । अनेनापि सुभूते पथ्यायेण तस्मिन् मर्यादने अप्र-
मेयानाममंख्येयानां सत्त्वानामवकाशः । तत्कस्य रेतोस्तथापि सुभूते
पथात्मा यस्य सत्त्वो यस्य जीवो यस्य जन्तुर्यस्य पोषो यस्य पुरुषो
यस्य पुङ्गलो यस्य मनुजो यस्य मानवो यस्य कारको यस्य वेदको यस्य
जानको यस्य पश्यको यस्य आवकयान यस्य प्रत्येकबुद्ध्यान यस्य
बुद्ध्यान यस्य सर्वकार्यता यस्याकाश यस्य मर्यादान यस्यारेव
यस्यामंख्य यस्यापरिमाण ये स सर्वधर्मा । सर्वदेतलोपपन्नते ।

तदप्यापि नाम सुभूते निर्वाणधातादारैर्याणामसर्वैर्याणाम-
परिमाणानां सत्त्वानामवकाशः । एतदेव तस्मिन् मर्यादने

कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न जिह्वा
 संस्पर्शजा वेदनायाः स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति
 कचित्तिष्ठति । न जिह्वासंस्पर्शजा वेदनाया लक्षणं कुतश्चिदाग-
 च्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न कायसंस्पर्शजा वेदना
 कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । तत्कस्य हेतोर्न
 हि सुभूते कायसंस्पर्शजा वेदनायाः प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति ।
 न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न कायसंस्पर्शजा वेदनाया
 स्तथता न कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति ।
 न कायसंस्पर्शजा वेदनायाः स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कचि-
 द्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न कायसंस्पर्शजा वेदनाया लक्षणं कुत-
 श्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न मनःसंस्पर्शजा
 वेदना कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति ।
 तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते मनःसंस्पर्शजा वेदनायाः प्रकृतिः कुतश्चि-
 दागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न मनःसंस्पर्शजा
 वेदनायास्तथता कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचि-
 त्तिष्ठति । न मनःसंस्पर्शजा वेदनायाः स्वभावः कुतश्चिदागच्छति ।
 न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति ।

न पृथिवीधातुः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचि-
 त्तिष्ठति । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते पृथिवीधातोः प्रकृतिः कुत-
 श्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न पृथिवी-
 धातोस्तथता कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचिन्नि-
 ष्ठति । न पृथिवीधातोः स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कचि-

गच्छति । न कश्चिद्गच्छति न कश्चित्तिष्ठति । न मञ्जायाः लक्षणा
 कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्गच्छति । न कश्चित्तिष्ठति । न मञ्जाया
 स्वभावः कुतश्चिदागच्छति न कश्चिद्गच्छति न कश्चित्तिष्ठति । न
 मञ्जाया लक्षणं कुतश्चिदागच्छति न कश्चिद्गच्छति न कश्चित्ति-
 ष्ठति । न मञ्ज्वाराः कुतश्चिदागच्छन्ति । न कश्चिद्गच्छन्ति न
 कश्चित्तिष्ठन्ति । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभते मञ्ज्वाराणां प्रवृत्तिः
 कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्गच्छति न कश्चित्तिष्ठति । न मञ्ज्वारा-
 णां तथता कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्गच्छति न कश्चित्तिष्ठति ।
 न मञ्ज्वाराणां स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्गच्छति न
 कश्चित्तिष्ठति । न मञ्ज्वाराणां लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कश्चि-
 द्गच्छति न कश्चित्तिष्ठति । न विज्ञानं कुतश्चिदागच्छति । न
 कश्चिद्गच्छति न कश्चित्तिष्ठति । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभते विज्ञान-
 मस्य प्रवृत्तिः कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्गच्छति न कश्चित्तिष्ठति ।
 न विज्ञानस्य तथता कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्गच्छति न
 कश्चित्तिष्ठति । न विज्ञानस्य स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कश्चि-
 द्गच्छति । न कश्चित्तिष्ठति । न विज्ञानस्य लक्षणं कुतश्चिदागच्छति ।
 न कश्चिद्गच्छति न कश्चित्तिष्ठति ।

न चक्षुः कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्गच्छति न कश्चित्तिष्ठति ।
 तत्कस्य हेतोर्न हि सुभते चक्षुः प्रवृत्तिः । न चक्षुः स्वभावः
 कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्गच्छति न कश्चित्तिष्ठति । न चक्षुः
 लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्गच्छति न कश्चित्तिष्ठति ।
 न चक्षुः स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्गच्छति न कश्चित्तिष्ठति ।
 न चक्षुः लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्गच्छति न कश्चित्तिष्ठति ।

न कायस्य तथता न कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न कायस्य स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न कायस्य लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न मनः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते मनसः प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न मनसस्तथता कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न मनसः स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न मनसो लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति ।

न रूपं कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते रूपस्य प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न रूपस्य तथता कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न रूपस्य स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न रूपस्य लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति । न कचित्तिष्ठति । न शब्दः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते शब्दस्य प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न शब्दस्य तथता कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न शब्दस्य स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न शब्दस्य लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न शब्दः

स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति ।
न धर्माणां लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न
कचित्तिष्ठति ।

न चतुर्विज्ञानं कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचि-
त्तिष्ठति । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते चतुर्विज्ञानस्य प्रकृतिः कुत-
श्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न चतुर्विज्ञा-
नस्य तथता कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति ।
न चतुर्विज्ञानस्य स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति
न कचित्तिष्ठति । न चतुर्विज्ञानस्य लक्षणं कुतश्चिदागच्छति ।
न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न श्रोत्रविज्ञानं कुतश्चिदाग-
च्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । तत्कस्य हेतोर्न हि
सुभूते श्रोत्रविज्ञानस्य प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न कचि-
द्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न श्रोत्रविज्ञानस्य तथता कुतश्चिदा-
गच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न श्रोत्रविज्ञानस्य
स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति ।
न श्रोत्रविज्ञानस्य लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति
न कचित्तिष्ठति । न घ्राणविज्ञानं कुतश्चिदागच्छति । न कचि-
द्गच्छति न कचित्तिष्ठति । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते घ्राण-
विज्ञानस्य प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचि-
त्तिष्ठति । न घ्राणविज्ञानस्य तथता न कुतश्चिदागच्छति । न
कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न घ्राणविज्ञानस्य स्वभावः कुत-
श्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न घ्राण-

न चतुःसंख्यः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचि-
 त्तिष्ठति । तत्त्वस्य हेतोर्न हि सुभूते चतुःसंख्यस्य प्रवृत्तिः कुत-
 श्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न चतुःसंख्यस्य
 तथता कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति ।
 न चतुःसंख्यस्य स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति
 न कचित्तिष्ठति । न चतुःसंख्यस्य लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न
 कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न ओचसंख्यः कुतश्चिदा-
 गच्छति न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । तत्त्वस्य हेतोर्न हि
 सुभूते ओचसंख्यस्य प्रवृत्तिः कुतश्चिदागच्छति । न कचि-
 द्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न ओचसंख्यस्य तथता कुतश्चिदा-
 गच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न ओचसंख्यस्य
 स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति ।
 न ओचसंख्यस्य लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न
 कचित्तिष्ठति । न प्राणसंख्यः कुतश्चिदागच्छति । न कचि-
 द्गच्छति न कचित्तिष्ठति । तत्त्वस्य हेतोर्न हि सुभूते प्राण-
 संख्यस्य प्रवृत्तिः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचि-
 त्तिष्ठति । न प्राणसंख्यस्य तथता कुतश्चिदागच्छति । न कचि-
 द्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न प्राणसंख्यस्य स्वभावः कुतश्चिदा-
 गच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न प्राणसंख्यस्य
 लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति
 न शिवासंख्यः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचि-
 त्तिष्ठति । तत्त्वस्य हेतोर्न हि सुभूते शिवासंख्यस्य प्रवृत्तिः

नामसंस्कृतशून्यता कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचि-
 त्तिष्ठति । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते असंस्कृतशून्यतायाः प्रकृतिः
 कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । नामसंस्कृत-
 शून्यतायाम्प्रथता कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचि-
 त्तिष्ठति । नामसंस्कृतशून्यतायाः स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न
 कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । नामसंस्कृतशून्यतायामर्लक्षण कुतश्चि-
 दागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । नात्यन्तशून्यता-
 कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । तत्कस्य
 हेतोर्न हि सुभूते अत्यन्तशून्यतायाः प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति ।
 न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । नात्यन्तशून्यतायाम्प्रथता न कुत-
 श्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । नात्यन्तशून्य-
 तायाः स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचि-
 त्तिष्ठति । नात्यन्तशून्यतायामर्लक्षण कुतश्चिदागच्छति । न कचि-
 द्गच्छति न कचित्तिष्ठति । नानवराग्रशून्यता कुतश्चिदागच्छति ।
 न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते
 अनवराग्रशून्यतायाः प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति
 न कचित्तिष्ठति । नानवराग्रशून्यतायाम्प्रथता कुतश्चिदागच्छति ।
 न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । नानवराग्रशून्यतायाः स्वभावः
 कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । नानवराग्र-
 शून्यतायामर्लक्षण कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचि-
 त्तिष्ठति । नानवकारशून्यता कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति
 न कचित्तिष्ठति । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते अनवकारशून्य-

द्भच्छति न कश्चित्तिष्ठति । न पृथिवीधातोर्लक्षणं कुतश्चिदाग-
 च्छति । न कश्चिद्भच्छति न कश्चित्तिष्ठति । नाऽध्यातुः कुत-
 श्चिदागच्छति । न कश्चिद्भच्छति न कश्चित्तिष्ठति । तत्त्वस्य
 हेतोर्न हि सुभूतेऽध्यातोः प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न कश्चि-
 द्भच्छति न कश्चित्तिष्ठति । नाऽध्यातोस्तथता कुतश्चिदागच्छति ।
 न कश्चिद्भच्छति न कश्चित्तिष्ठति । नाऽध्यातोः स्वभावः कुतश्चि-
 दागच्छति । न कश्चिद्भच्छति न कश्चित्तिष्ठति । नाऽध्यातोर्लक्षण
 कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्भच्छति न कश्चित्तिष्ठति । न तेजो-
 धातुः कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्भच्छति न कश्चित्तिष्ठति । तत्त्वस्य
 हेतोर्न हि सुभूते तेजोधातोः प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न
 कश्चिद्भच्छति न कश्चित्तिष्ठति । न तेजोधातोस्तथता कुतश्चि-
 दागच्छति । न कश्चिद्भच्छति न कश्चित्तिष्ठति । न तेजोधातो
 स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्भच्छति न कश्चित्तिष्ठति ।
 न तेजोधातोर्लक्षण कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्भच्छति न
 कश्चित्तिष्ठति । न वायुधातुः कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्भच्छति
 न कश्चित्तिष्ठति । तत्त्वस्य हेतोर्न हि सुभूते वायुधातोः प्रकृतिः
 कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्भच्छति न कश्चित्तिष्ठति । न वायु-
 धातोस्तथता कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्भच्छति न कश्चित्तिष्ठति ।
 न वायुधातोः स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्भच्छति न कश्चित्तिष्ठति ।
 न वायुधातोर्लक्षण कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्भच्छति न कश्चित्तिष्ठति ।
 न वायुधातोः स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्भच्छति न कश्चित्तिष्ठति ।
 न वायुधातोर्लक्षण कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्भच्छति न कश्चित्तिष्ठति ।

स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचिन्निष्ठति । न
 मस्काराणां लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचि-
 न्निष्ठति । न विज्ञानं सुभूते कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति
 न कचिन्निष्ठति । तत्त्वस्य हेतोर्न हि सुभूते विज्ञानस्य प्रकृतिः
 कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचिन्निष्ठति । न विज्ञा-
 नस्य तथता कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचिन्निष्ठति ।
 न विज्ञानस्य स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न
 कचिन्निष्ठति । न विज्ञानस्य लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कचि-
 द्गच्छति न कचिन्निष्ठति । न नामरूपं कुतश्चिदागच्छति । न
 कचिद्गच्छति न कचिन्निष्ठति । तत्त्वस्य हेतोर्न हि सुभूते नाम-
 रूपस्य प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचि-
 न्निष्ठति । न नामरूपस्य तथता कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्ग-
 च्छति न कचिन्निष्ठति । न नामरूपस्य स्वभावः कुतश्चिदाग-
 च्छति । न कचिद्गच्छति न कचिन्निष्ठति । न नामरूपस्य लक्षणं
 कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचिन्निष्ठति । न पदार्थ-
 त्वं कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचिन्निष्ठति । तत्त्वस्य
 हेतोर्न हि सुभूते पदार्थतन्मा प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न
 कचिद्गच्छति न कचिन्निष्ठति । न पदार्थतन्मा तथता कुतश्चि-
 दागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचिन्निष्ठति । न पदार्थतन्मा
 स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचिन्निष्ठति । न
 पदार्थतन्मा लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचि-
 न्निष्ठति । न त्वं कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचि-
 न्निष्ठति ।

णानां लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचिन्निष्ठति ।
नर्द्धिपादाः कुतश्चिदागच्छन्ति । न कचिद्गच्छन्ति न कचिन्निष्ठन्ति ।
तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते ऋद्धिपादानां प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति ।
न कचिद्गच्छति न कचिन्निष्ठति । नर्द्धिपादानां तथता कुतश्चिदा-
गच्छति । न कचिद्गच्छति न कचिन्निष्ठति । नर्द्धिपादानां स्वभा-
वः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचिन्निष्ठति । नर्द्धिपादानां
लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचिन्निष्ठति ।
नेन्द्रियाणि कुतश्चिदागच्छन्ति । न कचिद्गच्छन्ति न कचिन्निष्ठन्ति ।
तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते इन्द्रियाणां प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति ।
न कचिद्गच्छति न कचिन्निष्ठति । नेन्द्रियाणां तथता कुतश्चिदा-
गच्छति । न कचिद्गच्छति न कचिन्निष्ठति । नेन्द्रियाणां स्वभा-
वः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचिन्निष्ठति । नेन्द्रियाणां
लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचिन्निष्ठति ।

[illegible]

च्छति न कश्चित्तिष्ठति । नोपादानस्य लक्षणं कुतश्चिदागच्छति ।
 न कश्चिद्गच्छति न कश्चित्तिष्ठति । न भवः कुतश्चिदागच्छति ।
 न कश्चिद्गच्छति न कश्चित्तिष्ठति । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते
 भवस्य प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्गच्छति न कश्चित्ति-
 ष्ठति । न भवस्य तथता कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्गच्छति न
 कश्चित्तिष्ठति । न भवस्य स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कश्चि-
 द्गच्छति न कश्चित्तिष्ठति । न भवस्य लक्षणं कुतश्चिदागच्छति ।
 न कश्चिद्गच्छति न कश्चित्तिष्ठति । न जातिः कुतश्चिदागच्छति ।
 न कश्चिद्गच्छति न कश्चित्तिष्ठति । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते
 जातेः प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्गच्छति । न कश्चि-
 त्तिष्ठति । न जातेस्तथता कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्गच्छति
 न कश्चित्तिष्ठति । न जाते. स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कश्चि-
 द्गच्छति न कश्चित्तिष्ठति । न जातेर्लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न
 कश्चिद्गच्छति न कश्चित्तिष्ठति । न जरामरणं कुतश्चिदागच्छति ।
 न कश्चिद्गच्छति न कश्चित्तिष्ठति । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते
 जरामरणस्य प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्गच्छति न
 कश्चित्तिष्ठति । न जरामरणस्य तथता कुतश्चिदागच्छति । न
 कश्चिद्गच्छति न कश्चित्तिष्ठति । न जरामरणस्य स्वभावः कुत-
 श्चिदागच्छति । न कश्चिद्गच्छति न कश्चित्तिष्ठति । न जरामरणस्य
 लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्गच्छति न कश्चित्तिष्ठति ।

न दानपारमिता कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्गच्छति न
 कश्चित्तिष्ठति । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते दानपारमितायाः

नाप्रमाणानि कुतश्चिदागच्छन्ति । न कचिद्गच्छन्ति न कचित्तिष्ठन्ति ।
 तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते अप्रमाणानां प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति ।
 न कचिद्गच्छति न कचिद्गच्छति । नाप्रमाणानां तथता कुत-
 श्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचिच्छति । नाप्रमाणानां
 स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचिच्छति ।
 नाप्रमाणानां लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचि-
 त्तिष्ठति । नारूप्यसमापत्तयः कुतश्चिदागच्छन्ति । न कचिद्गच्छन्ति
 न कचिच्छति । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते आरूप्यसमापत्तीनां
 प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचिच्छति ।
 नारूप्यसमापत्तीनां तथता कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति
 न कचिच्छति । नारूप्यसमापत्तीनां स्वभावः कुतश्चिदागच्छति ।
 न कचिद्गच्छति न कचिच्छति । नारूप्यसमापत्तीनां लक्षणं
 कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचिच्छति । न विमोक्षाः
 कुतश्चिदागच्छन्ति । न कचिद्गच्छन्ति न कचिच्छति । तत्कस्य
 हेतोर्न हि सुभूते विमोक्षाणां प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न
 कचिद्गच्छति न कचिच्छति । न विमोक्षाणां तथता कुतश्चिदा-
 गच्छति । न कचिद्गच्छति न कचिच्छति । न विमोक्षाणां लक्षणं
 कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचिच्छति । नानुपूर्य-
 विहार समापत्तयः कुतश्चिदागच्छन्ति । न कचिद्गच्छन्ति न कचि-
 त्तिष्ठन्ति । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते नानुपूर्यविहार समापत्तीनां
 प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचिच्छति ।
 न नानुपूर्यविहार समापत्तीनां तथता कुतश्चिदागच्छति ।

कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न शून्यताशून्यतायार्ल्लक्षणं कुत-
 सिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न महाशून्यता
 कुतसिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । तत्कस्य
 हेतोर्न हि सुभूते महाशून्यतायाः प्रकृतिः कुतसिदागच्छति । न
 कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न महाशून्यतास्तथता कुतसिदा-
 गच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न महाशून्यतायाः
 स्वभावः कुतसिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति ।
 न महाशून्यतायार्ल्लक्षणं कुतसिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न
 कचित्तिष्ठति । न परमार्थशून्यता कुतसिदागच्छति । न कचि-
 द्गच्छति न कचित्तिष्ठति । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते परमार्थ-
 शून्यतायाः प्रकृतिः कुतसिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न
 कचित्तिष्ठति । न परमार्थशून्यतायान्त्यता न कुतसिदागच्छति ।
 न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न परमार्थशून्यतायाः स्वभावः
 कुतसिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न पर-
 मार्थशून्यताया लक्षणं न कुतसिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न
 कचित्तिष्ठति । न संकृतशून्यता कुतसिदागच्छति । न कचिद्ग-
 च्छति न कचित्तिष्ठति । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते संकृतशून्य-
 तायाः प्रकृतिः कुतसिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचि-
 त्तिष्ठति । न संकृतशून्यतायान्त्यता कुतसिदागच्छति । न कचि-
 द्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न संकृतशून्यतायाः स्वभावः कुतसि-
 दागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न संकृतशून्यताया-
 लक्षणं कुतसिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति ।

कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न समाधीनां
 लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न
 धारणीमुखानि कुतश्चिदागच्छन्ति । न कचिद्गच्छन्ति न कचि-
 त्तिष्ठन्ति । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते धारणीमुखानां प्रकृतिः
 कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न धारणी-
 मुखानां तथता कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति ।
 न धारणीमुखानां स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति
 न कचित्तिष्ठति । न धारणीमुखानां लक्षणं कुतश्चिदागच्छति ।
 न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न दशतथागतवलानि न
 कुतश्चिदागच्छन्ति । न कचिद्गच्छन्ति न कचित्तिष्ठन्ति । तत्कस्य
 हेतोर्न हि सुभूते दशानां तथागतवलानां प्रकृतिः कुतश्चिदा-
 गच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न दशानां तथागत-
 वलानां तथता कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति ।
 न दशानां तथागतवलानां स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न
 कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न दशानां तथागतवलानां लक्षणं
 कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न चत्वारि-
 वैशारद्यानि कुतश्चिदागच्छन्ति । न कचिद्गच्छन्ति न कचित्तिष्ठन्ति ।
 तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते वैशारद्यानां प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति ।
 न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न वैशारद्यानां तथता कुतश्चिदा-
 गच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न वैशारद्यानां
 स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति ।
 न वैशारद्यानां लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न

कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न शून्यताशून्यतायाः लक्षणं कुत-
 सिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न महाशून्यता
 कुतसिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । तत्कस्य
 हेतोर्न हि सुभूते महाशून्यतायाः प्रकृतिः कुतसिदागच्छति । न
 कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न महाशून्यतास्तथता कुतसिदा-
 गच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न महाशून्यतायाः
 स्वभावः कुतसिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति ।
 न महाशून्यतायाः लक्षणं कुतसिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न
 कचित्तिष्ठति । न परमार्थशून्यता कुतसिदागच्छति । न कचि-
 द्गच्छति न कचित्तिष्ठति । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते परमार्थ-
 शून्यतायाः प्रकृतिः कुतसिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न
 कचित्तिष्ठति । न परमार्थशून्यतायास्तथता न कुतसिदागच्छति ।
 न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न परमार्थशून्यतायाः स्वभावः
 कुतसिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न पर-
 मार्थशून्यतायाः लक्षणं न कुतसिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न
 कचित्तिष्ठति । न मल्लतशून्यता कुतसिदागच्छति । न कचिद्ग-
 च्छति न कचित्तिष्ठति । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते मल्लतशून्य-
 तायाः प्रकृतिः कुतसिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचि-
 त्तिष्ठति । न मल्लतशून्यतायास्तथता कुतसिदागच्छति । न कचि-
 द्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न मल्लतशून्यतायाः स्वभावः कुतसि-
 दागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न मल्लतशून्यताया-
 लक्षणं कुतसिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति ।

क्वचित्तिष्ठति । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते धर्मधातोः प्रकृतिः
 कुतश्चिदागच्छति । न क्वचिद्गच्छति न क्वचित्तिष्ठति । न धर्म-
 धातोस्तथता कुतश्चिदागच्छति । न क्वचिद्गच्छति न क्वचित्तिष्ठति ।
 न धर्मधातोः स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न क्वचिद्गच्छति न
 क्वचित्तिष्ठति । न धर्मधातोर्लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न
 क्वचिद्गच्छति न क्वचित्तिष्ठति । न सुभूते तथता कुतश्चिदागच्छति ।
 न क्वचिद्गच्छति न क्वचित्तिष्ठति । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते
 तथतायाः प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न क्वचिद्गच्छति न क्वचि-
 त्तिष्ठति । न तथतायास्तथता कुतश्चिदागच्छति । न क्वचिद्गच्छति
 न क्वचित्तिष्ठति । न तथतायाः स्वभावः कुतश्चिदागच्छति ।
 न क्वचिद्गच्छति न क्वचित्तिष्ठति । न तथतायार्लक्षणं कुतश्चिदा-
 गच्छति । न क्वचिद्गच्छति न क्वचित्तिष्ठति । न भूतकोटिः
 कुतश्चिदागच्छति । न क्वचिद्गच्छति न क्वचित्तिष्ठति । तत्कस्य
 हेतोर्न हि सुभूते भूतकोटेः प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न
 क्वचिद्गच्छति न क्वचित्तिष्ठति । न भूतकोटेस्तथता कुतश्चिदा-
 गच्छति । न क्वचिद्गच्छति न क्वचित्तिष्ठति । न भूतकोटेः स्वभावः
 कुतश्चिदागच्छति । न क्वचिद्गच्छति न क्वचित्तिष्ठति । न भूत-
 कोटेर्लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न क्वचिद्गच्छति न क्वचित्तिष्ठति ।
 न सुभूते अचिन्त्यधातुः कुतश्चिदागच्छति । न क्वचिद्गच्छति न
 क्वचित्तिष्ठति । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते ऽचिन्त्यधातोः प्रकृतिः
 कुतश्चिदागच्छति । न क्वचिद्गच्छति न क्वचित्तिष्ठति । नाऽचिन्त्य-
 धातोस्तथता कुतश्चिदागच्छति । न क्वचिद्गच्छति न क्वचित्तिष्ठति ।

गच्छति । न कचिद्गच्छति न कचिन्तिष्ठति । नाऽसंस्कृतस्य स्वभावः
कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचिन्तिष्ठति । नाऽसंस्कृतस्य
लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचिन्तिष्ठति । एत-
तस्य महायानस्य नागतिर्दृश्यते न गतिर्दृश्यते न स्थानं दृश्यते ।

यदपि सुभूतेरेवमाह । नाप्यस्य यानस्य पूर्वान्त उपलभ्यते ।
नापरान्त उपलभ्यते । न मध्य उपलभ्यते । अध्वसमतानामेदं
यानं महायानं । तस्मान्महायानमित्युच्यते । इति । एवमेतत् सुभूते
एवमेतत् । नाप्यस्य यानस्य पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उप-
लभ्यते । न मध्य उपलभ्यते । अध्वसमतानामेदं यानं तस्मान्महा-
यानमित्युच्यते । तत्कस्य हेतोस्तथा हि सुभूते अतीतोऽध्वाऽतीतेन
शून्यः । अनागतोऽध्वाऽनागतेन शून्यः । प्रत्युत्पन्नोऽध्वाप्रत्युत्पन्नेन
शून्यः । अध्वसमता अध्वसमतया शून्यः । महायानं महायानेन
शून्यः । बोधिसत्त्वो बोधिसत्त्वेन शून्यः । न सुभूते शून्यता एका मदे
न तिस्रः न चतस्रः न पञ्च न षट् न सप्त नाष्टौ न नव न दश
न पृथक् तस्मात् अध्वसमताया न मिदं बोधिसत्त्वानां महासत्त्वानां
नैवात्र समतोपलभ्यते । न विषमता । नैवात्र राग उपलभ्यते ।
न विराग । न द्वेष उपलभ्यते नाऽद्वेषः । न मोह उपलभ्यते
नामोहः । न नामोपलभ्यते ना नाम । न संस्कृत उपलभ्यते
नाऽऽसंस्कृतः । न कुशलमुपलभ्यते नाऽकुशलं । न मावद्यमुपलभ्यते
नाऽनावद्य । न माश्रयमुपलभ्यते नाऽनाश्रयं । न मज्जेगमुपलभ्यते
न निज्जेग । न लोकिक्कमुपलभ्यते न लोकोत्तर । नोत्पाद्य उपलभ्यते
न निरोध । न मज्जेगमुपलभ्यते न व्यपटानं । नैवाच नित्यमुपलभ्यते

न कश्चिदप्यति न कश्चित्तिष्ठति । न स्वभावान्वयतायाः लक्षणं
 कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिदप्यति न कश्चित्तिष्ठति । नामात्र-
 स्वभावान्वयतायाः लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिदप्यति न कश्चि-
 त्तिष्ठति । तत्कथं हेतोर्न हि सुभूते स्वभावान्वयतायाः प्रकृतिः
 कश्चिदप्यति न कश्चिदप्यति न कश्चित्तिष्ठति । नामात्र-
 स्वभावान्वयतायाः लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिदप्यति न
 कश्चित्तिष्ठति । नामात्रस्वभावान्वयतायाः स्वभावः कुतश्चिदागच्छति ।
 न कश्चिदप्यति न कश्चित्तिष्ठति । नामात्रस्वभावान्वयतायाः लक्षणं
 कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिदप्यति न कश्चित्तिष्ठति ।

* मृत्युपण्यमानां कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिदप्यति न
 कश्चित्तिष्ठति । तत्कथं हेतोर्न हि सुभूते मृत्युपण्यमानां प्रकृतिः
 कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिदप्यति न कश्चित्तिष्ठति । न मृत्युप-
 ण्यमानां तथता कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिदप्यति न कश्चित्तिष्ठति ।
 न मृत्युपण्यमानां स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिदप्यति न
 कश्चित्तिष्ठति । न मृत्युपण्यमानां लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न
 कश्चिदप्यति न कश्चित्तिष्ठति । न सम्यक्प्रमाणानि कुतश्चिदागच्छति ।
 न कश्चिदप्यति न कश्चित्तिष्ठति । तत्कथं हेतोर्न हि सुभूते
 सम्यक्प्रमाणानां प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिदप्यति न
 कश्चित्तिष्ठति । न सम्यक्प्रमाणानां तथता कुतश्चिदागच्छति । न
 कश्चिदप्यति न कश्चित्तिष्ठति । न सम्यक्प्रमाणानां स्वभावः
 कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिदप्यति न कश्चित्तिष्ठति । न सम्यक्प्रमा-

* This form occurs in all MSS

tathata kutasiddhagacchati । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति
न बोध्यज्ञानां स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न
कचित्तिष्ठति । न बोध्यज्ञानां लक्षणं कुतश्चिदागच्छति न
कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । न मार्गः कुतश्चिदागच्छति न
कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । तत्त्वस्य हेतोर्न हि सुभूते न गते
प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति न
मार्गस्य तथता कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचि-
त्तिष्ठति । न मार्गस्य स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति
न कचित्तिष्ठति । न मार्गस्य लक्षणं कुतश्चिदागच्छति न
कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । नार्यसत्यानि कुतश्चिदागच्छन्ति
न कचिद्गच्छन्ति न कचित्तिष्ठन्ति । तद्वन्न हेतोर्न हि सुभूते
आर्यसत्यानां प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न
कचित्तिष्ठति । नार्यसत्यानां तथता कुतश्चिदागच्छति न
कचिद्गच्छति । न कचित्तिष्ठति । नार्यसत्यानां लक्षणं कुतश्चिदा-
गच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । नार्यसत्यानां स्वभावः
कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । नार्यसत्यानां
कुतश्चिदागच्छन्ति । न कचिद्गच्छन्ति न कचित्तिष्ठन्ति । तद्वन्न
हेतोर्न हि सुभूते ध्यानानां प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न
कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । नार्यसत्यानां लक्षणं कुतश्चिदा-
गच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । नार्यसत्यानां स्वभावः
कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचित्तिष्ठति । नार्यसत्यानां

अपरान्ततः ज्ञानिपारमिता नोपलभ्यते । प्रत्युत्पन्नतः ज्ञानिपारमिता नोपलभ्यते । अन्धसमतायां ज्ञानिपारमिता नोपलभ्यते । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । न समतायामनागतोऽध्वोपलभ्यते । न समतायां प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । समतैव तावत् समतायां नोपलभ्यते । कुतः पुनः समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । कुतोऽनागतोऽध्वा उपलभ्यते । कुतः प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । पूर्वान्ततो वीर्यपारमिता नोपलभ्यते । अपरान्ततो वीर्यपारमिता नोपलभ्यते । प्रत्युत्पन्नतो वीर्यपारमिता नोपलभ्यते । अन्धसमतायां वीर्यपारमिता नोपलभ्यते । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । न समतायामनागतोऽध्वोपलभ्यते । न समतायां प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । समतैव तावत् समतायां नोपलभ्यते । कुतः पुनः समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । कुतोऽनागतोऽध्वोपलभ्यते । कुतः प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । पूर्वान्ततो ध्यानपारमिता नोपलभ्यते । अपरान्ततो ध्यानपारमिता नोपलभ्यते । प्रत्युत्पन्नतो ध्यानपारमिता नोपलभ्यते । अन्धसमतायां ध्यानपारमिता नोपलभ्यते । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । न समतायामनागतोऽध्वोपलभ्यते । न समतायां प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । समतैव तावत् समतायां नोपलभ्यते । कुतः पुनः समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । कुतोऽनागतोऽध्वोपलभ्यते । कुतः प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । पूर्वान्ततः सुभूते प्रज्ञापारमिता नोपलभ्यते । अपरान्ततः प्रज्ञापारमिता नोपलभ्यते । प्रत्युत्पन्नतः प्रज्ञापारमिता नोपलभ्यते । अन्धसमतायां प्रज्ञापारमिता नोपलभ्यते । तत्कस्य

कचिद्गच्छति न कचिन्तिष्ठति । न नवानुपूर्वविहार समापत्तीनां
 स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचिन्तिष्ठति ।
 न नवानुपूर्वविहार समापत्तीनां लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न
 कचिद्गच्छति न कचिन्तिष्ठति । न शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोच-
 मुखानि कुतश्चिदागच्छन्ति । न कचिद्गच्छन्ति न कचिन्तिष्ठन्ति ।
 तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखानां
 प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचिन्तिष्ठति ।
 न शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखानां तथता कुतश्चिदा-
 गच्छति । न कचिद्गच्छति न कचिन्तिष्ठति । न शून्यतानिमित्ता-
 प्रणिहितविमोचमुखानां स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति
 न कचिन्तिष्ठति । न शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखानां
 लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचिन्तिष्ठति ।
 नाऽभिज्ञाः कुतश्चिदागच्छन्ति । न कचिद्गच्छन्ति न कचिन्तिष्ठन्ति ।
 तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते अभिज्ञानां प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति ।
 न कचिद्गच्छति न कचिन्तिष्ठति । नाभिज्ञानां तथता कुतश्चिदा-
 गच्छति । न कचिद्गच्छति न कचिन्तिष्ठति । नाभिज्ञानां स्वभावः
 कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचिन्तिष्ठति । नाभिज्ञानां
 लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कचिद्गच्छति न कचिन्तिष्ठति ।
 न समाधयः कुतश्चिदागच्छन्ति । न कचिद्गच्छन्ति न कचिन्तिष्ठन्ति ।
 तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते समाधीनां प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति ।
 न कचिद्गच्छति न कचिन्तिष्ठति । न समाधीनां तथता कुतश्चिदा-
 गच्छति । न कचिद्गच्छति न कचिन्तिष्ठति । न समाधीनां स्वभावः

कश्चित्तिष्ठति । न चतस्रः प्रतिमन्विदः कुतश्चिदागच्छन्ति ।
 न कश्चिद्गच्छन्ति न कश्चित्तिष्ठन्ति । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते
 चतस्रणां प्रतिमन्विदां प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्गच्छति
 न कश्चित्तिष्ठति । न चतस्रणां प्रतिमन्विदां तथता कुतश्चिदा-
 गच्छति । न कश्चिद्गच्छति न कश्चित्तिष्ठति । न चतस्रणां
 प्रतिमन्विदां स्वभावः कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्गच्छति न
 कश्चित्तिष्ठति । न चतस्रणां प्रतिमन्विदां लक्षणं कुतश्चिदागच्छति ।
 न कश्चिद्गच्छति न कश्चित्तिष्ठति । न महाकरुणा कुतश्चिदागच्छति ।
 न कश्चिद्गच्छति न कश्चित्तिष्ठति । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते
 महाकरुणायाः प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्गच्छति न
 कश्चित्तिष्ठति । न महाकरुणायास्तथता कुतश्चिदागच्छति । न
 कश्चिद्गच्छति न कश्चित्तिष्ठति । न महाकरुणायाः स्वभावः कुत-
 श्चिदागच्छति । न कश्चिद्गच्छति न कश्चित्तिष्ठति । न महाकरुणाया
 लक्षणं कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्गच्छति न कश्चित्तिष्ठति ।
 नाष्टादशावेणिकाबुद्बुधर्माः कुतश्चिदागच्छन्ति । न कश्चिद्गच्छन्ति
 न कश्चित्तिष्ठन्ति । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते आवेणिकबुद्बुधर्माणां
 प्रकृतिः कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्गच्छति न कश्चित्तिष्ठति ।
 नावेणिकबुद्बुधर्माणां तथता कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्गच्छति न
 कश्चित्तिष्ठति । नावेणिकबुद्बुधर्माणां स्वभावः कुतश्चिदागच्छति ।
 न कश्चिद्गच्छति न कश्चित्तिष्ठति । नावेणिकबुद्बुधर्माणां लक्षणं
 कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्गच्छति न कश्चित्तिष्ठति ।

न सुभूते धर्मधातुः कुतश्चिदागच्छति । न कश्चिद्गच्छति न

नोपलभ्यते । प्रत्युत्पन्नतोऽनवकारशून्यता नोपलभ्यते । अथ सम-
 तायामनवकारशून्यता नोपलभ्यते । न सुभूते समतायामतीतो-
 ऽध्वोपलभ्यते । नानागतो न प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । समतैव
 तावत्समतायां नोपलभ्यते । कुतः पुनः समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते ।
 कुतोऽनागतोऽध्वा कुतः प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । पूर्वान्ततः सुभूते
 प्रकृतिशून्यता नोपलभ्यते । अपरान्ततः प्रकृतिशून्यता नोपलभ्यते ।
 प्रत्युत्पन्नतः प्रकृतिशून्यता नोपलभ्यते । अथ समतायां प्रकृति-
 शून्यता नोपलभ्यते । न सुभूते समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते ।
 नानागतोऽध्वा न प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । समतैव तावत्समतायां
 नोपलभ्यते । कुतः पुनः समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । कुतो-
 ऽनागतोऽध्वा कुतः प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । पूर्वान्ततः सुभूते
 सर्वधर्मशून्यता नोपलभ्यते । अपरान्ततः सर्वधर्मशून्यता नोपलभ्यते ।
 प्रत्युत्पन्नतः सर्वधर्मशून्यता नोपलभ्यते । अथ समतायां सर्वधर्म-
 शून्यता नोपलभ्यते । न सुभूते समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते ।
 नानागतोऽध्वा न प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । समतैव तावत्समतायां
 नोपलभ्यते । कुतः पुनः समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । कुतो-
 ऽनागतोऽध्वा कुतः प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । पूर्वान्ततः सुभूते
 स्वलक्षणशून्यता नोपलभ्यते । अपरान्ततः स्वलक्षणशून्यता नोप-
 लभ्यते । प्रत्युत्पन्नतः स्वलक्षणशून्यता नोपलभ्यते । अथ समतायां
 स्वलक्षणशून्यता नोपलभ्यते । न सुभूते समतायामतीतोऽध्वोप-
 लभ्यते । नानागतोऽध्वा न प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । समतैव ताव-
 दसमतायां नोपलभ्यते । कुतः पुनः समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते ।

न प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । समतैव तावत्समतायां नोपलभ्यते ।
कुतः पुनः समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । कुतोऽनागतोऽध्वा कुतः
प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते ।

पूर्वान्ततः सुभूते स्मृत्युपस्थानानि नोपलभ्यन्ते । अपरान्ततः
स्मृत्युपस्थानानि नोपलभ्यन्ते । प्रत्युत्पन्नतः स्मृत्युपस्थानानि नोपलभ्यन्ते ।
अध्वसमतायां स्मृत्युपस्थानानि नोपलभ्यन्ते । न सुभूते समताया-
मतीतोऽध्वोपलभ्यते । नानागतोऽध्वा न प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते ।
समतैव तावत्समतायां नोपलभ्यते । कुतः पुनः समतायामतीतो-
ऽध्वोपलभ्यते । कुतोऽनागतोऽध्वा कुतः प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते ।
पूर्वान्ततः सुभूते सम्यक्प्रहाणानि नोपलभ्यन्ते । अपरान्ततः
सम्यक्प्रहाणानि नोपलभ्यन्ते । प्रत्युत्पन्नतः सम्यक्प्रहाणानि नोप-
लभ्यन्ते । अध्वसमतायां सम्यक्प्रहाणानि नोपलभ्यन्ते । न सुभूते
समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । नानागतोऽध्वा न प्रत्युत्पन्नो-
ऽध्वोपलभ्यते । समतैव तावत्समताया नोपलभ्यते । कुतः पुनः
समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । कुतोऽनागतोऽध्वा कुतः प्रत्युत्पन्नो-
ऽध्वोपलभ्यते । पूर्वान्ततः सुभूते अद्विपादा नोपलभ्यन्ते ।
अपरान्ततः अद्विपादा नोपलभ्यन्ते । प्रत्युत्पन्नतः अद्विपादा
नोपलभ्यन्ते । अध्वसमतायाः अद्विपादा नोपलभ्यन्ते । न सुभूते
समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । नानागतोऽध्वा न प्रत्युत्पन्नोऽध्वोप-
लभ्यते । समतैव तावत्समताया नोपलभ्यते । कुतः पुनः समताया-
मतीतोऽध्वोपलभ्यते । कुतोऽनागतोऽध्वा कुतः प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते ।
पूर्वान्ततः सुभूते इन्द्रियाणि नोपलभ्यन्ते । अपरान्ततः इन्द्रियाणि
नोपलभ्यन्ते । प्रत्युत्पन्नतः इन्द्रियाणि नोपलभ्यन्ते । अध्वसमताया-

नाऽनित्य । न सत्सुपलभ्यते न द्रव्य । नात्मोपलभ्यते नाऽनात्मा ।
न ज्ञानसुपलभ्यते नाऽज्ञान । न कामधातुसुपलभ्यते न काम-
धातुसमतिक्रमः । न रूपधातुसुपलभ्यते न रूपधातुसमतिक्रमः ।
नारूपधातुसुपलभ्यते नारूपधातुसमतिक्रमः । न ममार उपलभ्यते
न निर्माण । तत्कस्य हेतोर्न तथाप्यस्य स्वभावो नोपलभ्यते ।

अतीतं सुभूते रूपमतीते न रूपेण शून्यं तत्कस्य हेतोर्न हि
शून्यतायामतीत रूपमुपलभ्यते । शून्यतैव तावच्छून्याशून्यतया
नोपलभ्यते कुतः पुनः शून्यतायामतीत रूपमुपलभ्यते । अतीता
वेदना अतीतया वेदनयाशून्या । तत्कस्य हेतोर्न हि शून्यताया-
मतीता वेदनोपलभ्यते । शून्यतैव तावच्छून्याशून्यतया नोपलभ्यते
कुतः पुनः शून्यतायामतीतो वेदनोपलभ्यते । अतीता सज्ञा
अतीतया सज्ञया शून्या । तत्कस्य हेतोर्न हि शून्यतायामतीता
सज्ञोपलभ्यते । शून्यतैव तावच्छून्याशून्यतया नोपलभ्यते । कुतः
पुनः शून्यतायामतीता सज्ञोपलभ्यते । अतीताः संस्काराः अतीतैः
संस्कारैः शून्या तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते शून्यतायामतीताः
संस्कारा उपलभ्यन्ते । शून्यतैव तावच्छून्याशून्यतया नोपलभ्यते ।
कुतः पुनः शून्यतायामतीताः संस्कारा उपलभ्यन्ते । अतीत
विज्ञानमतीते न विज्ञानेन शून्य । तत्कस्य हेतोर्न हि शून्यताया-
मतीत विज्ञानमुपलभ्यते । शून्यतैव तावच्छून्याशून्यतया नोप-
लभ्यते । कुतः पुनः शून्यतायामतीतं विज्ञानमुपलभ्यते ।

अनागतं सुभूते रूपमनागते न रूपेण शून्यं । तत्कस्य हेतोर्न
हि शून्यतायामनागत रूपमुपलभ्यते । शून्यतैव तावच्छून्याशून्य-

प्रत्युत्पन्नत आर्य्यसत्यानि नोपलभ्यन्ते । अर्धसमतायामार्य्यसत्यानि
 नोपलभ्यन्ते । न सुभूते समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । नाऽनागतो-
 ऽध्वा न प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । समतैव तावत्समतायां नोपलभ्यते ।
 कुत पुनः समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । कुतोऽनागतोऽध्वा कुतः
 प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । पूर्वान्ततः सुभूते ध्यानानि नोपलभ्यन्ते ।
 अपरान्ततो ध्यानानि नोपलभ्यन्ते । प्रत्युत्पन्नतो ध्यानानि नोप-
 लभ्यन्ते । अर्धसमतायां ध्यानानि नोपलभ्यन्ते । न सुभूते
 समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । नाऽनागतोऽध्वा न प्रत्युत्पन्नोऽध्वोप-
 लभ्यते । समतैव तावत्समतायां नोपलभ्यते । कुतः पुनः समताया-
 मतीतोऽध्वोपलभ्यते । कुतोऽनागतोऽध्वा कुतः प्रत्युत्पन्नोऽध्वोप-
 लभ्यते । पूर्वान्ततः सुभूते अप्रमाणानि नोपलभ्यन्ते । अपरान्तो
 ऽप्रमाणानि नोपलभ्यन्ते । प्रत्युत्पन्नतोऽप्रमाणानि नोपलभ्यन्ते ।
 अर्धसमतायामप्रमाणानि नोपलभ्यन्ते । न सुभूते समतायामती-
 तोऽध्वोपलभ्यते । नाऽनागतोऽध्वा न प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते ।
 समतैव तावत्समतायां नोपलभ्यते । कुतः पुनः समतायामतीतो-
 ऽध्वोपलभ्यते । कुतोऽनागतोऽध्वा कुतः प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते ।
 पूर्वान्ततः सुभूते आरुष्यसमापत्तयो नोपलभ्यन्ते । अपरान्त
 आरुष्यसमापत्तयो नोपलभ्यन्ते । प्रत्युत्पन्नत आरुष्यसमापत्तयो
 नोपलभ्यन्ते । अर्धसमतायामारुष्यसमापत्तयो नोपलभ्यन्ते । न सुभूते
 समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । नानागतोऽध्वा न प्रत्युत्पन्नोऽध्वोप-
 लभ्यते । समतैव तावत्समतायां नोपलभ्यते । कुतः पुनः समताया-
 मतीतोऽध्वोपलभ्यते । कुतोऽनागतोऽध्वा कुतः प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते ।

तावच्छून्याशून्यतया नोपलभ्यते । कुतः पुनः शून्यतायां प्रत्युत्पन्ना संशोपलभ्यते । प्रत्युत्पन्ना संस्काराः प्रत्युत्पन्नैः संस्कारैः शून्याः । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते शून्यतायां प्रत्युत्पन्नाः संस्काराः उपलभ्यन्ते । शून्यतैव तावच्छून्याशून्यतया नोपलभ्यते । कुतः पुनः शून्यतायां प्रत्युत्पन्नाः संस्काराः उपलभ्यन्ते । प्रत्युत्पन्नं विज्ञानं प्रत्युत्पन्नेन विज्ञानेन शून्यं । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते शून्यतायां प्रत्युत्पन्नं विज्ञानमुपलभ्यते । शून्यतैव तावच्छून्याशून्यतया नोपलभ्यते । कुतः पुनः शून्यतायां प्रत्युत्पन्नं विज्ञानमुपलभ्यते ।

पूर्वान्ततः सुभूते दानपारमिता नोपलभ्यते । अपरान्ततो दानपारमिता नोपलभ्यते । प्रत्युत्पन्नतो दानपारमिता नोपलभ्यते । अर्धसमतायां दानपारमिता नोपलभ्यते । न सुभूते समतायामतीताध्वोपलभ्यते । न समतायामनागताध्वोपलभ्यते । न समतायां प्रत्युत्पन्नाध्वोपलभ्यते । समतैव तावत् समतायां नोपलभ्यते । कुतः पुनः समतायामतीताध्वोपलभ्यते । कुतोऽनागतोध्वोपलभ्यते । कुतः पुनः प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । पूर्वान्ततः शीलपारमिता नोपलभ्यते । अपरान्ततः शीलपारमितानोपलभ्यते । प्रत्युत्पन्नतः शीलपारमिता नोपलभ्यते । अर्धसमतायां शीलपारमिता नोपलभ्यते । तत्कस्य हेतोर्न हि सुभूते समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । न समतायामनागतोऽध्वोपलभ्यते । न समतायां प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । समतैव तावत् समतायां नोपलभ्यते । कुतः पुनः समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । कुतोऽनागतोध्वोपलभ्यते । कुतः प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । पूर्वान्ततः चान्तिपारमिता नोपलभ्यते ।

रैतोर्न रि नभूते समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । न समताया-
नानागतोऽध्वोपलभ्यते न समतायां प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । समतैव
तावत् समतायां नोपलभ्यते । कुतः पुनः समतायामतीतोऽध्वोप-
लभ्यते । कुतोऽनागतोऽध्वोपलभ्यते । कुतः प्रत्युत्पन्नोऽध्वोप-
लभ्यते ।

पूर्वान्ततः सुभूते अध्यात्मशून्यता नोपलभ्यते । अपरान्तता-
ऽध्यात्मशून्यता नोपलभ्यते । प्रत्युत्पन्नतोऽध्यात्मशून्यता नोपलभ्यते ।
अध्वसमतायामध्यात्मशून्यता नोपलभ्यते । न सुभूते समताया-
मतीतोऽध्वोपलभ्यते । नाऽनागतोऽध्वोपलभ्यते । न प्रत्युत्पन्नो-
ऽध्वोपलभ्यते । समतैव तावत् समतायां नोपलभ्यते । कुतः पुनः
समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । कुतोऽनागतोऽध्वोपलभ्यते । कुतः
प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । पूर्वान्ततः सुभूते वदिर्द्वाशून्यता नोपलभ्यते ।
अपरान्ततो वदिर्द्वाशून्यता नोपलभ्यते । प्रत्युत्पन्नतो वदिर्द्वा-
शून्यता नोपलभ्यते । अध्वसमतायां वदिर्द्वाशून्यता नोपलभ्यते ।
न सुभूते समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । नानागतोऽध्वोपलभ्यते ।
न प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । कुतः पुनः समतायामतीतोऽध्वोप-
लभ्यते । कुतोऽनागतोऽध्वोपलभ्यते । कुतः प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते ।
पूर्वान्ततः सुभूते अध्यात्मवदिर्द्वाशून्यता नोपलभ्यते । अपरान्ततो-
ऽध्यात्मवदिर्द्वाशून्यता नोपलभ्यते । प्रत्युत्पन्नतोऽध्यात्मवदिर्द्वा-
शून्यता नोपलभ्यते । अध्वसमतायामध्यात्मवदिर्द्वाशून्यता नोप-
लभ्यते । न सुभूते समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । नानागतो-
ऽध्वोपलभ्यते । न प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । समतैव तावत् समतायां

Asiatic Society of Bengal, Fasc 1-3 @ 1/- each	1
Dictionary of Arabic Technical Terms, and Appendix Fasc 1-21 @ 1/8/ each ...	1
Faras Nama, Fasc. 2 ...	1
Farnang-i-Rashidī, Fasc 1-14 @ 1/8/ each	1
Fihrist-i-Tusi, or Tusi's list of Shy'ah Books, Fasc 1-4 @ 1/ each	1
Hadīqat-ul-Haqqat, (Text & Eng)	1
History of Gujarat	1
Haft Asmān, History of the Persian Manuscripts, Fasc 1 @ 1/12/ each	1
History of the Caliphs, (English) Fasc 1-6 @ 1/4/ each	1
Iqālnamah-i-Jahāngiri, Fasc 1-3 @ 1/10/ each	1
Isābah, with Supplement, 51 Fasc @ 1/- each	1
Ma'āzīr-i-Rahīmī, Part I, Fasc. 1-2 @ 2 each	1
Ma'āzīr ul Umarā, Vol I, Fasc. 1-9, Vol II, Fasc. 1-9, Vol III, 1-10, Index to Vol I, Fasc. 10-11, Index to Vol II, Fasc. 10-12, Index to Vol III, Fasc 11-12 @ 1/ each	1
Ditto (Eng) Vol I, Fasc 1-2, @ 1/4/ each	1
Marhamu 'L Ilah 'L-Mu'Dila, Fasc 1-2	1
Muntakhabu-t Tawarikh, Fasc 1-15 @ 10/ each	1
Ditto (English), Vol I, Fasc 1-7, Vol II, Fasc 1-5 and 3 Indexes, Vol III, Fasc 1 @ 1/ each	1
Muntakhabu-l Lubāb, Fasc 1-19 @ 10/ each	1
Ditto Part 3, Fasc 1-2 @ 1/- each	1
Nukhbatu-l-Fikr, Fasc. 1	1
Nizāmī's Khiradnāmah : Iskandarī, Fasc 1-2 @ 1/12 each	1
Persian and Turki Divans of Bayran Khan, Khan Khannan	1
Qawānīnu 's-Sayyad of Khuda Yar Khan 'Abbasi, edited in the original Persian with English notes by Lieut Col D G Phillott	1
Riyāzu s-Salātīn, Fasc 1-5 @ 10/ each	1
Ditto (English) Fasc 1-5 @ 1/-	1
Tadhkirat i Khushnavisān	1
Tabaqat i Nasiri (English), Fasc 1-11 @ 1/- each	1
Ditto Index	1
Tarikh-i-Firūz Shāhī of Zayn al din Baranī, Fasc. 1-7 @ 10/ each	1
Tārikh-i Firūzshāhī, of Shams-i-Sirāj Af, Fasc 1-6 @ 10/ each	1
Ten Ancient Arabic Poems, Fasc 1-2 @ 1/8/ each	1
The Mabani 'L Lughat A Grammar of the Turki Language in Persian	1
Tuzuk i Jahāngiri (Eng) Fasc 1 @ 1/	1
Wis o Ramin, Fasc 1-5 @ 10/ each	1
Zafarnāmah, Vol I, Fasc 1-9, Vol II, Fasc. 1-8 @ 10/ each	1

ASIATIC SOCIETY'S PUBLICATIONS.

- 1 ASIATIC RESEARCHES Vols XIX and XX @ 10/- each
  - 2 PROCEEDINGS of the Asiatic Society from 1875 to 1904 @ 1/8/ per No.
  - 3 JOURNAL of the Asiatic Society for 1875 (8), 1876 (7), 1877 (8), 1878 (8), 1879 (7), 1880 (9), 1881 (7), 1882 (6), 1883 (5), 1884 (6), 1885 (6), 1886 (8), 1887 (7), 1888 (7), 1889 (10), 1890 (11), 1891 (7), 1892 (8), 1893 (11), 1894 (8), 1895 (7), 1896 (8), 1897 (8), 1898 (8), 1899 (8), 1900 (7), 1901 (7), 1902 (9), 1903 (8), 1904 (10) @ 1/8 per No to Members and 6/2 per No to Non Members
- N.B.—The figures enclosed in brackets give the number of Nos in each Part.
- 4 JOURNAL and Proceedings, N.S., 1905, to date (Nos 1-4 of 1905 are out of stock), @ 1/8 per No to Members and Rs 2 per No to Non Members
  - 5 MEMOIRS 1905 to date. Price varies from number to number. The cost of 25/- to Members
  - 6 HISTORY of the Researches of the Society from 1754-1845
  - 7 CATALOGUE of the Library of the Asiatic Society, Bengal, 1916
  - 8 MEMOIR of a Persian Description of New India. Impression of 1811, reprinted 1905. Rs. 6/-
  - 9 KUTUBU 'L ARAZI, Part I and II, 1/8

समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । नानागतोऽध्वा न प्रत्युत्पन्नोऽध्वोप-
लभ्यते । समतैव तावत्समतायां नोपलभ्यते । कुतः पुनः समताया-
मतीतोऽध्वोपलभ्यते । कुतोऽनागतोऽध्वा कुतः प्रत्युत्पन्नोऽध्वोप-
लभ्यते । पूर्वान्ततः सुभूते ऽसंस्कृतशून्यता नोपलभ्यते । अपरान्ततो-
ऽसंस्कृतशून्यता नोपलभ्यते । प्रत्युत्पन्नतोऽसंस्कृतशून्यता नोपलभ्यते ।
अध्वसमतायामसंस्कृतशून्यता नोपलभ्यते । न सुभूते समताया-
मतीतोऽध्वोपलभ्यते । नानागतोऽध्वा न प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते ।
समतैव तावत्समतायां नोपलभ्यते । कुतः पुनः समतायामतीतो-
ऽध्वोपलभ्यते । कुतोऽनागतोऽध्वा कुतः प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते ।
पूर्वान्ततः सुभूते अत्यन्तशून्यता नोपलभ्यते । अपरान्ततोऽत्यन्त-
शून्यता नोपलभ्यते । प्रत्युत्पन्नतोऽत्यन्तशून्यता नोपलभ्यते । अध्व-
समतायामत्यन्तशून्यता नोपलभ्यते । न सुभूते समतायामतीतो-
ऽध्वोपलभ्यते । नानागतोऽध्वा न प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । समतैव
तावत्समतायां नोपलभ्यते । कुतः पुनः समतायामतीतोऽध्वोप-
लभ्यते । कुतोऽनागतोऽध्वा कुतः प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । पूर्वान्ततः
सुभूते ऽनवरागशून्यता नोपलभ्यते । अपरान्ततोऽनवरागशून्यता
नोपलभ्यते । प्रत्युत्पन्नतोऽनवरागशून्यता नोपलभ्यते । अध्वसम-
तायामनवरागशून्यता नोपलभ्यते । न सुभूते समतायामतीतो-
ऽध्वोपलभ्यते । नानागतोऽध्वा न प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । समतैव
तावत्समतायां नोपलभ्यते । कुतः पुनः समतायामतीतोऽध्वोप-
लभ्यते । कुतोऽनागतोऽध्वा कुतः प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । पूर्वान्ततः
सुभूते ऽनवकारशून्यता नोपलभ्यते । अपरान्ततोऽनवकारशून्यता

LIST OF BOOKS FOR SALE

AT THE LIBRARY OF THE

ASIATIC SOCIETY OF BENGAL,

NO. 1, PARK STREET, CALCUTTA,

AND OBTAINABLE FROM

The Society's Agents—

MR BERNARD QUARITCH, 11, Grafton Street, New Bond Street, London
AND MR OTTO HARRASSOWITZ, BOOKSELLER, Leipzig, Germany

Complete copies of those works marked with an asterisk * cannot be supplied
of the Faciculi being out of stock.

BIBLIOTHECA INDICA

Sanskrit Series.

Advaitachintā Kaustubha, Fasc 1-3 @ /10/ each	Rs	1
Aitarōya Brāhmana, Vol I, Fasc 1-5, Vol II, Fasc 1-5; Vol		14
III, Fasc 1-5, Vol IV, Fasc 1-8 @ /10/ each	..	2
Aitareyalocana	..	4
Amarakosha, Fasc 1-2	..	1
Anumana Dīdhitī Prasāriṇī, Fasc 1-3 @ /10/	..	3
Aṣṭasāhasika Prajñāparamitā, Fasc 1 b @ /10/ each	..	0
Ātmatattvavivēka, Fasc I	..	3
Aṣṭavaidyaka, Fasc 1-5 @ /10/ each	..	1
Avadhāna Kalpalatā, (Sansk and Tibetan) Vol I, Fasc 1-10 Vol		21
II, Fasc 1-11 @ /1/ each	..	5
Bālam Bhaṭṭi, Vol I, Fasc 1-2, Vol II, Fasc 1, @ /10/ each	..	0
Baudhāyana Śrauta Sūtra, Fasc 13, Vol II, Fasc 1-5 @ /10/ each	..	5
Bhasavṛttī	..	2
Bhāṭṭa Dīpikā, Vol I, Fasc 16, Vol II, Fasc 1-2 @ /10/ each	..	3
Banddhastotrāsaṅgraha	..	2
Bṛhaddevatā Fasc 1 @ /10/ each	..	3
Bṛhadharṇa Purāṇa, Fasc 16 @ /10/ each	..	1
Bodhicaryāvatāra of Candideva, Fasc 16 @ /10/ each	..	1
Cri Candimathā Charita, Fasc 13	..	1
Qatadūyānī Fasc 1-2 @ /10/ each	..	1
Catalogue of Sanskrit Books and MSS Fasc 14 @ /2/ each	..	1
*Qatapatha Brāhmana Vol I, Fasc 17; Vol II, Fasc 1-5; Vol		14
III, Fasc 17, Vol V Fasc 14 @ /10/ each	..	9
Ditto Vol VI, Fasc 13 @ /1/ each	..	3
Ditto Vol VII, Fasc 15 @ /10/	..	1
Ditto Vol IX, Fasc 1-2	..	10
Qatavaharika prajñāparamitā, Part I, Fasc 1-17 @ /10/ each	..	1
*Qatavarga Chintamani Vol II Fasc 1-25, Vol III, Part I, Fasc		1
1-15, Part II Fasc 1-10, Vol IV, Fasc 1-6 @ /10/ each	..	1
Ditto Vol IV Fasc 7 @ /1/ each	..	1
Ditto Vol IV Fasc 8-10 @ /10/	..	1
Qatavārkaṅgī English, Fasc 17 @ /1/ each	..	1
*Qatavārkaṅgī Qatavārkaṅgī Vol I Fasc 1-7, Vol II, Fasc 1-4,		10
Vol III Fasc 1-4, Vol IV Fasc 1-6 @ /10/ each	..	1
Qatavārkaṅgī Fasc 1-3 @ /10/ each	..	1
Qatavārkaṅgī Karmāṇī Fasc 1-2 @ /10/ each	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol I Fasc 1-7 @ /10/ each	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol II Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol III Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol IV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol V Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol VI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol VII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol VIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol IX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol X Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XIV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XVI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XVII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XVIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XIX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XXI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XXII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XXIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XXIV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XXV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XXVI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XXVII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XXVIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XXIX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XXX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XXXI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XXXII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XXXIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XXXIV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XXXV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XXXVI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XXXVII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XXXVIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XXXIX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XL Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XLI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XLII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XLIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XLIV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XLV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XLVI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XLVII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XLVIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol XLIX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol L Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LIV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LVI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LVII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LVIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LIX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXIV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXVI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXVII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXVIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXIX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXIV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXVI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXVII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXVIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXIX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXIV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXVI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXVII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXVIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXIX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXIV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXVI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXVII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXVIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXIX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXIV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXVI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXVII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXVIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXIX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXIV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXVI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXVII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXVIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXIX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXIV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXVI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXVII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXVIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXIX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXXI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXIV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXVI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXVII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXVIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXIX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXXI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXIV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXVI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXVII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXVIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXIX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXXI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXIV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXVI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXVII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXVIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXIX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXXI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXIV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXVI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXVII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXVIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXIX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXXI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXIV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXVI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXVII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXVIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXIX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXXI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXIV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXVI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXVII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXVIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXIX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXXI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXIV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXVI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXVII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXVIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXIX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXXI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXIV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXVI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXVII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXVIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXIX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXXI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXIV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXVI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXVII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXVIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXIX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXX Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXXI Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXIII Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXIV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXV Fasc 1-4	..	1
Qatavārkaṅgī Pāṇini's Grammar Vol LXXXXXXXVI Fasc 1		

कुतोऽनागतोऽध्वा कुतः प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । पूर्वान्ततः सुभूते
 ऽनुपलभ्यशून्यता नोपलभ्यते । अपरान्ततोऽनुपलभ्यशून्यता नोप-
 लभ्यते । प्रत्युत्पन्नतोऽनुपलभ्यशून्यता नोपलभ्यते । अर्धसमताया-
 ऽनुपलभ्यशून्यता नोपलभ्यते । न सुभूते समतायामतीतोऽध्वोप-
 लभ्यते । नानागतोऽध्वा न प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । समतैव तावत्-
 समतायां नोपलभ्यते । कुतः पुनः समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते ।
 कुतोऽनागतोऽध्वा कुतः प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । पूर्वान्ततः सुभूते
 अभावशून्यता नोपलभ्यते । अपरान्ततोऽभावशून्यता नोपलभ्यते ।
 प्रत्युत्पन्नतोऽभावशून्यता नोपलभ्यते । अर्धसमतायामभावशून्यता
 नोपलभ्यते । न सुभूते समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । नानागतो-
 ऽध्वा न प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । समतैव तावत्समतायां नोपलभ्यते ।
 कुतः पुनः समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । कुतोऽनागतोऽध्वा कुतः
 प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । पूर्वान्ततः सुभूते स्वभावशून्यता नोपलभ्यते ।
 अपरान्ततः स्वभावशून्यता नोपलभ्यते । प्रत्युत्पन्नतः स्वभावशून्यता
 नोपलभ्यते । अर्धसमतायां स्वभावशून्यता नोपलभ्यते । न सुभूते
 समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । नानागतोऽध्वा न प्रत्युत्पन्नोऽध्वोप-
 लभ्यते । समतैव तावत्समतायां नोपलभ्यते । कुतः पुनः सम-
 तायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । कुतोऽनागतोऽध्वा कुतः प्रत्युत्पन्नो-
 ऽध्वोपलभ्यते । पूर्वान्ततः सुभूते ऽभावस्वभावशून्यता नोपलभ्यते ।
 अपरान्ततोऽभावस्वभावशून्यता नोपलभ्यते । प्रत्युत्पन्नतोऽभाव-
 स्वभावशून्यता नोपलभ्यते । अर्धसमतायामभावस्वभावशून्यता नोप-
 लभ्यते । न सुभूते समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । नानागतोऽध्वा

ममतेव तावतामनायां नोपलभ्यते । एत एव ममताया-
मतीतोऽनोपलभ्यते । एतो, नाग्नोऽन्ता एत प्रत्युत्पन्ना-
ऽनोपलभ्यते ।

पुनरपरं सुभते पूर्वान्ततः पयग्ज्जनों नोपलभ्यते । अग्रा-
न्ततः पयग्ज्जनों नोपलभ्यते । प्रत्युत्पन्नतः पयग्ज्जनों नोपलभ्यते
अध्वसमतायां पयग्ज्जनों नोपलभ्यते । तत्कस्य हेतोः सत्त्वानुप-
लब्धितामुपादाय । पुनरपरं सुभते पूर्वान्ततः आवको नोप-
लभ्यते । अपरान्ततः आवको नोपलभ्यते । प्रत्युत्पन्नतः आवको
नोपलभ्यते । अध्वसमतायां आवको नोपलभ्यते । तत्कस्य हेतोः
सत्त्वानुपलब्धितामुपादाय । पुनरपरं सुभते पूर्वान्ततः प्रत्येक-
बुद्धो नोपलभ्यते । अपरान्ततः प्रत्येकबुद्धो नोपलभ्यते । प्रत्युत्प-
न्नतः प्रत्येकबुद्धो नोपलभ्यते । अध्वसमतायां प्रत्येकबुद्धो नोप-
लभ्यते । तत्कस्य हेतोः सत्त्वानुपलब्धितामुपादाय । पुनरपरं सुभते
पूर्वान्ततो वोधिसत्त्वो नोपलभ्यते । अपरान्ततो वोधिसत्त्वो नोप-
लभ्यते । प्रत्युत्पन्नतो वोधिसत्त्वो नोपलभ्यते । अध्वसमतायां
वोधिसत्त्वो नोपलभ्यते । तत्कस्य हेतोः सत्त्वानुपलब्धितानुपा-
दाय । पुनरपरं सुभते पूर्वान्ततस्तथागतो नोपलभ्यते । अपरा-
न्ततस्तथागतो नोपलभ्यते । प्रत्युत्पन्नतस्तथागतो नोपलभ्यते ।
अध्वसमतायां तथागतो नोपलभ्यते । तत्कस्य हेतोः सत्त्वानुप-
लब्धितामुपादाय । एव खलु वोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन प्रज्ञापार-
मितायां स्थित्वा त्रिष्वध्वसु शिचित्वा सर्वाकारज्ञता परिपूरयि-
तव्या । इदं सुभते वोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य अध्वसमतानाम-

मिन्द्रियाणि नोपलभ्यन्ते । न सुभूते समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते ।
नानागतोऽध्वा न प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । समतैव तावत्समतायां
नोपलभ्यते । कुतः पुनः समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । कुतोऽनागतो-
ऽध्वा कुतः प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । पूर्वान्ततः सुभूते वलानि
नोपलभ्यन्ते । अपरान्ततो वलानि नोपलभ्यन्ते । प्रत्युत्पन्नतो वलानि
नोपलभ्यन्ते । व्यध्वसमतायां वलानि नोपलभ्यन्ते । न सुभूते
समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । नानागतोऽध्वा न प्रत्युत्पन्नोऽध्वोप-
लभ्यते । समतैव तावत्समतायां नोपलभ्यते । कुतः पुनः समताया-
मतीतोऽध्वोपलभ्यते । कुतोऽनागतोऽध्वा कुतः प्रत्युत्पन्नोऽध्वोप-
लभ्यते । पूर्वान्ततः सुभूते बोध्यङ्गानि नोपलभ्यन्ते । अपरान्ततो
बोध्यङ्गानि नोपलभ्यन्ते । प्रत्युत्पन्नतो बोध्यङ्गानि नोपलभ्यन्ते ।
व्यध्वसमतायां बोध्यङ्गानि नोपलभ्यन्ते । न सुभूते समतायामतीतो-
ऽध्वोपलभ्यते । नानागतोऽध्वा न प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । समतैव
तावत्समतायां नोपलभ्यते । कुतः पुनः समतायामतीतोऽध्वोप-
लभ्यते । कुतोऽनागतोऽध्वा कुतः प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । पूर्वान्ततः
सुभूते आर्याष्टाङ्गमार्गो नोपलभ्यते । अपरान्ततः आर्याष्टाङ्गमार्गो
नोपलभ्यते । प्रत्युत्पन्नत आर्याष्टाङ्गमार्गो नोपलभ्यते । व्यध्वसम-
तायामार्याष्टाङ्गमार्गो नोपलभ्यते । न सुभूते समतायामतीतो-
ऽध्वोपलभ्यते । नाऽनागतोऽध्वा न प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । समतैव
तावत्समतायां नोपलभ्यते । कुतः पुनः समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते ।
कुतोऽनागतोऽध्वा कुतः प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । पूर्वान्ततः सुभूते
आर्यसत्यानि नोपलभ्यन्ते । अपरान्तत आर्यसत्यानि नोपलभ्यन्ते ।

अथ द्वादशः परिवर्तः ।

०

अथ यन् पुर्णा मेवायम् । पुनो भगवन्तमेतद्वोचत् । अथ
भगवन् सुभूतिः स्यधिरगत्यागतेनार्हता सम्यक् समुद्भूतेन प्रज्ञापार-
मितायाः कृते अध्येषितं स महायानमुपदेष्टव्यमन्यते । अथायु-
ष्मान् सुभूतिर्भगवन्तमेतद्वोचत् । माहं वाप भगवन् प्रज्ञापार-
मितामतिक्रम्य महायानमुपदिशामि । भगवानाह । नोहीदं सुभू-
तेऽनुलोमं त्वं सुभूते प्रज्ञापारमिताया महायानमुपदिशसि ।
तत्कस्य हेतोस्तथाहि सुभूते ये केचित् कुशला धर्माः आवकधर्मा
वा प्रत्येकबुद्धधर्मा वा बोधिसत्त्वधर्मा वा बुद्धधर्मा वा सर्वे ते
प्रज्ञापारमितायां समग्रं समवसरणं गच्छन्ति । सुभूतिराह ।
कतमे भगवन् कुशलाधर्मा बोधिपक्षाः वा के धर्माश्च प्रत्येक-
बुद्धधर्माश्च बोधिसत्त्वधर्माश्च बुद्धधर्माश्च ये प्रज्ञापारमितायां संग्रहं
समवसरणं गच्छन्ति । भगवानाह । तद्यथा चत्वारि स्मृत्युपस्था-
नानि । चत्वारि सम्यक्प्रहाणानि । चत्वार ऋद्धिपादाः । पञ्चे-
न्द्रियाणि । पञ्चबलानि । सप्तबोध्यङ्गानि । आर्याष्टाङ्गो मार्गः ।
चत्वार्यार्यसत्यानि । शून्यतानिमित्ताप्रणिहित विमोक्षमुखानि ।
चत्वारि ध्यानानि । चत्वार्यप्रमाणानि । चतस्र आरूप्य समापत्तयः ।
षडभिज्ञाः । दानपारमिता । शीलपारमिता । चान्तिपारमिता ।
वीर्यपारमिता । ध्यानपारमिता । प्रज्ञापारमिता । अध्यात्म-
शून्यता । वहिर्द्वाशून्यता । अध्यात्मवहिर्द्वाशून्यता । शून्यता-

पूर्वान्ततः सुभूते अष्टौ विमोचा नोपलभ्यन्ते । अपरान्ततोऽष्टौ विमोचा नोपलभ्यन्ते । प्रत्युत्पन्नतोऽष्टौ विमोचा नोपलभ्यन्ते । व्यध्वसमतायामष्टौ विमोचा नोपलभ्यन्ते । न सुभूते समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । नाऽनागतोऽध्वा न प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । समतेव तावत्समताया नोपलभ्यते । कुतः पुनः समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । कुतोऽनागतोऽध्वा कुतः प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते ।

पूर्वान्ततः सुभूते नवानुपूर्वविहारसमापत्तयो नोपलभ्यन्ते । अपरान्ततो नवानुपूर्वविहारसमापत्तयो नोपलभ्यन्ते । प्रत्युत्पन्नतो नवानुपूर्वविहारसमापत्तयो नोपलभ्यन्ते । व्यध्वसमतायां नवानुपूर्वविहारसमापत्तयो नोपलभ्यन्ते । न सुभूते समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । नाऽनागतोऽध्वा न प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । समतेव तावत्समतायां नोपलभ्यते । कुतः पुनः समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । कुतोऽनागतोऽध्वा कुतः प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते ।

पूर्वान्ततः सुभूते शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखानि नोपलभ्यन्ते । अपरान्ततः शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखानि नोपलभ्यन्ते । प्रत्युत्पन्नतः शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखानि नोपलभ्यन्ते । व्यध्वसमतायां शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखानि नोपलभ्यन्ते । न सुभूते समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । नाऽनागतोऽध्वा न प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । समतेव तावत्समताया नोपलभ्यते । कुतः पुनः समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । कुतोऽनागतोऽध्वा कुतः प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते ।

पूर्वान्ततः सुभूते अविज्ञानोपलभ्यते । अपरान्ततोऽविज्ञानोपलभ्यते । प्रत्युत्पन्नतोऽविज्ञानोपलभ्यते । व्यध्वसमतायामविज्ञानोपलभ्यते ।

नामरूपं यच्च पड़ायतन यश्चस्पर्शा या च वेदना या च हृणा
 यच्चोपादान यश्च भवो या च जातिर्यच्च जरामरण । या च दान-
 पारमिता या च गौलपारमिता या च क्षान्तिपारमिता या च
 वीर्यपारमिता या च ध्यानपारमिता या च प्रज्ञापारमिता । या
 चाऽध्यात्मशून्यता या च वहिर्द्वाशून्यता या चाऽध्यात्मवह्निर्द्वाशून्यता
 या च शून्यताशून्यता या च महाशून्यता या च परमार्थशून्यता
 या च संस्कृतशून्यता या चाऽसंस्कृतशून्यता या चाऽत्यन्तशून्यता
 या चाऽनवरागशून्यता या चाऽनवकारशून्यता या च प्रकृतिशून्यता
 या च सर्वधर्मशून्यता या च खलक्षणशून्यता या चाऽनुपलम्भशून्यता
 या चाऽभावशून्यता या च ल्भभावशून्यता या चाऽभावस्वभावशून्यता ।
 यानि च स्मृत्युपस्थानानि या नि च सम्यक्प्रहाणानि । ये चर्द्धि-
 पादाः । यानि चेन्द्रियाणि यानि च बलानि यानि च बोध-
 ज्ञानि यश्चार्याष्टाङ्गोमार्गः । यानि चार्थसत्यानि यानि च
 ध्यानानि यानि चाप्रमाणानि याश्चारूप्यसमापत्तयो याश्च षड्-
 भिज्ञाः । यानि चाष्टाभिधायतनानि । यानि दशकृत्स्नायतनानि ।
 येचाष्टौ विमोक्षाः । याश्च नवाऽनुपूर्वविहारसमापत्तयः । यच्च
 दुःखं यश्च समुदयो यश्च निरोधो यश्च मार्गः । यानि च शून्य-
 तानिमित्ताप्रणिहित विमोचमुखानि । ये च समाधयो यानि च
 धारणीमुखानि यानि च दश तथागतबलानि । यानि च चत्वारि
 वैशारद्यानि । याश्च चतस्रः प्रतिमस्विदो या च महाकरुणा ये चा-
 ष्टादशावेणिकाबुद्धधर्माः । यश्च कामधातुः र्यश्चारूप्यधातुर्यं च कुप्रज्ञ-
 धर्माः ये च मायवाधर्माः ये चानाश्रवाधर्माः ये च लौकिकाधर्माः

मन्या महाशून्यता । इति हि महायानञ्च महाशून्यता चाद्वय-
 सेतद्वैधीकार । नान्यन्महायानं नान्यापरमार्थशून्यता । इति हि
 महायानञ्च परमार्थशून्यता चाद्वयसेतद्वैधीकार । नान्यन्महायान-
 मन्या संस्कृतशून्यता । इति हि महायानञ्च संस्कृतशून्यता चाद्वय-
 सेतद्वैधीकारं । नान्यन्महायानमन्याऽसंस्कृतशून्यता । इति हि
 महायानञ्चासंस्कृतशून्यता चाद्वयसेतद्वैधीकारं । नान्यन्महायान-
 मन्याऽत्यन्तशून्यता । इति हि महायानञ्चात्यन्तशून्यता चाद्वय-
 सेतद्वैधीकारं । नान्यन्महायानमन्याऽनवरागशून्यता । इति हि
 महायानञ्चानवरागशून्यता चाद्वयसेतद्वैधीकारं । नान्यन्महायान-
 मन्याऽनवकारशून्यता । इति हि महायानञ्चानवकारशून्यता चाद्व-
 यसेतद्वैधीकार । नान्यन्महायानमन्या प्रकृतिशून्यता । इति हि
 महायानञ्च प्रकृतिशून्यता चाद्वयसेतद्वैधीकार । नान्यन्महायान-
 मन्या सर्वधर्मशून्यता । इति हि महायानञ्च सर्वधर्मशून्यता
 चाद्वयसेतद्वैधीकार । नान्यन्महायानमन्या खलचणशून्यता । इति
 हि महायानञ्च खलचणशून्यता चाद्वयसेतद्वैधीकार । नान्य-
 न्महायानमन्याऽनुपलम्भशून्यता । इति हि महायानञ्चानुपलम्भ-
 शून्यता चाद्वयसेतद्वैधीकार । नान्यन्महायानमन्याऽभावशून्यता ।
 इति हि महायानञ्चाभावशून्यता चाद्वयसेतद्वैधीकार । नान्यन्महा-
 यान नान्यास्वभावशून्यता । इति हि महायानञ्च स्वभावशून्यता
 चाद्वयसेतद्वैधीकार । नान्यन्महायानमन्याऽभावस्वभावशून्यता ।
 इति हि महायानञ्चाभावस्वभावशून्यता चाद्वयसेतद्वैधीकार ।

नान्यन्महायानमन्यानि मृत्युपम्यानि । इति हि महायानञ्च

BIBLIOTHECA INDICA:
A
COLLECTION OF ORIENTAL WORKS

PUBLISHED BY THE
ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.

NEW SITE, No 1378

शतसाहसिका प्रज्ञापारमिता ।

ŚATASAHASRIKA-PRAJÑĀ PARAMITĀ

A
THEOLOGICAL AND PHILOSOPHICAL DISCOURSE
OF

BUDDHA WITH HIS DISCIPLES
(IN A HUNDRED THOUSAND STANZAS)

BY
PRATAPANDBA GHOSH
VOL. I. PART. XVI

CALCUTTA
PRINTED BY THE
ASIAN SOCIETY OF BENGAL
AT THE PRESS OF THE
SOCIETY

अपरान्ततश्चत्वारि देशारद्यानि नोपलभ्यन्ते । प्रत्युत्पन्नतश्चत्वारि देशारद्यानि नोपलभ्यन्ते । अर्धसमतायां चत्वारि देशारद्यानि नोपलभ्यन्ते । न सुभूते समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । नाऽनागतोऽध्वान् प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । समतैव तावत्समतायां नोपलभ्यते । कुतः पुनः समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । कुतोऽनागतोऽध्वा कुतः प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । पूर्वान्ततः सुभूते चतस्रः प्रतिसम्बिदो नोपलभ्यन्ते । अपरान्ततश्चतस्रः प्रतिसम्बिदो नोपलभ्यन्ते । प्रत्युत्पन्नतश्चतस्रः प्रतिसम्बिदो नोपलभ्यन्ते । अर्धसमतायां चतस्रः प्रतिसम्बिदो नोपलभ्यन्ते । न सुभूते समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । नाऽनागतोऽध्वान् प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । समतैव तावत्समतायां नोपलभ्यते । कुतः पुनः समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । कुतोऽनागतोऽध्वा कुतः प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । पूर्वान्ततः सुभूते महाकरुणा नोपलभ्यते । अपरान्ततो महाकरुणा नोपलभ्यते । प्रत्युत्पन्नतो महाकरुणा नोपलभ्यते । अर्धसमतायां महाकरुणा नोपलभ्यते । न सुभूते समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते । नाऽनागतोऽध्वान् प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । समतैव तावत्समताया नोपलभ्यते । कुतः पुनः समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यते कुतोऽनागतोऽध्वा कुतः प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते । पूर्वान्ततः सुभूते अष्टादशावेणिकाबुद्धधर्मा नोपलभ्यन्ते । अपरान्ततोऽष्टादशावेणिकाबुद्धधर्मा नोपलभ्यन्ते । प्रत्युत्पन्नतोऽष्टादशावेणिकाबुद्धधर्मा नोपलभ्यन्ते । अर्धसमतायामष्टादशावेणिकाबुद्धधर्मा नोपलभ्यन्ते । न सुभूते समतायामतीतोऽध्वोपलभ्यन्ते । नानागतो न प्रत्युत्पन्नोऽध्वोपलभ्यते ।

अयायुगन् गारुतौपुन यायुगन् सुभूतिमेतद्वोचत् । केन
कारणेनायुगन् सुभूते पर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । अपरान्तो
बोधिमत्त्वो नोपैति मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । केन कारणेना-
युगन् सुभूते रूपापर्यन्ततया बोधिमत्त्वापर्यन्तता वेदितव्या ।
वेदनापर्यन्ततया बोधिमत्त्वापर्यन्तता वेदितव्या । मंज्ञापर्यन्त-
तया बोधिमत्त्वापर्यन्तता वेदितव्या । मस्कारापर्यन्ततया बोधि-
मत्त्वापर्यन्तता वेदितव्या । विज्ञानपर्यन्ततया बोधिमत्त्वापर्यन्तता
वेदितव्या । केन कारणेनायुगन् सुभूते रूप बोधिमत्त्व इत्येवमपि
न संविद्यते नोपलभ्यते । वेदना बोधिमत्त्व इत्येवमपि न संविद्यते
नोपलभ्यते । मंज्ञा बोधिमत्त्व इत्येवमपि न संविद्यते नोपलभ्यते ।
विज्ञानं बोधिमत्त्व इत्येवमपि न संविद्यते नोपलभ्यते । केन
कारणेनायुगन् सुभूते एवं वदस्येवमह सर्व्वेण सर्व्व सर्व्वथा सर्व्व
बोधिमत्त्वममनुपश्यन्ननुपलभमानः कतम बोधिमत्त्व कतमस्य
प्रज्ञापारमितायामववदिष्टान्यनुशामिष्यामि । केन कारणेनायुगन्
सुभूते एवं वदमि बोधिमत्त्वमेव तावत् सकलं न ममनुपश्यामि
नोपलभे । कतम बोधिमत्त्व कतमस्यां प्रज्ञापारमितायामवदिष्टा-
म्यनुशामिष्यामि । केन कारणेनायुगन् सुभूते एव वदमि बोधि-
मत्त्वो बोधिमत्त्व इति भगवन्नुच्यते । यावदेव नाममात्रमेतत् ।
केन कारणेनायुगन् सुभूते एव वदमि यथा आत्मेत्युच्यते अत्य-
न्तानभिनिर्वृत्तश्चात्मा । एवमेव भगवन् बोधिमत्त्वो महामत्त्व
इत्युच्यते अत्यन्तानभिनिर्वृत्तश्च बोधिमत्त्वः । एवमभाव स्वभा-
वानां गर्व्यधर्माणां कतमत्तद्रूपं यदनभिनिर्वृत्तं । कतमा मा वेदना

[illegible]

शून्यता । मत्ताशून्यता । परमाशून्यता । मरुतशून्यता । अमरुत-
 शून्यता । अत्यन्तशून्यता । अनवराशून्यता । अनवकारशून्यता ।
 प्रतीतिशून्यता । शून्यधर्मशून्यता । स्वल्पशून्यता । अनुपलम्भ-
 शून्यता । अभावशून्यता । स्वभावशून्यता । अभावस्वभावशून्यता ।
 मन्त्रममाधय । मन्त्रधारणोमुत्पानि । दशतथागतवल्गानि । चलारि-
 देशारणादि । चतस्रः प्रतिमम्बिटः । मरामैर्च्यै । मरुकरुणा ।
 मरुतशुद्धिता । मरुतोपेता । अष्टादशावेणिकाबुद्धधर्माः । असंप्रमेष-
 धर्माः । मरुतोपेताविचारिता । इमे सुभूते कुशलाधर्मा बोधि-
 पदाः । आवकाधर्माश्च प्रत्येकबुद्धधर्माश्च बोधिमन्त्रधर्माश्च बुद्ध-
 धर्माश्च ये प्रज्ञापारमितायां संश्लेषे समवसरणं गच्छन्ति । यच्च
 सुभूते मरुतयान यच्च प्रज्ञापारमिता ध्यानपारमिता वीर्यपार-
 मिता चान्तिपारमिता शीलपारमिता दानपारमिता । यच्च रूप
 या च वेदना या च मज्ञा ये च मस्काराः यच्च विज्ञानं यच्च चक्षुः
 यच्च श्रोत्रं यच्च चक्षुर्विज्ञानं यच्च चक्षुःसंस्पर्शा या च चक्षुःसंस्पर्श-
 प्रत्ययवेदना । यच्च श्रोत्रं यच्च शब्दो यच्च श्रोत्रविज्ञानं यच्च
 श्रोत्रसंस्पर्शा या च श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदना । यच्च घ्राणं यच्च गन्धो
 यच्च घ्राणविज्ञानं यच्च घ्राणसंस्पर्शा या च घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदना ।
 या च जिह्वा यच्च रसो यच्च जिह्वाविज्ञानं यच्च जिह्वासंस्पर्शा
 या च जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदना । यच्च कायो यच्च स्पर्शा यच्च काय-
 विज्ञानं यच्च कायसंस्पर्शा या च कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदना । यच्च
 मनो ये च धर्मा यच्च मनोविज्ञानं यच्च मनःसंस्पर्शा या च मनः-
 संस्पर्शप्रत्ययवेदना । या चाविद्या ये च मस्कारा यच्च विज्ञानं यच्च

विविक्तताऽन्यामन्तास्वभावाऽन्यो बोधिमन्तोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्यो
 ऽपरान्तोऽन्यो मध्य इति ह्यायुष्मञ्छारदतीपुत्र या च मत्तान्त
 या च मत्तशून्यता या च मत्तविविक्तता या च मत्तस्वभावता यश्च
 पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यश्च मध्यं मत्तमेतदद्वयमद्वैधीकार । रूप
 मत्तयायुष्मञ्छारदतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमन्तो नोपैति । रूप
 शून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमन्तो नोपैति । रूपविविक्ततया पूर्व
 न्ततो बोधिमन्तो नोपैति । रूपास्वभावतया पूर्वान्ततो बोधि
 मन्तो नोपैति । रूपमत्तयाऽपरान्ततो बोधिमन्तो नोपैति । रूप
 शून्यतयाऽपरान्ततो बोधिमन्तो नोपैति । रूपविविक्ततयाऽपरा
 न्ततो बोधिमन्तो नोपैति । रूपास्वभावतयाऽपरान्ततो बोधि
 मन्तो नोपैति । रूपमत्तया मध्यतो बोधिमन्तो नोपैति । रूपशून्यत
 मध्यतो बोधिमन्तो नोपैति । रूपविविक्ततया मध्यतो बोधि
 मन्तो नोपैति । रूपास्वभावतया मध्यतो बोधिमन्तो नोपैति । तत्का
 हेतोर्न ह्यायुष्मञ्छारदतीपुत्र रूपमत्तयो रूपशून्यताया रूप
 विविक्ततायां रूपास्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते नापरान्त उप
 लभ्यते न मध्य उपलभ्यते । न चान्यारूपमत्ताऽन्यारूपशून्यता
 ऽन्यारूपविविक्तताऽन्यारूपास्वभावताऽन्यो बोधिमन्तोऽन्यः पूर्वान्तो
 ऽन्योऽपरान्तोऽन्येन मध्य । इति ह्यायुष्मञ्छारदतीपुत्र या च रूपा
 मत्ता या च रूपशून्यता या च रूपविविक्तता या च रूपास्वभा
 वता यश्च बोधिमन्तो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यश्च मध्यं मत्त
 मेतदद्वयमद्वैधीकार ।

वेदानामत्तया युष्मञ्छारदतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमन्तो नोपैति

सृष्ट्युपस्थानानि चादयसेतदद्वैधीकार । नान्यन्महायानमन्यानि
 सम्यक्प्रमाणानि । इति हि महायानस्य सम्यक्प्रमाणानि चादय-
 सेतदद्वैधीकारं । नान्यन्महायानमन्ये सद्धिपादाः । इति हि
 महायानसद्धिपादाश्चादयसेतदद्वैधीकार । नान्यन्महायानमन्या-
 नीन्द्रियाणि । इति हि महायानेन्द्रियाणि चादयसेतदद्वैधी-
 कारं । नान्यन्महायानमन्यानि बलानि । इति हि महायानस्य
 बलानि चादयसेतदद्वैधीकारं । नान्यन्महायानमन्यानि बोध्य-
 णानि । इति हि महायानस्य बोध्यणानि चादयसेतदद्वैधीकार ।
 नान्यन्महायानमन्य आर्याश्चाष्टाङ्गमार्गः । इति हि महायानश्चा-
 र्याष्टाङ्गमार्गश्चादयसेतदद्वैधीकार । नान्यन्महायानमन्यान्यार्यस-
 त्यानि । इति हि महायानश्चार्यसत्यानि चादयसेतदद्वैधीकारं ।
 नान्यन्महायानमन्यानि ध्यानानि । इति हि महायानस्य ध्यानानि
 चादयसेतदद्वैधीकार । नान्यन्महायानमन्यान्यप्रमाणानि । इति हि
 महायानस्याप्रमाणानि चादयसेतदद्वैधीकारं । नान्यन्महायानमन्या
 आरूप्यसमापत्तयः । इति हि महायानज्ञारूप्य समापत्तयश्चादय-
 सेतदद्वैधीकार । नान्यन्महायानमन्येऽष्टौ विमोचाः । इति हि
 महायानस्य विमोचाश्चादयसेतदद्वैधीकार । नान्यन्महायानमन्या
 नवानुपूर्वविचारसमापत्तयः । इति हि महायानज्ञानुपूर्वविचार-
 समापत्तयश्चादयसेतदद्वैधीकार । नान्यन्महायानमन्यानि शून्यता-
 निमित्ताप्रणिहितविमोचसुखानि । इति हि महायानस्य शून्यता-
 निमित्ताप्रणिहितविमोचसुखानि चादयसेतदद्वैधीकार । नान्य-
 न्महायानमन्या अभिज्ञा । इति हि महायानाभिज्ञाश्चादयसेत-

विविक्तताऽन्यामन्तास्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्यो
 ऽपरान्तोऽन्यो मध्य इति ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या च सत्तासत्ता
 या च सत्त्वशून्यता या च सत्त्वविविक्तता या च सत्त्वस्वभावता यश्च
 पूर्वान्तो यथापरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारः । रूपा-
 सत्तयायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वोऽन्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । रूप-
 शून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । रूपविविक्ततया पूर्वो-
 न्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । रूपाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधि-
 मत्त्वो नोपैति । रूपसत्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । रूप-
 शून्यतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । रूपविविक्ततयाऽपरा-
 न्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । रूपास्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । रूपासत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । रूपशून्यतया
 मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । रूपविविक्ततया मध्यतो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । रूपास्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । तत्कस्य
 हेतोर्न 'ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र रूपासत्तयो रूपशून्यतायां रूप-
 विविक्ततायां रूपास्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते नापरान्त उप-
 लभ्यते न मध्य उपलभ्यते । न चान्यारूपासत्ताऽन्यारूपशून्यता-
 ऽन्यारूपविविक्तताऽन्यारूपास्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तो-
 ऽन्योऽपरान्तोऽन्येन मध्यं । इति ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या च रूपा-
 सत्ता या च रूपशून्यता या च रूपविविक्तता या च रूपास्वभा-
 वता यश्च बोधिमत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यथापरान्तो यच्च मध्यं सर्व-
 मेतदद्वयमद्वैधीकारं ।

वेदनासत्तया युष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।

न संविद्यते नोपलभ्यते । संज्ञा बोधिसत्त्व इत्येवमपि न संविद्यते नोपलभ्यते । संस्कारा बोधिसत्त्व इत्येवमपि न संविद्यते नोपलभ्यते । विज्ञानं बोधिसत्त्व इत्येवमपि न संविद्यते नोपलभ्यते । एवमहं भगवन् सर्व्वेण सर्व्वं सर्व्वथा सर्व्वं बोधिसत्त्वमसमनुपगच्छन्नुपलभ्यमानः कतमं बोधिसत्त्व कतम्यां प्रज्ञापारमितायामववदिष्याम्यनुशासिष्यामि । बोधिसत्त्वमेव तावत् सकलं न समनुपगच्छामि नोपलभे । तत् कतम बोधिसत्त्वं कतमस्यां प्रज्ञापारमितायामववदिष्याम्यनुशासिष्यामि । बोधिसत्त्वो महासत्त्व इति भगवन्नुच्यते नाममात्रमेतत् । यथा आत्मेति भगवन्नुच्यतेऽत्यन्तानभिनिर्वृत्त-
ज्ञात्मा । एवमेव भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्व इत्युच्यतेऽत्यन्ता-
ऽनभिनिर्वृत्तस्य बोधिसत्त्वः । एवमभावस्वभावानां धर्माणां कतम-
त्तद्रूपं यदनभिनिर्वृत्तं । कतमासावेदनायाऽनभिनिर्वृत्ता । कत-
मासासंज्ञायाऽनभिनिर्वृत्ता । कतमेते संस्कारा येऽनभिनिर्वृत्ताः ।
कतमत्तद्विज्ञानं यदनभिनिर्वृत्तं । यच्च भगवन्नभिनिर्वृत्तं । न
तद्रूपं या चानभिनिर्वृत्ता न सावेदना । या चानभिनिर्वृत्ता न
सा संज्ञा । ये चानभिनिर्वृत्ता न ते संस्काराः । यदनभिनिर्वृत्तं
न तद्विज्ञानं । तत् किमनभिनिर्वृत्तमनभिनिर्वृत्तायां प्रज्ञा-
पारमितायामववदिष्याम्यनुशासिष्यामि । न चान्यत्रानभिनिर्वृत्तो-
र्बोधिसत्त्वो महासत्त्व उपलभ्यते । यो बोधायचरेत् । स चेदेक-
निर्दिष्टमाने बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य चित्तं नावलीयते न संली-
यते न विप्रतिसारी भवति मानसं नोत्पद्यति न सचद्यति न
संचासमापाद्यते । परत्यथ बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां ।

दाहनिनिर्हृता । जतना सा संज्ञा दाहनिनिर्हृता । जतने ते
 संज्ञारा दाहनिनिर्हृता । जतन तद्विज्ञानं दहननिर्हृतं
 दहननिर्हृतं न तद्वत् दाहनिनिर्हृता न सा वेदना
 दाहनिनिर्हृता न सा संज्ञा । दाहनिनिर्हृता न ते संज्ञार ।
 दहननिर्हृतं न तद्विज्ञानं जैन जगत्ते सुभते एवं दहन
 न् विनननिर्हृतननिर्हृतायं पञ्चाणरनिमदागवद्वि-
 दाहदुःखाविद्वन्ति जैन जगत्ते सुभते एवं दाहदुःखनि-
 निर्हृतैर्लोहितस्य दहनभते दो वेदनाद हरेन् जैन जगत्ते
 सुभते एवं दहन न वेदने निर्हृतागते वेदितव्यं मरमव्य
 चितं नावसीदते न संवीदते न विरतिमती भवति मानं
 नोपहति न संवहति न संवहनाप्यते दाहदं वेदितव्यं
 नराव्यः पञ्चाणरनिमदागवद्वि दाहदो ददुःखं सुभति-
 दाहदुःखं दाहदोदुःखेनदोदुःखं मरमव्यदुःखं
 ददुःखं पञ्चाणरं वेदितव्यं नोद्वेति मरविद्विद्वत् दाहदो
 वेदितव्यं नोद्वेति मर सुभतव्य दाहदो वेदितव्यं
 नोद्वेति मरमव्यदाहदो वेदितव्यं नोद्वेति मरमव्य-
 दाह मरविद्विद्वत् मरसुभतव्य दाहदो वेदितव्यं
 नोद्वेति मरमव्यदाहदो वेदितव्यं नोद्वेति मरमव्य-
 दाहविद्विद्वत् मरसुभतव्यदाहदो वेदितव्यं नोद्वेति
 दाहदो वेदने ददुःखं ददुःखं मरमव्यं मरमव्यं
 मरविद्विद्वत् मरसुभतव्यदाहदो दाहदो दहनभते दाहदो
 न मर दहनभते न दाहदोदुःखं दाहदोदुःखं दाहदो

विविक्तताऽन्यासत्त्वास्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्यो
 ऽपरान्तोऽन्यो मध्य इति ह्यायुष्मञ्चारदतीपुत्र या च सत्तामत्ता
 या च सत्त्वशून्यता या च सत्त्वविविक्तता या च सत्त्वस्वभावता यश्च
 पूर्वान्तो यस्यापरान्तो यश्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकार । रूपा-
 सत्तयायुष्मञ्चारदतीपुत्र पूर्वोऽन्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । रूप-
 शून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । रूपविविक्ततया पूर्वा-
 न्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । रूपाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधि-
 सत्त्वो नोपैति । रूपसत्त्वयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । रूप-
 शून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । रूपविविक्ततयाऽपरा-
 न्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । रूपास्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । रूपासत्त्वया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । रूपशून्यतया
 मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । रूपविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । रूपास्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कश्च
 हेतोर्न ह्यायुष्मञ्चारदतीपुत्र रूपासत्तयो रूपशून्यतायां रूप-
 विविक्ततायां रूपास्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते नापरान्त उप-
 लभ्यते न मध्य उपलभ्यते । न चान्यारूपामत्ताऽन्यारूपशून्यता-
 ऽन्यारूपविविक्तताऽन्यारूपास्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तो-
 ऽन्योऽपरान्तोऽन्येन मध्यं । इति ह्यायुष्मञ्चारदतीपुत्र या च रूपा-
 मत्ता या च रूपशून्यता या च रूपविविक्तता या च रूपास्वभा-
 वता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यस्यापरान्तो यश्च मध्यं सर्व-
 मेतदद्वयमद्वैधीकार ।

वेदनामत्तया युष्मञ्चारदतीपुत्र पृथ्यान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।

याऽनभिनिर्हृत्ता । कतमा सा मज्ञा याऽनभिनिर्हृत्ता । कतमे ते
 मन्त्राः येऽनभिनिर्हृत्ता । कतम तद्विज्ञानं यदनभिनिर्हृत्तं ।
 यदनभिनिर्हृत्तं न तद्रूपं । याऽनभिनिर्हृत्ता न सा वेदना ।
 याऽनभिनिर्हृत्ता न सा मज्ञा । येऽनभिनिर्हृत्ता न ते मन्त्राः ।
 यदनभिनिर्हृत्तं न तद्विज्ञानं । केन कारणेन सुभूते एवं वदसि
 तत् त्विनभिनिर्हृत्तमनभिनिर्हृत्ताया प्रज्ञापारमितायामववदि-
 श्यामनुज्ञामिष्यामि । केन कारणेन सुभूते एवं नाऽन्यवानभि-
 निर्हृत्तैर्बोधिसत्त्व उपलभ्यते यो बोधाय चरेत् । केन कारणेन
 सुभूते एव वदसि स चेदेव निर्देष्टमाने बोधिसत्त्वस्य महामत्त्वस्य
 चित्तं नादलीयते न मलीयते न विप्रतिमारी भवति मानसं
 नोत्तम्यति न मंचस्यति न रुद्रासमापद्यते चरत्ययं बोधिसत्त्वो
 महामत्त्व प्रज्ञापारमितायामिति । एवमुक्ते श्रायुष्मान् सुभूति-
 रायुष्मन्तं शारदतीपुच्छनेतदवोचत् । सत्त्वामत्तयायुष्मञ्छारदती-
 पुच्छ पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । सत्त्वविविक्ततया पूर्वान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । सत्त्वा स्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । सत्त्वामत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । सत्त्वाशून्य-
 तया सत्त्वविविक्ततया सत्त्वास्वभावतया अपरान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । सत्त्वामत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । सत्त्वशून्यतया
 सत्त्वविविक्ततया सत्त्वास्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 तत्कस्य ऐतोर्न श्रायुष्मञ्छारदतीपुच्छ सत्त्वामत्तयो सत्त्वशून्यतायां
 सत्त्वविविक्ततायां सत्त्वास्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते नापरान्तो
 न मध्य उपलभ्यते । न दान्यामत्त्वामत्ताऽन्यामत्त्वशून्यताऽन्यामत्त्व-

बोधिमत्त्वो नोपैति । सञ्ज्ञाऽसत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 संज्ञाशून्यतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । सञ्ज्ञाविविक्ततया
 मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । संज्ञाऽस्वभावतया मध्यतो बोधि-
 मत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्छारद्वतौपुत्र सञ्ज्ञाऽसत्ताया
 संज्ञाशून्यतायां सञ्ज्ञाविविक्ततायां सञ्ज्ञाऽस्वभावतायां पूर्वान्तो
 उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्य-
 सञ्ज्ञाऽसत्ताऽन्या संज्ञाशून्यताऽन्या सञ्ज्ञाविविक्तताऽन्या संज्ञाऽस्व-
 भावता । अन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यो मध्य-
 इति ह्यायुष्मञ्छारद्वतौपुत्र या च सञ्ज्ञाऽसत्ता या च संज्ञाशून्यता
 या च सञ्ज्ञाविविक्तता या च सञ्ज्ञाऽस्वभावता यच्च बोधिमत्त्वो यच्च
 पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यच्च मध्यममर्त्तमेतद्वयमद्वैधीकारं ।

मस्काराऽसत्तयायुष्मञ्छारद्वतौपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । मस्कारशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 मस्कारविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । मस्काराऽ-
 स्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । मस्कारासत्तयाऽ-
 परान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । मस्कारशून्यतयाऽपरान्ततो बोधि-
 मत्त्वो नोपैति । मस्कारविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 मस्काराऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । मस्कारा-
 सत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । मस्कारशून्यतया मध्यतो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । मस्कारविविक्ततया मध्यतो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । मस्कारस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्छारद्वतौपुत्र मस्काराऽसत्तायां मस्काराऽ-
 शून्यतायां मस्कारविविक्ततायां मस्काराऽस्वभावतायां पूर्वान्तो
 उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्य-
 मस्काराऽसत्ताऽन्या मस्कारशून्यताऽन्या मस्कारविविक्तताऽन्या मस्काराऽ-
 स्वभावता । अन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यो मध्य-
 इति ह्यायुष्मञ्छारद्वतौपुत्र या च मस्काराऽसत्ता या च मस्काराऽ-
 शून्यता या च मस्कारविविक्तता या च मस्काराऽस्वभावता यच्च बोधि-
 मत्त्वो यच्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यच्च मध्यममर्त्तमेतद्वयमद्वैधीकारं ।

वेदनाशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाऽस्त्रभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाऽस्त्रभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मज्झारद्वती-
पुत्र वेदनाऽसत्तया वेदनाशून्यतायां वेदनाविविक्ततायां वेदना-
ऽस्त्रभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्य
उपलभ्यते । न चाऽन्यावेदनासत्ताऽन्यावेदनाशून्यताऽन्यावेदनावि-
विक्तताऽन्यावेदनाऽस्त्रभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽप-
रान्तोऽन्यन्मध्यं । इति ह्यायुष्मज्झारद्वतीपुत्र या च वेदनाऽसत्ता
या च वेदनाशून्यता या च वेदनाविविक्ततो या च वेदनाऽस्त्रभा-
वतायस्य बोधिसत्त्वो यस्य पूर्वान्तो यस्यापरान्तो या च मध्य
सर्वमेतद्द्वयमद्वैधीकारः ।

सञ्ज्ञाऽसत्तायायुष्मज्झारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
संज्ञाशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । सञ्ज्ञाविविक्ततया
पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । सञ्ज्ञाऽस्त्रभावतया पूर्वान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । सञ्ज्ञासत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
सञ्ज्ञाशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । सञ्ज्ञाविविक्ततया-
ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । सञ्ज्ञाऽस्त्रभावतयाऽपरान्ततो

बोधिमत्त्वो नोपैति । सञ्ज्ञाऽसत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 संज्ञाशून्यतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । संज्ञाविविक्ततया
 मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । संज्ञाऽस्वभावतया मध्यतो बोधि-
 मत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्च्चारद्वतीपुत्र मञ्जाऽसत्ताया
 संज्ञाशून्यतायां , संज्ञाविविक्ततायां संज्ञाऽस्वभावताया पूर्वांन
 उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन
 सञ्ज्ञाऽसत्ताऽन्या संज्ञाशून्यताऽन्या संज्ञाविविक्तताऽन्या संज्ञाऽस्व-
 भावता । अन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वांन्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्या मञ्ज ।
 इति ह्यायुष्मञ्च्चारद्वतीपुत्र या च सञ्ज्ञाऽसत्ता या च संज्ञाशून्यता
 या च संज्ञाविविक्तता या च संज्ञाऽस्वभावता यच्च बोधिमत्त्वो यच्च
 पूर्वांन्तो यथाऽपरान्तो यच्च मध्य सर्वमेतद्वयमद्वैधीकारं ।

मस्काराऽसत्तयायुष्मञ्च्चारद्वतीपुत्र पूर्वांन्ततो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । मस्कारशून्यतया पूर्वांन्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 मस्कारविविक्ततया पूर्वांन्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । मस्काराऽ-
 स्वभावतया पूर्वांन्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । मस्कारासत्तयाऽ-
 परान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । मस्कारशून्यतयाऽपरान्ततो बोधि-
 मत्त्वो नोपैति । मस्कारविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 मस्काराऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । मस्कारा
 सत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । मस्कारशून्यतया मध्यतो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । मस्कारविविक्ततया मध्यतो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । मस्काराऽस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति
 तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्च्चारद्वतीपुत्र मञ्जाऽसत्ताया संज्ञाशून्यतायां , संज्ञाविविक्ततायां संज्ञाऽस्वभावताया पूर्वांन उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन सञ्ज्ञाऽसत्ताऽन्या संज्ञाशून्यताऽन्या संज्ञाविविक्तताऽन्या संज्ञाऽस्वभावता । अन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वांन्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्या मञ्ज । इति ह्यायुष्मञ्च्चारद्वतीपुत्र या च सञ्ज्ञाऽसत्ता या च संज्ञाशून्यता या च संज्ञाविविक्तता या च संज्ञाऽस्वभावता यच्च बोधिमत्त्वो यच्च पूर्वांन्तो यथाऽपरान्तो यच्च मध्य सर्वमेतद्वयमद्वैधीकारं ।

वेदनाशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाविविक्ततया
 पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 वेदनाशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाविविक्त-
 तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 वेदनाशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाविविक्ततया
 मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्कारदत्तौ-
 पुत्र वेदनाऽसत्तया वेदनाशून्यतायां वेदनाविविक्ततायां वेदना-
 ऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्य
 उपलभ्यते । न चाऽन्यावेदनासत्ताऽन्यावेदनाशून्यताऽन्यावेदनावि-
 विक्तताऽन्यावेदनाऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽप-
 रान्तोऽन्यन्मध्यं । इति ह्यायुष्मञ्कारदत्तौपुत्र या च वेदनाऽसत्ता
 या च वेदनाशून्यता या च वेदनाविविक्ततो या च वेदनाऽस्वभा-
 वतायस्य बोधिसत्त्वो यस्य पूर्वान्तो यस्यपरान्तो या च मध्य
 सर्वमेतद्द्वयमद्वैधीकार ।

संज्ञाऽसत्तायायुष्मञ्कारदत्तौपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 संज्ञाशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । संज्ञाविविक्ततया
 पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । संज्ञाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । संज्ञासत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 संज्ञाशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । संज्ञाविविक्ततया-
 ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । संज्ञाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो

वेदनाशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न छाद्युष्माञ्कारदत्तौ-
पुत्र वेदनाऽसत्तया वेदनाशून्यतायां वेदनाविविक्ततायां वेदना-
ऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्य
उपलभ्यते । न चाऽन्यावेदनासत्ताऽन्यावेदनाशून्यताऽन्यावेदनावि-
विक्तताऽन्यावेदनाऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽप-
रान्तोऽन्यमध्य । इति छाद्युष्माञ्कारदत्तौपुत्र या च वेदनाऽसत्ता
या च वेदनाशून्यता या च वेदनाविविक्ततो या च वेदनाऽस्वभा-
वतायस्य बोधिसत्त्वो यस्य पूर्वान्तो यस्यापरान्तो या च मध्य
उपलभ्यते तद्वद्वयमद्वैधीकारः ।

सञ्ज्ञाऽसत्तायायुष्माञ्कारदत्तौपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
सञ्ज्ञाशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । सञ्ज्ञाविविक्ततया
पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । सञ्ज्ञाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । सञ्ज्ञासत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
सञ्ज्ञाशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । सञ्ज्ञाविविक्ततया-
ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । सञ्ज्ञाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो

विज्ञानाऽस्वभावतोऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्य । इति ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या च विज्ञानाऽमत्ता या च विज्ञानशून्यता या च विज्ञानविविक्तता या च विज्ञानाऽस्वभावत यश्च बोधिमत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकार ।

चचुरमत्तयायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चचुःशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चचुर्विविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चचुरस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चचुरमत्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चचुःशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चचुर्विविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चचुरस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चचुरमत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । चचुःशून्यतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । चचुर्विविक्ततया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । चचुरस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र चचुरमत्तायां चचुःशून्यतायां चचुर्विविक्ततायां चचुरस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते न चान्या चचुरमत्ताऽन्या चचुःशून्यताऽन्या चचुर्विविक्तताऽन्या चचुरस्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्येः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्य । इति ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या च चचुरमत्ता या च चचुःशून्यता या च चचुर्विविक्तता या च चचुरस्वभावता यश्च बोधिमत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारं ।

वेदनाशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न घ्रायुष्माञ्कारद्वती-
पुत्र वेदनाऽसत्तया वेदनाशून्यतायां वेदनाविविक्ततायां वेदना-
ऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्य
उपलभ्यते । न चाऽन्यावेदनासत्ताऽन्यावेदनाशून्यताऽन्यावेदनावि-
विक्तताऽन्यावेदनाऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽप-
रान्तोऽन्यन्मध्यं । इति घ्रायुष्माञ्कारद्वतीपुत्र या च वेदनाऽसत्ता
या च वेदनाशून्यता या च वेदनाविविक्ततो या च वेदनाऽस्वभा-
वतायस्य बोधिसत्त्वो यस्य पूर्वान्तो यस्यापरान्तो या च मध्य
सर्वमेतद्वदयमवैधीकारः ।

सञ्ज्ञाऽसत्तायायुष्माञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
संज्ञाशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । सञ्ज्ञाविविक्ततया
पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । सञ्ज्ञाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । सञ्ज्ञासत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
सञ्ज्ञाशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । सञ्ज्ञाविविक्ततया-
ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । संज्ञाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो

विज्ञानाऽम्भान्तोऽन्तो बोधिमत्तोऽन्तः पन्थान्तोऽन्तोऽपरान्तोऽ-
न्यन्मध्य । इति ह्यायुष्मज्झारद्वतीपुत्र या च विज्ञानाऽमता या च
विज्ञानशून्या या च विज्ञानविविक्ता या च विज्ञानाऽस्वभावता
यश्च बोधिमत्तो यश्च पन्थान्तो यश्चापरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतद-
द्वयमद्वैधीकारः ।

चचुरमत्तयायुष्मज्झारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्तो नोपैति ।
चचुःशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्तो नोपैति । चचुर्विविक्ततया
पूर्वान्ततो बोधिमत्तो नोपैति । चचुरस्वभावतया पूर्वान्ततो
बोधिमत्तो नोपैति । चचुरमत्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्तो नोपैति ।
चचुःशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिमत्तो नोपैति । चचुर्विविक्ततयाऽ-
परान्ततो बोधिमत्तो नोपैति । चचुरस्वभावतयाऽपरान्ततो
बोधिमत्तो नोपैति । चचुरमत्तया मध्यतो बोधिमत्तो नोपैति ।
चचुःशून्यतया मध्यतो बोधिमत्तो नोपैति । चचुर्विविक्ततया
मध्यतो बोधिमत्तो नोपैति । चचुरस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्तो
नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मज्झारद्वतीपुत्र चचुरमत्तायां चचुः-
शून्यतायां चचुर्विविक्ततायां चचुरस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते ।
नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते न चान्या चचुरमत्ताऽन्या
चचुःशून्यताऽन्या चचुर्विविक्तताऽन्या चचुरस्वभावताऽन्यो बोधि-
मत्तोऽन्येः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्य । इति ह्यायुष्मज्झारद्वती-
पुत्र या च चचुरमत्ता या च चचुःशून्यता या च चचुर्विविक्ता
या च चचुरस्वभावता यश्च बोधिमत्तो यश्च पूर्वान्तो यश्चाप-
रान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारं ।

वेदनाशन्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । वेदनादिविप्रतया
पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । वेदनाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो
बोधिमत्त्वो नोपैति । वेदनाऽमत्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
वेदनाशन्यतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । वेदनाविविक्त-
तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । वेदनाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो
बोधिमत्त्वो नोपैति । वेदनाऽमत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
वेदनाशन्यतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । वेदनाविविक्ततया
मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । तत्त्वस्य रेतानं प्रायुक्तत्वात् ।
पुन वेदनाऽमत्तया वेदनाशन्यतायां वेदनाविविक्ततायां वेदना
ऽस्वभावतायां पूर्वान्तो उपलभ्यते । नापरांत उपलभ्यते । न च
उपलभ्यते । न चाऽन्यावेदनामत्ताऽन्यावेदनाशन्यताऽन्यावेदनाविवि-
क्ताऽन्यावेदनाऽस्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यो मत्त्वोऽन्योऽप-
रांतोऽन्यमप्य । इति प्रायुक्तत्वात् । ततोपुन स्या च वेदनाऽमत्त-
या च वेदनाशन्यता या च वेदनाविविक्तता या च वेदनाऽस्व-
भावतायां बोधिमत्त्वो यस्य पूर्वान्तो अदापरान्तो स्या च न च
भवेत्तदस्यमर्धोत्तर ।

भञ्जाऽभजायाऽपरान्ततो दोषिभक्तो नोपैति । ३५१ ॥ ३५१ ॥
 भञ्जाऽभन्यतया परान्ततो दोषिभक्तो नोपैति । ३५२ ॥ ३५२ ॥
 भन्यान्ततो दोषिभक्तो नोपैति । ३५३ ॥ ३५३ ॥
 दोषिभक्तो नोपैति । ३५४ ॥ ३५४ ॥
 भञ्जाऽभन्यतयाऽपरान्ततो दोषिभक्तो नोपैति । ३५५ ॥ ३५५ ॥
 भञ्जाऽभन्यतयाऽपरान्ततो दोषिभक्तो नोपैति । ३५६ ॥ ३५६ ॥
 भन्यान्ततो दोषिभक्तो नोपैति । ३५७ ॥ ३५७ ॥

विज्ञानाऽस्वभावतोऽन्यो बोधिमन्तोऽन्यः पञ्चान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यः । इति ह्यायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र या च विज्ञानाऽस्वभावा या च विज्ञानशून्यता या च विज्ञानविविक्तता या च विज्ञानाऽस्वभावता यश्च बोधिमन्तो यश्च पञ्चान्तो यश्चापरान्तो यश्च मध्य सर्वमेतद्द्वयमद्वैधीकारः ।

चक्षुरमत्तयायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र पञ्चान्तो बोधिमन्तो नोपैति । चक्षुःशून्यतया पञ्चान्तो बोधिमन्तो नोपैति । चक्षुर्विविक्ततया पूर्वान्तो बोधिमन्तो नोपैति । चक्षुरस्वभावतया पूर्वान्तो बोधिमन्तो नोपैति । चक्षुरमत्तयाऽपरान्तो बोधिमन्तो नोपैति । चक्षुःशून्यतयाऽपरान्तो बोधिमन्तो नोपैति । चक्षुर्विविक्ततयाऽपरान्तो बोधिमन्तो नोपैति । चक्षुरस्वभावतयाऽपरान्तो बोधिमन्तो नोपैति । चक्षुरमत्तया मध्यतो बोधिमन्तो नोपैति । चक्षुःशून्यतया मध्यतो बोधिमन्तो नोपैति । चक्षुर्विविक्ततया मध्यतो बोधिमन्तो नोपैति । चक्षुरस्वभावतया मध्यतो बोधिमन्तो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र चक्षुरमत्तायां चक्षुःशून्यतायां चक्षुर्विविक्ततायां चक्षुरस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते न चान्या चक्षुरमत्ताऽन्या चक्षुःशून्यताऽन्या चक्षुर्विविक्तताऽन्या चक्षुरस्वभावताऽन्यो बोधिमन्तोऽन्येः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्य । इति ह्यायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र या च चक्षुरमत्ता या च चक्षुःशून्यता या च चक्षुर्विविक्तता या च चक्षुरस्वभावता यश्च बोधिमन्तो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यश्च मध्य सर्वमेतद्द्वयमद्वैधीकारं ।

ताया मस्कारविविक्ततायां संस्कारास्वभावतायां पूर्वान्त उप-
लभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽप्या
संस्काराऽसत्ताऽन्या मस्कारशून्यताऽन्या संस्कारविविक्तताऽन्या
मस्काराऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तो-
ऽन्यमप्य । इति द्वायुग्मञ्चारद्वतीपुत्र । या च संस्कारासत्ता
या च मस्कारशून्यता या च संस्कारविविक्तता या च संस्काराऽ-
स्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यश्च मध्य
मर्बनेतद्वयमद्वैधीकारः ।

विज्ञानाऽसत्तायायुग्मञ्चारद्वतीपुत्र पूर्वान्तो बोधिसत्त्वो
नोपैति । विज्ञानशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
विज्ञानविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । विज्ञाना-
स्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । विज्ञानासत्तायाऽ-
परान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । विज्ञानशून्यतयाऽपरान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । विज्ञानविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । विज्ञानास्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
विज्ञानासत्ताया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । विज्ञानशून्यतया
मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । विज्ञानविविक्ततया मध्यतो बोधि-
सत्त्वो नोपैति । विज्ञानाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
तत्कस्य हेतोर्न द्वायुग्मञ्चारद्वतीपुत्र विज्ञानासत्तायां विज्ञानशून्य-
तायां विज्ञानविविक्ततायां विज्ञानास्वभावतायां पूर्वान्त उप-
लभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । पराऽन्या
विज्ञानाऽसत्ताऽन्या विज्ञानशून्यताऽन्या विज्ञानविविक्ततोऽन्या

विज्ञानाऽन्वभावनोऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पञ्चान्तोऽन्योऽपराण्णोऽन्यः । इति व्याख्याऽन्वभावनोऽपुन या च विज्ञानाऽन्वभावनः विज्ञानगम्यता या च विज्ञानविनिर्गता या च विज्ञानाऽन्वभावनः यश्च बोधिमत्त्वो यश्च पञ्चान्तो यश्चापराण्णो यत्र मध्य मध्यमेतदद्वयमद्वैतौकारः ।

चक्षुरसत्तयायुगञ्कारद्वतीपुत्र पञ्चान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुःशून्यतया पञ्चान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुर्विविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुरस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुरसत्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुःशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुर्विविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुरस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुरसत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुःशून्यतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुर्विविक्ततया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुरस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुगञ्कारद्वतीपुत्र चक्षुरसत्तायां चक्षुःशून्यतायां चक्षुर्विविक्ततायां चक्षुरस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते न चान्या चक्षुरसत्ताऽन्या चक्षुःशून्यताऽन्या चक्षुर्विविक्तताऽन्या चक्षुरस्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्येः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यः । इति ह्यायुगञ्कारद्वतीपुत्र या च चक्षुरसत्ता या च चक्षुःशून्यता या च चक्षुर्विविक्तता या च चक्षुरस्वभावता यश्च बोधिमत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यच्च मध्य सर्वमेतदद्वयमद्वैतौकारं ।

तायां संस्कारविविक्ततायां संस्कारास्वभावतायां पूर्वान्त उप-
लभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽप्या-
संस्काराऽमत्ताऽन्या संस्कारशून्यताऽन्या संस्कारविविक्तताऽन्या
संस्काराऽस्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तो-
न्यन्नध्वं । इति ह्यायुष्मञ्चारदतीपुत्र । या च संस्कारामत्ता
या च संस्कारशून्यता या च संस्कारविविक्तता या च संस्काराऽ-
स्वभावता यश्च बोधिमत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो एष न ध-
र्मव्यतिरेकद्वयमद्वैधीकारं ।

विज्ञानाऽमत्तयायुष्मञ्चारदतीपुत्र पूर्वान्तो बोधिमत्त्वो
नोपैति । विज्ञानशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
विज्ञानविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । विज्ञाना-
स्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । विज्ञानामत्तयाऽ-
परान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । विज्ञानशून्यतयाऽपरान्ततो
बोधिमत्त्वो नोपैति । विज्ञानविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो
नोपैति । विज्ञानास्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
विज्ञानामत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । विज्ञानशून्यतया
मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । विज्ञानविविक्ततया मध्यतो बोधि-
मत्त्वो नोपैति । विज्ञानाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्चारदतीपुत्र विज्ञानामत्तया विज्ञानशून-
तायां विज्ञानविविक्ततायां विज्ञानास्वभावतायां परान्त उप-
लभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । पराऽन्या
विज्ञानाऽमत्ताऽन्या विज्ञानशून्यताऽन्या विज्ञानविविक्तताऽन्या

विज्ञानाऽस्वभावतोऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्य । इति ह्यायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र या च विज्ञानाऽमत्ता या च विज्ञानशून्यता या च विज्ञानविविक्तता या च विज्ञानाऽस्वभावता यश्च बोधिमत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतद्वयमद्वैधीकारः ।

चक्षुरमत्तयायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुःशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुर्विविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुरस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुरमत्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुःशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुर्विविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुरस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुरमत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुःशून्यतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुर्विविक्ततया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुरस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र चक्षुरमत्तायां चक्षुःशून्यतायां चक्षुर्विविक्ततायां चक्षुरस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते न चान्या चक्षुरमत्ताऽन्या चक्षुःशून्यताऽन्या चक्षुर्विविक्तताऽन्या चक्षुरस्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्येः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्य । इति ह्यायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र या च चक्षुरमत्ता या च चक्षुःशून्यता या च चक्षुर्विविक्तता या च चक्षुरस्वभावता यश्च बोधिमत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतद्वयमद्वैधीकारं ।

तायां संस्कारविविक्ततायां संस्कारास्त्वभावतायां पूर्वान्त उप-
लभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या
संस्काराऽसत्ताऽन्या संस्कारशून्यताऽन्या संस्कारविविक्तताऽन्या
संस्काराऽस्त्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तो-
ऽन्यनष्टं । इति प्यायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र । या च संस्कारासत्ता
या च संस्कारशून्यता या च संस्कारविविक्तता या च संस्काराऽ-
स्त्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यश्च मध्यं
सर्वमेतद्वयमद्वैधीकारं ।

विज्ञानाऽसत्तयाप्युष्मञ्छारद्वतीपुत्र पूर्वान्तो बोधिसत्त्वो
नोपैति । विज्ञानशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
विज्ञानविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । विज्ञाना-
स्त्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । विज्ञानासत्तयाऽ-
परान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । विज्ञानशून्यतयाऽपरान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । विज्ञानविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । विज्ञानास्त्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
विज्ञानासत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । विज्ञानशून्यतया
मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । विज्ञानविविक्ततया मध्यतो बोधि-
सत्त्वो नोपैति । विज्ञानाऽस्त्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
तत्कस्य हेतोर्न प्यायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र विज्ञानासत्तायां विज्ञानशून्य-
तायां विज्ञानविविक्ततायां विज्ञानास्त्वभावतायां पूर्वान्त उप-
लभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । पराऽन्या
विज्ञानाऽसत्ताऽन्या विज्ञानशून्यताऽन्या विज्ञानविविक्ततोऽन्या

विज्ञानाऽस्वभावतोऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्य । इति ह्यायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र या च विज्ञानाऽमत्ता या च विज्ञानशून्यता या च विज्ञानविविक्तता या च विज्ञानाऽस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकार ।

चक्षुरमत्तयायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र पूर्वान्तो बोधिसत्त्वो नोपैति । चक्षुःशून्यतया पूर्वान्तो बोधिसत्त्वो नोपैति । चक्षुर्विविक्ततया पूर्वान्तो बोधिसत्त्वो नोपैति । चक्षुरस्वभावतया पूर्वान्तो बोधिसत्त्वो नोपैति । चक्षुरमत्तयाऽपरान्तो बोधिसत्त्वो नोपैति । चक्षुःशून्यतयाऽपरान्तो बोधिसत्त्वो नोपैति । चक्षुर्विविक्ततयाऽपरान्तो बोधिसत्त्वो नोपैति । चक्षुरस्वभावतयाऽपरान्तो बोधिसत्त्वो नोपैति । चक्षुरमत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । चक्षुःशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । चक्षुर्विविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । चक्षुरस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र चक्षुरमत्तायां चक्षुःशून्यतायां चक्षुर्विविक्ततायां चक्षुरस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते न चान्या चक्षुरमत्ताऽन्या चक्षुःशून्यताऽन्या चक्षुर्विविक्तताऽन्या चक्षुरस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्येः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्य । इति ह्यायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र या च चक्षुरमत्ता या च चक्षुःशून्यता या च चक्षुर्विविक्तता या च चक्षुरस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारं ।

ओचासत्तयायुष्मञ्छारदतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 ओचशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । ओचविविक्ततया
 पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । ओचास्वभावतया पूर्वान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । ओचासत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 ओचशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । ओचविविक्ततयाऽ-
 परान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । ओचास्वभावतयाऽपरान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । ओचासत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 ओचशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । ओचविविक्ततया
 मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । ओचास्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न आयुष्मञ्छारदतीपुत्र ओचासत्तया
 ओचशून्यतायां ओचविविक्ततायां ओचास्वभावतायां पूर्वान्त
 उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न
 सान्या ओचासत्ताऽन्या ओचशून्यताऽन्या ओचविविक्तताऽन्या
 ओचास्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्य । इति
 आयुष्मञ्छारदतीपुत्र या च ओचासत्ता या च ओचशून्यता या
 च ओचविविक्तता या च ओचास्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च
 पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यश्च मध्य सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारः ।

प्राणासत्तयायुष्मञ्छारदतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 प्राणशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । प्राणविविक्ततया
 पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । प्राणास्वभावतया पूर्वान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । प्राणासत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 प्राणशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । प्राणविविक्ततयाऽ-

परान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । प्राणाम्बभावतयाऽपरान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । प्राणामत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 प्राणशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । प्राणविविक्ततया
 मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । प्राणाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्छारदतीपुत्र प्राणामत्तया प्राण-
 शून्यतायां प्राणविविक्ततायां प्राणाम्बभावतायां पूर्वान्तो उपलभ्यते ।
 नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चान्या प्राण-
 मत्ताऽन्या प्राणशून्यताऽन्या प्राणविविक्तताऽन्या प्राणाम्बभाव-
 ताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्याऽपरान्तोऽन्यमध्य । इति
 ह्यायुष्मञ्छारदतीपुत्र या च प्राणामत्ता या च प्राणशून्यता या च
 प्राणविविक्तता या च प्राणाम्बभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो
 यश्चापरान्तो यश्च मध्य सर्वमेतद्वयमद्वैधौकारं ।

जिह्वासत्तयायुष्मञ्छारदतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 जिह्वाशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । जिह्वाविविक्ततया
 पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । जिह्वाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । जिह्वासत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 जिह्वाशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । जिह्वाविविक्त-
 तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । जिह्वाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । जिह्वाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 जिह्वाशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । जिह्वाविविक्ततया
 मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । जिह्वाऽस्वभावतया मध्यतो बोधि-
 सत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्छारदतीपुत्र जिह्वाऽ-

ओचामत्तयायुष्मञ्च्चारदतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 ओचशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । ओचविविक्ततया
 पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । ओचास्वभावतया पूर्वान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । ओचामत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 ओचशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । ओचविविक्ततयाऽ-
 परान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । ओचास्वभावतयाऽपरान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । ओचामत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 ओचशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । ओचविविक्ततया
 मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । ओचास्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्च्चारदतीपुत्र ओचामत्तया
 ओचशून्यतायां ओचविविक्ततायां ओचास्वभावतायां पूर्वान्त
 उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न
 चान्या ओचामत्ताऽन्या ओचशून्यताऽन्या ओचविविक्तताऽन्या
 ओचास्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्य । इति
 ह्यायुष्मञ्च्चारदतीपुत्र या च ओचामत्ता या च ओचशून्यता या
 च ओचविविक्तता या च ओचास्वभावता यस्य बोधिसत्त्वो यस्य
 पूर्वान्तो यस्यापरान्तो यस्य मध्य सर्वमेतददयमद्वैधीवारः ।

प्राणामत्तयायुष्मञ्च्चारदतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 प्राणशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । प्राणविविक्ततया
 पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । प्राणास्वभावतया पूर्वान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । प्राणामत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 प्राणशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । प्राणविविक्ततयाऽ

ह्यायुष्मञ्छारदतीपुत्र या च कायामत्ता या च कायशून्यता या च
कायविविक्तता या च कायस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च
पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतद्वदयमद्वैधीकारं ।

मनोऽमत्तयायुष्मञ्छारदतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
मनःशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । मनोविविक्ततया
पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । मनोऽस्वभावतया पूर्वान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । मनोऽमत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
मनःशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । मनोविविक्ततयाऽ-
परान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । मनोऽस्वभावतयाऽपरान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । मनोऽमत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
मनःशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । मनोविविक्ततया
मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । मनोऽस्वभावतया मध्यतो बोधि-
सत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्छारदतीपुत्र मनोऽमत्तया
मनःशून्यतायां मनोविविक्ततायां मनोऽस्वभावतायां पूर्वान्त
उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न
चाऽन्या मनोऽमत्ताऽन्या मनःशून्यताऽन्या मनोविविक्तताऽन्या
मनोऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्ततोऽन्योऽपरान्तोऽन्यमध्य ।
इति ह्यायुष्मञ्छारदतीपुत्र या च मनोऽमत्ता या च मनःशून्यता
या च मनोविविक्तता या च मनोऽस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च
पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतद्वदयमद्वैधीकारं ।

रूपासत्तयायुष्मञ्छारदतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
रूपशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । रूपाविविक्ततया

ओचामत्तयायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 ओचशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । ओचविविक्ततया
 पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । ओचास्वभावतया पूर्वान्ततो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । ओचामत्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 ओचशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । ओचविविक्ततयाऽ-
 परान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । ओचास्वभावतयाऽपरान्ततो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । ओचामत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 ओचशून्यतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । ओचविविक्ततया
 मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । ओचास्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र ओचामत्तया
 ओचशून्यतायां ओचविविक्ततायां ओचास्वभावतायां पूर्वान्त
 उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न
 चान्या ओचामत्ताऽन्या ओचशून्यताऽन्या ओचविविक्तताऽन्या
 ओचास्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्य । इति
 ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या च ओचामत्ता या च ओचशून्यता या
 च ओचविविक्तता या च ओचास्वभावता यश्च बोधिमत्त्वो यश्च
 पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यश्च मध्य सर्वमेतद्वच्यमर्थधीकारः ।

प्राणामत्तयायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 प्राणशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । प्राणविविक्ततया
 पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । प्राणास्वभावतया पूर्वान्ततो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । प्राणामत्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 प्राणशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । प्राणविविक्ततयाऽ-

नोपैति । शब्दशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । शब्द-
विविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । शब्दास्वभावतया मध्यतो
बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र
शब्दासत्तायां शब्दशून्यतायां शब्दविविक्ततायां शब्दास्वभावतायां
पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते ।
न चाऽन्या शब्दाऽसत्ताऽन्या शब्दशून्यताऽन्या शब्दविविक्तताऽन्या
शब्दाऽस्वभावतान्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यं ।
इति ह्यायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र या च शब्दाऽसत्ता या च शब्द-
शून्यता या च शब्दविविक्तता या च शब्दास्वभावता यश्च
बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यश्च मध्य सर्वमेतदद्वय-
मद्वैधीकार ।

गन्धासत्तयायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
गन्धशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । गन्धविविक्ततया
पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । गन्धास्वभावतया पूर्वान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । गन्धासत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
गन्धशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । गन्धविविक्ततयाऽप-
रान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । गन्धस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधि-
सत्त्वो नोपैति । गन्धासत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
गन्धशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । गन्धविविक्ततया
मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । गन्धास्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो
नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र गन्धासत्तायां
गन्धशून्यतायां गन्धविविक्ततायां गन्धास्वभावतायां पूर्वान्त

ओचासत्तयायुगञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 ओचशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । ओचविविक्ततया
 पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । ओचास्वभावतया पूर्वान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । ओचासत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 ओचशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । ओचविविक्ततयाऽ-
 परान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । ओचास्वभावतयाऽपरान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । ओचासत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 ओचशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । ओचविविक्ततया
 मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । ओचास्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुगञ्कारद्वतीपुत्र ओचासत्तया
 ओचशून्यतायां ओचविविक्ततायां ओचस्वभावतायां पूर्वान्त
 उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न
 चान्या ओचासत्ताऽन्या ओचशून्यताऽन्या ओचविविक्तताऽन्या
 ओचास्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्य । इति
 ह्यायुगञ्कारद्वतीपुत्र या च ओचासत्ता या च ओचशून्यता या
 च ओचविविक्तता या च ओचास्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च
 पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यश्च मध्य सर्वमेतददयमदैधीकार ।

प्राणासत्तयायुगञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 प्राणशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । प्राणविविक्ततया
 पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । प्राणास्वभावतया पूर्वान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । प्राणासत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 प्राणशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । प्राणविविक्ततयाऽ-

स्पर्शसत्तयायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 स्पर्शशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । स्पर्शविविक्ततया
 पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । स्पर्शस्वभावतया पूर्वान्ततो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । स्पर्शसत्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 स्पर्शशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । स्पर्शविविक्ततया
 ऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । स्पर्शस्वभावतयाऽपरान्ततो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । स्पर्शसत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 स्पर्शशून्यतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । स्पर्शविविक्ततया मध्यतो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । स्पर्शस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र स्पर्शाऽसत्तया स्पर्शशून्यतायां
 स्पर्शविविक्ततायां स्पर्शस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त
 उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्यास्पर्शाऽसत्ताऽन्यास्पर्श-
 शून्यताऽन्यास्पर्शविविक्तताऽन्यास्पर्शस्वभावतोऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्य
 पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्य । इति ह्यायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र या च
 स्पर्शसत्ता या च स्पर्शशून्यता या च स्पर्शविविक्तता या च स्पर्श-
 स्वभावता यश्च बोधिमत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यश्च मध्य
 मर्जमेतदद्वयमद्वैधौकार ।

धर्मासत्तयायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 धर्मशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । धर्मविविक्ततया
 पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । धर्मस्वभावतया पूर्वान्ततो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । धर्मासत्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 धर्मशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । धर्मविविक्ततया

नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्चारदतीपुत्र चतुर्विज्ञानासत्तायां
 चतुर्विज्ञानशून्यतायां चतुर्विज्ञानविविक्ततायां चतुर्विज्ञाना-
 स्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न
 मध्यमुपलभ्यते । न चान्याचतुर्विज्ञानाऽसत्ताऽन्याचतुर्विज्ञान-
 शून्यताऽन्याचतुर्विज्ञानविविक्ततोऽन्यो चतुर्विज्ञानास्वभावताऽन्यो-
 बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्य । इति ह्यायुष्मञ्चा-
 रदतीपुत्र या च चतुर्विज्ञानासत्ताया च चतुर्विज्ञानशून्यताया च
 चतुर्विज्ञानविविक्तताया च चतुर्विज्ञानास्वभावता यस्य बोधिमत्त्वो
 यस्य पूर्वान्तो यथापरान्तो यच्च मध्य । सर्वमेतद्वयमद्वैधीकारं ।

ओत्रविज्ञानाऽसत्तयायुष्मञ्चारदतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । ओत्रविज्ञानशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 ओत्रविज्ञानविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । ओत्र-
 विज्ञानास्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । ओत्रविज्ञा-
 नासत्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । ओत्रविज्ञानशून्यतया-
 ऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । ओत्रविज्ञानविविक्ततयाऽपरान्ततो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । ओत्रविज्ञानास्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । ओत्रविज्ञानासत्तयामध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । ओत्र-
 विज्ञानशून्यतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । ओत्रविज्ञान-
 विविक्ततया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । ओत्रविज्ञानास्वभावतया
 मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्चारदतीपुत्र
 ओत्रविज्ञानासत्ताया ओत्रविज्ञानशून्यताया ओत्रविज्ञानविवि-
 क्तताया ओत्रविज्ञानास्वभावताया पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त

मत्तायां जिज्ञाशून्यतायां जिज्ञाविविक्ततायां जिज्ञाऽस्त्वभावतायां
पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते ।
न चान्या जिज्ञाऽमत्ताऽन्या जिज्ञाशून्यताऽन्या जिज्ञाविविक्तताऽन्या
जिज्ञाऽस्त्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मर्थः ।
इति ह्यायुष्मज्जारद्वतौपुत्र या च जिज्ञाऽमत्ता या च जिज्ञा-
शून्यता या च जिज्ञाविविक्तता या च जिज्ञाऽस्त्वभावता यश्च
बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यश्च मध्य सर्वमेतद्वय-
नद्वैधौकारः ।

कायाऽमत्तयायुष्मज्जारद्वतौपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
कायशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । कायविविक्ततया
पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । कायाऽस्त्वभावतया पूर्वान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । कायाऽमत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
कायशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । कायविविक्ततयाऽप-
रान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । कायाऽस्त्वभावतयाऽपरान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । कायाऽमत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
कायशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । कायविविक्ततया
मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । कायास्त्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो
नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मज्जारद्वतौपुत्र कायाऽमत्तायां
कायशून्यतायां कायविविक्ततायां कायाऽस्त्वभावतायां पूर्वान्त
उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चान्या
कायाऽमत्ताऽन्या कायशून्यताऽन्या कायविविक्तताऽन्या कायस्त्वभा-
वताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मर्थः । इति

न्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । ओत्रमस्यर्गविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधि-
 मत्त्वो नोपैति । ओत्रमस्यर्गस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । ओत्रमस्यर्गमत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । ओत्र-
 मस्यर्गशून्यतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । ओत्रमस्यर्गविविक्त-
 तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । ओत्रमस्यर्गस्वभावतया मध्यतो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र ओत्र-
 मस्यर्गमत्तया ओत्रमस्यर्गशून्यतायां ओत्रमस्यर्गविविक्ततायां ओत्र-
 मस्यर्गस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते ।
 न मध्यमुपलभ्यते । न चान्या ओत्रमस्यर्गमत्ताऽन्या ओत्रमस्यर्ग-
 शून्यताऽन्या ओत्रमस्यर्गविविक्तताऽन्या ओत्रमस्यर्गस्वभावताऽन्या
 बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्य । इति ह्यायुष्मञ्कार-
 द्वतीपुत्र या च ओत्रमस्यर्गमत्ता या च ओत्रमस्यर्गशून्यता या
 च ओत्रमस्यर्गविविक्तता या च ओत्रमस्यर्गस्वभावता यश्च
 बोधिमत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यश्च मध्य । सर्वमेतदय-
 मद्वैधीकारम् ।

घ्राणमस्यर्गमत्तया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । घ्राण-
 मस्यर्गशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । घ्राणमस्यर्ग-
 विविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । घ्राणमस्यर्गस्वभाव-
 तया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । घ्राणमस्यर्गमत्तयाऽपरान्ततो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । घ्राणमस्यर्गशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । घ्राणमस्यर्गविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 घ्राणमस्यर्गस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । घ्राणमस्यर्ग-

पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । रूपास्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । रूपाऽमत्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । रूपशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । रूपविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । रूपास्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । रूपामत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । रूपशून्यतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । रूपविविक्ततया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । रूपास्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्माञ्छारदतीपुत्र रूपासत्तायां रूपशून्यतायां रूपविविक्ततायां रूपास्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या रूपाऽमत्ताऽन्या रूपशून्यताऽन्या रूपविविक्तताऽन्या रूपास्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यं । इति ह्यायुष्माञ्छारदतीपुत्र या च रूपासत्ता या च रूपशून्यता या च रूपविविक्तता या च रूपास्वभावता यश्च बोधिमत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यश्च मध्यं सर्वमेतद्वयमद्वैधीकारं ।

शब्दामत्तयायुष्माञ्छारदतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । शब्दशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । शब्दविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । शब्दास्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । शब्दाऽमत्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । शब्दशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । शब्दविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । शब्दास्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । शब्दामत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो

उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चान्यागन्धामत्ताऽन्यागन्धशून्यताऽन्यागन्धविविक्तताऽन्यागन्धस्वभावता । अन्या बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्यो परान्तोऽन्यमध्य । इति ह्यायु-
मञ्जारद्वितीयपुत्र या च गन्धामत्ता या च गन्धशून्यता या च
गन्धविविक्तता या च गन्धस्वभावता यस्य बोधिसत्त्वो यस्य पूर्वान्तो
यस्यापरान्तो यच्च मध्यः सर्वमेतद्वच्यमद्वैधीकारः ।

। रसासत्तयायुमञ्जारद्वितीयपुत्र पूर्वान्तो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
रसशून्यतया पूर्वान्तो बोधिसत्त्वो नोपैति । रसविविक्ततया
पूर्वान्तो बोधिसत्त्वो नोपैति । रसास्वभावतया पूर्वान्तो नोपैति ।
रसास्वभावतया पूर्वान्तो बोधिसत्त्वो नोपैति । रसासत्तया-
ऽपरान्तो बोधिसत्त्वो नोपैति । रसशून्यतयाऽपरान्तो बोधिसत्त्वो
नोपैति । रसविविक्ततयाऽपरान्तो बोधिसत्त्वो नोपैति । रसा-
स्वभावतयाऽपरान्तो बोधिसत्त्वो नोपैति । रसासत्तया मध्यतो
बोधिसत्त्वो नोपैति । रसशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
रसविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । रसास्वभावतया
मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुमञ्जारद्वितीयपुत्र
रसासत्तया रसशून्यतायां रसविविक्ततायां रसास्वभावतायां
पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते ।
न चान्यारसासत्ताऽन्यारसशून्यताऽन्यारसविविक्तताऽन्यारसास्वभावता
ऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यमध्य इति ह्यायु-
मञ्जारद्वितीयपुत्र या च रसासत्ता या च रसशून्यता या च रस-
विविक्तता या च रसास्वभावता यस्य बोधिसत्त्वो यस्य पूर्वान्तो
यस्यापरान्तो यच्च मध्यः सर्वमेतद्वच्यमद्वैधीकारः ।

मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुग्मञ्चारद्वतौपुत्र
जिक्कामस्यर्गसत्तायां जिक्कामस्यर्गशून्यतायां जिक्कामस्यर्गविविक्त-
तायां जिक्कामस्यर्गस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त
उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चान्या जिक्कामस्यर्गसत्ताऽन्या
जिक्कामस्यर्गशून्यताऽन्या जिक्कामस्यर्गविविक्तताऽन्या जिक्कामस्यर्ग-
स्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यमध्य । इति
ह्यायुग्मञ्चारद्वतौपुत्र या च जिक्कामस्यर्गसत्ता या च जिक्कामस्यर्ग-
शून्यता या च जिक्कामस्यर्गविविक्तता या च जिक्कामस्यर्गस्वभावता
यश्च बोधिमत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यश्च मध्य । सर्वमेत-
द्वयमद्वैधीकारम् ।

कायस्यर्गसत्तायायुग्मञ्चारद्वतौपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो
नोपैति । कायस्यर्गशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
कायस्यर्गविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । काय-
स्यर्गस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । कायस्यर्गसत्ता-
याऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । कायस्यर्गशून्यतयाऽपरान्ततो
बोधिमत्त्वो नोपैति । कायस्यर्गविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो
नोपैति । कायस्यर्गस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
कायस्यर्गसत्ताया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । कायस्यर्गशून्य-
तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । कायस्यर्गविविक्ततया मध्यतो
बोधिमत्त्वो नोपैति । कायस्यर्गस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो
नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुग्मञ्चारद्वतौपुत्र कायस्यर्गसत्ताया
कायस्यर्गशून्यतायां कायस्यर्गविविक्ततायां कायस्यर्गस्वभाव

ऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । धर्मास्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । धर्मसत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । धर्मशून्यतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । धर्मविविक्ततया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । धर्मास्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र धर्मासत्तया धर्मशून्यतायां धर्मविविक्ततायां धर्मास्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चान्याधर्मासत्ताऽन्याधर्मशून्यतान्याधर्मविविक्तताऽन्याधर्मास्वभावताऽन्योबोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्योन्मध्य । इति ह्यायुष्मन् शारद्वतीपुत्र या च धर्मासत्ता या च धर्मशून्यता या च धर्मविविक्तताऽन्या या च धर्मास्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतद्वयमद्वैधीकार ।

चक्षुर्विज्ञानासत्तया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुर्विज्ञानशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुर्विज्ञानविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुर्विज्ञानास्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुर्विज्ञानासत्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुर्विज्ञानशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुर्विज्ञानविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुर्विज्ञानास्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुर्विज्ञानासत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुर्विज्ञानशून्यतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुर्विज्ञानविविक्ततया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुर्विज्ञानास्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति ।

मत्त्वोऽन्यः पूर्वान्ततोऽन्योऽपरान्तोऽन्यमध्यं । इति त्र्यायुषञ्चार-
द्वतीपुत्र या च मनःसंस्पर्शसत्ता या च मनःसंस्पर्शगृह्यता या च
मनःसंस्पर्शविविक्तता या च मनःसंस्पर्शस्वभावता यश्च बोधिमत्त्वो
यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यश्च मध्यं । सर्वमेतद्द्वयमद्वैधीकारम् ।

चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनामत्तयायुषञ्चारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो
बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनागृह्यतया पूर्वान्ततो
बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाविविक्ततया पूर्वा-
न्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽस्वभावतया
पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽमत्तया-
ऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनागृह्यतया-
ऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाविविक्त-
तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽस्व-
भावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदना-
ऽमत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनागृह्य-
तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाविविक्त-
तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽस्वभाव-
तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न त्र्यायुषञ्चार-
द्वतीपुत्र चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनामत्तायां चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनागृह्य-
तायां चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाविविक्ततायां चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदना-
स्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्य-
मुपलभ्यते । न चान्या चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनामत्ताऽन्या चक्षुःसंस्पर्श-
प्रत्ययवेदनागृह्यताऽन्या चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाविविक्तताऽन्या चक्षुः

उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चान्याश्रोत्रविज्ञानासत्ताऽन्या-
श्रोत्रविज्ञानशून्यताऽन्याश्रोत्रविज्ञानविविक्तताऽन्याश्रोत्रविज्ञानास्वभा-
वताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्य । इति
ह्यायुष्मञ्छारदत्तौपुत्र या च श्रोत्रविज्ञानसत्ता या च श्रोत्रविज्ञा-
नासत्ता या च श्रोत्रविज्ञानशून्यता या च श्रोत्रविज्ञानविविक्तता
या च श्रोत्रविज्ञानास्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो
यश्चापरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारः ।

ग्राणविज्ञानाऽसत्तयायुष्मञ्छारदत्तौपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । ग्राणविज्ञानशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
ग्राणविज्ञानविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । ग्राण-
विज्ञानाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । ग्राणविज्ञाना-
ऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । ग्राणविज्ञानशून्यतया-
ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । ग्राणविज्ञानविविक्ततयाऽपरान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । ग्राणविज्ञानास्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । ग्राणविज्ञानसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
ग्राणविज्ञानशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । ग्राणविज्ञान-
विविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । ग्राणविज्ञानास्वभावतया
मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कथं हेतोर्न ह्यायुष्मञ्छारदत्तौपुत्र
ग्राणविज्ञानासत्तायां ग्राणविज्ञानशून्यतायां ग्राणविज्ञानविविक्त-
तायां ग्राणविज्ञानास्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त
उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चान्याग्राणविज्ञानासत्ताऽन्या-
ग्राणविज्ञानशून्यताऽन्याग्राणविज्ञानविविक्तताऽन्याग्राणविज्ञानास्वभा-

न चाऽन्या ओत्रमस्पर्गप्रत्ययवेदनामत्ताऽन्या ओत्रमस्पर्गप्रत्ययवेदना
 शून्यताऽन्या ओत्रमस्पर्गप्रत्ययवेदनानिविक्तताऽन्या ओत्रमस्पर्गप्रत्यय-
 वेदनाऽस्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्य पञ्चान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्य
 इति ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या च ओत्रमस्पर्गप्रत्ययवेदनामत्ता या
 च ओत्रमस्पर्गप्रत्ययवेदनाशून्यता या च ओत्रमस्पर्गप्रत्ययवेदना-
 विविक्तता या च ओत्रमस्पर्गप्रत्ययवेदनाऽस्वभावता यश्च बोधिमत्त्वो
 यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यत्र मध्य । सर्वमेतद्वयमद्वैधीकारम् ।

प्राणमस्पर्गप्रत्ययवेदनाऽमत्तयायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्तो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । प्राणमस्पर्गप्रत्ययवेदनाशून्यतया पूर्वान्तो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । प्राणमस्पर्गप्रत्ययवेदनानिविक्ततया पूर्वान्तो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । प्राणमस्पर्गप्रत्ययवेदनाऽस्वभावतया पूर्वान्तो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । प्राणमस्पर्गप्रत्ययवेदनाऽमत्तयाऽपरान्तो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । प्राणमस्पर्गप्रत्ययवेदनाशून्यतयाऽपरान्तो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । प्राणमस्पर्गप्रत्ययवेदनाविविक्ततयाऽपरान्तो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । प्राणमस्पर्गप्रत्ययवेदनाऽस्वभावतयाऽपरान्तो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । प्राणमस्पर्गप्रत्ययवेदनाऽमत्तया मध्यतो बोधि-
 मत्त्वो नोपैति । प्राणमस्पर्गप्रत्ययवेदनाशून्यतया मध्यतो बोधि-
 मत्त्वो नोपैति । प्राणमस्पर्गप्रत्ययवेदनाविविक्ततया मध्यतो बोधि-
 मत्त्वो नोपैति । प्राणमस्पर्गप्रत्ययवेदनाऽस्वभावतया मध्यतो बोधि-
 मत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र प्राणमस्पर्ग-
 प्रत्ययवेदनाऽमत्तायां प्राणमस्पर्गप्रत्ययवेदनाशून्यतायां प्राणमस्पर्ग-
 प्रत्ययवेदनाविविक्तताया प्राणमस्पर्गप्रत्ययवेदनाऽस्वभावतायां पूर्वान्त

विहिततया प्रत्यागतो बोधिमत्तो नोपैति । चक्षुःसंस्पर्शस्वभाव-
तया प्रत्यागतो बोधिमत्तो नोपैति । चक्षुःसंस्पर्शमत्तयाऽपरान्ततो
बोधिमत्तो नोपैति । चक्षुःसंस्पर्शशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिमत्तो
नोपैति । चक्षुःसंस्पर्शविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्तो नोपैति ।
चक्षुःसंस्पर्शस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्तो नोपैति । चक्षुः-
संस्पर्शमत्तया मध्यतो बोधिमत्तो नोपैति । चक्षुःसंस्पर्शशून्यतया
मध्यतो बोधिमत्तो नोपैति । चक्षुःसंस्पर्शविविक्ततया मध्यतो
बोधिमत्तो नोपैति । चक्षुःसंस्पर्शस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्तो
नोपैति । तत्कथं हेतोर्न ह्यायुष्मज्जारद्वतीपुत्र चक्षुःसंस्पर्शमत्तया
चक्षुःसंस्पर्शशून्यतायां चक्षुःसंस्पर्शविविक्ततायां चक्षुःसंस्पर्शस्वभाव-
तायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुप-
लभ्यते न चान्या चक्षुःसंस्पर्शमत्ताऽन्या चक्षुःसंस्पर्शशून्यताऽन्या
चक्षुःसंस्पर्शविविक्तताऽन्या चक्षुःसंस्पर्शस्वभावताऽन्यो बोधिमत्तोऽन्यः
पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यश्चापि । इति ह्यायुष्मज्जारद्वतीपुत्र या च
चक्षुःसंस्पर्शमत्ता या न चक्षुःसंस्पर्शशून्यता या च चक्षुःसंस्पर्शविवि-
क्तता या च चक्षुःसंस्पर्शस्वभावता यश्च बोधिमत्तो यश्च पूर्वान्तो
यश्चापरान्तो यश्च मध्य । सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

श्रोत्रसंस्पर्शमत्तयायुष्मज्जारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्तो
नोपैति । श्रोत्रसंस्पर्शशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्तो नोपैति ।
श्रोत्रसंस्पर्शविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्तो नोपैति । श्रोत्र-
संस्पर्शस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्तो नोपैति । श्रोत्रसंस्पर्श-
मत्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्तो नोपैति । श्रोत्रसंस्पर्शशून्यतयाऽपरा-

जिक्कामस्पर्शप्रत्ययवेदनाविविक्ततायां जिक्कामस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽस्व-
 भावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्य-
 सुपलभ्यते । न चान्याजिक्कामस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽमत्ताऽन्याजिक्का-
 मस्पर्शप्रत्ययवेदनाशून्यताऽन्याजिक्कामस्पर्शप्रत्ययवेदनाविविक्तताऽन्या-
 जिक्कामस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तो-
 ऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यं । इति ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या च जिक्का-
 मस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽमत्ता या च जिक्कामस्पर्शप्रत्ययवेदनाशून्यता या
 च जिक्कामस्पर्शप्रत्ययवेदनाविविक्तता या च जिक्कामस्पर्शप्रत्यय-
 वेदनाऽस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यश्च
 मध्यं सर्वमेतद्वयमद्वैधीकारम् ।

कायमस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽमत्तयायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । कायमस्पर्शप्रत्ययवेदनाशून्यताया पूर्वान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । कायमस्पर्शप्रत्ययवेदनाविविक्ततया पूर्वा-
 न्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । कायमस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽस्वभावतया
 पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । कायमस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽमत्तया-
 ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । कायमस्पर्शप्रत्ययवेदनाशून्यतया-
 ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । कायमस्पर्शप्रत्ययवेदनाविविक्त-
 तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । कायमस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽस्व-
 भावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । कायमस्पर्शप्रत्ययवेदना-
 मत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । कायमस्पर्शप्रत्ययवेदनाशून्य-
 तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । कायमस्पर्शप्रत्ययवेदनाविविक्त-
 तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । कायमस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽस्वभाव-

मन्मथप्रत्ययवेदनाऽस्वभावतायाः अप्यन्ता जीविषा इति नान्येति । १३०८
 तेनोने ह्यायुष्मन्कारदतीपुत्र मनःमन्मथप्रत्ययवेदनाऽस्वभावतायाः मनः
 मन्मथप्रत्ययवेदनाऽस्वभावतायाः मनःमन्मथप्रत्ययवेदनाऽस्वभावतायाः
 मनःमन्मथप्रत्ययवेदनाऽस्वभावतायाः पञ्चाश उपलभ्यते । नान्यत्र
 उपलभ्यते । न मन्मथप्रत्ययवेदनाऽस्वभावतायाः । न चान्या मनःमन्मथप्रत्ययवेदना-
 ऽस्वभावतायाः मनःमन्मथप्रत्ययवेदनाऽस्वभावतायाः मनःमन्मथप्रत्यय-
 वेदनाविविक्ततायाः मनःमन्मथप्रत्ययवेदनाऽस्वभावतायाः बोधि-
 मत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यमध्यमः । इति ह्यायुष्मन्कार-
 दतीपुत्र या च मनःमन्मथप्रत्ययवेदनाऽस्वभावता या च मनःमन्मथ-
 प्रत्ययवेदनाऽस्वभावता या च मनःमन्मथप्रत्ययवेदनाविविक्तता या च
 मनःमन्मथप्रत्ययवेदनाऽस्वभावता यच्च बोधिमत्त्वो यच्च पूर्वान्तो
 यच्च परान्तो यच्च मध्यमः । सर्वमेतद्वयमद्वैधीकारम् ।

शतसाहस्र्याः प्रज्ञापारमितायाः द्वादशः परिवर्त्तः ॥ ० ॥

इति प्रथमखण्डः समाप्तः ॥ ० ॥

Fasc. 1 1, @ 1/4/ each	Rs 23
Conquest of Syria, Fasc 1-9 @ 1/10/ each	6
Catalogue of Arabic Books and Manuscripts 1-2 @ 1/- each	2
Catalogue of the Persian Books and Manuscripts Fasc 1-3 @ 1/- each	3
Farras Nama, of Hashimi	1
Ditto of Zabardast Khan	1
Farrang-i-Rashidi, Fasc 1-14 @ 1/8/ each	21
Fihrist-i-Tusi, or Tusi's list of Shy'ah Books, Fasc 1 1 @ 1/- each	4
Gulriz	2
Hadiquatu'L, Haqiqat, (Text & Eng)	3
History of Gujarat	1
Haft Asman, History of the Persian Massnawi, Fasc 1 @ 1/12/ each	0
History of the Caliphs, (English) Fasc 1-6 @ 1/4/ each	7
Iqānāmāh-i-Jahāngiri, Fasc. 1-3 @ 1/10/ each	1
Isfah, with Supplement, 61 Fasc @ 1/- each	51
Kashf al-Hujub wal Astār	2
List of Arabic and Persian MSS 1903-1907 and 1908-1910, @ 1/- each	2
Maāṣir-i-Raḥīmī, Part I, Fasc. 1-3 @ 2 each	6
Maāṣir-ul-Umarā, Vol I, Fasc. 1-9, Vol II, Fasc. 1 9; Vol III, 1 10, Index to Vol I, Fasc 10-11, Index to Vol II, Fasc 10-12, Index to Vol III, Fasc 11-12 @ 1/ each	35
Ditto (Eng) Vol I, Fasc 1-2, @ 1/4/ each	2
Memoirs of Tahmasp	1
Marhamu 'L Ilali 'L-Mu'Dila, Fasc. 1-2	2
Montakhabu-t-Tawarikh, Fasc 1-15 @ 10/ each	9
Ditto (English), Vol I, Fasc 1-7, Vol. II, Fasc 1 5 and 3 Indexes; Vol III, Fasc 2 @ 1/- each	17
Montakhabu-l-Lubāb, Fasc 1-19 @ 1/10/ each	11
Ditto Part 3, Fasc 1-3 @ 1/- each	3
Persian and Turki Divans of Bayran Khan, Khan Khanan	1
Qawaniin 's-Sayyad of Khuda Yar Khan 'Abbasi, edited in the origi- nal Persian with English notes	5
Riyāzu s-Salātin, Fasc 1-5 @ 1/10/ each	3
Riyāzu s-Salātin, (English) Fasc 1-5 @ 1/-	5
Shah Alam Nama	1
Tadhkira-i-Khushnavisān	1
Tabaqat-i-Nasiri (English), Fasc 1-14 and Index @ 1/- each	15
Tārikh-i-Firūz Shāhi of Ziyāu-d-din Barūi, Fasc 1-7 @ 1/10/ each	4
Tārikh-i Firūzshāhi, of Shams-i-Sirāj Aif, Fasc 1-6 @ 1/10/ each	3
Ten Ancient Arabic Poems, Fasc 1 2 @ 1/8/ each	3
The Mabani 'L Lughat. A Grammar of the Turki Language in Persian	1
Tuzuk-i-Jahāngiri (Eng) Fasc 1 @ 1/-	1
Wis o Rāmin, Fasc 1-5 @ 1/10/ each	3
Zafarnāmāh, Vol I, Fasc 1-9, Vol II, Fasc. 1-8 @ 1/10/ each	10

ASIATIC SOCIETY'S PUBLICATIONS

ASIATIC RESEARCHES. Vol XX @ 10/- each	10
PROCEEDINGS of the Asiatic Society from 1875 to 1899 (1900 to 1904 are out of stock) @ 8/ per No	
JOURNAL of the Asiatic Society for 1875 (7), 1876 (7), 1877 (8), 1878 (8), 1879 (7), 1880 (8), 1881 (7), 1882 (6), 1883 (5), 1884 (6), 1885 (6), 1886 (8), 1887 (7), 1888 (7), 1889 (10), 1890 (11), 1891 (7), 1892 (8), 1893 (11), 1894 (8), 1895 (7), 1896 (8), 1897 (8), 1898 (8), 1899 (8), 1900 (7), 1901 (7), 1902 (9), 1903 (8), 1904 (16) @ 1/8 per No. to Members and @ 2/- per No to Non-Members.	

N.B.—The figures enclosed in brackets give the number of Nos. in each year
Journal and Proceedings, N S, (Nos 1-4 of 1905 are out of stock),
1905—1912 @ 1-8 per No to Members and Rs 2 per No to
Non-Members

Memoirs, Vol I (21), Vol II (11), Vol III (6), Vol IV (1). Price varies from number to number Discount of 25% to Members	3	0
Centenary Review of the Researches of the Society from 1784-1888	8	0
Catalogue of the Library of the Asiatic Society, Bengal, 1910		
Moore and Hammett		

तायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुप-
लभ्यते । न चान्या कायमस्पर्शमत्ताऽन्या कायमस्पर्शशून्यताऽन्या
कायमस्पर्शविविक्तताऽन्या कायमस्पर्शस्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः
पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्य । इति द्वायुग्मञ्च्चारद्वतौपुत्र या च
कायमस्पर्शमत्ता या च कायमस्पर्शशून्यता या च कायमस्पर्श-
विविक्तता या च कायमस्पर्शस्वभावता यश्च बोधिमत्त्वो यश्च
पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यश्च मध्य । सर्वमेतद्वयमद्वैधीकारम् ।

मनःसस्पर्शमत्तयायुग्मञ्च्चारद्वतौपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो
नोपैति । मनःमस्पर्शशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
मनःमस्पर्शविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । मनः-
सस्पर्शस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । मनःसंस्पर्श-
मत्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । मनःसस्पर्शशून्यतयाऽप-
रान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । मनःमस्पर्शविविक्ततयाऽपरान्ततो
बोधिमत्त्वो नोपैति । मनःमस्पर्शस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो
नोपैति । मनःमस्पर्शमत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । मनः
मस्पर्शशून्यतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । मनःमस्पर्शविविक्ततया
मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । मनःसंस्पर्शस्वभावतया मध्यतो
बोधिमत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न द्वायुग्मञ्च्चारद्वतौपुत्र मनः-
मस्पर्शमत्ताया मनःमस्पर्शशून्यतायां मनःमस्पर्शविविक्तताया मनः-
संस्पर्शस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न
मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या मनःमस्पर्शमत्ताऽन्या मनःमस्पर्शशून्य-
ताऽन्या मनःमस्पर्शविविक्तताऽन्या मनःसंस्पर्शस्वभावताऽन्यो बोधि-

संस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽस्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽप-
रान्तोऽन्यन्मध्यं । इति ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या च चक्षुःसंस्पर्श-
प्रत्ययवेदनाऽमत्ता या च चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽशून्यता या च
चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाविविक्तता या च चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदना-
ऽस्वभावता यस्य बोधिमत्त्वो यस्य पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यच्च मध्यं ।
मर्त्यमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

ओचमस्पर्शप्रत्ययवेदनामत्तयायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो
बोधिमत्त्वो नोपैति । ओचमस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽशून्यतया पूर्वान्ततो
बोधिमत्त्वो नोपैति । ओचमस्पर्शप्रत्ययवेदनाविविक्ततया पूर्वान्ततो
बोधिमत्त्वो नोपैति । ओचमसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽस्वभावतया पूर्वा-
न्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । ओचमस्पर्शप्रत्ययवेदनामत्तयाऽपरान्ततो
बोधिमत्त्वो नोपैति । ओचमस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽशून्यतयाऽपरान्ततो
बोधिमत्त्वो नोपैति । ओचमसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाविविक्ततयाऽपरान्ततो
बोधिमत्त्वो नोपैति । ओचमसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो
बोधिमत्त्वो नोपैति । ओचमसंस्पर्शप्रत्ययवेदनामत्तया मध्यतो बोधि-
मत्त्वो नोपैति । ओचमसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽशून्यतया मध्यतो बोधि-
मत्त्वो नोपैति । ओचमस्पर्शप्रत्ययवेदनाविविक्ततया मध्यतो बोधि-
मत्त्वो नोपैति । ओचमस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽस्वभावतया मध्यतो बोधि-
मत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र ओच-
मस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽमत्तायां ओचमसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽशून्यतायां ओच-
मस्पर्शप्रत्ययवेदनाविविक्ततायां ओचमसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽस्वभावतायां
पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते

उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चान्या-
 प्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽसत्ताऽन्याप्राणसंस्पर्शप्रत्ययशून्यताऽन्याप्राणसं-
 स्पर्शप्रत्ययवेदनाविविक्तताऽन्याप्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽस्वभावताऽन्यो
 बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यमथ । इति ह्यायुर्मञ्जार-
 दत्तौपुत्र या च प्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽसत्ता या च प्राणसंस्पर्श-
 प्रत्ययवेदनाशून्यता या च प्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाविविक्तता या च
 प्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो
 यश्चापरान्तो यच्च मध्य सर्वमेतदक्षयमद्वैधीकारम् ।

जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽसत्तया पूर्वान्तो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदनाशून्यतया पूर्वान्तो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदनाविविक्ततया पूर्वान्तो बोधि-
 सत्त्वो नोपैति । जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽस्वभावतया पूर्वान्तो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽसत्तयाऽपरान्तो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदनाशून्यतयाऽपरान्तो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदनाविविक्ततयाऽपरान्तो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽस्वभावतयाऽपरा-
 न्तो बोधिसत्त्वो नोपैति । जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽसत्तया
 मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदनाशून्यतया
 मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदनाविविक्ततया
 मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदनाऽस्वभावतया
 मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कृष्ट हेतुर्न ह्यायुर्मञ्जारदत्तौपुत्र
 जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदनासत्तायां जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदनाशून्यतायां

नोपेति । वायुधात्वस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपेति ।
वायुधात्वमत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपेति । वायुधातुशून्यताया
मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपेति । वायुधातुविविक्ततया मध्यतो बोधि-
मत्त्वो नोपेति । वायुधात्वस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपेति ।
तत्कर्म्य इतोर्न च्चायुष्मञ्कारदतोपुत्र वायुधात्वमत्तया वायुधातु-
शून्यतायां वायुधातुविविक्तताया वायुधात्वस्वभावतायां पूर्वान्त-
उपनभ्यते । नापरान्त उपनभ्यते । न मध्यमुपनभ्यते । न वाच्यं
वायुधात्वमत्ताऽन्या वायुधातुशून्यताऽन्या वायुधातुविविक्तताऽन्या
वायुधात्वस्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्य-
न्न गमिति च्चायुष्मञ्कारदतोपुत्र या च वायुधात्वमत्ता या च वायु-
धातुशून्यता या च वायुधातुविविक्तता या च वायुधात्वस्वभावा-
यय बोधिमत्त्वो यय पदान्तो ययाऽपरान्तो यय मध्यं मन्त्रेण
ददयमर्द्धधो हारम ।

[illegible]

[illegible][illegible]

विज्ञानधात्वमत्तयां विज्ञानधातुशून्यतायां विज्ञानधातुविविक्त-
तायां विज्ञानधात्वस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते नापरान्त उप-
लभ्यते न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या विज्ञानधात्वमत्ताऽन्या विज्ञान-
धातुशून्यताऽन्या विज्ञानधातुविविक्तताऽन्या विज्ञानधात्वस्वभावा-
ऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति । ह्यायुष्म-
ञ्कारद्वतीपुत्र या च विज्ञानधात्वमत्ता या च विज्ञानधातुशून्यता
या च विज्ञानधातुविविक्तता या च विज्ञानधात्वस्वभावता यश्च
बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतदद्वय-
मद्वैधीकारम् ।

अविद्याऽमत्तयायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । अविद्याशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
अविद्याविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । अविद्याऽस्व-
भावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । अविद्याऽमत्तयाऽप-
रान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । अविद्याशून्यतयाऽपरान्ततो बोधि-
सत्त्वो नोपैति । अविद्याविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
अविद्याऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । अविद्याऽम-
त्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । अविद्याशून्यतया मध्यतो
बोधिसत्त्वो नोपैति । अविद्याविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो
नोपैति । अविद्याऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
तत्कम्य हेतौर्न ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्राविद्याऽमत्तायामविद्याशून्य-
तायामविद्याविविक्ततायामविद्याऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते
नापरान्त उपलभ्यते न मध्यमुपलभ्यते । न चान्योऽविद्याऽमत्ताऽन्या-

विज्ञानाऽमत्तयायुष्माञ्छारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्तो
 नोपैति । विज्ञानशून्यताया पूर्वान्ततो बोधिमत्तो नोपैति ।
 विज्ञानविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्तो नोपैति । विज्ञाना-
 ऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्तो नोपैति । विज्ञानाऽमत्तवा-
 ऽपरान्ततो बोधिमत्तो नोपैति । विज्ञानशून्यतयाऽपरान्ततो
 बोधिमत्तो नोपैति । विज्ञानविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्तो
 नोपैति । विज्ञानाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्तो नोपैति ।
 विज्ञानाऽमत्तया मध्यतो बोधिमत्तो नोपैति । विज्ञानशून्यतया
 मध्यतो बोधिमत्तो नोपैति । विज्ञानविविक्ततया मध्यतो बोधि-
 मत्तो नोपैति । विज्ञानाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्तो नोपैति ।
 तत्कस्य हेतोरनं ह्यायुष्माञ्छारद्वतीपुत्र विज्ञानाऽमत्तायां विज्ञान-
 शून्यतायां विज्ञानविविक्ततायां विज्ञानाऽस्वभावतायां पृथग्वि-
 उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न
 चान्याविज्ञानाऽमत्ताऽन्याविज्ञानशून्यताऽन्याविज्ञानविविक्तताऽन्या-
 विज्ञानाऽस्वभावताऽन्यो बोधिमत्तोऽन्यः पृथग्नोऽन्योऽपरान्तो-
 न्यन्तमिति त्रयायुष्माञ्छारद्वतीपुत्र या च विज्ञानाऽमत्ता या च
 विज्ञानशून्यता या च विज्ञानविविक्तता या च विज्ञानाऽस्वभावता
 यत्र बोधिमत्ता यत्र पृथग्नो यत्राऽपरान्तो यत्र मध्यमो यत्र
 अन्यन्त इति हेतवः ।

न च विज्ञानाऽमत्ताऽन्याविज्ञानशून्यताऽन्याविज्ञानविविक्तताऽन्या-
 विज्ञानाऽस्वभावताऽन्यो बोधिमत्तो नोपैति । न च विज्ञानाऽमत्ता या च
 विज्ञानशून्यता या च विज्ञानविविक्तता या च विज्ञानाऽस्वभावता

UNIVERSITY LIBRARY

SELECTION OF HINDU WORKS

EDITED BY DR.
PRATAPACANDRA GHOSA,
M.A., F.R.S.E., F.R.A.S.

सतसर्वसिद्धिप्रदायारविन्द ।

THE SATH-SARV-SIDDHI-PRADAYA-RAVINDA

THE SATH-SARV-SIDDHI-PRADAYA-RAVINDA

THE SATH-SARV-SIDDHI-PRADAYA-RAVINDA

EDITED BY
PRATAPACANDRA GHOSA
PART II. VOL. I

CALCUTTA

PRINTED AT THE HINDU MISSION PRESS,
AND PUBLISHED BY THE
ASIANIC SOCIETY, 1, PARK STREET
1911

बोधिसत्त्वो नोपैति । षडायतनाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । षडायतनाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । षडायतनशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । षडायतनविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । षडायतनाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्छारद्वती-पुत्र षडातनाऽसत्तयां षडायतनशून्यतायां षडायतनविविक्ततायां षडायतनाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चान्या षडायतनाऽसत्ताऽन्या षडायतनशून्यताऽन्या षडायतनविविक्तताऽन्या षडायतनाऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र या च षडायतनाऽसत्ता या च षडायतनशून्यता या च षडायतनविविक्तता या च षडायतनाऽस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यश्च मध्यं सर्वमेतद्वयमद्वैधीकारम् ।

स्पर्शाऽसत्तयायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । स्पर्शशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । स्पर्शविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । स्पर्शाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । स्पर्शाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । स्पर्शशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । स्पर्शविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । स्पर्शाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । स्पर्शाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । स्पर्शशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । स्पर्शविविक्ततया

ताऽन्या वेदनाविविक्तताऽन्या वेदनाऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः
 पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र या
 वेदनाऽसत्ता या च वेदनाशून्यता या च वेदनाविविक्तता या
 वेदनाऽस्वभावता यस्य बोधिसत्त्वो यस्य पूर्वान्तो यस्याऽपरान्तो
 यच्च मध्यं सर्वमेतद्वयमद्वैधीकारम् ।

तृष्णाऽसत्तयायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 तृष्णाशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाविविक्ततया
 पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 तृष्णाशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाविविक्ततया-
 ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 तृष्णाशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाविविक्ततया
 मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽस्वभावतया मध्यतो बोधि-
 सत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र तृष्णाऽस-
 त्तायां तृष्णाशून्यतायां तृष्णाविविक्ततायां तृष्णाऽस्वभावतायां
 पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते ।
 न चाऽन्या तृष्णाऽसत्ताऽन्या तृष्णाशून्यताऽन्या तृष्णाविविक्तताऽन्या
 तृष्णाऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्य-
 मिति ह्यायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र या च तृष्णाऽसत्ता या च तृष्णाशून्यता
 या च तृष्णाविविक्तता या च तृष्णाऽस्वभावता यस्य बोधिसत्त्वो
 यस्य पूर्वान्तो यस्याऽपरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतद्वयमद्वैधीकारम् ।

तेजोधातुविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तेजोधात्व-
स्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तेजोधात्वसत्तया-
ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तेजोधातुशून्यतयाऽपरान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । तेजोधातुविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । तेजोधात्वस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
तेजोधात्वसत्तयामध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तेजोधातुशून्यतया
मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तेजोधातुविविक्ततया मध्यतो
बोधिसत्त्वो नोपैति । तेजोधात्वस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो
नोपैति । तत्कस्य हेतुर्न ह्यायुष्मज्जारक्षतीषु च तेजोधातुसत्तया
तेजोधातुशून्यतायां तेजोधातुविविक्ततायां तेजोधात्वस्वभावतायां
पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्य उपलभ्यते ।
न चान्या तेजोधात्वसत्ताऽन्या तेजोधातुशून्यताऽन्या तेजोधातु-
विविक्तताऽन्या तेजोधात्वस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तो-
ऽन्योऽपरान्तोऽन्यमध्यमिति । ह्यायुष्मज्जारक्षतीषु च या ए तेजो-
धात्वसत्ता या ए तेजोधातुशून्यता या ए तेजोधातुविविक्तता या
ए तेजोधात्वस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चऽप-
रान्तो यश्च मध्य सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

वायुधात्वसत्तयायुष्मज्जारक्षतीषु पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । वायुधातुशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
वायुधात्वस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । वायुधात्व-
सत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । वायुधातुशून्यतयाऽपरान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । वायुधातुविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो

ताऽन्या वेदनाविविक्तताऽन्या वेदनाऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः
 पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र या च
 वेदनाऽसत्ता या च वेदनाऽशून्यता या च वेदनाविविक्तता या च
 वेदनाऽस्वभावता यस्य बोधिसत्त्वो यस्य पूर्वान्तो यस्याऽपरान्तो
 यच्च मध्यं सर्वमेतद्वयमद्वैधीकारम् ।

तृष्णाऽमत्तयायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 तृष्णाऽशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाविविक्ततया
 पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 तृष्णाऽशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाविविक्ततया
 ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽमत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 तृष्णाऽशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाविविक्ततया
 मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽस्वभावतया मध्यतो बोधि-
 सत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र तृष्णाऽम-
 त्तायां तृष्णाऽशून्यतायां तृष्णाविविक्ततायां तृष्णाऽस्वभावतायां
 पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते ।
 न चाऽन्या तृष्णाऽमत्ताऽन्या तृष्णाऽशून्यताऽन्या तृष्णाविविक्तताऽन्या
 तृष्णाऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्य-
 मिति ह्यायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र या च तृष्णाऽमत्ता या च तृष्णाऽशून्यता
 या च तृष्णाविविक्तता या च तृष्णाऽस्वभावता यस्य बोधिसत्त्वो
 यस्य पूर्वान्तो यस्याऽपरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतद्वयमद्वैधीकारम् ।

विज्ञानधातुश्च नोपैति नोपैति । आकाशधातुस्त्वभावात्तथा
 मणो नोपैति नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न घ्रायुशब्दरदतो
 एतान्धातुस्त्वभावात्तथा मणो नोपैति नोपैति । आकाशधातु-
 विविक्तता-
 यासाकाशधातुस्त्वभावात्तथा पञ्चान्त उपपद्यते नापरान्त उप-
 पद्यते । न चान्या आकाशधातुमत्ताऽन्या
 आकाशधातुमत्ताऽन्या आकाशधातुविविक्तताऽन्या आकाशधातु-
 स्त्वभावता इतो बोधिमत्त्वोऽन्य पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यमध्य-
 मिति घ्रायुशब्दरदतोपुच या आकाशधातुमत्ता या आकाश-
 धातुमत्ता या आकाशधातुविविक्तता या आकाशधातुस्त्वभावता
 यश्च बोधिमत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यश्च मध्यं मर्त्यमेत-
 दस्यमर्त्योकारम् ।

विज्ञानधातुमत्तघ्रायुशब्दरदतोपुच पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । विज्ञानधातुमत्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 विज्ञानधातुविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । विज्ञान-
 धातुस्त्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । विज्ञानधातु-
 मत्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । विज्ञानधातुमत्ततयाऽप-
 रान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । विज्ञानधातुविविक्ततयाऽपरान्ततो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । विज्ञानधातुस्त्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । विज्ञानधातुमत्ततया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 विज्ञानधातुमत्ततया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । विज्ञानधातु-
 विविक्ततया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । विज्ञानधातुस्त्वभावतया
 मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न घ्रायुशब्दरदतोपुच

ताऽन्या वेदनाविविक्तताऽन्या वेदनाऽस्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्य
 पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति द्वायुग्मञ्चारद्वतीपुत्र या १
 वेदनाऽमत्ता या च वेदनाऽग्न्यता या च वेदनाविविक्तता या १
 वेदनाऽस्वभावता यस्य बोधिमत्त्वो यस्य पूर्वान्तो यस्याऽपरान्तो
 यच्च मध्य सर्वमेतद्वयमद्वैधीकारम् ।

तृष्णाऽमत्तयायुग्मञ्चारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 तृष्णाऽग्न्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । तृष्णाविविक्तया
 पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽमत्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 तृष्णाऽग्न्यतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । तृष्णाविविक्तया
 ऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽमत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 तृष्णाऽग्न्यतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । तृष्णाविविक्तया
 मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽस्वभावतया मध्यतो बोधि
 मत्त्वो नोपैति । तत्कस्य एतानं द्वायुग्मञ्चारद्वतीपुत्र तृष्णा, म

त्तया तृष्णाऽग्न्यतया तृष्णाविविक्तया तृष्णाऽस्वभावतया
 तृष्णाऽमत्तया तृष्णाऽपरान्तया तृष्णाऽमध्यतया तृष्णाऽविविक्ततया
 तृष्णाऽग्न्यतया तृष्णाऽविविक्ततया तृष्णाऽमध्यतया तृष्णाऽस्वभावतया
 तृष्णाऽमत्तया तृष्णाऽपरान्तया तृष्णाऽमध्यतया तृष्णाऽविविक्ततया
 तृष्णाऽग्न्यतया तृष्णाऽविविक्ततया तृष्णाऽमध्यतया तृष्णाऽस्वभावतया
 तृष्णाऽमत्तया तृष्णाऽपरान्तया तृष्णाऽमध्यतया तृष्णाऽविविक्ततया
 तृष्णाऽग्न्यतया तृष्णाऽविविक्ततया तृष्णाऽमध्यतया तृष्णाऽस्वभावतया
 तृष्णाऽमत्तया तृष्णाऽपरान्तया तृष्णाऽमध्यतया तृष्णाऽविविक्ततया

ऽविद्याशून्यताऽन्या अविद्याविविक्तताऽन्याऽविद्याऽस्वभावतान्य । यच्च बोधिसत्त्वो यच्च पूर्वान्तो यच्चाऽपरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतद्वय-
मद्वैधीकारम् ।

संस्कारासत्तयायुष्मज्जारदत्तौपच पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । संस्कारशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
संस्कारविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । संस्कारा-
स्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । संस्काराऽसत्तया-
ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । संस्काराशून्यतयाऽपरान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । संस्कारविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । संस्काराऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
संस्काराऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । संस्कारशून्यतया
मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । संस्कारविविक्ततया मध्यतो बोधि-
सत्त्वो नोपैति । संस्काराऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
तत्कस्य हेतौर्न द्वायुष्मज्जारदत्तौपच संस्कारासत्तायां संस्कार-
शून्यतायां संस्कारविविक्ततायां संस्कारास्वभावतायां पूर्वान्त
उपलभ्यते नाऽपरान्त उपलभ्यते न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या
संस्काराऽसत्ताऽन्या संस्काराशून्यतान्या संस्काराविविक्तताऽन्या
संस्कारास्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्य-
मप्यमिति द्वायुष्मज्जारदत्तौपच एा ए संस्कारासत्ता एा ए
संस्काराशून्यता एा ए संस्काराविविक्तता एा ए संस्कारास्वभा-
वता । यच्च बोधिसत्त्वो यच्च पूर्वान्तो यच्चाऽपरान्तो यच्च मध्यं
सर्वमेतद्वयमद्वैधीकारम् ।

ताऽन्या वेदनागिन्यताऽन्या वेदनाऽस्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः
 पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यमप्यमिति ह्यायुष्मच्छारदतीपुत्र या च
 वेदनाऽमता या च वेदनाऽग्न्यता या च वेदनागिन्यता या च
 वेदनाऽस्वभावता यश्च बोधिमत्ता यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो
 यश्च मध्य सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

तद्व्याऽसत्तयायुष्मच्छारदतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 तद्व्याऽशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । तद्व्याविविक्ततया
 पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । तद्व्याऽस्वभावतया पूर्वान्ततो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । तद्व्याऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 तद्व्याऽशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । तद्व्याविविक्ततया-
 ऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । तद्व्याऽस्वभावतयाऽपरान्ततो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । तद्व्याऽसत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 तद्व्याऽशून्यतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । तद्व्याविविक्ततया
 मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । तद्व्याऽस्वभावतया मध्यतो बोधि-
 मत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मच्छारदतीपुत्र तद्व्याऽस-
 त्तायां तद्व्याऽशून्यतायां तद्व्याविविक्ततायां तद्व्याऽस्वभावताया
 पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते ।
 न चाऽन्या तद्व्याऽसत्ताऽन्या तद्व्याऽशून्यताऽन्या तद्व्याविविक्तताऽन्या
 तद्व्याऽस्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यमध्य-
 मिति ह्यायुष्मच्छारदतीपुत्र या च तद्व्याऽसत्ता या च तद्व्याऽशून्यता
 या च तद्व्याविविक्तता या च तद्व्याऽस्वभावता यश्च बोधिमत्त्वो
 यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यश्च मध्य सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । स्वर्गाऽन्तर्भावतया मध्यतो बोधि-
सत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतौर्न ह्यायु-
ष्मज्जारदतीषु च स्वर्गाऽम-
त्ताया स्वर्गशून्यताया स्वर्गविविक्तताया स्वर्गाऽस्त्वभाव-
तायां पूर्वान्तो उपलभ्यते । नाऽपरान्तो उपलभ्यते न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या
स्वर्गमत्ताऽन्या स्वर्गशून्यताऽन्या स्वर्गविविक्तताऽन्या स्वर्गाऽस्त्वभाव-
ताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्य पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यमप्यमिति ह्यायु-
ष्मज्जारदतीषु च या च स्वर्गाऽमत्ता या च स्वर्गशून्यता या च स्वर्ग-
विविक्तता या च स्वर्गाऽस्त्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो
यश्चापरान्तो यश्च मध्य मर्त्यसेतददयमद्वैधीकारम् ।

वेदनाऽसत्तयायुष्मज्जारदतीषु च पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । वेदनाशून्यताया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
वेदनाविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाऽस्त्व-
भावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाऽसत्तयाऽपरा-
न्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । वेदनाविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
वेदनाऽस्त्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाऽसत्तया
मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदनाशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो
नोपैति । वेदनाविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । वेदना-
ऽस्त्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतौर्न ह्यायु-
ष्मज्जारदतीषु च वेदनाऽसत्तायां वेदनाशून्यतायां वेदनाविविक्त-
तायां वेदनाऽस्त्वभावतायां पूर्वान्तो उपलभ्यते । नाऽपरान्तो उप-
लभ्यते न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या वेदनाऽसत्ताऽन्या वेदनाशून्य-

ताऽन्या वेदनाविविक्तताऽन्या वेदनाऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः
 पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र या च
 वेदनाऽसत्ता या च वेदनाशून्यता या च वेदनाविविक्तता या च
 वेदनाऽस्वभावता यच्च बोधिसत्त्वो यच्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो
 यच्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

तृष्णाऽसत्तयायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 तृष्णाशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाविविक्ततया
 पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 तृष्णाशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाविविक्ततया-
 ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 तृष्णाशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाविविक्ततया
 मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽस्वभावतया मध्यतो बोधि-
 सत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र तृष्णाऽस-
 त्तायां तृष्णाशून्यतायां तृष्णाविविक्ततायां तृष्णाऽस्वभावतायां
 पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते ।
 न चाऽन्या तृष्णाऽसत्ताऽन्या तृष्णाशून्यताऽन्या तृष्णाविविक्तताऽन्या
 तृष्णाऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध-
 मिति ह्यायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र या च तृष्णाऽसत्ता या च तृष्णाशून्यता
 या च तृष्णाविविक्तता या च तृष्णाऽस्वभावता यच्च बोधिसत्त्वो
 यच्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

उपादानाऽसत्तयायुष्मज्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽऽस्त्रभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽऽस्त्रभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽऽस्त्रभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मज्कारद्वतीपुत्र उपादानाऽसत्तयामुपादानशून्यतायामुपादानविविक्ततायामुपादानाऽऽस्त्रभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या उपादानाऽसत्तान्या उपादानशून्यताऽन्या उपादानविविक्तताऽन्या उपादानाऽऽस्त्रभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यमध्यमिति ह्यायुष्मज्कारद्वतीपुत्र या चोपादानाऽसत्ता या चोपादानशून्यता या चोपादानविविक्तता या चोपादानाऽऽस्त्रभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यश्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

भवासत्तयायुष्मज्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवाऽऽस्त्रभावतया पूर्वान्ततो बोधि-

ताऽन्या वेदनाविविक्तताऽन्या वेदनाऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः
 पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या च
 वेदनाऽसत्ता या च वेदनाशून्यता या च वेदनाविविक्तता या च
 वेदनाऽस्वभावता यस्य बोधिसत्त्वो यस्य पूर्वान्तो यस्याऽपरान्तो
 यच्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

तृष्णाऽसत्तयायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 तृष्णाशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाविविक्ततया
 पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 तृष्णाशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाविविक्ततया-
 ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 तृष्णाशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाविविक्ततया
 मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽस्वभावतया मध्यतो बोधि-
 सत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतुर्न ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र तृष्णाऽस-
 त्तायां तृष्णाशून्यतायां तृष्णाविविक्ततायां तृष्णाऽस्वभावतायां
 पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते ।
 न चाऽन्या तृष्णाऽसत्ताऽन्या तृष्णाशून्यताऽन्या तृष्णाविविक्तताऽन्या
 तृष्णाऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्य-
 मिति ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या च तृष्णाऽसत्ता या च तृष्णाशून्यता
 या च तृष्णाविविक्तता या च तृष्णाऽस्वभावता यस्य बोधिसत्त्वो
 यस्य पूर्वान्तो यस्याऽपरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

उपादानाऽसत्तयायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र उपादानाऽसत्तयामुपादानशून्यतायामुपादानविविक्ततायामुपादानाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या उपादानाऽसत्तान्या उपादानशून्यताऽन्या उपादानविविक्तताऽन्या उपादानाऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र या चोपादानाऽसत्ता या चोपादानशून्यता या चोपादानविविक्तता या चोपादानाऽस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यश्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

भवासत्तयायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधि-

ताऽन्या वेदनाविविक्तताऽन्या वेदनाऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः
 पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र या च
 वेदनाऽसत्ता या च वेदनाऽशून्यता या च वेदनाविविक्तता या च
 वेदनाऽस्वभावता यस्य बोधिसत्त्वो यस्य पूर्वान्तो यस्याऽपरान्तो
 यच्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

तृष्णाऽसत्तयायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 तृष्णाऽशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाविविक्ततया
 पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 तृष्णाऽशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाविविक्ततया-
 ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 तृष्णाऽशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाविविक्ततया
 मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽस्वभावतया मध्यतो बोधि-
 सत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र तृष्णाऽस-
 त्तायां तृष्णाऽशून्यतायां तृष्णाविविक्ततायां तृष्णाऽस्वभावतायां
 पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते ।
 न चाऽन्या तृष्णाऽसत्ताऽन्या तृष्णाऽशून्यताऽन्या तृष्णाविविक्तताऽन्या
 तृष्णाऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्य-
 मिति ह्यायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र या च तृष्णाऽसत्ता या च तृष्णाऽशून्यता
 या च तृष्णाविविक्तता या च तृष्णाऽस्वभावता यस्य बोधिसत्त्वो
 यस्य पूर्वान्तो यस्याऽपरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

उपादानाऽसत्तयायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र उपादानाऽसत्तयामुपादानशून्यतायामुपादानविविक्ततायामुपादानाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या उपादानाऽसत्तान्या उपादानशून्यताऽन्या उपादानविविक्तताऽन्या उपादानाऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यमध्यमिति ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या चोपादानाऽसत्ता या चोपादानशून्यता या चोपादानविविक्तता या चोपादानाऽस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यश्च मध्यं सर्वमेतद्वयमद्वैधीकारम् ।

भवासत्तयायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधि-

[illegible][illegible]

उपादानाऽसत्तयाद्युपसङ्गारद्वतौपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽस्त्रभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽस्त्रभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽस्त्रभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुपसङ्गारद्वतौपुत्र उपादानाऽसत्तयामुपादानशून्यतायामुपादानविविक्ततायामुपादानाऽस्त्रभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या उपादानाऽसत्तान्या उपादानशून्यताऽन्या उपादानविविक्तताऽन्या उपादानाऽस्त्रभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यमध्यमिति ह्यायुपसङ्गारद्वतौपुत्र या चोपादानाऽसत्ता या चोपादानशून्यता या चोपादानविविक्तता या चोपादानाऽस्त्रभावता यच्च बोधिसत्त्वो यच्च पूर्वान्तो यच्चाऽपरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

भवासत्तयाद्युपसङ्गारद्वतौपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवाऽस्त्रभावतया पूर्वान्ततो बोधि-

ताऽन्या वेदनाविविक्तताऽन्या वेदनाऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः
 पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यायुष्मञ्च्चारद्वतीपुत्र या च
 वेदनाऽसत्ता या च वेदनाशून्यता या च वेदनाविविक्तता या च
 वेदनाऽस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो
 यश्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

तृष्णाऽसत्तयायुष्मञ्च्चारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 तृष्णाशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाविविक्ततया
 पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 तृष्णाशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाविविक्ततया-
 ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 तृष्णाशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाविविक्ततया
 मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽस्वभावतया मध्यतो बोधि-
 सत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्च्चारद्वतीपुत्र तृष्णाऽम-
 त्तायां तृष्णाशून्यतायां तृष्णाविविक्ततायां तृष्णाऽस्वभावतायां
 पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते ।
 न चाऽन्या तृष्णाऽसत्ताऽन्या तृष्णाशून्यताऽन्या तृष्णाविविक्तताऽन्या
 तृष्णाऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्य-
 मिति ह्यायुष्मञ्च्चारद्वतीपुत्र या च तृष्णाऽसत्ता या च तृष्णाशून्यता
 या च तृष्णाविविक्तता या च तृष्णाऽस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो
 यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यश्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

उपादानाऽसत्तयायुष्मज्जारद्वतौपुच पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतुर्न ह्यायुष्मज्जारद्वतौपुच उपादानाऽसत्तायामुपादानशून्यतायामुपादानविविक्ततायामुपादानाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या उपादानाऽसत्तान्या उपादानशून्यताऽन्या उपादानविविक्तताऽन्या उपादानाऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यायुष्मज्जारद्वतौपुच या चोपादानाऽसत्ता या चोपादानशून्यता या चोपादानविविक्तता या चोपादानाऽस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यश्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

भवासत्तयायुष्मज्जारद्वतौपुच पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधि-

ताऽन्या वेदनाविविक्तताऽन्या वेदनाऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः
 पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र या च
 वेदनाऽसत्ता या च वेदनाशून्यता या च वेदनाविविक्तता या च
 वेदनाऽस्वभावता यस्य बोधिसत्त्वो यस्य पूर्वान्तो यस्याऽपरान्तो
 यच्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

तृष्णाऽसत्तयायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 तृष्णाशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाविविक्ततया
 पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 तृष्णाशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाविविक्ततया-
 ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 तृष्णाशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाविविक्ततया
 मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽस्वभावतया मध्यतो बोधि-
 सत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र तृष्णाऽस-
 त्तायां तृष्णाशून्यतायां तृष्णाविविक्ततायां तृष्णाऽस्वभावतायां
 पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते ।
 न चाऽन्या तृष्णाऽसत्ताऽन्या तृष्णाशून्यताऽन्या तृष्णाविविक्तताऽन्या
 तृष्णाऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्य-
 मिति ह्यायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र या च तृष्णाऽसत्ता या च तृष्णाशून्यता
 या च तृष्णाविविक्तता या च तृष्णाऽस्वभावता यस्य बोधिसत्त्वो
 यस्य पूर्वान्तो यस्याऽपरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

उपादानाऽसत्तयायुष्मज्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मज्कारद्वतीपुत्र उपादानाऽसत्तयामुपादानशून्यतायामुपादानविविक्ततायामुपादानाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या उपादानाऽसत्तान्या उपादानशून्यतान्या उपादानविविक्ततान्या उपादानाऽस्वभावतान्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यमध्यमिति ह्यायुष्मज्कारद्वतीपुत्र या चोपादानाऽसत्ता या चोपादानशून्यता या चोपादानविविक्तता या चोपादानाऽस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यश्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

भवासत्तयायुष्मज्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधि-

ताऽन्या वेदनाविविक्तताऽन्या वेदनाऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः
 पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या च
 वेदनाऽसत्ता या च वेदनाऽशून्यता या च वेदनाविविक्तता या च
 वेदनाऽस्वभावता यस्य बोधिसत्त्वो यस्य पूर्वान्तो यथाऽपरान्तो
 यच्च मध्यं सर्वमेतद्द्वयमद्वैधीकारम् ।

तृष्णाऽसत्तयायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 तृष्णाऽशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाविविक्ततया
 पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 तृष्णाऽशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाविविक्ततया-
 ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 तृष्णाऽशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाविविक्ततया
 मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तृष्णाऽस्वभावतया मध्यतो बोधि-
 सत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र तृष्णाऽस-
 त्तायां तृष्णाऽशून्यतायां तृष्णाविविक्ततायां तृष्णाऽस्वभावतायां
 पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते ।
 न चाऽन्या तृष्णाऽसत्ताऽन्या तृष्णाऽशून्यताऽन्या तृष्णाविविक्तताऽन्या
 तृष्णाऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्य-
 मिति ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या च तृष्णाऽसत्ता या च तृष्णाऽशून्यता
 या च तृष्णाविविक्तता या च तृष्णाऽस्वभावता यस्य बोधिसत्त्वो
 यस्य पूर्वान्तो यथाऽपरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतद्द्वयमद्वैधीकारम् ।

उपादानाऽसत्तयायुष्मज्झारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मज्झारद्वतीपुत्र उपादानाऽसत्तयामुपादानशून्यतायामुपादानविविक्ततायामुपादानाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या उपादानाऽसत्तान्या उपादानशून्यताऽन्या उपादानविविक्तताऽन्या उपादानाऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यमध्यमिति ह्यायुष्मज्झारद्वतीपुत्र या चोपादानाऽसत्ता या चोपादानशून्यता या चोपादानविविक्तता या चोपादानाऽस्वभावता यस्य बोधिसत्त्वो यस्य पूर्वान्तो यस्याऽपरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

भवासत्तयायुष्मज्झारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधि-

सत्त्वो नोपैति । भवाऽसत्त्वयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भव-
 शून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवविविक्ततयाऽपरा-
 न्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । भवासत्त्वया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवशून्यतया
 मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । भवाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य
 हेतोर्न ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र भवाऽसत्तायां भवशून्यतायां भव-
 विविक्ततायां भवाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते नापरान्त उप-
 लभ्यते न मध्यमुपलभ्यते । न चान्या भवाऽसत्ताऽन्या भवशून्यता-
 ऽन्या भवविविक्तताऽन्या भवाऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वा-
 न्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या च भवा-
 ऽसत्ता या च भवशून्यता या च भवविविक्तता या च भवाऽस्वभा-
 वता यस्य बोधिसत्त्वो यस्य पूर्वान्तो यस्याऽपरान्तो यच्च मध्यं सर्व-
 मेतद्वयमद्वैधौकारम् ।

जात्यसत्तयायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 जातिशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । जातिविविक्ततया
 पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । जात्यस्वभावतया पूर्वान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । जात्यसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 जातिशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । जातिविविक्त-
 तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । जात्यस्वभावतयाऽपरान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । जात्यसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 जातिशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । जातिविविक्ततया

उपादानाऽसत्तयायुष्मज्जारद्वतौपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽस्त्रभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽस्त्रभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽस्त्रभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मज्जारद्वतौपुत्र उपादानाऽसत्तयायुपादानशून्यतायामुपादानविविक्ततायामुपादानाऽस्त्रभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या उपादानाऽसत्तान्या उपादानशून्यताऽन्या उपादानविविक्तताऽन्या उपादानाऽस्त्रभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यमध्यमिति ह्यायुष्मज्जारद्वतौपुत्र या चोपादानाऽसत्ता या चोपादानशून्यता या चोपादानविविक्तता या चोपादानाऽस्त्रभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यश्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

भवासत्तयायुष्मज्जारद्वतौपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवाऽस्त्रभावतया पूर्वान्ततो बोधि-

मरणाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते ।
 न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या जरामरणाऽसत्ताऽन्या जरामरण-
 शून्यताऽन्या जरामरणविविक्तताऽन्या जरामरणाऽस्वभावताऽन्यो
 बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यायुष्मञ्कार-
 द्दत्तौपुत्र या च जरामरणाऽसत्ता या च जरामरणशून्यता या च
 जरामरणविविक्तता या च जरामरणाऽस्वभावता यश्च बोधि-
 सत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतदद्वय-
 मद्वैधीकारम् ।

दानपारमिताऽसत्तयायुष्मञ्कारद्दत्तौपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । दानपारमिताशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 दानपारमिताविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । दान-
 पारमिताऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । दानपार-
 मिताऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । दानपारमिताशून्य-
 तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । दानपारमिताविविक्ततया-
 ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । दानपारमिताऽस्वभावतयाऽप-
 रान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । दानपारमिताऽसत्तया मध्यतो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । दानपारमिताशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । दानपारमिताविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 दानपारमिताऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य
 हेतोर्न ह्यायुष्मञ्कारद्दत्तौपुत्र दानपारमिताऽसत्तयां दानपारमिता-
 शून्यतायां दानपारमिताविविक्ततायां दानपारमिताऽस्वभावतायां
 पूर्वान्त उपलभ्यते नाऽपरान्त उपलभ्यते, न मध्यमुपलभ्यते । न

उपादानाऽसत्तयायुष्मञ्छारद्वतीषुच पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । उपादानशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 उपादानविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादाना-
 ऽस्त्रभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽसत्तया-
 ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतयाऽपरान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । उपादानाऽस्त्रभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 उपादानाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतया
 मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततया मध्यतो बोधि-
 सत्त्वो नोपैति । उपादानाऽस्त्रभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्छारद्वतीषुच उपादानाऽसत्ता-
 यामुपादानशून्यतायामुपादानविविक्ततायामुपादानाऽस्त्रभावतायां
 पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते ।
 न चाऽन्या उपादानाऽसत्तान्या उपादानशून्यतान्या उपादान
 विविक्ततान्या उपादानाऽस्त्रभावतान्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तो-
 ऽन्योऽपरान्तोऽन्यमध्यमिति ह्यायुष्मञ्छारद्वतीषुच या उपादाना-
 ऽसत्ता या उपादानशून्यता या उपादानविविक्तता या उपादा-
 न्नाऽस्त्रभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो
 यश्च मध्यं सर्वमेतद्वक्ष्यमभिधीयते ।

अवाप्ततयायुष्मञ्छारद्वतीषुच पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 अशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । अवि-
 क्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । अवाऽस्त्रभावतया पूर्वान्ततो बोधि-

न्यताऽन्या शीलपारमिताविविक्तताऽन्या शीलपारमिताऽस्वभाव-
 ऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यायु-
 ष्कारद्वतीपुत्र या च शीलपारमिताऽसत्ता या च शीलपार-
 मिताऽशून्यता या च शीलपारमिताविविक्तता या च शीलपार-
 मिताऽस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यश्च
 मध्यं सर्वमेतद्वयमद्वैधीकारम् ॥

चान्तिपारमिताऽसत्तयायुष्यकारद्वतीपुत्र पूर्वान्तो बोधि-
 सत्त्वो नोपैति । चान्तिपारमिताऽशून्यतया पूर्वान्तो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । चान्तिपारमिताविविक्ततया पूर्वान्तो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । चान्तिपारमिताऽस्वभावतया पूर्वान्तो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । चान्तिपारमिताऽसत्तयाऽपरान्तो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 चान्तिपारमिताऽशून्यतयाऽपरान्तो बोधिसत्त्वो नोपैति । चान्ति-
 पारमिताविविक्ततयाऽपरान्तो बोधिसत्त्वो नोपैति । चान्तिपार-
 मिताऽस्वभावतयाऽपरान्तो बोधिसत्त्वो नोपैति । चान्तिपार-
 मिताऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । चान्तिपारमिता-
 शून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । चान्तिपारमिताविविक्त-
 तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । चान्तिपारमिताऽस्वभावतया
 मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्त्वाम्य ऐतानि आयुष्यकारद्वतीपुत्र
 चान्तिपारमिताऽसत्तायां चान्तिपारमिताऽशून्यतायां चान्तिपार-
 मिताविविक्ततायां चान्तिपारमिताऽस्वभावतायां पूर्वान्तो उप-
 ष्यते । अपरान्तो उपपद्यते । म मध्यमुपपद्यते न चान्ति-
 पारमिताऽसत्ताऽन्या चान्तिपारमिताऽशून्यताऽन्या चान्ति-

उपादानाऽसत्तयायुष्मज्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मज्कारद्वतीपुत्र उपादानाऽसत्तयामुपादानशून्यतायामुपादानविविक्ततायामुपादानाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या उपादानाऽसत्तान्या उपादानशून्यताऽन्या उपादानविविक्तताऽन्या उपादानाऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यमध्यमिति ह्यायुष्मज्कारद्वतीपुत्र या चोपादानाऽसत्ता या चोपादानशून्यता या चोपादानविविक्तता या चोपादानाऽस्वभावता यस्य बोधिसत्त्वो यस्य पूर्वान्तो यस्याऽपरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतद्वयमद्वैधीकारम् ।

भवासत्तयायुष्मज्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधि-

यताऽस्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्य पञ्चान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्य
 भवति चायुगञ्चारद्वतौपुत्र या च तोर्यपारमिताऽमत्ता या
 तोर्यपारमिताऽग्नता या च तोर्यपारमितानिहितता या च
 तोर्यपारमिताऽस्वभावता यद्य बोधिमत्त्वो यद्य पञ्चान्तो यद्य-
 परान्तो यत्र मध्य मर्त्यमेतदयमर्थोक्तारम् ।

ध्यानपारमिताऽमत्तयायुगञ्चारद्वतौपुत्र पञ्चान्ततो बोधि-
 मत्त्वो नोपैति । ध्यानपारमिताऽग्न्यतया पञ्चान्ततो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । ध्यानपारमितानिहिततया पञ्चान्ततो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । ध्यानपारमिताऽस्वभावतया पञ्चान्ततो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । ध्यानपारमिताऽमत्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 ध्यानपारमिताऽग्न्यतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । ध्यान-
 पारमितानिहिततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । ध्यानपार-
 मिताऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । ध्यानपार-
 मिताऽमत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । ध्यानपारमिताऽग्न्य-
 तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । ध्यानपारमितानिहिततया
 मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । ध्यानपारमिताऽस्वभावतया मध्यतो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतौर्न ह्यायुगञ्चारद्वतौपुत्र ध्यान-
 पारमिताऽमत्तायां ध्यानपारमिताऽग्न्यतयां ध्यानपारमिता-
 निहिततायां ध्यानपारमिताऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते ।
 परान्त उपलभ्यते । न मध्यसुपलभ्यते । न चाऽन्या ध्यानपार-
 मिताऽमत्ताऽन्या ध्यानपारमिताऽग्न्यताऽन्या ध्यानपारमिता-
 निहितताऽन्या ध्यानपारमिताऽस्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्य

उपादानाऽसत्तयायुष्मञ्छारद्वतौपुच पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽस्त्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽस्त्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽस्त्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्छारद्वतौपुच उपादानाऽसत्तयामुपादानशून्यतायामुपादानविविक्ततायामुपादानाऽस्त्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या उपादानाऽसत्तान्या उपादानशून्यताऽन्या उपादानविविक्तताऽन्या उपादानाऽस्त्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यमध्यमिति ह्यायुष्मञ्छारद्वतौपुच या चोपादानाऽसत्ता या चोपादानशून्यता या चोपादानविविक्तता या चोपादानाऽस्त्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यश्च मध्यं सर्वमेतद्वयमद्वैधीकारम् ।

भवासत्तयायुष्मञ्छारद्वतौपुच पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवाऽस्त्वभावतया पूर्वान्ततो बोधि-

मध्यमिति ह्यायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र या च प्रज्ञापारमिताऽमत्ता
 च प्रज्ञापारमिताशून्यता या च प्रज्ञापारमिताविविक्तता या
 प्रज्ञापारमिताऽस्वभावता यश्च बोधिमत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चा-
 रान्तो यश्च मध्य सर्वमेतद्द्वयमद्वैधीकारम् ।

अध्यात्मशून्यताऽमत्तयायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र पूर्वान्तो बोधि-
 मत्त्वो नोपैति । अध्यात्मशून्यताशून्यतया पूर्वान्तो बोधिम-
 त्वो नोपैति । अध्यात्मशून्यताविविक्ततया पूर्वान्तो बोधिम-
 त्वो नोपैति । अध्यात्मशून्यताऽस्वभावतया पूर्वान्तो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 अध्यात्मशून्यताऽमत्तयापरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । अध्यात्म-
 शून्यताशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । अध्यात्मशून्यता-
 विविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । अध्यात्मशून्यताऽस्व-
 भावतयापरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । अध्यात्मशून्यताऽमत्तया
 मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । अध्यात्मशून्यताशून्यतया मध्यतो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । अध्यात्मशून्यताविविक्ततया मध्यतो बोधि-
 मत्त्वो नोपैति । अध्यात्मशून्यताऽस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । तत्कल्प्येति तर्हि ह्यायुष्मञ्छारद्वतीपुत्राऽध्यात्मशून्यता-
 ऽमत्तया अध्यात्मशून्यताशून्यतया अध्यात्मशून्यताविविक्ततया
 अध्यात्मशून्यताऽस्वभावतया पूर्वान्तो उपसङ्गते । नाऽपरान्तो उप-
 सङ्गन्ते । न मध्योपसङ्गते । न आन्ताऽध्यात्मशून्यताऽमत्ता-
 ऽमत्तया अध्यात्मशून्यताशून्यतया अध्यात्मशून्यताविविक्ततया
 अध्यात्मशून्यताऽस्वभावतया पूर्वान्तो बोधिमत्त्वोऽप्युपसङ्गते । नाऽपरान्तो
 उपसङ्गन्ते । न मध्योपसङ्गते । न आन्ताऽध्यात्मशून्यताऽमत्ता-

उपादानाऽसत्तयायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । उपादानाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतुर्न ह्यायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र उपादानाऽसत्तयामुपादानशून्यतायामुपादानविविक्ततायामुपादानाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या उपादानाऽसत्तान्या उपादानशून्यताऽन्या उपादानविविक्तताऽन्या उपादानाऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र या चोपादानाऽसत्ता या चोपादानशून्यता या चोपादानविविक्तता या चोपादानाऽस्वभावता यस्य बोधिसत्त्वो यस्य पूर्वान्तो यस्याऽपरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतददयमदैधीकारम् ।

भवासत्तयायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भवाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधि-

विविक्तता या च वहिर्द्वांशून्यताऽस्वभावता यच्च बोधिसत्त्वो यच्च
पूर्वान्तो यथाऽपरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतद्वयमद्वैधीकारम् ॥

अध्यात्मवह्निर्द्वांशून्यताऽमत्तयायुष्मञ्चारदतीपुत्र पूर्वान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । अध्यात्मवह्निर्द्वांशून्यताशून्यतया पूर्वान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । अध्यात्मवह्निर्द्वांशून्यताविविक्ततया पूर्वान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । अध्यात्मवह्निर्द्वांशून्यताऽस्वभावतया पूर्वान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । अध्यात्मवह्निर्द्वांशून्यताऽमत्तयाऽपरान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । अध्यात्मवह्निर्द्वांशून्यताशून्यतयाऽपरान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । अध्यात्मवह्निर्द्वांशून्यताविविक्ततयाऽपरान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । अध्यात्मवह्निर्द्वांशून्यताऽस्वभावतयाऽपरान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । अध्यात्मवह्निर्द्वांशून्यताऽमत्तया मध्यतो
बोधिसत्त्वो नोपैति । अध्यात्मवह्निर्द्वांशून्यताशून्यतया मध्यतो
बोधिसत्त्वो नोपैति । अध्यात्मवह्निर्द्वांशून्यताविविक्ततया मध्यतो
बोधिसत्त्वो नोपैति । अध्यात्मवह्निर्द्वांशून्यताऽस्वभावतया मध्यतो
बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्चारदतीपुत्राध्यात्म-
वह्निर्द्वांशून्यताऽमत्तयामध्यात्मवह्निर्द्वांशून्यताशून्यतायामध्यात्मवह्नि-
र्द्वांशून्यताविविक्ततायामध्यात्मवह्निर्द्वांशून्यताऽस्वभावतायां पूर्वान्त
उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या
अध्यात्मवह्निर्द्वांशून्यताऽमत्ताऽन्याऽध्यात्मवह्निर्द्वांशून्यताशून्यताऽन्याऽ-
ध्यात्मवह्निर्द्वांशून्यताविविक्तताऽन्याऽध्यात्मवह्निर्द्वांशून्यताऽस्वभावता-
ऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्य पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यगममिति ह्यायुष्म-
ञ्चारदतीपुत्र या चाऽध्यात्मवह्निर्द्वांशून्यताऽमत्ता या चाध्यात्म-

मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । जात्यस्वभावतया मध्यतो बोधि-
सत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र जात्य-
सत्तायां जातिशून्यतायां जातिविविक्ततायां जात्यस्वभावतायां
पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते ।
न चाऽन्या जात्यसत्ताऽन्या जातिशून्यताऽन्या जातिविविक्तताऽन्या
जात्यस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्य-
मिति ह्यायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र या च जात्यसत्ता या च जाति-
शून्यता या च जातिविविक्तता या च जात्यस्वभावता यश्च
बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यश्च मध्यं सर्व्वसेतद्वय-
मद्वैधीकारम् ।

जरामरणाऽसत्तयायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । जरामरणशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
जरामरणविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । जरामरणा-
ऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । जरामरणाऽसत्तया-
ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । जरामरणशून्यतयाऽपरान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । जरामरणविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । जरामरणाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
जरामरणाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । जरामरण-
शून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । जरामरणविविक्ततया
मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । जरामरणाऽस्वभावतया मध्यतो
बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र जरा-
मरणाऽसत्तायां जरामरणशून्यतायां जरामरणविविक्ततायां जरा-

बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यश्च मध्यं सर्वमेतदद्वय-
मद्वैधीकारम् ॥

महाशून्यताऽसत्तयायुष्मज्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । महाशून्यताशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
महाशून्यताविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । महा-
शून्यताऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । महाशून्यता-
ऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । महाशून्यताशून्यतयाऽऽ-
रान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । वि० ५११ ।
बोधिसत्त्वो नोपैति । महाशून्यताऽस्वभावतयाऽपरान्ततो
सत्त्वो नोपैति । महाशून्यताऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो
महाशून्यताशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
विविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । महाशून्यता
मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न
महाशून्यताऽसत्तयां महाशून्यताशून्यतायां । ५११ ।
महाशून्यताऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । ना
लभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या महाशून्यता
महाशून्यताशून्यताऽन्या महाशून्यताविविक्तताऽन्या
ऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्य
ह्यायुष्मज्कारद्वतीपुत्र या च महाशून्यताऽसत्ता या
शून्यताशून्यता या च महाशून्यताविविक्तता या च
ऽस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो च ५१
मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ॥

चाऽन्या दानपारमिताऽसत्ताऽन्या दानपारमिताऽन्यताऽन्या दान-
पारमिताविविक्तताऽन्या दानपारमिताऽस्वभावताऽन्यो बोधि-
मत्तोऽन्यः पर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यतामिति द्वायुग्मञ्चारदतीषुच
या ए दानपारमिताऽसत्ता या ए दानपारमिताऽन्यता या च
दानपारमिताविविक्तता या ए दानपारमिताऽस्वभावता यश्च
बोधिमतो यश्च पर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यश्च मध्यं सर्वमेतद्द्वय-
मपेक्षोक्तम् ।

श्रीलपारमिताऽसत्तयायुग्मञ्चारदतीषुच पूर्वान्तो बोधिमतो
नोपैति । श्रीलपारमिताऽन्यतया पूर्वान्तो बोधिमतो नोपैति ।
श्रीलपारमिताविविक्ततया पूर्वान्तो बोधिमतो नोपैति । श्रील-
पारमिताऽस्वभावतया पूर्वान्तो बोधिमतो नोपैति । श्रील-
पारमिताऽसत्तयाऽपरान्तो बोधिमतो नोपैति । श्रीलपारमिता-
ऽन्यतयाऽपरान्तो बोधिमतो नोपैति । श्रीलपारमिताविविक्त-
तयाऽपरान्तो बोधिमतो नोपैति । श्रीलपारमिताऽस्वभावतया-
ऽपरान्तो बोधिमतो नोपैति । श्रीलपारमिताऽसत्तया मध्यतो
बोधिमतो नोपैति । श्रीलपारमिताऽन्यतया मध्यतो बोधिमतो
नोपैति । श्रीलपारमिताविविक्ततया मध्यतो बोधिमतो नोपैति ।
श्रीलपारमिताऽस्वभावतया मध्यतो बोधिमतो नोपैति । तत्काम्य
हेतोर्न द्वायुग्मञ्चारदतीषुच श्रीलपारमिताऽसत्तया श्रीलपार-
मिताऽन्यतायां श्रीलपारमिताविविक्ततायां श्रीलपारमिताऽस्व-
भावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्य-
मुपलभ्यते । न चाऽन्या श्रीलपारमिताऽसत्ताऽन्या श्रीलपारमिता-

संस्कृतशून्यताऽसत्तया युगञ्चारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । संस्कृतशून्यता शून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । संस्कृतशून्यताविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । संस्कृतशून्यताऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । संस्कृतशून्यताऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । संस्कृतशून्यताशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । संस्कृतशून्यताविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । संस्कृतशून्यताऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । संस्कृतशून्यताऽसत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । संस्कृतशून्यताशून्यतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । संस्कृतशून्यताविविक्ततया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । संस्कृतशून्यताऽस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुगञ्चारद्वतीपुत्र संस्कृतशून्यता सत्तायां संस्कृतशून्यताशून्यतायां संस्कृतशून्यताविविक्ततायां संस्कृतशून्यताऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या संस्कृतशून्यताऽसत्ताऽन्या संस्कृतशून्यताशून्यताऽन्या संस्कृतशून्यताविविक्तताऽन्या संस्कृतशून्यताऽस्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यायुगञ्चारद्वतीपुत्र या च संस्कृतशून्यताऽसत्ता या च संस्कृतशून्यताशून्यता या च संस्कृतशून्यताविविक्तता या च संस्कृतशून्यताऽस्वभावता यद्य बोधिमत्त्वो यद्य पूर्वान्तो यद्यापरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतद्वयमद्वैधीकारम् ।

असंस्कृतशून्यताऽसत्तया, युगञ्चारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधि-

पारमिताभिः प्रमाणैः । तानि च सन्ति । तेषां नामानि ते बोधि-
मत्तोऽन्ये । पञ्चान्तो नाऽपरान्तोऽन्यथा । तानि च । १. तत्त्वज्ञाने पुन
या एवास्ति पारमिताऽमत्ता । या एवास्ति पारमिताऽन्यता । या
एवास्ति पारमिताविविक्तता । या एवास्ति पारमिताऽस्वभावता
यस्य बोधिमत्त्वो यस्य पञ्चान्तो यदापरान्तो यस्य मध्यमव्यव-
हारमर्शधीकारम् ।

वीर्यपारमिताऽमत्तयायुष्मद्भारदतीपुत्र पञ्चान्ततो बोधि-
मत्त्वो नोपैति । वीर्यपारमिताऽन्यतया पञ्चान्ततो बोधिमत्त्वो
नोपैति । वीर्यपारमिताविविक्ततया पञ्चान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
वीर्यपारमिताऽस्वभावतया पञ्चान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
वीर्यपारमिताऽमत्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । वीर्यपार-
मिताऽन्यतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । वीर्यपारमिता-
विविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । वीर्यपारमिताऽस्व-
भावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । वीर्यपारमिताऽमत्तया
मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । वीर्यपारमिताऽन्यतया मध्यतो
बोधिमत्त्वो नोपैति । वीर्यपारमिताविविक्ततया मध्यतो बोधि-
मत्त्वो नोपैति । वीर्यपारमिताऽस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो
नोपैति । तत्त्वज्ञाने हेतुर्न चायुष्मद्भारदतीपुत्र वीर्यपारमिता-
ऽमत्तया वीर्यपारमिताऽन्यतया वीर्यपारमिताविविक्ततायां
वीर्यपारमिताऽस्वभावतायां पञ्चान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उप-
लभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या वीर्यपारमिताऽमत्ताऽन्या
वीर्यपारमिताऽन्यतयाऽन्या वीर्यपारमिताविविक्तताऽन्या वीर्यपार-

नोपैति । अनवकारशून्यता स्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । अनवकारशून्यता सत्तया उपरान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । अनवकारशून्यता शून्यतया उपरान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । अनवकारशून्यता विविक्ततया उपरान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । अनवकारशून्यता स्वभावतया उपरान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । अनवकारशून्यता सत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 अनवकारशून्यताशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । अनव-
 कारविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । अनवकार-
 शून्यता स्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य
 हेतोर्न ह्यायुष्माञ्छरदतीपुत्रानवकारशून्यतासत्तायामनवकारशून्यता
 शून्यतायामनवकारशून्यता विविक्ततायामनवकारशून्यता स्वभाव-
 तायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुप-
 लभ्यते । न चाऽन्या अनवकारशून्यता सत्ता न्या अनवकारशून्यता
 शून्यता न्या अनवकारशून्यता विविक्तता न्या अनवकारशून्यता
 स्वभावता न्यो बोधिसत्त्वो न्यः पूर्वान्तो न्यो उपरान्तो
 न्यन्मध्यमिति ह्यायुष्माञ्छरदतीपुत्र या चाऽनवकारशून्यता सत्ता
 या चाऽनवकारशून्यता शून्यता या चाऽनवकारशून्यता विविक्तता
 या चाऽनवकारशून्यता स्वभावता यद्य बोधिसत्त्वो यद्य पूर्वान्तो
 यद्याऽपरान्तो यच्च मध्यं । सर्वमेतद्द्वयमद्वैधीकारम् ।

प्रकृतिशून्यता सत्तयायुष्माञ्छरदतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । प्रकृतिशून्यता शून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 प्रकृतिशून्यता विविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।

पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यः"मिति ह्यायुष्मञ्छारदतीपुत्र या च धानपारमिताऽसत्ता या च धानपारमिताशून्यता या च धानपारमिताविविक्तता या च धानपारमिताऽस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यश्च मध्यं मर्त्यमेतद्वयमद्वैधीकारम् ।

प्रज्ञापारमिताऽसत्तयायुष्मञ्छारदतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । प्रज्ञापारमिताशून्यताया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । प्रज्ञापारमिताविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । प्रज्ञापारमिताऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । प्रज्ञापारमिताऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । प्रज्ञापारमिताशून्यतायाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । प्रज्ञापारमिताविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । प्रज्ञापारमिताऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । प्रज्ञापारमिताऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । प्रज्ञापारमिताशून्यताया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । प्रज्ञापारमिताविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । प्रज्ञापारमिताऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्छारदतीपुत्र प्रज्ञापारमिताऽसत्तायां प्रज्ञापारमिताशून्यतायां प्रज्ञापारमिताविविक्ततायां प्रज्ञापारमिताऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या प्रज्ञापारमिताऽसत्ताऽन्या प्रज्ञापारमिताशून्यताऽन्या प्रज्ञापारमिताविविक्तताऽन्या प्रज्ञापारमिताऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्य-

या चाऽधात्मशून्यताशून्यता या चाऽधात्मशून्यताविविक्तता या
 चाऽधात्मशून्यताऽस्वभावता यच्च बोधिमत्त्वो यच्च पूर्वान्तो यस्या-
 परान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतद्वयमद्वेधीकारम् ।

बहिर्द्वाशून्यताऽमत्ततायुगञ्चारद्वतौषुच पूर्वान्ततो बोधि-
 मत्त्वो नोपैति । बहिर्द्वाशून्यताशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । बहिर्द्वाशून्यताविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । बहिर्द्वाशून्यताऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । बहिर्द्वाशून्यताऽमत्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 बहिर्द्वाशून्यताशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । बहिर्द्वा
 शून्यताविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । बहिर्द्वाशून्यता-
 ताऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । बहिर्द्वाशून्यता-
 ऽमत्ततया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । बहिर्द्वाशून्यताशून्यतया
 मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । बहिर्द्वाशून्यताविविक्ततया मध्यतो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । बहिर्द्वाशून्यताऽस्वभावतया मध्यतो बोधि-
 मत्त्वो नोपैति । तत्कण्ठेतिर्न चायुगञ्चारद्वतौषुच बहिर्द्वाशून्यता
 ऽमत्ततायां बहिर्द्वाशून्यताशून्यतायां बहिर्द्वाशून्यताविविक्ततायां
 बहिर्द्वाशून्यताऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । ४.३०२ ॥
 उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न ऽप्यन्ता बहिर्द्वाशून्यताशून्यतायां
 ऽप्यन्ता बहिर्द्वाशून्यताशून्यताऽप्यन्ता बहिर्द्वाशून्यताविविक्ततायां
 बहिर्द्वाशून्यताऽस्वभावताऽप्यन्तो बोधिमत्त्वोऽप्यन्तो ॥ ४.३०३ ॥
 रान्तोऽप्यन्तमित्येव चायुगञ्चारद्वतौषुच ॥ ४.३०४ ॥
 ऽप्यन्ता या ॥ ४ बहिर्द्वाशून्यताशून्यता या ॥ ४.३०५ ॥

वरिष्ठाशून्यताऽशून्यता या चाध्यात्मवरिष्ठाशून्यताविविक्तता या
चाध्यात्मवरिष्ठाशून्यताऽस्वभावता यस्य बोधिसत्त्वो यस्य पूर्वान्तो
यदाऽपरान्तो यद् मध्यममन्तेतद्वयमद्वेधोकारम् ॥

शून्यताशून्यताऽसत्तयायुष्मज्जारद्वतीषु च पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । शून्यताशून्यताशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
शून्यताशून्यताविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । शून्यता-
शून्यताऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । शून्यता-
शून्यताऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । शून्यताशून्यता-
शून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । शून्यताशून्यताविविक्ततया
ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । शून्यताशून्यताऽस्वभावतयाऽप-
रान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । शून्यताशून्यताऽसत्तया मध्यतो
बोधिसत्त्वो नोपैति । शून्यताशून्यताशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो
नोपैति । शून्यताशून्यताविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
शून्यताशून्यताऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य
हेतोर्न ह्यायुष्मज्जारद्वतीषु च शून्यताशून्यताऽसत्तयां शून्यताशून्यता-
शून्यतायां शून्यताशून्यताविविक्ततायां शून्यताशून्यताऽस्वभावतायां
पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते ।
न चाऽन्या शून्यताशून्यताऽसत्ताऽन्या शून्यताशून्यताशून्यताऽन्या
शून्यताशून्यताविविक्तताऽन्या शून्यताशून्यताऽस्वभावताऽन्यो बोधि-
सत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यमध्यमिति ह्यायुष्मज्जारद्वतीषु च
या च शून्यताशून्यताऽसत्ता या च शून्यताशून्यताशून्यता या च
शून्यताशून्यताविविक्तता या च शून्यताशून्यताऽस्वभावता यस्य

स्वभावशून्यताविविक्ततया मन्तव्यो बोधिसत्त्वो नोपैति । स्वभाव-
 शून्यताऽस्वभावतया मन्तव्यो बोधिसत्त्वो नोपैति । तन्मध्यमेतौ
 ज्ञायुमञ्छारदत्तौपुत्रः स्वभावशून्यताऽसत्ताया स्वभावशून्यता-
 शून्यतायां स्वभावशून्यताविविक्ततायां स्वभावशून्यताऽस्वभावतायां
 पूर्वान्तो उपलभ्यते । नापरान्तो उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न
 चाऽन्या स्वभावशून्यताऽसत्ताऽन्या स्वभावशून्यताशून्यताऽन्या स्वभाव-
 शून्यताविविक्तताऽन्या स्वभावशून्यताऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्य
 पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यमध्यमिति । ज्ञायुमञ्छारदत्तौपुत्र या च
 स्वभावशून्यताऽसत्ता या च स्वभावशून्यताशून्यता या च स्वभाव-
 शून्यताविविक्तता या च स्वभावशून्यताऽस्वभावता यश्च बोधि-
 सत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यश्च मध्यममन्तव्यमद्वय-
 मद्वैधौकारम् ।

अभावस्वभावशून्यताऽसत्तयायुमञ्छारदत्तौपुत्र पूर्वान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । अभावस्वभावशून्यताशून्यतया पूर्वान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । अभावस्वभावशून्यताविविक्ततया पूर्वान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । अभावस्वभावशून्यताऽस्वभावतया पूर्वा-
 न्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । अभावस्वभावशून्यताऽसत्तयाऽपरान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । अभावस्वभावशून्यताशून्यतयाऽपरान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । अभावस्वभावशून्यताविविक्ततयाऽपरान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । अभावस्वभावशून्यताऽस्वभावतयाऽपरान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । अभावस्वभावशून्यताऽसत्तया मध्यतो बोधि-
 सत्त्वो नोपैति । अभावस्वभावशून्यताशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो

परमार्थशून्यताऽसत्तायाः पदार्थाऽपरान्तोपच पद्वान्तो बोधि-
मत्तो नोपैति । परमार्थशून्यताऽन्यतया पद्वान्तो बोधिमत्तो
नोपैति । परमार्थशून्यताविविक्ततया पद्वान्तो बोधिमत्तो
नोपैति । परमार्थशून्यताऽस्वभावतया पद्वान्तो बोधिमत्तो
नोपैति । परमार्थशून्यताऽसत्तायाऽपरान्तो बोधिमत्तो नोपैति ।
परमार्थशून्यताऽन्यतयाऽपरान्तो बोधिमत्तो नोपैति । परमार्थ-
शून्यताविविक्ततयाऽपरान्तो बोधिमत्तो नोपैति । परमार्थ-
शून्यताऽस्वभावतयाऽपरान्तो बोधिमत्तो नोपैति । परमार्थ-
शून्यताऽसत्ताया मध्यतो बोधिमत्तो नोपैति । परमार्थशून्यता-
ऽन्यतया मध्यतो बोधिमत्तो नोपैति । परमार्थशून्यताविविक्ततया
मध्यतो बोधिमत्तो नोपैति । परमार्थशून्यताऽस्वभावतया मध्यतो
बोधिमत्तो नोपैति । तत्काम ऐतानि त्रयाण्युक्तारदतीषुच पर-
मार्थशून्यताऽसत्ताया परमार्थशून्यताऽन्यतायां परमार्थशून्यता-
विविक्ततायां परमार्थशून्यताऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते ।
नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या परमार्थ-
शून्यताऽसत्ताऽन्या परमार्थशून्यताऽन्यताऽन्या परमार्थशून्यताविवि-
क्तताऽन्या परमार्थशून्यताऽस्वभावताऽन्यो बोधिमत्तोऽन्यः पूर्वान्तो-
ऽन्योऽपरान्तोऽन्यमध्यमिति त्रयाण्युक्तारदतीषुच या च पर-
मार्थशून्यताऽसत्ता या च परमार्थशून्यताऽन्यता या च पर-
मार्थशून्यताविविक्तता या च परमार्थशून्यताऽस्वभावता यश्च
बोधिमत्तो यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यश्च मध्यं सर्वमेतद्वदय-
मद्वैधीकारम् ॥

विविक्ततया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । मृत्युपम्यानाऽस्वभावतया
 मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोरं नायुष्मज्जारदतीपुत्र
 मृत्युपम्यानाऽसत्ताया मृत्युपम्यानगन्तयायां मृत्युपम्यानविविक्त-
 तायां मृत्युपम्यानाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त
 उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या मृत्युपम्यानाऽसत्ताऽन्या
 मृत्युपम्यानगन्तान्या मृत्युपम्यानविविक्तताऽन्या मृत्युपम्यानाऽस्व-
 भावता अन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्य-
 मिति ह्यायुष्माज्जारदतीपुत्र या च मृत्युपम्यानाऽसत्ता या च
 मृत्युपम्यानगन्तया या च मृत्युपम्यानविविक्तता या च मृत्युप-
 म्यानाऽस्वभावता यस्य बोधिमत्त्वो यस्य पूर्वान्तो यस्याऽपरान्तो
 यच्च मध्य सर्वमेतदद्वयमद्वैधौकारम् ।

सम्यक्प्रहाणाऽसत्तयायुष्मज्जारदतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । सम्यक्प्रहाणशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 सम्यक्प्रहाणविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । सम्यक्-
 प्रहाणाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । सम्यक्प्र-
 हाणाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । सम्यक्प्रहाणशून्य-
 तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । सम्यक्प्रहाणविविक्ततयाऽप-
 रान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । सम्यक्प्रहाणाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । सम्यक्प्रहाणाऽसत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । सम्यक्प्रहाणशून्यतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 सम्यक्प्रहाणविविक्ततया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । सम्यक्-
 प्रहाणाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोरं

लभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्याच्छ्रद्धिपादाऽसत्ताऽन्या-
 श्रद्धिपादशून्यताऽन्या श्रद्धिपादविविक्ततोऽन्या श्रद्धिपादाऽस्वभाव-
 ताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यायु-
 ष्मञ्कारद्वतीपुत्र या च श्रद्धिपादाऽसत्ता या च श्रद्धिपादशून्यता
 या च श्रद्धिपादविविक्तता या च श्रद्धिपादाऽस्वभावता यश्च
 बोधिमत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतद-
 द्वयमद्वैधीकारम् ॥

इन्द्रियाऽसत्तया युष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । इन्द्रियशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 इन्द्रियविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । इन्द्रिया-
 ऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । इन्द्रियाऽसत्तया-
 ऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । इन्द्रियशून्यतयाऽपरान्ततो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । इन्द्रियविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । इन्द्रियाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 इन्द्रियाऽसत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । इन्द्रियशून्यतया
 मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । इन्द्रियविविक्ततया मध्यतो बोधि-
 मत्त्वो नोपैति । इन्द्रियाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 तत्कस्य ऐतान् ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र इन्द्रियाऽसत्तयामिन्द्रियशून्य-
 तायामिन्द्रियविविक्ततायामिन्द्रियाऽस्वभावतायां पृथान् उपल-
 भ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चास्या
 इन्द्रियाऽसत्ताऽन्या इन्द्रियशून्यताऽन्या इन्द्रियविविक्तताऽन्या इन्दि-
 याऽस्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यम-

प्रकृतिशून्यताऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 प्रकृतिशून्यताऽसत्तया अपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । प्रकृति-
 शून्यताऽन्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । प्रकृतिशून्यता
 विविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । प्रकृतिशून्यताऽस्वभाव-
 तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । प्रकृतिशून्यताऽसत्तया मध्यतो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । प्रकृतिशून्यताशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । प्रकृतिशून्यताविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 प्रकृतिशून्यताऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य
 हेतोर्न ह्यायुष्मञ्चारद्वतौपुच प्रकृतिशून्यताऽसत्तायां प्रकृतिशून्यता-
 शून्यतायां प्रकृतिशून्यताविविक्ततायां प्रकृतिशून्यताऽस्वभावतायां
 पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते ।
 न चाऽन्यो प्रकृतिशून्यताऽसत्ताऽन्या प्रकृतिशून्यताशून्यताऽन्या
 प्रकृतिशून्यताविविक्तताऽन्याप्रकृतिशून्यताऽस्वभावता अन्यो बोधि-
 सत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यमध्यमिति । ह्यायुष्मञ्चारद्वतौ-
 पुच या च प्रकृतिशून्यताऽसत्ता या च प्रकृतिशून्यताशून्यता या
 च प्रकृतिशून्यताविविक्ततया या च प्रकृतिशून्यताऽस्वभावता यच्च
 बोधिसत्त्वो यच्च पूर्वान्तो यच्चाऽपरान्तो यच्च मध्य सर्वमेतद्वय-
 मदेधीकारम् ।

सर्वधर्मशून्यताऽसत्तयायुष्मञ्चारद्वतौपुच पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । सर्वधर्मशून्यताशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 सर्वधर्मशून्यताविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । सर्व-
 धर्मशून्यताऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । सर्व-

शून्यताशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । खलचणशून्यता-
विविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । खलचणशून्यताऽस्व-
भावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । खलचणशून्यताऽसत्तया-
मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । खलचणशून्यताशून्यतया मध्यतो
बोधिसत्त्वो नोपैति । खलचणशून्यताविविक्ततया मध्यतो बोधि-
सत्त्वो नोपैति । खलचणशून्यताऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो
नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्च्चारद्वतीपुत्र खलचणशून्यता-
ऽसत्तयां खलचणशून्यताशून्यतायां खलचणशून्यताविविक्तताया
खलचणशून्यताऽस्वभावताया पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उप-
लभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चान्या खलचणशून्यताऽसत्ताऽन्या
खलचणशून्यताशून्यताऽन्या खलचणशून्यताविविक्तताऽन्या खलचण-
शून्यताऽस्वभावता अन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तो-
ऽन्यमध्यमिति । ह्यायुष्मञ्च्चारद्वतीपुत्र या च खलचणशून्यताऽसत्ता
या च खलचणशून्यताशून्यता या च खलचणशून्यताविविक्तता या
च खलचणशून्यताऽस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चा-
ऽपरान्तो यश्च मध्य सर्वसेतद्वयमद्वैधीकारम् ।

अनुपलम्भशून्यताऽसत्तयायुष्मञ्च्चारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधि-
सत्त्वो नोपैति । अनुपलम्भशून्यताशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । अनुपलम्भशून्यताविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । अनुपलम्भशून्यताऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । अनुपलम्भशून्यताऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
अनुपलम्भशून्यताशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । अनुप-

लभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्याच्छ्रद्धिपादाऽसत्ताऽन्या-
 श्रद्धिपादशून्यताऽन्या श्रद्धिपादविविक्तताऽन्या श्रद्धिपादाऽस्वभाव-
 ताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यायु-
 ष्मञ्च्चारद्वतीपुत्र या च श्रद्धिपादाऽसत्ता या च श्रद्धिपादशून्यता
 या च श्रद्धिपादविविक्तता या च श्रद्धिपादाऽस्वभावता यश्च
 बोधिमत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यश्च मध्यं सर्वमेतद-
 द्वयमद्वैधीकारम् ॥

इन्द्रियाऽसत्तया युष्मञ्च्चारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । इन्द्रियशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 इन्द्रियविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । इन्द्रिया-
 ऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । इन्द्रियाऽसत्तया-
 ऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । इन्द्रियशून्यतयाऽपरान्ततो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । इन्द्रियविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । इन्द्रियाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 इन्द्रियाऽसत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । इन्द्रियशून्यतया
 मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । इन्द्रियविविक्ततया मध्यतो बोधि-
 मत्त्वो नोपैति । इन्द्रियाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 तत्कस्य हेतुर्न त्सायुष्मञ्च्चारद्वतीपुत्र इन्द्रियाऽसत्तयामिन्द्रियशून्य-
 तायामिन्द्रियविविक्ततायामिन्द्रियाऽस्वभावतायां प्रशान्त उपल-
 भ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चास्या
 इन्द्रियाऽसत्ताऽन्या इन्द्रियशून्यताऽन्या इन्द्रियविविक्तताऽन्या इन्द्रि-
 याऽस्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यम-

सत्त्वो नोपैति । अभावशून्यताऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 अभावशून्यताशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । अभावशून्यता-
 विविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । अभावशून्यताऽस्वभावतया
 मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्चारद्वतौ
 पुत्र अभावशून्यताऽसत्तायामभावशून्यताशून्यतायामभावशून्यतावि-
 विक्तायामभावशून्यताऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त
 उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या अभावशून्यताऽसत्ताऽन्या
 अभावशून्यताशून्यताऽन्या अभावशून्यताविविक्ताऽन्याऽभावशून्यता-
 ऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्य' पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति
 ह्यायुष्मञ्चारद्वतौपुत्र या चाऽभावशून्यताऽसत्ता या चाऽभावशून्य-
 ताशून्यता या चाऽभावशून्यताविविक्ता या चाऽभावशून्यताऽस्व-
 भावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यश्च मध्य
 सर्वमेतद्वयमद्वैधौकारम् ।

स्वभावशून्यताऽसत्तयायुष्मञ्चारद्वतौपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । स्वभावशून्यताशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 स्वभावशून्यताविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । स्वभाव-
 शून्यताऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । स्वभावशून्यता-
 ऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । स्वभावशून्यताऽन्यतया-
 ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । स्वभावशून्यताविविक्ततयाऽपरा-
 न्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । स्वभावशून्यताऽस्वभावतयाऽपरान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । स्वभावशून्यताऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । स्वभावशून्यताऽन्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।

[illegible]

नोपैति । अभावस्वभावशून्यताविविक्तता मध्यतो बोधिसत्त्वो
नोपैति । अभावस्वभावशून्यताऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो
नोपैति । तत्काले तेनानां प्रायुष्मञ्चारदतीषु च अभावस्वभावशून्यता-
ऽसत्तायामभावस्वभावशून्यताशून्यतायामभावस्वभावशून्यताविविक्त-
तायामभावस्वभावशून्यताऽस्वभावतायां पूर्वान्तो उपलभ्यते । नापरान्तो
उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्याऽभावस्वभावशून्यता-
ऽसत्ताऽन्याऽभावस्वभावशून्यताशून्यताऽन्याऽभावस्वभावशून्यताविविक्त-
ताऽन्याऽभावस्वभावशून्यताऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तो-
ऽन्योऽपरान्तोऽन्यमध्यमिति प्रायुष्मञ्चारदतीषु च या चाभावस्व-
भावशून्यताऽसत्ता या चाभावस्वभावशून्यताशून्यता या चाभाव-
स्वभावशून्यताविविक्तता या चाभावस्वभावशून्यताऽस्वभावता यश्च
बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यश्च मध्य सर्वमेतद्वय-
मद्वैधीकारम् ।

कृत्युपस्थानाऽसत्तायुष्मञ्चारदतीषु च पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । कृत्युपस्थानशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
कृत्युपस्थानविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । कृत्युप-
स्थानाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । कृत्युपस्थाना-
ऽसत्तायुष्मञ्चारदतीषु च पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । कृत्युपस्थानशून्यतयाऽप-
रान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । कृत्युपस्थानविविक्ततयाऽपरान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । कृत्युपस्थानाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । कृत्युपस्थानाऽसत्तायु मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
कृत्युपस्थानशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । कृत्युपस्थान-

साधुप्रमाणशून्यतायां मध्यप्रमाणशून्यतायां
मध्यप्रमाणशून्यतायां मध्यप्रमाणशून्यतायां पूर्वान्त
उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यप्रमाणशून्यतायां
साधुप्रमाणशून्यतायां मध्यप्रमाणशून्यतायां मध्यप्रमाणशून्यतायां
"साधुप्रमाणशून्यतायां मध्यप्रमाणशून्यतायां अन्योद्योधिमतोऽन्य
'पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यतापमिति साधुप्रमाणशून्यतायां या च
मध्यप्रमाणशून्यतायां या च मध्यप्रमाणशून्यतायां या च मध्यप्रमाण-
प्रमाणशून्यतायां या च मध्यप्रमाणशून्यतायां यद्य बोधिसत्त्वो
यद्य पूर्वान्तो यद्योऽपरान्तो यद्य मध्य सर्वज्ञेयतद्दृश्यमद्वैधीकारम् ।

अहिंसाधर्मतया युक्तप्रमाणशून्यतायां पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । अहिंसाधर्मतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
अहिंसाधर्मविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । अहिंसा-
दाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । अहिंसादाऽ-
मत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । अहिंसाधर्मशून्यतया
ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । अहिंसाधर्मविविक्ततयाऽपरान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । अहिंसादाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । अहिंसादाऽमत्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
अहिंसाधर्मशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । अहिंसाध-
विविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । अहिंसादाऽस्वभावतया
मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कथं हेतोर्न साधुप्रमाणशून्यतायां
अहिंसादाऽमत्ततया अहिंसाधर्मशून्यतायां अहिंसाधर्मविविक्ततया-
अहिंसादाऽस्वभावतया पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उप-

लभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्याच्छ्रद्धिपादाऽमत्ताऽन्या-
 श्रद्धिपादशून्यताऽन्या श्रद्धिपादविविक्तताऽन्या श्रद्धिपादाऽस्वभाव-
 ताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यायु-
 षञ्कारद्वतीपुत्र या च श्रद्धिपादाऽमत्ता या च श्रद्धिपादशून्यता
 या च श्रद्धिपादविविक्तता या च श्रद्धिपादाऽस्वभावता यश्च
 बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यश्च मध्य सर्वमेतद-
 द्वयमद्वैधीकारम् ॥

इन्द्रियाऽमत्तया युषञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । इन्द्रियशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 इन्द्रियविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । इन्द्रिया-
 स्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । इन्द्रियाऽमत्तया-
 ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । इन्द्रियशून्यतयाऽपरान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । इन्द्रियविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । इन्द्रियाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 इन्द्रियाऽमत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । इन्द्रियशून्यतया
 मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । इन्द्रियविविक्ततया मध्यतो बोधि-
 सत्त्वो नोपैति । इन्द्रियाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 अतस्त्वेतान् ह्यायुषञ्कारद्वतीपुत्र इन्द्रियाऽमत्तयामिन्द्रियशून्य-
 तयामिन्द्रियविविक्ततयामिन्द्रियाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपल-
 भ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चान्या-
 इन्द्रियाऽमत्ताऽन्या इन्द्रियशून्यताऽन्या इन्द्रियविविक्तताऽन्या इन्द्रि-
 याऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्य-

विधिः यथाऽस्मत्तयाऽपरान्तोऽपि न च इन्द्रियाऽसत्ता या च इन्द्रियाऽन्यता या च इन्द्रियाऽविविक्तता या च इन्द्रियाऽस्वभावता या च इन्द्रियाऽमध्यतया पूर्वान्तो यदाऽपरान्तो यच्च मध्यममर्थमेतदप्ययमर्थोऽस्ति ।

यदाऽसत्तयाऽपरान्तोऽपि पूर्वान्तो बोधिमत्त्वो नापैति । यदाऽन्यता पूर्वान्तो बोधिमत्त्वो नापैति । यदाऽविविक्ततया पूर्वान्तो बोधिमत्त्वो नापैति । यदाऽस्वभावतया पूर्वान्तो बोधिमत्त्वो नापैति । यदाऽमध्यतयाऽपरान्तो बोधिमत्त्वो नापैति । यदाऽसत्तयाऽपरान्तो बोधिमत्त्वो नापैति । यदाऽन्यतयाऽपरान्तो बोधिमत्त्वो नापैति । यदाऽविविक्ततयाऽपरान्तो बोधिमत्त्वो नापैति । यदाऽस्वभावतयाऽपरान्तो बोधिमत्त्वो नापैति । यदाऽमध्यतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नापैति । यदाऽन्यतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नापैति । यदाऽविविक्ततया मध्यतो बोधिमत्त्वो नापैति । यदाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नापैति । यदाऽमध्यतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नापैति । तत्काले इति न च यथाऽस्मत्तयाऽपरान्तोऽपि यदाऽसत्ता या च यदाऽन्यता या च यदाऽविविक्तता या च यदाऽस्वभावता या च यदाऽमध्यतया पूर्वान्तो उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या यदाऽसत्ताऽन्या यदाऽन्यताऽन्या यदाऽविविक्तताऽन्या यदाऽस्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्य पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यमध्यमिति यथाऽयुष्मच्छारदतीपुत्र या च यदाऽसत्ता या च यदाऽन्यता या च यदाऽविविक्तता या च यदाऽस्वभावता यच्च बोधिमत्त्वो यच्च पूर्वान्तो यदाऽपरान्तो यच्च मध्यममर्थमेतदप्ययमर्थोऽस्ति ।

बोधिमत्त्वाऽसत्तया युष्मच्छारदतीपुत्र पूर्वान्तो बोधिमत्त्वो

नभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चान्याच्छ्रद्धिपादाऽमत्ताऽन्या-
 श्रद्धिपादशून्यताऽन्या श्रद्धिपादविविक्तताऽन्या श्रद्धिपादाऽस्वभाव-
 ताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्य' पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यादु-
 षञ्कारद्वितीयपुत्र या च श्रद्धिपादाऽमत्ता या च श्रद्धिपादशून्यता
 या च श्रद्धिपादविविक्तता या च श्रद्धिपादाऽस्वभावता यच्च
 बोधिमत्त्वो यच्च पूर्वान्तो यच्चऽपरान्तो यच्च मध्य मर्द्धमेतद-
 द्वयमद्वैधीकारम् ॥

इन्द्रियाऽमत्तया युष्मञ्कारद्वितीयपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । इन्द्रियशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 इन्द्रियविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । इन्द्रिया-
 ऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । इन्द्रियाऽमत्तया-
 ऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । इन्द्रियशून्यतयाऽपरान्ततो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । इन्द्रियविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । इन्द्रियाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 इन्द्रियाऽमत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । इन्द्रियशून्यतया
 मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । इन्द्रियविविक्ततया मध्यतो बोधि-
 मत्त्वो नोपैति । इन्द्रियाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 तत्कस्य हेतोर्न ह्यादुषञ्कारद्वितीयपुत्र इन्द्रियाऽमत्तयामिन्द्रियशून्य-
 तयामिन्द्रियविविक्ततायामिन्द्रियाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपल-
 भ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चान्या
 इन्द्रियाऽमत्ताऽन्या इन्द्रियशून्यताऽन्या इन्द्रियविविक्तताऽन्या इन्द्रि-
 याऽस्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्य' पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्य-

मिति वलाऽसत्ताऽसत्तौपुत्र या च वलशून्यता या च वलविविक्तता या च वलाऽस्वभावता यश्च बोधिमत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यश्च मध्यं मर्त्वमेतदस्यमर्त्योक्तारम् ।

वलाऽसत्तया युष्मज्झारद्वतौपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति । वलशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति । वलविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति । वलाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति । वलाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति । वलशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति । वलविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति । वलाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति । वलाऽसत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नापैति । वलाऽशून्यतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नापैति । वलविविक्ततया मध्यतो बोधिमत्त्वो नापैति । वलाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नापैति । तत्कथं ऐतोर्न ह्यायुष्मज्झारद्वतौपुत्र वलाऽसत्ताया वलशून्यताया वलविविक्तताया वलाऽस्वभावताया पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या वलाऽसत्ताऽन्या वलशून्यताऽन्या वलविविक्तताऽन्या वलऽस्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्य पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यायुष्मज्झारद्वतौपुत्र या च वलाऽसत्ता या च वलशून्यता या च वलविविक्तता या च वलाऽस्वभावता यश्च बोधिमत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यश्च मध्यं मर्त्वमेतदस्यमर्त्योक्तारम् ।

बोधिज्ञाऽसत्तया युष्मज्झारद्वतौपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो

मिति ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या च इन्द्रियाऽसत्ता या च इन्द्रियशून्यता या च इन्द्रियविविक्तता या च इन्द्रियाऽस्वभावता यच्च बोधिमत्त्वो यच्च पूर्वान्तो यस्याऽपरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

बलाऽसत्तया युष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । बलशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । बलविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । बलाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । बलाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । बलशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । बलविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । बलाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । बलाऽसत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । बलशून्यतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । बलविविक्ततया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । बलाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतौर्न ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र बलाऽसत्तायां बलशून्यतायां बलविविक्ततायां बलाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या बलासत्ताऽन्या बलशून्यताऽन्या बलविविक्तताऽन्या बलस्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या च बलाऽसत्ता या च बलशून्यता या च बलविविक्तता या च बलाऽस्वभावता यच्च बोधिमत्त्वो यच्च पूर्वान्तो यस्यापरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

बोध्यज्ञाऽसत्तया युष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो

मिति प्रायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या च इन्द्रियाऽसत्ता या च इन्द्रियशून्यता या च इन्द्रियविविक्तता या च इन्द्रियाऽस्वभावता यश्च बोधिमत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यश्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

बलाऽसत्तया युष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । बलशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । बलविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । बलाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । बलाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । बलशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । बलविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । बलाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । बलाऽसत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । बलाशून्यतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । बलविविक्ततया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । बलाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र बलाऽसत्ताया बलशून्यताया बलविविक्ततायां बलाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या बलासत्ताऽन्या बलशून्यताऽन्या बलविविक्तताऽन्या बलऽस्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या च बलाऽसत्ता या च बलशून्यता या च बलविविक्तता या च बलाऽस्वभावता यश्च बोधिमत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यश्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

बोध्यङ्गाऽसत्तया युष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो

मिति घ्रायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या च इन्द्रियाऽसत्ता या च इन्द्रियशून्यता या च इन्द्रियविविक्तता या च इन्द्रियाऽस्वभावता यस्य बोधिसत्त्वो यस्य पूर्वान्तो यस्याऽपरान्तो यस्य मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वेधीकारम् ।

बलाऽसत्तया युष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न घ्रायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र बलाऽसत्तायां बलशून्यतायां बलविविक्ततायां बलाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या बलमत्ताऽन्या बलशून्यताऽन्या बलविविक्तताऽन्या बलस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति घ्रायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या च बलाऽसत्ता या च बलशून्यता या च बलविविक्तता या च बलाऽस्वभावता यस्य बोधिसत्त्वो यस्य पूर्वान्तो यस्यापरान्तो यस्य मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वेधीकारम् ।

बोध्यङ्गाऽसत्तया युष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो

नभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्याऽद्विपादाऽमत्ताऽन्या-
 द्विपादशून्यताऽन्या द्विपादविविक्तताऽन्या द्विपादाऽस्वभाव-
 ताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यायु-
 ष्मञ्चारदतीपुत्र या च द्विपादाऽमत्ता या च द्विपादशून्यता
 या च द्विपादविविक्तता या च द्विपादाऽस्वभावता यश्च
 बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यश्च मध्य सर्वसैतद-
 दयमद्वैधीकारम् ॥

इन्द्रियाऽसत्तया युष्मञ्चारदतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । इन्द्रियशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 इन्द्रियविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । इन्द्रिया-
 स्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । इन्द्रियाऽसत्तया-
 ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । इन्द्रियशून्यतयाऽपरान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । इन्द्रियविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । इन्द्रियाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 इन्द्रियाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । इन्द्रियशून्यतया
 मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । इन्द्रियविविक्ततया मध्यतो बोधि-
 सत्त्वो नोपैति । इन्द्रियाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्चारदतीपुत्र इन्द्रियाऽसत्तयामिन्द्रियशून्य-
 तयामिन्द्रियविविक्ततायामिन्द्रियाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपल-
 भ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चान्या
 इन्द्रियाऽमत्ताऽन्या इन्द्रियशून्यताऽन्या इन्द्रियविविक्तताऽन्या इन्द्रि-
 याऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्य-

मिति ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या च इन्द्रियाऽसत्ता या च इन्द्रियशून्यता या च इन्द्रियविविक्तता या च इन्द्रियाऽस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यश्च मध्यं सर्वमेतददयमद्वैधौकारम् ।

बलाऽसत्तया युष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलाशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कथं हेतुर्न ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र बलाऽसत्तायां बलशून्यतायां बलविविक्ततायां बलाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या बलासत्ताऽन्या बलशून्यताऽन्या बलविविक्तताऽन्या बलऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यमध्यमिति ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या च बलाऽसत्ता या च बलशून्यता या च बलविविक्तता या च बलाऽस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यश्च मध्यं सर्वमेतददयमद्वैधौकारम् ।

बोध्यङ्गाऽसत्तया युष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो

[illegible]

इन्द्रियाऽमत्तया गुणान्तराऽन्तेषु प्रयान्ततो बोधिमत्त्वो
नोपैति । इन्द्रियशून्यतया प्रयान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
इन्द्रियविविक्ततया प्रयान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति इन्द्रिया-
ऽस्वभावतया प्रयान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति इन्द्रियाऽमत्तया-
ऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । इन्द्रियशून्यतयाऽपरान्ततो
बोधिमत्त्वो नोपैति । इन्द्रियविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो
नोपैति । इन्द्रियाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
इन्द्रियाऽमत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । इन्द्रियशून्यतया
मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । इन्द्रियविविक्ततया मध्यतो बोधि-
मत्त्वो नोपैति । इन्द्रियाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
तत्कस्य हेतौर्न ह्यायुष्मच्छारद्वतीषु इन्द्रियाऽमत्तयामिन्द्रियशून्य-
तायामिन्द्रियविविक्ततायामिन्द्रियाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपल-
भ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चान्या
इन्द्रियाऽमत्ताऽन्या इन्द्रियशून्यताऽन्या इन्द्रियविविक्तताऽन्या इन्दि-
याऽस्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यमध्य-

मिति श्वायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या च इन्द्रियाऽसत्ता या च इन्द्रियशून्यता या च इन्द्रियविविक्तता या च इन्द्रियाऽस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यश्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधौकारम् ।

बलाऽसत्तया युष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतुर्न श्वायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र बलाऽसत्तायां बलशून्यतायां बलविविक्ततायां बलाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या बलासत्ताऽन्या बलशून्यताऽन्या बलविविक्तताऽन्या बलऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति श्वायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या च बलाऽसत्ता या च बलशून्यता या च बलविविक्तता या च बलाऽस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यश्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधौकारम् ।

बोध्यज्ञाऽसत्तया युष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो

मिति ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या च इन्द्रियाऽसत्ता या च इन्द्रियशून्यता या च इन्द्रियविविक्तता या च इन्द्रियाऽस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

बलाऽसत्तया युष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतौर्न ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र बलाऽसत्ताया बलशून्यताया बलविविक्तताया बलाऽस्वभावताया पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या बलासत्ताऽन्या बलशून्यताऽन्या बलविविक्तताऽन्या बलऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यमध्यमिति ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या च बलाऽसत्ता या च बलशून्यता या च बलविविक्तता या च बलाऽस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

बोध्यङ्गाऽसत्तया युष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो

बोधिमत्त्वो नोपैति । आर्य्यमत्याऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । आर्य्यमत्याऽमत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । आर्य्यसत्यशून्यतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । आर्य्यमत्यविविक्ततया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । आर्य्यमत्याऽस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र आर्य्यमत्याऽमत्तायामार्य्यमत्यशून्यतायामार्य्यमत्यविविक्ततायामार्य्यमत्याऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्यार्य्यमत्याऽमत्तान्यार्य्यमत्यशून्यताऽन्यार्य्यमत्यविविक्तताऽन्यार्य्यमत्याऽस्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या चार्य्यमत्याऽमत्ता या चार्य्यमत्यशून्यता या चार्य्यमत्यविविक्तता या चार्य्यमत्याऽस्वभावता यच्च बोधिमत्त्वो यच्च पूर्वान्तो यथाऽपरान्तो यच्च मध्यं सर्व्वमेतद्वयमद्वैधीकारम् ।

ध्यानामत्तया युष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । ध्यानशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । ध्यानविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । ध्यानाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । ध्यानाऽमत्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । ध्यानशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । ध्यानविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । ध्यानाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । ध्यानाऽमत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । ध्यानशून्यतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । ध्यानविविक्ततया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । ध्यानाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति ।

मिति ह्यायुष्मञ्छारदतीपुत्र या च इन्द्रियाऽमत्ता या च इन्द्रियशून्यता या च इन्द्रियविविक्तता या च इन्द्रियाऽस्वभावता यश्च बोधिमत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यश्च मध्यं मर्त्यमेतददयमद्वैधीकारम् ।

बलाऽमत्तया युष्मञ्छारदतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति । बलशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति । बलविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति । बलाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति । बलाऽमत्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति । बलशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति । बलविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति । बलाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति । बलाऽमत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नापैति । बलशून्यतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नापैति । बलविविक्ततया मध्यतो बोधिमत्त्वो नापैति । बलाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नापैति । तत्कथं हेतुर्न ह्यायुष्मञ्छारदतीपुत्र बलाऽमत्तयां बलशून्यतायां बलविविक्ततायां बलाऽस्वभावतायां पक्षान् उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्यः बलाऽमत्ताऽन्या बलशून्यताऽन्या बलविविक्तताऽन्या बलाऽस्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यमर्थमिति ११२, अञ्छारदतीपुत्र या च बलाऽमत्ता या च बलशून्यता या च बलविविक्तता या च बलाऽस्वभावता यश्च बोधिमत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यश्च मध्यं मर्त्यमेतददयमद्वैधीकारम् ।

बोध्यज्ञाऽमत्तया युष्मञ्छारदतीपुत्र पक्षान्ततो बोधिमत्त्वो

•

•

•

}

•

•

•

•

मति चायुग्मञ्कारद्वतीपुत्र या च इन्द्रियाऽमत्ता या च
 इन्द्रियशून्यता या च इन्द्रियविविक्तता या च इन्द्रियाऽस्त्रभाजता
 य बोधिमत्त्वो यस्य पूर्वान्तो यथाऽपरान्तो यच्च स्यात् इन्द्रिय-
 दयमद्वैधौकारम् ।

बलाऽमत्तया युग्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्तो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 शून्यतया पूर्वान्तो बोधिमत्त्वो नोपैति । इन्द्रियविविक्त-
 तया पूर्वान्तो बोधिमत्त्वो नोपैति । बलाऽस्त्रभाजतया पूर्वान्तो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । बलाऽमत्तयाऽपरान्तो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 शून्यतयाऽपरान्तो बोधिमत्त्वो नोपैति । इन्द्रियविविक्त-
 तयाऽपरान्तो बोधिमत्त्वो नोपैति । बलाऽस्त्रभाजतयाऽपरान्तो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । बलाऽमत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 शून्यतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । इन्द्रियविविक्त-
 तया बोधिमत्त्वो नोपैति । बलाऽस्त्रभाजतया मध्यतो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । तत्त्वान् यतोयं चायुग्मञ्कारद्वतीपुत्र या च बलाऽमत्तया
 या च इन्द्रियाऽमत्ता या च इन्द्रियशून्यतायां बलविविक्ततायां
 बलाऽस्त्रभाजतायां बलाऽमत्तयाऽपरान्तो यथाऽपरान्तो यच्च स्यात्
 इन्द्रियदयमद्वैधौकारम् ।

वता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यस्याऽपरान्तो यच्च मध्यं
सर्वमेतद्वयमद्वैधीकारम् ।

अनुपूर्वविहारसमापत्त्याऽसत्तया युष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्तो
बोधिसत्त्वो नोपैति । अनुपूर्वविहारसमापत्तिशून्यतया पूर्वान्तो
बोधिसत्त्वो नोपैति । अनुपूर्वविहारसमापत्तिविविक्ततया
पूर्वान्तो बोधिसत्त्वो नोपैति । अनुपूर्वविहारसमापत्त्यास्वभावतया
पूर्वान्तो बोधिसत्त्वो नोपैति । अनुपूर्वविहारसमापत्त्यासत्तया-
ऽपरान्तो बोधिसत्त्वो नोपैति । अनुपूर्वविहारसमापत्तिशून्यत-
याऽपरान्तो बोधिसत्त्वो नोपैति । अनुपूर्वविहारसमापत्ति-
विविक्ततयाऽपरान्तो बोधिसत्त्वो नोपैति । अनुपूर्वविहारसमा-
पत्त्यास्वभावतयाऽपरान्तो बोधिसत्त्वो नोपैति । अनुपूर्वविहार-
समापत्त्यासत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । अनुपूर्वविहार-
समापत्तिशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । अनुपूर्वविहार-
समापत्तिविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । अनुपूर्ववि-
हारसमापत्त्यास्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य
हेतोर्न ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्राऽनुपूर्वविहारसमापत्त्यासत्तायामनु-
पूर्वविहारसमापत्तिशून्यतायामनुपूर्वविहारसमापत्तिविविक्तताया-
मनुपूर्वविहारसमापत्त्यास्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽप-
रान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या अनुपूर्व-
विहारसमापत्त्यासत्ताऽन्या अनुपूर्वविहारसमापत्तिशून्यताऽन्या
अनुपूर्वविहारसमापत्तिविविक्तताऽन्या अनुपूर्वविहारसमापत्त्यास्व-
भावताऽन्यो बोधिसत्त्वोन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यमध्यमिति

छायुष्मञ्छारदतीपुत्र या च इन्द्रियाऽसत्ता या च
यशून्यता या च इन्द्रियविविक्तता या च इन्द्रियाऽस्वभावता
बोधिमत्त्वो यस्य पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेत-
मर्द्धधौकारम् ।

बलाऽसत्तया युष्मञ्छारदतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति ।
यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति । बलविविक्ततया
ततो बोधिमत्त्वो नापैति । बलाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो
मत्त्वो नापैति । बलाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति ।
यतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति । बलविविक्ततया-
ततो बोधिमत्त्वो नापैति । बलाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो
मत्त्वो नापैति । बलाऽसत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नापैति ।
यतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नापैति । बलविविक्ततया
बोधिमत्त्वो नापैति । बलाऽस्वभावतया मध्यतो बोधि-
मत्त्वो नापैति । तत्कथं हेतुर्न छायुष्मञ्छारदतीपुत्र बलाऽ-
बलशून्यतायां बलविविक्ततायां बलाऽस्वभावतायां पक्षान्
यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या
त्ताऽन्या बलशून्यताऽन्या बलविविक्तताऽन्या बलाऽस्वभा-
वता बोधिमत्त्वोऽन्य पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यमप्यमिति १२८,
रदतीपुत्र या च बलाऽसत्ता या च बलशून्यता या च ब-
लविविक्तता या च बलाऽस्वभावता यस्य बोधिमत्त्वो यद पूर्वान्तो
परान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतदस्यमर्द्धधौकारम् ।

बोध्यज्ञाऽसत्तया युष्मञ्छारदतीपुत्र पक्षान्ततो नैवैव

मुखविविक्ततायां शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽस्वभाव-
 तायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमु-
 पलभ्यते । न चाऽन्या शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽऽ-
 त्ताऽन्या शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखशून्यताऽन्या शून्यता-
 निमित्ताप्रणिहितविमोचमुखविविक्तताऽन्या शून्यतानिमित्ताप्रणि-
 हितविमोचमुखाऽस्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽप-
 रान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या च शून्यतानिमि-
 त्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽसत्ता या च शून्यतानिमित्ताप्रणिहित-
 विमोचमुखशून्यता या च शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुख-
 विविक्तता या च शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽस्वभावता
 यस्य बोधिमत्त्वो यस्य पूर्वान्तो यस्यापरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेत-
 द्दयमद्वैधीकारं ।

अभिज्ञाऽसत्तया युष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो
 नापैति । अभिज्ञाशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति ।
 अभिज्ञाविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति । अभिज्ञा-
 ऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति । अभिज्ञाऽसत्तया-
 ऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति । अभिज्ञाशून्यतयाऽपरान्ततो
 बोधिमत्त्वो नापैति । अभिज्ञाविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो
 नापैति । अभिज्ञाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति ।
 अभिज्ञाऽसत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नापैति । अभिज्ञाशून्यतया
 मध्यतो बोधिमत्त्वो नापैति । अभिज्ञाविविक्ततया मध्यतो बोधि-
 मत्त्वो नापैति । अभिज्ञाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नापैति ।

मिति ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या च इन्द्रियाऽसत्ता या च इन्द्रियशून्यता या च इन्द्रियविविक्तता या च इन्द्रियाऽस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

बलाऽसत्तया युष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । बलाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतुर्न ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र बलाऽसत्तायां बलशून्यतायां बलविविक्ततायां बलाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या बलमत्ताऽन्या बलशून्यताऽन्या बलविविक्तताऽन्या बलऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या च बलाऽसत्ता या च बलशून्यता या च बलविविक्तता या च बलाऽस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

बोध्यज्ञाऽसत्तया युष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो

मुखविविक्ततायां शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽस्वभाव-
 तायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमु-
 पलभ्यते । न चाऽन्या शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽऽ-
 त्ताऽन्या शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखशून्यताऽन्या शून्यता-
 निमित्ताप्रणिहितविमोचमुखविविक्तताऽन्या शून्यतानिमित्ताप्रणि-
 हितविमोचमुखाऽस्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽप-
 रान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यायुष्मञ्च्चारदतीपुत्र या च शून्यतानिमि-
 त्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽऽत्ता या च शून्यतानिमित्ताप्रणिहित-
 विमोचमुखशून्यता या च शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुख-
 विविक्तता या च शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽस्वभावता
 यश्च बोधिमत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेत-
 ददयमदैधीकार ।

अभिज्ञाऽऽत्तया युष्मञ्च्चारदतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो
 नापैति । अभिज्ञाशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति ।
 अभिज्ञाविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति । अभिज्ञा-
 ऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति । अभिज्ञाऽऽत्तया-
 ऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति । अभिज्ञाशून्यतयाऽपरान्ततो
 बोधिमत्त्वो नापैति । अभिज्ञाविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो
 नापैति । अभिज्ञाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति ।
 अभिज्ञाऽऽत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नापैति । अभिज्ञाशून्यतया
 मध्यतो बोधिमत्त्वो नापैति । अभिज्ञाविविक्ततया मध्यतो बोधि-
 मत्त्वो नापैति । अभिज्ञाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नापैति ।

आर्यसत्याऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । आर्या-
 टाज्ञमार्गविविक्तताऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । आर्या-
 टाज्ञमार्गऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । आर्या-
 टाज्ञमार्गऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । आर्याटाज्ञ-
 मार्गऽसत्तया न ता बोधिसत्त्वो नोपैति । आर्याटाज्ञमार्ग-
 विविक्तता सत्तया बोधिसत्त्वो नोपैति । आर्याटाज्ञमार्गऽस्व-
 भावतया सत्तया बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्त्वस्य हेतुर्न ह्यायु-
 षञ्चारदत्तौपच आर्याटाज्ञमार्गऽसत्तायासायाऽटाज्ञमार्गशून्यता-
 यासायाऽटाज्ञमार्गविविक्ततायसायाऽटाज्ञमार्गऽस्वभावताया पूर्वान्ति
 उपलभ्यते । नाऽपरान्तो उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न
 चाऽन्यायाऽटाज्ञमार्गऽसत्ताऽन्या आर्याटामार्गशून्यताऽन्या आर्या-
 टाज्ञमार्गविविक्तताऽन्या आर्याटामार्गऽस्वभावताऽन्यो बोधि-
 सत्त्वोऽन्य पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यमप्यमिति ह्यायुषञ्चारदत्तौपच
 या आर्याटामार्गऽसत्ता या आर्याटामार्गशून्यता या आर्या-
 टाज्ञमार्गविविक्तता या आर्याटामार्गऽस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो
 यश्च पूर्वान्तो यथाऽपरान्तो यश्च मध्य सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

आर्यसत्याऽसत्तया युषञ्चारदत्तौपच पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । आर्यसत्यशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 आर्यसत्यविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । आर्य-
 सत्याऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । आर्यसत्या-
 ऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । आर्यसत्यशून्यतया-
 ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । आर्यसत्यविविक्ततयाऽपरान्ततो

मुखविविक्ततायां शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽस्वभाव-
 तायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमु-
 पलभ्यते । न चाऽन्या शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽऽ-
 त्ताऽन्या शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखशून्यताऽन्या शून्यता-
 निमित्ताप्रणिहितविमोचमुखविविक्तताऽन्या शून्यतानिमित्ताप्रणि-
 हितविमोचमुखाऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽप-
 रान्तोऽन्यन्मध्यमिति द्वायुष्मञ्च्चारद्वतीपुत्र या च शून्यतानिमि-
 त्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽऽत्ता या च शून्यतानिमित्ताप्रणिहित-
 विमोचमुखशून्यता या च शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुख-
 विविक्तता या च शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽस्वभावता
 यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेत-
 द्दयमद्वैधीकारं ।

अभिज्ञाऽसत्तया युष्मञ्च्चारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । अभिज्ञाशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 अभिज्ञाविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । अभिज्ञा-
 ऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । अभिज्ञाऽसत्तया-
 ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । अभिज्ञाशून्यतयाऽपरान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । अभिज्ञाविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । अभिज्ञाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 अभिज्ञाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । अभिज्ञाशून्यतया
 मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । अभिज्ञाविविक्ततया मध्यतो बोधि-
 सत्त्वो नोपैति । अभिज्ञाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।

नोपैति । तत्कथं ऐतरेण प्रायुष्मञ्चारदत्तौपच ध्यानऽसत्तायां
ध्यानशून्यतायां ध्यानविविक्ततायां धानाऽस्वभावतायां पूर्वान्ति
उपलभ्यते नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या
धानाऽसत्ताऽन्या ध्यानशून्यताऽन्या ध्यानविविक्तताऽन्या धानाऽस्व-
भावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यमध्यमिति
प्रायुष्मञ्चारदत्तौपच या च धानाऽसत्ता या च ध्यानशून्यता या
च ध्यानविविक्तता या च धानाऽस्वभावता यद्य बोधिसत्त्वो यस्य
पूर्वान्तो यस्याऽपरान्तो यच्च मध्य सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

अप्रमाणाऽसत्तया युष्मञ्चारदत्तौपच पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । अप्रमाणशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
अप्रमाणविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । अप्रमाण-
ऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । अप्रमाणासत्तया-
ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । अप्रमाणशून्यतयाऽपरान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । अप्रमाणविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । अप्रमाणाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
अप्रमाणाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । अप्रमाणशून्यतया
मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । अप्रमाणविविक्ततया मध्यतो
बोधिसत्त्वो नोपैति । अप्रमाणाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो
नोपैति । तत्कथं ऐतरेण प्रायुष्मञ्चारदत्तौपच अप्रमाणाऽस-
त्तायामप्रमाणशून्यतायामप्रमाणविविक्ततायामप्रमाणाऽस्वभावतायां
पूर्वान्ति उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न
चाऽन्याऽप्रमाणाऽसत्ताऽन्याऽप्रमाणशून्यता अन्या अप्रमाणविविक्ता

मुखविविक्ततायां शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽस्वभाव-
 तायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्य-
 पलभ्यते । न चाऽन्या शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽ-
 न्ताऽन्या शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखशून्यताऽन्या शून्यता-
 निमित्ताप्रणिहितविमोचमुखविविक्तताऽन्या शून्यतानिमित्ताप्रणि-
 हितविमोचमुखाऽस्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽप-
 रान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या च शून्यतानिमि-
 त्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽमत्ता या च शून्यतानिमित्ताप्रणिहित-
 विमोचमुखशून्यता या च शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुख-
 विविक्तता या च शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽस्वभावता
 यद्य बोधिमत्त्वो यद्य पूर्वान्तो यद्यापरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेत-
 द्दयमद्वैधीकारं ।

अभिज्ञाऽमत्तया युगञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो
 नापैति । अभिज्ञाशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति ।
 अभिज्ञाविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति । अभिज्ञा-
 ऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति । अभिज्ञाऽमत्तया-
 ऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति । अभिज्ञाशून्यतयाऽपरान्ततो
 बोधिमत्त्वो नापैति । अभिज्ञाविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो
 नापैति । अभिज्ञाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति ।
 अभिज्ञाऽमत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नापैति । अभिज्ञाशून्यतया
 मध्यतो बोधिमत्त्वो नापैति । अभिज्ञाविविक्ततया मध्यतो बोधि-
 मत्त्वो नापैति । अभिज्ञाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नापैति ।

सत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यायुष्मञ्चारद्वती-
पुत्र या चारुण्यसमापत्यसत्ता या चारुण्यसमापत्तिशून्यता या
चारुण्यसमापत्तिविविक्तता या चारुण्यसमापत्यस्वभावता यच्च
बोधिसत्त्वो यच्च पूर्वान्तो यच्चाऽपरान्तो यच्च मध्य सर्वमेतद्वच-
नद्वैधीकारम् ।

विमोचाऽसत्तया युष्मञ्चारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । विमोचशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
विमोचविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । विमोचा-
ऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । विमोचाऽसत्तया-
ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । विमोचशून्यतयाऽपरान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । विमोचविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । विमोचाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
विमोचाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । विमोचशून्यतया
मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । विमोचविविक्ततया मध्यतो बोधि-
सत्त्वो नोपैति । विमोचाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
तत्कस्य रेतोर्न ह्यायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र विमोचाऽसत्तया विमोच-
शून्यताया विमोचविविक्तताया विमोचाऽस्वभावताया परमं न
उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्य उपलभ्यते । न चाऽन्य
विमोचाऽसत्ताऽन्या विमोचशून्यताऽन्या विमोचविविक्तताऽन्या
विमोचाऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्य एतन्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्य-
न्मध्यमिति ह्यायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र या चारुण्यसमापत्यसत्ता या
चारुण्यसमापत्तिशून्यता या चारुण्यसमापत्तिविविक्तता या चारुण्यसमापत्यस्वभावता या
विमोचाऽसत्तया या चारुण्यसमापत्तिशून्यता या चारुण्यसमापत्तिविविक्तता या चारुण्यसमापत्यस्वभावता या

मुखविविक्ततायां शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽस्वभाव-
 तायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमु-
 पलभ्यते । न चाऽन्या शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽऽ-
 त्ताऽन्या शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखशून्यताऽन्या शून्यता-
 निमित्ताप्रणिहितविमोचमुखविविक्तताऽन्या शून्यतानिमित्ताप्रणि-
 हितविमोचमुखाऽस्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽप-
 रान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र या च शून्यतानिमि-
 त्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽसत्ता या च शून्यतानिमित्ताप्रणिहित-
 विमोचमुखशून्यता या च शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुख-
 विविक्तता या च शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽस्वभावता
 यश्च बोधिमत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेत-
 द्दयमद्वैधीकारं ।

अभिज्ञाऽसत्तया युष्मञ्छारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो
 नापैति । अभिज्ञाशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति ।
 अभिज्ञाविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति । अभिज्ञा-
 ऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति । अभिज्ञाऽसत्तया-
 ऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति । अभिज्ञाशून्यतयाऽपरान्ततो
 बोधिमत्त्वो नापैति । अभिज्ञाविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो
 नापैति । अभिज्ञाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नापैति ।
 अभिज्ञाऽसत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नापैति । अभिज्ञाशून्यतया
 मध्यतो बोधिमत्त्वो नापैति । अभिज्ञाविविक्ततया मध्यतो बोधि-
 मत्त्वो नापैति । अभिज्ञाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नापैति ।

याऽनपेक्षितविचारममापत्त्यामत्ता या
याऽनपेक्षितविचारममापत्तिगता या याऽनपेक्षितविचारममापत्ति-
विहितता या याऽनपेक्षितविचारममापत्त्यामभावता यस्य बोधिमत्त्वो
यस्य पूर्वान्तो परापरान्तो यस्य स्यात् स्यात्तदद्वयमद्वेधीकारम् ।

शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽमत्तया युक्तञ्चारद्वतीपुत्र
पर्वान्तता बोधिमत्त्वो नोपैति । शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोच-
मुखाऽन्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । शून्यतानिमित्ता-
प्रणिहितविमोचमुखाविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो
बोधिमत्त्वो नोपैति । शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽमत्त-
याऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । शून्यतानिमित्ताप्रणिहित-
विमोचमुखाऽन्यतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । शून्यता-
निमित्ताप्रणिहितविमोचमुखाविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो
नोपैति । शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽस्वभावतयाऽपरा-
न्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । शून्यतानिमित्ताप्रणिहिताविमोच-
मुखाऽमत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । शून्यतानिमित्ता-
प्रणिहितविमोचमुखशून्यतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखविविक्ततया मध्यतो बोधि-
मत्त्वो नोपैति । शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽस्वभावतया
मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुक्तञ्चारद्वतीपुत्र
शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽमत्तायां शून्यतानिमित्ता-
प्रणिहितविमोचमुखशून्यतायां शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोच-

मुखविविक्ततायां शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽस्वभाव-
 तायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमु-
 पलभ्यते । न चाऽन्या शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽऽ-
 त्ताऽन्या शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखशून्यताऽन्या शून्यता-
 निमित्ताप्रणिहितविमोचमुखविविक्तताऽन्या शून्यतानिमित्ताप्रणि-
 हितविमोचमुखाऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽप-
 रान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यायुष्मञ्चारदतीपुत्र या च शून्यतानिमि-
 त्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽऽत्ता या च शून्यतानिमित्ताप्रणिहित-
 विमोचमुखशून्यता या च शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुख-
 विविक्तता या च शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽस्वभावता
 यस्य बोधिसत्त्वो यस्य पूर्वान्तो यस्यापरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेत-
 ददयमद्वैधीकारं ।

अभिज्ञाऽऽत्तया युष्मञ्चारदतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । अभिज्ञाशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 अभिज्ञाविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । अभिज्ञा-
 ऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । अभिज्ञाऽऽत्तया-
 ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । अभिज्ञाशून्यतयाऽपरान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । अभिज्ञाविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । अभिज्ञाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 अभिज्ञाऽऽत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । अभिज्ञाशून्यतया
 मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । अभिज्ञाविविक्ततया मध्यतो बोधि-
 सत्त्वो नोपैति । अभिज्ञाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।

तत्कालं हेतुर्न द्वायुष्मज्जारदतीपुत्र अभिज्ञाऽसत्तायामभिज्ञा-
 शून्यतायामभिज्ञाविविक्ततायामभिज्ञाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उप-
 लभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या-
 ऽभिज्ञाऽसत्ताऽन्याऽभिज्ञाशून्यताऽन्याऽभिज्ञाविविक्तताऽन्याऽभिज्ञाऽ-
 स्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यमध्यमिति
 द्वायुष्मज्जारदतीपुत्र या चाऽभिज्ञाऽसत्ता या चाऽभिज्ञाशून्यता
 या चाऽभिज्ञाविविक्तता या चाऽभिज्ञाऽस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो
 यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यश्च मध्य सर्वमेतद्वक्ष्यमद्वैधीकारम् ।

समाध्यमसत्तया युष्मज्जारदतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । समाधिशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 समाधिविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाध्य-
 स्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाध्यमसत्तयाऽप-
 रान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाधिशून्यतायाऽपरान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । समाधिविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । समाध्यस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 समाध्यमसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाधिशून्यतया
 मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाधिविविक्ततया मध्यतो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । समाध्यस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । तत्कालं हेतुर्न द्वायुष्मज्जारदतीपुत्र समाध्यमसत्तायां
 समाधिशून्यतायां समाधिविविक्ततायां समाध्यस्वभावतायां पूर्वान्त
 उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या
 समाध्यमसत्ताऽन्या समाधिशून्यताऽन्या समाधिविविक्तताऽन्या

मुखविविक्ततायां शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽस्वभाव-
तायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्य-
पलभ्यते । न चाऽन्या शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽ-
न्ताऽन्या शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखशून्यताऽन्या शून्यता-
निमित्ताप्रणिहितविमोचमुखविविक्तताऽन्या शून्यतानिमित्ताप्रणि-
हितविमोचमुखाऽस्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽप-
रान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र या च शून्यतानिमि-
त्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽसत्ता या च शून्यतानिमित्ताप्रणिहित-
विमोचमुखशून्यता या च शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुख-
विविक्तता या च शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽस्वभावता
यश्च बोधिमत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेत-
द्वयमद्वैधीकारं ।

अभिज्ञाऽसत्तया युष्मञ्छारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो
नोपैति । अभिज्ञाशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
अभिज्ञाविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । अभिज्ञा-
ऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । अभिज्ञाऽसत्तया-
ऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । अभिज्ञाशून्यतयाऽपरान्ततो
बोधिमत्त्वो नोपैति । अभिज्ञाविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो
नोपैति । अभिज्ञाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
अभिज्ञाऽसत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । अभिज्ञाशून्यतया
मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । अभिज्ञाविविक्ततया मध्यतो बोधि-
मत्त्वो नोपैति । अभिज्ञाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति ।

तत्त्वस्य हेतोर्न ह्यायुष्मज्जारदतीपुत्र अभिज्ञाऽसत्तायामभिज्ञा-
शून्यतायामभिज्ञाविविक्ततायामभिज्ञाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उप-
लभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या-
ऽभिज्ञाऽसत्ताऽन्याऽभिज्ञाशून्यताऽन्याऽभिज्ञाविविक्तताऽन्याऽभिज्ञाऽ-
स्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति
ह्यायुष्मज्जारदतीपुत्र या चाऽभिज्ञाऽसत्ता या चाऽभिज्ञाशून्यता
या चाऽभिज्ञाविविक्तता या चाऽभिज्ञास्वभावता यद्य बोधिमत्त्वो
यद्य पूर्वान्तो यद्याऽपरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमद्वैधीवारम् ।

समाध्यमत्तया युष्मज्जारदतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो
नोपैति । समाधिशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
समाधिविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । समाध्य-
स्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । समाध्यमत्तयाऽप-
रान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । समाधिशून्यतायाऽपरान्ततो
बोधिमत्त्वो नोपैति । समाधिविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो
नोपैति । समाध्यस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
समाध्यमत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । समाधिशून्यतया
मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । समाधिविविक्ततया मध्यतो
बोधिमत्त्वो नोपैति । समाध्यस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो
नोपैति । तत्त्वस्य हेतोर्न ह्यायुष्मज्जारदतीपुत्र समाध्यमत्तया
समाधिशून्यतायां समाधिविविक्ततायां समाध्यस्वभावतायां पूर्वान्त
उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या-
समाध्यमत्ताऽन्या समाधिशून्यताऽन्या समाधिविविक्तताऽन्या

मुखविविक्ततायां शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽस्वभाव-
 तायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमु-
 पलभ्यते । न चाऽन्या शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽस्व-
 ताऽन्या शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखशून्यताऽन्या शून्यता-
 निमित्ताप्रणिहितविमोचमुखविविक्तताऽन्या शून्यतानिमित्ताप्रणि-
 हितविमोचमुखाऽस्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽप-
 रान्तोऽन्यमध्यमिति ह्यायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या च शून्यतानिमि-
 त्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽसत्ता या च शून्यतानिमित्ताप्रणिहित-
 विमोचमुखशून्यता या च शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुख-
 विविक्तता या च शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखाऽस्वभावता
 यश्च बोधिमत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेत-
 ददयमद्वैधीकारं ।

अभिज्ञाऽसत्तया युष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । अभिज्ञाशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 अभिज्ञाविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । अभिज्ञा-
 स्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । अभिज्ञाऽसत्तया-
 ऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । अभिज्ञाशून्यतयाऽपरान्ततो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । अभिज्ञाविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । अभिज्ञास्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 अभिज्ञाऽसत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । अभिज्ञाशून्यतया
 मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । अभिज्ञाविविक्ततया मध्यतो बोधि-
 मत्त्वो नोपैति । अभिज्ञास्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति ।

तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्कारदत्तौपुत्र अभिजाऽसत्तायामभिजा-
शून्यतायामभिजाविविक्ततायामभिजाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उप-
लभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या-
ऽभिजाऽसत्ताऽन्याऽभिजाशून्यताऽन्याऽभिजाविविक्तताऽन्याऽभिजाऽ-
स्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्य' पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति
ह्यायुष्मञ्कारदत्तौपुत्र या चाऽभिजाऽसत्ता या चाऽभिजाशून्यता
या चाऽभिजाविविक्तता या चाऽभिजाऽस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो
यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यश्च मध्य सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

समाध्यसत्तया युष्मञ्कारदत्तौपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । समाधिशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
समाधिविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाध्य-
स्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाध्यसत्तयाऽप-
रान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाधिशून्यतायाऽपरान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । समाधिविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । समाध्यस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
समाध्यसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाधिशून्यतया
मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाधिविविक्ततया मध्यतो
बोधिसत्त्वो नोपैति । समाध्यस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो
नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्कारदत्तौपुत्र समाध्यसत्तायां
समाधिशून्यतायां समाधिविविक्ततायां समाध्यस्वभावतायां पूर्वान्त
उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या
समाध्यसत्ताऽन्या समाधिशून्यताऽन्या समाधिविविक्तताऽन्या

समाध्यस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्म-
ध्यमिति ह्यायुष्मञ्कारदत्तौपुत्र या च समाध्यसत्ता या च
समाधिशून्यता या च समाधिविविक्तता या च समाध्यस्वभावता
यस्य बोधिसत्त्वो यस्य पूर्वान्तो यस्यापरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेत-
द्वयमद्वैधीकारं ।

धारणीमुखाऽसत्तया युष्मञ्कारदत्तौपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । धारणीमुखशून्यताया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
धारणीमुखविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
धारणीमुखाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
धारणीमुखाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । धारणी-
मुखशून्यतायाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । धारणीमुखविवि-
क्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । धारणीमुखाऽस्वभावत-
याऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । धारणीमुखाऽसत्तया मध्यतो
बोधिसत्त्वो नोपैति । धारणीमुखशून्यताया मध्यतो बोधिसत्त्वो
नोपैति । धारणीमुखविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
धारणीमुखाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य
हेतौर्न ह्यायुष्मञ्कारदत्तौपुत्र धारणीमुखाऽसत्तायां धारणीमुख-
शून्यतायां धारणीमुखविविक्ततायां धारणीमुखाऽस्वभावतायां
पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते ।
न चाऽन्या धारणीमुखाऽसत्ताऽन्या धारणीमुखशून्यताऽन्या
धारणीमुखविविक्तताऽन्या धारणीमुखाऽस्वभावताऽन्यो बोधि-
सत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति ह्यायुष्मञ्कारदत्तौपुत्र

तत्कस्य हेतौर्न ह्यायुष्मज्जारदतीपुत्र अभिज्ञाऽसत्तायामभिज्ञा-
 शून्यतायामभिज्ञाविविक्ततायामभिज्ञाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उप-
 लभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या-
 ऽभिज्ञाऽसत्ताऽन्याऽभिज्ञाशून्यताऽन्याऽभिज्ञाविविक्तताऽन्याऽभिज्ञाऽ-
 स्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति
 ह्यायुष्मज्जारदतीपुत्र या चाऽभिज्ञाऽसत्ता या चाऽभिज्ञाशून्यता
 या चाऽभिज्ञाविविक्तता या चाऽभिज्ञाऽस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो
 यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यश्च मध्य सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

समाध्यसत्तया युष्मज्जारदतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । समाधिशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 समाधिविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाध्य-
 स्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाध्यसत्तयाऽप-
 रान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाधिशून्यतायाऽपरान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । समाधिविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । समाध्यस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 समाध्यसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाधिशून्यतया
 मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाधिविविक्ततया मध्यतो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । समाध्यस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । तत्कस्य हेतौर्न ह्यायुष्मज्जारदतीपुत्र समाध्यसत्तायां
 समाधिशून्यतायां समाधिविविक्ततायां समाध्यस्वभावतायां पूर्वान्त
 उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या
 समाध्यसत्ताऽन्या समाधिशून्यताऽन्या समाधिविविक्तताऽन्या

तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्कारदत्तौपुच अभिज्ञाऽसत्तायामभिज्ञा-
शून्यतायामभिज्ञाविविक्ततायामभिज्ञाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उप-
लभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या-
ऽभिज्ञाऽसत्ताऽन्याऽभिज्ञाशून्यताऽन्याऽभिज्ञाविविक्तताऽन्याऽभिज्ञाऽ-
स्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति
ह्यायुष्मञ्कारदत्तौपुच या चाऽभिज्ञाऽसत्ता या चाऽभिज्ञाशून्यता
या चाऽभिज्ञाविविक्तता या चाऽभिज्ञाऽस्वभावता यच्च बोधिसत्त्वो
यच्च पूर्वान्तो यच्चाऽपरान्तो यच्च मध्य सर्वमेतद्वयमद्वैधीकारम् ।

समाध्यसत्तया युष्मञ्कारदत्तौपुच पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । समाधिशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
समाधिविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाध्य-
स्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाध्यसत्तयाऽप-
रान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाधिशून्यतायाऽपरान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । समाधिविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । समाध्यस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
समाध्यसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाधिशून्यतया
मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाधिविविक्ततया मध्यतो
बोधिसत्त्वो नोपैति । समाध्यस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो
नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्कारदत्तौपुच समाध्यसत्तायां
समाधिशून्यतायां समाधिविविक्ततायां समाध्यस्वभावतायां पूर्वान्त
उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या
समाध्यसत्ताऽन्या समाधिशून्यताऽन्या समाधिविविक्तताऽन्या

करुणाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । महाकरुणा
 ऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । महाकरुणाशून्यतया
 ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । महाकरुणाविविक्ततयाऽपरान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । महाकरुणाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । महाकरुणाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 महाकरुणाशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । महाकरुणा
 विविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । महाकरुणाऽस्वभावतया
 मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्चारदतीपुत्र
 महाकरुणाऽसत्तायां महाकरुणाशून्यतायां महाकरुणाविविक्ततायां
 महाकरुणाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उप-
 लभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या महाकरुणाऽसत्ताऽन्या
 महाकरुणाशून्यताऽन्या महाकरुणाविविक्तताऽन्या महाकरुणाऽस्व-
 भावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति
 ह्यायुष्मञ्चारदतीपुत्र या च महाकरुणाऽसत्ता या च महा-
 करुणाशून्यता या च महाकरुणाविविक्तता या च महाकरुणा-
 ऽस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चापरान्तो यश्च
 मध्यममेतदद्वयमद्वेधाकारम् ॥

आवेणिकबुद्धधर्माऽसत्तयायुष्मञ्चारदतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधि-
 सत्त्वो नोपैति । आवेणिकबुद्धधर्मशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । आवेणिकबुद्धधर्माविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । आवेणिकबुद्धधर्माऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । आवेणिकबुद्धधर्माऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।

तत्कस्य हेतौर्न ह्यायुष्मञ्कारदत्तौपुत्र अभिज्ञाऽसत्तायामभिज्ञा-
शून्यतायामभिज्ञाविविक्ततायामभिज्ञाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उप-
लभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या-
ऽभिज्ञाऽसत्ताऽन्याऽभिज्ञाशून्यताऽन्याऽभिज्ञाविविक्तताऽन्याऽभिज्ञाऽ-
स्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्य' पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति
ह्यायुष्मञ्कारदत्तौपुत्र या चाऽभिज्ञाऽसत्ता या चाऽभिज्ञाशून्यता
या चाऽभिज्ञाविविक्तता या चाऽभिज्ञाऽस्वभावता यस्य बोधिसत्त्वो
यस्य पूर्वान्तो यस्यऽपरान्तो यस्य मध्यं सर्वमेतद्वयमद्वैधीकारम् ।

समाध्यसत्तया युष्मञ्कारदत्तौपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । समाधिशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
समाधिविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाध्य-
स्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाध्यसत्तयाऽप-
रान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाधिशून्यतायाऽपरान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । समाधिविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । समाध्यस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
समाध्यसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाधिशून्यतया
मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाधिविविक्ततया मध्यतो
बोधिसत्त्वो नोपैति । समाध्यस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो
नोपैति । तत्कस्य हेतौर्न ह्यायुष्मञ्कारदत्तौपुत्र समाध्यसत्ताया
समाधिशून्यतायां समाधिविविक्ततायां समाध्यस्वभावतायां पूर्वान्त
उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या
समाध्यसत्ताऽन्या समाधिशून्यताऽन्या समाधिविविक्तताऽन्या

करुणाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । महाकरुणा-
 ऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । महाकरुणाशून्यतया-
 ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । महाकरुणाविविक्ततयाऽपरान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । महाकरुणाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । महाकरुणाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 महाकरुणाशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । महाकरुणा-
 विविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । महाकरुणाऽस्वभावतया
 मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र
 महाकरुणाऽसत्तायां महाकरुणाशून्यतायां महाकरुणाविविक्तताया
 महाकरुणाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उप-
 लभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या महाकरुणाऽसत्ताऽन्या
 महाकरुणाशून्यताऽन्या महाकरुणाविविक्तताऽन्या महाकरुणाऽस्व-
 भावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति
 ह्यायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र या च महाकरुणाऽसत्ता या च महा-
 करुणाशून्यता या च महाकरुणाविविक्तता या च महाकरुणा-
 ऽस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यश्च
 मध्य सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ॥

आवेणिकबुद्धधर्माऽसत्तयायुष्मञ्चारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधि-
 सत्त्वो नोपैति । आवेणिकबुद्धधर्माऽशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । आवेणिकबुद्धधर्माविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । आवेणिकबुद्धधर्माऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । आवेणिकबुद्धधर्माऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।

तत्कस्य हेतौर्न ह्यायुष्मञ्च्चारदतीपुत्र अभिज्ञाऽसत्तायामभिज्ञा-
 शून्यतायामभिज्ञाविविक्ततायामभिज्ञाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उप-
 लभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या-
 ऽभिज्ञाऽसत्ताऽन्याऽभिज्ञाशून्यताऽन्याऽभिज्ञाविविक्तताऽन्याऽभिज्ञाऽ-
 स्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्य' पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति
 ह्यायुष्मञ्च्चारदतीपुत्र या चाऽभिज्ञाऽसत्ता या चाऽभिज्ञाशून्यता
 या चाऽभिज्ञाविविक्तता या चाऽभिज्ञाऽस्वभावता यच्च बोधिसत्त्वो
 यच्च पूर्वान्तो यच्चाऽपरान्तो यच्च मध्य सर्वमेतद्वयमद्वैधीकारम् ।

समाध्यसत्तया युष्मञ्च्चारदतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । समाधिशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 समाधिविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाध्य-
 स्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाध्यसत्तयाऽप-
 रान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाधिशून्यतायाऽपरान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । समाधिविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । समाध्यस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 समाध्यसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाधिशून्यतया
 मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाधिविविक्ततया मध्यतो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । समाध्यस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । तत्कस्य हेतौर्न ह्यायुष्मञ्च्चारदतीपुत्र समाध्यसत्तायां
 समाधिशून्यतायां समाधिविविक्ततायां समाध्यस्वभावतायां पूर्वान्त
 उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या
 समाध्यसत्ताऽन्या समाधिशून्यताऽन्या समाधिविविक्तताऽन्या

तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मज्कारदतीपुत्र अभिज्ञाऽसत्तायामभिज्ञा-
शून्यतायामभिज्ञाविविक्ततायामभिज्ञाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उप-
लभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या-
ऽभिज्ञाऽसत्ताऽन्याऽभिज्ञाशून्यताऽन्याऽभिज्ञाविविक्तताऽन्याऽभिज्ञाऽ-
स्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति
ह्यायुष्मज्कारदतीपुत्र या चाऽभिज्ञाऽसत्ता या चाऽभिज्ञाशून्यता
या चाऽभिज्ञाविविक्तता या चाऽभिज्ञाऽस्वभावता यच्च बोधिसत्त्वो
यच्च पूर्वान्तो यस्याऽपरान्तो यच्च मध्य सर्वमेतद्वयमद्वैधीकारम् ।

समाध्यसत्तया युष्मज्कारदतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । समाधिशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
समाधिविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाध्य-
स्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाध्यसत्तयाऽप-
रान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाधिशून्यतायाऽपरान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । समाधिविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । समाध्यस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
समाध्यसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाधिशून्यतया
मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । समाधिविविक्ततया मध्यतो
बोधिसत्त्वो नोपैति । समाध्यस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो
नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मज्कारदतीपुत्र समाध्यसत्ताया
समाधिशून्यतायां समाधिविविक्ततायां समाध्यस्वभावतायां पूर्वान्त
उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या
समाध्यसत्ताऽन्या समाधिशून्यताऽन्या समाधिविविक्तताऽन्या

या च धारणीमुखाऽसत्त्वा या च धारणीमुखशून्यता या च धारणीमुखविविक्तता या च धारणीमुखाऽस्वभावता यस्य बोधिसत्त्वो यस्य पूर्वान्तो यस्याऽपरान्तो यच्च मध्य सर्वमेतद्वयमद्वैधीकारम् ।

तथागतवलाऽसत्तया युष्मञ्कारद्वतीपुत्र पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तथागतवलशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तथागतवलविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तथागतवलाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तथागतवलाऽसत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तथागतवलशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तथागतवलविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तथागतवलाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । तथागतवलाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तथागतवलशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तथागतवलविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तथागतवलाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य ऐतोर्न प्रायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र तथागतवलाऽसत्तायां तथागतवलशून्यतायां तथागतवलविविक्ततायां तथागतवलाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न साऽस्या तथागतवलाऽसत्ताऽस्या तथागतवलशून्यताऽस्या तथागतवलविविक्तताऽस्या तथागतवलाऽस्वभावताऽस्यो बोधिसत्त्वोऽस्य पूर्वान्तोऽस्योऽपरान्तोऽस्योऽन्यन्मध्यमिति प्रायुष्मञ्कारद्वतीपुत्र या ए तथागतवलाऽसत्ता ए च तथागतवलशून्यता या ए तथागतवलविविक्तता ए च

बोधिमत्त्वो नोपैति । धर्मधातुविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । धर्मधातुस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । धर्मधातुमत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । धर्मधातुशून्यतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । धर्मधातुविविक्ततया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । धर्मधातुस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मच्छारदतीपुत्र धर्मधातुमत्तायां धर्मधातुशून्यतायां धर्मधातुविविक्ततायां धर्मधातुस्वभावतायां पूर्वान्तो उपलभ्यते । नाऽपरान्तो उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या धर्मधातुमत्ताऽन्या धर्मधातुशून्यताऽन्या धर्मधातुविविक्तताऽन्या धर्मधातुस्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्नायमिति ह्यायुष्मच्छारदतीपुत्र या च धर्मधातुमत्ता या च धर्मधातुशून्यता या च धर्मधातुविविक्तता या च धर्मधातुस्वभावता यश्च बोधिमत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यश्च मध्यं मध्यमेतददयमद्वैधीकारम् ॥

पुनरपरमायुष्मच्छारदतीपुत्र तथताऽमत्तया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । तथता शून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । तथता विविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । तथताऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । तथताऽमत्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । तथता शून्यतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । तथता विविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । तथताऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । तथताऽमत्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । तथता शून्यतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । तथता विविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । तथताऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।

आवेणिकबुद्धधर्मशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । आवे-
णिकबुद्धधर्मविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । आवे-
णिकबुद्धधर्माऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । आवे-
णिकबुद्धधर्माऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । आवेणिक-
बुद्धधर्मशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । आवेणिकबुद्ध-
धर्मविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । आवेणिकबुद्धधर्मा-
ऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न
ह्यायुष्मञ्कारदतीपुत्र आवेणिकबुद्धधर्माऽसत्तयामावेणिकबुद्धधर्म-
शून्यतायामावेणिकबुद्धधर्मविविक्ततायामावेणिकबुद्धधर्माऽस्वभाव-
ताया पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमु-
पलभ्यते । न चाऽन्या आवेणिकबुद्धधर्माऽसत्ताऽन्या आवेणिक-
बुद्धधर्मशून्यताऽन्या आवेणिकबुद्धधर्मविविक्तताऽन्या आवेणिक-
बुद्धधर्माऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्य-
न्मध्यमिति ह्यायुष्मञ्कारदतीपुत्र या च आवेणिकबुद्धधर्माऽसत्ता
या च आवेणिकबुद्धधर्मशून्यता या च आवेणिकबुद्धधर्मविविक्तता
या च आवेणिकबुद्धधर्माऽस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च
पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यश्च मध्य सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ॥

पुनरपरमायुष्मञ्कारदतीपुत्र धर्मधात्वसत्तया पूर्वान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । धर्मधातुशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । धर्मधातुविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
धर्मधात्वस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । धर्मधात्व-
सत्तयापरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । धर्मधातुशून्यतयाऽपरान्ततो

आवेणिकबुद्धधर्मशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । आवे-
णिकबुद्धधर्मविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । आवे-
णिकबुद्धधर्माऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । आवे-
णिकबुद्धधर्माऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । आवेणिक-
बुद्धधर्मशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । आवेणिकबुद्ध-
धर्मविविक्ततया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । आवेणिकबुद्धधर्मा-
ऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न
ह्यायुष्मञ्चारदतीपुत्र आवेणिकबुद्धधर्माऽसत्तयामावेणिकबुद्धधर्म-
शून्यतायामावेणिकबुद्धधर्मविविक्ततायामावेणिकबुद्धधर्माऽस्वभाव-
तायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमु-
पलभ्यते । न चाऽन्या आवेणिकबुद्धधर्माऽसत्ताऽन्या आवेणिक-
बुद्धधर्मशून्यताऽन्या आवेणिकबुद्धधर्मविविक्तताऽन्या आवेणिक-
बुद्धधर्माऽस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्य-
न्मध्यमिति ह्यायुष्मञ्चारदतीपुत्र या च आवेणिकबुद्धधर्माऽसत्ता
या च आवेणिकबुद्धधर्मशून्यता या च आवेणिकबुद्धधर्मविविक्तता
या च आवेणिकबुद्धधर्माऽस्वभावता यस्य बोधिसत्त्वो यस्य
पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यच्च मध्य सर्वमेतद्वयमद्वैधीकारम् ॥

पुनरपरमायुष्मञ्चारदतीपुत्र धर्मधात्वसत्तया पूर्वान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । धर्मधातुशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । धर्मधातुविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
धर्मधात्वस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । धर्मधात्व-
सत्तयापरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । धर्मधातुशून्यतयाऽपरान्ततो

पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते ।
 न चाऽन्याभूतकोशमत्ता न्याभूतकोटिग्न्यताऽन्या भूतकोटि-
 विविक्तताऽन्या भूतकोशस्वभावताऽन्यो बोधिमत्तोऽन्यः पूर्वान्तो-
 ऽन्योऽपरान्तोऽन्यनाथमिति । ह्यायुगञ्कारद्वतीपुत्र या च भूत-
 कोशमत्ता या च भूतकोटिग्न्यता या च भूतकोटिविविक्तता
 या च भूतकोशस्वभावता यद्य बोधिमत्त्वो यद्य पूर्वान्तो
 यद्याऽपरान्तो यद्य मध्य मर्त्यमेतद्वयमद्वैधीकारम् ।

पुनरपरमायुगञ्कारद्वतीपुत्राऽचिन्त्यधात्वसत्तया पूर्वान्ततो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । अचिन्त्यधातुग्न्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । अचिन्त्यधातुविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 अचिन्त्यधात्वऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 अचिन्त्यधात्वसत्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । अचिन्त्यधातु-
 ग्न्यतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । अचिन्त्यधातुविविक्ततया-
 ऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । अचिन्त्यधात्वस्वभावतयाऽपरान्ततो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । अचिन्त्यधात्वसत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । अचिन्त्यधातुग्न्यतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 अचिन्त्यधातुविविक्ततया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । अचिन्त्य-
 धात्वस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न
 ह्यायुगञ्कारद्वतीपुत्राचिन्त्यधात्वसत्तायामचिन्त्यधातुग्न्यतायाम-
 चिन्त्यधातुविविक्ततायामचिन्त्यधात्वस्वभावतायां पूर्वान्त उप-
 लभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या
 ऽचिन्त्यधात्वसत्ता ऽन्याऽचिन्त्यधातुग्न्यता ऽन्याऽचिन्त्यधातुविविक्तता

नोपैति । तथता विविक्ततया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । तथताऽस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न द्वायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र तथता सत्तायां तथता शून्यतायां तथता विविक्ततायां तथताऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या तथताऽसत्ताऽन्या तथता शून्यताऽन्या तथता विविक्तताऽन्या तथताऽस्वभावताऽन्यो बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति द्वायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र या ए तथताऽसत्ता या च तथता शून्यता या च तथता विविक्तता या च तथताऽस्वभावता यस्य बोधिमत्त्वो यस्य पूर्वान्तो यस्यापरान्तो यच्च मध्यं सर्वमेतद्वयमद्वैधीकारम् ।

पुनरपरमायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र भूतकोट्यसत्तया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । भूतकोटिशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । भूतकोटिविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । भूतकोट्यस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । भूतकोट्यसत्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । भूतकोटिशून्यतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । भूतकोटिविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । भूतकोट्यस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । भूतकोट्यसत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । भूतकोटिशून्यतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । भूतकोटिविविक्ततया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । भूतकोट्यस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न द्वायुष्मञ्छारद्वतीपुत्र भूतकोट्यसत्तायां भूतकोटिशून्यतायां भूतकोटिविविक्ततायां भूतकोट्यस्वभावतायां

यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यच्च मध्य सर्वमे-
तदद्वयमद्वैधीकारम् ।

पुनरपरमायुष्मञ्छारद्वतौपुत्र प्रत्येकबुद्धाऽसत्तया पूर्वान्तो
बोधिसत्त्वो नोपैति । प्रत्येकबुद्धशून्यतया पूर्वान्तो बोधिसत्त्वो
नोपैति । प्रत्येकबुद्धविविक्ततया पूर्वान्तो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
प्रत्येकबुद्धाऽस्वभावतया पूर्वान्तो बोधिसत्त्वो नोपैति । प्रत्येकबुद्धा
ऽसत्तयाऽपरान्तो बोधिसत्त्वो नोपैति । प्रत्येकबुद्धशून्यतया
ऽपरान्तो बोधिसत्त्वो नोपैति । प्रत्येकबुद्धविविक्ततयाऽपरान्तो
बोधिसत्त्वो नोपैति । प्रत्येकबुद्धाऽस्वभावतयाऽपरान्तो बोधिसत्त्वो
नोपैति । प्रत्येकबुद्धाऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । प्रत्येक-
बुद्धशून्यतया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ; प्रत्येकबुद्धविविक्ततया
मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । प्रत्येकबुद्धाऽस्वभावतया मध्यतो
बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न ह्यायुष्मञ्छरद्वतौपुत्र प्रत्येक-
बुद्धाऽसत्तायां प्रत्येकबुद्धशून्यतायां प्रत्येकबुद्धविविक्ततायां प्रत्येक-
बुद्धाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते ।
न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्या प्रत्येकबुद्धाऽसत्ताऽन्या प्रत्येकबुद्ध-
शून्यताऽन्या प्रत्येकबुद्धविविक्तताऽन्या प्रत्येकबुद्धाऽस्वभावता
ऽन्यो बोधिसत्त्वोऽन्य पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्मध्यमिति
ह्यायुष्मञ्छारद्वतौपुत्र या च प्रत्येकबुद्धाऽसत्ता या च प्रत्येकबुद्ध-
शून्यता या च प्रत्येकबुद्धविविक्तता या च प्रत्येकबुद्धाऽस्वभावता
यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चाऽपरान्तो यश्च मध्यं ।
सर्वमेतदद्वयमद्वैधीकारम् ।

नोपैति । तथैवात्रिंशत्तया भावतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
तथैवास्त्रिंशत्तया भावतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न
प्रायुष्मञ्जारदत्तौपच तथैवा मत्तायां तथैवा शून्यतायां तथैवा
त्रिंशत्तया भावतोऽस्त्रिंशत्तया पूर्वान्तो उपलभ्यते । नापरान्त
उपलभ्यते । न मध्यम उपलभ्यते । न चास्या तथैवाऽमत्तास्या
तथैवा शून्यतास्या तथैवा त्रिंशत्तयास्या तथैवाऽस्त्रिंशत्तयाऽन्यो
बोधिसत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यन्नधमिति प्रायुष्मञ्जार-
दत्तौपच या ए तथैवाऽमत्ता या ए तथैवा शून्यता या च तथैवा
त्रिंशत्तया या च तथैवाऽस्त्रिंशत्तया यच्च बोधिसत्त्वो यच्च पूर्वान्तो
यथापरान्तो यच्च मध्यमं सर्वमेतद्वक्ष्यमवैधीकारम् ।

पुनरपरमायुष्मञ्जारदत्तौपच भूतकोट्यमत्तया पूर्वान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । भूतकोटिशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । भूतकोटिविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
भूतकोट्यस्त्रिंशत्तया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भूतकोट्य-
सत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । भूतकोटिशून्यतयाऽपरान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । भूतकोटिविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । भूतकोट्यस्त्रिंशत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
भूतकोट्यसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । भूतकोटिशून्यतया
मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । भूतकोटिविविक्ततया मध्यतो
बोधिसत्त्वो नोपैति । भूतकोट्यस्त्रिंशत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो
नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न प्रायुष्मञ्जारदत्तौपच भूतकोट्यमत्तायां
भूतकोटिशून्यतायां भूतकोटिविविक्ततायां भूतकोट्यस्त्रिंशत्तयायां

नोपैति । सर्वज्ञविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 सर्वज्ञाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । सर्वज्ञा-
 ऽमत्तयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । सर्वज्ञशून्यतयाऽपरान्ततो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । सर्वज्ञविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । सर्वज्ञाऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 सर्वज्ञाऽमत्तयामध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । सर्वज्ञशून्यतयामध्यतो
 बोधिसत्त्वो नोपैति । सर्वज्ञविविक्ततयामध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
 सर्वज्ञाऽस्वभावतयामध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न
 ह्यायुगञ्जारद्वतीपुत्र सर्वज्ञाऽमत्तायां सर्वज्ञशून्यतायां सर्वज्ञविविक्त-
 तायां सर्वज्ञाऽस्वभावतायां पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उप-
 लभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चान्यामर्वज्ञाऽमत्ता ऽन्या सर्वज्ञ-
 शून्यता ऽन्या सर्वज्ञविविक्तता ऽन्या सर्वज्ञाऽस्वभावता ऽन्यो बोधिसत्त्वो
 ऽन्यः प्रव्यान्तो ऽन्यो ऽपरान्तो ऽन्यमध्यमिति ह्यायुगञ्जारद्वतीपुत्र
 या च सर्वज्ञाऽमत्ता या च सर्वज्ञशून्यता या च सर्वज्ञविविक्तता
 या च सर्वज्ञाऽस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च प्रव्यान्तो यश्चा-
 ऽपरान्तो यश्च मध्यं सर्वमेतदद्वयमर्दधौ तारम् ।

अनेनायुगञ्जारद्वतीपुत्र प्रव्यान्तो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । अपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । मध्यतो बोधिसत्त्वो
 नोपैति । यदुन्नायुगञ्जारद्वतीपुत्र एव तदपि केन कारणेन
 नोपैति । बोधिसत्त्वोऽपरान्तताविदितमिति । अपरा-
 न्तताविदितमिति । तत्कस्य हेतोः । तद्वयादि भाषा
 नुपैति । न पुनरुपैति । न पुनरुपैति । न पुनरुपैति ।

नोपेति । तथता दिशिततया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपेति ।
 तथताऽऽस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपेति । तत्कस्य हेतोर्न
 घ्रायुष्मञ्छारदत्तौपुत्र तथता मत्तायां तथता शून्यतायां तथता
 विविक्ततायां तथताऽऽस्वभावतायां पूर्वान्ति उपपन्नभ्यते । नापरान्त
 उपपन्नभ्यते । न मध्यमपन्नभ्यते । न चाऽन्या तथताऽमत्ताऽन्या
 तथता शून्यताऽन्या तथता विविक्तताऽन्या तथताऽऽस्वभावताऽन्यो
 बोधिमत्त्वोऽन्यः पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यमध्यमिति घ्रायुष्मञ्छार-
 दत्तौपुत्र या ८ तथताऽमत्ता या ९ तथता शून्यता या ९ तथता
 विविक्तता या ९ तथताऽऽस्वभावता यश्च बोधिमत्त्वो यश्च पूर्वान्तो
 यश्चापरान्तो यश्च मध्यममेतद्वयमद्वैधीकारम् ।

पुनरपरमायुष्मञ्छारदत्तौपुत्र भूतकोट्यमत्तया पूर्वान्ततो
 बोधिमत्त्वो नोपेति । भूतकोटिशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो
 नोपेति । भूतकोटिविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपेति ।
 भूतकोट्यऽऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपेति । भूतकोट्य-
 मत्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपेति । भूतकोटिशून्यतयाऽपरान्ततो
 बोधिमत्त्वो नोपेति । भूतकोटिविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो
 नोपेति । भूतकोट्यऽऽस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपेति ।
 भूतकोट्यमत्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपेति । भूतकोटिशून्यतया
 मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपेति । भूतकोटिविविक्ततया मध्यतो
 बोधिमत्त्वो नोपेति । भूतकोट्यऽऽस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो
 नोपेति । तत्कस्य हेतोर्न घ्रायुष्मञ्छारदत्तौपुत्र भूतकोट्यमत्तायां
 भूतकोटिशून्यतायां भूतकोटिविविक्ततायां भूतकोट्यऽऽस्वभावतायां

यत् पुनरेवं वदमि केन कारणेन मस्काराऽपर्ष्यन्ततया बोधि-
मत्त्वाऽपर्ष्यन्तता वेदितव्येति । मस्कारा आद्युक्त्यादत्तौपचाकाग-
ममा । तत्कस्य हेतोः । तद्यथापि नामाकागम्य न पूर्वान्त
उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । अनन्ता-
ऽपर्ष्यन्ततया आकागमिति नाम व्याह्रियते । एतेनाद्युक्त्यादत्तौ-
पच मस्काराणां न पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उप-
लभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । मस्कार शब्दतामुपादाय । न न
शब्दताया अन्तो वा मध्य बोधोपलभ्यते । अनेनाद्युक्त्यादत्तौपच
पश्चाद्येन मस्काराऽपर्ष्यन्ततया बोधिगत्ता, पर्ष्यन्तता वेदितव्या ॥

[illegible]

4 8 1 1 1 1 1 1

[illegible]

$\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$

[illegible]

$\frac{d}{dt} \left(\frac{1}{r^2} \right) = -\frac{2}{r^3} \frac{dr}{dt}$

नोपेति । तथैव विविक्तता सात्तो बोधिमत्त्वो नोपेति ।
तथैव भावता सात्तो बोधिमत्त्वो नोपेति । तत्कृत्य हेतोर्न
प्रायश्चित्तारम्भोप- तथैव मत्तायां तथैव शून्यतायां तथैव
विविक्ततायां तथैव भावतायां पूर्वान्ति उपपन्नभ्यते । नापरान्त
उपपन्नभ्यते । न साध्यमुपपन्नभ्यते । न चाऽन्या तथैव मत्ताऽन्या
तथैव शून्यताऽन्या तथैव विविक्तताऽन्या तथैव स्वभावताऽन्यो
बोधिमत्त्वोऽन्य, पूर्वान्तोऽन्योऽपरान्तोऽन्यमर्थमिति प्रायश्चित्तार-
म्भोप- तथैव मत्ता या च तथैव शून्यता या च तथैव
विविक्तता या च तथैव स्वभावता यश्च बोधिमत्त्वो यश्च पूर्वान्तो
यश्चापरान्तो यश्च मध्यं मर्त्यमेतदक्षयमन्वेषीकारम् ।

पुनरपरमायुष्मञ्जारदतीषु च भूतकोऽयमन्तया पूर्वान्ततो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । भूतकोटिशून्यतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । भूतकोटिविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 भूतकोऽयस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । भूतकोऽय-
 मन्तयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति । भूतकोटिशून्यतयाऽपरान्ततो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । भूतकोटिविविक्ततयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । भूतकोऽयस्वभावतयाऽपरान्ततो बोधिमत्त्वो नोपैति ।
 भूतकोऽयमन्तया मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । भूतकोटिशून्यतया
 मध्यतो बोधिमत्त्वो नोपैति । भूतकोटिविविक्ततया मध्यतो
 बोधिमत्त्वो नोपैति । भूतकोऽयस्वभावतया मध्यतो बोधिमत्त्वो
 नोपैति । तत्कस्य हेतोर्न प्रायुष्मञ्जारदतीषु च भूतकोऽयमन्तायां
 भूतकोटिशून्यतायां भूतकोटिविविक्ततायां भूतकोऽयस्वभावतायां

ऽन्याऽचिन्त्यधात्वस्वभावताऽन्यो बोधिसत्त्वो ऽन्यः पूर्वान्तोऽन्यो
ऽपरान्तो ऽन्यन्मध्यमिति ह्यायुष्मञ्छारदतीपुत्र या चाऽचिन्त्यधात्व-
सत्ता या चाऽचिन्त्यधातुशून्यता या चाऽचिन्त्यधातुविविक्तता या
चाऽचिन्त्यधात्वस्वभावता यश्च बोधिसत्त्वो यश्च पूर्वान्तो यश्चा-
ऽपरान्तो यश्च मध्यं सर्वमेतद्वचनमद्वैधीकारम् ।

पुनरपरमायुष्मञ्छारदतीपुत्र आवकाऽसत्तया पूर्वान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । आवकशून्यतया, पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । आवकविविक्ततया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
आवकाऽस्वभावतया पूर्वान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । आवका-
ऽसत्तया ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति । आवकशून्यतया ऽपरान्ततो
बोधिसत्त्वो नोपैति । आवकविविक्ततया ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो
नोपैति । आवकाऽस्वभावतया ऽपरान्ततो बोधिसत्त्वो नोपैति ।
आवका ऽसत्तया मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । आवकशून्यतया
मध्यतो बोधिसत्त्वो नोपैति । आवकविविक्ततया मध्यतो
बोधिसत्त्वो नोपैति । आवकाऽस्वभावतया मध्यतो बोधिसत्त्वो
नोपैति । तत्कथं हेतोर्न ह्यायुष्मञ्छारदतीपुत्र आवकाऽसत्तया
आवकशून्यतायां आवकविविक्ततायां आवकाऽस्वभावतायां पूर्वान्त
उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । न चाऽन्य
आवकाऽसत्ता ऽन्या आवकशून्यता ऽन्या आवकविविक्तता ऽन्या
आवकाऽस्वभावता ऽन्यो बोधिसत्त्वो ऽन्यः पूर्वान्तो ऽन्यो ऽपरान्तो
ऽन्यन्मध्यमिति ह्यायुष्मञ्छारदतीपुत्र या च आवकाऽसत्ता या च
आवकशून्यता या च आवकविविक्तता या च आवकाऽस्वभावता

उपलभ्यते । न सागमुपलभ्यते । अनन्ताऽपर्यन्ततया आकाशमिति
 नाम व्यवहियते । एवमेवायुश्चाक्षरद्वतीपुत्र न रूपस्य पूर्वान्त
 उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । रूपशून्यता-
 मुपादाय । न च शून्यताया अन्तो वा मध्य वोपलभ्यते । अनेना-
 युश्चाक्षरद्वतीपुत्र पर्यायेण रूपाऽपर्यन्ततया बोधिसत्त्वाऽपर्यन्तता
 वेदितव्या । यत् पुनरपर वदसि केन कारणेन वेदनाऽपर्यन्ततया
 बोधिसत्त्वाऽपर्यन्तता वेदितव्येति । वेदनायुश्चाक्षरद्वतीपुत्राकाश-
 मम । तत्कस्य हेतोः । तद्यथापि नामाकाशस्य न पूर्वान्त उप-
 लभ्यते । नापरान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । अनन्ताऽपर्यन्त-
 तया या आकाशमिति नाम व्यवहियते । एवमायुश्चाक्षरद्वतीपुत्र
 वेदनाया न पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न
 मध्यमुपलभ्यते । वेदनाशून्यतामुपलभ्यते । न च शून्यताया अन्तो
 वा मध्य वोपलभ्यते । अनेनायुश्चाक्षरद्वतीपुत्र पर्यायेण वेदना-
 ऽपर्यन्ततया बोधिसत्त्वाऽपर्यन्तता वेदितव्या । यत् पुनरेव वदसि
 केन कारणेन मज्जाऽपर्यन्ततया बोधिसत्त्वाऽपर्यन्तता वेदितव्येति ।
 मज्जा आयुश्चाक्षरद्वतीपुत्राकाशममा । तत्कस्य हेतोः । तद्यथापि
 नामाकाशस्य न पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽपरान्त उपलभ्यते । न
 मध्यमुपलभ्यते । अनन्ताऽपर्यन्ततया आकाशमिति नाम व्यवहियते ।
 एवमेवायुश्चाक्षरद्वतीपुत्र मज्जाया न पूर्वान्त उपलभ्यते । नाऽप-
 रान्त उपलभ्यते । न मध्यमुपलभ्यते । मज्जाशून्यतामुपादाय । न
 च शून्यताया अन्तो वा मध्य वोपलभ्यते । अनेनायुश्चाक्षरद्वती-
 पुत्र पर्यायेण मज्जाऽपर्यन्ततया बोधिसत्त्वाऽपर्यन्तता वेदितव्या ।